

IJA # 1982

מדרש רבה על התורה ספר במדבר

Midrash Rabah al ha-Torah Sefer Ba-Midbar

Warsaw, 1889

מדרש רבה

על התורה

ספר במדבר

עם שני פירושים הנקראים בשמם

מתנות כהונה. ואסיפת אמרים.

ווארשא

בדפוס האחים והשותפים בני הגביר

ר' שמואל בר' חיים ארנעלבראנד ול

בהוצאות השותפים

ה"ה הרב המופלג וכו' מוה' יעקב יוסף קאלינבערג נ"י	ושותפו חרבני הנגיד וכו' מוה' שמואל אייזיק פעשנס נ"י
פּווארשא	פּבייאליסאקא

МЕДРИШЪ РАБЕ.

ЧАСТЬ IV.

ВАРШАВА

Въ Тип. С. Оргельбранда Сыновой, ул. Беднарская N. 20.

תקדמ
סמא
מדונה
הם
ס

וידבר

ח' אל משה במדבר סיני. זש"ה (מסילי לו) משפטיך תהום רבה. אר"ם משל
את הצדיקים בדירתן ואת הרשעים בדירתן. משל את הצדיקים בדירתן
(מקאל לו) במרעה טוב ארעה אותם ובהרי מרום ישראל יהיה גויהם.
ומשל את הרשעים בדירתן (סס ה) כה אמר ה' אלהים ביום הרתו שאולה
האבלתי כמתי עליו את תהום. כמה רשעים מתכסים כשהן יורדין לשאול
בתהום. חזקיה ב"ר חייא אמר הגיגית הוון כמה מכסין אותה ככלי הרס
סמחו בה כשם שהיא של הרס כך מכסין אותה ככלי הרס כן הן הרשעים
מה כתיב בהם (ישעי כט) והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי
יודענו. ולפי שהן השוכין הקב"ה מורידן לשאול שהיא השוכה ומכסה
עליהם את התהום שהוא השך שנא' (בראשית ה) והשך על פני תהום. הוי
(מסילי לו) צדקתך כהררי אל צדקה שאתה מביא על העולם מפורסמת
כדורים הללו. משפטיך תהום רבה משפט שאתה עושה בעוה"ז תהום
רבה. מה התהום בסתר אף משפט שאתה מביא בסתר. כיצד כיוון
שחרכה ירושלים בתשעה באב חרכה. וכשמראה ליחזקאל הוא מראה לו
כב' בחדש. למה שלא לפרסם באי זה יום חרכה. אבל מי שהוא בא
לנדל ישראל מפרסם אי זה יום אי זה מקום אי זה הרש אי זו שנה אי זו
אופטיאה. לצאתם מארץ מצרים לאמר. מה א"ל שאו את ראש כל עדת
בני ישראל: (ב ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני זש"ה (ימייס ב) הדוד
אתם ראו דבר ה' המדבר הייתי לישראל אם ארץ מאפליה וגו'. אמר
הקב"ה לישראל על שאמרתם למשה (כמדני יט) למה העליתנו ממצרים למות
במדבר. וכי במדבר הייתי לישראל וכי במדבר עשיתי עמהם. בנוהג
שבעולם מלך ב"ו שיצא למדבר שמא מוצא הוא שם שלוח כשם שהיה
מוצא בפלמין או אכילה או שתייה ואתם הייתם עבדים למצרים והוצאתי
אתכם

אסיפת אמרים

אר"ם משל וכו'. כלומר סמיל דומם שם
סדוקים בדירתן כמו סדוקין בסרי מנום
ישאל כך סדוקים מה ססק"ס יעס עמס גלוי
ומפורסם ככרים ולסין כרשעים וכן לעוין כסופם
ססוס מכסו וגו' מעשו סל כמסך ומוין מעשו
מסך

מתנות כהונה

אמר רבי מאיר ל"ו נב"ל
פ' ל"ג וסס פורסמו:
ממנו סס. ממה ססיל נעסס כס מכסין
חוסה: מי. ססו. כמו מסה כלי כססו:
אופטיאה פי הערך כס"רע דבר של
היטה וגדולה סממו חוסין הסענות כססות
כמו סססין כך וכך למלך פלטי: מה אמר להס סלו. דרשו לסן גדולה וכתססות:
(ס"ד ה"ד) א M. R. T. IV. 1

Дозволено Цензурою.
Варшава 6 Ноября 1889 года.

Издано в Тип. В. Тила в Варшавѣ,
Мыльная 7.

אתכם משם והרבצתי אתכם בסיוגמטין . שנא' (שמות יג) ויכב אלהים את העם דרך המדבר מהו ויכב שהרביצם בדרכי המלכים רבוצין על מנותיהם . ולא העמדתי להם ג' פדגונין משה אהרן ומרים שבזכות משה הייתם אוכלים את המן מה שלא ראו אבות הקדושים שנאמר (דברים ט) ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך . ובזכות אהרן הקפתי אתכם כענני כבוד שנא' (תהלים קפ) פרש ענן למסך . וכמה ענני כבוד היו מקיפין את ישראל במדבר . ר' הושעיה ור' יאשיה . ר' יאשיה אמר ה' ד' לארבע רוחות וא' מהלך לפניהם . ר' הושעיה אמר ד' ד' לד' רוחות השמים וא' מלמעלן וא' מלמטן וא' שהיה מהלך לפניהם רחוק ג' ימים והיה מכה לפניהם את הנחשים ואת העקרבים ואת השרפים ואת הסלעים ואם היה מקום נמוך היה מנכיהו ואם היה מקום נכבה היה משפילו ועושה אותם מישור שנא' (ישעיה ט) כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו . והבאר בזכות מרים שאמרה שירה על המים שנא' (שמות טו) ותען להם מרים שירו לה' . ובמי באר (במדבר כג) אז ישיר ישראל את השירה הזאת . א"ר ברכיה הכהן בש"ר לוי מלך ב"ו שיש לו מדינה והוא משלה בני אדם גדולים לתוכה שיהיו נושאים משואיהם ועושים משפטיהם מי צריך להיות זקוק למוונותיהם לא בני מדינה צריכין להיות זקוקין להם . אבל הקב"ה לא עשה כן אלא שילח למשה ולאהרן ולמרים שנא' (מטס ו) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים . ואעפ"כ בזכותן היו מתנהגין . המן בזכות משה תדע לך שהוא בזכות משה כיון שנשתלק משה (וישע ט) וישבת המן ממחרת . וענני כבוד בזכותו של אהרן מנ"ל כיון שנשתלק אהרן מה כתיב (במדבר כג) ותקצר נפש העם בדרך . שהיתה השמש קופחת עליהם . והבאר בזכות מרים מה כתיב (שס) ותמת שם מרים ותקבר שם . ומה כתיב אח"כ (שס) ולא היה מים לעדה . והיאך היתה חבאר עשויה סלע כמין כוורת היתה ומתגלגלת ובאת עמהם במסעות . זכיון שהיו הדגלים חונים והמשכן עומד היה אותו הסלע בא ויושב לו בהצר אהל מועד והנשיאים באים ועומדים על נביו ואומרים עלי באר וחיתה עולה . ואח"כ הבאתי לכם שלווים . המדבר הייתי לישראל . שמא כמדבר נהנתי עמכם אלא אם ארץ מאפליה . לא אני ביד הייתי מאיר לכם שנא' (שמות יג) וה' הולך לפניכם יומם . ד"א אם ארץ מאפליה מהו מאפליה . שמא אמרתי לכם שאני מביא לכם טובה והלקשתי אותה . ואין מאפליה אלא הלקשה שנא' (שס) והחטה והכסמת לא נבו כי אפילות דבה . לא נפל דבר ממה שאמר הקב"ה לישראל שכן אמר יהושע לא

מתנות כהונה

בסיוגמטין הערך לא פירשו ולפי הענין הם מסות ממוכזות : רבוצין דרם ויכב לשון הסיבה כמו שהיו רגילין כימי חמיו הסלמוד ליטב על מסות סביב השלחן : פדגוג חומן כ"י פדגוג כלשון ישא הסומן וגו' : משואיהם משא שלם להנהיגם ולהדריכם בכל דבר זרעם : מתנהגים כלל דבר זרעם : קופחת לשון הכאה כד"ל לקפה בים מקפה בקלחות : שמא כמדבר כלו' רק מדבר לבדו והלא קיימתי הכל כן הוא לקמן בפרשת מטע : אלא אם סבן וכו' . כלומר לאו דוקא לא כמדבר אלא אם סבן ארץ ממשלה כד"ל רמיה ס' לא נרם מלל : והלקשתי ושארתי חמה כד"ל ויהי ומלקום : ה"ל סבן אמר יהושע לא נפל וכו' : ס"ז

(וישע כג) לא נפל דבר מכל הדבר המוב אשר דבר ה' אל בית ישראל הכל בא . (וישע ג) מדוע אמרו עמי רדנו . מהו רדנו לשון משנה הוא הרודה פת חמה אמרו ישראל כשהפת נתכשלה בתנור ונימלת ממנה יכולה היא ליקבע בתנור עוד . ואנו היינו בידו כבתנור שנאמר (ישעיה ג) והנור לו בירושלם . והנליחנו לכלל ומה את מבקש ממנו עוד . ד"א מדוע אמרנו עמי רדנו לא נבוא עוד אליך מהו רדנו כד"א (מ"ב ט) כי הוא הודה בכל עבר הנדר . אמרו לו נתצת לנו את בחמ"ק וסילקת שכונתך ממנו ומה את מבקש ממנו ולא נבוא עוד אליך . א"ל ומוי יתן לי והייתי במדבר עכשיו היכן כל אותן הנסים שעשיתי לכם . וכה"א (וישע ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים ואעזבה את עמי וגו' היכן שהייתי מתקלם שנאמר (ישעיה נג) ישאו מדבר ועריו הצרים תשב קדר ירונו יושבי סלע . לנשיא שנכנס למדינה וראו אותו בני המדינה וברחו . נכנס לשניה וברחו מלפניו . נכנס לעיר הריבה וקדמו אותו והיו מקלסין אותו . אמר הנשיא זו העיר טובה היא מכל המדינות כאן אני בונה כס נאה וכאן אני דר . כך כשבא הקב"ה לים כרח מלפניו שנא' (תהלים קיז) הים ראה ויגוס . וכן התרים רקדו כאילים . בא במדבר הרבה קידמה אותו וקילסה אותו . שנאמר (ישעיה נג) ישאו מדבר ועריו הצרים תשב קדר ירונו יושבי סלע . אמר זו העיר טובה לי מכל המדינות בו אני בונה כנסיה ודר בתוכה התחילו שמוחים שהקב"ה דר בתוכן שנא' (שס) יששום מדבר וציה : (ג) ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני . עד שלא עמד אהל מועד דבר עמו בסנה שנא' (שמות ג) ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה . ואח"כ (שס) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר . ודיבר עמו במדין שנא' (שס) ויאמר ה' אל משה במדין . ודיבר עמו בסיני שנאמר וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר . וכיון שעמד אהל מועד אמר יפה הוא הצניעות שנאמר (מטס ו) והצנע לבת עם אלהיך הרי הוא מדבר עמו באהל מועד . וכן דוד אמר (תהלים נה) כל כבודך בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה . בת מלך זה משה שנא' (ישעיה יט) וסכרתי את מצרים ביד אדונים קשה . אלו הן המכות שבאו על מצרים . ומלך עז ימשל בם . זה משה שהיה מלכה של תורה שנקראת עז שנא' (תהלים קט) ה' עז לעמו יתן לפיכך כך כבודה בת מלך פנימה . ממשבצות זהב לבושה . זה אהרן שנא' (שמות כח) ועשית משבצות זהב מיכן אמרו אשה שהיא מצנעת עצמה אפי' היא ישראלית ראויה היא שתנשא לכהן ותעמיד כהנים גדולים שנא' ממשבצות זהב לבושה . אמר הקב"ה כך הוא כבודי שאהא מדבר מלפניו שנאמר (במדבר י) וכבא משה אל אהל מועד . אריב"ל אילו היו או"ה יודעים מה היה המקריש יפה להם קסטריות היו מקיפים אותו כדי לשומרו . שהיה יפה להם יותר משל

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

ד"ג סוד' פת חמ' אמרו ישראל כשהם נקצטת : מתוך דירתו כמו סגמטל מוכן מן הסמל (מ"פ"ח) : ד"ג סיני בידו כבתנור : כד"א כי הוא רודם בת מלך זה משה . ס' מלך זס סמטל כדמפסד וכי . ויהי ס' רדנו כי סול הממשלה כד"ל לדענו : פטירותו הסרת הדפן : והצנע לכס נכסי' : ביד אדונים קמים נכסי' : ה"ג אמר הקב"ה ס' עז שפאה מוכר מלפני : קסטריו' ס' הערך גזומקראות כנייני' : ולעולם הנה . לינוס הסמית

משל ישראל שכן שלמה סדר תפלה (מ"ח ה) וגם אל הנכרי אשר לא מעמד
 ישראל הוא ובתיב (ע) ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי אבל כשהוא
 בא אצל ישראל מה בתיב (דני ו) ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את
 לבבו אם היה ראוי לו היה נותן לו ואם לאו לא היה נותן לו ולא
 תאמר בהמ"ק אלא אילולא ישראל לא היה מטר יורד ולא השמש
 זורחת שבכותן הקב"ה מרויה בעולמו ולעוה"ב עבו"ם רואין לישראל
 היאך הקב"ה עמחם והן באין להירבק להם שנא' (ויק"ט ה) בימים החמה
 אשר יחזיקן עשרה אנשים מכל לשונות הגוים: (ד) ד"א וידבר ה' אל
 משה במדבר סיני וז"ה (ש"י ז) שררך אגן הסהר מדבר בסנהדרין
 שהיתה נתונה כלשבת הגזית והיא משולה בשרר ולמה היא משולה
 בשרר אלא מה השרר הזה נתון באמצע הגוף כך סנהדרין של ישראל
 נתונה באמצעו של בהמ"ק (ע) אל יחסר המזוג מהו אל יחסר המזוג
 שלא היו חסרים אחד משלשתן אל יחסר המזוג מי שהוא מזוג כראוי
 מזוג שלישי של כוס יין ושני הלקים מים כך היתה סנהדרין יושבת
 מתמיד השתר עד תמיד של בין הערבים ולא היה אחד מהם נפנה לצורכו
 ומה היו עושים כשהיה אחד מהם מבקש לצאת היה סופר אם היה שם
 כ"ג היה יוצא ואם לאו לא היה יוצא למה שכתב אל יחסר המזוג שלא
 היו חסרים אחד משלשתן לפיכך אל יחסר המזוג (ע) במנך ערמת חטים
 במשלו ישראל כערימה של חטים מה החטים הללו נכנסות לאוצר במנין
 כך אמר הקב"ה שיהיו ישראל נמנים בכל שעה לכך נאמר במנך ערמת
 חטים אבל התבן והקש אינן נמנין ולא נמרדין כך עבו"ם נמשלו בתבן
 ובקש שנא' (תהלים פג) בקש לפני רוח וכן (שנדי"ה ה) ובית עשו לקש למה
 שאין להקב"ה הנייה מהם שנא' (ישע"י מ) כל הגוים כאין נגדו אבל ישראל
 יש להקב"ה הנייה מהם קורין ק"ש ומתפללין ומברכין שמו של מ"ה
 תקב"ה בכל יום לפיכך הן נמנים בכל שעה לכך נמשלו בחטים שנאמר
 במנך ערמת חטים: (ה) וידבר ה' אל משה בהר סיני וז"ה (תהלים קמ)
 לא עשה כן לכל גוי וכן (ע) קמח וירם קרן לעמו משל למלך שנמל
 אשה ראשונה ולא כתב לה כתובה נירשה ולא כתב לה נט כך לשניה
 ולשלישית ולא היה כתב להן כתובה ולא נט אלא מה עשה ראה ענייה
 דעמה בת אבות בקש ליטול אותה אמר לשושבינו אל תנהוג בה
 בראשונות זו בת אבות היא צנועה היא כמעשה וכשרה וכתוב לה כתובה
 באי זו שבוע באי זו שנה באי זה חדש בכמה בחדש באי זו איפרכיא
 בשם שכתוב באסתר (אסתר ג) ותלקה אסתר אל המלך אהשוורוש אל בית
 מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת בשנת שבע למלכותו כך הקב"ה
 ברא לדור המבול ולא כתב אימתי בראן העבירן מן העולם ולא כתב
 אימתי העבירן אלא (נח"מ"י ו) ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה
 וכן

מתנות כהונה

המשיח וכן חמלה כהד"כ ש"י דייני גזירות שקולת לימות המשיח עולם הבא ושנין צ"ב סוף
 פרשה ח"ג: בשרר בעבור: משלשתן משלש מהן וכדמפרש ואילן ושנין כל זה צ"ל דסיכרין
 ומדרס חיה' ולא היה ח' מן וכו' בממיה: ה"ג וידבר ה' אל משה במדבר סיני וזה שאמרו
 וכו': אלא מה עשה גרס': כתב לה כתובה גרס': בת אבות כלומר בת מוסיס מבתי
 אבות

וכן לדור הפלגה וכן למצרים לא היה כתב אימתי נבראו ואימתי מתו
 אלא כיון שעמדו ישראל אמר הקב"ה למשה איני נוהג באלו באותן
 הראשונים אלו בני אבות הם בני אברהם יצחק ויעקב לך כתוב להם
 באי זה חדש בכמה בחדש ובאי זו שנה ובאיזה איפרכיא ובאיזה עיר
 ורממתי קרנם ונתתי להם תלוי ראש לכך נאמר וידבר ה' אל משה במדבר
 סיני הרי איפרכיא באהל מועד הרי מרינה בשנה השנית זו שנה
 בחדש השני זה החדש באחד לחדש בכמה לחדש הרי נכתבה אופמיא
 למה שאו את ראש כל עדת בני ישראל לקיים מה שנאמר (תהלים קמ) לא
 עשה כן לכל גוי ומה עשה וירם קרן לעמו: (ו) ד"א וידבר ה' אל משה
 אשריו של משה שם רבוא עומדים והכהנים והלוים והזקנים הכל עומדים
 שם ומכולם לא נדבר אלא עם משה וידבר ה' אל משה במדבר סיני
 למה במדבר סיני נמאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה באש
 וזכמים ובמדבר (ש"פ"ט ט) באש מנין (שמות ט) והר סיני עשן כלו וגו' ובמים מנין
 שנא' (ש"פ"ט ט) גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים ובמדבר מנין וידבר
 ה' אל משה במדבר סיני ולמה נתנה בג' דברים תללו אלא מה אלו הנם
 לכל באי העולם כך ד"ת הנם הם שנא' (ש"פ"ט ט) הוי כל צמא לבו למים
 ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני אלא כל מי שאינו עושה עצמו
 במדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה לכך נאמר במדבר
 סיני: (ז) ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני ו' שמות נקראו לו תר
 אלהים הר בשן הר האלהים הר מוריה הר חורב הר סיני הר
 אלהים למה שישב בו האלהים בדין שנא' (שמות כה) ואלה המשפטים הר
 בשן שבא שם הקב"ה הר נכנונים הר שפסל כל החרים בשם שאתה
 אומר (ויקרא כה) או נכן או דק הר חמד שחמד הקב"ה לישב שם שנאמר
 (תהלים סח) החר חמד אלהים לישבתו הר חורב שעליו נשמטה החרב שנא'
 (ויקרא כ) מות יומת הנואף והנואפת מות יומת הרוצח הר סיני שבו
 נשנאו עבו"ם להקב"ה ונתן להם אפופסים שנא' (ישע"י ט) והגוים חרוב
 יחרבו א"ר אכא ב"ב בש"ר יוחנן והגוים מהורב יחרבו שנמלו איפופסים
 שם ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני א"ל שאו את ראש אמר הקב"ה
 לישראל לא חיבבתי בריה יתירה מבם לכך נתתי לכם תלוי ראש ודמיתי
 אתכם לי ששכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנא' (דני"ה כט) לך
 ה' הגדולה וגו' כך לכם עשיתי להיות לכם תלוי ראש לכן נאמר שאו את
 ראש לקיים מה שנא' (תהלים קמח) וירם קרן לעמו וכה"א (דני"ה כח) ונתנך
 ה' אלהיך ענין על כל גווי הארץ: (ח) ויהיו כל הפקודים שש מאות אלק
 וכו'

מתנות כהונה

לכות: ה"ג בני אבות הם בני אברהם יצחק ויעקב: אפרכי' פי' הערך מקום וארץ וסכנה:
 תלוי ראש: שאו דרש ל' התנשאות ועליו ותלוי ראש: הפקר שפל ועניו ללמוד מכל וללמוד לכל:
 הר המוריה: בילקוט ובמנחותא גרס הר חמד וכתי מוכח לקמן וגם לא נזכר סניקרה הר המוריה
 ולשל פרשת שמת פר' ב' גרס חמשה שמות וקולא בטעמי' שמו: שבא שם: כשן דרש טמריקון כל
 שם וביורי' שכיח מאל להחליף נון במ"ם אדם ארן רמות לרבים הרבין חסידים חסידין וכן הכנה:
 גבן וכו': הרי שגבן לשון סמול הוא: ה"ג הר חמד שחמד הקב"ה לישב שם ע"ה הרי כו':
 יפופסין פי' הערך גזר דין: מהורב מהר מוכב: א"ב אלה מולא כו': בתחיה ואולי לרד
 לומר

וגו' את מוצא המנין הזה שיה למנין שנמנו ישראל במלאכת המשכן
 שנא' וכסף פקודי העדה וגו' . והוא היה בשנה ראשונה שהרי כשקבלו
 עשרת הדברות מיד עלה משה לקבל הלוואות וחטאו על מעשה העגל ומיו
 עשו משכן והוקם באחד בניסן בשנה שניה שנאמר (שמות ט) ויהי בחדש
 הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן . ואימתי היה המנין
 הזה באחד באייר בשנה שניה שנא' ואת כל העדה הקהילו וגו' . באות
 מנין שמנאן כשיצאו ישראל ממצרים כט"ו בניסן כמה היו ת"ר אלף רגל
 הנכרים לבר מטף וכשבאו למנותן בשנה שניה באחד לחדש השני הוא
 מוצא אותן יתירים ג' אלפים ות"ק וגו' . ואין אנו יודעים אלו היתירים אם
 מונה להם עשרים מר"ה ניסן של שנה שניה ליציאתם ממצרים או מונה
 להם עשרים מר"ה שהוא ר"ה תשרי והוא שנה ראשונה ליציאתם ממצרים .
 צא ולמד מן האדנים שנא' וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו' בקע לגלגולת
 מחצית השקל וגו' אימתי הביאו השקלים ממחרת יוה"כ . ולשני בקרים
 הביאו כל הנדבה למלאכת המשכן שנא' (שמות יז) והם הביאו אליו עוד
 נדבה וגו' . ואם אתה אומר שלא מנו לאותן שיצאו ממצרים שהיו פחות
 מבן עשרים לא מנו להם כ' שנה עד חדש ניסן של שנה שניה אם כן את
 מוצא בשקלים ג' אלפים ות"ק וגו' שקלים יתירים . אלא מה יש לך לומר
 מתשרי מנו להם עשרים שהוא ר"ה לברייתו של אדם הראשון ולכך
 כלל החשבון כך להודיענו שהרי נכנסו חדש אחד בשנה שניה ליציאתם
 ממצרים ולא ניתוספו אותן של עשרים שנה במנינם על אותן שנתנו
 לארני המשכן לומר לך שאין מונין להן מניסן אלא מתשרי : (ט) והלויים
 למטה אבותם וגו' . בא הכתוב לומר לפי שלא א"ל הקב"ה למשה בתחלה
 שימנה שבט לוי שכן אתה מוצא שלא מנה נשיא לשבט לוי בשעה שמנה
 נשיא השבטים אף משה לא מנאו שכך אמר משה אילו היה הפצו של
 הקב"ה שאמננו היה אומר לי לכך נאמר והלויים למטה אבותם וגו' שלא
 רצה למנותן . מיר היה משה עומד תמה למה לא צוהו הקב"ה למנות
 שבטו ולא היה יודע אם מונה אם לאו ראה הקב"ה שהוא תמה מיד פירש
 לו למה לא צוהו למנות הה"ד וידבר ה' וגו' אך את מטה לוי לא תפקד
 וגו' א"ר פנחס בר אידי מה כתיב בראש הספר שאו את ראש כל עדת בני
 ישראל . רומם את ראש גדל את ראש לא נאמר אלא שאו את ראש
 כאדם האומר לקיסטנר סב רישיה דפלן כך נתן רמו למה שאו את ראש
 שאם יזכו יעלו לגדולה כמ"ד (בבבא טז) ישא פרעה את ראשך והשייך על
 כנך . אם לא יזכו ימותו כולם כמה דתימא ישא פרעה את ראשך מעליך
 ותלה אותך על עץ . והיה גלוי לפני המקום שימותו כולם במדבר וינטלו
 ראשיהן לפיכך אמר הקב"ה למשה אך את מטה לוי וגו' . בתוך בני
 ישראל אין אתה מונה אותן אבל לעצמן מנה אותן . למה אמר הקב"ה אם

מננה

מתנות כהונה

אמר לי אהם מנול ומנולתי בספר הנקרה פסיקתא זוטרתה שכתב ח"ל למדנו שכל זמן שהיו
 ישראל עסוקין במלאכת המשכן לא הסרן מהם נפש אחת עכ"ל וזה נהיה שקטה תמימה הכרמ"ך
 על רש"י ז"ל כמו שהיה בפירושו : ה"ג לפי מה אמר לו הקב"ה : אם מונה כו' . מלומר אם
 ימנה אחת לעתיד או לא ימנה אחת כל עיקר : קיסטנר הוסיף את המחווינים מיהא למיך :

מננה שבט לוי עם ישראל ומתערב עמם בא מלה"ם להרוג את ישראל
 והגזרה יוצאת עליהם שלא יכנסו לארץ אלא מתים במדבר שנא' (במדבר י)
 במדבר הזה יפלו פניכם וכל פקדיכם לכל מספרכם והוא מוצא לשבטו
 של לוי מעורב עמם והם מתערבים עם ישראל למות . לפיכך לא מנה
 אותם עם ישראל אלא הפרישם במנין . ולכך אף בלשון שכתוב בהן
 בישראל שאו את ראש לא נאמר בהם אלא פקד את בני לוי : (י) ד"א
 אך את מטה לוי לא תפקד . למה לא נמנו עם ישראל . אלא שבטו של
 לוי פלמינין היו . משל למלך שיש בו גליונות הרבה ואמר לפרופסימוט
 לך מנה את הגליונות הויך מן הגליון העומד לפני . לפיכך א"ל הקב"ה
 למשה אך את מטה לוי וגו' בתוך בני ישראל אין אתה מונה אותן אבל
 לעצמן מנה אותן שאין שבחו של מלך שימנה גליונו עם הגליונות לפיכך
 נמנו ישראל לעצמן ושבט לוי לעצמן . ומנין אתה אומר שמטעם הזה א"ל .
 שכן כתיב אחריו ואתה הפקד את הלויים על משכן העדות וגו' . בשעה
 שא"ל הקב"ה למשה אך את מטה לוי לא תפקד וגו' נתירא משה ואמר
 שמא יש פסול בשבטי שאין הקב"ה הפך שאמננו . א"ל הקב"ה למשה
 דא אמרתי לך כן אלא להוציאן מן הגזירה שלא ימותו עמם הה"ד ואת
 ראשם לא תשא בתוך בני ישראל . למה שהלויים שלי הן . והיו לי הלויים
 שכל מי שהוא מקרב אותי אני מקרבם הם קרבו עצמן לי שנא' (שמות יג)
 ויאמר משה מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי הן קרבו אותי ואני מקרבן .
 והיו לי הלויים . ולא עוד כן אלא לפי שנמצאו עמי נאמנים ששמרו אוהרתי
 (סג) לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' . לפיכך הן ראויין שיהיו נאמני
 ביתי ואתה הפקד את הלויים וגו' וכה"א (סג) עיני כנאמני ארץ לשבת
 עמדי . את מוצא . כל מי שנדבק בדבר המקום אהבו לעולם . שכן אתה
 מוצא ביהושע שנדבק בעמלק ועשה בו כתורת וכמצוה שנאמר (שמות יז)
 ויהלש יהושע וגו' . א"ל המקום משבטך אני מעמיד פורעו לעמלק לעולם
 (שמות טז) מני אפרים שרשם בעמלק . ושאל שנדבק ולא נמצא נאח
 בפיקודו אלא ויהמל שאול והעם החזירו לאחריו וניטלה הימנו מלכותו (סג)
 אחרוך בנימן . ואף השבט הזה בדקתיו ונמצאו שמורים ונתנו נפשם על
 קדושת שמו שנא' (שמות יג) שימו איש חרבו על ירכו וגו' ויעשו בני לוי
 כדבר משה וגו' (דברים יג) האומר לאביו ולאמו וגו' . אף כן אני מקרבן
 ועושה אותן בני פלמינין ואני מאמין קדושתתי ותשמיש ביתי אליהם . הה"ד
 ואתה הפקד את הלויים וגו' למה שהם נאמנים לי . ואף בשעת פרוקו
 והקמתו איני הפך באחרים שיפרקוהו ויקימוהו אלא הם . הה"ד ובנסוע
 המשכן וגו' . יכול המצוה על הלויים אבל אם עשו ישראל רשות ת"ל והוד
 חקרב יומת . וכה"א (סג) עשה סמים שנאתי וגו' אלו ישראל שסמו
 מאהרי

מתנות כהונה

סב רישיה דפלין . קה רלשו של פלמינין כיון שהיה ספק ח"ל למדנו שכל זמן שהיו
 לשתמם סב רישיה דפליה : פלמינין בני פלמינין המלך והסוסיים הם למנות בפני עצמם : פרופסימוט
 פי' העדוך ל' לנו הגדול ששנים : ואת רלשם לא תשא . וכדפי' לעיל סב רישיה דפלין : ה"ג
 ולא עוד כן אלא לפי שנמנלו כו' : אחרוך בנימן . כלומר רמו הכתוב שמלכותו חזר לחזור :
 ונמצאו שמורים נכסי' : ה"ג ולא תחמר שלל יגנו בו ישראל בשעת מסעות . אלא אף בשעת
 המסעות

מאחרי המקום ועשו את העגל ושנאן את המקום להיות נזכרין שלו . יא אהבה . א"ר הינא בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע תאמר שלא יגעו בו ישראל בשעת מסעות אלא אף בשעת המהנות לא היה נהרג והתינוקות הולכים לבית המדרש ומראים את האזכרה באצבע יקרבו אליו אלא בני לוי הה"ד וחנו בני ישראל איש על מחנהו וגו' והלויים מר האלהים ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אהבה . ר' יששכר אומר ודגלו יתנו סביב למשכן . ולמה אני מזהירך שירחקו ישראל עצמן מן השטן . אמר הקב"ה חביב הוא עלי ודגלו עלי אהבה . ודילוגו עלי אהבה . כדי שלא יהא קצף עליהן שאינן ראויין להתקרב אצלו הה"ד ולא יהיה קצף עליהן . אבל הלויים הם ישמרוהו הה"ד ושפרו הלויים את משמרת משכן העדות . ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה ב עשו . שריחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללויים לחנות סביב למשכן .

פרשה ב

(א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר . ב"ה מקומות אתה מוצא משה ואהרן שוים כנגד י"ה ברכות . ג' אבות הראשונים משם אתה מוצא קבע שמתפללים ג' פעמים ביום . אברהם קבע תפלת בקר שנא' (בראשית יט) וישכם אברהם בבקר וגו' ואין עמידה אלא תפלה שנא' (תהלים ק) ויעמד פנחס ויפלל . יצחק קבע תפלת המנחה שנא' (בראשית כד) ויצא יצחק לשוב ואין שיחה אלא תפלה שנא' (תהלים ק) תפלה לעני כי יעמף וגו' . יעקב קבע תפלת הערב שנא' (בראשית כח) ויפגע במקום וגו' ואין פגיעה אלא תפלה שנא' (ויקרא י) ואתה אל תתפלל בערב העם הזה וגו' . ב"ה מקומות משה ואהרן מוזנין רמז ל"ה ברכות כנגד י"ה אזכרות שכתובות בשמע ישראל . ובמומר (תהלים כט) רדוד הבו לה' בני אלים . ג' אבות התקינו שמתפללים ג' פעמים ביום ומשה ואהרן ומן האזכרות האלו למדנו ל"ה ברכות : (ב) איש על דגלו וגו' . הה"ד (ס' נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגלו וגו' . אמרו ישראל להקב"ה הרי אנו מדרגים בישועתך מה שעשית לנו בשמך נרננה בישועתך (שמות י) וישוע ה' ביום החוה את ישראל וישע כתיב כביכול ישראל נגאלים ובאילו הוא נגאל . ובשם אלהינו נדגלו שקבע הקב"ה שמו בשמנו ועשה אותנו דגלים שנא' (נחמד' ג) איש על דגלו . היבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאתם דגלים כמה"ש כדי שיהיו ניכרין . ומנין שהוא אהבה לישראל שכן שלמה אומר (ש"ס) הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה . א"ר אבחו מה ת"ל הביאני אל בית היין וגו' . למה"ד לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין ונכנס לבדוקו ומצאו כולו הומין . בא לצאת מתוך האוצר ומצא הבית אחת יין טוב אמר הבית זו עומדת עלי כמלא אוצר . כך ברא הקב"ה ע' אומות הקדמונים ומכולם לא מצא הנייה אלא בישראל . שנא' הביאני אל בית היין ומניין יין עולה ע' . י' עשרה י' עשרה ג' המשיח הרי ע' ומכולם ודגלו עלי אהבה . ר' יהודה אומר הביאני אל בית היין למרתף הנדול של יין זה סיני ולמדנו משה תורה שהיא נדרשת מ"ש פנים ודגלו עלי אהבה

מתנות כהונה

המהות לא יקרבו כו' סירוס ולא חלמך שלא יהיו נזכרים אלא אף בשעת הסמיים לא יגעו בו : שריחקו עצמן גרסי' : פרשה ב קבע קביעות . ראייה וספק וכל זה צ"ל ס"ח : מוזנין לשון זג כלומר נמניס נבזה : ה"ג וכן האזכרות כו' . ס' ממה דכתיב"ה פעמים משה וזהו ה"ח אזכרות נק"ס ובמחזור סבו לה' וכו' למענו י"ח ברכות בספלה : וישע כתיב כלומר נכל לקריתו וישע שמו כשמינו ישראל כדלקמן כס' ז' : נברין כל ה' וה' לבדו ראונו לעלמו ומסמן לעלמו : חבית ז' גרסי' : ודגלו כמנין ודגלו : וגודלו אלכש שמח"ס בו סאזכרה . לו ס"ל גדולה

יא אהבה . א"ר הינא בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע תאמר שלא יגעו בו ישראל בשעת מסעות אלא אף בשעת המהנות לא היה נהרג והתינוקות הולכים לבית המדרש ומראים את האזכרה באצבע יקרבו אליו אלא בני לוי הה"ד וחנו בני ישראל איש על מחנהו וגו' והלויים מר האלהים ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אהבה . ר' יששכר אומר ודגלו יתנו סביב למשכן . ולמה אני מזהירך שירחקו ישראל עצמן מן השטן . אמר הקב"ה חביב הוא עלי ודגלו עלי אהבה . ודילוגו עלי אהבה . כדי שלא יהא קצף עליהן שאינן ראויין להתקרב אצלו הה"ד ולא יהיה קצף עליהן . אבל הלויים הם ישמרוהו הה"ד ושפרו הלויים את משמרת משכן העדות . ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה ב עשו . שריחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללויים לחנות סביב למשכן .

פרשה ב (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר . ב"ה מקומות אתה מוצא משה ואהרן שוים כנגד י"ה ברכות . ג' אבות הראשונים משם אתה מוצא קבע שמתפללים ג' פעמים ביום . אברהם קבע תפלת בקר שנא' (בראשית יט) וישכם אברהם בבקר וגו' ואין עמידה אלא תפלה שנא' (תהלים ק) ויעמד פנחס ויפלל . יצחק קבע תפלת המנחה שנא' (בראשית כד) ויצא יצחק לשוב ואין שיחה אלא תפלה שנא' (תהלים ק) תפלה לעני כי יעמף וגו' . יעקב קבע תפלת הערב שנא' (בראשית כח) ויפגע במקום וגו' ואין פגיעה אלא תפלה שנא' (ויקרא י) ואתה אל תתפלל בערב העם הזה וגו' . ב"ה מקומות משה ואהרן מוזנין רמז ל"ה ברכות כנגד י"ה אזכרות שכתובות בשמע ישראל . ובמומר (תהלים כט) רדוד הבו לה' בני אלים . ג' אבות התקינו שמתפללים ג' פעמים ביום ומשה ואהרן ומן האזכרות האלו למדנו ל"ה ברכות : (ב) איש על דגלו וגו' . הה"ד (ס' נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגלו וגו' . אמרו ישראל להקב"ה הרי אנו מדרגים בישועתך מה שעשית לנו בשמך נרננה בישועתך (שמות י) וישוע ה' ביום החוה את ישראל וישע כתיב כביכול ישראל נגאלים ובאילו הוא נגאל . ובשם אלהינו נדגלו שקבע הקב"ה שמו בשמנו ועשה אותנו דגלים שנא' (נחמד' ג) איש על דגלו . היבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאתם דגלים כמה"ש כדי שיהיו ניכרין . ומנין שהוא אהבה לישראל שכן שלמה אומר (ש"ס) הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה . א"ר אבחו מה ת"ל הביאני אל בית היין וגו' . למה"ד לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין ונכנס לבדוקו ומצאו כולו הומין . בא לצאת מתוך האוצר ומצא הבית אחת יין טוב אמר הבית זו עומדת עלי כמלא אוצר . כך ברא הקב"ה ע' אומות הקדמונים ומכולם לא מצא הנייה אלא בישראל . שנא' הביאני אל בית היין ומניין יין עולה ע' . י' עשרה י' עשרה ג' המשיח הרי ע' ומכולם ודגלו עלי אהבה . ר' יהודה אומר הביאני אל בית היין למרתף הנדול של יין זה סיני ולמדנו משה תורה שהיא נדרשת מ"ש פנים ודגלו עלי אהבה

מתנות כהונה

המהות לא יקרבו כו' סירוס ולא חלמך שלא יהיו נזכרים אלא אף בשעת הסמיים לא יגעו בו : שריחקו עצמן גרסי' : פרשה ב קבע קביעות . ראייה וספק וכל זה צ"ל ס"ח : מוזנין לשון זג כלומר נמניס נבזה : ה"ג וכן האזכרות כו' . ס' ממה דכתיב"ה פעמים משה וזהו ה"ח אזכרות נק"ס ובמחזור סבו לה' וכו' למענו י"ח ברכות בספלה : וישע כתיב כלומר נכל לקריתו וישע שמו כשמינו ישראל כדלקמן כס' ז' : נברין כל ה' וה' לבדו ראונו לעלמו ומסמן לעלמו : חבית ז' גרסי' : ודגלו כמנין ודגלו : וגודלו אלכש שמח"ס בו סאזכרה . לו ס"ל גדולה

אפילו היא כמערת צדקיהו שהיתה י"ח מיל מהלך את כולה וחוצה לחדה טובה ורחמיו של הקב"ה באים על הכריות בשעה שהם עושין אלפים אמה לכל רוח שירצה . ומנין סמכו תחומין מן התורה שנאמר שובה . הה"ד דגל מחנה ראובן תימנה וגו' . ועליו נד שהוא בעל גודד (במדבר נ"ב) ומדותם מהוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ואת פאזנא (בשמים ט"ז) נד גודד יגודנו . ראובן בתשובה ונד בנבורה ושמעון נגב אלפים באמה ואת פאת ים אלפים באמה ואת אמצע לכפר עליו . הה"ד והחונים עליו מטה שמעון וגו' ומטה נד וגו' כל באמה וגו' . וכן את מוצא ביהושע כשהלך להחריב את יריחו א"ל יהושע ופקודים למחנה ראובן וגו' ושנים יסעו . שהתשובה שניה היא לתורה . עתידים אתם לעשות שם את השבת אל תרהיקו מן הארון יותר מן אלפיהו ויהו יסעו נוסעים אלו שני דגלים היו הלויים נוסעים את המשכן . הה"ד אמה לכל רוח . למה שתהיו רשאים לבוא להתפלל לפני הארון בשבת . יסע אהל מועד מחנה הלויים וגו' . מערב אוצרות שלג ואוצרות ברד וקור זכה"א (ישעיה ג) אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה . וכיום . וכנגדן אפרים ובנימין ומנשה ומי יעמוד לפני שלג וברד אפרים את מוצא כשאמר הקב"ה למשה שישרה ישראל דגלים א"ל השרה אותה ומנשה ובנימין שנאמר (ספלים ב) לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את לכל רוח רחוק אלפים אמה שנה' (במדבר ג) מנגד סביב לאהל מועד יחנו בורתך . ושכינה לעולם במערב בנבול בנימין שנה' (דברים ג) לבנימין אמר מיהו מנגד א"ר יצחק ברחוק מיל שהם אלפים אמה . ומנין דהאי מנגדו וגו' . הה"ד דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה וגו' ועליו מטה מנשה ברחוק מיל הוא ילפינו מנגד מנגד . כתיב הכא מנגד סביב לאהל מועדו ומטה בנימין ונשיאו וגו' כל הפקודים למחנה וגו' ושלישים יסעו . נאח יחנו וכתיב להלן (בראשית כ"ב) ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטהו קשת ונתורה ולתשובה נבורה כדי שיתגבר אדם בתורה ויתגבר על יצרו . צפון ותשב מנגד וגו' . מה להלן מיל אף מיל . ומנין דהאי מנגד דאבשמש החשך יוצא לעולם . וכנגדן שכב דן למה שהוא החשך בעולם כע"א בהגר רחוק מיל . כתיב הכא הרחק וכתיב להלן רחוק אך רחוק יהיו ששעה ירבעם שני עגלי זהב . וע"א חשך הוא שנה' (ישעיה כ"ט) והיה במחשך ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה מה להלן מיל אף כן מיל : (ט) והחוגי ששעהם . והזור ירבעם על כל ישראל ולא קבלו מסנו אלא שכב דן שנה' קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וגו' . הה"ד (שפי ג) ה' בחכמה יסד ארץ (י"ב) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב וגו' ואת האחד נתן ברך . ולכך וגו' . ברא הקב"ה ד' רוחות לעולם . מזרח מערב צפון ודרום . מזרח משמאל הקב"ה שיחגה דן בצפון הה"ד דגל מחנה דן צפונה וגו' . ועליו שכב האור יוצא לעולם . מערב אוצרות שלג ואוצרות ברד וקור וחום יוצא אשר מאיר על החשך שנה' (דברים ג) ולאשר אמר ברוך וגו' וטובל בשמן לעולם . דרום מללי ברכה וגשמי ברכה יוצאין לעולם . צפון משם החשך . וכה"א והחונים עליו מטה אשר . ועליו נפתלי שהוא מלא ברכה יוצא לעולם . וכשם שברא הקב"ה ד' רוחות העולם כך סיבב לכסאו דדי לפרנס . כמה דכתיב (ס"ט) נפתלי שבע רצון וגו' . וכה"א ומטה נפתלי חיות ולמעלה מכולם כסא הכבוד . וכנגדן סידר הקב"ה הדגלים למשה וגו' כל הפקודים למחנה דן וגו' לאחרונה יסעו לדגליהם . שכל מי שעובר א"ל הקב"ה משה מזרח שממנו אור יוצא לעולם יהיה כנגדו יהודה שהיא א"ל הולך האהרן ולא לפנים . לכך נאמר (שפי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונן בעל מלכה שנה' והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וגו' . ועליו שכב מים בתבונה . כשם שברא הקב"ה ד' רוחות וכנגדן ד' דגלים אף כך יששכר שהוא בעל תורה שנה' (ישעיה י"ב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים יביב לכסאו ד' מלאכים . מיכאל וגבריאל ואוריאל ורפאל . מיכאל בימינו זכה"א והחונים עליו מטה יששכר וגו' . ועליו זבולן שהוא בעל עשירות נגד ראובן . למה נקרא שמו מיכאל בשעה שעברו ישראל בים פתח משה כמה דכתיב (בראשית ט"ט) זבולן לחוף ימים וגו' . וכה"א מטה זבולן וגו' כשעיריה מי כמוך וגו' . משמים את התורה אמר (דברים ג) אין כאל ישורון . הפקודים למחנה יהודה וגו' ראשונה יסעו שכן התורה נקראת ראש (שפי ט"ז) כי כמוך אין כאל הרי מיכאל . אוריאל משמאלו כנגד דן שהוא בצפון מעולם נסכתי מראש . ואומר (קטלת ז) כי בצל החכמה בצל חכמה ואומר נקרא שמו אוריאל בשביל תורה נביאים וכתובים שהקב"ה מכפר (מכיל ג) ויעבור מלכם לפניכם וה' בראשם . את מוצא ככ"מ יהודה תחלה עליו ומאיר להם לישראל שנה' (ישעיה ס) קומי אורי כי בא אורך . ודוד להנחיות דגל יהודה תחלה שנה' והחונים קדמה וגו' . תחלה לנסיעה שנה' אמר (ספלים ק"ט) אל ה' ויאר לנו הרי אוריאל . וכה"א (שפי ט) כי אשב ראשונה יסעו . לקרבנות יהודה תחלה שנה' ויהי המקריב וגו' . למלחמתו בשך ה' אור לי . נבריא מלפניו כנגד מלכות יהודה ומשה ואהרן שהיו יהודה תחלה שנה' (שפי ט"ז) מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה ויאמר בתחלה ויאמר . ביהודה כתיב ויקרא אל משה . וכתוב (שפי ט) ויקרא שמו פלא ויעץ יהודה יעלה וכתוב אחר אומר (ס"ט) ויאמר ה' יהודה בתחלה . וכשיבין אל נבור הרי נבריא . רפאל כנגד אפרים . ולמה נקרא שמו רפאל כדי המבשר יהודה מתבשר תחלה שנה' (מס"ט) על ההרים רגלי מבשר משמי' אל נבור הרי נבריא . רפאל כנגד אפרים . ולמה נקרא שמו רפאל כדי שלום הגי יהודה הניך . הרי מן המזרח . ודרום מללי ברכה וגשמי ברכה לפאות שברו של ירבעם שיוצא מאפרים שהוא במערב (במדבר י"ב) אל נא יוצאין ממנו לעולם . יהי כנגדו שכב ראובן שהוא בעל תשובה יתשוב רפאל נא לה דרי רפאל : (י) אלה פקודי בני ישראל לבית אבותם וגו' . כי

מתנות כהונה

מדה

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

מקומות

פיין ז' וז' וז' כפ' מי ספוליווא : במערת דקיו . ומס' כמנוחא כמערה שבת בה דקיימי ספיים כמו מספיים : מי כמוך . הרי כתיב . יראש שלג כיוצ (ס"ט) : ושלישים יסעו . כל צדקיהו יב מיל לאיס אמה להלך : ד"ג קך כמוק יסיו וגו' : ד"ג סיבב לכסא ד' מלאכים וכסב אין כאל הרי מיכאל אוריאל משמאל . פיין ט' ספיים סלכטי קלס חס : ויאר לנו . ויאר נהסך אוריאס אורי ומכיל קוה אל סי . כרי

מקמות נמנו ישראל. א' בירידתן למצרים (דניס י) בשבעים נפש יר
אבותיך וגו'. וא' בעליותן (שמוס יג) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה וגו'
וא' אחר מעשה העגל (סס) כי תשא את ראש בני ישראל וגו'. וב' בחובו
הפקודים א' בדגלים ואחד בחילוק הארץ. וב' בימי שאול (ש"ט) ויפקדו
במלאים ויפקדם בבזק. כד אינון עתירין באילין אמרייא וכד אינון
מסכינין בכוקייא. וא' בימי דוד (ססג) ויתן יואב את מספר מפקד העגל
אם מספר למה מפקד ואם מפקד למה מספר. אלא עשה שתי אנפריאווי
גדולה וקטנה. הקטנה הראה לדוד הגדולה לא הראה לו. לפיכך כתוב
את מספר מפקד. וא' בימי עזרא (ש"ט) כל הקהל כאחד ארבע רבוא וגו'
וא' לע"ל (ימייס ג) עוד תעברנה הצאן ע"י מונה: (יא) אלה פקודי בני
ישראל וגו'. הווא דכתיב (ססג) והיה מספר בני ישראל כחול הים
וגו'. והיה מספר בני ישראל הווא דכתיב (תלסיס קוט) לעולם
דברך נצב בשמים. מפני שהבטיח הקב"ה את אברהם וכתב
אותה הבטחה בשעה שיצאו ישראל ממצרים. ואימתי הבטיחו הקב"ה
כשאמר לו לצאת מבית אביי שנא' (נלמטיס יג) לך לך מארצך וגו' ואעש
לגוי גדול וגו'. אמר אברהם לפני הקב"ה רבוני העולמים כל מה שהבטחת
אותי מה הנאה יש לי בהם שאין לי בנים שנא' (סס) ויאמר אברהם
אלהים מה תתן לי וגו'. שאברהם רואה כמול שאינו עתיד להוליד בנים
מה עשה לו הקב"ה באותה שעה א"ר יהודה בר ר' סימון א"ר הנין א"ר
יוחנן מלמד שהעלה הקב"ה למעלה מכיפת הרקיע וא"ל צא מן ארתי
המול שאתה רואה שאין אתה עתיד להוליד ממנו אני מראה לך שאתה
מוליד שנא' (סס) ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וגו'. א"ר
שמואל בר ר' יצחק אינו אומר הבט אלא למי שהוא נתון למעלה כמ"ש
(תלסיס ס) הבט משמים וראה. ויאמר לו כה יהיה זרעך. מהו כה יהיה
זרעך א"ר לוי בשם ר' יוחנן למה"ד למי שיצא לדרך והלך יום הראשון
ויום השני ויום השלישי עד י' ימים ולא מצא לא עיר ולא פונדק ולא אילן
ולא מים ולא בריה. ואחר שהלך י' ימים צפה אילן א' מרחוק אמר שמא
יש תחתיו מים. כיון שהגיע אצלו מצאו עומד על המעיין. כיון שראה
אותו נתתו ופירותיו מתוקין וענפיו נאין יושב לו ונתקער בצלו ואכל מן
פירותיו ושתה מן המעיין וערב לו ושבת נצשו עליו. כיון שעמד לילך
אמר לאילן מה לי לברכך ומה יש לי לומר לך. שיהא עצך נאה נאה הוא
שיהא צלך נאה כבר הוא נאה. שיהיו ענפיו נאים נאים הם. שיהיו
פירותיו מתוקין מתוקין הם. שיהא מעין יוצא מתחת שרשיך כבר מעין
יוצא מתחת שרשיך. שתהא עומד במקום חביב במקום חביב אתה עומד.
מה לי לברכך אלא כל הנטיעות העומדות ממך יהיו כמותך. כך בשברא
הקב"ה את העולם עמדו עשרים דור ולא היה בהם תועלת ולא עמד מהם
צדיק

מתנות כהונה

היו אורחלו וכן כל נא למפרע הוא רפאל: כדאינון עתירין גרשו. פי' כשהם עשירים
היה מוכה אותם בעלמא שכל א' ואל' היה עותן טלה וכשהם עניים היה נותן כל א' ואל'
אחד בוק ריבוי לבן כן פי' הערך ועיין מזה בפ"ב דיומא: אנפריאות שטר חשבון: נפקד
לשון חכר כדא' לא נפקד ממנו אים ומללחי בקובץ ין מספר הוא המעיין בפרטות ומפקד הא'
סמיין

צדק אחד. אחר כ' דור צפה הקב"ה את אברהם שהיה נתון בארץ ככל
מקראת רחוקה שנא' (מ"ג) מארץ רחוקה וגו'. ואמר הקב"ה תאמר שיש
מה לעמוד. כיון שהשליכו אותו לכבשן האש וקידש שמו של הקב"ה
מד בבסיונו מיד קירבו הקב"ה לא". בנה לו את הפונדק והיה זן עובדים
לבים והיה מכנים את הכריות תחת כנפי השמימה. והודיע כבודו של
קב"ה בעולם. ונתן שמו ע"ש הקב"ה כמלאכים. א"ל הקב"ה אברהם
יש לי לומר לך ומה יש לי לברכך. שתהא שלם צדיק לפני או שתהא
האשתך צדקת לפני. צדיק אתה שרה אשתך צדקת לפני. או שיהיו
בני ביתך צדיקים צדיקים הם לפני. מה יש לי לברכך אלא כל בנים
עתידיים לעמוד ממך יהיו כמותך. מנין שכ"כ (נלמטיס טו) ויאמר לו כה
יה זרעך. את מוצא אברהם שנתברך בכוכבים שנא' (סס) הבט נא
שמימה וספור הכוכבים וגו'. ויצחק נתברך בחול שנא' (סס) כי ברך
הברך והרבה ארבה את זרעך וגו'. ויעקב נתברך בעפר הארץ שנאמר
(כח) והיה זרעך כעפר הארץ וגו'. ברכתו של אברהם כאתה בימי
השנה שכן כתיב (דניס ה) ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום וגו'.
ברכתו של יעקב שנתברך בעפר הארץ כאתה בימי בלעם שכ"כ (נמדנ)
מי מנה עפר יעקב. וברכתו של יצחק שנתברך בחול כאתה בימי
השנה שנא' (ססג) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא
יבר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם ויאמר להם בני אל חי.
ואיל דביצחק כתיב ביה ברכת החול. היה נצרך לומר והיה מספר בני
יצחק ואינו אומר כן אלא והיה מספר בני ישראל. אלא בשעה
יעקב יעקב אבינו לילך לפדן ארם מסר לו יצחק את ברכת החול כמ"ש
(נלמטיס כח) ויתן לך את ברכת אברהם. מהו את. א"ר חמא ב"ה כך
של ברכה שנתברכנו אני ואברהם כאחד. כי ברך אברכך ברכה לאב
כה לבן. והרבה ארבה רבייה לאב רבייה לבן. וכחול אשר על שפת
את הברכה הווי מסר יצחק ליעקב לפיכך הוא אומר והיה מספר בני
ישראל כחול הים הווי (תלסיס קוט) לעולם ה' דברך נצב בשמים: (יב) ד"א
יה מספר בני ישראל. א"ר ברכיה הכהן ברכי והיה מספר החסופר כמספר
תורה נתבקש להם. שכך אמר להם ע"י משה (דניס י) ברוך תהיה מכל
העמים

מסופת אמרים

דרביס וטלמיס על כו"ו (סס) ונתן שמו ע"ש
הקביה. ע"ש מה דאיתא בילקוט פ' וירא לו בן נכבאל
בן אברהם שברכו אל ע"כ הווי שמו כמלאכים
נכבאל מ"כאל כ"ש בני"ס. שמעתי: כמספר כל
ההורה כו'. פי' כמ"ס וידע"מ א"ל להגומס לא
לפי ל' כמ"ו ולא לפי ל' סמכות ושמעתי דסיס ידוע
מה שלמך ר"ע לתלמידיו וידע אש"ס ריבוי ומנו
מסך וכמוכו רכבה ש"ל שקל כנגד כל כנסדוין.
פי' כנסתי להם א' שטלתי על מי בנמרה וכו' ג"כ כנדרס לקח דף י' בי על קוביא כנחתס
כ' וסיס מסך נחתס אמרו לא יספר כלן בעושיין רלונו כו' ע"ש במלה דקדושיין האומר סבי אה
דע"ש שני זדיק אף ע"ש שנתלא רשע מ'ודבס שמה ברכי תכוסס נמלא כרעס א' ישעט
דאלל יתבס לטרסס וסיס אורו כמספר לאון מסכס. וזה הווי תלנו כובע על בני ישראל ג"כ
1

מסופת אמרים

העמים

העמים הווי והיה מספר בני ישראל כחול הים. משלן בעפר משלן בכוכבי
בעולם הזה הם משולים בעפר מה עפר הארץ עשוי דיוש לכל באי עולם.
וישראל עשויים דיוש לאו"ה שגא' (מ"ג יג) כי אבדם מלך ארם וישימם כענ
לדוש. ד"א מה עפר הארץ אם אינו נמצא אין אדם מתקיים. אם אין ענ
אין אילנות ואין תבואה. כך אם אין ישראל אין העולם מתקיים שגא' (כ"ג)
(כ"ג) והתברכו בורעך כל גויי הארץ. בעוה"ז הם משולים לעפר ליםות המוש
הם משולים לחול הים. מה דרכו של חול מקהה שינוי. כך ישראל לימו
המשיה מכלין כל העכו"ם שגא' (במדבר כג) וירד מיעקב וגו'. וכתוב (יחזק
(כ) ונתתי את נקמתי באדם ביד עמי ישראל. ד"א למה משלן בחול
מה חול אדם נוטל ממנו מלא קמצו ונותן לעיסה או לתוך התכשיל א
בריה יכול למעמו שהוא מקהה את שינוי. כך הם ישראל כל מי שהו
בחזן או נוזל בעוה"ז הוא מקהה את שינוי לע"ל למה שהוא קדש שגא'
(דמ"ג ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אוכליו יאשמו רעה תבו
אליהם נאם ה'. וכל מי שנוגע בקדשים הויב מיתה. ד"א כחול הים
מה דרכו של חול אדם מכניסו לאור ומציאו בולים ועושין הימנו כל
זכויות. כך ישראל נכנסין לאור ויוציאין חיים שגא' (דמ"ג ב) עבדוהי ד
אלהא עילאה פוקו ואתו וגו'. ואף לע"ל הם נכנסין לניהנם ועכו"ם נכנסין
שם. ואלו הם נכנסין לתוכה ואובדים וישראל יוצאין מתוכה בשל
שגא' (עש"ג כג) כי תלך כמו אש לא תכוה. למה. כי אני ה' א מהו
ימיך. לכך מושלן בחול. לע"ל משלן בכוכבים מה הכוכבים מהוה
בכל הרקיע כך הם מהוהרין לע"ל. שגא' (דמ"ג ב) והמשכילים ויהירו בוהו
הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. ולמה נמשלו בכוכבים ולא
בחמה ולא בלבנה אלא אברהם נמשל בחמה. ויצחק בלבנה. ויעקב
בכוכבים. לע"ל החמה והלבנה בוששים שגא' (עש"ג כד) וחרפה הלבנה ובושה
החמה כי מדך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקיניו כבוד. והכוכבי
אינם בוששים. כך אברהם ויצחק פניהם מתברכמות לע"ל בשביל בנייהם
אברהם בשביל ישמעאל ובני קטורה. יצחק בשביל עשו ואלופו
הכוכבים אין להם בושה. כך יעקב אין לו בושה שלא יבוש שגא' (ס"ב כ)
לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. למה כי בראתו ילדיו מעשה
ידי וגו' שכולם צדיקים (מ"ד ז) כולך יפה רעיתי. ד"א מה הכוכבים חולקין
כבוד זה לזה ושולם ביניהם שגא' (ל"ז כ) עושה שלום במרומיו. כך הם
הצדיקים אוהבים זה לזה. כשם שהכוכבים אינם מריבין זה עם זה כך הם
הצדיקים. ד"א מה הכוכבים אינן שולמים אלא בלילה. כך ישראל אינן
שולמים אלא בלילה מפני עול גלות. ד"א מה הכוכבים יכול אהר לשרות
פל העולם כולו. כך הם הצדיקים כגון אליהו שירדה אש בדיבורו שגא'
(מ"ג ב) אם איש האלהים אני תרד אש מן השמים ותאכל אותך ואת המשיך
ותרד

מתנות כהונה

דנשמע שיש להם מספר והרד קאמר אשר לא יספר ואמר כמספר הסופר וכו' כמו מספר
הכתוב כמורה מכל העמים וקרי בים מספר ד"ל הסורה : ומוציאו בולים ה"ז בערך ופי'
ש מראה זכור' וזכור' עמיה וכן ממלאנו בב"י ס"ז : ה"ג ילדיו מעשי ידי : אינם מגלים אלא
צילה. כל' כל שמחמם ומלמטחם שמרשים הכל בלילה כמזים אינם מראים מפני אינם
סגולות

ותרד אש אלהים מן השמים ותאכל אותו ואת חמשי : (יג) אשר לא ימד
ולא יספר (מ"ט ט). משהוא נותן קצבה והיה מספר חזור ואומר אין להם
קצבה ואשר לא ימד ולא יספר. אלא שהראה הקב"ה להושיע כשם שהראה
לאברהם א"ל (מ"ג טו) הנפם נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל
לספור אותם. מה הדבר הזה וספור הכוכבים אם תוכל לספור. מי שאמר
וספור חזור ואומר אם תוכל לספור. לתודיעך שהראה אותו תחלה במספר
א' ואחר כך שנים ואח"כ ג' ואח"כ י"ב ואח"כ ע' ואחר כך הראה לו מזלות
שאין להם מספר. ולמה הראה אותו כך. סימן הראה אותו שהוא מרבה
אותן כך בעולם. הראה אותו א' שמתחלה הוא היה יחיד בעולם שנאמר
(יחזקאל יג) אחד היה אברהם ויירש את הארץ ואנחנו רבים לנו נתנה הארץ
למורשה. שהוא בא לחסות תחת כנפי שמים תחלה. חור ונראה אותו
שנים אברהם ויצחק. חור והראה אותו שלשה אברהם יצחק ויעקב. וחור
והראה אותו י"ב שבטים. ואח"כ ע' כנגד שבעים נפש שירדו למצרים.
ואח"כ הראה אותו מזלות שאין להם מספר. שישראל עתידין לפרות
ולרבות באתרונה שאין להם מספר שגא' (מ"ט ו) ובני ישראל פרו וישרצו.
ואף להושיע שהראהו במספר ושלא במספר. שתחלתו היו במספר וחור
דרכו שלא במספר. לכך נאמר אשר לא ימד ולא יספר וגו'. ד"א בעוה"ז
יש להם מספר שגא' (דמ"ג ד) ונשאתם מתי מספר וגו'. אבל לע"ל בני
ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר : (יד) והיה במקום אשר יאמר
הם וגו'. היכן נאמר להם. כשעשו אותו המעשה קרא אותן הקב"ה עמו
של משה שגא' (מ"ט ז) לך רד כי שחת עמך מיד חנר משה מתניו בתפלה
שגא' (מ"ט ז) ויחל משה את פני ה' אלהיו וגו'. משל למלך שראה את
אשתו מנשקת לסרים. אמר לשושבינה מנרשה אני מורפה אני אתך
לבית אביה. א"ל למה. שמצאתיה מנשקת לסרים. א"ל עכשיו הוא
מעמדת לך בניים נאים ונכורים והם יורדין עמך למלחמה. אמר אין הימנו
תחלת אין מוליד לי. ועל דבר שאין הימנו הנאה אתה כועס. כך (ס)
למה ה' יתרה אפך בעמך וגו'. א"ל משה זה העגל שעשו ישראל עכשיו
הוא מסייעך. הוא מוריד נשמים ואתה מפריה מללים. א"ל הקב"ה וכי
אפך בעמך וגו' למה יאמרו וגו' זכור לאברהם וגו'. מה כתיב אחריו וינחם
על הרעה וגו'. שלו. הוי והיה במקום אשר יאמר להם וגו' : (טו) ד"א
היה במקום וגו'. א"ר יותנן מה כתיב למעלה מן הענין (מ"ט ו) לך קח
אשת זנונים וגו' וילך ויקח את גמר וגו'. וכל הענין קרא שמו לא עמי
אתם לא עמי וגו' ואח"כ והיה במקום אשר יאמר להם וגו'. מה אם
בשעה שהיה כועס עליהם כך היה מחבבן. בשעה שהוא אוהבן עאכ"ז.
למה"ד למלך שבועס על אשתו אמר מנרשה אני ואיני חס על בניה. לא
הוא אשתו ולא אני אישה. ירד לשוק הלך לו אצל הוהבי א"ל עשה
לאשתי תכשימין של זהב. הלך אוהבו ומצא לו אצל הוהבי שעושה

מתנות כהונה

אלם : ועל דבר שאין סמנו ס' ק' הסיני לו המושבין : שלו כל' סרי הכתוב קראם עס"ט
זל

לאשתו תכשימים. הלך ואמר לשכנותיה לא שמעתן שהמלך עושה מרי
 עם אשתו והוא אומר לה מנרשה אני. עכשיו ראיתי אותו אצל ה
 א"ל עשה תכשיטין לאשתי. כך כשכעס הקב"ה על ישראל אמר לה
 קך קה לך אשת זנונים וגו'. איני מבקשה זנה תזנה הארץ וגו'. א
 מרחם עליה קרא שמה לא רוחמה. לא היא שלי ולא בני שלה (ס)
 אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם. אמר להם הושע עבד'ם מה אר
 סבורים כשביל שאמר להם הרברים הללו כי אתם לא עמי שהוא כו
 עליהם. ראו היאך הוא אומר להם. מה כתיב אחריו והיה במקום א
 יאמר וגו'. וכן ישעיה אומר (ישעיה 6) שמעו שמים והאזינו ארץ וגו' ו
 ניו הומא. ומה כתיב אחריו (ס) לכו נא ונבוכה וגו' רחצו הזכו וגו'
 למה"ד לכן מלכים שא"ל אביו לך לבית הספר הלך לו לשוק והיה מת
 משחק עם הנערים וידע אביו שלא הלך לבית הספר מקללו ומשמ
 דברים רעים. אה"כ א"ל החוץ ידך ובוא סעוד עמי. כך ישעיה אומר
 בנים גדלתי וגו' ומי שהוא נומר כל הענין מהו אומר לכו נא ונבוכה וגו'
 וכן ירמיה הקב"ה א"ל (ירמיה 6) מה אתה רואה ירמיהו ואומר מקל ש
 וגו' סיר נפוח וגו' מצפון תפתח הרעה וכל הענין. מה כתיב אחריו ה
 זקראת באזני ירושלם וגו' קדש ישראל וגו'. משל למלך שנמלא אשה ה
 אומר אין נאה הימנה אין משוכחת הימנה אין מיושבת הימנה. נכ
 שושבינה לביתה ראה אותה מנוולת. הבית אינה מכוונת. הטמות א
 מוצעות. א"ל שושבינה הלואי את שומעת שהיה בעליך משבחיך לה
 השוק אין אותו השבה מעשים הללו. אמר השושבין אם כשהיא מנו
 כך הוא משבחה. אילו היתה מתוקנת על אחת וכמה. כך דוד
 ירמיה חוטאין והוא אומר להם (ס) זכרתי לך חסד נעורייך וגו'. א
 ירמיה הלואי אתם שומעין מה הוא אומר עליכם הלך וקראת בא
 ירושלם וגו' זכרתי לך חסד נעורייך וגו' קדש ישראל וגו'. א
 אם בשעה שהם חוטאים כך הוא מחבבם. כשהם עושין רצוני
 אכונ"כ. אף כאן כי אתם לא עמי וגו' ומה אחריו והיה במקום וגו'
 (ס) ד"א והיה במקום וגו'. הה"ד (שי ח) מים רבים לא יוכלו לכבות
 האהבה וגו'. ואומר אם יתן איש את וגו'. א"ד שמואל בר נחמן בש
 אהבות הכתוב הזה מדבר. ראשו מדבר באהבתו של ישראל. שאם יתכן
 כל עכו"ם ליטול את האהבה שבינו לבין ישראל אינן יכולין. שנא' מ
 רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. ואין מים רבים אלא עכו"ם שנא' (ס)
 (י) הוי המון עמים רבים וגו'. ונתרות לא ישטפוה. אלו הם המלכים והש
 שלהם כמה שנא' (ס) ולכן הנה ה' מעלה עליהם את מי הגהר העצום
 והרבים וגו'. וסופו מדבר באהבתו של תורה שאם מתכנסין כל העכו
 ואומרים אנו מוכרים כל ממונינו ועושים את התורה והמצות א"ל הקב
 אפי' אתם מוכרים את ממונכם לקנות את התורה בויון הוא עליכם (שי
 אם

מתנות כהונה

על הקד'ה שנאמר ויחם וגו' לעשות לעמי: איני מבקשה זנה נכסי': מיושבת כל
 נסה ומתיסה במעשים: מה אחריו. כל' מה כתיב אחריו: אינה מכוונת. מנוולת ו
 מוצעת ומכון דבר על אופניו: אלוהי העלוי: אין אומר הענה וכו'. אין הענה
 ראו

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה כזו יבזו לו. באי זו אהבה באהבתו
 של תורה שנאמר (סליס קט) מה אהבתי תורתך וגו'. א"ל למה אין את
 מקבלנו. א"ל שאתם חוטאים. אמרו לו ישראל אינם חוטאים. א"ר ברכיה
 מה כתיב אחריו (שי ח) אחות לנו קטנה וגו'. א"ל הקב"ה כשם שהתינוקת
 הזו כשהיא קטנה והיא חוטאת על אבותיה אין אבותיה מתרעמין עליה
 למה שהיא קטנה כך הם ישראל כשהם חוטאים אין הקב"ה מעלה עליהם
 תדע לך שהוא כן. שכן בימי הושע הכעיסו להקב"ה. התחיל הקב"ה
 מיראן כי בני זנונים וגו' כי היא לא אשתו וגו' קרא שמו לא עמי כי אתם
 לא עמי. ועל שהוציא מפיו לשעה ולא עשה אלא כשביל להחזירן למוטב
 ולא יבול לסכול אפי' אתה אלא עד שהיה במקום חור בו והיה במקום
 וגו'. א"ר יצחק אמר הקב"ה לישראל אני ראשון לטובה ואחרון לרעה.
 ראשון לטובה (ס) ואמרתי ללא עמי אתה ואח"כ הוא יאמר אלהי
 אבל ברעה אני אחרון (ס) כי אתם לא עמי ואח"כ הוא יאמר לכם שהוא
 א"ר הנינא בלא דעת סבורים מה שהוא אומר ואנכי לא אהיה לכם שהוא
 אומר שאינו הווה לכם לאלוה לאו אלא מהו ואנכי לא אהיה לכם אע"פ
 שאתם לא עמי שתבקשו להפריש ממני אני לא אהיה לכם אין דעתי
 משתוות עמכם אלא בעל כרחכם תהיו עמי וכה"א (ימקלא) והעולה על
 דוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כנוים וגו'. אלא מה אני
 עושה לכם (ס) חי אני נאם ה' אלהים אם לא ביד חזקה ובחמה שפוכה
 אמלך עליכם. הא למדת חיבתן של ישראל לפני המקום: (יז) ד"א והיה
 מספר בני ישראל. ר' אבין הלוי ב"ר פתח (טו"א ח) במספר במשקל לכל
 וגו'. א"ר אבין כל הרברים יש להם מדה המים יש להם מדה שנא' (שש
 פ) מי מרד בשעלו מים. והשמים יש להם מדה שנא' (ס) ושמים בורת
 תכן. והעפר יש לו מדה שנא' (ס) וכל בשליש עפר הארץ. וההרים יש
 להם מדה שנא' (ס) ושקל בפלם הרים. והנבעות יש להם מדה שנאמר
 (ס) ונבעות במאונים. כל הדברים יש להם מדה שנא' במספר במשקל
 לכל. ומי שאין לו מספר ולא מדה אלו ישראל שאין להם מספר ומדה שנא'
 יהיה מספר בני ישראל כחול הים. מה חול הים אין לו מדה כך ישראל.
 למה"ד למי שהיה יודע נ' אומניות זהבי ויוצר וזנג כל מי שהיה מחכבו
 היה קורא אותו בנו של זהבי וכל מי שהיה שונאו היה קורא אותו של
 זנג. כך היה משה מפני שהיה אוהב את בני ישראל משל אותן כבוכבים
 שנא'

מתנות כהונה

דלוי ושיך למעמס חלו: מהו אומר עלכס
 גרס': אינם חוטאים. בתמים: בשהיא
 קטנה. וסוף הדין לקמן אלא מדכתיב אחות
 קטן לשון קטנה ונפיר השמים רבה גרם קטן:
 אין הקב"ה מעלה עליהם. אינו מחשב עליהם
 העלם: לשעה כלומר מה שקדקן לא עמי
 אינו היה רק לשעה עד שיחזיק למוטב:
 אפי' אחת. טעם אחת וזוילי סך נרד לטעם:
 בלא דעת סבורים. פי' חכמים חסדי דעת
 מעשים סופו שלא ישי' להם לאלוה כו' יוצר אומן
 טעם

אסיפת אמרים

שיסו כולם לדיקום וכו' מספר כלו חילוי מס
 שיוכל הסופר לספור כמותו יעלה לאין מספר כליחות
 טכ"א יחשב כמספר הסופר שיש בו ס' אהות
 זכ אחר לטע ע"י מסך כרוך חסוד בלבן והוד חף
 טכ"ב אחר נל' רכוס ווסף עלכס וכדומה אלא
 סטכרסס חותם טכ"א יחוס כרוך מכל סטמיס ועמיס
 יחמר לפעמיס על ישראל כמו ספיר"ט על ססוק חף
 חוכב עמיס. ולפי' מתוכן נ"כ למה א' כרסוס
 מחול לישראל כי לא נחית לככות סלכות ולספר
 מס ש"י כחול כוס ש"י בני ישראל כטעמיס לחול
 ועיון כס"פ י"ג יסיו לאין מספר: לאמר.
 ס"א

שנא' (דברים 6) והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. אבל בלעם שהיה שור
 אותם משל אותם כעפר שנא' (במדבר 32) מי מנה עפר יעקב. והושע שר
 בינוני לא אוהב ולא שונא משלן כחול שנא' מספר בני ישראל כחול הים
 ד"א כחול הים נמשלו ישראל כחול והעכו"ם כסדר שנא' (דברים 2) וה
 העמים משרפות סיד. אם אין אתה נותן חול בסיד אין לו עמידה כך
 אין ישראל אין העכו"ם יכולים לעמוד. כך אתה מוצא אילולא יוסף
 מצרים אבודים ברעב. וכן אילולא דניאל היו הכימי בכל אבודין.
 מנחמא בש"ד אליעזר בן יעקב נמשלו ישראל כחול. מה החול הזה אר
 עושה בו נוסא מבערב ובשחרית אתה מוצא אותה שנתמלאת. כך
 האלפים שחסרו ישראל בימי דוד אימתי נתמלאו בימי שלמה שנא' (מ"א)
 יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב. ר"א בש"ד יוסי בן זמ
 כ"ז שנמנו ישראל לצורך לא חסרו שלא לצורך חסרו. ואיזה זמן נמנו לצו
 בימי משה בדגלים ובחיוק הארץ. ושלא לצורך בימי דוד: (י"ח) אשר
 ימד ולא יספר. א"ד שמלאי מהו הדבר הזה מי שהוא אומר שיש להם מס
 דוא תוור ואומר שאין להם מספר לא ימד ולא יספר. אלא בזמן שא
 עושין רצונו ש"מ יש להם מספר שאין חסרים ממנו ס' רבוא והיה מספר
 ובזמן שהם עושין רצונו של מקום אין להם מספר אלא אשר לא ימד ו
 יספר. ד"א אשר לא ימד ולא יספר. א"ר סימון בשם ריב"ל מי שהו
 אומר והיה מספר בני ישראל חזר ואומר אשר לא ימד ולא יספר אם
 להם מספר היאך יש להם מספר. כשם שהוא אומר (ויקרא 27) ויצא בן אש
 הישראלית וגו' (י"א) וילבד עכן בן כרמי וגו' (במדבר 26) ושם אשר
 המוכה וגו' ומרי בן סלוא וגו' לא לו יש מספר. אבל לצדיקים איש לא י
 ולא יספר: (י"ט) אלה פקודי בני ישראל לבית אבותם בוא וראה כמה
 חביבין ישראל לפני המקום שהרי כתב הקב"ה חשכון ישראל ד' פעמי
 בדגלים. שני פעמים בפרט. ושני פעמים בכלל. ועוד מנה כל דגל ודג
 בכלל ופרט להודיע כמה היו חביבין לפניו שהם היו צבאותיו ורוצה למנוח
 כל שעה כארם שיש לו סגולה חביבה עליו ביותר והוא מונה וחוזר ומנו
 עד כמה פעמים כדי שידע חשבונה וישמח בה על כל מנין ומנין. כ
 היה הקב"ה שמח בזכירת מנין ישראל לומר כך צבאות יש לי בעולם
 שעושין רצונו ומתנהג בהם. והלויים לא התפקדו וגו' כשם שאומר במס
 ישראל כאשר צוה ה' את משה. ששמחה היתה לפני המקום לפי שהלוי
 לא נמנו עמם כדי שלא יכלו עמם כנוזרה. ויעשו בני ישראל ככל אשר
 צוה ה' את משה חביבין הם הדגלים לפני המקום שהרי כתב בהן כאשר
 צוה ה' את משה כשם שכתוב במלאכת המשכן. כן הנו לדגליהם וכ
 נמעו איש למשפחותיו על בית אבותיו מניד הכתוב שמיד היו ישראל
 זריזים לקיים דברי המקום בדגלים ולא עכבו לעשות: (כ) ויעשו בנ
 ישראל וגו'. ואהרן היבן היה. ר' יהושע ב"ר נחמיה ור' לוי ב"ר
 בש"ד

מתנות כהונה

הטעם כלי חרס: זנג אומן הטעם כלי זכוכית: זהבוי אומן נזקק זכ: ה"צ על הס
 ד"א כו': הדבר הזה נכסי': מי שהוא. כמו מטעם: סגולה לכן טובה או טעם חסו
 גר' ד"א ד' פעמים בדגלים כ' פעמים בפרט וי' פעמים וכו': ה"ג כך נכסו יש לי צולמו
 ה"צ

ר' חייא בר אבא כיון שחלך אהרן ליהסן א"ל ישראל עד שאתה מיהסנו
 א לעזור בנך למי הוא נושא לא לבנו של פומיאל דכתיב (שמות 1) ואלעזר
 אהרן לקח לו מבנות פומיאל לו לאשה. כיון שראה הקב"ה שהיו
 לזלזל בו ישראל הקדים כבודו של אהרן לכבודו של משה ההיד (במדבר 2)
 אלה תולדות אהרן ומשה. כל מי שהמקום מתעסק בו להעמיד מסנו
 מה או שלשלת יוחסין היה המקום מתעסק בו כענין הזה לכתוב בו
 לדות. שכן את מוצא י"ב תולדות בכתובים הראשון (בבב"ש 3) אלה
 לדות השמים והארץ. זה ספר תולדות אדם. (ס ו) אלה תולדות נח.
 אלה תולדות בני נח. אלה תולדות שם. אלה תולדות רחא. אלה תולדות
 מעאל. יצחק. עשו. יעקב. אלו י' תולדות נתעסק בהן הקב"ה
 דאות עולם ולהעמיד אומות. ושני בני אדם כתב המקום תולדותם.
 ד לשלשלת המלכות ואחד לשלשלת הכהונה. (מ"ד) ואלה תולדות פרץ
 עמיד שלשלת המלכות הימנו. אלה תולדות אהרן ומשה בשביל
 שלשלת הכהונה: (כ"א) אלה תולדות אהרן ומשה. והרי תולדותיו של
 א לא נתבעו כאן ולמה נאמר תולדות אהרן ומשה בשביל כבודו של
 א שלא למעט את כבודו. ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב וגו'
 שמות בני אהרן הכהנים המשוהים אשר מלא ידם לכהן זו היא
 אמרנו שלא נתעסק בכתוב אלא בשלשלת הכהונה: (כ"ב) וימת נדב
 ביהוא לפני ה' (במדבר 2). בכמה מקומות נכתבה מיתת נדב ואביהוא
 כך שהיה צער לפני המקום עליהם שהיו בני אהרן הכיבים וכה"א
 רובי אקדש. בהקריבם אש זרה. ר"ע אומר על ההקריבה מתו שנאמר
 הקריבם אש זרה. ר' יוסי אומר על הקריבה מתו שנאמר בקרבנתם לפני
 ר"א אומר אף משום הקריבה. אש זרה לא מן התמיד של בין הערבים
 מן תמיד של שחר אלא אש הדיוטות שנא' אש זרה. בר קפרא בש"ד
 מיה ב"ר אלעזר אומר בשביל ד' דברים מתו בניו של אהרן על הקריבה
 ההקריבה ועל אש זרה וכו' (כ"ג) שכתוב למעלה חוקק רכס נכסות אחי מות
 סיחסי ממו ונעשו עורוסיקן שטיחין ע"ג אמוסיקן). בד' מקומות הוא מזכיר מיתתן
 בני אהרן ומזכיר סורחנן וכ"כ למה להודיעך שלא היה עון בידם אלא
 בלבד. א"ר אלעזר המודעי צא וראה כמה היא קשה מיתתן של בני
 דן לפני הקב"ה שכל מקום שהוא מזכיר מיתתן מזכיר סורחנן. ככ"ל
 שלא יתן פתחון פה לכאי עולם שלא יהו הבריות אומרים מעשים
 ולקלים היה להם בסתר שע"י כן מתו. וימת נדב ואביהוא לפני ה'.
 יוחנן וכי לפני ה' מתו אלא מלמד שקשה לפני הקב"ה בשעה שבניחם
 של

מתנות כהונה

למי טוח טעם: ה"צ אומה או שלשלת יוחסין: לא נכסו. כלי לא נכסו לשון טעם
 זון היא שאלמנו כו'. דייק מדכתיב הכהנים כו' לכהן ש"מ דחטיבת אהל לחמושיק:
 כ ר"ע אומר על ההקריבה ממו ס' שהקריבו אש זרה וכן הוא לעיל פרשה אחרי מות ויילקוט
 שם שמי וכן הוא לפי דקדוק הלשון: הקריבה ס' שקרבו אה ענאם ליכנס לפי ולפיס:
 שנא' בקרבתם לפי הפס ר"א אומר אף משום הקריבה ופי' דר"ע סבר על ההקריבה לחוד
 ולא על הקריבה וכי יוסי סבר על הקריבה לחוד ממו ולא על ההקריבה כדאיתא בהדיא
 ויילקוט דם אחרי מות ור"א סבר שעל כל אחד מן על הקריבה והקריבה היא ראוין
 יוסי

אינו עושה פחות מג' אנבונין כך אין ישראל חסרים מג' צדיקים בעול
 כאברהם יצחק ויעקב הנגיה מישאל ועזריה . וכה"א (ע"ז) אמרתי אעל
 בתמר אחזה בסנסנו ויהיו נא שדיך כאשכולות הנפן ורית אפך כתפוחים
 מה תמרה זו יש בה לולבין להלל והריות לסוכה אפי' הסיב שלה הול
 להיווק ועצה להדליק . כך בישראל צדיקים ישרים חסידים בני תורה אפי'
 סוריות גומלי חסד אינן . אי מה התמרה אין עושין ממנה כלים כ
 הצדיקים אין עושין פירות ת"ל (פסלס"ג) כארו בלבנון ישנה . א"ר תנחומ
 שאלתי אותה לר' הונא ואמר היינו בכבל ועושין ממנה כלים שלחנו
 ומנורות . אי מה הארו הזה אין עושה פירות כך הצדיקים אין עושין
 פירות ת"ל צדיק כתמר יפרה . מה התמרה עושה פירות כך הצדיקים
 עושים פירות שנא' (פסלס"ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו
 מה תמרה וארו כל מי שהוא עולה לראשם ואינו משמר את עצמו הו
 נפול ומת כך כל מי שהוא בא ומזדווג לישראל סוף שהוא גומל את של
 מתחת ידיהם . תדע לך שכן שרה ע"י שמשכה פרעה לילה אחת לתקוה הו
 וביתו בנצעים שנא' (בראשית ע) ויננע ה' את פרעה וגי' . מה תמרה וא
 גדולים מכל האילנות כך ישראל גדולים מכל העכו"ם שנאמר (לכ"ה ט) כ
 גדול מרדכי וגו' (שמואל ב) וילך דוד הלוך וגדול . מה תמרה אם נעקד
 אין לה חילופים כך הם הצדיקים אין להם חילופים בשעה שמתים שנא'
 (לוי כה) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה . ד"א צדיק כתמר וגו'
 מדבר בשבטו של לוי שהיו צדיקים והפריות מע"ט בעת שעשו ישראל
 העגל שנאמר (שמות ג) ויאספו אליו כל בני לוי . לפיכך נידלם הקב"ה
 בישראל כארו הזה שהוא גבוה וגדול בלבנון משאר האילנות כך הם גדולים
 מכל ישראל שלא בחר בכל השבטים לעמוד בשיומושו אלא בני לוי בלבד .
 הה"ד (פסלס"ג) שתולים בבית ה' א"ר תנן בן פזי עד שהם שתולי' הם בבית ה'
 אלו התינוק' שהם בכ"י הספר . ד"א שתולי' בבית ה' . שלא היו זויים מבחם"ק
 לעולם . בחצרות אלהינו יפריחו . אלו השירות תדע לך שהוא בן שנא' הקרב
 את מטה לוי וגו' ושמרו את משמרתו וגו' : (ב) ד"א הקרב את מטה לוי וגו' .
 הה"ד (ס"ז) אשרי תבחר ותקרב אשרי מי שבחרו הקב"ה אע"פ שלא הקריבו
 ואשרי מי שקרבו אע"פ שלא בחרו . ואיזה זה שבהרו זה אברהם שנא' (נחמ"ס)
 אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם . אבל לא קירבו אלא הוא קרב
 את עצמו . יעקב בחרו הקב"ה שנאמר (פסלס"ג) כי יעקב בחר לו יה
 וכה"א (פסלס"ג) יעקב אשר בחרתיך . אבל לא קירבו אלא הוא קרב את
 עצמו שנא' (בראשית כ) ויעקב איש תם יושב אהלים . משה בחרו שנאמר
 (פסלס"ק) לולי משה בחירו אבל לא קירבו . אשריאים אלו שבחרם הקב"ה
 אע"פ

מתנות כהונה

פרתו כד"א והנביא ציף : אע"ל בחר . ודעוהו חז"ל על חנניו מיטאל ופזים כמו שפירש'
 טס : ה"ג תריות לסוכה . כלומר לסכך בו וכן אמר לעל תריות לסיכך : סוריהן הקלס
 שבהם כד"א קקול הסורים . ור"ל הגדועים עמי הארץ ובשוקר מוכ גכס' בויים שבהם שנא'
 כסלה הרמון רקק : ה"ג אין עושים ממנה כלים כך הצדיקים מ"ל בחרו : הילוףן דוגמת
 וממכתן וכן סוף לקמן בקהלם ובידועלמי : שתולים ר"ל קטנים ועצים כנמיטע א :
 ד"ג סס בנטי ה' אלו הסומקום : ה"ג רכב סוגס קרנכס : מאן סוף בעי כ' . מי סודס
 לקרב

אע"פ שלא קירבם . בא וראה יתרו קירבו הקב"ה אבל לא בחרו . רחב
 הזונה קרבה אבל לא בחרה . אשריהם אלו שקירבו אע"פ שלא בחרו .
 מפורנה שאלה לר' יוסי א"ל אלהכן מאן הוא בעי מקרי . הביא לפניו
 כלכלה של תאנים והיתה כוררת יפה ובוררת ואוכלת . א"ל את יודעת
 לברור והקב"ה אינו יודע לברור מאן דהוא חמי עובדיו מבין הוא בחר ביח
 ומקריב ליה . ר' נחמיה בש"ר שמואל בר רב יצחק לא כל הקרוב קרוב
 ולא כל הרחוק רחוק . יש נבחר ונדחה ונתקרב יש נבחר ונדחה ולא נתקרב .
 אהרן נבחר (מ"א ב) ובחר אתו מכל שבטי ישראל לי לכהן . ונדחה ובחר
 התאנף ה' . וכתוב ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך . שאול נבחר (ס"י)
 הראיתם אשר בו בחר ה' . ונדחה (ס"ז) ונחמתי כי המלכתי את שאול
 וגו' . ולא נתקרב (ס"ז) ואני מאסתי ממלך על ישראל . דוד נבחר (פסלס"ג)
 ויבחר ברוד עבדו . ונדחה (ס"ז) ויצא המלך וכל ביתו ברנליו ויעמד
 בית המרחק . ריב"ל אמר נידוחו אע"פ"כ קיבל עליו נדחיו הה"ד (ס"ז) וחד
 עולה במעלה הותים עולה ובוכה וראש לו חפוי . ונתקרב . א"ר יודן עירא
 היאירי רבו של דוד קירבו . וידעו כתיב עירא היאירי היה רבו וקירבו . ר' יחושע
 דמכנין בש"ר לוי אמר ששה הם שנבחרו כתונה לזיה ישראל מלכות בית
 דוד ירושלים בהמ"ק . כהונה מנין דכתיב (מ"א ב) ובחר אתו מכל שבטי
 ישראל לי לכהן . לזיה מנין שנא' (דברים יח) כי בו בחר ה' אלהיך . ישראל
 מנין שנא' (ס"ז) וכך בחר ה' אלהיך . מלכות בית דוד מנין שנא' (פסלס"ג)
 ויבחר ברוד עבדו . ירושלים מנין שנאמר (ר"ס כ) העיר אשר בחרת בה .
 בהמ"ק מנין דכתיב (ס"ז) בחרתי וחקדשתי את הבית הזה . אמר דוד
 אשרי מי שהקב"ה בחר בו . ואשרי מי הוא שקירבו . ואיזהו אשרי בכפלים
 מי שהקב"ה בחר בו וקירבו . ואיזה זה זה אהרן ולוי . אהרן מנין שנאמר
 ובחר אתו מכל שבטי ישראל לי לכהן ומנין שהקריבו שנא' ואתה הקרב
 אליך את אהרן אחיך . לוי בחר בו הקב"ה שנא' כי בו בחר ה' אלהיך .
 ומנין שהקריבו שנא' הקרב את מטה לוי והעמדת . ועליהם הכתיב אמר
 (פסלס"ג) אשרי תבחר ותקרב ישכן הצריך כמה דתימא ושמרו את
 משמרתו ואת משמרת כל העדה וגו' . (ס"ז) נשבעה בטוב ביתך . שהיו
 אוכלים מן המעשרות שהיו מביאים לבית כמה דתימא ולבני לוי הנה
 נתתי כל מעשר בישראל לנהלה וגו' . והעמדת אותו לפני אהרן הכהן
 ושרתו אותו . ושרתוהו בעבודתו וימנה מהם נזבין ואמרכלין . ושרתו
 אותו עליהם הכתוב אומר (ק"ה) עיני כנאמני ארץ לשבת עמדי הולך
 בדרך תמים הוא ישרתני וגו' . ושמרו את משמרתו וגו' ושמרו את כל כלי
 אהל מועד וגו' שהיו חוניים סביב למשכן והם היו נושאין כליו וטוענין
 אותם . ונתתה את הלויים לאהרן וגו' יכול ושרתוהו בעבודתו שיעשו לו
 מלאכתו ת"ל ואני הנה לקחתי לי הלויים וגו' נתונים לה' לשם הם מבורים
 לכרעים

מתנות כהונה

לקרב ולכחור בו מקרב חף על פי שאינו ראוי לקרב : מאן דהוא כ' . מי שהוא רחב שפתי
 פזיט : ה"ג סחלף ה' וכתיב וחס הקרב את לסכן אהרן : לבית לזים סחלף : אמרכלין
 נזכר עליון ומקריקן מר על כל כ"ס הערך כסס סאססו דסקלס וכן כוס טויקלס רכס
 פרכס

לכהנים ולא לעשות מלאכתו. שהיו שוערים ומשוררים ושומרין כל כל
 אהל מועד ונושאין אותם ומוענים אותם. ואת אהרן ואת בניו תפקדו ונו
 כשם שנצטוו הלויים כן נצטוו הכהנים על עבודתם וכולם ע"י משה והוא
 הקרב יומת. הרי זה עונש: (ג) וידבר ה' אל משה לאמר. ואני הנני
 לקחתי וגו'. ואני בשמחה הנה ברצון דברי ר' ישמעאל אמרו לו תלמידיו
 רבינו לפי שהוא אומר (נלשתי) ואני הנני מביא את המכול מים. שומע
 אני יש שמחה לפני המקום. אמר להם יש שמחה לפני המקום כשיאבדו
 סכעיסיו וכה"א (מל"ה) במוב צדיקים תעלוין קריה וגו'. ואומר (פסל"ג)
 שני רשעים שברת לה' דישועה וגו'. ואומר ה' מלך עולם ועד וגו'. ואומר
 (ס"ד) יתמו הטאים וגו'. ואומר ובאבד רשעים רנה. ר' נתן אומר ואני
 מסיף אני על הכתן הנה בשמחה וכה"א (שמו"ז) וגם הנה הוא יוצא
 לקראתך וראך ושמה בלבו. ורבנן אמרי כל מקום שנא' בו ואני כביכול
 הקב"ה ובית דינו. ובנין אב שבכולם (ימ"ט) וה' וגו' דבר עליך רעה:
 תחת כל בכור פטר רחם בבני ישראל. בתחלה היתה עבודה בבכורות
 ולפי שקלקלו בעגל זכו לויים על שלא מעו בעגל ליכנס תחתיהם. כי לי
 כל בכור וגו' כמה דתימא קדש לי כל בכור וגו'. לי יהיו בני כל בכור שומע
 אומר ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור שומע
 אני מיום ההוא ואילך לא יהיו הבכורות קדושים ת"ל יהיו מלמד שהם
 צריכין פדיון: (ד) במדבר סיני לאמר. הה"ד (פסל"ט) אלהים מושיב
 יהודים ביתה. אמר הקב"ה אף ע"פ שבני אדם בעה"ז היו יהודים אלא
 הפריתי אותן והרבייתי אותן ועשיתים בתים שישבו בהן בעה"ז. כיצד
 דוד היה יהודי ועשיתי אותו בית שנא' (ימ"ט) בית דוד כה אמר ה'
 ואחרן היה יהודי ועשיתי אותו בית שנא' (פסל"ט) בית הלוי ברכו את
 ה' בית אהרן ברכו את ה'. ואף ישראל יהודים היו שנא' (י"ז) ומי כעמך
 ישראל גוי אחד בארץ וגו' והרכה אותן האלהים שנא' (דכ"ט) ה' אלהיכם
 תרכה אתכם וגו'. הוי מושיב יהודים ביתה. ד"א אלהים מושיב וגו'
 שאלה מפורנה אחת לר"י בן הלפתא אמרה לו הכל מודים שבששת
 ימים ברא אלהים את העולם. מששה ולכאן מהו עושה. אמר לה מעלה
 סולמות ומוריד סולמות. פלוני שהיה עשיר יעני. ופלוני שהיה עני יעשר
 שנא' (י"ג) ה' טוריש ומעשיר וגו'. ר' ברכיה אומר לא השיבה כן אלא
 כך אמר לה מאז בעולמו זוונים ואומר פלוני ישא פלונית ופלונית תנשא
 לפלוני ומושיבן בבתיהן. אמרה לו יכולה אני לזווג אלף ביום אחד. שתק
 ר' יוסי והלך לו. מה עשתה הביאה אלף עבדים ואלף שפחות וזיווגן זה
 לזה אמרה להם פלוני ישא פלונית ופלונית תנשא לפלוני. כיון שנכנסו
 עמהם בלילה נפלה קטמה ביניהן ועמדו והכו אלו את אלו. לבקר הלכו
 אצלה

אסיפת אמרים

ס"ח כמו לא אמר זה אלא כי (י"ט): והוי. מסיף
 על ענין ראשון סכעיסו אף על סכעיסו כסס
 מסוכסי נדיים נקא זר ואין עונשין אלא מסוכין
 ור"י
 מסוה ק' לאו וכו' ואולי אלא הוא ס"ס: שאלה וכו'. כפרטס ואלו נבויקלא רבס ס"ס
 פרטסו

מתנות כהונה

פרטסו: זוכין זכאן לפי הקב"ה חלוק כמסורה נוסקין כפי ומיקום: כמותן: דוגמתן
 כאלו הסאחד: ומי כעמך ישראל נרסיק: בע"י נש. וחומות העולם הקדמונים הם ע"י הכי
 מסכאל לא יו כי אם חס חס נגד אומה שלמה ואין קי יהודים גזול מזה: על סכחוקין
 עמסן. דרס כמסרות לפון כסר וטוב: ה"ג נל נעול אלו נשי וכו': פנזיות אלמנות וגרומס:
 ה"ג אלו ישראל ומשה והנה ס': בכושרות דרס סמיקון מי סככה לפענכר סיה מסוכר
 מס"ו

אצלה דין רישיה פצוע ודין ידיה פצוע. שלחה בשביל ר' יוסי וספרה לו
 המעשה. אמר לה אם הדבר הזה קל הוא בעיניך קשה לפני המקום
 בקריעת י"ם הה"ד (פסל"ט) אלהים מושיב יהודים ביתה וגו'. מהו אלהים
 מושיב יהודים. הקב"ה יושב ודין אותם ומביא זה ממקום א' וזה ממקום אחר
 מושיבן בבית א'. מוציא אסירים בכושרות. שהוא מוציאן מבתיהן אמורים
 בעל כרחן ומזווגן. בכושרות אם אינן זוכין בוכים ואם זכו משורדין. ד"א
 אלהים מושיב יהודים ביתה. שהוא מזווג לכל או"א כמותן. ד"א אלהים
 מושיב. מי שהוא נושא אשה הנונה לו הקב"ה עושה אותן בתים. ואין
 הויד אלא לשון גדולה. כמה דתימא (נלשתי) כמעט שכב אחד העם.
 ואומר (דכ"ט) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. והוא מוציא מהם בנים
 בעלי תורה אסורים ומכשירים. הוי מוציא אסירים בכושרות. אך מורדים
 אבל מי שאינו נושא אשה הנונה לו יוצאין מהם בנים ע"ה הה"ד (פסל"ט) ו
 שכנו צחיחה. ואין צחיחה אלא לשון צמא כמה דתימא (יש"ט) צחת
 צמא. ומ"ש הכתוב צחיחה שהן צמאים בלא תורה. היאך מה דתימא
 (שמו"ט) לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. ד"א
 אלהים מושיב יהודים. מי היה זה עמרם ויוכבד. בזכות להוציא אסירים
 בכושרות אלו ישראל שהיו משועבדים במצרים מה עשה הקב"ה וזווג
 יוכבד לעמרם כדי שיעמוד מהם גואל ויגאל ישראל. ד"א אלהים מושיב
 יהודים אלו ישראל שירדו יהודים למצרים בשבעים גפש ועשאן הקב"ה
 בתים שנא' (שמו"ח) ובני ישראל פרו וישרצו וגו'. מוציא אסירים בכושרות
 על שהרחיקו עצמן מן הזנות הוציאן מצרים. וכן שלמה אומר (מ"ד) נן
 נעול אהותי כלה וגו' נן נעול אלו הבתולות. נל נעול אלו נשי האנשים.
 מעין התום אלו הפנויות. אמר להם הקב"ה בזכותם אני גואל את בני.
 הה"ד אחריו (ס"ט) שלחך פרדם רמונים בזכות כן שלחך ויהי בשלח פרעת.
 הוי בזכות הנשים כשירות יצאו ישראל ממצרים לכך נאמר מוציא אסירים
 בכושרות. ד"א מוציא אסירים בכושרות מה בכושרות אלא כיון שיצאו
 ישראל ממצרים לא יצאו אלא בכושרות. אר"ע לא הוציאן אלא בחדש
 בשיר לצאת לא בתמוז מפני השרב ולא בטבת מפני הצנה. אלא בניסן
 שהוא כשר לצאת בו לדרך לא המה קשה ולא צנה קשה. וא"ת תשרי.
 הרי יש בו עונת נשמים הוי בכושרות. ד"א בכושרות א"ר אלעזר בכושרות
 אותן שהיו בוכין אלו ישראל ומשה. (שמו"ט) והנה נער בוכה וכן (ס"ט) ויאגרו
 בני ישראל וגו'. הרי הם משורדין עכשיו שנא' (ס"ט) אז ישיר משה ובני
 ישראל הוי בכושרות. ד"א בכושרות אר"א כן עוריה כביה ושירה יש כאן
 המצרים בוכים מפני שהיו בוזים שבזוים ישראל ורקנו בתיהם שנא'
 (ס"ט) וינצלו את מצרים. וישראל היו משורדים שהיו מוענים ביות שונאיה
 הוי

מתנות כהונה

פרטסו: זוכין זכאן לפי הקב"ה חלוק כמסורה נוסקין כפי ומיקום: כמותן: דוגמתן
 כאלו הסאחד: ומי כעמך ישראל נרסיק: בע"י נש. וחומות העולם הקדמונים הם ע"י הכי
 מסכאל לא יו כי אם חס חס נגד אומה שלמה ואין קי יהודים גזול מזה: על סכחוקין
 עמסן. דרס כמסרות לפון כסר וטוב: ה"ג נל נעול אלו נשי וכו': פנזיות אלמנות וגרומס:
 ה"ג אלו ישראל ומשה והנה ס': בכושרות דרס סמיקון מי סככה לפענכר סיה מסוכר
 מס"ו

דתי בכושרות . ד"א אדונו של עבד בוכה שברה עבדו לפניו ועבד משה
 שנפנה מן השעבוד . כך המצרים בוכין שברחו ישראל שנא' (טז ה) ויש
 למלך מצרים כי ברח העם . וישראל אומרים שירה שנפנו מן השעבוד וה
 בכושרות . ד"א באיזו זכות יצאו ישראל ממצרים א"ר חלפוי בזכות יעקב
 שנא' בכושרות שכה"א (טז טז) וישר אל מלאך ויזכר ככה ויתתן לו . ד"א
 בכושרות רבותינו אומרים בזכות הנשים האמתות הכשירות שנ' בכושרות
 בכשרון אכ"כ אלא בכושרות ביעות וכשדות . ד"א בכושרות בזכות הכשיר
 שהיו בהם יצאו . ומי היו הכשרים שהיו בהם . אלא זה שבמו של לוי
 שאע"פ שהיו ישראל עובדי כו"ם במצרים שבמו של לוי היו עובדי
 להקב"ה ומליון עצמן לפיכך משה מקלמן בסוף מיתתו שנא' (ויט ג) כי
 שמרו אמרתך ובריתך יצוודו הוי בזכות הכשרים שבהם יצאו ישראל
 ממצרים . ד"א בכושרות בזכות מה יצאו ישראל ממצרים . אריב"ל מפני
 שצפה הקב"ה שהם עתידין לעשות לו משכן שנא' (מט ט) וידעו כי אני
 ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ע"מ לשכני בתוכם . הוי לא
 יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות המשכן . ושכמו של לוי בזכות מה יצאו
 שמה בזכות אהל מועד יצאו אף הם . אריב"ל לא אלא בזכות עצמן יצאו
 לפיכך כיון שהוא בא למנות את ישראל בראש הספר הוא מזכיר אהל
 מועד ויציאת מצרים . שנא' וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד
 מזכיר מיד לצאתם מארץ מצרים להודיעך שלא יצאו ישראל ממצרים
 אלא בזכות אהל מועד . אבל בני לוי שיצאו בזכות עצמן כיון שהוא בא
 למנות אינו מזכיר בפרשתו לא אהל מועד ולא יציאת מצרים . הה"ד
 וידבר ה' אל משה במדבר סיני לאמר פקד את בני לוי : (ה) פקד את בני
 לוי . להלן הוא אומר אך את משה לוי וגו' וכאן הוא אומר פקד את בני
 לוי . א"ר יהודה בר שלום לטובתן של בני לוי לא נמנו עם ישראל שאת
 מוצא שישראל שיצאו ממצרים לא נכנסו לארץ שנא' (מד ט) במדבר
 הזה יפלו פגריכם וגו' . ואילו נמנה שכם לוי עמהם היו בנויה שכן אמר
 הקב"ה וכל פקדיכם לכל מספרכם מבין עשרים וגו' . אבל לא נמנו
 עמחן ונכנסו לארץ . ולמה זכו שנכנסו כולן לארץ לפי שכשם שהיו צדיקים
 במצרים כך היו צדיקים במדבר ונתנו נפשם על הקב"ה . ואימתי עשו כן
 בשעה שעשו ישראל אותו מעשה מה כתיב (מט ו) ויעמד משה בשער
 המחנה וגו' . וכשם שעמד בימי משה כך בא"י בימי יהושע הוי מלמדים
 ישראל שיעבדו להקב"ה שנא' (יט טז) ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע
 וגו' . מי היו הזקנים הללו ר' יהודה הלוי בשם רבותינו אמר אלו היו בני
 לוי . ר' ברכיה בר הלבו בשם אבא סמוקיר אלדד ופידד היו . נמצאת
 אומר שהאריכו ימים אתר יהושע . ומנין שנכנס שכם לוי לא"י שנאמר

אסיפת אמרים

וא"כ מוכח שגלו נס סכטים (טז) : יהושע וגו' . פקדו : וישר אל מלאך . דרש וישר לשון שירה
 סיפס
 לו דרש בכושרות כו ופרות לשון פקדו ממש כמו וישר : מפני שפס כו' דרש בכושרות למען
 פ"ם שפסרו ונתפסרו בו ודרשו מלשון קרות כד"ל כמורה דבריו רז"ל פירות קורה על פס
 פלמח הכסוב קורות נתינו לחיים גדלנו חז"ל על פססן וכמו פקדו פס : אבא סמוקיר .
 2

כי

מתנות כהונה

(נמדד ט) כי אמר ה' להם מות ימותו במדבר אלו היו ישראל . (טז) ולא
 נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון . מן המשמע של מקרא
 אתה שומע שלא אלה נשתיר אדם מישראל כי אם כלב בן יפונה ויהושע .
 אינו כן אלא אלה קורא ומוצא שנכנס אלעזר בן אהרן הכהן ועל יד
 נתחלקה הארץ לכל שבט שבט מבניהם של אותם שיצאו ממצרים שנא'
 (טז טז) אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וגו' . מתי
 בן שכיין שאמר ולא נותר מהם איש כי אם כלב וגו' ואת מוצא שנשתיר
 אלעזר . אלא בא אלעזר ללמד על שבמו כשם שנכנס הוא כן נכנסו הם
 כההוא דתנינן כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על
 עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא . ואף אלעזר היה בכללן של
 ישראל כנזרה שנא' (נמדד ט) מות יומתו במדבר ויצא מכללן של ישראל
 ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על השבט . אם אתה אומר שלא
 נכנס כל השבט אף אלעזר לא נכנס ואם אומר את שנכנס אף כל השבט
 נכנס . א"ר תנחומא בר אבא אני שאלתי ולמדתי אותה לפני ר' אבא
 הונא הכהן בר אבון ואמרתיו לו תדע לך שנכנסו כל שבט לוי לא"י ואמרתיו
 לו מן המקרא אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן וגו' . ואמר לי כלום נגזרת
 הנזרה אלא על בני כ' שנה נמצאת אומר מי שיהיה פחות מבן כ' שנת
 נכנס . אמור שהיה אלעזר פחות מבן כ' . ואמרתיו לו הרי אני מוצאים
 שהיה נשוי אשה עד שהוא במצרים שנא' (מט ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו
 מבנות פוטילא לו לאשה . וא"ר ר' הונא אומר אני שהיה בן י' שנים כלום
 היתה הנזירה אלא על בן כ' . ואמרתיו לו והרי היה עד שלא נגזרה גזרת
 משמש באהל מועד שנא' (מד ז) ופקדת אלעזר בן אהרן הכהן וגו' מצינו
 שלא היוו רשות לאחד מן הכהנים ליכנס ולשמש באהל מועד אא"כ היה לו
 בן י' שנה שנא' (טז) מבין שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה וגו' .
 הרי נמצאנו למדים שהיה אלעזר עד שלא נגזרה הנזירה בן י' שנה או יותר
 מיד הודה לו ר' הונא לר' יהודה שנכנסו כל שבט לוי לארץ . לפיכך א"ל
 הקב"ה למשה הואיל שישראל אין נכנסין ושכמו של לוי נכנסין כשתבא
 למנותן עשה הפרש בין ישראל לבניהם . הה"ד (נמדד ט) אך את מטה לוי
 לא תפקודו וגו' אי אתה מונה אותם עם ישראל אבל אתה מונה אותם לעצמן
 הה"ד (טז) פקוד את בני לוי וגו' : (י) למה כל זכר ואינו מזכיר
 כל נקבה מפני שכבודו של הקב"ה עולה מן הזכרים . אמר דוד (תפלים קט)
 ונהג נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן . הנה נחלת ה' בנים הזכרים ואם באו
 הנקבות אף הן שכר : (י) מבין חדש ומעלה תפקדם . למה מבין חדש ומעלה
 וכי מבין חדש יכולים לשמור אהל מועד הרי הוא עצמו מבקש למי שישמרנו
 ולמה הוא מונה מבין חדש . א"ר הונא הכהן בש"ר שמואל בר זעירא בשביל
 לכפול להם שכר . למה שאתה מוצא שאינו קריבים לשרת אלא מבין
 י' שנה ולמה הוא מונה אותן מבין חדש אלא שיהיו מקבלים שכר ובאים
 עד שהם מבין חדש . א"ר הונא הכהן א"ר שמואל בר זעירא את מוצא
 כתוב

מתנות כהונה

ק' פסו : (ספטים טז) אולי יל' ספסו) ואמרתיו לו ט' . כדרש לעיל ככל דבר טהור ככל
 וכו'

ומשמרתם הארון וגו' הרי עבודתך בקדש . ונשיא נשיאי הלוי וגו' למח
 השב בכני קהת שני נשיאים . לפי שמקתת יצאו כהנים ולויים מעמדם
 יצאו משה ואהרן בני משה היו לזים ובני אהרן כהנים . ולכך השב אלעזר
 שהיה מן הכהנים והוא היה אמרכל על הלויים של בני קהת גם הוא היה
 נושא מעבודת הקדש עם בני קהת הה"ד (ממזג ד) ופקדת אלעזר בן אהרן
 תו' . ולמה לא השב איתמר והלא על ידו היתה משמרת בני נרשון ובני
 מררי למה לא מנאו עמהם לנשיא כמו שמנה אלעזר לנשיא עם בני קהת
 לפי שאיתמר לא היה משותף בעבודת בני נרשון ובני מררי לכך לא מנאו
 לנשיא עמהם . אבל אלעזר שהיה שותף במשאו עם בני קהת לכך לא מנאו
 הכתוב לנשיא עמהם . למררי משפתת המחלי . הרי שמנה הכתוב בכני
 מררי שלא מת אחד מהן והעמידו משפחות . ופקודיהם במספר כל זכר
 וגו' הרי הודיע מנינן . ונשיא בית אב למשפחותם צוריאל וגו' הרי נשיא
 שלהם . על ירך המשכן יחנו צפונה הרי מקומם . ופקדת משמרת בני
 מררי הרי עבודתך במשכן : (יב) והחוננים לפני המשכן קדמה . וכה קהת
 שהקיפו בניו המשכן מב' רוחות . הרי נעשו שבט לוי ד' מחלקות להקיף
 ד' רוחות המשכן כנגד ד' דגלים . ולפי מעשיהם היו הלויים חוננים לארבע
 רוחות כמו שהיו הדגלים סדורים . הא כיצד מערב משם אוצרות שלג
 ואוצרות ברד וקור והום וכנגדן היו חוננים דגל אפרים ובנימין ומנשה
 שהיו גבורים כדי לעמוד בכולם וכן השרה המקום לרוח מערב נרשון שהיה
 עבודתו בקדש האהל מכסהו ומסך . מי יעמוד לפני שלג וברד וקור והום
 אהל ומכסה ומסך . ולמה נקרא נרשון מי יגור נגד שלג וברד וקור והום
 מי שהוא חזק כשן ואין שן אלא לשון חזק כדכתיב (שי ס) מעיו עשת שן .
 דרום מללי ברכה ונשמי ברכה יוצאין ממנו לעולם ושם חוננים דגל ראובן
 שהוא בעל תשובה שכוכות התשובה הנשמים יורדין . וכן השרה הקב"ה
 לאותו רוח דרום בני קהת שהיו נושאין הארון שבו התורה שאין הנשמים
 תלויים אלא על התורה שנא' (ויקרא ט) אם בהקותי תלכו וגו' ונתתי נשמיכם
 וגו' ואם בהקותי תמאסו וגו' ונתתי את שמיכם כברזל . ולכך נקרא קהת
 כמה דתימא (קטלא י) אם קהת הברזל אם ראית שקחו השמים מלחוריד
 מטר ונעשו ברזל כמ"ד (ויקרא ט) ונתתי את שמיכם כברזל הוי יודע בעבור
 עונש התורה שלא קיימו דכתיב (קטלא י) והוא לא פנים קלקל . על שלא
 קיימו התורה שנתנה להם פנים בפנים כמה דתימא (דמיס ס) פנים בפנים
 דבר ה' עמכם וגו' . וקלקלו מעשיהם הוי קלקל . צפון משם החשך יוצא
 לעולם ושם היו חוננים שבט דן שהיה חשך בע"א שעשה ירבעם והניח
 בן . לכך היו חוננים שם בני מררי שהיתה עבודתם העצים קרשי המשכן
 ובריהו ועמודיו כמה דתימא (ימיס י) מוסר הבלים עץ הוא ולכך נקרא
 שמו מררי על מירור . מורה משם האור יוצא לעולם ושם היו חוננים דגל
 יהודה שהיו בעלי מלוכה בעלי תורה בעלי מצות . לכך היו חוננים שם
 משה ואהרן ובניו שהיו בעלי תורה בעלי מצות מכפרים על ישראל בתפלתם
 ובקרבנם

מתנות כהונה

מספרן אבל אלעזר הוא בעלנו מא ד' דברים כלקמן סוף פ"ד : לכך נקרא נרשון . טעמיהו
 יגור

ובקרבנם . ועליהם נאמר אשרי צדיק ואשרי שכנו אלו שבמים שהיו
 סמוכים למשה ולאהרן יהודה ויששכר וזבולן היו כולם גדולים בתורה
 (מלאכים מט) לא יסור שבט וגו' ומבני יששכר יודעי בינה וגו' ומזבולן מושכים
 בשבט מופר . על שהיו שכנים לתורה נעשו כולן בני תורה . וגו' של דרום
 שהיו לבעלי מחלוקת סמוכין אבדו עמהם ועליהם נאמר אוי לרשע אוי
 לשכנו . ומי היו בעלי מחלוקת קרה בן יצהר בן קהת ולפי שהיו סמוכים
 להם ראובן ושמעון וגד היו כולם בעלי מחלוקת שבה"א (ממזג טו) ויקת
 קרה בן יצהר וגו' וכן בני גד ובני שמעון אף הם היו בעלי מריבה . ושמרו
 משמרת המקדש למשמרת בני ישראל . היו שומרים שלא יכנסו שם
 ישראל . כ"כ למה שאם היו נכנסין לשם היו נענשים מיתה הה"ד (סס ב)
 והזר הקרב יומת : (יג) כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן וא"ו
 של ואהרן נקוד על שלא היה אהרן מן המנין . ודכוותה (מלאכים טו) ישפוט
 ה' ביני וביניך שלא אמרה לו אלא על הגר בלבד . וי"א המטילים מריבת
 ביני לבינה . ודכוותה (סס יט) ויאמרו אליו איה שרה נקוד על אי"ו
 שבאלוי שהיו יודעין היכן היא ומבקרין אהריה . ודכוותה (סס ט) ולא ידע
 בשכבה ובקומה נקוד על וא"ו שבאמצע של ובקומה של בכירה בשכבה
 לא ידע אבל בקומה ידע . ודכוותה (סס ג) וישקהו נקוד עליו על שלא
 נשקו בכל לבו . ודכוותה (סס ו) וילכו אחיו לרעות את למה נקוד על את
 מלמד שלא הלכו לרעות אלא לאכול ולשתות ולהתפתות . ודכוותה (ממזג פ)
 או כדרך רחוקה לכם נקוד על ח"ת של רחוקה מלמד שלא היה דרך
 רחוקה אלא מן אסקופת העזרה ולחוצין . וי"א שאפי' כדרך קרובה והוא
 פסא לא היה עושה עמהם את הפסת . ודכוותה (סס כ) ונשים עד נפח
 אשר נקוד על רי"ש שבאשר שאף מלהלן היה כן . וי"א מלמד שלא התריבו
 דאיומות אלא מדינות . ודכוותה (סס כה) עשרון עשרון תעשה . נקוד על
 עשרון אחד ראשון של פסח מלמד שלא היה שם אלא עשרון אחד בלבד .
 ודכוותה (דמיס כט) הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם .
 נקוד על לנו ולבנינו ועל עי"ן שבעד . א"ל עשיתם גלויים אף אני אודיע
 לכם את הנסתרות . וי"א למה נקוד אלא כך אמר עזרא אם יבא אליהו
 ויאמר למה כתבת אותן אומר לו כבר נקדתי עליהם . ואם יאמר לי יפה
 כתבת כבר אמרו נקודתיהם מעליהן : (יד) ע"פ ה' למשפחותם כל זכר
 מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלה . את מוצא שבט לוי היו כפרט
 כ"כ אלה וגו' מאות . מפני שהיו ד' משפחות נרשון וקהת ומררי משה .
 ואת קורא כל משפחה ומשפחה בפני עצמה ומחשב אותם לנרשון שבעת
 אלפים וח' מאות ולקהת ה' אלפים ושש מאות למררי ששת אלפים ומאתים
 והם

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

יגור שן וכדמפרש ואיל : ה"ג ואם נחקומו
 ממלכו וגו' ונתתי לה שמיכם כברזל : ה"ג
 וגו' של דרום סבו לבעלי וכו' : ומבקרין
 אחריה מפני השלום להכבדה על בעלם כמו שדרשו
 חז"ל סס : למה נקוד . עיין בבב"ב פ' ס"ד גרס
 ב"ש' משיח' פ' שני ועיין כל אחד ואחד בפרשה שלו : ה"ג עשיתם גלויים פי' מנזם
 הניגון

בכור בכני ישראל . את מוצא במנין הלוי נאמר בו ע"פ ה' שנא' ה' חוקאל ואל' (יחוקאל) אם לא דם שנאת דם ירדף וכי שונא היה עשו אותם משה ע"פ ה' מלמד שהשכינה אמרה לו כך תינקות רויים יש חזה . למה שהוא מקרב לעבודתו . אבל במנין הבכורות שהוא מוצא מעבודתן לא נשתתף הקב"ה במנין שלהם לכך לא נאמר בהם ע"פ ה' . הלויים שהיו צדיקים ולא נשתתפו במעשה העגל ומסרו עצמן על קדושת השם שנאמר (שם) ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי . הקב"ה הם נשתתפו לי אף אני אשתתף להם למנותם בעצמי ובכבודי אבל הבכורות הם ריחקו עצמן מן הקב"ה הם הקריבו לפני העגל לכך הקב"ה מן מנינים : (1) ויהי כל בכור זכר במספר שמות מן חדש ומי וגו' . הרי שהיו הבכורות יתורים על הלויים רע"ג . כיון שראה משה לא ידע מה לעשות . אמר משה אמר לי המקום שאמנה הלויים ואני בכורי ישראל ואקח הלויים לשמו תחת בכורי ישראל . והרי יש בל ישראל יתרים על הלויים רע"ג ועכשיו מה אעשה לבכורי ישראל הית על הלויים . מיד קפץ הדיבור על משה וחוררו מה לעשות הה"ד ויהי ה' וגו' קח את הלויים וגו' . אמרו רבותינו למה צוה הקב"ה לפדות בכור ישראל בלויים . שבתחלה היו הבכורות משמשין עד שלא עמד שבט כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היה הבמות מותרות ועבדו בבכורות ומשדוקים המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים . ותדע שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבטו של לוי . מול מתח בריותו של עולם . אדה"ד היה בכורו של עולם וכיון שקירב קרבנו שני (סליס) ותיטב לה' משור פר מקרין מפרים לבש בגדי כהונה גדולה שני (נלש) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בגדי שני היו והיו הבכורות משתמשין בהם . כיון שמת אדם מסרן לשת שתי מס למתושלה כיון שמת מתושלה מסרן לנה עמד נח והקריב קרבן שנא' (ס) ויקח מכל בהמה המהורה וגו' . מת נח ומסרן לשם וכי שם ה' בכור והלא יפת היה בכור שנא' (ס) אחי יפת הגדול . ומפני מה מס לשם . מפני שצפה נח שלשלת האבות עומדת מסנו . ותדע לך ששם ה' מקריב שנא' (ס) ומלכי צדק מלך שלם וגו' וכי כהונה לו ניתנה וה' לא ניתנה כהונה אלא משעמד אהרן מהו שהוא אומר כאן והוא כהן מפ שהיה מקריב ככהנים . מת שם ומסרה לאברהם וכי אברהם היה בכור אלא מפני שהיה צדיק נמסרה לו הבכורה וקירב שנאמר (ס) ויעלו לעולה תחת בני . מת אברהם ומסרה ליצחק . עמד יצחק ומסרה ליעקב וכי יעקב בכור היה אלא שאת מוצא שנמלה יעקב מן עשו בערמה . א (ס) מכרה כיום את בכורתך לי . את בכור שנא' על הנם אפר יעק לעשו שהוא ימכור לו את הבכורה לאו . אלא שהיה יעקב מבקש להקריב ולא היה יכול מפני שלא היה בכור . אמר עשו מה אני מבקש מן הבכור הזאת שנא' (ס) הנה אנכי הולך למות וגו' . באותה שעה נתגבא עין יחוקאל

אסיפת אמרים

סס נקדים למי נקי לזום עזא (ס) : בנד : זל . פי' כמו חילד כמלמד כנל : במנין הללו . כמנין הלויים כמו שנתנו בם' כהנה דומה אמרים : שנא' אחי יפת הגדול . עין כפרס' כס' נח : על האם . בלל כוונת ומסס 2

מתנות כהונה

פרוקפי ממנה של גדולה ומתנות : לחשך להם כחוק וסוף לשון מודל כמלמד : מרפספי' מולתה וע"ש שנתנו משותפו על הסלחן נקלל טרפסו והוא שולחן בלשון יין : זימפא דבר זיק והוא מלשון זופא ספירוסו גרוע כ"ס הערוך : אפרכום מי חסוכ : קמבלמוון לא מלאפי שירוסו ואלוי הוא מנע ספוסוכו על הסלחן דרך כבוד ועין ערך קסבל : ה"ג ורע"ג וסילס : בלכך

מתנות כהונה

פרוקפי ממנה של גדולה ומתנות : לחשך להם כחוק וסוף לשון מודל כמלמד : מרפספי' מולתה וע"ש שנתנו משותפו על הסלחן נקלל טרפסו והוא שולחן בלשון יין : זימפא דבר זיק והוא מלשון זופא ספירוסו גרוע כ"ס הערוך : אפרכום מי חסוכ : קמבלמוון לא מלאפי שירוסו ואלוי הוא מנע ספוסוכו על הסלחן דרך כבוד ועין ערך קסבל : ה"ג ורע"ג וסילס : בלכך

יחוקאל ואל' (יחוקאל) אם לא דם שנאת דם ירדף וכי שונא היה עשו אותם משה ע"פ ה' מלמד שהשכינה אמרה לו כך תינקות רויים יש חזה . למה שהוא מקרב לעבודתו . אבל במנין הבכורות שהוא מוצא מעבודתן לא נשתתף הקב"ה במנין שלהם לכך לא נאמר בהם ע"פ ה' . הלויים שהיו צדיקים ולא נשתתפו במעשה העגל ומסרו עצמן על קדושת השם שנאמר (שם) ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי . הקב"ה הם נשתתפו לי אף אני אשתתף להם למנותם בעצמי ובכבודי אבל הבכורות הם ריחקו עצמן מן הקב"ה הם הקריבו לפני העגל לכך הקב"ה מן מנינים : (1) ויהי כל בכור זכר במספר שמות מן חדש ומי וגו' . הרי שהיו הבכורות יתורים על הלויים רע"ג . כיון שראה משה לא ידע מה לעשות . אמר משה אמר לי המקום שאמנה הלויים ואני בכורי ישראל ואקח הלויים לשמו תחת בכורי ישראל . והרי יש בל ישראל יתרים על הלויים רע"ג ועכשיו מה אעשה לבכורי ישראל הית על הלויים . מיד קפץ הדיבור על משה וחוררו מה לעשות הה"ד ויהי ה' וגו' קח את הלויים וגו' . אמרו רבותינו למה צוה הקב"ה לפדות בכור ישראל בלויים . שבתחלה היו הבכורות משמשין עד שלא עמד שבט כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היה הבמות מותרות ועבדו בבכורות ומשדוקים המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים . ותדע שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבטו של לוי . מול מתח בריותו של עולם . אדה"ד היה בכורו של עולם וכיון שקירב קרבנו שני (סליס) ותיטב לה' משור פר מקרין מפרים לבש בגדי כהונה גדולה שני (נלש) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בגדי שני היו והיו הבכורות משתמשין בהם . כיון שמת אדם מסרן לשת שתי מס למתושלה כיון שמת מתושלה מסרן לנה עמד נח והקריב קרבן שנא' (ס) ויקח מכל בהמה המהורה וגו' . מת נח ומסרן לשם וכי שם ה' בכור והלא יפת היה בכור שנא' (ס) אחי יפת הגדול . ומפני מה מס לשם . מפני שצפה נח שלשלת האבות עומדת מסנו . ותדע לך ששם ה' מקריב שנא' (ס) ומלכי צדק מלך שלם וגו' וכי כהונה לו ניתנה וה' לא ניתנה כהונה אלא משעמד אהרן מהו שהוא אומר כאן והוא כהן מפ שהיה מקריב ככהנים . מת שם ומסרה לאברהם וכי אברהם היה בכור אלא מפני שהיה צדיק נמסרה לו הבכורה וקירב שנאמר (ס) ויעלו לעולה תחת בני . מת אברהם ומסרה ליצחק . עמד יצחק ומסרה ליעקב וכי יעקב בכור היה אלא שאת מוצא שנמלה יעקב מן עשו בערמה . א (ס) מכרה כיום את בכורתך לי . את בכור שנא' על הנם אפר יעק לעשו שהוא ימכור לו את הבכורה לאו . אלא שהיה יעקב מבקש להקריב ולא היה יכול מפני שלא היה בכור . אמר עשו מה אני מבקש מן הבכור הזאת שנא' (ס) הנה אנכי הולך למות וגו' . באותה שעה נתגבא עין יחוקאל

ואח"כ נותנין עליו כיסוי עור תחש שלא יראה בארון כלום. הה"ד (נמשך)
 ונתנו עליו כסוי עור תחש וגו': (יג) ר' נתן אומר הכיב מעשה הו'
 ככסא הכבוד של מעלה שנאמ' (שמות טו) מכון לשבתך פעלת. שהמט'
 מכון כנגד בהמ"ק. והארון כנגד הכסא עשה למעלה הימנו כפי
 כשרפים שהם עומדים ממעל לו. עשה בו ב' כרובים שהם הכיבים כפי
 שמים וארץ שהיה בהם מושבו של הקב"ה שנא' (שמות כג) כרוב א' מס'
 מזה וגו'. וכשם שהשמים פותה את אוצרו לארץ שנא' (דברים כח) יפ'
 ה' לך את אוצרו הטוב את השמים. כך השכינה נתונה למעלה מע'
 כרובים שנתונין מזה ומזה הם מכוונים זה לזה. שנא' (שמות כג) ופנ'
 איש אל אחיו. כנגד כסא הכבוד שמכון כנגד הקב"ה שנא' (שמות כג) ופנ'
 מכלל יופי אלהים הופיע. ואף בשעה שהיו נוסעים לא היו פורסין ע'
 לא כנגד ארנמן ולא תולעת שני אלא כנגד כליל תכרת. למה שהתק'
 דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנא' (ישעיהו א) ומט'
 לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר וגו'. ללמדך שהארון היה דו'
 לכסא הכבוד. ולכך נאמר בו כליל תכלת שכולו היה דומה לו. וי'
 שהארון דומה לו לכך היה הבגד תכלת מלמעלה פניו כנגד הרקיע הדו'
 לו. מה שאין את מוצא כשאר כלים שיהא כנגד תכלת מלמעלה אלא
 תכלת מלמטה וכסוי עור תחש מלמעלה. אבל בארון כסוי עור תו'
 מלמטה וכנגד תכלת מלמעלה. ועוד בארון נא' בו כליל תכלת מה
 נאמר בכלום כליל תכלת. למה שהוא חשוב מכל כלי המשכן: (יד) וי'
 שמעון אומר ג' כתרין הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכו'
 שם טוב עולה על גביהם. מעשה הארון כנגד בעלי תורה שהם ספונים
 שלכך כתב מלמעלה שכל הווכה לתורה כאילו זוכה למלכות וכדונ'
 וכה"א (פסלי ה) בי מלכים ימלוכו וגו'. מעשה השלחן כנגד מלכות
 דוד. שהשלחן מכסין בתכלת כנגד דוד שהיה צדיק וכתר לו הקב"ה כר'
 מלכות לו ולבניו. ולכך הפריש כליו ממנו וכסה בתולעת שני. שע"י ה'
 בניו נחלקה מלכות. ולכך היה הוא וכליו בכסוי אחד שבסוף מלכ'
 דורות להם בבתהלה: (טו) ועל שלחן הפנים יפרשו בגד תכלת. על
 כלים העומדים בהיכל היו פורשים בגד תכלת מפני שהשכינה שורה
 דוגמת מקום שכינתו של מעלה הדומה לתכלת. באיזה צד היו עושין ו'
 נותנים על גופו של שלחן כנגד תכלת להבדיל בינו ובין כליו. ואח'
 נותנין כליו עליו שנא' ונתנו עליו את הקערות וגו'. הקערות אלו דפוס'
 שהיו עושין את לחם הפנים בדפוס. ואופין אותו כתנור בדפוס וכשה'
 מוציאין מן התנור היו מחזירין אותו לדפוס שלא ישבר הלחם. ג' דפוס'
 היו

אסיפת אמרים

בה"ג שנא' ויעש'ר. כל"ל ויש נספוס ח' חיבות
 כנגד ח' בגדי כהונה (שם): ולכך הפריש. כל"ל
 ש' שזם הקב"ה לכסוף הסלחן טרם נתינה ככלים
 גליו

מתנות כהונה

ה"ג שהמקדש מכון כנגד בית המקדש וכו'
 כו' ור"ל כנגד ביהמ"ק של מעלה. וכן מלל'
 בזהות אמת: ה"ג מזה ומזה מכוונים זה ל'
 ופי' שסיו נותנים כל ח' ופי' על קסם הכסא
 ופניהם זה מול זה: ה"ג בעלי תורה ששם ספונים.
 ופרשו עליו בגד תכלת מלמעלה: וכתר לו. דהש' מפי'
 שהתכלת ירוק ככרתי: ישע"ל

שם אחד לתנור ואחד לבצק וא' שהוא חודה נותנן לדפוס כדי שלא
 לקלו את הלחם. את הכפות אלו בזיכי לבונה שהיו נותנין על גבי
 המערכת כמד"א (ויקרא כד) ונתת על המערכת לבונה זכה. הא באי צד
 דרין לחם הפנים נותן ו' חלות לסדר זה ו' חלות לסדר זה. אם נתן ח'
 חלות לסדר זה וד' חלות לסדר זה. או שעשה ג' סדרים של ד' ר' לא עשה
 דם. עשה כ' סדרים של י"ב ר' אומר רואין את העליונות כאילו אינן
 תחתונות כשרות. באי צד מסדרים את הכיובין. נותן בזיך א' ע"ג
 זה וזיך אחד ע"ג סדר זה. אם נתן בזיכין בלא לבונה או לבונה בלא
 זיכין או שהיה דבר חוצץ בין הכיובין ללחם ובין הלחם לשלחן הרי אלו
 טולין. אבא שאול אומר בתוך ב' טפחים שבין האדם לחיבורו היה נותנן
 עה אני מקיים ונתת על המערכת לבונה זכה שהיא כולה סמוכה למערכת.
 את המנקיות אלו הקנים כ"ח קנים של זהב חלולין מקבלין טומאה היו
 אש י"ד לסדר זה וי"ד לסדר זה. נכנס בע"ש ושומטין ונותנן לארכו של
 שלחן. כל הכלים שהיו במקדש ארכן לארכו של בית חוץ מן הארון שהיה
 ארכו נתון כנגד רחבו של בית. כך היו בדיו נתונין כך היה נומל. כיצד
 מסדרין אחר שבת היה נכנס מנביה ראשה של הלה ונתן קנה תחתיה
 בגביה ראשה האחר ונתן קנה תחתיה ואחר באמצע. ג' תחת כל חלה
 חלה וב' תחת העליונה שאין עליה משוי. והתחתונה נתונה על מהרד'
 של שלחן. ולמה היו נותנין קנים ביניהם כדי שישלוש הרוח בהם ולא
 תעפש הלחם. ולמה היו הקנים עשויים כחצי קנה חלול כדי שלא
 יתקרו על הלחם. ולכך כתיב בצווי ומנקיותיו אשר יוסך בהן שהיו
 מעמידין הלחם כמין סוכה. שכל חלה וחלה נעשית סוכה לזו שהיא
 תחתיה. ואת קשות הנסך אלו סניפין ד' סניפין של זהב עושין לו וקרניו
 היו שם שבהן סומכין את החלה התחתונה ב' לסדר זה וב' לסדר זה מפני
 שהחלות דומות לספינה כדי שלא תהא רוקדת. והיו הסניפין כנגד הלחם
 כדי

מתנות כהונה

המל גרסי': א' לתנור. שאין אופין אותו כחוקו כמור: ואחד ללכך. כשהיה עדיין בלכך
 וסוף מתקין אותו בדפוס שיהא עשוי עשין אותו דפוס: ר' דודא מפריש ומזילא הלחם מן הדפוס
 וסוף כיו נותנין אותו בדפוס ולא הניחוהו בדפוס הראשון לפי שגפחה כמור ולר"ך דפוס
 גדול מן הראשון: כדי שלא יקלקלו את הלחם גרסי' וה"ג בפ' שני הלחם ובמורס כהנים וכן
 אמר למעלה שלא יסכי: באי ד'. כמו יסוד והוא לשון קצר מן בלי דל כלל' בליו דל ואופן
 סיה נעשה: או שעשה ג' גרסי': ה"ג סדר זה ובזיך ח' על גבי סדר זה וכל העשין מנולר
 כפרק שני הלחם במסכת מנחות: תרי אלו סטולין גרסי': ה"ג של זכס חלולין ומקבלין טומאס
 הכלפה היו מניחין לארכו של שלחן דאילו על השלחן לא היה מקום פניו להניקן לארכן כן פירשו
 שם הסוספוס: סמוכה למערכת. דרש על המערכת סוף כמו ועליו מטה מנשה שפירשו
 סוף דר'איתא בפ' שני הלחם: ה"ג סניפין של זהב עושין לו: וקרניו היו שם וכו'. שבראש כל
 סניף היו ב' קרניים כזה. ועליו של לחם הסחמון שיהא חד כשליי הספינה היה נכנס מכון נכ'
 שני הקרנות והע"פ שם ס' לחמים שעליו היו ג"כ כספינה רוקדת מ"מ לא היו הסניפין סומכין
 אלא הסחמון וכן הוכחו שם הסוס' לפי שא"ל כלל בלא העמדה והעליות מ"מ לא היו מונחים על
 התחתונות וכסמכין ע"י כ"ח קנים כדאיתא בפ' שני הלחם וכל זה למחן דלאמר שלחם הספינה היו
 עשוי כמין ספינה רוקדת כלומר חד למטה שמרקד ויולך מהרה אבל למחן דלאמר שיהא עשוי
 כמין חיבה פרוסה היו בחזקת סניפין סולין סרנה כמנין ראשי הקנים שהיו מונחים על הלחם.
 וי"ג

כדי שיהיו הסניפין מגביהין את הלחם מע"ג השלחן. ומהו שאמר הכתוב
 (במדבר ד) קשות הנסך שאף הם היו מעמידין ראשי החלות התהנותו
 למעלה שלא היו נוגעין בשלחן והיו מסיכות על השלחן אבל אמצעיו
 של הלה תהתונה נוגעת בשלחן לפי שחלה עשויה כמין ספינה רוקח
 היה מלמטה ונסכה ורחבה למעלה. ולחם התמיד עליו יהיה מכאן את
 למד שאף בשעת מסעות היה עליו לחם. ופרשו עליהם כנגד תולעת ש
 על הכלים ועל הלחם. ואח"כ היו מכסין השלחן וכל הכלים אשר על
 בכסוי עור תחש והיו משימין בדיו לישא אותו בהם שנא' וכסו אות
 במכסה עור תחש ושמו את בדיו: (טז) ולקחו כנגד תכלת וכסו את מנורה
 המאור. אף המנורה לפי שעומדת בהיכל היא וכל כליה והכנסים לש
 היו מכסים בכנגד תכלת הה"ד ולקחו כנגד תכלת וכסו וגו'. במנורה לא היו
 מפריש בינה לכליה. ואח"כ היו מכסין אותה ואת כל כליה במכסה עו
 תחש והיו נותנין אותה על המוט לפי שלא היו שם בדים שישאו אותה
 בהם הה"ד ונתנו אותה ואת כל כליה וגו': (יז) ועל מזבח הזהב יפרש
 כנגד תכלת. אף מזבח הזהב לפי שהיה עומד בהיכל היו מכסין אות
 בכנגד תכלת תחלה ואח"כ כסוהו במכסה עור תחש ושמו בדיו ליטול בה
 שנא' וכסו אותה במכסה וגו'. אבל כליו לא היו נותנין עמו אלא לבד היו
 נותנין אותן על כנגד תכלת ומכסין אותן במכסה עור תחש והיו נותני
 אותן על המוט כדי ליטולן עליו שנא' כל כלי השרת אשר ישרתו וגו'. מה
 היו כליו קף ומהתה קף לקמרת סמים ומהתה להכניס בה נחלים. היה
 מניח המהתה של נחלים על גבי המזבח ומערה הקמורת שבכף לתוכה על
 גבי הנחלים זה היה מזבח הזהב. מזבח הנחשת שהיה עומד בחצר היו
 מסירין את הרשן מעליו והיו פורשים עליו כנגד ארנמן להבדיל בינו ובין
 כליו הנתנין עליו הה"ד ורשנו את המזבח ופרשו עליו כנגד ארנמן. מזבח
 העולה לפי שלא היו בפנים לא היו מכסין אותו בתכלת אלא בארנמן
 למח בארנמן שהוא היה אורג את ישראל מן החמא שעליו היו מקריבין
 תמידין בכל יום והטאות ואשמות ועולות ושלמים. ואחר שהיו מכסין
 אותו נותנין עליו כליו שנא' ונתנו עליו את כל כליו אשר ישרתו וגו':
 (יח) תנו אש תמיד אף בשבת אף בטומאה. לא תכבה אף במסעות
 מה היו עושין לה כופין עליה פסכתר דברי ר' יהודה. ר"ש אומר אף
 בשעת מסעות היו מרשנין אותה שנא' ורשנו את המזבח. על דעתיה
 דר"י ניהא שלכך לא הוכיר פסכתר עם כלי המזבח במסעות שנאמר את
 המחנות ואת המזלגות ואת היעים ואת המזרקות ואינו מזכיר סירות למח
 שעל

מתנות כהונה

ויסג כמין דקטין סיו שפ וכן סוף כפ' ב' הלחם: שלא תהא רוקם. מרקד וטפל ללחין
 כך ים לפסג גי' הספר וטוב להגיה דומם לספינה רוקם כו' עד כדי סיוה הסמיפין מנפיהין
 וכו' וכו' כו' א': כנגד המלה כלומר מסתו ממש וסוף לו: ונסבה ורבה למעלה גרסי'
 ולפון המרקל ביהחקאל מ"א: על הכלים וכו'. אבל לא על השלחן עליו: לפי שעומדת בהיכל
 כו'. שהוא נגד ג"ה של מעלה לפיכך סיו מכסין אותה בתכלת הדומה לרקוע כמו שפי'
 למעלה: אותם על המוט גרסי': ה"ג זה סיו מנחה הוי"ב מנחה הנחשת כו' שאורג כו'
 כלומר מזביל ומזיל: תנו כמו מנו רכס: תנו אל צמיד גרסי': אף נכסה כו'. תמיד
 קדשים 2

שעל גבי האש היו כופין אותה. ע"ד דר"ש כל כלי המזבח לרבות את
 הסירות. על דעתיה דר"ש ורשנו את המזבח ניהא. על דעתיה דר"י היו
 מרשנין אותו והיו מניחין שם אש וחזרין וכופין עליו פסכתר כדי שלא
 תכבה. ואע"פ שהיה הפרש כלים הנתנין בפנים לכלים העומדים בחוץ
 לענין כנגד תכלת אבל לענין עור תחש אלו ואלו שוין שנאמר ופרשו
 עליו כסוי עור תחש ושמו בדיו: (יט) מה ראה המקום לצוות כך ארון
 תחלה ואח"כ שלחן ואחריו מנורה ואחריו מזבח הזהב ואחריו מזבח העולה
 אמרו רבותינו פירוקן בשעת מסעות כעמידתן בשעת חניית מסעות מה
 בשעת הקמת משכן ארון תחלה דכתיב ויבא את הארון וגו' ואח"כ ויתן
 את השלחן ואח"כ וישם את המנורה וגו' ואח"כ וישם את מזבח הזהב
 וגו' ואח"כ ואת מזבח העולה וגו'. אף בשעת פריקתן ארון תחלה ואחריו
 שלחן ואחריו מנורה ואחריו מזבח הזהב ואחריו מזבח העולה. וכלה אהרן
 ובניו לכסות את הקדש זה הארון. ואת כל כלי הקדש אלו שלחן ומנורה
 וכו' מזבחות וכל כליהן. כגסוע המנחה לא היה כן אלא בשעת מסעות:
 (כ) ואחריו כן יבאו בני קהת לשאת וגו' אמר משה לפני האלהים רבש"ע
 דמן של בני קהת אסור דמן של בני אהרן מותר. א"ל הקב"ה לאו אלא
 אהרן ק"ק שנא' (ד"ס טו) ויבדל אהרן להקדישו קדש הקדשים וארון ק"ק
 ואין ק"ק מו"ק לק"ק. אבל בני קהת אינם ק"ק וארון וכל כלים הנתונים
 בפנים ק"ק והם מו"קים להם לכך יתנו בני אהרן דעתן שלא ימותו בני
 קהת. אלה משא בני קהת כאהל מועד אלה במשא ואין שאר כלים
 במשא אלא בעגלות. וכה"א ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש וגו':
 (כא) ופקדת אלעזר בן אהרן הכהן וגו'. הה"ד (מג"ל טו) אל תתהדר לפני
 סלך ובמקום גדולים אל תעמוד. אם לפני סלך ב"ו צריך אדם לנהוג
 שפלות בעצמו ק"ו לפני המקום. ותנינן הוי עז כנמר וקל כנשר ר"ן כצבי
 ונבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. ללמדך שאין נאוו לפני המקום
 אליהו אומר כל המרכה כבוד שמים וממעט כבוד שמים כבוד שמים
 מתרכה וכבודו מתרכה. וכל הממעט כבוד שמים ומרכה כבוד עצמו כבוד
 שמים במקומו וכבודו מתמעט. מעשה באיש אחד שהיה עומד בבית
 הכנסת ובנו עומד כנגדו וכל העם עונים אחר העובר לפני התיבה הללויה
 ובנו עונה דברים של תפלות. אמרו לו ראה כנגך שהוא עונה דברים של
 תפלות. אמר להם ומה אעשה לו תינוק הוא ישחק. שוב למח עשה
 כאותו ענין וכל העם עונין אחר העובר לפני התיבה אמן הללויה ובנו
 עונה דברים של תפלות. א"ל ראה כנגך שהוא עונה דברים של תפלות
 א"ל ומה אעשה לו תינוק הוא ישחק. כל אותן ה' ימי חנו ענה בנו דברים
 של תפלות ולא א"ל כל דבר ולא יצאת אותה השנה ולא שנתה ולא
 שילשה עד שמת אהרן האיש ומתה אשתו ומת בנו וכן בנו ויצאו מ"ו
 נפשות מתוך ביתו ולא נשתייר לו אלא זוג אחד של בני אדם אחד היור
 וסומא ואחד שומה ורשע. שוב מעשה באדם אחד שהיה מתהרס שלא
 קרא

מתנות כהונה

קדשים: פסכתר כפיסה של נחשת: סירות סיונו פסכתר וכו' לוקולוס סירותיו פסכתרוס:
 ד"ג נקודת קדשים ולחין קדש קדשים מו"ק לק"ק אבל בני קהת אינם
 קדש 2

גדולה בתורה . מה פעולה גדולה פעל שהיה מדליק לפני הארון ישראל מריעים ותוקעים בשופרות ובחצוצרות ובכל כלי שיר שנא' (ס) שרתית ונר א' ערבית . רבי יוסי עבד לה אפמרה מה אם הארון כל בית ישראל מעלים את ארון ה' בתרועה ובקול שופר וכתוב אחד אומר אבל ושתה ולא מתכבד אלא בשכיל שני לוחות שהיו בו זכת בית (ד"ה ט"ו) וכל ישראל מעלים את ארון ברית ה' ונר' . כיון שבאו לירושלים היו אדום שיתברך בזכותו . מי שקבל חכמים ותלמידיהם במאכל ובמשל הנשים מציצות על דוד מן הגנות ומן התלונות וראו אותו מרקד ומשחק ועל ממות כבודות עאכ"ו שישלם לו הקב"ה שכרו . אמרו על עובד אלה היה איכפת לו . הה"ד (ט"ז) והיה ארון ה' בא עיר דוד ונר' הרי לך ח' בנים היו לו וח' כלות היו לו וכל הדא וחדא מנהון ילדה תרין בירחא שאשתו נשקפה עליו ומנין שכל נשי ירושלים כן שכן היא אומרת לו (ס) כיצד היתה ממאה ז' וטהורה ז' ויולדת . ממאה ז' וטהורה ז' ויולדת . מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו . (ס) לכל ירח לתלתא ירחין הרי מ"ח . ובנו ששה דכתיב (ד"ה ט"ו) ולשמחתא את המלך דוד מפוז ומכרכר ונר' כיון שראתה אותו משים עצמו בנו נולד בנים ונר' בני שמעיה עתני ונר' הא נ"ד . וח' ידיה דכבדדיומ נתבה בעיניה . מהו מפוז ומכרכר היאך היה עושה . אמרו רבותינו ולעובד אדום בנים ונר' הא ס"ב . הה"ד (ס) כל אלה מבני עובד אלה לבוש כנדי זהב סנונין דומין לפז והיה מכה בידיו זו ע"ג זו ופופח המה ובניהם ואחיהם איש חיל בכח לעבודה ששים ושנים לעובד אדומיין שהיה מכרכר כי ירם היה מפוז מהו מפוז שהיה הוהב המסוגן שהיה דמי כי ברכו אלהים לכך נאמר ויברך אלהים את בית עובד אדום ועליו קולו פוזו . יכול לא היה דוד עושה יותר מזו לאו אלא הופך איספירם שמע דוד לסוף ג' חדשים שבירך הקב"ה לעובד אדום ולביתו קיבץ זמם משווייר לפניו שכן כתיב במקום אחר (ד"ה ט"ו) ותרא את המלך דוד מרקד ישראל והשרים ושרי הכהנים והלויים להעלות את הארון בשמחה גדוהמשחק ונר' . והיו כל הנשים מציצות עליו מן הגנות ומן התלונות ולא דכתיב (ט"ז) ויגד למלך דוד לאמר ברך ה' את בית עובד אדום ונר' וכתיב אחר (ד"ה ט"ו) ותרא את המלך דוד מרקד אחר אומר (ד"ה ט"ו) ויהי דוד וקני ישראל ונר' . מי העלוהו הלויים העלותמוצא כיון שהכניסוהו לעיר דוד הצינותרו במקום אשר הכין לו דוד והעלת זכיון שראה דוד שהעלוהו הלויים ולא ניווקו כמה שא"ל אחיתופל חוסעולות לפניו הוא ישראל שכן כתיב (ט"ז) ויביאו את ארון ה' ויצינו עוד וזבח לפניו כמ"ש אחיתופל בראשונה . הה"ד (ס) ויהי בעזר האלהאותרו ונר' . תמן כתיב ויקריבו עולות ושלמים לפני האלהים . אחר שכלה את הלויים ונר' . כתוב א' אומר ויזבחו ז' פרים וז' אילים וכתוב א' אונלהעלות ברך כל העם על שכבדו את הארון ונתן לכולם מתנות מרוב (ט"ז) ויהי כי צעדו ונר' ששה צעדים ויזבח שור ומריא . ר' חנינא וסבדתו בארון ולנשים . שנא' (ס) ויכל דוד מהעלות העולה והשלמים ונר' מנא ה"א על כל צעידה וצעידה שור ומריא ובסוף ז' פרים וז' אילים . וחזיהלק לכל העם לכל המון ישראל ונר' . מהו אשפר אחר מששה כפר . על כל צעידה וצעידה ז' פרים וז' אילים ובסוף ז' פרים וז' אילים . רב פפא (ב"שע"ג) ואהבי אשישי ענבים . לאתר שנפמרו כל ישראל ממנו נפנה לברך מקרא חד פריש להכירו על כל פסיעות ז' פרים וז' אילים . רב פפא (ב"שע"ג) ואהבי אשישי ענבים . לאתר שנפמרו כל ישראל ממנו נפנה לברך שמואל אמר על כל פסיעה ופסיעה שור ומריא על כל שש פסיעות ז' פרים וז' אילים . רב פפא (ב"שע"ג) ואהבי אשישי ענבים . לאתר שנפמרו כל ישראל ממנו נפנה לברך ח' אילים . א"ל רב חס"א א"כ מלאת את כל א"כ במות אלא על כל שישבחה עצמו לכבוד הארון לעיני הנשים הה"ד (ט"ז) וישב דוד לברך את פסיעות שור ומריא על כל שש סדרים של שש פסיעות ז' פרים וז' אילים ונר' . לא מהניתה ליכנס לתוך הבית אלא יצאת לחוץ והייתה מקפתתו אילים . (ס) ודוד מכרכר בכל עז לפני ה' ונר' . בא וראה כמה בזה יוד אובדברים ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עצמו לכבודו של הקב"ה היה לו לדוד להיות מהלך לפניו כמלך לבוש עבדיו מכאן את למד שהיה הופך איספירם ומשווייר שכן היא אומרת לו כלי מלכותו . לאו . אלא לבש כלים נאים לכבוד הארון ומשחק לפניו מאשר נגלה היום . התחילה עושה מריבה כנגדו מבקשת לאכול פניו אמרה שאפשר לומר . שנא' (ד"ה ט"ו) ודוד מכרכרל במעיל בוץ וכל הלויים הנשואים לו אם ראת כבודך מה נכבד היום מלך ישראל עכשיו הודעת שאתה את הארון ונר' וכתוב (ט"ז) ודוד מכרכר בכל עז לפני ה' . מהו בכל עמלך אשר נגלה היום הלוואי בצניעות אלא לעיני אמהות עבדיו ואלו הן בכל כחו מהו מכרכר שהיה מקיש ידיו זו על זו ופופח ואומר כי ירם וזהו ישראל

מתנות כהונה

הטעמי גד' סמין כ"ו וסאר כתיב שמות מעוררים מעלמן ולכן לא שאל פליטה וע' סס אפמרה טפסר מן השלכתיא כדאחא כפ' הכוזה : לתלתא ירחין . עקר סהה צנינו וכו' ובירומלי ס' החולין ונפ' כוזה במלמודא דין חשיב שמשע עובד אדום ילדה גס כן ששה : ותמניא ידדי . טעמה בני עובד עמנו : ולא חוקו גרסי' : מקרא חד פרת ס' . וואו מקרא סגד'ה הוא פירוש למא דכתיב בשמואל סור ומריא חיינו ז' פרים וז' אלים ויהי שור ומריא סס הכלל כמו ויהי לי שור וחמור ונפסא צעדים דכתיב בשמואל פירוש לצינו טעמה פרים סגד'ה סהיה לאתר ששה צעדים : ה"ג על כל ז' פסיעות ז' פרים : מתם לומר כשפועים על סוז וקרכור : לאו כלומר לא עשה כן : בזה שמשע לומר צפוי הכל סיה עופס : וכתוב ודוד מכרכר גרסי' : כי ירם רס . ומחיקן של מכרכר . כי ירם חוקו מן כי ירם סלפסל וכל

מתנות כהונה

ובלתי קב"ה אמר כן לו יל שחומר כן על סלחון ע"ד ס"ס חרון סכרס חרון כנ סלחן וס"ג דמי צ"ף סימו עבד כדמוכה כפכס כולד מעבדין ונפ' מלוח סקן ז"ל דסייס כסחכף רפ"י לו לא היו מהדקין סכף כל כך כמו סקף אבל כשמשדקין אסיה היעב משמעוטיה ג"כ חרון : מציצות מניסות כד"א מנין מן המרכים : סגונים מוקקים ומורכסס אמרו ס' גרפתה סרנס סימנל דס' סק יקיס כיה סהוס מסנן דכר מה כסכנסת כדי לוקקו : קולו פוזו . ללל ספסעוטיס : ה"ג יכול לא היה דוד כו' : אספירם ומשווייר . מני בגדים חלולים דרך צניעות וזה היה מהסך מוליהן מלמטס למעלה כדי סיהס קל כרגליו כדלקמן ונח"א ככב כסס סערוך סשויר קוסן : ה"ג אשפר ח' משסה כפר כן הוא כמס' פסמוס : נגלה לשון גלוי : לאכול סיון דרך משל הוא לו ז"ל לחבל כלומר לבגים סיון : חלווי כמו סלוי : הריק סניקוס גרסי' : מ"ד ח"ד

ולחיותם ברעב אלו כ"ד מתנות כהונה שנתנו לשבט לוי . י' במקדש
 בנבולין וד' בירושלים הוי ודהיותם ברעב . א"ר אלעזר בן פדת מן
 מיתה היו נצולים אם ממיתה של עולם הרי אין בריה שאין מתה . כ'
 להציל ממות נפשם אלא ממיתה הארון . כיצד א"ר אלעזר בן פדת ב'
 ר' יוסי בן טרא בשעה שהיו ישראל נוסעין הוי שני ניצוצין של
 יוצאין מתוך שני כדיו של ארון כדי לפנוע שונאיהם . ומנין שכן ש'
 אומר לישראל מה אתם מתייראין מן בני ענק וכי קשים הם מאותן ש'
 באים כנגדנו והיה הארון שורפן . וכה"א (דניס ט) וידעת היום כי ה' אלה
 הוא העובר לפניך ונ' . מכאן אתה דורש שהיו ב' ניצוצין מקדש
 לפניהם . אמר להם (ס) הוא ישמידם והוא יכניעם לפניך וכיון שה'
 הניצוצין יוצאין היתה האש שפה במועני הארון והיו נשרפין ומתמעטין
 ומנין שהיה שבט קתת ממועט אלא אתה מוצא נ' משפחות היו מועט'
 כל כלי המשכן . גרשון מועט כל כלי האריגה ויריעות פרכת המסך והקדע'
 ומשפחת קתת היו מוענין הארון והשלחן והמנורה והמזבחות וכלי הקדש
 ומררי מועני הקרשים והכריחים והעמודים והאדנים . את מוצא שה'
 נמנוי ד' משפחות הללו מכן חדש ומכן ל' שנה וכיון שהוא מונה א'
 הגרשוני מכן חדש הוא מונה אותם ו' אלפים וה' מאות וחזר ומונה אור'
 מכן ל' שנה ומוצא אותן ב' אלפים ושש מאות ול' הרי שהיו ק"ד יות
 על שליש . וכן מררי מונה אותם מכן חדש ועולה מניינן ו' אלף ומאת'
 וכיון שהוא מייחסן מכן ל' שנה הוא מוצא אותן נ' אלפים ומאתים ה'
 שהוא ק' יותר על הציין . אבל משפחת קתת את מוצא אותן מרובין מן
 המשפחות . כי מכן חדש הוא מונה אותן הוא מוצא אותן ח' אלף ו' מאו'
 וכיון שהוא בא מכן ל' שנה הוא מוצא ב' אלף ו' מאות ונ' . הרי שה'
 אפי' פחות משלושית קי"ו . למה כן אלא כשם שאמר ר"א בן פדת בש'
 ר"י בן זימרא מתוך שהיתה האש יוצאה ושפה במועני הארון היו מתמעטין
 והיו כאו"א רצין זה נוטל את השלחן וזה נוטל את המנורה וזה נוטל או'
 המזבחות

מתנות כהונה

שליש וכו' : עשר במקדש . בפסיקתא זכרתי קהניו לכו חסלת בהמה . אשם ודאי . זכר
 שלי זכור . חסלת העוף . ואשם קלוי . לוג שמן כל מעורע . שתי לחם . לחם הפנים . מוח
 השומר . שירי מנחות . עשר נבולין . תרומה . תרומת מעשר . חלב . ראשית הבגד . מנחה
 שש רצוע ולחיים וקיסה . פדיון הבן . ופדיון פטר חמור . עדה חרס . עדה חרס . גול הכר
 ד' ביותלס . זכור . זכורים . המורס ממודה . ואלו מיר : עורות קדשים . החס קנפתי
 לכו כל א' וא' כמשפטו : מאיתן מכל אותן שגולס שהיו בלויס נגדו ולא היתה להם תקנות
 פני הארון : כנגדיו גרסי' : מכאן היה דורס מדכתיב חס חללה ושני פעמים כתיב הו'
 ש"מ שני מלחם היו : שפה נוגע בחוקה קד"א ותיף ועייל : ד' משפחות . גרשון קתת אומר
 ולאין עס בניו וכן הוא לקמן בהדיא : אצל בני חדש של בני קתת גרסי' ח' אלף ושש מאות .
 ד"ג מתוך שהיתה האש : הוין מתמעטין . ואע"פ שלפי סדר הפסוקים היה מנין קודם שגול'
 הארון שהיו בראש הספר כתיב בחדש להדש השני ומזה והולך על סדר נסיעתם ובעתים להו'
 נסעו ככהו ב' בהעלותך מ"מ ס"ל דפרשה זו של אל תכריחו לא נאמרה עד אחר נסיעת
 ונכנסה פה אל סדר הנסיעות דלכ"ל מהו זה שאמר אל תכריחו ומי הוא זה שהכריחו חס לא ע'
 שפירות הארון ועוד לחס לא כן לא ידענו למה נחסר המנין השני מהראשון כל זה השוער ולא
 מנינו בהם חסא משפט מוח ולא כח הכתוב לנסות אלא לפרש שהיו נכריים ע"י שפירות הארון
 וחסר מהם כל כך ולכך היה שפיר אל יגרמו להם כריחה אלא חסרין ונינו ויכנו ויסדרו דנ'
 דבר

המזבחות ובורחים מן הארון מפני שהיה מיוקן והיה הארון כאילו מתכוז
 תהיה הקב"ה כועס עליהם ושוב היו מתכלין . אמר הקב"ה למשה מה אני
 תורת בני קתת אם ימענו הרי מתמעטין ואם לא ימענו הרי כעס עליהם
 א"ל הקב"ה למשה ולאחר עשו להם תקנה לכני קתת כדי שלא יכרתו
 מן העולם שלא יהו מניחין ובורחין אל תכריתו את שבט ונ' אלא יבאו
 אהרן ובניו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו כדי שלא יוכלו
 להתהלך מעבודה לעבודה ומשאו למשא הה"ר (נמדד ד) וזאת עשו להם
 והיו ונ' . ר' שמאל ב"ג אמר ח"ו לא היו בני קתת מניחין את הארון
 ורצין לשלחן ומנורה אלא אע"פ שמתמעטין היו נותנין נפשם על הארון .
 דא"כ למה היה מזהיר עליהם אל תכריתו את שבט ונ' אלא מפני שהיו
 יודעין שכל מי שמועט בארון שכרו טרובה והיו מניחין את השלחן והמנורה
 והמזבחות וכולן רצין לארון ליטול שכר . ומתוך כך היה זה מריב ואומר
 אני מועט כאן וזה מריב ואומר אני מועט כאן . ומתוך כך היו נוהגין
 בקלות ראש והיתה השכינה פוגעת בהם . אמר האלהים למשה עשה להם
 תקנה כדי שלא יתכלו מן העולם אל תכריתו ונ' . אלא יסדרו אותם על
 עבודתם ואל משאם שלא יריבו זע"ז . עשה להם משה תקנה אלא שהיו
 מריבין זה כנגד זה זה אומר אני מועט בארון וזה אומר לאו אלא אני מועט
 ולא הית יודע א' מה קבוע לו מהו משאו . אמר הקב"ה יהיו אהרן ובניו
 נכבדים ונותנים לכל א' וא' מועט שנא' ואהרן ובניו יבאו ושמו אותם
 זמר : (ב) ד"א אל תכריתו ונ' . הה"ר (פסלי כג) אל תגזול דל כי דל הוא
 ונ' . אמרו רבותינו במה הכתוב מדבר אם הוא דל מהו נוול לו אלא לא
 דיבר אלא במתנות עניים שהוא חייב ליתן להם מן התורה לקט שכחה
 ופאה ומעשר עני והזהיר הקב"ה שלא יגזול אדם מהם מתנות הראויות
 ליתן להם כי דל הוא די לו עניותו . לא די לעשיר שהוא עומד בריחה ועני
 בצער אלא אף נוול סמנו מה שנתן לו הקב"ה . ואל תדכא עני בשער
 ונ' כסה דתימא (שמש נג) לא תטה משפט ונ' . ואומר כל אלמנה ונ' .
 (פסלי כג) כי ה' יריב אפי ותרתיו ונ' . ד"א אל תגזול . מדבר בשבטו של לוי
 אורו ונ' וזרה אפי ותרתיו ונ' . ד"א אל תגזול . מדבר בשבטו של לוי
 למה קרא אותן דלים שהיו דלים במנין מכל השבטים אין לך בכל
 השבטים פחות במנין כמנשה שלא עלה מניינם אלא ל"ב אלף ור' חס'
 דהו מבין כ' שנה ועד כן ס' הויך מאותן שהיו מכן חדש ועד כ' . הויך מן
 אותן שהיו מן ס' שנה ומעלה . אבל כל שבט לוי לא היו מכן חדש ומעלה
 אלא כ"ב אלף ונ' מאות ואהרן ובניו . למה שהיו סמוכים לקדש וכל מי
 שאינו נזהר כראוי מדת הדין פוגעת בהן . אמר הקב"ה לישראל חס'
 שומרים

מתנות כהונה

דבור על אופיו . וכן מלאש טוב בפי' החקוני ב' פתח בפרשה ואלה פקודי סלוי ונומר עד
 ויאו פקודיהם כ"ג אלף וס' הוא ז"ל ח"ל מניין זה מוכיח שהארון היה מכלה בתן שהרי הם
 נמנים מכן חדש ולא נוסף במנין ל"ה שנה רק אלף וישראל שמהו מעשרים ומעלה הם
 מספרים עכשיו קרוב למנין שנמדבר סויו עכ"ל בני שמהקושיה בהסרון המנין נלמד שהארון
 היה מכלה בהם כי בלעדי זחס לא יוכל למצוא מקום להסרון המניין והוא הדבר אשר דברתי :
 פתבלין נשעין כלם מרנוגו של הקב"ה : לא ספה משפט . דייק מדכתיב בשער וכו' של שער
 מדבר

ישראל שלא מרדם וגבה מהם קמעא קמעא כנלות כדו לנקותם ולא כקו
 למחותם שלא יתחלל שמו בהם. שכן מצינו כשהיו ישראל במצרים מדר
 בהקב"ה רוצה הקב"ה לכולותם שם והאריך אפו עמהם למען שמו ולא עשו
 כמה דתימא (יחזקאל כ) ואומר לשפוך המתי עליהם וגו'. וכן כשיצאו ישראל
 במדבר מדרו בו ובקש הקב"ה לכולותם והאריך אפו עמהם למען שמו
 שנא' (עז) ואומר לשפוך המתי עליהם וגו'. וכן בני חור המדבר מדר
 בהקב"ה ובקש לכולותם והאריך אפו עמהם למען שמו ונשבע שישפר
 עמהם כשעבוד מלכותו. אבל לא עשה כלה שנא' ואומר לשפוך המתי
 וגו' והשיבותי את ידי וגו' וגם אני נשאתי את ידי וגו'. (שפיט מה) ותהלה
 אהמם לך כדו שלא יתחלל שמו של הקב"ה בהם וביא להם קץ הנאולה
 החרתם שנא' (יחזקאל ט) וקדשתי את שמי הגדול המחולל בנוים וגו' ולקחת
 אתכם מן הגוים וגו'. ד"א ותהלתי אתכם לך לפי שישאל נבראו לומר
 תהלתי של הקב"ה כמה דתימא (שפיט ע) עם זו יצרתי וגו' לכן כדו שיתהל
 שמו בהם הקב"ה הותמם לפזבה כמה דתימא (שפיט ט) שימני כחותם על
 לכן כחותם על זרועך. והיא נרמה להם שלא נכרתו כנלות היו לבלתי
 הכריתך. ד"א למען שמי אאריך אפי מדבר בקהתים למה"ד למלך שהיה
 לו בן ונדבק ללסטים ונתפשו ונתפש בנו עמהם. אמר המלך מה אעשה
 אהרון את הלסטים אי אפשר שהרי בני עמהם. כשביל בני הריני מפנה
 אותם עכשיו. וכך היו הלויים נושאים המשכן והיה הקב"ה מביט בקרב
 זבערתו שעתידין לחלוק על משה ועל אהרן. אמר הקב"ה מה אעשה
 לאלו להרוג אותם עכשיו אי אפשר שהרי מעורבים הם עם האחרים
 צדיקים. וכדו שלא יפגע בכולם מדה"ד לקה הקב"ה חצי שמו נתן עליו
 יה שנתן הקב"ה עליו הקהתי ה"א בתחלה וי"ד כמות הרי וגו' לכך לעשות
 עליהם משמרת עד יבא יומם הוי למען שמי אאריך אפי וגו' לכן כתיב
 הקהתי כאן: (ז) וזאת עשו להם והיו ולא ימותו וגו'. וזאת עשו להם כשם
 שכתב באהרן זאת בזאת יבא אהרן וגו' אף כאן כתיב זאת. כמו שעשה
 תקנה לאהרן כן עשה להם. וחיו ולא ימותו וגו' א"ל הקב"ה עשו להם
 תקנה לבני קהת שיחיו ולא ימותו כשנתם אל הארון שאילולא הם לא
 היו ישראל קיימים. למה שארבעה משפחות הללו נרשון וקהת ומררי
 זאהרן ובניו מקיפין את אהל מועד שאם נטנפו ישראל בדבר והפורענות
 באה לצאת מאהל מועד מפני השכינה מיד בני קהת שהם שרוים אצל
 אהל מועד עומדים וכלים אותה שלא תצא עליהם מנין שנא' (מדבר ט) וכל
 והלויים יתנו ככבי וגו'. א"ר פנחס הכהן בר חמא ואם אין את למד מכאן
 יש לך מהיכן ללמוד בשעה שחלק קרה על משה בא מלאך המות לצאת
 על ישראל ולהכל אותם ואילו יצא הרג את כל ישראל. והיה משה שרוי
 אצל אהל מועד שהיה מבני קהת והרגיש בו שמבקש לצאת על ישראל
 מיד אמר לאהרן קח את המתתה ותן עליה אש מעל המזבח וגו' וכפר
 עליהם

מתנות כהונה

הנזכרם אפשר לישב מלפני ים שחל להיות קץ גמולה החמוס. דעש אחסס כמו אחסס ופי'
 חסיר ואפסח הטועס כמו ודשו פי' הסרת הדשן וכן נרס: ובלים ומונעס כד"א כלהס
 שפי' זו מנע הדצור מהס וכן ויכלה הגעס: והרגיש בו שמבקש ללאת גרסין:
 ס"ז

עליהם מתנה בדילוג זה עצמך מה אתה עומד ומשתהא תולך מתנה אל
 העדה. א"ל אהרן מרי מת ראית א"ל ראיתי למה"ס שיצא לנגוף לשונאי
 ישראל כי יצא הקצף מלפני ה'. נמצאת לסד שהלויים היו בלין את
 הפורעניות ומתן בני קהת שנושאי הארון היו. א"ל הקב"ה הם מצטערים
 עם ישראל כל הצער הזה ואין אתם עושים להם תקנה (סז) וזאת עשו
 להם וחיו ולא ימותו: (ח) מה ראה הקב"ה לתהיר על משפחת הקהתי
 יותר משאר המשפחות. א"ר יהודה ב"ר סימון כש"ד שמואל בן ר' יצחק
 יש דבר מעולה בשבט לוי ובמשפחות קהת מה שאין בכל ישראל. כיצד
 כל השבטים לא איכפת להם בכלי בית המשכן אבל שבט לוי מוענין
 בכלי המשכן. מי שהוא מוען בקרשים מי שהוא מוען בבריהים מי שהוא
 מוען בארנים כך היו בני מררי מוענין. ומשפחות בני נרשון מוענין כל
 כלי האריגה. ומשפחות בני קהת בארון. ד"א במה היה שבטו של לוי
 מעולה מישראל שישאל היו מהלכין לבושים סנדלים. אבל שבטו של לוי
 שהיו מוענין בכלי המשכן היו מהלכין יחיפים הרי למדנו שהיה שבט
 לוי מעולה מכל השבטים. ומעולין בשבט לוי משפחת קהת שהיה בן
 לוי נתן משאו או הקרשים או הבריהים או הארנים או כד דבר על העגלות
 אבל משפחות קהת היו מוענין בכתפיהם שלא היה להם רשות ליתן הארון
 על העגלות שנא' (מדבר י) ולבני קהת לא נתן וגו'. ועוד בדבר אחר היו
 מעולים מכל הלויים שבט הלויים היו מוענין בכלי המשכן והיו מהלכין כדרך
 ופניהם כנגד הדרך אבל בני קהת היו מהלכין אתוריהם ופניהם לארון
 כדו שלא ליתן אהרן לארון. הוי נמצאת אומר אע"פ שהיו גדולים מן
 שאר המשפחות ואין צ"ל מן ישראל לא היתה רוחן נסה עליהן
 אלא משועבדין לפני הארון למה כן לפי שאין גדולה לפני האלהים. נמצאת
 אומר אע"פ שהיתה משפחת קהת פלאמיני אלא כיון שהיו באין למען
 את הארון היו מוענין בו כעבדים. אמר הקב"ה התורה היא היים שנא'
 (מדבר ג) עין היים היא למחויקים בה וגו' (סז) כי היים הם למוצאיחם וככל
 בשדו מרפא. ובני קהת מהויקים בתורה שהיא היים זה הארון שנושאיין
 שבו התורה בדין הוא שיחיו ולא ימותו הוי וחיו ולא ימותו וגו'. אהרן
 ובניו יבאו ושמו אותם וגו' מכאן היה ר' שמואל ב"ר נחמן אומר מפני
 שהיו בני קהת יודעין שכל מי שמוען בארון שכרו מרובה והיו מניחין
 השלחן והמנורה והמזבחות וכו' (כמ"ש למעלה) עד אהרן ובניו יבואו וגו':
 (ט) ולא יבאו לראות כבלע וגו'. א"ר יהודה הלוי ב"ר שלום רוצה אתה
 ללמוד באיזה ענין מתין בני קהת צא ולמד מן המקרא הזה ולא יבאו
 לראות כבלע וגו' מלמד כשהיו באין למען את הארון היו מפרקין את
 הפרכת מפניו והיו זנים עיניהם מן הארון לפיכך היו מתכלים שנא' (שפיט
 כי

מתנות כהונה

ס"ז מהרה בדילוג. פי' שלך נקפולה וליס ודייק מלכותי מהרה: מרי' אלוני: בלין מוענין:
 ס"ז למד מכלות וכו': ס"ז ומהן בני קהת שנושאי הארון היו: השבטים לא איכפת גרסי':
 בלי הארנים גרסי': א"ל כל דבר על העגלות גרסי': ס"ז מעולים מכל הלויים שכל הלויים
 פסא בו' עד מהלכין כדרך: מהלכין אתוריהם גרסי': פלאמיני משבטים ככני פלסין:
 כבלע כטיעור הרף עין שהמכסה יורד למטה על העין ומכסה העין ומחר ונגלה עד מהרה
 וזכו

כי לא יראני האדם וחי . והיאך עשה להם משה תקנה א"ל האל
 בשעה שהיו מפרקין את המשכן לא יהיו בני קהת מפרקין את הפר
 מפני הארון . אלא יהיו בני אהרן נכנסין ומפרקין אותה מפני שהם כה
 ויכסו הארון וכן השלחו וכן כל הכלים הנזכרים לו וזוהו יהיה להם ת
 שלא ימותו אם אינם מסתכלין בארון . הה"ד ולא יבאו ראות כבלע
 זה הארון אם עושין כן . מהו כבלע א"ל לוי אם רואין בארון כבלע
 שהוא נופל מן העין מיד הם מתים תדע מאנשי בית שמש שנא' (ש)
 ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' ויך בעם וגו' . מהו כי ראו בא
 ה' ר' אבהו ור' אלעזר ה"א קוצרים ומשתתחים היו וה"א דברים מדבר
 יתירים היו מה אמרו מאן אמרייך דאמריית ומאן פיימך דאפייסת .
 לוי אמר נכפפה היריעה שעל הארון וראו בו איתא המי כמה תק
 גדולה היה להם על כן שכן כתוב (ס) ויך בעם שבעים איש המשיא
 איש . ר' אבהו ור' אלעזר ה"א ע' איש היו וכל א' וא' שקול כחמש
 אלף איש . וה"א נ' אלף היו כל א' וא' שקול כע' סנהדרין . ר' הנינא
 מונה ה"א ע' איש זו סנהדרין ונ' אלף איש שהי שקולין כנגד נ' א
 איש . וה"א ע' איש זו סנהדרין ונ' אלף איש מעם הארץ . אליהו או
 נתקבצו ויצאו למלחמה ונפלו מהם נ' אלף איש ונפלה כת סנהדרין גדו
 עמהם . מי הרג אותם היו לא הרג אותם אלא אנשי בית שמש על שה
 בארון . ולכך הוזחר בני קהת ולא יבאו לראות וגו' . אמר הקב"ה כש
 שעשיתי לבני קהת על שהיו יראים אותי בכרתים והלקתי להם כב
 והזחרתי עליהם להציל ממות נפשם . כך כל מי שהוא מתירא ממני א
 מכבודו ואינו מכרית שמו מן העולם . ממי את למד מבני יונגב בן ר
 ע"י שעשו רצוני מה כתיב בהם (ימ"ס) לא יכרת איש ליונגב בן ר
 עומד לפני כל הימים . ומה אם אותן שהם גרים כך עשיתי להם בישראל
 שהם בני אותבי בני ירידי עאכ"ו כשהם עושים רצוני שהם עומדים לפ
 כל

מתנות כהונה

הוא הכף עין שרפה שהיו מלאימו : קוצרים ומכתימים . פירש"י צ"ל אלו נאמרין לא
 בשלים ממלכתן לכבודו והוא ראו לשון ציון הוא כמו אל יראני שהי שנהרסו ועשין מ
 צד"ר פ' יד : ה"ג ומאן פיימך דאפייסת : מאן אמרייך . מי הכעיק שהכעמא ולא הל
 עמך מן הסביבא ועמא מי פיימך שנתפסת לבא מאלך : איתא המי . כל ורלה : במה תק
 גרסי' : ה"ג כל אחד ואחד שקול כחמשים אלף : מי הרג אותם כלומר מאיזה תחא : בנ
 פוהבי וידי . זה לבריה שנה זרע לבריה פוהבי ונאמר מה לידידי צדיק ודעוהו חז"ל
 לבריה אביו : אמר המבאר פירש המי חלה לברך צדיק ודעוהו חז"ל
 לעצור במילין לא לכול כי אם דברתי דברי על און שומעת המעין וי"ו . דע אלה המעין צדיק
 השם שפירשה הזאת תמלא לפעמים כחבתי על קנה ענייני עיין במקום פלוני ולא אלהי ל
 ולהרחיב הדיבור על אופן שלמותו אפס קבא סהקלר ועולה אמנם היתה זלתי לברך עם מקומה
 מלא המבאר ז"ל מגדל האגדי לבאר עיין ההלכות ודיניהם כענייני גז ופ"י סוטה וצ"ר וברכי
 סהים וכוונת בהם וטעמי ונאמקי עמי להיות דרובא דאפי המעייניס בספר הזה שמו מ
 כוונתם לבד אל הדרוסי' ההולכים על דרך האגדה יען כי הוא רוב מניין ובנין בספר זה ומע
 מועד הוולאס מן הכלל הזה והם בפלים ברוב האלף ואפי לפה לי להגדיל אמריס ודבריס
 להביא שרשי הענייניס ההם למולאיהם בצורה ועומק ולורך ורובו חרבה הפעולה למעט תועלת
 אכן אם ואלו ימלא אש לבב ילכב ימלא מלהטח דבר גדול וקסן מלעמוד על האוכון בו כחשפ
 פוהבי אמת המעייניס המעט מן הטוב כקסן כגדול הלא הכתיבי לו אומיס בואת אמת יורש

כל הימים שנא' (ימ"ס) לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלוםך ונ' ואמר
 (זכריס ד) ואתם תרכקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום :

סדר נשא

פרשה ו (א) נשא את ראש בני נרשון וגו' הה"ד (מ"ג) יקרה היא
 מפנינים וכל הפציק לא ישו ביה תנינן תמן חכם קודם
 למלך מת חכם אין לנו כיוצא בו מת המלך כולן ראוין למלכות . המלך
 קודם לכה"ג שנא' (מ"א ב) ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדניכם
 וגו' . כה"ג קודם לנביא שנא' (ס) ומשה אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא
 צדוק קודם לנתן . ר' הונא בש"ר חנינא אמר נביא כופף ידיו ורגליו ויושב
 לו לפני כהן מה טעם דכתיב (זכריס ג) שמע נא יהושע הכהן הנדול וגו' .
 יסוד בני אדם הדיוטות היו ת"ל (ס) כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא
 נבואה שנא' (זכריס יג) ונתן אליך ארת או מופת . משוח בשמן המשתה
 קודם למרובה בנדים . נביא קודם למשוח מלחמה . משוח מלחמה קודם
 לבנין . מנן קודם לראש משמר . ראש משמר קודם לראש בית אב . ראש
 בית אב קודם לאמרכל . אמרכל קודם לגובר . גובר קודם לכהן הדיוט . כהן
 הדיוט קודם ללוי . לוי קודם לישראל ישראל שכולן שיון אבל אם היה מסור ת"ה קודם
 לכה"ג עם הארץ שנא' יקרה היא מפנינים . סברין מיסר לפדות להחיות
 ולכמות הא לישיבה לא . א"ר אבין אף לישיבה מה טעם יקרה היא
 מפנינים אפי' מזה שהוא נכנס לפני ולפנים . ד"א יקרה היא מפנינים .
 מדבר בקרת ונרשון אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכ"מ חלק הכתוב כבוד
 לכבוד . לפי שהיה קהת מזען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב לנרשון .
 שבתהלה אמר נשא את ראש בני קהת ואח"כ אמר נשא את ראש בני
 נרשון וגו' . הוי יקרה היא מפנינים מכבוד שיצא ראשון ואין פנינים אלא
 תהלה כמד"א (מ"ד ד) וזאת לפנים בישראל : (ב) נשא את ראש וגו' . הה"ד
 (א"י ט) לא יגרע מצדיק עינו וגו' . אין הקב"ה מונע דונמא דידהו לפי
 שמיצינו

מתנות כהונה

דך נסן מן מולא דבר טרבו ועטפו עמודו
 וזרעו לא יעדרו דבר ועד מהסר ליון ויבסק
 וימלא מה שלמו חסן זלתי היתה הסונה לא
 עלתו . זה יתבדך ישר עיך ועמי בתרבו
 אמן : שבע נא . סיפה דקרא הויתביס
 למך והס היו נביאים כדפירש וזלתי וכל העיין בירושלמי סוף פ' בתרא דהארויט :
 אמרכל נצב עליון עטריקין מר על כל שכל דבריו מתקיימים ועיין פה לעול בפ"ג :
 ר' קדם לעבד משומרי . בירושלמי מפרש הפסוק מפי שבעד עסקו רע עם הכריות אמר
 ג' יוחן אל פלמן בעבד עד ששה עשר דורות וליף לו מישמעאל בן נחמיס בן אלישמע
 מזרע הפלוסה והבג גדליה במלכה : יקרה הוא וגומר . דריס ליה בנמחל דירן סוף
 מסכת סוהים יקרה היא מכאן גדול שכלום לפני ולפנים פי' לקדם קדשים : סברין
 סימר . התלמידים סו ר"ל : לפדותו ממות השבוי : לפני ולפנים . לפנים מכל השבוי
 על שנתלמידים וסוף נכנס וישב בראש ישיבה לפנים מכולם : דונמא דידהו . גרם
 בבראשית

שמצינו שיעקב חמד את הבכורה לשם שמים כדי שיוכל להקריב ולקח מעשו בדמים. המכים הקב"ה עמו וקראו בני בכורי. ונתן גדולה לבכורים שקריבו לפניו. הוי לא ינרע מצדיק עיניו ואין עיניו אלא תחתיו כמד"א (ויקרא ג) ורגה הנגע עמד בעיניו. ומדו תחתיו אלו בניו כמד"א (סגלים ט) תחת אבותיך יהיו בניך. (אזכ"ל) ואת מלכים וכמא שחלק הקב"ה בכבוד לבכורים. ולהב ראוי מלכות לימול שנא' (דברי כה) ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא חכבור. וכן בדרך הוא אומר (סגלים ט) אף אני בכור אתגדו עליון למלכי ארץ. הוי ואת מלכים לכמא ויושיבם לנצח שהם היו ראויים לימול הכהונה ומה שהלויים עושים אלולי לא הטאו במעשה העגל שבתחלה היו תבכורים מקריבים שנא' (שמות כד) וישלה את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו'. וכן יעקב אומר לראובן (בראשית ט) ראובן בכורי אתה וגו'. שאת זו כהונה כמד"ת (ויקרא ט) וישא אחרן את ידיו אל העם ויברכם. עז זו מלכות שנא' (מלכ ג) ויתן עז למלכו. שאלולי לא סרה ראובן במעשה בדהה היה ראוי לימול כהונה ומלכות לפי שהיה בכור. ומנין אף לעבודת הלויים הוי ראובן שכן את מוציא שנכנסו פשוטי הלויים תחת בכורי ישראל שנא' (נמדכ ג) ולקחת את הלויים לי אני ה' תחת כל בכור בבני ישראל וגו'. הוי ויושיבם לנצח זו היא הלוייה שהיו ראויים הבכורים לימול כמד"ת (ויקרא כג) ויספרו הלויים מכן שלשים שנה ומעלה וגו' (שאל ג) מאלה לנצח על מלאכת בני ה' וגו'. ועל שכמא הלוי אמר הכתוב (סגלים קה) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי. הוי ויושיבם לנצח וינבחו מי נרם להם לבכורים שאבדו הכבוד הזה על שנתגברו בעצמם ועבדו לפני העגל לפיכך ואם אמורים בזקים שנאסרו מלהקריב דבר הנעשה באש. ואין זקים אלא אש שנאמר (סגלים ט) הן כולכם קדחי אש וגו' שהם צריכין לפדות עצמם כאו"א ה' שקלים כסף וליתן ללויים. הרי מצינו בבכורי ישראל שירדו מנדולתם על מעשה העגל אבר בכורי הלויים שלא טעו בעגל ניתנה הכהונה לאהרן שהיה בכור ושאר בכורי הלויים לא הוצרכו לפדיון ולא לכפרה וזכו ללויה עם אחיהם. ואם לחשך אדם והלא נרשון היה בטרם למה הקדים הכתוב לקחת לנשיאת ראש ואחר מנה לנרשון אף אתה אמור לו לפי שקחת היה מטועני הארון שהוא קה"ק ויצא מסגנו אהרן הכהן שהוא קה"ק ונרשון היה קדש לכהן הקדימו הכתוב לקחת. ומנין את למד שנרשון לא איבד גדולתו לפי שהיה בכור שכן את מוציא כשם שאמור בקחת נשא את ראש בני קהת כך אמור בנרשון נשא את ראש בני נרשון. ומדו שאמר הכתוב גם הם שלא תאמר שלכך מנה בני נרשון שניים שהם פחותים מבני קהת לאו אלא כתב גם הם שאף בני נרשון כיוצא בהם של בני קהת אלא שחקדימו

אסיפת אמרים

כאלה צו אכל וישכס לא. (ידמ"ג) : לנצח. דרוש כנרשית רכה פ' ע"א ופי' מה שקפלים צו כסמם פתח סגון כמו שמסכים לנצח על מלאכת ועונו כעין הכדולה : ואין עונו וכו'. עכשו לא דרש לי מעין דוגמא וסוף כמו דבר אחר : פשוטי הלויים. שאינם בכורים שאותן סביו בטריסם לא היו פושים בכורי ישראל שדי להם להפקיע את עצמם : וריתן ללויים. לאהרן ולגשו כמסגו כס' נמדכני : לחושך אחר ק' ולחש כלאונוך : ואחר וואח' : ויצא ממנו אהרן

שהקדימו הכתוב כאן בשביל כבוד התורה אבל במקומות אחרים הקדים לנרשון תחלה לקחת : (ג) לבית אבותם למשפחותם. לבית אבות עשה לו משפחות ולא לבית אבותם. שאם נשאו בני נרשון מבנות קהת או מבנות מרדי יקראו בניהם על שם משפחת נרשון. אבל אם משאר משפחות נשאו מבנות נרשון היו בניהם נקראין על שם שאר המשפחות : (ד) מכן שלשים שנה ומעלה וגו'. תני כה"ג אין נכנס לעזרה לעבודה אלא א"כ נמשח ז' ונתרבה ז' אע"פ שלא נמשח ז' ונתרבה ז' ועבד עבודתו כשרה. כהן הדיוט אין נכנס לעזרה לעבודה אלא א"כ הביא עשירית האיפה משלו ועובדה בידו אע"פ שלא הביא עשירית האיפה משלו ועבדה בידו ועבד עבודתו כשרה. בן לוי אין נכנס לעזרה לעבודה אלא א"כ למד ה' שנים שנא' (נמדכ ט) זאת אשר ללויים מכן המש ועשרים שנה ולהלן הוא אומר מכן שלשים שנה אם נאמר מכן המש ועשרים למה נאמר מכן שלשים ואם נאמר מכן שלשים למה נאמר מכן המש ועשרים אלא כל אותן שנים שמבין כ"ה ועד בן ל' היה למד מכהן ואילך מקרבין אותו לעבודה מכהן אמרו כל שאינו רואה סימן ברכה במשנתו בתוך ה' שנים שוב אינו רואה. ר' יוסי אומר ג' שנים שנא' (ויקרא ה) ולגדלם שנים שלש זקן אין מושיבין אותו בנזות אלא אם כן נעשה דיון בעירו משנעשה דיון בעירו מעלין ומושיבין אותו כדד הכית משם מעלין ומושיבין אותו בחיל משם מעלין ומושיבין אותו בלשכת הגזית : (ה) כל הבא לצבא צבא שהיו שוערים. לעבוד עבודה באהל מועד שהיו משוררים. זאת עבודת משפחות הנרשני ולא אהרת מלמד שבני נרשון היו אמורין ליכנס לעבודת בני מרדי בקרשי המשכן ובריהיו ועמודיו ואדניו. לעבוד ולמשא שבעת שהיו מקימין המשכן הם היו פורשין וריעות המשכן אהל מועד וכל מה שהיה ממונה תחת ידם היו מקימין. ובעת שהיו פורקין המשכן הם היו פוענין אותו על העגלות. ומכסה התחש אשר עליו מלמעלה כמשמעו ארשב"ל אומר היה ר"מ תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמו היה ולא הכירו בו הכמים שבאותו הדור אם מין היה הוא או מין בהמה הוא וקרן אהת היתה לו במצתו ולפי שעה נודמן לו למשה ונעשה ממנו משכן ונגזו מדקאמר קרן אהת היתה לו במצתו מזה למדנו שמהור היה. ואת מסך פתח אהל מועד כמד"ת (שמות ט) ועשית מסך לפתח וגו'. ואת קלעי החצר אלו קלעים שעשו סביב החצר כמד"ת ועשית את חצר וגו'. וכן לפאת צפון וגו' ורחב החצר וגו' והמש עשרה אמה קלעים וגו' ולכתף השני וגו' ואת מסך פתח שער וגו' כמד"ת ולשער החצר וגו'. אשר על המשכן ועל

מתנות כהונה

אסיפת אמרים
 אהרן בני קהת עמרים היה קדש ולא קדש קדשים : ולא לבית אמונתם נרסו : ונתרבה שלוש סמנה בנדים שבעים ימים עיין בפ"ק דיומא : עשירית הסיפס וכו'. כל זה כהונת כהנים ובסקלים כפ' מעות שנמאלו : אא"כ למד המטה סגס. עיין זה בפ"ק דחולין : מושיבין אהו בלשכת הגזית נרסו : ה"ז ר"ש בן לקיש אומר היה ר' מאיר חסס כו'. ועיין בפ"ק במה מדליקין : מזה למדנו כו'. שהרי שר שהקריב אדם האלמון קרן אהת היה לו במצתו כדלמס פ"ק דפי' ויהמור פי' הכד"ק שהיה חס

ועל המזבח סביב תני מזבח העולה ארכו ה' אמות ורחבו ה' אמות ונכו
 ג' אמות שנא' (ס ע) ועשית את מזבח העולה וגו' דברי ר"ם א"ל ר' וי
 ממשמע שנא' המש אמות ארך והמש אמות רחב איני יודע שהוא רב
 מה ת"ל רבוע יהיה אלא מופנה להקיש לדון ממנו נו"ש. נאמר כאן רב
 ונאמר להלן רבוע מה רבוע האמור להלן נבחו שנים ברחבו אף כ
 נבחו שנים ברחבו. א"ל ר"ם אם כדברך נמצא גובה מזבח מן הקלע
 ה' אמות. א"ל ר' יוסי והלא כבר נאמר וקלעי החצר סביב וגו' מה משכן
 אמות אף מזבח ו' אמות. ואת מיתריהם אלו המיתרים. מה היו עוש
 בהם היו מקפלין היריעות והקלעים והיו אוסרים אותם בהם ומניחו
 אותם על העגלות. ואת כל כלי עבודתם אלו קרסי זהב ואלו קרסי נחש
 שהיו מחברים בהם היריעות. ואת כל אשר יעשה להם ועבדו כל ס
 שהיה נעשה לכל הכלים יהיו בני גרשון עושים. ע"פ אהרן ובניו תהו
 להם וגו' זו היא שאמרו שהלק הקב"ה כבוד לכבוד כשם שעבודת בני קה
 היתה ע"פ אהרן ובניו כמד"ת (נמדינ ד) אהרן ובניו יבאו ושמו אותם אי
 איש וגו' כן עבודת בני גרשון היתה ע"פ אהרן ובניו. אבל בבני מר
 לא נאמר בו ע"פ אהרן ובניו. ופקדתם עליהם במשמרת את כל משא
 הביא הכתוב משה עמהם שיהיו מצוים עליהם שיהיו שומרים על כל מו
 שנושאים. ואת עבודת משפחות בני הגרשוני וגו' בתחלה שמו אהר
 ובניו ומשה עמהם לבני גרשון על עבודתם ועל משאם ועל משמרת
 מכאן ואילך עבודתם ומשמרתם היתה ביד איתמר בן אהרן הכהן: (י) בנ
 מררי למשפחותם. בבני קהת ובני גרשון נאמר בהן נשיאות ראש שהל
 להם הקב"ה כבוד לקהת כעבור כבוד הארון ולגרשון על שהיה בכור
 אבל בבני מררי שלא היו אלא בני פשוט ועבודת משאם לא היה אלא
 קרשים ובריהים ועמודים ואדנים לא נאמר בהם נשא את ראש למשפחות
 לבית אבותם הקדים משפחותם לבית אבותם. ובגרשון הקדים לבית
 אבותם ואחר אמר למשפחותם. לפי שנשיאות ראש של בני גרשון כבוד
 מבית אב שלהם אבל נשיאות ראש של בני קהת אינה תלויה בבית אבות
 שלהם כ"א בנשיאות הארון. וכן בני מררי לא היו כ"א מבית אב פשוט
 לכך הקדים משפחות לבית אבות. והאת משמרת משאם וגו' ואת ולא
 אהרת מלמד שבני מררי אסורין לשמור ולעבוד מה שבני גרשון שומרים
 ונושאים ועובדים. קרשי המשכן אלו מ"ה קרשים של משכן. ובריהיו אלו
 מ"ו בריהים והבריה התיכון. ועמודיו אלו ד' עמודי שמים שפורסים עליהם
 הפרוכת וה' עמודי שמים שפורסים עליהם המסך של פתח האהל. ואדניו
 אלו אדני הקרשים ואדני העמודים שהיו ק"ה אדנים. ועמודי החצר סביב
 אלו נ"ז עמודים שהיו עומדים סביב החצר שעליהם פורסים הקלעים.
 ואדניהם

מתנות כהונה

היה דומה לנו גדול ולחמנו פורסין חומו נ"ל אין ספק פי' בעל קצן חקם: העולה ונ
 גרסי': ארכו ממסע. כל זה במסכת זבחים פ' קדשי קדשים: להלן גזים עולמים:
 אוסרים קושים: נשיאות ראש. כאל חק ראש: בן עזוב בני גרסון. מין לקטן ע"ב:
 פשוט ממכרי לא היה בכור: בא מצות אב וכו'. פגשון היה בכור: ובהם אוסרים
 העמודים

ואדניהם אלו נ"ז אדנים שבהם היו מעמידין העמודים וה' עמודים
 וארכועה אדנים שהיו פורסין עליהם מסך שער החצר. ויתדותם אלו
 יתדות המשכן ויתדות החצר של נהשת שהיו נועצים בארץ סביב שלא
 יפול הרוח הקלעים. ומיתריהם לכל כליהם ולכל עבודתם שבהם היו
 מעמידים הקלעים ובהם אוסרים העמודים והבריהים ומענינים
 על העגלות שלא יפלו לארץ. אבל קרשים היו עושים אמבי של כחל
 שבהם מחזיקים הקרשים שלא יפלו מעל העגלות. ובשמות תפקדו את
 כלי משמרת משאם הוזהרים הקב"ה שיהיו מפקדים כל הלויים איש איש
 על עבודתו ועל משאו כדי שלא יבאו לידי מחלוקת. וכך היו עושין איש
 פלוני לוי יטעון קרשים איש פלוני לוי יטעון בריחים איש פלוני לוי יטעון
 עמודים וכן כל כלי וכלי. ואת עבודת משפחות בני מררי וגו' בני מררי
 על שלא היה נשיאתם מבית אב שלהם לכך לא נאמר ע"פ אהרן ובניו
 תהיה כשם שנא' בבני גרשון אלא כל מעשיהם היתה ביד איתמר מלמד
 שהיה איתמר נוטל כל הכלים ונותנם לבני מררי. וכן לבני גרשון והיה
 מעמידם על עבודתם ועל משמרתם: (י) ויפקד משה ואהרן. מיד עשו
 משאם ואהרן ופקדו את בני הקהתי תחלה כשם שאמר להם הקב"ה ומנין
 שאמר הקב"ה לשניהם שיפקדו אותם שנא' (ס) וידבר ה' אל משה ואל
 אהרן לאמר נשא את ראש בני קהת. מפני מה נאמר דיבור בקהת ובגרשון
 מה שלא נאמר במררי. כדי לחזק כבוד לגרשון על שהיה בכור ולהקישו
 לקהת. למה לא נאמר ואל אהרן ברבור פרשת בני גרשון כשם שנאמר
 בפרשת בני קהת. לפי שאהרן ממועט הוא מכל הדברות שנא' למשה
 שלא דברה שכונה עם אהרן. ולמה יש מקומות הרבה שכתב בהן אהרן.
 לא שהיה הדיבור עם אהרן אלא כל פרשה שהיה אהרן צריך לה כתיב
 בה אהרן. לאמר הקב"ה אמר למשה כדי שיאמר לאהרן. לכך נכתב אהרן
 בדיבור בני קהת לפי שכל משא בני קהת וכל עבודתם היו נותנים להם
 אהרן ובניו שהם לא היו רשאים ליגע בארון ובכל הכלים עד שאהרן ובניו
 היו מכסים אותם כמד"ת (נמדינ ד) וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש וגו'
 לכך כתיב בדיבור פרשת בני קהת אהרן שהוא היה מצווה על עבודתם
 ועל משאם. אבל בבני גרשון אין את מוצא שיעשה שם אהרן כלום אלא
 על פיו היו עושין בני גרשון כל מה שהיו עושין. ומעשיהם ביד איתמר
 שהוא היה נותן לכל א' וא' עבודתו ומשאו. לכך לא נכתב אהרן בדיבור
 פרשת בני גרשון: (ח) ונשיאי העדה את בני הקהתי וגו' מה צריך נשיאים
 כאן והלא הקב"ה לא א"ל למשה שיהיו נשיאי ישראל עמו במנין הלויים.
 למה עשה כן. אלא כך אמר משה אחר שהנשיאים היו עמי במנין כל
 ישראל כמה דתימא ואתכם יהיו וגו' לא אעשה להם הלישות דעת ואוליכם
 עמי למנין הלויים. ומנין שכן הוא ארתה מוציא אחר מנין ישראל כתיב (ס ע)
 אלה הפקדים אשר פקד וגו'. אבל אחר מנין הלויים אין את מוצא שיוכר
 שם

מתנות כהונה

העמודים והבריהים גרסי'. פי' נשעת המסעות: אמבי מסגרת של כחל כדליתא במסכת
 שבת פ' הורקת: ה"ז בני מררי על שלל הים נשיאתם מצות אב וכו': סכי גרסין היתה
 ביד איתמר מלמד כו': לפי סלכין ממועט כו'. מין פפרטי ריש פ' ויקרא ולקמן בסדר זר:
 העמודים

שש נשיאים אלא אשר פקד משה ואהרן. ללמדך שנשיאי ישראל לא מנו
הלויים ע"פ הדיבור אלא משה הולכים עמו כדי לחלוק להם כבוד. מן
שלושים וגו' מכאן אמרו בן ל' לכה. ויהיו פקדיהם למשפחותם וגו' יצא
הוא שאמרו שהארון היה הורג בבני קהת שכשסמאם מן הדש היו ח' מן
אלפים ות"ר ומסמאן מן ל' שנה לא נמצאו שלישי. אלה משפחות הקהתי
וגו' זו היא שאמרו שהנשיאים לא מנו עמהם מפי הדיבור שאין מזכיר
כאן נשיאים. ע"פ ה' ביד משה ואהרן הם עשו ע"פ ה' כשם שאמר הקב"ה
למשה שימנה אהרן עמו בבני קהת שנא' וידבר ה' אל משה ואל אהרן
לאמר נשא את ראש וגו'. לכך נאמר ביד משה שמשנה אמר לאהרן לפי
שאהרן נתמעט מכל הדברות שכתורה שנא' למשה: (ט) ופקודי בני נרשון
וגו' כשם שמנה לבני קהת על פי ה' כך מנה לבני נרשון. מן שלשים
שנה וגו' באהל מועד היו פסולים מנ' שנה ולהלן אבל משנכנסו לא"י לא
היו נפסלים אלא בקול. ויהיו פקדיהם וגו' זו היא שאמרו שכני נרשון לפי
שלא היו ממועני הארון לפיכך לא הסדו ממנין הא' שני שלישים אלא היו
ק"ל יותר משליש. אלה פקודי משפחות בני נרשון למה לא נאמר במנין
הקהתים בני קהת וכתוב בהן הקהתי כשם שאמרו בבני נרשון ובני מררי
לפי שמנינם היה לשם מעינת הארון צירף הקב"ה שמו עמהם כדי שלא
יכלו ה"א בראשו ויו"ד בסופו הרי י"ה לומר י"ה יצילם ממיתה לקיים מה
שנא' (סל"ט) להציל סמות נפשם. אשר פקד משה ואהרן ע"פ ה' למה
לא נאמר במנין בני נרשון ביד משה כשם שאמרו במנין בני קהת. לפי
שבני קהת אמר הקב"ה למשה שימנה אהרן עם משה הקב"ה הזכיר לאהרן
בראש המנין על דעת כן שימנה כל הלויים עם משה אבל משה משמע
שבמנין בני קהת הזכיר הקב"ה לאהרן ולא הזכירו עוד לא במנין בני
נרשון ולא במנין בני מררי השב משה בדעתו ואמר לכך אמר לי הקב"ה
שימנה אהרן עמי לבני קהת מפני שעל ידו נעשית כל משאם וכל עבודתם
אבל עבודת בני נרשון ובני מררי שאינה נעשית על ידו אינו רוצה שימנה
עמי לכך א"ל לאהרן שימנה בני קהת עמו כשם הקב"ה ולכך כתוב במנין
בני קהת ע"פ ה' ביד משה. אבל בשבא למנות בני נרשון לא א"ל משה
לאהרן כשם הקב"ה שימנה בני נרשון עמו אלא חלק לו כבוד לפי שדיה
אהיו הגדול והוליקו עמו וצירפו עמו למנין לכך לא נאמר ביד משה.
אף על פי שבדעתו של הקדוש ברוך הוא היה שימנה אהרן עמו כל
הלויים ולדעת כן הזכיר אהרן בראש המנין לפי שלא אמר ליה משה
לאהרן שימנה בני נרשון עמו כשם הקב"ה היסר כאן ביד משה:
(י) ופקודי משפחות בני מררי למשפחותם וגו'. מפני מה נאמר בבני
מררי במנין משפחות ולא בבני קהת ולא בבני נרשון לפי שבני מררי היו
מרוכזין

אסיפת אמרים

ובשמאן מן לט"ד כו'. ונני נרשון היו יוסף ה' אלפים נגסו ועין רס"פ ה' משנכנסו
מל"ז זו היא שאלמו לעיל רס"פ ה' שני
פלושים. כמו בני קהת: ה' אלא היה מל"ז ויחר וכו' ועין לעיל רס"פ ה' ה' שימנה
הסדן עם משה הקב"ה כו': ה' אלא משה משמע שבמנין וכו' אינו רוצה שימנה עמו
נגסו: ה' אע"פ שדעתו של הקב"ה היה שימנה אהרן עמו כל הלויים: ולא בבני קהת
נגסין

מתנות כהונה

מרוכזין לעבודה שהרבו משפחות שהיו ו' אלפים ור' נתרבו מן ל' ק' יותר
מבן מחצה מן חדש. שכן את מוצא מן חדש עלה מספרם ו' אלף ור'.
מבן ל' שנה ומעלה עלה מספרם נ' אלף ור'. מאה יותר ממחצית.
אבל בבני קהת לא נאמר משפחות בני קהת שמבן ל' שנה ומעלה לא
מציאו שלישי מאותו שנספרו מן חדש ומעלה. וכן בבני נרשון לא נאמר
פקודי משפחות שאף הם לא הניעו לחצי אותם שהיו מן ל' שנה ומעלה
לפי שמבן חדש ומעלה היו ו' אלף וה' מאות ומבן ל' שנה ומעלה לא
היו כ"ו אם כ' אלפים ושש מאות ו'. מן ל' שנה ומעלה וגו' מן נ' שנה
מעלה היה פסול לעמוד במשכן לעשות עבודה שלא היו יכולים לומר
מיה אבד מנ' שנה ומעלה חוזר היה לנעולת שערים. ויהיו פקודיהם
למשפחותם שלשת אלפים ומאתים זו היא שאמרו לפי שנתרכו באוכלוס
איונין לעבודה נאמר בהם משפחות. אלה פקודי משפחות וגו' למה נאמר
בבני מררי ביד משה שבשעה שראה הקב"ה שלא א"ל משה לאהרן בשם
הקב"ה שימנה בני נרשון לפיכך בשבא למנות בני מררי א"ל הקב"ה
למשה לך אמור לו לאהרן כשמי שימנה בני מררי עמך לכך נאמר ביד
משה: (יא) כל הפקודים אשר פקד משה וגו'. מאחר שחשב הלויים
משפחת בני קהת לבד ומשפחת בני נרשון לבד ומשפחת בני מררי לבד.
חזר וכלל מנינם ביהד להגיד שכולם שקולים לפני המקום בחיבה. מן
ל' שנה ומעלה ועד כן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודת עבודה ועבודת
וגו'. ית תני השיר מעכב את הקרבן דברי ר"מ וחכמים אומרים אינו מעכב.
א"ר אלעזר מעמית דר"מ מהאי קרא (נמדד ה) ואתנה את הלויים נתונים
עו' ולכפר על בני ישראל וגו' מה כפרה ביום אף שירה ביום. א"ר יהודה כשם
רבנן מוקמין מהאי קרא מה כפרה ביום אף שירה ביום. א"ר יהודה כשם
שמואל מנין לעיקר שירה מן התורה שנא' (דניס"י) ושרת בשם ה' איוהו
שורות שבשם ה' הוי אומר זו שירה. ר' יצחק אמר מהכא (סל"ט) שאו
מרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל. ר"נ בר יצחק אמר מהכא (יט"ט) כו'
מהו ישרא קולם ורנו בנאון ה' וגו'. תני ולבני קהת לא נתן כי עבודת
קדש עליהם ככתף ישאו ממשמע שנא' בכתף איני יודע שישאו. מה
ת"ל ישאו. אין ישאו אלא לשון שירה וכה"א שאו זמרה ותנו תוף וגו' ואומר
ישאו קולם ורנו. הנגיה בן אחי ר' יהושע אמר מהכא (מט"ט) משה
דבר והאלהים יענגו בקול על עסקי קול. ר' אסי אמר מהכא (דס"ט) ויהו
באהד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד. ר' יונתן אמר מהכא
(נמדד י) ולא ימותו גם הם גם אתם מה אתם בעבודת מזבח אף הם
בעבודת מזבח. ר' יוחנן אמר מהכא לעבוד עבודת עבודה איזו היא עבודה
שצריכה עבודה הוי אומר זו שירה: (יב) ויהיו פקודיהם שמונת אלפים
חמש מאות ושמונים. זו היא שאמרו מנאם כפרת מנאם כבלל. כאדם שיש

מתנות כהונה

רס"י: ה' אף הם לא הניעו לחצי אותם ט': ה"ג ו' אלף וה' מאות ומן ל' שנה ומעלה
לא היה כ"ו אלפים ושש מאות ול' מן שלשים ומעלה וגו' מן ל' שנה ומעלה היה פסול
כו': מחמשים מה חזר לנעולת שערים עין כל ענין הסוד כפ' ל' נגסין: מוקמין
כו': לומדים ומעמידים הדין מפסוק זה: שצריכה עבודה וכו'. ל' המינה עבודה כפ' שיש
ענתה

לו הפציתם נאים ומשובחין והביכין עליו ביותר מונה אותם בפרטם ואת הקב"ה לאת אומר שהרי נתרפאו כולן . ואם אין אתה למד מכאן יש לך ללמוד
 זמונה אותם בכלל מתוך ששמה בריבוי מניינים . כן צוה הקב"ה לאת אומר שהרי נתרפאו כולן . ואם אין אתה למד מכאן יש לך ללמוד
 מנין הלויים בפרט וכלל לפי שהיו בני ביתו וכשרים וחביבים עליו כקדם אחר שנא' (טו) כל המחלה אשר שמתי וגו' . הרי לך שנתרפאו .
 על פי ה' אשר פקד אותם ביד משה הרי זה אומר כנגד בני קהת על כיון שעשו אותה מעשה של עגל חזרו למומן ונעשו זבין ומצורעין .
 מנאם לבני קהת ואמר פלוני ופלוני ישאו את הארון פלוני ופלוני משה רואה אותן שנא' (טז) וירא משה את העם כי פרוע הוא ואין
 את המזבח וכן כל בני קה"ק . כשם שאמר הקב"ה למשה שיעשה ע' אלא לשון צרוע כמד"ת (ויקרא יג) והצרוע אשר בו הנגע וגו' ראשו
 כן עשה אהרן הוי ביד משה . ומנין אתה אומר שבעבודת בני קהת ה' פרוע . אמר האלהים למשה עד שלא עשיתם את המשכן הייתי מגלגל
 מדבר שכן כתיב (נמדד ז) איש איש על עבודתו ועל משאו . וכן אמר ברים והיו הזבים והמצורעים מעורבים עמכם . עכשיו שעשיתם את
 קהת אהרן ובניו יבאו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל מששכן ואני משרה שכניתי ביניכם הפרישו אותם מבם וישלחו מן המחנה
 ופקדיו אשר צוה ה' את משה הרי זה אומר כנגד בני גרשון ובני צרוע וכל זכ וכל טמא לנפש . בשביל מה ולא יטמאו את מהניהם אשר
 שצוה הקב"ה למשה שעל פיו תהיה עבודתם עם אחיו אהרן . בבניו וי שוכן בתוכם : (ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו' . למה נסמכה
 כתיב (טז) ופקדתם עליהם במשמרת את כל משאם הרי משה עמם . ועתה מצורעים לפרשת הלויים . את מוציא ישראל והלויים קבלו עליהם
 מררי כתיב (טז) ובשמות תפקדו את בני משמרת משאם הביא וכו' של הקב"ה בסניו שנא' (שמות יט) ויענו כל העם יחדיו . לסוף מ'
 עמם לכך כתיב (טז) ופקדיו אשר צוה ה' את משה . שמנה משה וז מרדו ישראל אשר העלוך מארץ מצרים . אבל הלויים נמצאו מושלמים
 פלוני ופלוני של בני גרשון ישאו את היריעות . פלוני ופלוני ישאו ה'ק' ישראל אשר העלוך מארץ מצרים . אמר הקב"ה (ט"ז)
 אהל מועד . וכן כל בני עבודתם משא של בני גרשון היה ממנה ה' הקב"ה שנא' (טז) ויעמוד משה בשער המחנה וגו' . אמר הקב"ה (ט"ח)
 במנין . וכן מנה משה ואמר פלוני ופלוני של בני מררי ישאו את הקר מבכדי אכבד וכו' ויקלו בני לוי שכבדוני שלא כפרו בי להם אני
 פלוני ופלוני של בני מררי ישאו את הכריחים וכן עשה לכל בני עבכד . אבל ישראל שכיווני שאני העליתי אותם ממצרים והם אמרו לעגל
 משא בני מררי שמינה אותם במנין על עבודתם הוי אשר צוה ה' הוא העלם בדין הוא שיקלו . מה כבוד כיבד הקב"ה את הלויים מתוך בני ישראל וגו' .
 משה . שמשו נצטווה על שתי המשפחות הללו בני גרשון ובני מררי שלקו שנא' (נמדד ז) ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל וגו' .
 יצום היאך ישאו והיאך ישמרו מה שתהת ודיחם הוי אשר צוה ה' את מנין שבא למנותן לעמוד בשימושו הוא בעצמו מנאם ומנין שכן הוא א"ר
פרשה ז (א) צו את בני ישראל וישלחו מן המתנת וגו' . הה"ד ודה ב"ר שמעון כתיב למעלה מן פרשת מצורעים ע"פ ה' פקד אותם ביד
 (כ) הגו סינים מכסף ויצא לצורף כלי . א"ר תתומא שה . ואומר ופקדיו אשר צוה ה' . ובתיב בראש הענין והיו פקודיהם .
 אבא מהו הגו סינים מכסף כ"ו שהפסולת הוו בכסף אינו מראה יופידי ב"ר שמעון היאך ימצא הדורש ידיו בין פקודיו לפקודיהם . אם פקודיו
 עשה אלא נסתננה הפסולת ממנו מיד הוא מראה שבתו . הגו סינים ממה פקודיהם . אלא פקודיהם מה שמנו משה ואהרן ופקודיו מה שמנה
 אה"כ ויצא לצורף כלי . כיצד בשעה שיצאו ממצרים היו אלהים . ולמה מנאם האלהים אמר הקב"ה שלא יאמר אדם וכי משה
 רדבן בעלי מומין . למה מפני שהיו יגיעים כמיט ובלבנים ועולים לאהרן הוי יכולין למנות כל אותן האוכלוסין אמר האלהים אם הרהרת
 הבנין ומי שהיא בונה ע"י שהיו עולין לראשי הרמוסין או האבן נותריהם כאילו אחרי אתה מהרהר לכך כתיב ופקודיו ופקודיהם . והיאך
 וקומעת ידו או הקורה או המיט נכנס בעינו והוא נסמא והוי בעלי מומנאם משה א"ר ברכיה הקב"ה א"ל למשה במשפחת פלוני כך וכך עד
 כיון שבאו למדבר סיני אמר האלהים כך היא כבודה של תורה ששמנה אותן הה"ד ע"פ ה' פקד אותם ביד משה . לכך כשמנאם משה מכן
 אותה לדור בעלי מומין ואם אמתין עד שיעמדו אחרים הרי אני מעדיש ע"פ הקב"ה מנאם שנא' (טז) כל פקודי הלויים וגו' . א"ר ברכיה הכתן
 במתן תורה מה עשה האלהים אמר למלאכים שירדו אצל ישראל ויהיך את כבוד שהיה משה הולך ונכנס לאהלו של כאו"א לראות כמה בנים
 אותן ותרע לך שכן א"ר יהודה א"ר סימון מנין שלא היה בהן רדיו לו . לאו . אלא אמר האלהים למשה יש באהלו של פלוני שנים ובאהלו
 שנא' (שמות יט) ויתיצבו בתחתית ההר ואין נצב אלא על רגליו . מנין של פלוני שלשה עד שמנה אותן מנין שנא' ע"פ ה' . הוי כבוד גדול חלק
 היה בהן נדמין שנא' (טז) כל אשר דבר ה' נעשה . ומנין שלא היה להם שהוא בעצמו מנאם . אבל במנין ישראל אין את מוציא ע"פ ה' לפי
 הרשין שנא' ונשמע . ומנין שלא היה בהן מומין שנא' (טז) וכל ו

מיתנות כהונה
 אשר שמו . פי' אשר שמו עליו במלכים
 ע"י עבודתם : מלגל בדברים . י"ל כשהייתי
 רועה לזוט דבר מה הייתי נללה בדבר אל
 ויסם
מיתנות כהונה
 משה וכו' ויהי ויהי מוכח שהארון סיס
 מלכה אותם : והצוה אשר כ"ו . סופים דקרא רלשו
 ויסם
 עמם אלא עתה הוי לעתה סקרן כמו שפירש' ז"ל בסדר זה : הביא משה . במשה
 ספקו לפון דעס : לא עשה . לא נשאר ולא נעכב במראה הוה אלל וכו' : ומי שהו
 ומשאו : ע"י שהיו נכס' : הרמוסין ערות הבנין נקראו דימוסין : ה"ז כד הוי כחמשה אלל לא הוי
 צמיח : ה"ז עד שיעמדו אמרים הוי לני משה כ"ו : יש לך ללמוד ממקום אחר
 א"ר

שנא' (שם נ) וירא משה את העם כי פרוע הוא ואומר (ישעיהו ז) וכאן
 לפיכך אמר האלהים למשה הפרש המצורעים שביניכם ממחנה ישראל
 עשו אותם המעשה : (ו) וישלחו מן המחנה כל צרוע . אריה"ג בא ור
 כה עבירה קשה שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה לא היו בהן זכין וכו'
 משפטן ידיהם בעבירה היו בהן זכין ומצורעין לפי דרכנו למדנו
 דברים אלו אירעו בו כיום : (ז) צו את בני ישראל . כ"מ שנא' צווי
 מיד בשעת המעשה ונהג לדורות . ר' יהודה בן בתירא אומר אין צווי
 אלא זירוז שנא' (דברים ג) וצו את יהושע וחזקתו . לפי דרכנו למדנו
 מהזקין אלא המוחזקין ואין מורוין אלא המורוין . רשב"י אומר אין
 כ"מ אלא הסרון כים שנא' (ויקרא כד) צו את בני ישראל ויקחו אליך עש
 זך . צו את בני ישראל וישלחו . (שמואל ג) צו את בני ישראל ונתנו להבית
 (שם כה) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני הא אין צווי
 אלא הסרון כים חוץ מאהת ואי זה זה (שם ז) צו את בני ישראל ואחיבים עליו המאת . עזרת הנשים מקודשת הימנו שאין מבול יום נכנס
 אליהם כי אתם באים אל הארץ כנען תייהם לענין חילוק הארץ . ר' יוחנן לעזרת הנשים ואין נכנסין לע"י . ישראלים מעורבין שמש נכנסים
 אין צווי כ"מ אלא אזהרה שנא' (נחמיה ב) ויצו ה' אלהים על הארצת כהנים ברוחב י"א אמה על אורך קל"ה אבל לא היו עומדין על
 ומעץ הרעת טוב ורע וגו' : (ה) וישלחו מן המחנה . ממחנה שכינה מן . והלוים היו עומדין על הדוכן אבל לא היו נכנסין מיכן ולפנים . ובעלי
 שמצורעים וממאי מתיים משתלחים משם . צרוע זה מוכר כל צרועי כהנים ופרועי ראש ושתויי יין היו נכנסין מיכן אבל לא היו נכנסין
 מוחלף . זה זה זב גמור כל זב לרבות זב שתי ראיות ומל זב לרבוהאולם ולמזבח ולא לאורם ולא להיכל ולא לסביבות המזבח ד' אמות .
 ראוה אחת . ממא לפנש זה אדם שהוא יכול להשתלח כל ממא לר כהנים נכנסין לאולם ולהיכל ולסביבות המזבח ד' אמות . אבל לא
 כלים הנוגעים במט וכל ממא לרבות כלים הנוגעים בשרץ . וי"א נכנסין לבית קה"ק . וכה"ג היה נכנס לבית קה"ק ד' פעמים ביוה"כ .
 לפנש זה אדם וכלים הנוגעים כל ממא לרבות הנוגעים בשרץ . מוכר יוסי בה' דברים בין האולם ולמזבח שזה להיכל שאין פרועי ראש
 נקבה בכל אדם הכתוב מדבר . או אינו מדבר אלא בלויים נושאי אהו"יין ושלא רהוץ ידים והגלים נכנסין לשם . וכדרך שהם פורשים מן
 ת"ל מזבח ועד נקבה תשלחו בכל אדם הכתוב מדבר . מוכר ועד נכסל בשעת הקטרה כך היו פורשין מבין האולם בשעת הקטרה . היו
 אחד גדולים ואחד קטנים במשמע . מוכר מבול יום ועד נקבה להמעלה בין האולם ולמזבח ולהיכל אלא שבין האולם ולמזבח נכנסין
 מחוסר כפרה . ולא יטמאו את מחניהם יכול כולם ישלחו חוץ למזבח ושלא לעבודה ולהיכל אין נכנסין אלא לעבודה בלבד . וכשם
 אחת אמרת צו את בני ישראל וישלחו את מחניהם יכול כולם ישלחו חוץ למזבח ושלא לעבודה ולהיכל אין נכנסין אלא לעבודה בלבד . וכשם
 אל מחוץ למחנה תשלחו ריבה כאן מחנה אהו במדבר ג' מחנות מחנה שכינה מחנה לוייה מחנה ישראל כך היה
 ריבה כאן ג' מחנות . מכאן אמרו ג' מחנות הן מחנה ישראל ומחנה לת ועד שער ניקנור מחנה לוייה . משער נקנור ולפנים מחנה שכינה .
 ומחנה שכינה . מפתח ירושלים ועד הר הבית מחנה ישראל . מפתח הן קלעים שבמדבר . ובשעת מסעות אין בהן משום קדושה ואין הייבין
 הכית ועד העזרה מחנה לוייה . מפתח הן קלעים שבמדבר . ומשום מומאה : (ט) ולא יטמאו את מחניהם . למה נאמר לפי
 כולם ישלחו למקום א' ת"ל במצורע בדר ישב מחוץ למחנה מושבו וא אומר וישלחו מן המחנה שומע אני לא יגעו לא בארון ולא בנושאי
 שחוב מטמא מצורע מטמא חמור מצורע שמשמא בביאה . כל שומא יקצו להם מקום בפני עצמן ת"ל ולא יטמאו את מחניהם . אשר אני
 מטמא הוב מטמא חמור הוב שהוא מטמא תחת אבן מטמא . כל שטמא בתוכם חביבין הן ישראל שאע"פ שהן טמאין שכינה ביניהם שנא'
 השוכן

אסיפת אמרים
 דברים ודפסק . תייהם לענין חילוק . פי' שם הוי
 כ"ב . מעשה עגל . ונעשו מצורעים ונשתלחו על האבן ונד ובה טהור ויכ לו על האבן טמא הטהור ופיין שם כפי' הר"ש מעמו וימוקו :
 המטה וכל זה תמלה בספרי : תייהם לענין חילוק האבן . פי' חומו לבון לוי הוא יימושו וישר קדושות . פי' דמסכת כלים ולע"פ מהם אחד עשר עיין בערך סוף ערך דפי' כשם
 לענין חילוק האבן והנחה זה עיין כפי' פי' ל"א וז"ל זה שיכון לעשי' התיבה שפיטפ' יתה"ל דל"י לוייה הטהור קדושה לפי שנבאר הקדושות ים בהן כבוד למקום מה של"ן ק
 ותיבות וכן לקמן דף קע"ג ע"ב : זב גמור . בעל ג' ראוה : מפתח ירושלים כו' . כל יושבי ארץ ישראל וי' קדושות הן כבוד ל"י ועיין במסכת כלים בפרוש הר"ם שהארץ כזה :
 בספרי ובמסכת כלים : בביאה הם עבר מהור תחת אבן צדור סמוצורע ושם מחנה שכינה כו' . עד שאין נעלי מומין ופרועי ראש כו' : אבל יקאו . יתרו להם מקום
 גם הוא הכל הם הטהור יושב ומצורע עובר טהור וכל זה עיין בס"ק דמסכת כלים ובס' יתד בתוך המטה : ה"ז מה מעלה בין האולם ולמזבח ולהיכל חל"ה כו' : לא אורכו .
 דמסכת

(ויקרא טו) השוכן אתם בתוך מומאותם ואומר ולא יטמאו את מחניהם זה אמור כנגד גלות אדום שחתריבו בהמ"ק והגלו את ישראל (ממדכ טז) ולא תטמאו את הארץ וגו'. ויעשו כן בני ישראל וישלחו ארצם. ולמה סמך גלות אדום אצל גלות כבל לפי שכשם שכבל הרב מחויץ למהנה להודיע שבחן של ישראל שכשם שא"ל משה כן עשו וקדש והגלה ישראל כך עשו אדומיים. וכה"א (מסילס קל) בת בבד דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר אין שדודה הכתוב קרא לאדום בת כבל. ואע"פ שגלות מדי מכדיל בניניהם אלא המשלחים לא הוצרכו ומנן אף המשלחים לא הוצרכו ת"ל לקרא לא עשה הכתוב כן אלא מפני שגלות מדי לא בא אלא מכה דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל מעצמן לא הוצרכו שיעשיאוות כבל שכשנלו למדי מבבל יצאו. ולא יטמאו את מחניהם הרי זה ואהרן : (י) ד"א צו את בני ישראל. רבנין פתרון קרייה בגלות. וזר כנגד שעבוד יון ולכך לא נאמר בזה שילוח שלא הגלום מארצם. בני ישראל על שעברו ישראל על המצות נתחייבו שילוח זה גלות. כך נאמר בזה פומאה שטמאו יונים את ההיכל בע"ז שהתם. אשר וישלחו מן המחנה אין וישלחו אלא לשון גלות כמד"ת (ימיס טו) שלי שוכן בתוכם רמז להם שבכ"מ שיגלו שכינה עמם. תני רבי פני ויצאו. מן המחנה זו א"י ששם השכינה חונה. כל צדוע וכל צדוע עמם שכינה שכל מקום שגלו שכינה עמם גלו למצרים ממא לגפש רמז להם שאם יעברו ישראל על ג' עבירות הללו עכו"מ עמם שנאמר (מ"א ט) הנגלה נגליתי לבית אביך וגו'. גלו ושיפכות דמים יתחייבו גלות. צדוע זו ע"ז מה מצדוע מטמא בכיבול שכינה עמם שנאמר (ימיס מג) למענכם שלחתי בבלה וגו'. גלו ע"ז מטמא בכיבא. זב זו ג"ע שאלו ואלו מטמאין ע"י שכבת זרע וילם שכינה עמם שנא' (ימיס מע) ושמתו כסאי בעולם. גלו לאדום לגפש אלו שופכי דמים שהן מטמאין עצמן ומטמאין הארץ בשכינה עמם שנא' (ימיס סג) מי זה בא מאדום. וכשהן פוזרין שכינה ותנינן כן גלות בא לעולם על עובדי ע"ז ועל ג"ע ועל שפ"ד ועל עמם שנאמר (דברים ז) ושב ה' אלהיך את שבותך וגו' והשיב לא נאמר הארץ. על ע"ז כיצד הוא אומר (ויקרא טו) והשמרתיו את כמותיכם וגו' לא ושב. ואומר (ס"ד) אתי מלבנון כלה וגו'. ויעשו כן בני ישראל (ס"ט) ואתכם אורה בנוים וגו'. א"ל המקום לישראל הואיל ואתם שלחו אותם אל מחויץ למחנה כיון שהמאו גלו. כאשר דבר ה' אל משה בע"ז אף אני אגלה אתכם למקום שיש ע"ז לכך והשמרתיו את כמותיכם וגו' ויהיו שם הקב"ה למשה שאם יעשו תשובה במלכותי ועל ג"ע כיצד א"ד ישמעאל ב"ר יוסי כ"ז שישאלו פרוצין בעריות יחיו שם הקב"ה מקבצם. שנא' (דברים ז) והיה כי יבאו עליך כל הדברים מסתלקת מהם שנא' (ממדכ נה) ולא יראה בך ערות דבר ושב מאתריך אלה הברכה והקללה וגו' והביאך ה' אלהיך וגו' ומל ה' אלהיך וגו'. כן שפ"ד כיצד שנא' (ממדכ נה) ולא תתניפו את הארץ וישלחו ישראל שעתידין ישראל שיעשו תשובה באחרית הימים והם ששפ"ד מטמא את הארץ ומסתלקת השכינה. וכפני שפ"ד הרב ב"אלים שנא' (ימיס ז) בשובה נחת תושעון. וכשם שמצדוע חב וממא וגלו ישראל מארצם והדברים הללו היו במקדש ראשון ולכך גלו גש לא ימהרו לעולם עד שיבואו במים מתורים. כך עתיד הקב"ה לזרוק בהמ"ק. דא"ד יתנן בן תורתא מקדש ראשון מפני מה הרב מפני להם מים מתורים ולמהרם שנא' (יחזקאל טו) וזרקתי עליכם מים מתורים בה ג' דברים ע"ז וג"ע ושפ"ד. ע"ז דכתיב (ימיס כח) כי קצר מהשתרע וגו' א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן קצר מצע זו מלה ע"ז שמואל בר נחמני א"ר יונתן קצרה כהתכנס א"ר שמואל בר נחמני עליו שני רעים כא'. (ס"ט) והמסכה צרה כהתכנס א"ר שמואל בר נחמני כי סמיו ר' יונתן להאי קרא בכי אמר מאן דכתיב ביה (מסילס ג) כונכסמים בצלו של הקב"ה. יחיו דגן בתלמוד ויפרחו כנפן באגדה זכרו מי הים תעשה לו מסכה צרה. ג"ע שנא' (ימיס ג) ויאמר ה' יען כי יין לבנון אמר הקב"ה חביב עלי שמותן של גרים כיון נסך שהוא מתנסך בנות ציון וגו'. שפ"ד דכתיב (ימיס כ"ה) וגם דם נקי שפך מנשה תרכנה גבי המזבח. ולמה הוא קורא אותו לבנון שמלכין עונותיהם של וגו'. ולפיכך הביא עליהם הקב"ה ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שישלחו כשגל שנא' (ימיס ח) אם יהיו המטיבים כשנים וגו'. רשב"י אומר שנא' (ימיס ג) רכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו' והשילוח הזה אמור בשלם הלכות שמחים בו הח"ד (מסילס מה) יפה נוף משוש כל הארץ. ורבנן כבל. מוזכר עד נקבה תשלחו הרי זה אמור כנגד גלות מדי שהלכו מארץ ע"ש (מ"א ט) והיו עיני ולבי שם כל הימים. ד"א יחיו דגן יעשו למדי. ולפי שלא יצאו מא"י כשגלו למדי לכך לא נאמר כאן מתעיקר הם כישראל כמה דתימא (ימיס ט) דגן בחורים. יפרחו כנפן כישראל ולמה כתיב בגלות מדי מוזכר עד נקבה רמז להם שעתידה מלכות מדי"ת (מסילס סג) גפן ממצרים תסיע. וכן אתה מוצא כשם שכתובה לנוזר עליהם נזירות מוזכר עד נקבה שנא' (מס"א ג) ונשלחו ספרים הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד וגו'. אל מחויץ למחנה תשלחו הרי

פרשה ח (א) איש או אשה כי יעשו מכל המצות וגו'. ר' אבהו אומר (בבב"ב יד) ישובו וישובי בצלו אלו הנרים שהם באים כונכסמים בצלו של הקב"ה. יחיו דגן בתלמוד ויפרחו כנפן באגדה זכרו מי הים תעשה לו מסכה צרה. ג"ע שנא' (ימיס ג) ויאמר ה' יען כי יין לבנון אמר הקב"ה חביב עלי שמותן של גרים כיון נסך שהוא מתנסך בנות ציון וגו'. שפ"ד דכתיב (ימיס כ"ה) וגם דם נקי שפך מנשה תרכנה גבי המזבח. ולמה הוא קורא אותו לבנון שמלכין עונותיהם של וגו'. ולפיכך הביא עליהם הקב"ה ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שישלחו כשגל שנא' (ימיס ח) אם יהיו המטיבים כשנים וגו'. רשב"י אומר שנא' (ימיס ג) רכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו' והשילוח הזה אמור בשלם הלכות שמחים בו הח"ד (מסילס מה) יפה נוף משוש כל הארץ. ורבנן כבל. מוזכר עד נקבה תשלחו הרי זה אמור כנגד גלות מדי שהלכו מארץ ע"ש (מ"א ט) והיו עיני ולבי שם כל הימים. ד"א יחיו דגן יעשו למדי. ולפי שלא יצאו מא"י כשגלו למדי לכך לא נאמר כאן מתעיקר הם כישראל כמה דתימא (ימיס ט) דגן בחורים. יפרחו כנפן כישראל ולמה כתיב בגלות מדי מוזכר עד נקבה רמז להם שעתידה מלכות מדי"ת (מסילס סג) גפן ממצרים תסיע. וכן אתה מוצא כשם שכתובה לנוזר עליהם נזירות מוזכר עד נקבה שנא' (מס"א ג) ונשלחו ספרים הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד וגו'. אל מחויץ למחנה תשלחו הרי

מתנות כהונה
 נפשו וכפיה : שיעשיאום טיכפו חוסה לשון גש מעשה : בביאה ככר נחפרה כסמ
 שני רעים : שני הכינים ור"ל הקב"ה ולהבדיל בין קדש לחול ע"ז שכתבו ועיין זה במד
 טיכה כפומה : והשילוח הזה : דכפיה כפרעה ויכלהו וגו' : ולמה סמך כו' : יל
 נפשו וכפיה : שיעשיאום טיכפו חוסה לשון גש מעשה : בביאה ככר נחפרה כסמ
 שני רעים : שני הכינים ור"ל הקב"ה ולהבדיל בין קדש לחול ע"ז שכתבו ועיין זה במד
 טיכה כפומה : והשילוח הזה : דכפיה כפרעה ויכלהו וגו' : ולמה סמך כו' : יל
 נפשו וכפיה : שיעשיאום טיכפו חוסה לשון גש מעשה : בביאה ככר נחפרה כסמ
 שני רעים : שני הכינים ור"ל הקב"ה ולהבדיל בין קדש לחול ע"ז שכתבו ועיין זה במד
 טיכה כפומה : והשילוח הזה : דכפיה כפרעה ויכלהו וגו' : ולמה סמך כו' : יל

פרשה בתורה בין ישראל לחבירו אם מועל בו שהוא חייב קרבן ^(ויקרא ט) נפש כי תחטא ומעלה וגו'. כך הקב"ה כתב פרשה בתורה ישראל לגרים שאם נוזל אדם מישראל לגר דינו כנוזל מישראל. את בזה כתיב חטא כי תחטא ובנוזל הגר כתיב מכל חטאת האדם כתיב ומעלה מעל בה' וזוהו כתיב למעול מעל בה'. כזה כתיב וה' יחטא ואשם ובגר כתיב ואשמה הנפש ההיא. כזה כתיב ושולם בראשו ובגר כתיב והשיב את אשמו בראשו. כזה כתיב והמשיחיתו עליו ובגר כתיב ונסף עליו. כזה כתיב ואת אשמו יביא ובנוזל הגר כתיב מלכד איל הכפורים. הא למדנו שהגרים עיקרם בישראל הוי יחזו דגן ויפרחו כגפן: (ב) איש או אשה וגו'. הה"ד (קט) ה' אוהב צדיקים וגו'. כך אמר הקב"ה (משלי ח) אני אוהבתי אוהב (שלא נ) כי מכבדי אכבד. הם אוהבים אותי ואף אני אוהב אותם הקב"ה אוהב צדיקים שאינן נחלה ואינם משפחה. את מוציא את אב הם. הלויים בית אב הם. שנתא' (ספלים קלג) בית אהרן כרכו ה' בית הלוי ברכו את ה'. אם מבקש אדם להיות כהן אינו יכול. לו אינו יכול. למה שלא היה אביו לא כהן ולא לוי. אבל אם מן אדם להיות צדיק אפי' גוי יכול הוא שאינן בית אב לכך הוא אומר יראי ה' ברכו את ה'. בית יראי ה' לא נאמר אלא יראי ה'. אינו ביה אלא מעצמם נתגדבו ואהבו להקיב'ה לפיכך הקב"ה אוהבם לכך נאמר (ספ קמ) ה' אוהב צדיקים וגו'. הרבה הקב"ה אוהב את הגרים ללמלך שהיה לו צאן והיתה יוצאת בשדה ונכנסת בערב. כן בכל יום פעם א' נכנס צבי אחד עם הצאן הלך לו אצל העוים היה רועה עמו נכנסה הצאן לדיר נכנס עמהם יצאת לרעות יצא עמהם. אמרו לו הצבי הזה נלוה עם הצאן והוא רועה עמהם כל יום ויום יוצא עמו ונכנס עמהם. היה המלך אוהבו בזמן שהוא יוצא לשרה היה מרעה יפה לרצונו. לא יכה אדם אותו. הוזהרו בו. ואף כשהוא נכנס הצאן היה אומר להם תנו לו ישתה. היה אוהבו הרבה. אמרו לו כמה הישים יש לך כמה כבשים יש לך כמה גדיים יש לך ואין מזהירנו. ועל הצבי הזה בכל יום ויום את מצוינו. אמר להם המלך הוצה ולא רוצה כך היא דרכה לרעות בשדה כל היום ולערב לבא בתוך הדיר. הצביים במדבר הם ישנים אין דרכם ליכנס לישוב בני לא נחזיק מוכה לזה שהגניה כל המדבר הרחב הגדול במקום כל החיות זבא ועמד בחצר. כך אין אנו צריכין להתחזק מוכה לגר שהגניה משפחה ובית אביו והגניה אומתו וכל או"ה ובא לו אצלנו לכן הרבה עליו שמעו שהוזהיר את ישראל שישמרו עצמם מהם שלא יזיקו להם ובה"א ואהבו את הגר וגר לא תונה וגו'. וכשם שהייתה תורה לנוזל לחבירו תשומון וקרבן איל הכפורים כן חייבה תורה לנוזל את הגר תשלום לו ממנו ויביא

מתנות כהונה

נחלה וכו' שלא יוכל אדם לירד נמוכה דרך ירושה ונחלה אטו וכדמפרש ונחיל: שאיננו לזכ. סלקות לזכ ביק אב: רוצה ולא נוטה גרמי': לסורו סי' נחלא לסלקותו כמו לסוף מהוא חנוטו של לבסל' וסי' חסא נמדדת קולת כפסוק עוב אחריה חזר הפרסי לסאורו ובנוזל

קרבן איל הכפורים. שכן כתיב דבר אל בני ישראל איש או אשת והפרשה חזו בנוזל הגר אמורה דכתיב (ס) ה' שומר את גרים. כזה כתיב ומעלה מעל בה' וזוהו כתיב למעול מעל בה'. כזה כתיב וה' יחטא ואשם ובגר כתיב ואשמה הנפש ההיא. כזה כתיב ושולם בראשו ובגר כתיב והשיב את אשמו בראשו. כזה כתיב והמשיחיתו עליו ובגר כתיב ונסף עליו. כזה כתיב ואת אשמו יביא ובנוזל הגר כתיב מלכד איל הכפורים. הא למדנו שהגרים עיקרם בישראל הוי יחזו דגן ויפרחו כגפן: (ב) איש או אשה וגו'. הה"ד (קט) ה' אוהב צדיקים וגו'. כך אמר הקב"ה (משלי ח) אני אוהבתי אוהב (שלא נ) כי מכבדי אכבד. הם אוהבים אותי ואף אני אוהב אותם הקב"ה אוהב צדיקים שאינן נחלה ואינם משפחה. את מוציא את אב הם. הלויים בית אב הם. שנתא' (ספלים קלג) בית אהרן כרכו ה' בית הלוי ברכו את ה'. אם מבקש אדם להיות כהן אינו יכול. לו אינו יכול. למה שלא היה אביו לא כהן ולא לוי. אבל אם מן אדם להיות צדיק אפי' גוי יכול הוא שאינן בית אב לכך הוא אומר יראי ה' ברכו את ה'. בית יראי ה' לא נאמר אלא יראי ה'. אינו ביה אלא מעצמם נתגדבו ואהבו להקיב'ה לפיכך הקב"ה אוהבם לכך נאמר (ספ קמ) ה' אוהב צדיקים וגו'. הרבה הקב"ה אוהב את הגרים ללמלך שהיה לו צאן והיתה יוצאת בשדה ונכנסת בערב. כן בכל יום פעם א' נכנס צבי אחד עם הצאן הלך לו אצל העוים היה רועה עמו נכנסה הצאן לדיר נכנס עמהם יצאת לרעות יצא עמהם. אמרו לו הצבי הזה נלוה עם הצאן והוא רועה עמהם כל יום ויום יוצא עמו ונכנס עמהם. היה המלך אוהבו בזמן שהוא יוצא לשרה היה מרעה יפה לרצונו. לא יכה אדם אותו. הוזהרו בו. ואף כשהוא נכנס הצאן היה אומר להם תנו לו ישתה. היה אוהבו הרבה. אמרו לו כמה הישים יש לך כמה כבשים יש לך כמה גדיים יש לך ואין מזהירנו. ועל הצבי הזה בכל יום ויום את מצוינו. אמר להם המלך הוצה ולא רוצה כך היא דרכה לרעות בשדה כל היום ולערב לבא בתוך הדיר. הצביים במדבר הם ישנים אין דרכם ליכנס לישוב בני לא נחזיק מוכה לזה שהגניה כל המדבר הרחב הגדול במקום כל החיות זבא ועמד בחצר. כך אין אנו צריכין להתחזק מוכה לגר שהגניה משפחה ובית אביו והגניה אומתו וכל או"ה ובא לו אצלנו לכן הרבה עליו שמעו שהוזהיר את ישראל שישמרו עצמם מהם שלא יזיקו להם ובה"א ואהבו את הגר וגר לא תונה וגו'. וכשם שהייתה תורה לנוזל לחבירו תשומון וקרבן איל הכפורים כן חייבה תורה לנוזל את הגר תשלום לו ממנו ויביא

מתנות כהונה

נחלה וכו' שלא יוכל אדם לירד נמוכה דרך ירושה ונחלה אטו וכדמפרש ונחיל: שאיננו לזכ. סלקות לזכ ביק אב: רוצה ולא נוטה גרמי': לסורו סי' נחלא לסלקותו כמו לסוף מהוא חנוטו של לבסל' וסי' חסא נמדדת קולת כפסוק עוב אחריה חזר הפרסי לסאורו ובנוזל

אין בתי אחר מאליה מיר עמד וריחקן . הה"ד והנבעונים לא מבני
 המה אין ראויין אלו להתערב עמהם אע"פ שגרים הם לא עמדו אבות
 על הר סני כי על שם כנענים מתחשבים הה"ד (ע"כ) כי אם
 האמורי . מה כתיב בהן (דברים ז) לא תתחתן בם וגו' אף אלו כמות
 ראויין להרבה בישראל . כתוב א' אומר (ישעיהו) ויאמר איש ישראל
 החתי וגו' ובאן קרי ליה אמורי אלא מן האמורי היו ולמה קורא או
 על שעשו מעשה חוי מעשה נחש . הנחש אמר וידע אני שא"ל ה
 (כחשטו) כי ביום אפלך ממנו מות תמות אלא הריני הולך ומרמה
 והם אוכלין ונענשים ואני וורש את הארץ לעצמי . כך עשו הנבי
 אמרו יודעים אנו שאמר הקב"ה לישראל (דברים כ) כי תרם תהרימו
 והאמורי וגו' (ע"כ) לא תכרות להם ברית וגו' אלא הרי אנו הולכין ו
 בהם והם כורתים אתנו ברית מה נפשך יהרגו אותנו יעברו על השם
 יקיימו אותנו עוברים על המצוה בין כך ובין כך נענשים ואנו יוד
 את הארץ לעצמינו . לפיכך כשראה יהושע בן א"ל (ישעיהו) למה רב
 אותנו וגו' . א"ל יהושע אתם עשיתם מעשה נחש לפיכך תמלו שכת
 נחש א"ר אלעזר אררן כנחש דפתיב (ע"כ) ועתה ארורים אתם כשם שכת
 כנחש (כחשטו) ארור אתה מכל הבחמה . מהו (ע"כ) ובני ישראל נע
 להם . אמר דוד בעת שבני ישראל נשבעו להם תלוי הדבר כי
 אחפץ לרחק ולקרוב הרשות בידי הריני מרחק . ומנין שתלו הדבר
 דכתיב (ישעיהו) ויתגם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים
 א"ר אמי בשם ריב"ל אחר שאמר לעדה ולמוצה ה' מה צ"ל אל הכ
 אשר יבחר אלא תלאו יהושע בחד . אמר אני אוני לא מקרב ולא מ
 אלא מי שהוא עתיד לבנות בית הבחירה אם ראתה דעתו לקרב
 לרחק ירחק . וכיון שבא דוד וראה שהיו אכזרים ריחקן . אף עזרא ר
 רכתיב (נחמיהו) והנתינים יושבים בעופל וגו' . אף לעתיד לבא שכת
 מרחקן שנאמר (ישעיהו) והעבד העיר יעבודתו מכל שבטי ישראל
 יאבדוהו מכל שבטי ישראל . (ע"כ) ויבקש שאלו להכותם
 ע"פ שלא הכם נתאמרו עליו ללמדך שלא על הנם ריחקן דוד . בק
 לבני ישראל ויהודה אע"פ שלא כעם עליהם שאלו אלא בשביל קנינו
 שהיה לו על ישראל ויהודה ולא עשה בשביל שנאה שהיו שונאים
 ריחקו על בניו . מה היא הקנאה שלא היו מגלים לו היכן דוד
 מתבא . מיד שלח דוד וקרא להם מה לכם ולבית שאלו אמרו ליה
 שפסק מזוננו ועל שהמית ממנו ז' אנשים שני חוטבי עצים וב' שואבי
 חזן וסופר ושמש . אמר לון נמה אתון בעיני כדון הה"ד (ע"כ) ויאמר
 אל

מתנות כהונה

אין ראויין אל להתערב נכס' : ואמר אליהם מה פלג . להפיים מניס שאלו כדלמא צ
 ספק סעול : מעשה חוי . מעשה נחש גרסי' חוי מננס של נחש חוי : כורתים
 בליס גרסי' : יהרגו חוטמו . אל מיר סימונ לבס להרגו חוטם חוי הוא כאלו עברו על השם
 וז' יתנדק יתק' להם מתנסס למעשה כי לא יקן לשמך דס נקי חנס והאמורים יעמדו על
 חכמים : ובני ישראל נכשו . סמוק כשמואל ב' כ"ח : תלו הדבר כי פלס חספון צד
 ושואבי מים . חסיסה דקרא קסמך אל המקום אשר יבחר וכדמפרס וחזיל : יאבדו
 צדקה

ותבעונים מה אעשה לכם וכמה אכפר וברכו את נחלת ה' . א"ל מה
 יחד ליתוי לכוון אם תקמלון מן בית שאול נפשא . אלא אמרו לי מה
 אעשה לכם שאתם מתפייסין וכמה כסף וזהב אתון לכם טופר
 שכם . וכמה אכפר כמד"ת (שמות כ"א) אם כופר יושת עליו ונתן פדיון
 שו כדי שיפסק הרעב הה"ד וברכו את נחלת ה' . וכמה התימא (נחמיהו
 ויברך יעקב את פרעה שברכו שוכלח הרעב . (ע"כ) ויאמרו לו
 בעונים אין לנו כסף וזהב עם שאלו ועם ביתו לי כתיב לנו קרי . למת
 א"ל דוד מה הנייה לכוון דאינון מתקמלון מכו לכוון כסף וזהב א"ל אין
 מתקשין כסף וזהב עם שאלו ועם בני ביתו לא היה לנו חייב מסון
 זימל ממנו אלא נפשות חייב לנו ונפשות אנו מתקשין . אמר
 דילמא דאינון בהתינ פלגין מן פלגין נסכ כל חד וחד מנתן והויה
 יום ליה קבל גרמיה והוה א"ל מה הנייה לך ואינון מתקמלון סב לך
 והוא א"ל אין לי כסף וזהב עם שאלו ועם ביתו . ואין לנו לחזור
 אחרים אלא עליו שעבדיו לא רצו לשלוח יד בכהנים ולא בנו שנא'
 (ע"כ) ולא אבו עבדי המלך לשלוח את ידם לפנעו בכהני ה' חוי ואין
 איש להמית בישראל . כיון שראה דוד שלא קבלו ממנו א"ל מה
 אומרים אני עושה לכם . אם נפשות אתם מתקשים אני אעשה
 בן (ע"כ) ויאמר מה אתם אומרים אעשה לכם . כיון שאמר להם
 דן אמרו לו אין אנו מתקשין לפרוע לו ככל מדתו . הוא כלנו וחשב
 שמידינו שלא יהיה לנו עמידה בכל נבול ישראל . אין אנו מתקשים מכל
 אלא ז' כנגד הו' אשר הרגם ממנו הה"ד ויאמרו אל המלך האיש אשר
 לנו ואשר דמה לנו וגו' . אשר כלנו ז' אותיות הן כנגד ז' נפשות שודת
 הם לפיכך (ע"כ) יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לוי' בנבעת
 אלו בחיר י"י וגו' . כדי שיראו כל העולם ויתיראו ולא יסיפו עוד להרע
 יום לך כתיב לוי' שהוא ציה להיטיב לגרים והוא חרע להם . למח
 רבעת שאלו כדי שידעו אם למלך לא נשא הקב"ה פנים ק"ן להדיוטים .
 י"י אתמחא הם מקטרגים עליו וקריין ליה בחיר י"י אלא אמר
 שבעה שאלו יצתה ב"ק ואמרה בחיר י"י . כיון שראה דוד צרתו צרת
 תלך אומר להם אני אתן הה"ד (ע"כ) ויאמר המלך אני אתן . ויחמול
 על מפיבושת בן יהונתן וגו' על שהיה אדם גדול בתורה נתן דוד
 בו להצילו מידם אמר דוד הריני מעבירן לפני המזבח וכל מי
 המזבח קולפו חרי הוא שלו והעבירן לפני המזבח ונתפלל עליו והלך
 ממנו ולא קלטו הה"ד (ספס"ט) אקרא לאלחים עליון לאל טמר
 שהסכים הקב"ה עם דוד . (ע"כ) ויקח המלך את שני בני רצפת
 בת

מתנות כהונה

ואמר מנחם ח' ליהא דכתיב הוא ולאבדוהו וכן הוא במזמורי : ומה אסון בעין
 ז' מה חסס דזיס כעס הזלס : ה"ז מה אייה לכוון דליון כו' . מה הנלס ותוסלה יס לכם
 ס דרגיש קרו לבס כסף כו' : ה"ז אמר דוד דלמא דליון כסתון פלגין כו' . ס' ומחא חס
 יענין זס מחא ליקח ממון : פלגין כו' . החי מן חיס כגון כל אחד מחטיו : נסכ כו' .
 ח כל אחד ואחד מהם : קבל גרמיס . נגדו ונפטי ענמו : סב לך ממון גרסי' : על חקסי .
 אלא סיכרו בעס : מתקשים לוי אעשה גרסי' : נתן דוד שניו כו גרסי' : ומירב חיס
 ס' 4

בת איה אשר ילדה לשאול וגו' והכתיב (סג) ולמיכל בת שאול לא יכל כבר עברו עליו תריסר ירחי שתא ולא אהרו לאספודי כיון שהניח
 לה ולד עד יום מותה. ומירב היכן היא אמור מעתה בני מירב היונו מעשים של רצפה בת איה נשא ק"ו בעצמו ואמר. מה זו שהיא אשה
 מיכל ונקראו על שמה. (סג) ויתנם ביד הנבעונים ויוקיעום בהו עשתה נמילות הסדים. אני שאני מלך עאכ"ו. מיד הלך לגבול חסד
 י"י ופלו שבעתם יחד שבעתם כתיב חסר יו"ד זה מפיבושת בן יהם הה"ד (ז"ג) ויגר לדוד את אשר עשתה וגו' וילך דוד ויקח את
 שניצל שהיה חסר מן השבעה. (סג) והמה הומתו בימי קציר בראיות שאול וגו' ועל משם את עצמות שאול וגו'. מה עשה דוד עמד
 בתחלת קציר שעורים מלמד שהומתו בי"ו בניסן יום שהיו מקריבים כל זקני ישראל ונדוליהם ועברו את הירדן ובאו ליבש גלעד ומצאו
 העומר. (סג) ותקח רצפה בת איה את השק ותמהו לה אל הצור. עצמות שאול ויהונתן בנו ונתנו אותם בתוך ארון המת ועברו את
 אל הצור א"ר הושעיא שהיתה אומרת הצור תמים פעלו. (סג) מרחץ שנא' (סג) ויקברו את עצמות שאול ויהונתן בנו וגו'. מרח בצלע
 קציר שעורים עד נתך מים עליהם מן השמים ר' אחא בר. זבנא בר קיש אביו מלמד שהביאוהו לגבול ירושלים וקברוהו שם. וצלע היא
 בש"ר הושעיא גדול הוא קידוש השם מחילול השם בהילול השם י"י ירושלים שנא' (יס"ג) וצלע האלף והיבוס היא ירושלים וגו'. (סג)
 (ז"ג) לא תלין גבלתו על העץ ובק"ה כתיב מתחלת קציר (ש) ויעשו ככל אשר צוה המלך. ומה צוה המלך צוה להיות מעבירים
 עד שנתך מים עליהם מן השמים מלמד שעמדו תלוים מי"ו בניסן י"גו של שאול ככל שכמ ושכמ והיה השבט שהיה נכנס בו ארונו של
 במרחשון. וכתיב (ז"ג) לא יומתו אבות על בנים. ובנים מתואר יוצאים הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם ונומלים חסד עם שאול ובנו
 אביהם. א"ר הויה בר אבא בש"ר יוחנן מוטב שתעקר אות אהו שיצאו כל ישראל ידי חובתן בנמילות חסדים עד שבאו ארץ אהונו
 התורה ואל ותחלל ש"ש בפרהסיא. והיו או"ה אומרים תורתן שכול ירושלים. וכיון שראה הקב"ה שנמלו לו כל ישראל חסד ועשו דינם
 פלסמון הוא כתוב בתורתן לא תלין גבלתו ואלו תלוים ה' הדל נבעונים מיד נתמלא דמיו ונתן מטר על הארץ שנא' (סג) ויעתר
 כתוב בתורתן אין דינם כ' ביום אחד ואלו שבעתם יחד. כתוב בדין לארץ אהרי בן. הא למדנו כמה קורב הקב"ה את הרחוקים אפילו
 לא יומתו אבות על בנים ואלו תמים בעון אבותם. והיו שואלים עתגיוהו שלא לש"ש ואין צריך לומר על גירי הצדק. הוי ויהו"ק י"י כל
 מה המאו אלו שנשנתית מדת הרין והיו ישראל אומרים להם אבולכי ארץ וגו' (ה) דבר אל בני ישראל. תני דבר אל בני ישראל על
 של אלו פשטו ידיהם בגרים גרורים. אמרו להם וכי מה פויבן. אמרו ישראל מתודים ואין מתודים לא על ידי גוים ולא על ידי תושבים.
 אלו הגרים שנתגירו בימי יהושע. אמרו להם וכי בשביל הגרים הגוש או אשה להשוות אשה לאיש בכל המאט ונוקון שבתורה. כי יעשו
 האזורים הללו עשה הקב"ה לעמו בן. מה בכני מלכים בן בחיובל המאט האדם. למה נאמר פרשה זו. לפי שהוא אומר נפש כי תחטא
 עאכ"ו. מה אם אלו שלא נתגירו לש"ש ראו היאך תבע הקב"ה או"ה אבל בגזול הנר לא שמענו בכל התורה לכך נאמר איש או אשה כי
 המתגיר לש"ש עאכ"ו. ודאי אין אלוה כאלהיהם ואין אומה כאנשו מכל המאט האדם בא הכתוב ולימד על גזול הנר ונשבע לו שישלם
 ואין לנו לירבק אלא באומה זו שאלהיה גדול מכל אלהים. מיד נרדן וחומש לכהנים ואשם למזבח. זו מדה בתורה כל פרשה שנאמרה
 הרבה גרים מאו"ה באותה שעה ק"ג אלף שנא' (ז"ג) ויספור עמקום אחד וחזר ושנאה במקום אחר לא שנאה אלא
 כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל אהרו הספר אשר ספרם דודל שחזיר דבר אחד. כי יעשו שהשבו לעשות ולא עשו. ללמד
 וימצאו מאה וחמשים אלף ושלשת אלפים ושש מאות. מהם עשה עמשחישב אדם לחטוא כמעול במקום. מכל המאט האדם. ממה שביע
 ע' אלף נושא סבל ופ' אלף הוצב בהר שנא' (סג) ויספור שלמה שבין חבירו על הנגבות ועל הנזלות ועל לה'ר. למעול מעל בי"י. לרבות
 אלף איש נושא סבל וגו'. וכ"כ למה להודיע שהקב"ה מקרב את רחשנבע בשם לשקר והמקלל. ד"א מכל המאט האדם למעול מעל בי"י
 ושמה לרהוקים בקרובים ולא עוד אלא שמקדים שלום לרהוקים נאמר לפי שהוא אומר נפש כי תחטא וגו' או מצא אבידה. אין לי
 הקרובים שנא' (סג) שלום שלום לרחוק ולקרוב הוי עד נתך ולא במשקר באלו מעלה עליו הכתוב כאילו משקר במקום. כשאר כל
 עליהם מן השמים. מהו ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם. בא בר מנן ת"ל כי יעשו מכל המאט האדם למעול מעל בי"י וגו'. למעול
 החסד שעשתה רצפה בת איה עמהם שהיתה שומרם ביום מעוף העל אין מעילה בכ"מ אלא שיקור וכה"א (ד"ה) וימעלו באדתי אבותיהם
 ובלילה מחית השרה ז' חדשים. ואע"פ שאמר הקב"ה לדוד על אומר (סג) וימעלו בני ישראל מעל בחרם ואומר (ד"ה) וימת שאול
 שלא נספר כחלכה והוא נקבר בח"ל והיה דוד מתעצל בהספרו שמעלו אשר מעל וגו' ואומר בעוזה (סג) צא מן המקדש כי מערת
 שאול אומר ומעלה בו מעל. ואשמה הנפש ההיא מנין אתה אומר בגזול את
 ז"ר ונשבע לו והלך להביא את הכסף ואת האשם ולא הספיק להביא עד
 שמת

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

ש' שאן לסוף סוף כנס שמכדין סגסג (סג) : סח. כל' למה לא זכר את בניו ומס
 לשאול וגו'. סופים הקד' ה' בני מוכל : וספע. אליהם : פלסמון כמו פלסטר ספי' כז
 שלא להם שמים. שלגיל כדי שעברו ישראל לו על סכרית לו על גירת המוקס : ויספורו : ע"י ישראל. משמע על אחר סו' לי מקדשו ויהם ונשבע וזכר שהוא חייב ולא על
 כאלהיהם כאלוהם גרסי' : גדול מכל אליהם גרסי' : ולא ארמיה. אין דרכו וכו' וספע עכו"ם לו סופס וע' לקמן : שחשבו לעשות גרסי'. ודיק מלל' כדכ
 יספורו

מתנות כהונה

מתנות כהונה
 משמע על אחר סו' לי מקדשו ויהם ונשבע וזכר שהוא חייב ולא על
 ודיק מלל' כדכ

שמת שיהיו הורשים פטורים ת"ל ואשמה הנפש ההיא. או כשם שפטר
 מן האשם כך הם פטורים מן הקרן ת"ל ונתן לאשר אשם לו. ואבנול. ואת אשמו יביא לי"י איל תמים מן הצאן וגו' אשר יכפר. צריך
 הנפש ההיא הכל במשמע האנשים והנשים והגרים במשמע. ומקדים כסף לאיל. בו פרט לאיל שמת עליו. היה ר"ע אומר הרי שגול
 מביא את אלו ומביא את הקטן אמרת מה אם ע"ו התמורה פטר בהתחבירו ונשבע לו ונתן הכסף לאנשי משמר והלך להביא את האשם
 הקטן ק"ו לכל מצות שבתורה. ואשמה הנפש ההיא והתורה למה לא הספיק להביא עד שמת מנין אתה אומר שיורשו פטורים להביא
 לפי שהוא אומר (ויקרא ס) והתורה אשר חמא עליה. אין לי אלא תגול הכפורים במקומו שנא' אשר יכפר בו עליו יצא זה שכפרה לו נפשו:
 שמוענה וידוי אשם מנין ת"ל ואשמה הנפש ההיא והתורה. (ד) וכל תרומה. מגיד הכתוב על התרומה שהיא נוהגת בכל. לכל
 אומר בנה אב לכל המתים שמוענין וידוי. אין במשמע וידוי אלא קדשי בני ישראל. ריבה קדשים אתרים סתומין שאין מפורשין בענין החו
 ומנין אף בגלות וידוי אמרת והתורה את עונם ואת עון אבותם וגו' חתם לכהנים ואין בהם לשם כלום כשם שאמור המושב על גול הגר.
 דניאל אומר (דניאל ט) לך וי' הצדקה וגו' מפני מה כי הטאנו לך אתמהא מה אני מרבה ההלה והחרמים והעוונות והכבודות פדיון הבן
 (ו) והתורה את המאמץ אשר עשו. ולא על מה שעשה אביו ופדיון פטר חמור. אשר יקריבו. ר' ישמעאל אומר וכי תרומה מקריבין
 א"ל תן פקדון שהפקרתי אצל אביך והוא אומר לא נתת פקדון משכמה ת"ל אשר יקריבו לפי שהוא אומר (שם נד) ראשית בכורי וגו' אבל
 ואמר אמן ולאחר מכן נזכר שומע אני שהיה הייב ת"ל והתורה לא שמענו מה יעשה להם ת"ל אשר יקריבו לכהן לו יהיה. בא הכתוב
 המאמץ אשר עשו ולא על מה שעשה אביו. והשיב את אשמו בראשיתו. ומה שכתב על הכפורים שיהיו נתונים כולן לכהנים: (ט) ואיש את קדשיו
 למה נאמר לפי שהוא אומר (ויקרא ס) ושלם אותו בראשו אין רי אלא על ידיו. למה נאמר לפי שהוא אומר (מגילת יט) כל תרומת הקדשים
 דמים. חומש מנין ת"ל והשיב את אשמו בראשו והמשייתו. בראשו ורימו בני ישראל וגו'. שומע אני ימלו בזרע ת"ל ואיש את קדשיו
 והמשייתו יוסף כשהוא בראשו מביאים חומש ואשם ואין מביאים לו יהיו מגיד שמובת קדשים לבעליהן. ואיש את קדשיו לו יהיו. קדשי
 תשלומי כפל ותשלומי ד' וה' חומש ואשם. והמשייתו יוסף עליו שישלם ישראל לישראל מעשר כספו ומעשר בהסתו ושלמים ונטעמי רבעי ותורה
 הוא וחומשו חמשה. ונתן לאשר אשם לו. למי שנגזל משלו. ד' ופסחו. קדשי כהן לכהן המאמץ ואשמו מעשרו ובכורו. איש אשר יתן
 אומר הרי שהיה הנגזל חייב מנה להבירו ובא בב"ד ולא הספיק ליתנו לכהן לו יהיה. לפי שאמרו משמרה שזכתה בכסף זכתה באיל הרי מי
 שנמצא בעל חוב של גזול מנין שמוציאין מן יד הנזול ונותנין לבעל השנתן כסף לכהן ולא הספיק להביא את האיל עד שמת האיש יכול יטול
 של נגזל ת"ל ונתן לאשר אשם לו מ"מ: (י) ואם אין לאיש גזאל. והכסף מכהן ויחזור ליורשי האיש ת"ל ואיש אשר יתן לכהן לו יהיה.
 לי אלא איש אשה מנין ת"ל להשיב האשם אליו. האשם המושב ב"ד שמעון זו היתה משנת ר"ע עד שלא בא מזיפרין משבא
 לכהן בכסף הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא באשם כשהוא אומר מלמזיפרין אמר מה לי בין יהויריב נוטל את הכסף בין ידעיה נוטל את
 איל הכפורים הרי אשם אומר. הא מה ת"ל האשם המושב לי"י בכסף חרי שנתן כסף ליהויריב ולא הספיק להביא את האיל עד שנכנס
 הכתוב מדבר. האשם זה הקרן. המושב זה החומש. לי"י לאסרו לזרעיהן ויתן ליהויריב ויתן לידעיה אמר איש אשר יתן לכהן
 או יכול מקודש ת"ל לכהן. קנאו השם ונתנו לכהנים לכהן שבאנו לו יהיה. אמרת מתנת איש מתנת ואין מתנת קטן מתנה. אין לי אלא
 משמר. מלבד איל הכפורים מכהן אמרו משמרה שזכתה בכסף זכה בכסף יתן לכהן לו יהיה. ואיש את קדשיו לו יהיו הרי שמתד לכהן אשר
 באיל. באי זה איל הכתוב מדבר באיל האמור להלן במכשח ובגזול

אסיפת אמרים

משמע מביא את א"י. פי' כנו וסמא תלמי כמו אשר עשו ה' יורשוין פטורין. מן האשם
 אלא תפלת. דכספי מאשר חסא לבן חסין
 נאשמה לי' אשם: ה"ז ולא על מה שעשה אביו: משביענו גרסי' פי' משביע אותו: ה"ז א
 לי' אלא שקר דמים חומש מנין ת"ל והשיב את אשמו בראשו והמשייתו בראשו והמשייתו וי
 כשהוא כ"ו ופי' אין לי' משביע אשם אלא על כפירת עיקר הגזל על כפירת חומש מנין סגול
 אשם ת"ל והשיב אשמו בראשו והמשייתו לומר שהחומש והקרן שזין להבאח אשם כמו שהם
 למסלומים חומש אם כפר החומש ושבע עליו לשקר דלית' בת"כ מדקאמר והמשייתו לרבו
 משמיות הרבה ופח"ד דהם בראשו והמשייתו כשאינו חייב אלא קרן אחד מביא אשם ומשלים הו
 ולא כשהוא משלם ד' וה' קרנות והמשייתו בת"כ ובספרו ימלא כי כן הוא: הוא וחומשו והח
 ה"ז כמו בת"כ ופי' חומש מלבד שהוא רביעית מלגו וסבי וסבי וסבי דף ל"ד ודיק מדת
 והמשייתו יוסף עליו שלאחר שמיטקף עליו ויסה בין הכל חמשה חלקים: להשיב האשם ופי'
 משמע מ"מ בין אשם ובין אשה: מקודש לקטת מים קרנות: שבאנשי משמר. כלמ
 לאשם

מתנות כהונה

מתנות כהונה
 לאשם אותו משמר: האמור לקח. כפ' ויקרא: צריך שקדים. דלית' מה מועיל קדשו
 וסמילה פדיון סתם ידו דונתם פבל ועלה וסרן ידיו ודיק מדכתיב אשר יכפר מביא האיל כנס
 סתם יכול לבא לכפרה חסו אחר השבת הכסף ועיין כל זה סוף פרק הגזול ע"ש: שמת
 עליו. כלומר קודם שמקריבים: ה"ז עד שמת מנין אשם לומר שירשו וכו': שכפרה לו
 נטעמו. כלומר שמת ומשייתו זכ' כפרתי: שהיא נוהגת בכל אש' תרומה אף ממין הסמור
 מסתומה והפי' משמע לן כספרי וליק' מספיק דקרא לכל קדשי וגו' מה קדשים נוהגת בכל אף
 תרומה בן: ה"ז לבד קדשי בני ישראל ריבה: והכבודות כבוד בסמא עוראס נחלל לכהנים
 פי' בכורים: אלא מתן דמים ע"ז סמוכה: לפי שהוא אומר ראשית וכו'. וסמא תרומה
 שזכתה סמא ליתט למי מירא: לישראל משכבו לו לעמנו: מעשר כספי מעשר מי סמור
 בכסף וטעמו לרובלים לאכלו סם: יהויריב ודעיה. ראשי משמרות סו ועיין בירושלמי
 דשפית כפ' בשלם סקיס: הרי שנתן הכסף ליהויריב גרסי': סח לי בין וכו'. דשפית סח
 יסודתן משכבו לעמנו: יבול יטול וכו' שהכסף יגורו אחר מי שמקריב האיל אבל לנבי יורשת
 חן

מתנות כהונה

ותוספו אחרים עליהם יכול קורא אני עליו ואיש את קדשיו לו יהיה
 איש אשר יתן לבתו לו יהיה. או יכול אפי' מדד לו בקופה ונתוספו או
 יכול קורא אני עליו איש אשר יתן לבתו לו יהיה ת"ל ואיש את קדשיו
 לו יהיו. רבי יוסי אומר הרי שפרה בנו בתוך ל' יום ומת יכול קורא
 עליו איש אשר יתן לבתו לו יהיה ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו. ורבי
 ל' יום אין מוציאין מיד בתו קורא אני עליו ואיש אשר יתן לבתו
 יהיה: (י) ד"א ואיש את קדשיו לו יהיו. מה כתוב למעלה וכל תרומת
 לכל קדשיו בני ישראל וגו'. אמר הקב"ה כל מי שיתן תרומה וקדש
 לבתו כראוי זוכה שישא בנותיו לכהונה ויהיה זרעו אוכל בקדשים. וכתוב
 נאמר ואיש את קדשיו לו יהיו שרעו יהיה אוכל קדשים בזכ"ה תרומה
 ומעשרות והקדשים שנתן לבתו בעין יפה. ד"א ואיש את קדשיו לו יהיו
 הה"ד (ספ"ט קמ"ה) אשרי כל ירא י"י והולך בדרכיו אינו אומר אשרי ישר
 אשרי כהנים אשרי לויים אלא אשרי ירא י"י אלו הנריים שהם יראים
 שהם באשרי בשם שנה' בישראל (דמ"ט) אשריך ישראל כך נאמר
 בהם אשרי כל ירא י"י. וכאי זה דר אמר אשרי בנר שהוא נר צדק
 בכותיים הללו שכתוב בהם (מ"ט) את י"י היו יראים ואת אלהיהם
 עובדים אלא בנר שהוא ירא מן הקב"ה והולך בדרכיו של הקב"ה הרי
 ההולך בדרכיו. יגיע כפיך כי תאכל זה הנר שאין לו זכות אבות וצדק
 שלא יאמר אוי לי שאין לי זכות אבות כל מע"מ שאסגל אין לי שבר
 בעה"ז לך הכתוב ממשר לגרים שכובת עמו יאכל בעה"ז ובעה"ז אמר שגור
 הה"ד יגיע כפיך כי תאכל אלו מע"מ שיגיע בעה"ז ממה דתימא (א"ע
 ושם ינחה יגיעי כח ואומר (קמ"ט) כל אשר תמצא ודך לעשות בכתובים
 עשה וגו'. מה שכרו (ספ"ט קמ"ה) אשריך ומוב לך אשריך בעה"ז ופושטלה
 לך לעה"ב. אשתך כנפן פוריה אע"פ שאשתו נתגיירה עמו ואינה מבטלת
 ישראל הרי היא כבנות ישראל. הה"ד כנפן פוריה אלו ישראל שנה' (א"ע
 י) נפן מוצרים תסיע. פוריה שהיא מוענת פירות וזו כנפן בוקק שהיא חלמי.
 זוכה לבנים. בירכתי ביתך בזמן שהיא נוהגת בעצמה דת יהודית שהיא משיאין
 צנועה זוכה שיוצאין מפנה בנים בעלי משנה בעלי מקרא בעלי מע"מ להם זה
 הה"ד (ספ"ט קמ"ה) בנך כשתילי זיתים מה הוית הוה זיתים לאכילה זיתים
 ליבש זיתים לשמן ושמן דולק מכל השמנים ואין עליו גשרין לא בימות
 החמה ולא בימות הנשים כך באים בני הנריים מהם בעלי מקרא מהם
 בעלי משנה מהם בעלי מושא ומתן מהם חכמים מהם נבונים ומהם יודעי
 דבר בעתו ויש להם זרע קיים לעולם. (ס"ז) סביב לשלחך שלבניך יעמדו
 וזכורך

מתנות כהונה

אין לומר כך פסוקי מקריבים אלו כספול היתה כוללה: בארץ חלק קרקע: ויכול כל
 ויהיה גם לאותן ממוספז חלק כו' ממש פסוקי סגולה לבעלים ליתנו כמו שכתב מל לבת
 לו יסוף פסוקי אלו ממוסר מעשה משל' במדד לתוך הקופה שערין לא כל גרסות כן: ועוד
 בשפרי. ממוסרם בגרסה חשבי: בוקק רק פסוקי מושא פירות לחסלה בעד פסוקי חסם:
 דולק מכל וגו'. אורו מבחוק מכל המאכלים: יודעי דבר בעמו. ד"ה וכו' וסגור יודעי
 פניה לעמם לבין לכל עם ועם פסוקי כפי רעיון וסמון וכן מלחה שוב מרומה בסה"ק ד"ס
 פ' י"ג: ה"ג שלבניך יעמדו כו'. משלחך כמנהג ממשך סמוכים כי וכו' סלקת חשב ענין

פרשה ט (א) איש איש כי תשמה אשתו וגו'. הה"ד (דמ"ט) צור
 ילדך תשוי וגו'. צור ילדך הה"ד (א"ע כ"ד) ועין גואף שמרה
 נשא וגו'. הנואף אומר אין בריה יודעת כי לפי שכל מעשיו אינן אלא
 בחשך וכה"א (מ"ט) עובר בשוק אצל פנה בדרך ביתה יצעד כנשף בערב
 יום

מתנות כהונה
 לו או יל ממעשה הדיקה וגמילות חסדים סחליל ומסקה לזון נסון לו כמו שפסוקי באהבה
 ויטע חסל: שינחגו כמנהגם גרסי: לע"ל ימות המשיח כדלחגרי כל ימי חייך לנסוק לזמון
 המשיח וכן קול סה"ק ס"פ שני דייט מרות וכמלמד סה"ק לרמב"ם ז"ל: ה"ג כאילו עמו
 עמסה ונתן לה סכרה: ורצפנו ל' יחד כסובל כלפי מעלה: ודושימה לו בקנה. כ"ה
 נקל כוז סמוכים בקנה ס"ה ועין עוד צד"ה פ' ע' ובמדרש קהלה פסוקי סוכ לחסיה דכ"ה:
 בנבוכים מס'. סוכה לו מהמון מברכה שלחן נעים: צור ילדך. פסין כל זה בייקרא רבה סוף

יום באישון לילה ואפלה. הוא סבור לפי שעושה מעשיו בחשך שחשב לא ידע בו וכה"א (ימ"ט כ"ג) הוי המעמיקים מה' למתיר עצה והיה במחש מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי יודענו שכן דרך כל עוברי עבירה ה' חושבים שהקב"ה לא יראה במעשיהם וכה"א (לוי כ"ג) הלא אלוה נגב שמים וראה ראש כובכים כי רמו. ואמרת מה ידע אל וגו'. עבים מ' לו ולא יראה וגו'. האורח עולם תשמר וגו'. וכה"א ועין גואף שמר גשף לאמר לא תשורני עין. אינו אומר לא יראני אדם אלא לא תשורני עין לא עין של מטה ולא עין של מעלה. מהו וסתר פנים ישים. הקב"ה שהוא יושב סתר ישים פנים של גואף באותו העובר לפי שהגואף והגואף רוצין שלא תתעבר אלא שיעשו תאותן בלבד והקב"ה מפרסמן בעול כדו שידעו הכריות ויאמרו פנים של זה הם פני הגואף שצר צורת העוב שניחם ואומרים לא עברנו עבירה והכריות אומרות א"כ זה מהו. ול' תאמר בזמן שהיא מתעברת מן הגואף איתה שעה דומה צורת הולד לצורת הגואף אלא אפילו היא מעוברת מבעלה ובא עליה הגואף הקב"ה סתף צורת הולד לצורת הגואף וכה"א (ימ"ט כ"ג) צור ילדך תשי. א"י יצחק הגואף הוה כביכול מרשל כח השכינה. כיצד העובר שהוא מתעבר מן האיש צר צורתו בתוך מ' יום לאחר מ' יום הגואף בא עליה והקב"ה עומד ותוחא ואומר של מי אצור של צורת חבעל או של צורת הגואף כביכול צור ילדך תשי. יו"ד של תשי ועירא. תש ירי הצייר. א"ר אבת דמח"ד לצייר שהיה צר איקונין של מלך בא לממור הפרצוף אמרו לו מה הנו"ך ועמד מלך אחר כיון ששמע הצייר כך נתרשלו ידיו התחיל אומר מה אעשה מאלו הסממנין אם אצור אותו בצורת מלך הראשון או בצורת העני התחיל תמה. כך האיש משמש הקב"ה צר צורת העובר בדמות אביו. חזר הגואף ובא עליה הרי נתעברו הסממנין הה"ד (מ"ט ו) אלה וכחש ורצוה ונגוב וגואף פרצו דמים בדמים נגעו. מה עשה הקב"ה כביכול חזר והפך את הצורה שצר בתחלה בדמות האיש לדמות הגואף לקיים מה שנא' וסתר פנים ישים. הוי צור ילדך תשי ותשכה אל מחוללך. משל לארכיקיטון קטאדיקוס על אותה מדינה התחילו בני המדינה מטמנינים כספם וזהבם לתוך המטמונים א"ל הארכיקיטון אני בניתי את המדינה ואני עשיתי את המטמונים ממני ימים מטמנינים. כך אמר הקב"ה למנאפים ממני אתם מסתירים את עצמכם והלא אני הוא שבראתי את חלבבות הה"ד (ימ"ט ח) אני ה' חוקר לב בוחן כליות וגו' לכך נאמר ותשכה אל מחוללך. אני בראתי אתכם ועשיתי אתכם מחילים מחילים אלו חלבבות

מתנות כהונה

פ' אחי מוח : זה מוח. כלומר עורב הטיק הזה מן הלא נדמו חמה לגורם הגואף : ס"ג שר מי אלו של גורם כבעל או של גורם הגואף : מאלו הסימנים נרסו : ארכיקיטון פ' מעוך אומן טוים מדיים טוים. ארכי פ' עד כלומר אומן. קיטון פ' הדך : קטאדיקוס פ' מעוך ממוה לעמם ולקטום בני המדינה ומעשה זה יומר כביאור גדל פ' ל' : המטמונים סהדים סממנים : מחילים מ' מ' : מערות חוליים מחוללך ל' מחלות לו פ' מהשכס ג' מלל על רגום ובפ' אחי יצא מחליות רעום פ' הערך מהשכס רעום וכן שיקר : איני

חלבבות וחליות ואתם שוכחין אותי ומשקרין כי איני רואה ואיני יודע מעשיכם. וכן ידעו משה דבר זה בפרשת סוטה הה"ד (מכ"ד ס) איש איש כי תשמה אשתו וגו'. לא היה צ"ל אלא איש כי תשמה אשתו מה ת"ל איש איש שאע"פ שהיא משמשת לאחד אעפ"כ לשנים היא זקוקה שהיא כופרת בשנים. האחד כשהיא מונה היא כופרת באישה שהפקד נפיו אצלה לשמרו. והאחד שרוא כופרת בהקב"ה שצוה אותה (שמו"ג) לא תנאף. ואומר (ויקרא כ) מות יומת הגואף והגואפת. ומנין שהקב"ה נקרא איש שנא' (שמו"ט) ה' איש מלחמה וגו'. ולפ"י כתיב כסוטה ומעלה בו מעל לפי שהוא כופרת בפקדון כמ"ד (ויקרא כ) נפש כי תחטא ומעלה מעל בה'. וכחש כעמיתו וגו' ותרי דברים ק"ו מה ממון הקל כל הכופר בפקדון כאילו כופר בהקב"ה שנא' ומעלה מעל בה' וכחש. הכופר בפקדון הגוף עא"פ שכל הכופר בו כאילו כופר בהקב"ה לכך נאמר איש איש על שרוא כופרת בשני אישים בהקב"ה שנקרא איש ובבעלה שהיא איש. וכה"א (מ"ט ג) העובת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה : (ב) ד"א איש איש. לימדה אותך התורה שתהא ותן בתוך ביתך. גשפך יין הוי ותן (מ"ט ט) להנחיל אוהבי וגו'. וכן שמנך ואוצרותיהם אמלא. נקדע כמדתך (מ"ט ט) ימלא ה' כל משאלותיך. אבל אם שמעת דבר אשתך קום כגבר למי שגבר את הוי נבר לכך נאמר איש איש. ד"א איש איש הוי שוי לבני אנשא. מעשה באשה אחת שנודקק לה אדם אחד ח"ל לאי זה מקום תלך מה עשתה האשה הלכה ואמרה לאשתו והלכה אשתו מאותו מקום ונוקק לה. אח"כ תוחא בו ובקש למות. אמרה לו אשתו מפרך אכלת ובכוסך שתית אלא מי גרם לך שאת נס רוח הוי שוה לבני אדם. ד"א איש איש. תרבה פורשין לים ורובן חזרין. יחידים הם שהולכים ולא חזרין. כך תרבה נוטלים נשים רובן מצליהין ויחידים נבשלים (קמ"ז) והומא ילכד בה. ד"א איש איש מה כתיב למעלה (מ"ט) וישלחו מן המתנה כל צרוע וגו' א"ר תנחום בר תיילאי למה נכתבה פרשת מצורע למעלן ואתריה פרשת סוטה משל להמורה שהיתה תולה ודצליכה אצל האפייטרוס וכיוה אותה וילדה בן מרושם למה שנכוית אמו כך הולידה פרשת מצורע בן מרושם זה הגואף שכתוב בו לצבות במן ולנפיל ירך. וכה"א בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה הוי איש איש וגו' : (ג) כי תשמה אשתו. הה"ד (מ"ט ו) גואף אשה תר לב וגו' גואף אשה וגו'. הה"ד (קמ"ח) מעות לא יוכל לתקן וגו'. תני מעות לא יוכל

מתנות כהונה

רואה ופי'. כמחיה : מה ח"ל איש ליש גרסי' : משמשת לאחד גרסי'. פ' לבעלה : זקוקה פ' ח' : להסמר משנים שלא תמעל בהם בהקב"ה ובעל' : להנחיל וגו' גרסי'. כלומר יש לך סקב"ה להנחילך עד טובה הככה וקטן למן הכתוב להנחיל לרובי ים וגו' : למי שגבר את ופי'. על מי שאסא נבר וסך עלים הוי נבר חזרי להסמר שלא תשכס ופי' איש דריס : ס"ג ד"א איש איש הוי ופי' : שווי שלא יום דעמו וכדמפרש והל' : שנודקק לה. ודבר עמה שחשטע חלו : לאוזה מקום גרסי' : הוי שוי כו'. וזהו איש איש כלומר הוי כזה לכל איש ולמה מהו דעמך עילך : האפייטרוס לפי הענין פירכו רופא כהמות ומלחמס כלם וזה ערפי צרל ולפיכך כמות : מרושם כמו רופס של סכווים ועין חוקקל ככה פ' מ' : ובה"א כשה וגו'. וזה מנדב כגואף כמו שפרס"ז ז"ל בסדר זה וכדלקמן : תני מעות כו'. כפ' חסלס הסחר ומסיק

ויכל לתקן זה שביטל ק"ש של שהריות או ק"ש של ערבית או חפלהם כמינו (מסות נד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. לפי שעל עבירות
 שהריות או חפלה של ערבית. (ס) והסרון לא יוכל להמנות זה עם גלו שנא' (מגד יז) ויגל מלך אשור את ישראל וגו' על אשר לא
 חבירו לדבר מצוה ולא נמנה עמם. ד"א מעות לא יוכל לתקן תענו בקול ה' וגו' ולא שמעו ולא עשו. (משל ט) הרחק מעליה דרכך
 שלא הגי' ראשון של הג' הונג את כל הנבל וי"ט האחרון של הג' הונג את כל הנבל וי"ט האחרון של הג' הונג את כל הנבל וי"ט האחרון של הג'
 חגל ולא הג' אינו חייב באחריותו על זה נאמר מעות לא יוכל לתקן. ימות שנא' בהן (ויקרא יז) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות
 בן מנסיא ואמר אי זהו מעות שאינו יכול לתקן זה הכא על הערה ה'. (משל ט) פן תתן לאהרים הודך שיאכדו מלכותם ותנשא לגוים ואין
 והוליד בן או בא על אשת איש אע"ג דלא הוליד. כל עבירות הכת' אלא מלכות כמד"ת (דילא יז) ולא נתנו עליו הוד מלכות. (משל ט)
 בתורה יש להם תקנה. גונב אדם איפשר יחזיר גניבתו ויתקן. גזול תוך לאכזרי נתנו שנותיהם למלאך אכזרי שקרבו וימיהם ושנותיהם
 איפשר יחזיר גזילתו ויתקן וכן השולח יד בפקדון וכן העושק שבר שבר כמד"ת (יחזקאל כג) ותקריבו ימך ותבוא עד שנותיך וגו'. (משל ט)
 אבל הכא על אשת איש ואסרה על בעלה נטרד מן העולם והלך לו עושבעו זרים כחך שגלו מארצם וישבו זרים במקומם ואכלו כחם ויניעם
 יכול לתקן שתהא אשתו מותרת לו בבתולה הוי מעות לא יוכל לה כחך אלא כח ארצם כמד"ת (גלגלסד) כי תעבוד את האדמה וגו'. וכן
 ואומר (מלס יז) לזה רשע ולא ישלם וגו' יש אדם מוציא כשהגלה מלך אשור לעשרת השבטים הושיב זרים בארצם
 הדניסטים משבר שניו וגובה אותו. מהו לזה רשע ולא ישלם וגו'. (מגד יז) ויבא מלך אשור מכבל ומכותה ומעוא ומחמת וגו' הוי פן
 אדם שהוא גזול ביה או שדה או ממון ב"ד מוציאים ממנו אבל אם עו זרים כחך. (משל ט) ועצביך כבית נכרי אין עצביך אלא בנימ
 על אשת איש מהו משלם אם משלם כך שגם הוא יתן לו אשתו לית (גלגלסד ג) בעצב תלדי בנימ. ד"א עצביך זו יגיעת הארץ לומר
 עמה נמצא העולם מלא ממזרים הוי לזה רשע וגו'. הרשע עושה מבלו בעצבון כל מה שיאכלו בארץ נבריה כמד"ת (ס) בעצבון תאבנה
 שאינו יכול לשלם שאומר אשה על בעלה אבל מי שהוא צדיק אינו וכה"א (מגד יז) ויגל מלך אשור את ישראל אשורה וגו'. כל זאת ארע
 דבר מן חבירו אלא מה שהיה חונן ונותן לכך נאמר מעות לא יוכל לה לעשרת השבטים על שהיו שטופים בזנות אשת איש שעליו נחתם
 שעושה מעשה מעות שלא יוכל לתקנו. והסרון לא יוכל להמנות שידן שנא' בהם (משל ט) השוכבים על ממות שן ופרוחים על ערפותם
 נקרא חסר לב ולא ימנה במנין הצדיקים וכה"א (משל י) נואף אשה ושהיו ממזריהם בש"ז שאינה שרהם שהיו מחלופים
 לב משחית נפשו הוא יעשנה. מהו חסר לב מבאן אדם הולך איתו זה לזה מה כתיב ארדיו (ס) לכן עתה יגלו בראש גולים וסר
 אשת איש עד שיצא מדעתו וכה"א (ס) מי פרי יכור הנה והסר לב ואם מרוחים אותה שעה תסור שמחת הסרוחים. וכן מיכה מתנבא
 לו מים נגובים ימתקו וגו' (ס) ודא ידע כי רפאים שם וגו'. וכשם שהם (משל ט) נשו עמו תגרשון סכית תענוגיה מעל עולליה תקחו הדרי
 נקרא פתי כך הונגה נקראת פתיות שאינה מונגה עד שתצא מדעתה עם מניד הכתוב שהיו מענים נשי אנשים ואחרים אותן על בעליהן
 כתיב (ס) אשת כסילות חומיה פתיות ובל ידעה מה לקרא לעוברי ה' תגרשון אותן הוי נשו עמי תגרשון סכית תענוגיה זה בית בעלה
 וגו'. וכן רמו משה בתורה על הסרון דעתה שנא' איש איש כי תגרשון אותה מתענגת בו. מהו מעל עולליה תקחו הדרי לעולם לא היה לו
 אשתו תשטה כתיב בש"ז לומר שאינה מונגה עד שיכנס בה השמות ולם הדר אלא העוללים שנא' (מלס ט) מפני עוללים ויונקים יסרת עוז
 כי תשטה אשתו: (ד) ד"א איש איש וגו'. הח"ד (גלגלסד יז) ונתתי ידך על ה' (דניס טג) כי יתם אותם ממזרים במלתם אותו הדר שלי שאין אני הפיץ בממזרים
 ולרעהך אחרוך את ארץ מגורך וגו'. ונתתי לך הח"ד (דניס טג) כי יתם אותם ממזרים במלתם אותו הדר שלי שאין אני הפיץ בממזרים
 אלהיך מתהלך וגו' דה"ה (משל ט) ועתה בנימ שמעו לי וגו' הרחק מעל חבובי לכו כי לא זאת המנוחה בעבור מטאה תחבל וחבל נמרץ. א"ל
 דרכך וגו' פן ישבעו זרים כחך וגו'. מהו ועתה בנימ שמעו לי מד"ת על שאר עבירות הייתי מאריך אפי עמכם כיון שפשמתם בניאוף
 בעשרת השבטים ובשבט יהודה ובנימן שכל ישראל נקראו בנימ שמעו לי הוזהרים שיקיימו וגו'. מהו וחבל נמרץ אני אמרתי (דניס ג) כי חלקה' עמו
 (דניס יז) בנימ אתם לה' אהיכם וגו'. שמעו לי הוזהרים שיקיימו וגו'. מהו וחבל נמרץ אני אמרתי (דניס ג) כי חלקה' עמו
 השמיעה. ואל תסרו מאמרי פי הוזהרים שיקיימו את העשיה כשם שקבץ חבל נחלתו אני נמלתי יעקב לנחלה והוא היה חלקי לפי שהיה
 עוליהם

מתנות כהונה

ומסוק סס דליידי דכמיד לא האסלא דלי כדנא סא מתפלל חפלה פלאהריה שמים: ה"ז נפת
 דמנוגה וי"ט אהרון של תג עבד כרגל ולא תג איתו כו': הערה פנויה. כיון לחיותו
 אסרה על סוס אדם ולי לאו דמוליד ממזר לא יסרה קלקלתי עומדת לעד וסבי מוקף ליה בס
 דמנוגה: או אסרה על א"ל אסרה על בעלה לעולם וכדמסרה ואולי: דניסטים פי' הער
 מלה בלשון יון: משבר סיני. בתמים כלומר יורד עמו עד לחיו סגובס מה שיש לו ניהות מהס גרסי': אידע ליה לעשרה גרסי': שמחת הסרוחים. מלחז דרס לשון גובה רוח
 פי' הוזהרים שיקיימו את הסנועה. ואל תסרו וגו' הוזהרים שיקיימו את העשיה: שיתרחקו ושמחה לכו כמו שאמרו גבי ככל' הכסע הזה עושה לו מרוחים פי' מיני שמחות: ה"ז
 סנוע

מתנות כהונה

חבירך
 מתנות כהונה
 חבירך

חביבך וממאת את הנחלה היאך הוא מאנה פלוגי בני והוא אינו בנו שהוא
 סמור פסקת את החבל הוי וחבל נמרץ. מהו נמרץ נואף סמור רשע
 צורר. הא למדת בי' השבטים שלא נחתם נזר דין אלא בעון הניאוף.
 ומנין לשבט יהודה ובנימין שלא נחתם נזר דינם אלא על הניאוף שכן
 ירמיה צוה לפני האלילים בימי מנשה עשו ישראל רעות יותר מהם ולא
 החרבת אותם אלא בימי הה"ד (ימיסד) מעי מעי אוחילה קירות לבי וגו'.
 א"ל הקב"ה בימי מנשה אע"פ שהכעיסו אותי היו חכמים בני אבותם
 עכשיו בני זמא הם הה"ד (סד) כי אויל עמי וגו' מה כתיב בסוף הפרשה
 (סג) כוסים מיוזנים משכים היו איש אל אשת רעהו יצאלו. אע"פ
 שעברו על המצות כולן וכפרו בהקב"ה כמד"א (סג) כחשו בה' הוא
 מאריך אפו. ועל הניאוף נחתם עליהם נזר דין שכן כתיב אחריו (סג) תעל
 אלה לא אפקד בם נאם ה' וגו'. אמר הקב"ה על הכל אני כובש ועל הזמח
 אני כועס הריני מוסרן למלכויות הה"ד אחריו (סג) עלו בשרותיה וגו'.
 (סג) פן ישבעו זרים כחך וכן א"ל משה לישראל בשעה שאתם יוצאים
 למלחמה הזורו שלא יהיה בכס עון ניאוף שאם יש עון זמח ביניכם
 הקב"ה הנלחם לכם הוא ישוב מאחריכם ואתם נמסרים ביד שונאיכם
 הה"ד (דניס נג) כי ה' אלהיך מתהלך וגו' ולא יראה כך ערות דבר ושכ
 פאחריך. מהו כי ה' אלהיך א"ל משה לישראל הוו יודעין שאין הקב"ה
 מייחד שמו בישראל שהוא נקרא אלהיך אלא בזמן (סג) והיה מהניך קדוש
 ואתה שעה הוא משרה שכינתו ביניכם והיא מציל אתכם מיד אויביכם
 ומוטר שונאיכם הה"ד מתהלך בקרב מתניך להצילך וגו'. ומנין שישראל
 נקרא קדושים בעת ששומרים עצמן מן הניאוף ומן הזמח שכן כתיב
 (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם מכאן בזמן שהם
 קדושים הוא להם לאלוה מה כתיב אחריו (סג) ושמרתם את חקתי ועשיתם
 אותם אני ה' מקדשכם. אימתי הקב"ה מקדש את ישראל בזמן שהם
 שומרים חקיו ומה הם החקים אלו העריות דכתיב ניאוף אשת איש
 בראשון שנא' ואיש אשר ינאף. ומה ראה להפסיק קללת אב ואם בין
 הקידוש לניאוף שכן בתחלה כתוב איש איש אשר יקלל את אביו לפי
 שכך אמר הקב"ה מי גרם לכן שיקלל אביו הניאוף לפי שהוא סמור
 גבעל אמו שהוא אביו ומכבודו וסבור בנואף שאינו אביו ומקללו. כיצא
 בו אתה אומר (שמות נח) ומכה אביו ואמו ונוגב איש ומכרו. וכי מה ראה
 להפסיק נוגב נפש בין מכה למקלל והלא לא היה ראוי להפסיק ביניהם
 לפי שמכה ומקלל שניהם נאמרים בעונש אביו ואמו. למה עשה כן ללמדך
 שעל זה נתחייב נוגב נפש מישראל לאחד שהוא מכה אביו ואמו ומקללם
 לפי שאינו גדל עם ואינו מכירם אף כאן לכך הפסיק בין הקידוש לזנות
 מקלל אביו לפי שכל מי שבא על אחת מכל עריות האמורות בתורה
 פעמים שמוליד בן וגורם לממור לקלל אביו. ולמה הזכיר קללת אם והלא
 אמו מכיר הוא אימתי מכיר אמו בזמן שהממור הוא מניאוף אשת איש לפי
 שהנאופת

מתנות כהונה

בתחלה כתיב א"ל: לאחד מהם מטה. כלומר עלמך כד הוא מכה חוסם לפי שנתנו מסת
 נעשרנו

שהנאופת תולה אותה כבעלה. אבל כשאר עריות פנויות הן משליכות
 את בנינה בשווקים מפני הכושה ואחרים מגדלים אותם ואותן ממורים
 אינן מכירין לא אביהם ולא אמותיהם. ואפי' ממור מאשת איש פעמים
 שאינו מכיר לא אביו ולא אמו אימתי בזמן שנאפה ובעלה במדינת הים
 והיא משלבת אותו. ולכך ענש הכתוב מי שבא על אשת איש ועל
 העריות מלכת בית דין וזרת לפי שאמר והיה מהניך קדוש. ד"א והיה
 מהניך קדוש תמן תנינן אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה לא מן הדוכן
 ולמעלה ולא מסנהדרין ולמעלה כל שהוחזקו אבותיו שומרי הרבים וגבאי
 צדקה משיאים לכהונה ואינו צריך לבדוק אחריותו. ר' יוסי אומר אף מי
 שהיה התום עד בערכי ישנה של צפורי ר' חנניה בן אנטינוס אומר אף
 מי שהיה מוכתב באיסטריא של מלך. כתיב (דניס י) שום תשים עליך
 מלך וגו' אין לי אלא מלך מגין לרבנן שומרי הרבים וגבאי צדקה וסופרי
 דיינין ומכין ברצועה ת"ל מקרב אחיך תשים עליך מלך כל שתשמישו
 עליך לא יהא אלא מקרב אחיך ומן הברורים שבאחיך. ר' שמואל בר
 נחמן עליון אומר מנין שאותם היוצאים למלחמה צריכין שלא יהיו
 ביניהם ממורים. שכן כתיב בכני אשר (דסיא ו) והתיהם בצבא במלחמה
 זכות יחסייהן עומדת להם במלחמה. עד כדון מן הקבלה מדבר תורה
 מנין שכן כתיב (דניס נג) לא יבא פצוע וגו' לא יבא סמור וגו' לא יבא
 עמוני וגו' לא תתעב אדומי וגו' מה כתיב בתריה כי תצא מהנה על
 אויביך וגו' לכך כתיב והיה מהניך קדוש וגו' שלא יהיו ביניהם ממורים
 ולא גוללים שלא בקדושה לפי שאין הקב"ה מייחד שמו עליהם ואינו
 מטייעם במלחמה. וכן אמר הקב"ה לאברהם אבינו (גנלס י) ונתתי לך
 ולזרעך אהרין את ארץ מגורך. לאותו זרע שיהיה מיוחס אהרין לו אתן
 את ארץ מגורך לאחות עולם ואחיה להם לאלהים אבל ממורים שאינן
 מיוחסים אהרין שאינן ניכרין אבות שלהם לא אחיה לו לאלהים שאינו
 מייחד שמו עליו ולא אתן לו חלק בארץ. ולכך כתיב בסומה בעת ששוכבת
 עם אהר ומעלה בו מעל. כ' מעילות הללו למה אחת שהיא משקרת
 בהקב"ה והשנית שהיא משקרת כבעלה. כיצד משקרת כבעלה שהיא
 אומרת על הממור שהוא בנו ואינו בנו והוא יורש את נכסיו. כיצד
 משקרת בהקב"ה שהקב"ה אמר שהממורים לא יקחו חלק בארץ אלא בן
 שהוא מיוחס אהר אביו והיא אומרת על הממור שהוא בן בעלה ונותנת
 לו חלק בארץ. מהו ומעלה בו אמר הקב"ה בבעליך את יכולה לשקר בו
 אין את יכולה לשקר שאני רואה את חכל שכן כתיב (דניס ד) עיני ה' המה
 משוטטים בכל הארץ ואומר (פסלי טו) עיני ה' צופות רעים ומזבים. לא
 כשאת

מתנות כהונה

בנעורו ואינם מכירים הלשון מנומנס: ערבי ימס. סי' סנהדרי האמונים בעיר יונה קרוב
 לניכורי: אסטריא יכו'. סי' גמלה דפ' י' יוחסין הנמנין במילות בית דוד וכו': סי'
 גמסין משיאין לכהונה ואינו נכיר כו' ועיין כל זה בס' י' יוחסין: סי' היוצאים למלחמה
 ניכרין מלא יהיו בנימין ממורים: עד כדון. עד עתה הגמלי לך רחם מן הקבלה דהוי
 והתיהם בצבא פסוק הוא בדניי ימים סימן ז' וכל המקרא נקרא קבלה מן ממורה משה:
 בדרו ומעלה בו כו'. סתם צריך לומר כהן כדמכר בשנים בהקב"ה ובעלה: סי' לא
 כשאת

כשאת סכורה להנחיל הממזר שלך נכסי בעליך אני מכיר הממזר
 פוררו מן העולם. כהניא דא"ר הנינא אחת לסי' ולע' שנה הקב"ה
 דבר גדול בעולם ומכלה מהם את הממזרים ונטול עמהם בשמים
 לפרסם את הרוטאים. (ע"פ ה) גם הוא חכם ויבא רע לא מסתברא
 וגם הוא חכם ויבא טוב אלא ללמדך שאפילו רעה שהקב"ה מביא לעו
 בחכמה הוא מביא. (ע"פ ה) ואת דברו לא הסיר וקם על בית פרעים
 עזרת פועלי און. ר' הונא אמר אין ממזר חי יותר מל' יום ר' זעירא
 מליק להבא שמע קלי קריי ממזריא וממזרתא אמר לון מהו כן אמר
 איילא דר' הונא אין ממזר חי יותר מל' יום א"ל רבי יעקב בר אחא ע
 הייתי כשאמר ר' אבא בר רב הונא בשם רב אין ממזר חי יותר מל'
 אימתי בזמן שאינו מפורסם אבל אם היה מפורסם הי הוא הוי ומעלה
 מעל ולא בתקב"ה: (ה) ד"א ומעלה בו מעל. ה"ד (י"ג) אם יס
 איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. מדבר בנואף שהוא מטמין ע
 בסתר לעשות זמה כמד"ת (חזקוני) ועין נואף שגידה נשף לאמר
 תשורני עין וסתר פנים ישים. ואני לא אראנו נאם ה' משל למח"ד
 שנכנס לגנוב כתוך שני בתים זה לפניו מזה והוי בהם ב' שומרים י
 בחיץ ואחד בפנים כיון שבא לצאת מפתח הפנימי יצא ולא הרגיש י
 השומר הפנימי בא לצאת מן החיצון הרגיש בו השומר שברחיץ ותפס
 א"ל בשכפנים שחקת אבל בי אין את יכול לשחוק. כך אמר הקב
 לנואף כבעל האשה שחקת שלא הרגיש כך אבל אני יושב ומשחק י
 הרשעים כמד"ת (ה"ס) יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו לפי שא
 רואה את הכל כמד"ת (י"ג) עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ ואומר
 (מל"ט) בכל מקום עיני ה' צופות רעים וטובים. ואני אהיה עד ממזר
 לפרסמך בעולם כמד"ת (מלא"ג) והייתי עד ממזר במכשפים ובמנאפוי
 ובנשבעים ועשקי שבר שכור אלמנה ויתום ומטי נר ולא יראוני
 אמר ה' צבאות אף כאן הוא אומר ואני לא אראנו נאם ה'. קרי ב
 לא אראנו לבריות ואפרסם מעשיו. כיצד הוא מפרסם מעשיו שהקב"ה
 גזון בלב בעל הסיטה לקנאות את אשתו והוא משקה והמים בודקין א
 הסיטה והנואף. הוי לא אראנו נאם ה'. אותה שעה מתפרסם הנואף
 והכל יודעין שהוא שכב עמה. אף כאן הוא אומר ומעלה בו מעל אומר
 הקב"ה לסוטה כבעליך את מועלת ומשקרת בי אין את יכולה לשקר
 שאני אפרסם את מעשיך מעביר עליו רוח קנאה והיא שותה ושניהם

מתנות כהונה

בעלת סכורה ה"ג בירושלמי דפ' הערל לה מסתברא אלא וגם וני' סי' אין הסברא למד אלא
 וגם וכו' וצירושלמי דעשרה יוחסין גרם כמו כהן והוא הוה ופירשוהו לא מסתברא ולא מהייש
 בלא זאת מיחבוב וגם כו': ואת דברו לא הסיר ואת דברו כו'. גרסי' בסג"ל תתם הדלה
 וכו' בירושלמי דעשרה יוחסין ועין ציסקא דבה פרסה ליב' בד סלק כו'. כעטלה לכא
 לאתן ישראל: שמע קלי. שמע קול הכהנים קורים להם פרסה ליב' כד סלק כו'. כעטלה לכא
 זה ה"ל לו ובעלו דברו רב הונא שלמה ה"ל וכו': ה"ג בירושלמי דפרק הערל וכו' עשרה יוחסין
 א"ל רב יעקב בר אבהו עמך הייתי כשאמר ר' אבהו בר ר' הונא בשם רב אין ממזר חי יותר
 מל' יום יומתי וכו': ה"ג הוי ומעלה בו מעל ולא בתקב"ה: בשפטים גרסי' סי' בלאו שומר
 שבמים: כך כלומר עשין כך שהיית מתעלם מפניו ושחקט ט: קרי ביה לא אלאו. אל"ף
 ראשונה

דונים הוי ומעלה בו מעל. אמרו מעשה בשתי אמהות שהיו
 יומות זו לזו והיתה האחת נשואה בעיר אחרת בקש בעלה של אחת מהן
 קנאות לה ולהשקותה מים המרים בירושלים הלכה לאותה העיר שהיתה
 אחרת נשואה שם אמרה לה אחתה מה ראית לכא בבאן אמרה לה
 עליו רוצה להשקות אותי מים המרים ואני ממאה אמרה לה אחתה אני
 ילכות תהתיך ושותה. אמרה לה לכו ועשי כן. מה עשתה לבשה כנדי
 אחרת והלכה ושתתה מים המרים ונמצאת מתורה הורה לביתה יצאת
 אחרת שזנתה לקראתה חבקי ונשקו זו לזו כיון שנשקו זו לזו הוחת
 במים המרים מיד מתה לקיים מה שנאמר (ק"ל"ה) אין אדם שלום ברוח
 כבוא את הרוח ואין שלמון ביום המות ואין משלחת במלחמה ולא ימלט
 ישע את בעליו הוי לא אראנו וכו' לכך נאמר ומעלה בו מעל. ד"א
 מעלה בו מעל מעילה כפולה שמעלה בו בנפשות וכמון שהכניאה לו
 פשות אחרות לקחת לו ממנו. ד"א ומעלה בו מעל שמעל בו בזכרים
 בנקבות ומעלה בו מעל בעה"ז ולעה"ב פירשה הוימנו בב' עולמות:
 (א) ושכב איש, ע"י איש הוא מקנא אותה ואינו מקנא אותה ע"י בהמה.
 אותה זו שהתרו בה. שכבת זרע פרט לשקנא לה דרך איברים שלא
 אמר בפקודת הבעל תלה הכתוב ובעל הא קפיד לכך נאמר שכבת זרע.
 געלם מעיני אישה ולא שיהא בעל הוא ומעמעם הא אם ידע בה
 מעלה אין רשאי להערים עליה ולהשקותה. ונסתרה והיא נטמאה כיון
 שנסתרה התורה קראה אותה טמאה. ד"א ונסתרה והיא נטמאה כמיה שיעור
 מתירה כדי מוטאה. כמה היא מוטאה כדי ביאה כמה היא כמיה כדי העראת
 כמה העראת ר"א אומר כדי חזרת דקל ברוח. ר"ז אומר כדי מויגת הכוס.
 כן עזאי אומר כדי לשתותו. ר"ע אומר כדי לנטול ביצה. ר' יהודה כן
 בתירה אומר כדי לגמות נ' ביצים מגולגלות זו אחר זו. ד"א כן פתחם
 אמר כדי שיקשור גרדי את הנימא. פנימון אומר כדי שתושימו ירח
 ותטול כבר מן הסל אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (מל"ו) כי בעד
 אשה זונה עד כבר לחם ואשת איש נפש יקרה תצור. א"ר יוסי כל אלו
 שיעורים לאהר התרת סיגר. א"ר יוחנן כל אחד ואחד בעצמו שיער. וכן
 עזאי נשא אשה מימיו. אית דבעי מימר נתחמם. ואית דבעי מימר
 בעל

מתנות כהונה

ראשונה פתח וסוף פועל יולא: הוי ומעלה ט. בבעל זוקא: ה"ג בעלי רוצה להשקות אותי
 מים כו': בנפשות אחרים גרסי': זו סתרה ט. אלא איש נאסרה על בעלה בשפיכת לחותם
 לו לחם כדכתי' למליץ בק"ז בימתי ט' לחוסה ונספסי לקמן דף ק"ד ע"ג וחתי אותה לחותם
 הקל וחומר: ומעמעם ומחך הם ענינו כאילו חתי רוצה לטון ענינו חתנונו בל כסה:
 חזרת דקל ברוח. פ"ק דכוסה ופירש"י ז"ל פ"ק סביב הדקל והכוח דוחפתו עד שחזר למקומו:
 התרת סיגר. כי כן היה מנהג הכהנים לחגור על גשרם סיגר כעין מכשפים כדפירש"י נפ'
 כד בחכמה יבמות וגם מורא חיקן שצטע יסכאל ותגרו כסיגר חרץ מלפניה ומאחריה עד
 סלקן: בעצמו סיגר. כפי מה שהרשב"א ענינו מסירות תשישו: ה"ג ציר' דע"ק דמאסה: וכן
 מלא נשא אשה מימיו אית דבעי מימר נתחמם וכו' סי' וכלה כן עזאי לא נשא אשה מימיו כמו
 שחמר ומה חטטה ונספי חטקה צמורה: נתחמם גרסי' ופי' ראה קרי צהלומו כאילו בל על
 אשה: וטיר' גרסי' ונתחמם והוא כמו ונתחמם ופי' נתחוק ונתעלס וקבל כן מרבו והכי חמיק
 פ"ק דטוסה מרבו קבל והומתו ציסקא רנה פרסה כ"ג חתהם ר' אליעזר לפי מה שגלה ט'
 פירוש

באנשים שנתן את עיניו בה לנרשה. יש לך אדם זכוב שכן על נב כוס
 והוא נוסלו ומניתו כמות שהוא זה יהודה בן פפוס שנעל את הדלת בפני
 אשתו אמרין ליה נהינין הוון אבהתך עבדין כן. יש לך אדם זכוב מה
 נופל לתוך כוסו והוא נוסלו ומוצינו ושותחו זה חרשע שהוא רואה את
 אשתו לבה גם בעבדיה יוצאת לשוק וראשה פרוע ופרומה מב' צדדיה
 ורוחצת במקום שב"א רוחצין זו מצוה מן התורה לנרשה שנא' (דברים טו)
 כי ימצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות ונתן כידה ושלחה מביתו.
 מהו (ס) והלכה והיתה לאיש אחר הכתוב קראו אחר שאין זה בן זוגו של
 ראשון שהלה הוציא את אשתו משום ערוה והלה נכשל בה אם זכה הוא
 לשמים הרי הוא מגרשה ואם לאו סוף שהיא קוברתו שנא' (ס) או כי
 ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה ראוי היה זה למיתה שהאשה
 הזאת הכנים לתוך ביתו. על הראשון שנרשה אמר שלמה טוב לפני
 האלהים ימלט ממנה ועל שני שהכניסה לתוך ביתו אמר הכתוב והומא
 ילכר בה. ד"א טוב לפני האלהים ימלט ממנה זה שהקב"ה מעביר עליו
 רוח קנאה ומקנא לאשתו בזמן שרואה אותה שהיא פרוצה. והומא ילכו
 בה זה שהוא רואה את אשתו שהיא קולנית ורגלה רמה ופרוצה בשחוק
 ואינו מקנא בה לפי שדרך של בנות ישראל לא קולניות ולא רגל רמה
 ולא פרוצות בשחוק לכך נאמר ועבר עליו רוח קנאה: (ט) תנא דבי
 ר"י אין אדם מקנא לאשתו אא"כ נכנסה בו רוח מדרה שנא' ועבר עליו
 רוח קנאה. ותליא בפלוגתא תני וקנא את אשתו רשות דברי ר"י ר"ע
 אומר חובה הא למדנו שהוא רוח שהרה שאם אתה אומר רוח טומאה וכו'
 לשות יש לו לאדם או חובה להכנים רוח טומאה בעצמו. תני ר"א ב
 יעקב אומר כלפי שאמרה תורה (ויקרא ט) לא תשנא את אחיך בלבבך
 יכול זו ת"ל ועבר עליו רוח קנאה ונ'. ועבר עליו רוח קנאה כיצד עוברת
 עליו כמה דתימא (קאמי) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים
 גיד דבר. היה ר"ם אומר אדם עובר עבירה בסתר הקב"ה סכריו עליו
 כנלוי שנא' ועבר עליו רוח קנאה ואין עבירה אלא לשון הכרזה שנאמר
 (שמות ט) ויצו משה ויעבירו קול כמחנה ונ'. וקנא את אשתו א"ר נחמן
 בר יצחק אין קינוי אלא לשון התראה וכה"א (יואל ג) ויקנא ה' לארצו
 ויהצול על עמו: (י) והיא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו
 והיא לא נטמאה. תני רבי אומר ג' טומאות נאמרו בפרשה אחת לבעל
 ואחת לכוהל ואחת לתרומה. וכי מצאנו אשה שהיא אסורה לביתו
 ומותרת לאכול בתרומה א"ר אבון אבן איתמרת אחת לבעל ואחת לכוהל
 ואחת

מתנות כהונה

עם שמים וכן הוא צורחלם ס"ק דמוסס ובבלי סוף גיטין: לנרשה ולפיך מקפיד עמו כל ק
 כדי למנוח עליהם לנרשה: כמות שיהי. אינו שופכו אבל אינו שופה גם כן: נהינין וכו'.
 בתמיה ודי לטובך סו טענין לשנות כן סאפני זה נכנס לובה בית לנרשה ומנסה מחתיו ק
 פירש' סוף מסכת גיטין: ה"ג נוטלו וטוללו ומסא: ה"ג ציורטלמלגס גם צענדיס. ומסס
 ואלך נרש' ואלס לטוק וסא מחלמוד בבלי סוף גיטין: משום ערוה נרש': ראוי סיה. דיק
 מוכסב כי יעום לפני ודלי וסל'ל אס יעום: קולניות שטעקת בקול דס דך עוזה: רגל
 רמה. ססישום נסום נקפיד דך ננ': זה ססקנ'ס נרש': לביתח כלומר לבעל: אבן

ואחת ליבם. אר"י ב"ד בון מתניתא אמרה כן ואם מת חולצת ולא
 מתייבמת: (יא) והביא האיש את אשתו אל הכהן. מה כתיב למעלה
 מן פרשת טומה ואיש את קדשיו לו יהיו ונ' וכי ישראל אוכל קדשים
 אלא אם כאת אצל כהן כנדרים ובנדבות ובבכורים אני מעמיד היטך
 כהנים אוכלים קדשים ואם ללגת במצות ולא הבאת קדשים לכהן
 ספדו והביא האיש את אשתו אל הכהן ונ'. תרעא דלא פתיה למצותא
 פתיה לאסיא. והביא את קרבנה עליה הרי זה מביא קרבן משלו.
 עשירית האיפה לפי שעברה על עשרת הדברות. קמח שעורים הנואף
 האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה. לא יצוק עליו שמן
 ולא יתן עליו לבונה תני אר"ש בדיון הוא שתהא מנתת הומא מעונה
 שמן ולבונה כדי שלא יהיה הומא נשכר ומפני מה אינה מעונה שלא יהא
 קרבנה מהודר. ד"א לא יצוק עליו שמן למה שהשמן אורה לעולם שהכתוב
 קראו יצהר והיא אהבה את האפילה לא יהיה אורה במנחתה. ולא יתן
 עליו לבונה שהלבונה זכרון לאמהות שנא' (ש"ז) אלך לי אל הר המור אלו
 אבות העולם ואל נבעת הלזונה אלו האמהות וזו פירשה מדרכיהן לא
 יהא זכרון בקרבנה שהלבונה קרואת זכרון. כי מנתת קנאות הוא שתי
 קנאות היא כשם שקנאה לבעל כך קנאה לכוהל כשם שקנאה למטה כך
 קנאה למעלה. מנתת זכרון זו לטובה אם נמצאת מהורה. מוכרת עון
 זה לרעה אם נמצאת טמאה. והקריב אותה הכהן אינה באה בתוך
 הדגל. והעמידה שלא יעמיד עמה לא עבדיה וזו שפחותיה מפני שלכה
 סמוך עליהם. לפני ה' בשער נקנור. מכאן אמרו ראש המעמד היה
 מעמיד את הטמאים בשער נקנור: (יב) ולקח הכהן מים קדושים.
 אין מים קדושים אלא שנתקדשו בכלי ואלו הן מי כיוור. ולמה היו המים
 מן הכיוור לפי שהכיוור לא נעשה אלא מן מראות הנשים שנא' (שם לה)
 ויעש את הכיוור נהשת ונ'. אותן נשים שאמרו האלהים מעיד עלינו
 שיצאנו מהורות ממצרים. כשבא משה לעשות כיוור א"ל האלהים באותן
 המראות עשה אותן שלא נעשו לשם זנות והימנה תהיינה בפתיהן
 נבדקות אם טהורות הן כאמותיהן. ד"א אמר האלהים והלא לא ננאל
 ישראל ממצרים אלא בזכות המצוה הזאת על ששמרו עצמן מן הזנות.
 וכן את מוצא כל נסים שעשה האלהים לישראל במצרים לא עשה אלא
 על ששמרו עצמן מן הערוה. שהיה מצרי משלשל דליו והיהודי
 משלשל דליו זה ממלא דם וזה ממלא מים. שניהם שותים מן החכית זה
 שותה דם וזה שותה מים: צפרדע רואה ליהודי והיא בוררת הימנו ורואה
 למצרי וקופצת עליו. בהמתן רועות כאחד והיה הברד מניח לזו והורג
 לזו

מתנות כהונה

כמו סק פי' ססי חסמר: ה"ג אני משעוד: היטך מייך כד"ס הימנו ממנו: ואם ללגלג
 צמחוק נרש': תרעא סי'. שער שילנו פתוח לנדקס יהא פתוח לרופא וסיה כן למשל בטיס:
 משלר דייק מדכתיב וביצא מביה ל'ל וביצא מביה חמר קרבנו עליה: הנואף האפילתו נרש'.
 פי' סיהת סהמלס סנואף וכן לקמו וכן פסטי' כפרסס זו וכן סוף פ"ק דסופס' כהדיס: שלא
 יהא חופס נכר. סהול ממעס סהולס על סשמן וסלבוניס: לפי שעברס נרש': אינה נלס
 י'. ומדכתיב סוסס לנדס ובבלי רביס סנאס וכן סוס סספני: באותן סמלוחס נרש':

לזו ראה פלאים שהיה שם וכן כל י' מכות. באו לים ועשה להם יותר
 סמצרים במצרים כתיב (סס v) הנה יד ה' היתה ובים כתיב יד הגדולה
 שנאמר (סס ו) וירא ישראל את יד הגדולה. א"ר יצחק וכי יש יד גדולה
 ויש יד קטנה אלא גדולה ממש שעשה במצרים עשה בים. הקפה שלישי
 של ים שנאמר (סס) קפאו ההומות בלב ים והלב שלישי של אדם והלבו
 בתוכו ביבשה. מה כתיב שם שמעו עמים ורגזון היו או"ה קראין תגר
 ואומרים משוא פנים יש כאן אנו ערלים והם ערלים להם ויושע ה' כיום
 ההוא וגו' ולנו ונער פרעה וחילו בים סוף. באיוז זכות הוא עושה להם
 כל הנסים הללו א"ל הקב"ה (ססו) ששים המה מלכות ושמינים פילגשים
 הרי ק"מ ולא מצינו אלא ע' ל' בני חם וי"ד בני יפת כ"ו בני שם שנא'
 (דכ"ט ז) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל וכמה הם (גלגלית טו) כל
 הנפש לבית יעקב הכאה מצרימה שבעים והאומות ע' ואת אומר ק"מ.
 אלא ס' משפחות יש בארץ שמכירין את אביהם ואינן מכירין את
 אמותיהן ונקראו מלכות. ושמינים משפחות יש בארץ מכירין את אמותיהן
 ואינן מכירין את אביהן ונקראו פילגשים שהפילגשים השודרות. והשאר
 אינם מכירין לא אביהם ולא אמם אלא מעולמים ועליהם נאמר (ע"ו)
 ועלמות אין מספר. וישראל אחת היא יונתי תמתי גדלו במצרים (ויקרא
 כג) אשר בשר המורים וגו' והן גן נעול אחותי וגו'. אחת היא שקילקלה
 שם ופירסמה הכתוב שנאמר (ויקרא כד) ויצא בן אשה ישראלית והוא בן
 איש מצרי הוא המצרי שהרג משה שלא תתפרסם הדבר בין המצריים
 שנא' (שמות ג) ויך את המצרי וגו'. אבל ישראל (ה"ט ו) הכו לה' משפדות
 עמים כיון שראו בן ראה בנות ויאשרוהו וגו'. באו לילך וה' הולך לפניהם
 וגו' לא ימיש וגו' והמן יורד והבאר עולה להרים להם יורד המן מן השמים
 והמים מן הארץ וכשר מן הים ויגו שלוים מה שלא נעשה לבריה בעולם
 הרגישוהו ואמרו (ע"ו) מי זאת הנשקפה וגו' אמרו להם בניו של
 אלהים הן אמרו להן אינן בני מצרים לא כשם ששעברו המצרים בזכרים
 לא כך שעברו בנשים מיד קפין הדיבור על משה א"ל מנה את בני וידעו
 שהבנים בני אבותיהם שנא' (במדבר ה) שאו את וגו' בני ראובן וגו' בני
 שמעון וגו' וכן כולם. אמר הקב"ה לסומות אמותיכן גדלו בין הטמאים
 ולא נחשדו ואתם גדלתם בין המהורים ונחשדתם לפיכך יבא מעשה ידיהן
 של

מתנות כהונה

משלשל וכי. מוריד דלי לתוך הבור למלאות מים: תגר ויגזון לפון רוגז וסרעומות: ה"ז
 ולא מניח לאלו ע' שלשים בני חם וי"ד בני יפת כ"ו בני שם ועיין בפרשת נח ודע"ס שבפרק
 אלה מולא ע"ד שם והם ויפת עמנו לא מנה עמנו רק הנולדים אחר המבול בלא החמיל עלם
 חדש וישאר רק ה' יותר ואחד לא מעלה ולא מוריד ושבו מנאחי בשחר טוב מזמור ט' שגורם כנו
 נחלק העולם חלל לפשעים ויב גבולות עמים למספר בני ישראל אמור מעתה שם ודרכי
 שגהתי אהם בלתי אכל בילקוטו ב' נח כחב בשם מדרש מ"ט מדות ח"ל ע"ד היו בני נח ולא
 יגלה ועצר לזיקים היו ולפיכך יאלו מכללם: ואינם מכירים את אמותיהן כ"ג ג"כ ומדרש
 חיים ונראה שם לכל אחד ואחד מים הרבה והבנים הנולדים בערעובת הם ולכן אינן מכירין
 אימותן: השודרות לנאף חף עס מי שאינה מיוחסת לו: מעולמים נעלמים: ה"ז של
 עתה שכן סגן הכהן כדו שלל התפרסם משום חלול השם שלא יפלא בעל דין מקום לומר הכי
 שהחליף זה שלל בנפשו זו וילמוד סתום מן המפורסם שאף כגולן נעשה קן ולכן מלא משרע"ה
 מקום

של אותן שגדלו בין הטמאים והיו מהורות ויברקו ויוכיחו למי שגדל בין
 טהורים ונטמאו לכך היו המים מן הכיור. בכלי חרש א"ר מאיר היא
 השקתו וין משוכה בכוסות משובחין לפיכך כהן משקה אותה המים המרים
 במקדה של חרס. ומן העפר מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסומת
 זכתה יוצא ממנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה (גלגלית יז) ואנכי עפר
 ואפר לא זכתה תחזור לעפרה. רבותינו אמרו בשכר שאמר א"א ואנכי
 עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה ועפר סומת אבל עפר כיסוי
 לא מנה מפני שהוא הכשר מצוה ואין ממנו הנאה. למה היה בודקה
 במים ובעפר לפי שהאדם נברא מן העפר והוא נוצרה במים לכך היא
 נבדקת במים ובעפר אם מהורה כברייתה: (יג) ומן העפר אשר יהיה.
 יכול יתקין מכוויץ ויכניס ת"ל בקרקע המשכן אי בקרקע המשכן יכול
 יתפור בדקר ת"ל אשר יהיה הא כיצד יש שם הבה אין שם תן שם. יקח
 הכהן ונתן אל המים תני ג' צריכין שיראו עפר סומת ואפר פרה ורוק
 יבמה. משום ר' ישמעאל אמרו אף הם צפור של מצורע. והעמיד הכהן
 את האשה מקום שמעמידה בתחילה שם מעמידה בסוף. לפני ה' והלא
 כתיב למעלה והעמידה לפני ה' אלא שהוא מודיעה לפני מי היא עומדת
 לפני ה'. ופרע את ראש האשה לכהן שנכנס בכה"ק ועברו ממתין בחוץ
 שלא יטמא לא דיו להיות כרכו כך שלא יאמר הכהן אני פורע ראש
 האשה ורוחו נסה עליו לכך נאמר לפני ה' ופרע. ופרע למה שדרך בנות
 ישראל ראשיהן מכוסות ולכך היה פורע ראשה ואומר לה את פרישת
 מדרך בנות ישראל שדרכין להיות מכוסות ראשיהן והלכת בהרכי הנשים
 שהן מהלכות ראשיהן פרועות הרי לך מה שרצית. ונתן על כפיה את
 מנתה הזכרון אבא הנן אומר משום ר"א מפני לינעה כדי שתחזור בה
 והלא דברים ק"ו אם הם המקום על עוברי רצונו. עאכ"ו שידום על עושי
 רצונו. מנחת קנאות היא יהיו כל מעשיה רשם קנאה יכול אם לא היו
 כל מעשיה לשם קנאה לא תהא כשרה ת"ל היא. וביד הכהן יהיו מי
 המרים מניד הכתוב שאין המים נהפכין להיות מרים אלא בידי כהן.
 ד"א נקראו מרים ע"ש שמאריים את הנוף ומבערין את העון.
 המאריים

מתנות כהונה

מקום כשר להטנו: ה"ז כיוון שדלו כן כו': סלג סוף כמים וספס כיכס (סס): מעני שלבה
 השקתהו היא הספקה את הנוף: אמרה סו' וסחורה נזה לעשות לה דברים שחוקי דעסס
 סורה הבא עפר דרכסין: עפר כיסוי לא מנה ס"ז: כדו שתחזור. פי' ומסורס ולא ספקס חסס
 גרסי': בילקוט דף כ"ה ריש ע"ג גרס לפי שגול נכרה כו'. ופי' הבעול כי טבע הזכר קשה וחזק בתולדות וטבע אדם הנאשון הנכרה מן העפר
 והיא נוצרת ממש מהתח מללעמויו ותולדות המים נוברת בהן לפיכך כן חלופי כה ומעתיב בשר
 ודם הימיה והיבנה מניו בה מכה להם הלבנה שנוצרת בהן ויצורפולמי יש גרס' אחרת והע"ה
 יילקוטו גם היא חלל כהן אין זורך להגיה: בברוייתה תפאר כברייתה: יש סס. עפר תחוח
 יצא ולא אין סס עפר תחוח יצא ממקום אחר ויחסה בקרקע המשכן ויטלו משם והכי איהת
 נכרה ס' היה מניח: תני ג' צריכין שיראו ירושלמי ב' היה מניח: לא דיו. בהחיה וכי
 יהיה טוב מרבו: אני פורע. לשון תימה כיוון הוא לו: אם הם המקום. שהרי הם עליה שלא
 סמנת במים המאריים: יהיו כל מעשיה גרסי'. ופי' מעשה של מנחה: ת"ל הוא מיוסר. כו'א
 לרבות ספקה כשרה טבל מקום: ה"ז מניד הסכות שאין כו': ומבערין לבון טעור. בספר
 גרסי'

המאררים א"ר תנהומא מים המאררים כנגד רמ"ח איברים שיש בה וכנגד רמ"ח איברים שיש בנואף: (יד) והשביע אותה הכהן. אין משבעין שתי סומות כאחת ואין שורפין שתי פרות כאחת ולא עורפין ב' עגלות כאחד ולא הורגין ב' אנשים כאחד ולא מסגירין ב' כא' ולא מחליטים ב' כא'. ואמר א האשה בלשונם ואל הנגב ואל הנולך בלשונם אם לא שבב איש אותך מלפני שפותח לה בזנות אומר לה הרבה היין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדו עושה הרבה קדמוך וגשטפו. אל תגרמי לשם הגדול שנכתב בקדושה שימח על המים. ואומר לפני דברי אגדה מעשים שאירעו בכתובי הראשונים כגון (לויטו) אשר חבמים ינידו וגו'. ואומר לפני דברי שאינן כדאי לשומעין היא וכל משפחות בית אביה כגון מעשה ראובן בבילה ומעשה יהודה בתמר שהורו על מעשיהם ולא בוישו מה היו סופן נחלו חיי עוה"ב: (פו) ואם לא שמת מומאה תחת אישך. למן נאמר לפי שמצינו שריבה הכתוב ארוסה ושומרת יבם לקינני ויכול שיהיו שותות ת"ל תחת אישך את שהיא תחת אישה שותה ואין אלו שותות מומאה להוציא דרך איברים. הנקי ממי המרים המאררים האלה א"ל ישמעאל בתחלה מודיעה כהן של מים המרים אומר לה בתי אומר לי המים המרים האלה למה הם דומים לסם יבש הנתן על גבי בשר הי ואי מזיקו כשהוא מוצא מכה מתחיל להלחל אף את אם מהורה את שתי ולא תמנעי שתהיי נקיה הה"ד הנקי ממי וגו'. ואת כי שמת אין לי אלא כדרכה שלא כדרכה מנין ת"ל וכי נטמאת. ויתן איש כך את שכבת להביא את הכרים. מבלעדי אישך להביא את אשת הכרים על הכל היו מתנה עמה: (פו) והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה. א"ר זירא בש"ר ב' שבועות האמורות בסוטה למה אחת קודם שנמתקה מגלה ואחת לאחר שנמתקה מגלה לפי שאין מוקדם ומאוחר בתורה. ורבנן אמרין אחת שבועה שיש עמה אלה ואחת שבועה שאין עמה אלה כיצד היא שבועה שיש עמה אלה באומר לה משביעני עליך שלא נטמאת ואם נטמאת יבאו בה ואמר הכהן לאשה פרט לחרשת. יתן ה' אותך אוי להם לרשעים שעושים מדת רחמים אכזריות בכ"מ שנא' ביו"ד ה"א מדת רחמים שנא' ה'

מתנות כהונה

גרסי' ומרעין ובלקום גרסי' ומרעין: כנגד רמ"ח וכנגד רמ"ח. המאריים נמתיא על כל פעמים רמ"ח: אין משבעין כו'. אחת קדיק וכן בכל אלו כפי כל אחת מהם מיעוט מסגירין ומחליטין. המזכיר: בלשונת גלויה לשון שהיא שומעת ודיק מאל האשה והיא דמר רבי יאשיהו אבל לעת ר' ישמעאל יליף לה מדכתיב ואמרה האשה אמן אמן חס איהו שומעת כולו היא אומרת אמן כדאי' נסמרי: היין כו'. שנתה מביא ליה זנות וכן שחוק וילדות ואלו כנגדו על קד בול וכן תורה: וגשטפו ע"י שלח הו מודים ופתיים: בבתרובים הראשונים וכו'. פירש"י פ"ק דסוטה נדכרין הכתובים בתורה שנעמי נתיים הראשונים כגון הגדה זו של אשר חבמים ינידו וזו של רחובן ויהודה: להוציא דרך איברים גרסי': להלחל מרעיה ומקלקל הבשר או הוא לשון חלל פלוגת מקה הבשר ומטי' בה נקבים: הכרים פירש"י כ' ארוסה ומרים בר שביה הוא ועצ' דלאו בר זייעה הוא: ולפי' שאין מוקדם וכו'. כלומר אפי' שפתי השבועות נכתבו קודם שנמתקה המגלה כדמתקוף רבה פרק היה מביא חין מוקדם וכו' וכלעל אחת כחובה אחר שנמתקה: משביעני כו'. שמהא אמת שלא נטמאת' כלומר אמרה ולא נטמאת יבאו בה כהיים דקימיה שבועה אאשה שלא נטמאת' ואלהה שתחלו כפירש"י וכאלו אמר ואל

(מסות לז) ה' ה' אל רחום וחנן וכאן מדת אכזריות. לאלה ולשבועה יכול עצמה של אשה לאלה ולשבועה אמר בתוך עמך לומר שיתיו הכל נשבעות על ולמות זו את זו ואמרות אם עשוית הפץ זה יהא סופך כסופה של פלונית: (יז) בתת ה' את ירכך נופלת ואת כמנך צבה. תני הרי הוא אומר כסומה בתת השם את ירכך נופלת ואת כמנך צבה. ממקום שהתחילה בעבירה משם התחילה הפורענות ירך התחילה בעבירה ואח"כ במן לפיכך תתקלל ירך תחלה ואח"כ במן ושאר הגוף לא פלט שנא' והיתה האשה לאלה כקרב עמה. וכן את מוציא כאנשי דור המבול אדם התחיל בעבירה תחלה שנא' (בבבסיטו) וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ לקו תחלה ושאר לא פלטו שנא' (פס) וימח את כל היקום וגו'. קמני סדום התחילו בעבירה תחלה (פס) ואת האנשים אשר פתח הבית הכזו בסגוריהם. ושאר לא פלטו שנא' (ע) ואת האנשים אשר פתח הבית הכזו בסגוריהם. ופרעה התחיל בעבירה תחלה שנא' (מסות ח) ויצו פרעה לכל עמו ויאמר אל עמו הבה הוא לקה תחלה והשאר לא פלטו שנא' (פס) ובך ובעמך. מתגלים הם התחילו בעבירה תחלה שנא' (במדבר יג) ויוציאו דבת הארץ אף הם לקו תחלה ושאר לא פלטו שנא' (פס יד) וימותו האנשים מוציאי דבת הארץ ואומר (פס) אני ה' דברתי אם לא זאת אעשה. שכיני ארץ ישראל הם התחילו בעבירה תחלה שנא' (ינמיס יג) כה אמר ה' על כל שכני אף הם לקו תחלה שנא' (פס) לכן כה אמר ה' וגו' הנני נותשם מעל אדמתם. נביאי ישראל הם התחילו בעבירה תחלה שנאמר (פס) כי מאה נביאי ירושלים יצאה הנופה לכל הארץ אף הם לקו תחלה ושאר לא פלטו שנא' (פס) ולקה מהם קללה: (יח) ובאו המים המאררים האלה במעוך. אין לי אלא במעוך ומנין אף בכל אבר ואבר ובכל שיערה ושערה ת"ל ובאו ובאו אף בכל אבר ואבר ובכל שיערה ושערה. לצבות במן ולגפל ירך ר"ג אומר מנין כשם שהמים בודקין את האשה כך בודקין את האיש הנואף ת"ל לצבות במן ולגפל ירך. ואמרה האשה ולא אלמת. אמן אמן אמן על השבועה אמן על האלה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר אמן לשעבר אמן לע"ל אמן שלא נטמאתי מן האירוסין אמן שלא נטמאתי מן הגשואין. וכתב את האלות האלה ולמה מים מסקום שבאת דין וחשבון. את האלות הולכת. וכתב לפני מי שהיא עתידה ליתן דין וחשבון. את האלות ויכול כל האלות שבתורה היה כותב ת"ל האלה. הכהן פסל הכתוב בישראל. בספר ולא בנייר: (יט) ומחה אל מי. ר' זכריה התניה דר' לוי משתעי הדין עובדא. דר"מ הוה יליף דריש בכנישתא ככל ערובת שובת

מתנות כהונה

ואם נטמאת משביעני שיבאו בה: יבול עממה וכו'. שיהקיימו בה השבועה והאלה ת"ל לצבות במן מימרכא קא יליף ליה כדאיתא פ' בשם וכן פירש"י בסדר זה: מאיש זה. שנחשדה עליו: ס"ג בירושלמי פרק היה מביא שיהא הולכת וכסא לפני מי שחול עתידה ליתן דין וחשבון: ס"ג בירושלמי פ"ק דסוטה משתעי הדין עובדא דר' מאיר היה יליף דריש בכנישתא ככל ערובת שבת וגו' פ' הים נוספר זה מעשה דר"מ הים רגיל שיהא דורש בכניש כל ערב שבת וסב

אסיפת אמרים

סק"ו (פס) מים. פי' ע"ש מקום שבהם פי' שבהם מספס סרוקס. ועפר ע"ש. ילחן אחס הולך למקום כו' ובהך ע"ש לפני מי אהס עתיד כו' סבכ"ס חובב וכו'.

שובה והות תמן חדא איתתא יליפה שמעת קליה. חד זמן איעני דרשא
 אזלת בעייה מיעל לכיתה ואשבתת בוצינא מיטפוי. א"ל בעלה הן הויה
 אמרה ליה הוינא שמעת קליה דרושה. א"ל כך וכך לא הוי אתתא עללה
 להכא עד זמן דהיא אזלא רקקה באפוי דרושה. צפה ר"מ כרות"ק ועבו
 גרמיה השש עייניה. אמר כל איתתא דחכמה מלחיש לעיינא תיתי
 תלחיש. אמרין לה בגירונא הא ענתוך תיעולין לביתיה עבדי גרמין
 לחשה ואת רקקה גו עייניה. אתת לנביה אמר לה חכמת אנת מלחיש
 לעיינא. מן אימתיה עלה אמרת ליה לא. א"ל ורוקית בגוה ז' זמנין והוא
 טב לה. מן דרוקת א"ל אזלין אמרין לבעליך חד זמן אמרת לי ותא דרוקית
 ז' זמנין. אמרין ליה תלמידוי ר' כך מבזים ד"ת אילו אמרת קן לא הוינן
 משלחין ומייתין ליה ומלקין ליה ספסלא ומרעיין ליה לאינתתיה. א"ל לא
 יהא כבוד מאיר גדול מכבוד קנו ומת אם שם הקדוש שנכתב בקדושה
 אמר הכתוב שימחה על המים בשביל להפיל שלום בין איש לאשתו
 וכבוד מאיר לא כ"ש: (כ) אל מי המרים. אמר אבוב דשמואל צירך
 ליתן מר לתוך המים שנא' מי המרים שמרים כבר. והשקה את האשה
 וגו' תני היה משקה ואח"כ מקריב את מנחתה שנא' והשקה את האשה
 וגו' ואח"כ ולקח הכהן וגו'. וכאז בה המים המאדרים למרים תני כשם
 שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו שנא' ובאו דברי ר"ע
 זכן היה דורש ר"ע ששה קראי כתיב באו ובאו באו ובאו חד לצואה
 דידיה וחד לצואה דידיה. חד לעשיה דידיה וחד לעשיה דידיה. חד לבדיקה
 דידיה וחד לבדיקה דידיה. המים המאדרים למהם מה ת"ל למרים אלא
 שחיו עושים בה מיני פורעניות משונים היתה מלוכנת עושין אותה
 שחורה מאדמת עושין אותה ירוקה וסרה פיה ותפה צוארה יהא בשעה
 גישל תהא זבה תהא מתעמשת תהא מתפרקת איברים: (כא) ולקח הכהן
 מיד האשה ולא מיד שלוחה. מיד האשה א"ל ר"א לרבי יאשיה מנין
 למנחת סוטה שזעונת תנופה בבעלים א"ל אתיא יד יד משלמים כתיב
 הבא ולקח הכהן מיד האשה וכתיב התם (ויקרא ז) ידיו תביאנה את אשי
 ה' מה כאן כהן אף לחלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד
 בהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף. את מנחת הקנאות מניד שמביאה
 מנחה אתת לשם שתי קנאות. והניף את המנחה לפני ה' במזרח
 שבכ"מ שנאמר לפני ה' הוא במזרח עד שיפרש לך הכתוב. והקריב
 אותה אל המזבח לימד על מנחת סוטה שזעונת תנופה והגושה. וקמין
 הבהן

מתנות כהונה

ומז עיין מעשה זה ביקרא רכס פ"ט ופס פירשמו וכן לקמן פ' סוטים: חדא לימחה גרסי':
 ס"ז שמעת קליה: איעני דרשה. נמשך דרשה: ס"ז בעי ה מיעל מיטפי. לא כיו אחת
 עללה להכא עד זמן דהיא אזלה רקקה באפוי דרושה: גרמיה כל אחת. עבדי גרמין. חכמת
 אנת גרסי': מן חומתיה. מן אימתיה שמתירלה מפניו כי לנעם טיה: ספסלא וכו'. פ'
 סיינו כוסחין לוחו על העמוד ומלקין לוחו: דמרעיין ומלנין ומפיסין כו': אל מי המרים
 גרסי': ס"ז ובאז ובאו דברי ר"ע ועיין כל זה פ' כסם: ששה קראי וכו'. פ' דכתיב
 פעמים ובאו והו מלי למכתב בלו הכי שלשה ויון לרבות עוד ג' כרי טסה: תנופה בבעלים
 גרסי' פ' במטה הסכן ידו טסה דס כמו בכל הטעמים ושין כל זה נפ' היה מביא: מנחת
 אחת

כהן מן המנחה וגו' מן המנחה המחוברת שלא תהא מונחת בתוך כ'
 כלים. וקמין והקמיר המזבחה מן הקמרות שאנו עתידין לרבות. כיצד
 מקמירו מורחו וגו' על נבי אישים דכתיב וכל קרבן מנחתך וגו':
 (כב) ואחר ישקה את האשה את המים. מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה
 את האשה אלא להביא את שרשומו ניכר. והשקה את האשה למה נאמר
 לומר לך שאם נסחקה מנלה ואמרה איני שותה היה ר"א אומר מכין אותה
 ברחבו של סוף ומערערים אותה ומשקים אותה על כרות. והיתה אם
 נטמאה בין כדרכת בין שלא כדרכה. ותמעל מעל באישה מניד הכתוב
 שמעילת הבעל גורם לפי שמצינו פוסמאה בשאר עריות ויכול אם נטמאת
 באחת מהן שהמים יבדקו אותה ת"ל ותמעל מעל באישה שמעילת בעלה
 גורמת לה שתבדק. ובאו בה המים וגו' מלמד שהם מתלחלים בכל
 איבריה. וצבתה במנחה וגו' כתוב אחד אומר בתת' את ירךך וגו' הקדים
 ירך לבטן. וכתיב א' אומר וצבתה במנחה ונפלה ירכה הקדים בטן לירך.
 רבנן אמרי כי לייט ירך והדר בטן לייט כשם שהתחילה בעבירה תחלה.
 מיה כי בדקי כארחייהו בדקי. איתיבין בקללה נמי כתיב לצבות בטן
 ולנפל ירך לא תכרא תהוא דמודע לה כהן דבמן ברישא והדר ירך שלא
 להוציא לעז על מים המרים. והיתה האשה לאלה בקרב עמה שתהא
 ספורסת לכל: (בג) תני היה ר"מ אומר מנין שבמדה שאדם מודד בה
 מודדים לו שנא' (שפיט טו) בסאמאה בשלחה תריבנה. אין לי אלא דבר
 שהוא סאה מנין למודד בתרקב וחצי תרקב קב וחצי קב רובע וחצי רובע
 תומן ועוכלא מנין שנא' (טו) כי כל סאון סואן ברעש. ריבה כאן סאות
 דריבה. אין לי אלא דבר הבא במדה מנין שאפילו פרושות מצטרפות
 להשבין גדול ת"ל (קמ"ט) אחת לאחת למצוא חשבון. בנחה שבעולם
 אדם נכשל בעבירה שהיבין עליה מיתה בידי שמים מת שורו אבדה
 תרנגולתו אבדה צלוהיתו נכשל באצבעו ההשבון מתמצה אתת
 מתארעה לאחת וההשבון מתמצה. כמה הוא מיצוי השבון עד א'. וכן
 את מצוא בסומת שבמדה שמדרה בה מודדין לה היא עמדה לפניו כדי
 שתהא נאה בעיניו לפיכך כהן מעמידה לפני הכל להראות את קרונה
 שנא'

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

פ'תוס'. דלתי מנחות מבעי ליה: ומנחתו ברת ופוסל כלי: ונקט לטון סמטסה (סז): כמה חזון
 שיהא כל המנחה מחוברת בכלי אחד:
 ושרשומו ניכר. שלא נחמק לנמרי מעלת סוטה במים אפי' ישקה לוחה: שמצינו מונחם.
 דכתיב פוסמא גבי כל העריות: שמעילת בעלה. שנתה מחוץ לאהר שקולס כו': כי לייט.
 כמקלל הכהן: מ"א יו כו'. המים כשהיו בודקין כדך הליכסן בבטן מתחלה ואח"כ בידך:
 לא חבדה. אינה סתירה שמודיע לה הסכן שמבטן יתחול סתיה שלג ויאמרו אח"כ שלג סין
 בודקין כמאמר הסכן: תומן ועוכלא. מקולות קמית וביעורס ככ"ב המוכר חס הספינה
 כדפי' בפ"ק דסוטה: שאפי' פרושות. פירסי' אפי' שלג נכרעו ממונו פעס ראשונה ושמיה
 לא יתורו לו עליה חלל מלכסין לו לוחו לחשבון: ס"ג החישובון מתננה אחת מתארעה לאחת
 והשכסן ט' והסי מוכס לקמן בקהלם ויבליקוט קהלם: מתמצה למצוא דרס לטון מזוי ס'
 גמר וכוף: אחרת מתארעה ט'. אחד מדמן נגד העירו כלומר במס סכסל או יצאן הוא נגד
 מס שנתחייב מיתה כי דס כדס יכסר וחס נחמס טסב על נכסל כאלצטו לבדו מתוישב יוחר וכו'
 לומר שהכסל כאלצטו אינו מתכסר לו חלל חס ינקף בנחתו חלצטו פעס טסב קודס שנתרפס
 ינקף

שנא' והעמיד הכהן את האשה לפני ה' זה שער נקנור . היא פרשה סדר
 נאין על ראשה לפיכך כהן נוטל כפה מעל ראשה ונותנה תחת כפו
 רגליה . היא קשטה לו פניה לפיכך פניה מוריקות . היא כחלה לו עיני
 לפיכך עיניה בולמות . היא קילעה לו שיערה לפיכך כהן סותר את שיערה
 היא הראית לו באצבעותיה לפיכך צפרניה נושרות . היא הנרה ל
 בצלצל לפיכך כהן מביא הכל המצוי וקושר למעלה מדיה . היא פשטו
 לו ירכה לפיכך ירכה גופלת . היא קבלתיה על כריסה לפיכך בטנה צבה
 היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה . היא השקת
 יין משוכה בכוסות משוכחות לפיכך כהן משקה מים המרים במקידה ש
 חים . היא עשתה בסתר וישב בסתר עליון שם בה פנים שנא' (לוי כ)
 ועין גואף שמה נשף לאמר לא תשורני עין וסתר פנים ישים . ד"א היא
 עשתה בסתר המקום פירסמה כגלוי שנא' (משל כ) תכסה שנאה במשאון
 תגלה רעתו בקהל . אנשי דור המבול לא נתנאו לפני המקום אלא מתוך
 טובה שהשפיע עליהם שנא' (לוי כ) בתיהם שלום ספרד וגו' שורו עבו
 וגו' ישלחו כצאן עויליהם וגו' ישאו בתוף וכנור וגו' יבלו בטוב ימיהם
 וגו' היא נרמה להם ויאמרו לאל סוד ממנו וגו' מה שדי כי נעבדנו וגו' .
 אמרו דוד המבול הואיל ואין לו עלינו מרחות אלא שני שיפות של נשמים
 הללו אין אנו צריכין יש לנו מעיינות ונהלים שאנו מסהפקין מהם מים
 בין בימות החמה בין בימות הנשמים שנא' (מלכים ב) ואד יעלה מן הארץ
 וגו' . א"ל הקב"ה בטובה שהטבתי לכם בה אתם מתנאים לפני בה אנו
 נפרע מכם שנא' (ס ז) ביום הזה נבקעו וגו' וימה את כל היקום וגו' . רבו
 יסו בן דורמסקית אומר הם לא נתנאו לפני המקום אלא כנגלל העין
 שדומה למים שנא' (ס ז) ויראו בני האלהים את בנות האדם . אף המקום
 לא נפרע מהם אלא כנגלל המים הדומה לעין שנא' ביום הזה נבקעו וגו' .
 אנשי המנדל לא נתנאו לפני המקום אלא בשביל טובה שהשפיע להם
 שנא' (ס ז) ויהי כל הארץ שפה וגו' ויהי בנסעם מקדם וגו' . ואין ישיבה
 אלא אבילה ושתיה שנא' (שמות נב) וישב העם לאכול ושתו . והיא נרמה
 להם שנא' (מלכים ז) ויאמרו הבה נבנה לנו וגו' . ובה נפרע מהם הקב"ה
 שנא' (ס) ויפץ ה' אותם משם וגו' על כן קרא שמה כבל וגו' . אנשי סרום
 לא נתנאו לפני המקום אלא בשביל טובה שהשפיע להם מיהו אומר
 בארצם (לוי כ) ארץ ממנה יצא להם וגו' מקום ספרד וגו' נתיב לא ידעו
 עיט וגו' לא הוריקוהו בני שחץ וגו' אמרו סרום הואיל ומזון יוצא מארצנו

אסיפת אמרים

סיני . פי' מרוב נתיב מה שאמר אלה לאהם
 כי א"ל נשמות השכונ פחות מא' (ס) : אמרו סרום .
 כל אמרו דור המנדל (ס) : שמה וגו' . טושים
 דק"ה

מתנות כהונה

מקוף הראשון כדליתא בפ"ק דתולין דס ניקוף
 מרלה כדס עולה ה"מ כאלבע ימין וביקוף שני
 וסרטי' ז"ל כאלבע ימין ניקוף ככה וביקוף שני
 קדם כמחפפה הראשון ולפי זה אין לוקף לרחוק
 דבר אחר וכן בינושמי גרם ליה כפ"ק דסוטה : שער ניקמור . שמה לנורה וכל מקום דכתיב
 לפי ה' הוא לך מזרחי : כיפה נשיפה : תחת כנליה ה"ג ס"ק דסוטה : באצבע עותיה רמזה
 לו שיבה חללה : צלצול חנוכה נאה : חבל מזרי . פי' בערך הכל העשוי נגנזים של אילן
 שייך לקמן : שם בה פנים . סרטי' פנאי שלו כד"ל ושפתי אף פני בלגם הוא : ה"ג פנים
 פנים ד"ל הוא כ"ו : במשאון כהן : שני טפות כ"ו . ע"ש שני רביעיות שהן זמן הגשמים
 כדליתא

כסף וזהב יוצא מארצנו אכנים טובות ומרגלות יוצאות מארצנו אין אנו
 צריכין שיבא אדם אצלינו שאין כאין עלינו אלא להסרנו נעמוד ונשכה
 את הרגל מבינותינו . א"ל המקום בטובה שהטבתי לכם אתם מבקשים
 לשכה את הרגל מבינותיכם אני אשכה אתכם מן העולם מהו אומר (ס)
 פרץ נחל מעם נר וגו' . (ס ז) לפיד בוז לעשתות שאנן וגו' ישלחו אוהלים
 וגו' היא נרמה להם לאשר הביא אלוה בידו וכה"א (יחזקאל ט) הי אני נאם
 ה' אלהים אם עשתה סרום אחותך ובנותיה כאשר עשית את ובנותיך
 הנה זה היה עון סרום אחותך וגו' וכ"כ למ"ה (ס) ויד עני ואביון לא ההויקה
 וגו' . מצרים לא נתנאו לפני המקום אלא במים שנא' (שמות ה) ויצו פרעה
 לכל עמו וגו' כל הכן הילוד וגו' . אף המקום לא נפרע מהם אלא במים
 שנא' (ס ט) מרכבות פרעה וגו' . מיסרא לא נתנאה לפני המקום אלא
 בשביל לניונות שאין מקבלין שכר שנא' (שמות כ) באו מלכים נלחמו וגו'
 או נלחמו מלכי וגו' . אף הקב"ה לא נפרע מהם אלא בלניונות שאין
 מקבלין שכר שנא' (ס) מן שמים נלחמו וגו' . לא זוו משם ולא ספגוהו
 מפני שהוא גוליר . שמשון מרד בעיניו שנא' (ס ז) ויאמר שמשון אל
 אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני אף הוא לקה בעיניו שנא' (ס ט)
 ויאחזהו פלשתים וניקרו את עינו : (כד) כתוב אחד אומר (ס ז) וירד
 שמשון תמנתה וכתוב א' אומר (מלכים ג) הנה חמיך עולה תמנתה רב
 אומר שתי תמנות היו אחת של יהודה ואחת של שמשון . א"ר איבו בר
 גרי כגון הדא בית מעון שיורדים לה מפלוגתא ועולי' לה מטבריא . ר'
 סימון אומר תמנת אחת היתה ולמה כתיב בה עליה . של שמשון שלא היתה
 יהודה שהיתה לשי"ש לפיכך כתיב בה עליה . כתיב ויבאו עד כרמי תמנתה א"ר שמואל
 לשי"ש לפיכך כתיב בה וירדה . כתיב ויבאו עד כרמי תמנתה א"ר שמואל
 בר רב יצחק מלמד שהיו אביו ואמו מראים לו כרמי תמנתה זרועים
 כלאים ואומרים לו כשם שכרמיהם זרועים כלאים כך בנותיהן זרועות
 כלאים . ואביו ואמו לא ידעו כי מי"י הוא א"ר אלעזר ב"ו מקומות כתיב
 לא תתחתן כמ א"ר אבין ליאמר ז' עממים והכא הוא אומר הכן . א"ר יצחק
 (משל ג) אם ללצים הוא יליץ ולענונים יתן חן : (כה) תני ר' אומר תחלת
 קלקולו בעוה לפיכך לקה בעוה . תחלת קלקולו בעוה דכתיב (שמות ז)
 וירד שמשון עזתה וירא שם אשה זונה ויבא אליה לפיכך לקה בעוה
 דכתיב (ס ט) ויורידו אותו עזתה ויאסרוהו בנחשתיים ויהי שוחן בכית
 האסורים . איתביון והכתיב (ס ז) וירד שמשון תמנתה א"ר שמואל בר
 נחמן

מתנות כהונה

כדליתא בפ"ק דסעוים : אמרו סרום הואיל גרסי' : שיבאו בני אדם גרסי' : לא זוו מסס .
 משמע הככבים לא הלקן לו כבוד כלל ולא ירדו למטה חלא מן השמים ללחמים משח"כ גבי פרעה
 דכתיב ויסע מלאך ה' להלכים וגו' ויבא בין מהם מזרים וגו' גס הוא לבדו פתח כמו שקדשו
 מדכתיב עד אחד : ולא ספגוהו . פי' לא חשבוהו לבלום : ספגוהו הוא השוים : ונלייר
 הדיוט והלש דייק מדכתיב מן השמים נלחמו ומאסרוהו נלחמו : של יהודה . כלומר שעלה
 שמה יהודה והיא יושבת על הסר : ה"ג בינושמי ס"ק דסוטה כגון הדא בית מעון וכ"י פי'
 צום משן סיהם יושבת בשופטו של הסר והיו עולין לה מטבריה שופעה בעמק וירדוין לה מפלוגתא
 שמה יושבת כדלש הסר : ה"ג ליאסר שצעה ענמיים וכה הוא אומר סן א"ר יצחק ופי'
 פירות וכאן הוא אומר כי פי מה' הוא : אם לללים כו' . כלומר כדך שאלס כולה ללך מולתין
 לוט

גחמן דרך נשואין היה של תמנתה אבל תחלת קלקולו בעוה היה . ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנהל שורק וגו' מהו בנהל שורק שנעשה כאיל שאין עושה פירות כך כיון שנשתלש בחטא נעשה מועד לעבירה. ושמה דלילה רבי אומר אלמלא לא נקרא שמה דלילה היתה ראויה שתקרא בן דלילה את כחו דלילה את מעשיו דלילה את לבו . כתיב (ס"ט) ותרא דלילה כי הניד לה את כל לבו וגו' מנא ידעה א"ר הגן ניכרין דבריאמת , נחמני אמר ידעה ביה באותו צדיק דלא מפיק ש"ש לבטלה כיון דאמר לה נזיר אלהים אני אמרה השתא ודאי קושמא קא אמר . דלילה את כח דכתיב (ס"ט) ויסר כחו מעליו . ויהי מוחן בבית האמורים א"ר יוחנן אין מתינה אלא לשון עבירה וכה"א (ל"ג) תמחן לאתר אשתו וגו' מלמד שכא"ר הביא לו אשתו בבית האמורין כדי שתתעבר ממנו היינו דאמריו אינשו קומי דשתי חמרא חמרא קומי רפוקא גרידיא דיבלא . א"ר יצחק דבי ר' אמי לפי שנתאוה שמשון לדבר טמא לפיכך נתלו היו בדבר טמא שנא' (שופטים טו) ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו וגו' . ויקרא שמשון אל ה' ויאמר אדני אלהים זכרני נא וגו' מה זכירה היתה לו אצל הקב"ה ודאי מתאוה לזנות . א"ר יהודה בשם רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבון העולם זכור לי כ' שנה ששפמתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקר טמקום למקום . מהו האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים א"ר אחא אמר לפניו רבון העולם תן לי שטר עיני אחת בעוה"ז ושטר עיני אחת תהא מתוקנת לי לע"ל : (כז) אבשלום בשערו מרד שהיה מתנאה בו שנא' (ש"ג י"ד) וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים וגו' . לפיכך נתלה בשערו שנא' (ס"ט) ויחוק ראשו באלה יותן בין השמים וגו' . תני ר' יהודה הנשיא אומר אבשלום נזיר עולם היה אחד ליי"ב חדש היה מגלה שנא' (ש"ט טו) ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואישלם את גדרי וגו' כי נדר נדר וגו' . ומגלה אחד ליי"ב חדש שנא' (ש"ד) והיה מקץ ימים לימים אשר יגדה וגו' . יליף ימים ימים מבתי ערי הומה דכתיב (ויקרא כ"ט) ימים תהיה נאולתו מה להלן י"ב חדש אף כאן י"ב חדש . ר' נחוראי אומר מגלה אחד לל' יום וליף ליה מכהנים שנא' בהם (ויקרא מד) וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו . ויותר מל' יום הוי פרע . ונבי בהניב מה מעם אין רשואין לגדל פרע משום כבוד הג"נ איכא כבוד . ר' יוסי אומר מגלה מע"ש לע"ש שכן מצינו בכני טבריא ובכני צפורי מגלחין מע"ש לע"ש . (ש"ג י"ד) ושקל את שער ראשו מאתים שקלים וגו' אבשלום א"ר חנינא

מתנות כהונה

אוחו : דרך משל . אוחה שלקח במתנת דרך נשואין ולא היה כ"כ בקילקול אבל אוחה שמתחם היתה בלא קידושין כפרשי' : שאין עושה פירות . קרי ביה בנהל סרק : שנשתלש שם ה"ה פעם ה' : היתה ראויה שתקרא גרסי' : ה"ג כתיב ומרה דלילה : עבירה זנות : ה"ה כדי שתתעבר ממנו היינו דאמריו אינשו קומי דשתי חמרא חמרא קומי רפוקא גרידיא דיבלא א"ר ר' יוסי א"ר אמי לפי שנתאוה שמשון לדבר טמא לפיכך נתלו היו בדבר טמא שנא' (שופטים טו) ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו וגו' . ויקרא שמשון אל ה' ויאמר אדני אלהים זכרני נא וגו' מה זכירה היתה לו אצל הקב"ה ודאי מתאוה לזנות . א"ר יהודה בשם רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבון העולם זכור לי כ' שנה ששפמתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקר טמקום למקום . מהו האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים א"ר אחא אמר לפניו רבון העולם תן לי שטר עיני אחת בעוה"ז ושטר עיני אחת תהא מתוקנת לי לע"ל : (כז) אבשלום בשערו מרד שהיה מתנאה בו שנא' (ש"ג י"ד) וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים וגו' . לפיכך נתלה בשערו שנא' (ס"ט) ויחוק ראשו באלה יותן בין השמים וגו' . תני ר' יהודה הנשיא אומר אבשלום נזיר עולם היה אחד ליי"ב חדש היה מגלה שנא' (ש"ט טו) ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואישלם את גדרי וגו' כי נדר נדר וגו' . ומגלה אחד ליי"ב חדש שנא' (ש"ד) והיה מקץ ימים לימים אשר יגדה וגו' . יליף ימים ימים מבתי ערי הומה דכתיב (ויקרא כ"ט) ימים תהיה נאולתו מה להלן י"ב חדש אף כאן י"ב חדש . ר' נחוראי אומר מגלה אחד לל' יום וליף ליה מכהנים שנא' בהם (ויקרא מד) וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו . ויותר מל' יום הוי פרע . ונבי בהניב מה מעם אין רשואין לגדל פרע משום כבוד הג"נ איכא כבוד . ר' יוסי אומר מגלה מע"ש לע"ש שכן מצינו בכני טבריא ובכני צפורי מגלחין מע"ש לע"ש . (ש"ג י"ד) ושקל את שער ראשו מאתים שקלים וגו' אבשלום א"ר חנינא

חנינא כתרובית גדולה היה . יכול ככיוון . ר' יבבי בש"ר יותנן אומר בדון היה עשוי . א"ר חנינא כד סלקית להבא נסבית אוזרי ואוזריה דברי ואוזריה דחמריה מקפא כורתא דתרוביתא דארעא דישראל ולא ספיק . קצית חד חרוז ונגר מלא ידי דבש : (כז) אבא שאול אומר קובר מתים הייתי פעם אחת נפתחה מערה מתחתיו ועמדתי בגלגל עיניו של סת עד חוטמי כשהזרתי לאחור אמרו לי של אבשלום היתה . שמא תאמר אבא שאול ננס היה לאו אלא אבא שאול ארוך בדורו היה ור' מרפון מניע לכתפו היה . ר"ט ארוך בדורו היה ור"ע מניע לכתפו . ר"ע ארוך בדורו היה ור"ט מניע לכתפו . ר"מ ארוך בדורו היה ור' מניע לכתפו . ר' ארוך בדורו היה ורב מניע לכתפו . רב ארוך בדורו היה ורב יהודה מניע לכתפו . רב יהודה ארוך בדורו היה ודא דיאלא מניע לכתפו . פושתבנא דפוטבדיתא קאי ליה לאדא דיאלא עד פלניה כ"ע קיימי ליה לפושתבנא דפוטבדיתא עד פלניה : (כח) כתיב (ש"ג י"ד) וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד יכול בכל ת"ל מכה ונגלו ועד קדקדו לא היה בו טום . ודכוותיה (ש"ג ט) ולו היה בן ושמו שאול בחור ושוב יכול בכל ת"ל משכמו ומעלה נבזה מכל העם . תנא דבי ר' ישמעאל בעת שנתלה אבשלום באלה שקל ספסירא בעא למיפסקיה באותה שעה נבקע שאול מתחתיו . ולפי שבא על ר' פילגשי אביו שנא' (ש"ג טו) ויעוב המלך את עשר נשים ואומר (ס"ט) ויבא אבשלום אל פילגשי אביו רפיכך ניתנו בו ר' לונביאות שנא' (ס"ט ט"ז) ויסבו עשרה נערים וגו' : (כט) כתיב (ס"ט) ואבשלום לקח ויצב לו בחייו . מאי לקח ארשב"ל שלקח מקח רע לעצמו . (ס"ט) את מצבת אשר בעמק המלך א"ר חנינא בר פפא בעצה עמוקה של מלכו של עולם

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

הלך אחר עיניו כ"י ואבשלום נגלה בשערו : דקרא ויסטו סס : בדון היו כל . ססיס עשו כדן ואמר משמון . כלומר הילך חן שנכשל בשערו ומסיס וסלך כולה מלחא דמשמון וא"כ מתחיל אבשלום כלומר הילך מלחא בשערו ח"כ חנינא כתרובית כ"י ובמדרש שמואל ל"ג מלחא אבשלום כלל בפי' י"ג ופי' כ"ז מפני ששם מספר והילך נעמין אבשלום בלבד ולא דבר משמון ונאומה : כתרובים וכ' . כאלין של חרוזין שהיו עב מלחא ונפוח ויש לו ענפים הרבה וכן היו שערוסין : כב"דון כדומה משופעת ולא מסודרת מלחא : כד סלקית להבא . כשעלית לכתן לח"י מבבל : נסבית חזורי . צידושלמי דפ"ק דסופס גרסי' אסיר . ופי' חגור של עור רחבס וחזורי דהבא הוא הא וזכור' ס' שבישי דמסכת פירא גרס כמו כתן : דברי של ב"י : דחמריה חטונו של מולך בהמתו הנחמד מחמרו ופי' קוסר' זה בזה כדי שיה' סרוך ונא' לסקוף חד חרוז מהחזון של ח"י ולא הגיעו כל החטונוס עד סביב ובלשך פירשתינו כ"מ במדרש שמואל בלשון נח ומנא' : בורתא הוא כמו קורס וה"ג במדרש שמואל בהדיא קרנו של חרוז : קצירת קלחתי כלומר פגעתי חרוז אחד ופי' בהדיא במדרש שמואל : ונגר גרסי' ציר' פי' ה"ה זכ' כד"ה מ"ס הנגרים ובמדרש שמואל גרס ומשך מנא ק"ף י"ז דבש : פושתבנא בפרק המפלת פירש' סס חרס וכ"ס הערך ומפסות בשם רב"ס פירשו לשון פירסות וממשה : דיאלא פירש' שמש דרנן ודאח' פשו : קאי עומד כול' הגיע : יבול בבל וכ' . צידושלמי מסיס ביה חבל באבדו הלא חרשו כי עד וגדול נפל חוס . כל' שלל ה"ה זו דופי ומ"מ נהרג ממעמים דמס' לעיל ס' חמור : שקל ספסירא כו' . לקח חרז לחתוך שערוסין ונבקע הצהינס חמיו וה"ה מחיירא שלל יפול לחופי . ובגמ' דין לא גרס שקיל ספסירא כו' וצורתי ס"ס הוא דהס גרס ה"ה דנבקע השאלו ולי לאו דנעט למפסקיה בקיעת השאלו למס ונעין וקב גרס ליה וכן הילקוס : בעא למפסקיה גרסי' : לונביאות רומח' : במקח רע . דמפסק גמ' פ"ק דסופס : בעצה עמוקה וכ' . על חטא דב' שבע : ה"ה ויקח שלמה

עולם שנא' (ס"ז) כה אמר ה' הנני מקים עליך רעה מבייתך ולקחתי את נשיך וגו'. ודכוותיה (מלשי' לו) וישלחהו מעמק חברון א"ר הנינא בר פפא בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון (ס"ט) ידוע תדע כי נר יהיה זרעך וגו'. כי אמר אין לי בן וכתוב אחד אומר (ש"י) ויולדו לאבשלום שלשה בנים וכת אהת ושמה תמר א"ר יצחק בר אבדימי שלא היה לו בן ראוי למלכות. ולפי שנבא אבשלום ג' נניבות לב אכיו ולב ב"ד ולב אנשי ישראל לפיכך נקבעו בו (ס"ח) שלשה שבטים בכפו ויתקעם כלב אבשלום עודנו חי בלב האלה. לב אכיו מנין (ס"ט) ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך וגו' כל ימיו של דוד לא מלך אלא מ' שנה הכא הוא אומר הכין. אלא משעה ששאלו ישראל מלך. (ס"ט) כי נדר עבדך וגו' א"ל מאן את בעי כרון א"ל כתב לי חד פיתק דתרין גוברין דנסיבון עמי א"ל אמור לי למאן את בעי א"ל כתוב לי סתם ולמאן דאנא בעי אנא נסב כתב ליה סתם אול וצמת ליה תרין תרין גוברין עד דצמת ליה ר' גוברין הה"ד (ס"ט) ואת אבשלום הלכו מאתים איש מירושלים קרואים והולכים לתומם ולא ידעו כל דבר. קרואים מדוד. והולכים לתומם מאבשלום. ולא ידעו כל דבר מעצת אחיתופל. א"ר הונא בש"ר אחא כולם ראשי סנהדריות היו וכיון דחמין מילייה אתיין לחילופין אמרו רבון העולמים נפלה גא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו שאם נופלים אנו ביד דוד מתרחם עלינו ואם נופל דוד בידינו אין אנו מתרחמים עליו שנא' (ספ"ט) פדה בשלום נפשי וגו' הרי שנבב לב אכיו. לב בית דין שנא' ויאמר אבשלום מי ישימני שופט בארץ וגו' והיה בקרב איש להשתחות לו וגו' ויעש אבשלום כדבר הזה לכל ישראל. לב אנשי ישראל מנין שנא' ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל: (ל) וכן סנהריב לא בתנאה לפני המקום אלא ע"י מלאך שנאמר (שפ"ט) ביד עבדיך הרפת אדני ואבא מרום קצו וגו' אף הקב"ה לא נפרע ממנו אלא ע"י מלאך שנא' (ש"י) ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'. כולם מלכים קושרי כתרים בראשיהם. נבוכדנצר אמר אין כל באי עולם כדאי לשרות ביניהם עשה לו עב קטנה ודר בתוכה שנא' (שפ"ט) אעלה על במתי עב ארמה לעליון. א"ל הקב"ה אתה אמרת בלבבך השמים אעלה ונא אני אורידך אל שאול הה"ד (ס"ט) אך אל שאול תורד וגו'. א"ל אתה אמרת אין כל באי עולם כדאין לשרות ביניהם אתה אין אתה כדאי לשרות ביניהם (ד"ט) וכן אנשא לך מרדין ועם חיות ברא מדורך וגו' (ס"ט) בה שעתא מלתא ספת וגו'

אסיפת אמרים

בדין ולשיך נפשו להרוג ולא לכוין סטיו קיעות כרכס כעסס של חרוב (ס"ט) לפי נחקש בו ג' שבטים. (כלכו: ס"ג ירוש') שא' ויחט ג' שבטים קו

שלקח עמי: למאן וכו'. למי אתה רוצה: ורמאן וכו'. ולמי שאני רוצה אני אתה: וצמת וכו'. והמר ואסף לו שנים שנים אטבים מכל עיר ועיר כך מפורש במתומה ורבים הם ביר' בן עשה עד שאלף לו מאתים אטבים: מדוד ע"י כהנו: ובין דחמין כו'. כיון שראו הדברים צלם בחילוף וכהסוד רגוע כמו שמוצא במתומה שחיוסל פה חוסה אחר אטבים: לשרות כו'. אינס ראיס שאלב ואלב נקרכס: ומהרורה חיל לעמיד. ר' מאיר סבר לט

וגו' (ס"ט) ולקצת ירחין תרי עשר וגו': (לא) ואם לא נשמאה האשה לשעבר. ומהרורה היא לע"ל. אותה שעיה ונקתה מן האלות ומן השכועה. ונורעה זרע ר"א אומר כדאי הוא הצער שינתן לה בנים בשכרה שאם היתה עקרה נפקדת. ר' יהושע אומר א"כ ילכו כל העקרות ויקלקלו בשביל שיפקדו וזו שישבה הפסידה. מה ת"ל ונקתה ונורעה זרע שאם היתה יולדת בצער היתה יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים שחרים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים יולדת לב' שנים יולדת בכל שנה יולדת א' יולדת ב'. ר"ש אומר אין נותנין שכר לעבירה אלא לפי שהיתה אמורה לזרע לשעבר יכול תהא בן לע"ל ת"ל ונקתה ונורעה זרע מותרת היא לזרע מעתה: (לב) זאת תורת הקנאות. אין לי אלא לשעה לדורות מנין ת"ל זאת תורת הקנאות. הקנאות המקנא יקנא בשילו ובכית עולמים יכול אף ככסה ת"ל זאת. אשר תשטה אשה להביא את מי שנתהרש בעלה או שנשתתה או שהיה חבוש בבית האסורין שב"ד מקנין להם לפוסלן מכתובתן. או אף להשקותן ת"ל והביא האיש את אשתו אל הכהן האיש משקה ואין בית דין משקין. תחת אישה ונשמאה להוציא את הארוסה ואת היבמה. או איש אשר תעבור וגו' איש או איש לרבות כהן וסרים שיקנאו. והעמיד את האשה לפני ה' לרבות אשת כהן ואשת סרים שהן שוות. ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת כל מה שאמור בפרשה ללמדך שדבר אחד מעכב. ונקת האיש מעון מניד שהוא בנשיאות עון עד שלא תשטה האשה אבל לאחר שתשטה ונקת האיש מעון. והאשה היא תשא את עונה שמעון בן עזאי אומר במהרורה הכתוב מדבר הואיל והביאה את עצמה לידי דברים הללו אף היא רא תצא מידי פורענות: (לג) איש איש וגו'. אין במשמע אלא אשתו הנשואה לקינוי מנין את מריב ארוסתו ושומרת יבם שהוא מקנא לה להשקותן כשינשא ונקנאות כל הנשים שיש בהן הויה כנון אלמנה לכה"ג נרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממורת ונתינה ישראל בת ישראל לממור ולנתין כדי לאוסרין אבועל כבעל דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם. לפי שנא' והביא האיש את אשתו האיש משקה ואין ב"ד משקין. או האיש מקנא ואין ב"ד מקנאין דבר אל בני ישראל וקנא לרבות ב"ד שיקנאו. דבר אל בני ישראל ע"י ישראל מקנאין ואין מקנאין לא ע"י נויס לא ע"י תושבים. או בני ישראל פרשו לגרים. א"ר איש איש לרבות את הגרים

מתנות כהונה

ס"ז ס"ז דסוטס: הצעיר של הסקאה כדאיחא לשון: ה"ג ניס כסרכ: לעבירה שזוקיקה עצמה להקנותה שלא יסיה זכירה כקנאות בעלה וכלקמן; אסורה לזרע. לזרע זרע מבגלה: יבול וכו'. מלחר שזלסרס קסלר בליסרס: בשילו צעד סהיס משכן סילה קייס יכול סיה סלס לקנאות כחשון וכן צעד שנים עולמים קייס דרניס הקנאות לשון רכיס איושע רכיס שניס ורש"י ס"ז ס"ה סביל דלל גרסי' צטילו ור"ס דלל גרסי' טז ונגעון ור"ס כפסרי: איש או שיש. סהיס יכול לכחוש שיש וכחן או שיש לרבות כו'. וכל זה מלגלר סיעב כפ"ד דמסכת סוטס וכפסרי: להוציא את הארוסה כו'. שאין שומח חלל קמי מקנאן לן דלקמן וכהי סיסח כפ' הארוסה: ה"ג להשקותן כשינשא: הויה קידושין: כבעל כככר אסורה עליו וואן נזרך לאוסרה עליו כמפככ טעל: ה"ג אבועל כבעל דבר אל בני ישראל וזמרת וכו' ועין כפ' ארוסה ודיק וזמרת חליס לרבות וכן פירש"י ס' ארוסה: בני ישראל ושמך ליה וקנא והאי דבר אל בני ישראל מיוסר כול לרבות כפ"ד שיקנאו דוגמא מה שדרכו חלל

תנאים. ד"א איש איש לעשות אשה כאיש דברי ר"ע. ד"א איש איש לזכות אשת הרש ושומה ואשת שעמוס ושהלך בעלה למדינת הים והיה חבוש בבית האסורין שבית דין מקנין להן לפוסלן מכתובתן. יכול אף להשקותה ת"ל והביא האיש את אשתו וגו' : (לד) כי תשמה אשתו בראויה לאיש הכתוב מדבר להוציא אלמנה לכה"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. וכדברי עקביא בן מהללאל אף המשוחררת והגזירה וחכ"א משקים. אמרו לו והרי כורכמית שפחה משוחררת היתה בירושלים והשקהו שמעיה ואבמליון. כלשון הזה אמר להם דוגמא השקה ונדרתו ומ' בנדויו וסקלו ב"ד את ארנו. מה אנן קיימין אם בישראל שנשא גזירה כבר כתיב בני ישראל ולא נרים אם בנר שנשא בת ישראל כבר כתיב והביא האיש את אשתו אלא כן אנו קיימין בנר שנשא גזירה. מה דעקביא בני ישראל ולא נרים. מה טעמייהו דרבנן ואמרת אליהם לרבות כל האמור בפרשה מה אמור בפרשה ושכב איש אותה מי ששכיבתה אוסרתה בערה מקנא ומשקה : (לה) ומעלה בו מעל. מעילה על דבר ערוה או מעילה על דבר סמון כשהוא אומר ושכב איש אותה שכבה זרע הרי מעילה על דבר ערוה ולא על דבר סמון. ומעלה בו מעל אין מעל בכל מקום אלא שיקור וכה"א (ויטעלו באלהי אבותיהם וגו'. יסגס) וימעלו בני ישראל בחרם וגו'. ושכב איש אותה להוציא את הקמן שאינו איש. אותה ולא אחותה לומר ששכיבתה מזנותה אוסרתה על בעלה אבל אם שכב בעלה עם אחותה אינה אסורה היא על בערה שאינה נאסרת על בעלה בשכיבת אחותה. שהיה בדין שתאסר שאם במקום שבא על איסור קל זה הבא על אשת איש שהוא איסור קל שאין האוסרה אוסרה כל ימיו לפי שהיא ניתרת בנט נאסר האוסר זה הבעל שנאסרה לו אשתו אחר שזנתה. מקום שבא על איסור חמור כגון הבא על אחת אשתו ועל חמותו שהוא איסור חמור שהאוסרה אוסרה כל ימי האוסר זו אשתו שהיא אוסרת על בעלה אמה ואחותה אינו דין שנאסר האוסר זו אשתו שתהא ראויה שתאסר בשכיבת אחותה ואמה ת"ל אותה. אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה וחמותה אוסרתה : (לו) ונעלם מעיני אישה להוציא את הסומא. ונסתרה והיא נטמאה אין עדים לטומאה אבל יש עדים לסתירה או אין עדים לא לטומאה ולא לסתירה

אם

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

ק סוף כנסת ס"ק וע"ס ד"כ ס' ז'. י"ב האמר. לאשי הממות ועיין ע"ס בפירוש ז"ל : ס"ג פרט לגרים ס"ז : אשה כליש. ועיין סוף פרט

לרופה למי הלכסא ותמללנו מנוצר לקמן : ס"ג דברי ר"ע ד"א איש איש לרבות והכני ר"ע כדלפי ויהא אינה כליש סוף פ' הרופס להוציא אלמנה שזינה עמוס אבל מקנין לה דוגמא הקוה. עיין ע"ס מי שמתו בבלי וירוש' : אם בנר שנשא אשה בנר שנשא ס"ג. ונרים נחרי מליש איש : שישכיבתה עם איש אחר אוסרת' על בעלה. וזו הכי שכיבתה שפחה על הנר שיהי ים לו קדושת' עם : שאינו איש. ס"ג בספרי ובגמ' פ' הרופס גרס' מליש איש ימסרם הכס למשטי מלי וכן מיר' דפ' הרופס : ס"ג שהיה כיון שתאסר. כלו' נצח סוף שפחה שכיבת אחותה ומה אם במקום כו' : שאין האוסרה. זה בעלה שפחה על כל העולם : לפי שהיא נחמה בנר שנשא : שכיבתה אוסרתה ננסי' : דבר של איש.

5

מדכדי

אם אמרת כן אף היא מותרת לבעלה הא אין עליך לומר כלשון האחרון אלא כלשון הראשון אין עדים לטומאה אבל יש עדים לסתירה. ועד אין בה כב' עדים הכתוב מדבר אומר בב' עדים הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא בעד אחד ת"ל לא יקום עד אחד באיש וגו' שאין ת"ל אחד אלא בנה אב כ"מ שנא' עד הרי הוא בכלל ב' עד שיפרט לך הכתוב אחד. והוא לא נתפשה להוציא את האנוסה שמותרת לבעלה או יכול בין ישראל בין בכהונה אמרת מה אם שרצים קלים שהיא טומאה קלה עשו בה אונס כרצון בכהונה. טומה המורה דין הוא שעושה אונס כרצון בכהונה. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו שלא יקנא לה לא מתוך שהוק ולא מתוך שיהא ולא מתוך קלות ראש אלא מתוך דבר של אימה : (לז) תניא המקנא לאשתו רבי אליעזר אומר מקנא לה ע"פ שנים ומשקה ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו. ר' יהושע אומר מקנא ע"פ שנים ומשקה ע"פ שנים. מ"ט דר"י כי מצא בה ערות דבר ערוה זו הסתירה דבר זה הקינוי כי מצא אין מציאה בכ"מ אלא בעדים. ר"א אומר ערוה שהיא באה מכה דבור. כיצד הוא מקנא לה אומר לה כפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו עדיין היא מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה. נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה כדי טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה ואם מת הולצת ולא מתייבמת. אל תדברי לשון נקי הוא מתניתא שאינו אומר אלא על הטומאה. וקנא את אשתו ר"א אומר חובה ר' יהושע אומר רשות. א"ר אליעזר ב"ר יוסי קומי ר' יוסי אתיא דר' אליעזר כב"ש ור"י כב"ה. דר"א כב"ש דב"ש אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם מצא בה ערות דבר. מצא בה דברים כעורים לגרשה אינו יכול שלא מצא בה ערות לקיימה אינו יכול שמצא בה דברים כעורים. לפום כן הוא אומר חובה. ור"י כב"ה דב"ה אומרים אף אם הקדיחה תבשילו לפום כן אומר רשות רצה לקנאות יקנא לגרש וגרש. והוא נטמאה או עבר עליו וגו' היה רבי ישמעאל אומר מה ת"ל והיא נטמאה והיא לא נטמאה. אם היא טמאה למה שותה ואם מהורה היא למה היא משקה אלא בא הכתוב ללמדך שלעולם אין משקין אלא על הספק. ומכאן אתה דן לשרץ. מה טומה שלא עשה בה אונס כרצון ושונג כמזיד דין הוא שנעשה בו ספק כדאי אף שרץ כן. ומה טומה רשות היחיד אף שרץ רשות היחיד. ומה טומה דבר שיש לו דעת לישאל אף שרץ יש לו דעת לישאל. מכאן אמרו דבר שיש לו דעת לישאל ספק

היא רה"י
אסיפת אמרים
 ז"ל ועיין כ"ז כב"ד דף ל"ט : אל תדברי כו'. ס"י שלחו משלו דיבור בעלמא סוף משק איתם אלא לשון טומאה הוא רק מדברו בלשון נקי. (ע"ס) אם טמאה היא כו'. ס"י אם טמאה היא שפחה כפי טומאה אין נוספין לה לשמות ואם טמאה היא לא הוה כבעל משק איתם אלא על הספק ס"י משקין איתם ופי' ספקין הוא טמאה ויהא לא נטמאה דסיניו ספק אם טמאה אם לאו (ע"ס) : אף שרץ הן. ס"י כשם ספק טומאה ס"י טמאה ספק ספק' (ע"ס) : אף שרץ רה"י. שחין ספק טומאה ס"י כו' דעת לישאל ס"י אם יש כהנס ספק טומאה ס"י כו' דעת לישאל טמאה. אלא יש ספק טומאה ס"י כמי שלין

ה"י טמא ספק רה"ר מהור את שאין לו דעת לישאל בין ברה"י בין ברה"ר ספיין מהור : (ג) והביא האישי את אשתו . האישי משקה ואין ב"ד משקין . והביא האישי וגו' מן התורה האישי מביא את אשתו אל הכהן אבל אמרו כיצד הוא עושה לה מוליכה לב"ד שבאותו מקום ומוסרין לו ב' תלמידים שטא יבא עליה בדרך . רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה סק"ו מה אם הגדה שחייבין עליה כרת הרי הוא נאמן עליה ו שאין חייבין עליה כרת אינו דין שיהא נאמן עליה . אמרו לו לא אכ אמת בגדה שיש לה היתר אחר איסורה תאמר כוונ שאין לה היתר אחר איסורה ואומר (מש"ט) מים נגובים ימתקו ולהם סתרים ינעם . כ"ש הואין ואין חייבין על ביאתה כרת לא היא בעלה נאמן עליה נחשדו ישראל על הסומות ולא נחשדו על הנדות . א"ל ר"י נזירת הכתוב הוא והביא האישי את אשתו ואלו אי הכהן . אמרו לו ובלבד בעדים . ר' חייא ב"ר יוסף של בתר איתתא תלתא תלמידין אמר שאם יפנה אחד מהם לצורכו תתייה עם השנים . והא תני מוסרין לו שני תלמידי חכמים וכו' . א"ר אבין ובעל הרי ג' . אף הוא שכר לח בית והיה מעלה לה מזונות ולא היה סתיה עמה אלא בפני בניה . וקרא על עצמו הפסוק הוה (ימיס מס) ינעה באנחתי ומנוחה לא מצאתי : (לט) והביא את קרבנה עליה . חכמים אומרים קרבן שמבשירה לו כגון זבה ויולדת הרי זה מביא משלו ואי מגכה מכתובתה וקרבן שאין מבשירה לו כגון שקיפחה נזירות בראשו או שחללה את השבת הרי זה מביא משלו ומגכה מכתובתה . עשייתה האיפה אחד מעשרה באיפה . קמה ולא סלת . שעורים ולא חטים אמר ר"ג הניחו סופרים לי ואומר כמין חומר אבל נראה הוא כשם שמעשיו מעשה בהמה כל קרבנה מאכל בהמה . לא יצק עליה שמן אבל צי הוא על שיריה . ולא יתן עליה לבונה מניד שהוא בשתי אזהרות אם נת עליה שמן ולבונה מפני מה טעמו של דבר מניד כי מנחת קנאות הוא מנחת זכרון שומע אני זכות וחובה ת"ל מזכרת עון כל הזכרונות שבתורה לטובה וזו לפורענות דברי ר' מרפון ר"ע אומר אף זו לטובה שנא

אסיפת אמרים

שאלו לו דעת לשאל כמין ככר וכיוצא בו בסוד (ס) : אמר ר' יוחנן מים וכו' . פי' מהוך שאלו לה סיפר יתיר טעמו השקד גם ע"ש מים נגובים : כ"ש . הוא כמו ועוד פי' ועוד שקטס ח"ק לר"י סואיל (ס) : שמשכירה

מתנות כהונה

גדסו' : כיצד הוא עושה לה נדסו' אמרו ל לא חס אמרת גדסו' : ה"צ בספרי נחמד ישראל על הסומות ולא נחשדו על הנדות ויבירוס' לה נקט ליה ולא בתלמוד דידן כפ' דטועס : שלח כפר כו' . בירושלמי משמו טעלה אחרים להטעלה מבבל לא"י : אן הוא סבר פי' . נראה שהיה נפשי דונמח מעשה דזכריה בן קלב כפ"ב דתשובות : ה"צ בספר חכמים אומרים קרבן שמבשירה : ה"צ שס שקיפה' מרות גדסו' : סלת מנוחה מן הקטן כדאמר' במסכת חבות מוציא את הקמה וקולסת את הסלם : הניחו לי כו' . כלומר המחו לאמר טעם נאה ומקובל כחומר הזה וחומר פי' הסוס' בשם ר' הילל מרגלית ע"א בוסס שריו נודף ורבינו סעדיה גאון פי' כמין המעשה דגלשון חכמים חומר אדם לחבירו מה המריך מה מעשד טוב עיין בספרש"י : ה"צ אבל זק הוא על שיריה . פירוש שירי המנוחה אחר הקרבנות הקומן שהיה נאכל לכהנים וכתיב ביה למשה שחלכהו דרך גדולה כדאיתא כפ' היה מביא : בשירי אכורות . מלה כתיב חד לא יתן על השמן ועל הלבנה : מניד הכתוב : זכרות וכו' . שפי' מנחה זו חכר זכרות ג"כ : ה"צ אף זו למנוחה שנא' ואם לא וגו' אין לי אלא מזכרת טון

אם לא נטמאה האשה וגו' . אין לי אלא מזכרת עון מזכרת זכות מנח ת"ל מנחת זכרון מכ"מ . רבי ישמעאל אומר מנחת זכרון כלל מזכרת עון פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט אם אומר את כן לא נמצאת מדה"ד מקופחת שהיה לבעל דין לחלוק וכי אי זו מדה מרובה מדת הטוב או מדת פורענות הוי אומר מדת הטוב . אם מדת הפורענות המועטת הרי היא מזכרת עון מדת טובה מרובה דין הוא שתהא מזכרת זכות זו מדה בתורה כל כלל ופרט שדרך הדין לוקח בו יתקיימו זה וזה ואל תלקח דרך הדין . כיצד יתקיימו זה וזה ואל תלקח דרך הדין שאם היתה טמאה פורענות פוקדתה מיד ואם יש לה זכות תולה לה ג' חדשים כדי הכרת העובר דברי אבא יוסף בן הנן . אלעזר בן יצחק איש כפר דרום אמר ט' חדשים ונקתה ונזרעה מה זרע בן ט' חדשים אף זכות ט' חדשים . ר' ישמעאל אומר י"ב חדש אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (מס"ג) דין מלכא מלכי וגו' בלא מטא וגו' לקצת יהיון תרי עשר וגו' . רשב"י אומר אין זכות תולה לה במים המרים ואם אומר אתה שהזכות תולה במים המרים מדהא אתה המים בפני כל הנשים השונות ומוציא אתה שם דע על המהורות ששתי ויאמרו טמאות היו אלא שתלה להם זכות . ר' אומר אני אכריע אם היתה מהורה סופה למות כדרך בני אדם ואם טמאה סופה למות וצבתה בטמאה ונפלה ירכה . ארשב"י וכי מי יודיע לכל העומדים שסוף זו למות וצבתה בטמאה ונפלה ירכה אלא כיון שהיתה שותה פניה מוריקות ועיניה בולטות וכמו שרביטין היו מוריקין בה והם אומרים מהרו והוציאוה שלא תטמא את העזרה : (ט) והקריב אותה הכהן מכאן אמרו אין משקין ב' סומות כאת . והעמידה לפני ה' יפנה עליה העזרה . ולקח הכהן מים קדושים מקדושים מן הכיור . בכלי הרש ולא בשאר כלים ולא בשכר של חרש . ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ולא זר . ונתן אל המים עפר על פני המים . מכאן אמרו היה מביא פיילי של חרס ונותן לתוכו חצי לוג מים מן הכיור ר' יהודה אומר רביעית . כשם שממעט בכתב כך ממעט במים . נכנס להיכל ופנה לימינו מקום היה שם אמה על אמה ומכלה של שיש ומכעת היתה קבועה בה מנביה ונוטל עפר מן תחתיה ונותן כדי שיראה על המים שנא' ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים . תני בקרקע המשכן איסי בן יהודה אומר להביא קרקע בית עולמים : (מא) והעמיד הכהן את האשה . בתחלה קראה הכתוב אשתו שנא' איש איש כי תשטה אשתו והביא האישי את

מתנות כהונה

זכר מתיין : ה"צ אם מדה פורענות המועטת כפי סוף מזכרת עון מדה טובה כו' : ה"צ שדרך הדין לוקח בו יתקיימו וכו' : ג' חדשים ה"צ כפ' סיה נוטל : וואם חסה חומר גדסו' : ה"צ מדרחה חסה את המים בפני כל הנשים השונות : יפנה כו' . שהיא עומדת בפנים בעזרה והכהן מנחה סנאמר והעמיד חסה לפני ה' חסה לפני ה' ולא הכהן לפני ה' כי הביא בילקוט : שממעט ר' יהודה אע"פ כפ' היה מביא : ה"צ כדי שיראה על המים שנא' ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח וכו' : ובטבלא של שיש . אכן רחנה שהיה מונחת במוך שחר לרשות אברים וטבעס קבועה בו כדי להגביה כו' : ה"צ בספרי איסי בן עקיבא אומר להביא קרקע בית עולמים וסירש"י

אסיפת אמרים

לו . פי' שיש לבעלה טונת סנאס (ס) : יתקייב זה וזה . פי' הכלל ובספר לא כפ"ב : (י"ג) ח"צ דטועס : מדהא כו' . פי' שלא ימלא לטוחס סיסמכו

אשתו. למה. הם האלהים על כבודן של ישראל אומר האלהים אע"פ שקינא לה עד עכשיו ברשותו היא שמא תחזור בה ואם לא חזרה בה הרי היא יוצאת מרשותו והעמיד הכהן את האשה ופרע את ראש האשה והשקה את האשה וכן כולם. ואם שתתה ונמצאת טהורה ונקתה מתנקה וחזרת לבעלה. אשר תשמה אשה תחת אישה האלהים הם על כבודן של ישראל. למה. (שמיט טו) העוספים מני בטן. ומה אם בשעת הקלקלה הם על כבודן ושקד למוכתן כשיעשו רצונו עאכ"ו. לפני ה' וגו' כתיב (ע"ג) אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים ואם לה' יחטא איש מי יתפלל לי ר' הייא בר אבא פתר קרייה בכועל אהין זיין ומפרנס ואת אתי קך על עתיד. וריב"ל פתר קרייה באשה אהין זיין ומפרנס ואת תלייה עינין על חורן. ופרע את ראש האשה ומכוין על הספק א"ר שמלאי כ"מ שאה מוצא זנות את מוצא אנדרולומוסאי בעורם: (מב) והעמיד הכהן. שאם היתה היגרת אינה שותה. תני היו מעלין אותה לכ"ד הגדול שבירושלים ומאיימין עליה בדרך שמאיימין על עידי נפשות. אומרים לה בתי הרבה ויין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שבנים רעים עושים. עשי למען שמו הגדול שנכתב בקדושה שלא ימהה על המים ואומרין לפניה דברים שאין כדאי לשומעין היא וכל משפחת בית אביה. וכשם שמאיימין עליה שתחזור בה כך מאיימין עליה שלא תחזור בה אומרים לה בתי אם טהורה את וברי לך שאת טהורה עמדי על ברויך שאין המים הללו דומין אלא לסם יבש שהוא נתון על גבי כשר החי ואינו מויק מוצא שם מכה התחיל מתהלחל ויורד. אם אמרה ממאה אני שוכרת כתיבתה ויוצאה אם אמרה טהורה אני מעלין אותה לשערי מורה לשער נקנור ששם משקין את הסומות ומטהרין את היולדות ומטהרין את המצורעים. והכהן אוהו בכנדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו. תני ופרע את ראש האשה כהן נפנה לאחוריה ופורעה כדי לקיים בה מצות פריעה דברי רבי ישמעאל. ד"א לימד על בנות ישראל שיהיו מכסות ראשיהן אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר (ש"ג ע"ג) ותקח תמר אפר על ראשה וכתנת הפסוס אשר עליה קרעה. תני ופרע את ראש האשה אין לי אלא ראשה גופה מנין ת"ל האשה אם כן מה ת"ל ופרע את ראש מלמד שהכהן סותר את שערה. היתה מכוסה לבנים

מכסה

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

שפסחו על הכותב ועוד שמואל אהם ע"ש רע על כפ' היה מביא שניסחם זו עיקר ועיין ע"ס סט"ו (ע"ג) בבבלי. ואיש איש דייט לג"ס הסעם: ונקתה שפחה מתנקה וחוזרת לבעלה מיד: דכ"ן

הם האלהים וכו' לסיך כחז תחת אישה שעדין נקרה שמו עליה ודלעיל: אהין פי' זה כבעל זון טו': ה"ג כפ"ק דטוקס צירו' וזה אתי לך על עמיד פירוש וזה באת על המזון ומזון מלפך להיות עמודים ליום הזה וקם עתידות לנו ונקתה רבות כלומר באת על האשה שלא סמחה כפרנסתה: ואת תלייה כו'. וזה מילה עיניך על איש אחר: ובבב"ן טו'. צירוס' פי' בתמייה שמה תמאל טהורה ומלאה מהזוה כחנם ומשגי כל מקום כו': אנדרולומוסאי נזר דין כולל טובים ורעים אף כהן כיון שיש כהן רמז ורגלים לזנות סבירי כסחרי אחר אקונוי אין הכתוב מקפיד על ספק סתירה: אומרים לה בתי נכסי': שאינן כדאי כו'. כ"ן מעשה ראונו ונלמה ועיין שוב כפ"ק דטוקס: נפרמו פירש' פרימה גדולה מקריעה

מכסה שחורים היו עליה כלי זהב וקמלאות ונזמים ומבעות מעבירין ממנה כדי לנוולה כשם שלא על כבוד המקום כך אין חסין על כבודה. ואח"כ מביא הכל המצרי וקושר למעלה מדדיה. ולמה חכל המצרי א"ר יצחק לפי שעשתה מעשה מצרים. וכל הרוצה לראות בה רואה הדין מעבדיה ושפחותיה מפני שלבה נס בהן וכל הנשים מותרין לראותה שנא' (יחזקאל ע"ג) ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כומתכנה: (מג) ונתן על כפיה. מכאן שאם היתה נדמת לא היתה שותה. תני היה מביא את מנתת בתוך כפיה מצרית ונותנה על ידיה. כדי לינעה כדי שתחזור בה. וביד הכהן יהיו מי המרים המאירים וראה אותה המים כדי להטיל אימה עליה. והשביע אותה הכהן הכהן משביעה ואינה נשבעת מאליה. ואמר אל האשה ילמדה הכהן סדר שבועה דברי ר' ישמעאל ר' יונתן אומר אם אינה שומעת לשונו יאמר לה ע"י תורגמן. אם לא שכב איש אותך לרבות המערה אותה מכל צד. ואם לא שמית מומאה תחת אישך פרט לאונסים מה תחת אישך לרצון אף כאן לרצון. הנקי ממי המרים המאירים האלה היה א"ל אם טהורה את שתי ואל תמנעי כדי שתהא נקיה לבעליך ע"י אלו המים והיה משביעה כדי שתשתה. ואת מזידה היתה כי שמית תחת אישך. וכי נממאת לרבות בן ט' שנים ויום א' שיקנאו לה. אמרו רבותינו בזמן שהאשה מייחדת עם בעלה והיא משמשת עמו ולבת לאיש אחר שראתה בדרך אין לך ניאוף גדול מזה שנא' (יחזקאל ע"ג) האשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים וכי יש אשה שמנאפת תחת אישה אלא זו היא שפנעה באיש אחר ונתנה עיניה בו והיא משמשת עם בעלה ולבה עליו. שאל מלך ערביים את ר"ע אני כושי ואשתי כושית וילדה בן לבן אהרננה שזינתה תחתי. א"ל צורות ביתך שחורות או לבנות א"ל לבנות א"ל כשהיית מתעסק עמה נתנה עיניה בצורות הלבנות וילדה כיוצא בהן. ואם תמה אתה בדבר למוד מצאנו של יעקב אבינו שמן המקלות היו מתיוחמות שנאמר (בראשית ג) ויחמו הצאן אל המקלות וחזרה ויתן איש כך את שכבתו מבלעדי אישך לא על זו אנו משביעין אותך בלבר

מתנות כהונה

מקריעה: ה"ג כפסרי ד"א לימד על נזום ישראל: ולמה חכל המצרי כו'. צירו' פ"ק דטוקס ולפי הנראה שהיה חכל מיוחד העשוי מפסקן של מזרים ורש"י פי' פ"ק דטוקס חכל העשוי מזרי הדקל וכולל לומר מפסי שלפון זרי ופסל על ל' מזרי: נדמת שנקלטה ידה: ה"ג כדי שמתחור בה וביד הכהן יהיו וגו' יראה אותה המים כדי להטיל אימה עליה: והושביע כו'. וה"ג צירוס' דרית פרק היה מביא כתיב וביד הכהן יהיו מים וגו' מעסה כדי ליינעה אלא כדי כו' פי' שפסקה על כל דמין ומונחה על ידה כדי ליינעה אלא מעסה הא דכתיב וביד כהן וגו' וכי זס היא כדי ליינעה והיא לא היו צירוס' עזה היא טופל צירו כדי להטיל אימה כו': ויראה כו'. היא מראה לה המים: סדר טעושה. כל עמייה הטעושה כדאיתא ריש פרק חלו לאמריין: ה"ג ילמדה הכהן סדר טעושה וכו' ובספרי ישנו לזה אכן יש ע"ס וסילוקו הביא כהונן וצירוסלמי וכן נגמ' דין גרס' יאסייה כמקום ר' ישמעאל: מכל לז. בין המכה בה כדכסה או שלא כדכסה: מוידה היסה. דייק מדכתיב וזה דמשמע מדעמה כמזיד: מ' שנים ויום אחד. שבעלתו ביאה ומקני עליו ובילקוט מביא כ"ט טיה ובהאי כ"ט הוא ועיין כ"ט ארוסס דסק על כל עריות מקנין חוץ מן הקטן ומפרנס נגמ' דכתיב ושכב איש ארוסה: ולא קטן ע"כ כ"ט

בלבד אלא מה שמטית מבלעדך אישך : (מד) תני מבלעדך אישך פרי
 לשקדמה שכיבה אחרת לאישך שאם שכב בעלה עמה אחר כן אין המין
 בודקין אותה . והא תנינן בשם שהמים בודקין אותה כך הם בודקין אותה
 כשם שהיא אסורה לבעלה כך היא אסורה לבעל כשם שאסורה לאה
 של בעל כך היא אסורה לאחיו של בעל כשם שהמים בודקין אותה ע'
 כל ביאה וביאה שהיא מקבלת מבעלה אחר הבעל כך הם בודקין אותו ו'
 אבין בש"ר אילא אמר כאן בידוע כאן בשאינו ידוע : (מה) והשביעי הכה
 וגו' . מכאן שאם נכתבה מגלה קודם שתקבל עליה שבועה פסולה
 שבתחלה כתיב והשביע ואח"כ וכתב . בשבועת האלה מכאן אתה ד'
 לכל השבועות שבתורה שלא יהיו אלא באלה ובשבועה . הואיל ונאמר
 שבועות בתורה סתם ופרט באחת מהן שאינה אלא באלה ובשבועה א'
 פורטני בכל השבועות שבתורה שלא יהיו אלא באלה ובשבועה . ואמרו
 הכהן לאשה יתן ה' אותך הואיל ונאמרו שבועות בתורה סתם ופרט לך
 באחת מהן שאינה אלא ביו"ד ה"א אף פורטני בכל השבועות שבתורה
 שלא יהיו אלא ביו"ד ה"א . לאלה ולשבועה למה נאמר לפי שהוא
 אומר להלן (ויקרא ס) ושמעה קול אלה אין לי אלא אלה מנין לעשות
 שבועה כאלה הרי אתה דן נאמר כאן אלה ונאמר להלן אלה מה אלה
 האמורה כאן עשה שבועה כאלה אף אלה האמורה להלן עשה שבועה
 כאלה . לאלה ולשבועה שכל הנשים לומות כך תניע לך כשם שהגניע
 לפלוגית . ולשבועה שיהיו הכל נשבעות כך תניע לי כמו שאירע לפלוגית
 אם לא אעשה כך וכך . בתוך עמך ועמך שלום . בתוך עמך ולא בעם
 אחר הפרש בין אדם המתנבל במקום שמכיר לאדם המתנבל במקום שאין
 מכיר . בתת ה' את ירכך וגו' זו בדיקת האשה . ובאו המים המאריים
 וגו' ריה"ג אומר זה בטנו וירכו של בעל מניד הכתוב שכשם שהפורענות
 פוקדתה כך פורענות פוקדתו . והלא דברים ק"ו אם מדת פורענות מועטת
 המביא תקלה לחכירו הרי הוא כיוצא בו ק"ו למדת הטובה מרובה :
 (מו) ואמרה האשה אמן אמן . הואיל ונאמרו שבועות בתורה סתם
 ופרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא באמן אף פורטני בכל השבועות
 בתורה שלא יהיו אלא באמן . שאם אין אתה עונה אמן אחר המשביע אתה
 עושה .

מתנות כהונה

שכן ט' שביחורו יצא בכל מקום מקיין על ידו : אדא מה שסמית טו' . כלומר אלא על כל מה
 שסמית עמו ויסה מי מוסיף : ה"ג פרט לשקדמה שכיבה אחרת לאישך שאם שכב בו ופי' שאם
 שכב הבעל עמה קודם שבה עליה כעלה ממינו ופי' הענין לאחיו בלמנו שאם שכב בו . ועיין
 פ' הרכוס דף כ"ד ע"ג וביבמות דף ל"ח וביבמות פ"ק דטוטה : ה"ג בודקין אותה . ופריך
 ומה תיסק כ' עד על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת כו' שמה מוסיף שאם בה כעלה עליה אחר
 ביאה הבעל שמהים בודקין אותה ומפני לא קיפא כאן בידוע שזו אין המים בודקין ואם אין
 ידוע שבה הבעל עליה קודם כעלה המים בודקין אותה : ה"ג בשם ר' אילא אמר כאן כו' :
 פורטני כמו פורט אזי וה"ג בילקוט : השבועות שבתורה נרטי' : ה"ג בלמה נאמרו . שהכי כבר
 נאמר והשביע הכהן את האשה ועיין בפ' שבעה העדות : ה"ג נשבעות כך תניע לי כמו
 שאירע לפלוגית אם לא אעשה כך וכך : ה"ג בתוך עמך ולא בעם אחר טו' : שמכיר את
 הכרויה . ומטלה שהם מכירין אותה וה"ג בספרי חולמו . כל מקום במקום שמכירים אותו :
 מועטת שהיא מועטת נגד מדת הטוב שמה מוסיף לשלם מרובה : את השן . שאין כה הדן
 עסקן

עושה שבועתו שוא . אמן אמן מכאן שמגלגלים עליה אמן מאיש זה
 אמן מאיש אחר . ומכאן אתה דן לכל שבועות שבתורה שמגלגלין עליהן
 את הישן . והלא דברים ק"ו ומה שוטה שלא נתבעה מקודם מגלגלין עליה
 את הישן נזילות שנתבעו מקודם אינו דין שמגלגלין עליה את הישן . אמן
 שלא נטמאתי ואם נטמאתי לעצמה . ר"א בש"ר יוסי בן זמרא אמן
 לקבלה אמן לשבועה אמן יאמנו דברים . אמן לקבלה מסוטה ואמרה
 האשה אמן אמן . אמן לשבועה (ימימי ה) למען הקים את השבועה אשר
 נשבעתי וגו' . אמן יאמנו הדברים (מיא ה) ויען בנייהו בן יהודיע את המלך
 ויאמר אמן יאמן ה' את דברך : (מו) וכתב את האלות כדכתיבין שאם
 כתבן למפרע פסולה . בא לו לכתוב את המנילה מאיזה מקום הוא
 כותב מואם לא שכב איש אותך וגו' ואת כי שמת וגו' והשביע הכהן את
 האשה וגו' ובאו המים וגו' ולא היה כותב ואמרה האשה אמן אמן דברי ר"י .
 מ"ט אלות אלות ממש ואת לרבות צואות וקבלות . האלות לרבות קללות
 הכאות מחמת ברכות כגון הנקי ממי המרים וגו' שמכלל הן שומע לאו .
 האלה למעוטי קללות שבמשנה תורה . ר' יוחנן ורשב"ל . ה"א משביע
 ואחר כך כותב וה"א כותב ואח"כ משביע . מ"ד משביע ואחר כך כותב
 כמה דהיא קרייה והשביע וכתב . ומ"ד כותב ואח"כ משביע כדי לסמוך
 שבועה להשקאה ואין מוקדם ומאוחר בתורה . הכהן בספר לא על לוח
 ועל הנייר אלא על המגלה שנאמר בספר . כתבה איגרת פסולה שנאמר
 בספר . כתבה על ב' דפין פסולה שנאמר בספר אחר ולא שנים . אין
 כותבין לא בקומום ולא בקנקנתום ולא בכל דבר שרושם אלא בדיו . שניא
 ומהו כתב שיכול לימחק . והלא דברים ק"ו מה לעשות שלום בין איש
 לאשתו אמר המקום ספר שנכתב בקדושה ימחה על המים ספרי מינין
 שמטילין איבה וקנאה עאכו"כ שימחו מן העולם ושורף את האזכרות שבו
 עמו מפני שלא נכתב בקדושה דברי ר"ע . ומתה אל מי המרים מניד הכתוב
 עשה את המים מרים . והשקה את האשה וגו' היה ר"ש אומר נאמר
 השקאה קודם למנחה ונאמר השקאה לאחר מנחה וומר שאם קדמה השקא'
 כשרה ואם קדמה מנחה כשרה : (מה) ולקח הכהן מיד האשה . וכי על
 ידו היא כניף לא על ידיה הוא מניף אלא מכאן שהוא נוטלה מתוך כלי
 הול ונותנה לתוך כלי שרת וכהן מניח ידו תחתיה ומניפה . מכאן אמרו
 היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה
 על ידיה וכהן מניח ידו תחתיה ומניפה . והניף והגיש וקמץ והקפיד
 והשאר

מתנות כהונה

נומן להשביע עליו כמו כל נילגול שבעה : לעצמה כלי יארע לעגמה ויתקיים בה שבעות
 האלות והספר מדבר דרך כיומי : ה"ג בירושלמי אמן לשבעה אמן יאמנו הדברים כו' פי אמן י'
 בקבלה שבעה והאמנת דברים וכו' . וכדמפרש ואיל : למען הקים את השבעה . סיפיה
 דקרא ולען ולומר אמן ימימי י"א : מואם לא שכב נרטי' : שומע לאו . ואם לא הנקי :
 ה"ג לרבות נזילות וקבלות ועיין בפ' רישא דקרא וכתב וגו' : איגרת לשון שרכוס וע' בפ' פ'רש'
 נקראת כפרסה : הברזן בספר . רישא דקרא וכתב וגו' : איגרת לשון שרכוס וע' בפ' פ'רש'
 כפי' הים מביא : שרושם נבלע בקלף ולימו יכול למחות : שימחו מן העולם נרטי' : שבו
 בספרי מינין . כל הענין הזה לקוח מן ספרי ועם גרס הדי מניד הכתוב עשה את המים מרים
 טו'

האשה נאכל לכהנים. מיד האשה ולא מיד שלישה שאם פירסה נה
לא היתה שותה. והנפך את המנחה מוליך ומביא. מעלה ומוריד מנין ת
אשר הונף ואשר הורם. מקיש הרמה לתנופה לומר שכ"מ שיש תנופה יש
הרמה מבאן אמרו מצות תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד. וקמין וקמין
מן המנחה ונ' מן המנחה המהוברת שלא תהא מונחת בשני כלים וקמין
והקמין המנחה זו הקמרת הקומין שקימה אזכרה. ואחר ישקה את
האשה כענין שאמרנו: (טז) והשקה את המים ונ'. היה ר"ע אומר
אם נמתקה מנלה ואמרה אינו שותה מהמת רתיחא משקין אותה בע'
אבל אם אמרה מהמת בריותא אין משקין אותה שהרי היא בדוקה ועומדת
ובאו בה ונ' למה נאמר לפי שהוא אומר וצתתה במנה אין לי אלא
במנה וירכה שאר איברים מנין ת"ל ובאו בה. והיתה לאלה שהיו אלו
בה יארעוך כשם שאירעה לפלוגית וכה"א (יטעיה טז) והנחתם שמכס
לשבועה לכהירי והמיתך אדני אלהים ולעבדיו יקרא שם אחר. ומצינו
למדים שהרשעים שבועה לצדיקים. ומנין שהצדיקים ברכה לרשעים שנא
(ימיס ד) והתברכו בו נזים ואומר (בבבשית מט) ויברכם ביום הווא לאמר כך
יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני
מנשה: (ג) ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא. ר' ישמעאל אומר וכי
מי טמאה שהכתוב מטהרה שהיא אימר וטהורה היא. אלא מניד הכתוב
כיון שיצא עליה שם רע אסורה לבעלה. וטהורה היא מטהרה לבעל מטהרה
לבוועל מטהרה לתרומה. ר' יהודה אומר משום ר"א וכי אין אנו ידעין
שאם לא נטמאה האשה שהיא טהורה מה ת"ל וטהורה היא אלא סוף
שהמקום פורע לה תחת ניוולה שאם היתה עקרה שהיא נפקדת. וילדת
בצער וילדת בריוח. וילדת כעורים וילדת לכנים. וי"א וטהורה היא
טהור הוא הולד. ונקתה ונוצעת ורע להוציא את איילונות ושאינה
ראויה לילד: (גא) זאת תורת הקנאות. הקנאות שהוא מקנא לה בבית
עולמים ובשיליו ובנוב ונבעון. תורת מלמד שהאשה שותה ושונה בין
באיש אחד ושני בועלים בין בשני אנשים ובוועל אחד בין בשני אנשים
ושני בועלים. וכול אף באיש אחד ובוועל אחד ת"ל זאת. אשר תשמה
אשה תחת אישה להקיש איש לאשה ואשה לאיש לומר לך כשם שאם
היה הוא סומא לא היה משקה דכתיב ונעלם מעיני אישה כך אם היתה
היא סומא לא היתה שותה. ובשם שאם היתה היא הגרת נדמת ואלמת
לא היתה שותה דכתיב והעמיד הכהן את האשה ונתן על כפיה ואמרה
האשה

מתנות כהונה

פי' שיתן בו דבר מן וכו' כפי' היה נוסף דף כ' ע"ל ואל"פ שהילקוט מביא כפי' כמות שהיא
מכונה פה נודתי ט"ס הוא כנמראה דייק מדכתיב המרים שמרים כבר: שלישה שלש צין
סכה וכן האשה שיקבל מנחת מהמטה: פירסה נדה. קטמה המנחה אם תנע בו: הנפכה
לי מולך ומביא כד"ל יוסף יזו מניפח ליה במס' מגילה: אזכרה הקומין נקרא קר לפי שכל
זו היא חכמה למעלה: כענין שאמרנו נכסי': מחמת כרייתא נכסי'. פי' שאמרה בני
לי שמתה אנכי דמסקה מעיקלה כי מסינא למשמי לא סנינא כרייתא' כפי' ה"ל: יארעוך
נכסי': מטהרה לבעל. אומר שנהגד עליה לבעל: מהור הוא הולד. שחל מנחן ולהבא
וכדלעיל: ובשיליו ובנוב כו'. פי' ה"ל שהאשה שותה וטונה בין כו'. ושיתן סוף פ' היה
מביא: יכול אף כו' שמה וסנה: שאם היה הוא סומא נכסי' סוף פ' ארוסה: כך אם
היה

האשה כך הוא אם היה חגר או נדס או אלם לא היה משקה: (גב) ונטמאה
היה ר"ע אומר ד' פעמים האמורים בפרשה אם נטמאה ואם לא נטמאה
נטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבעול ואחד לתרומה ואחד לכהונה.
או איש אשר תעבור ונ' למה נאמר לפי שהוא אומר ועבר עליו רוח
קנאה רשות יכול כשם שעד שלא קנא לה רשות אף כאן משקנא לה
רשות ת"ל אשר תעבור עליו ונ' חובה. ועשה לה חכהן את כל התורה
הזאת מבאן אמרו מגלת סוטה שנכתבה בלידה פסולה. נאמר כאן
את כל התורה הזאת ונאמר להלן (דניס יז) על פי התורה אשר יורוך. מה
משפט ביום אף מגלת סוטה ביום. מנין שאם כתב אות אחת ומחק את
אחת וכתב אות אחת ומחק אות אחת שהיא פסולה דכתיב ועשה לה חכהן
את כל התורה הזאת: (גג) ונקח האיש מעון שלא יאמר או לי שהרתי
בת ישראל או לי שהייתי משמש עם הממאה לכך נאמר ונקח האיש ונ'.
ונקה האיש מעון אינו חושש שמא תלתה לה זכות. וכול אף היא לא
תחוש שמא תלתה לה זכות ת"ל והאשה ההיא תשא את עונה. ואתיא
כמ"ד הזכות תולה ואינה נכרת. ד"א ונקח האיש מעון כשהאיש מנוקה
מעון האשה ההיא תשא את עונה. אבל בזמן שאין האיש מנוקה מעון אין
האשה תשא את עונה. שאין המים בודקין אותה כענין שנא' (סזטז ד) לא
אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כשמנאפים א"ל
הואיל ואתם חודפין אחר זנות המים לא יברקו את נשותיכם לכך נאמר
ונקה האיש מעון והאשה ונ': (נד) ד"א כי תשמה ונ'. רבנן פתרון
קרייה במעשה העגל איש זה הקב"ה שנקרא איש שנא' (שמוס טז) וי' איש
מלחמה. כי תשמה אשתו אלו ישראל שסרו מאחריו כד"ת (סז טז) סדר
מהר ומתרגמינן סמו בפריע. והם נקראו אשתו שנא' (שמוס ט) והיה ביום
ההוא נאם ה' תקראי אישי ונ'. וכה"א (שמוס יט) וקדשתם היום ומחר.
קדושים תהיו. ומעלה בו מעל זו מעילת ע"ז כמד"ת (מדנני ג) למכור מעל
בה' על דבר פעור. ושכב איש זה אהרן שעשה להם את העגל. שכבת
זרע שכל היתה דרכה של עבודתה שמעבירים את זרעם לפניו באש
כמד"ת (ויקרא יח) ומזרעך לא תתן להעביר למולך. ונעלם מעיני אישה
ונסתרה ח"ו שהם חשבו בעצמם כאילו עין שר מעלה אינו רואה כמד"ת
(סגלס זד) ויאמרו לא יראה יה. ואומר (אזני כג) עבים סתר לו ולא יראה.
ונסתרה כמד"ת (יטעיה טז) הוי המעמיקים מי"י לסתר עצה. והוא נטמאה
כמד"ת (יחזקאל ט) כמזמאת הנדה היתה דרכם לפני. ועד אין בה שלא
היה בהם נביא שיעיד בהם כמד"ת (מגי יז) ויעד י"י בישראל וביהודה ביד
כל

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

סיסה הוה סומא נכסי': ד' פעמים כו'. עיין דכאן כתיב איש איש כי (שטס טז): ח"ו פי' ח"ו
כפי' כסס: רשות שאם רוצה קנא ואם לא
לא: משקנא לה נכוס. וימחול על קניו ועיין כפי' ארוסה דף כ"ה פי"א: ה"ל מגלת סוטה
מכתבה בלידה: אשר יורוך. כוסיס דקרא ועל המשפט הכי חתם כפי' ה' מביא: התורה
הזאת. כמשפט ס"ה שאם היא מומרת פסולה: אף היא כו'. פי' אם יודעת בעלמה שהיא
טמאה אל"פ שאין המים בודקין אותה מדע שהזכות תולה לה ולכמוף לא חנקי עיין מזה לעיל:
ה"ל ואתם חודפין אחר זנות המים כו' ומתרגמינן סמו לשון סוטה דכתיב נקרה: תקרא
(מ"ד ה"ז) M. R. T. IV. 6 ונ'

כל נביאי כל הוזה שכבר הרגו לחור על שהיה מוכיחם. והוא לא נתמשך
 שעשו אותה ברצון ולכך נענשו. ועבר עליו רוח קנאה (שמות כ) כי י'
 אלהיך אר קנא. וקנא את אשתו כמד"ת (סג) לך רד כי שחת עמך וגו'
 והיא נטמאה כמד"ת (סג) וישתחוו לו ויזבחו לו. או עבר עליו רוח קנאה
 וקנא את אשתו והיא לא נטמאה שהרבה כשרים היו בהם וקנא הקב"ה
 לכולם שבקש להם לבלות הטובים עם הרעים שנא' (סג) ועתה הניחה ל'
 ויירד אפי בהם ואכלם. והביא האיש זה הקב"ה. את אשתו אלו ישראל
 אל הכהן זה משה שהיה כהן כל י' ימי המלואים ואומר (סג) משה
 ואהרן בכהניו. מה היא ההכאה שהביא דינם אל משה שא"ל לך רד כי
 שחת עמך. והביא את קרבנה עליה שנתן למשה אותה שעה שני לוחות
 העדות שנא' (שמות נה) ויתן אל משה ככלותו וגו'. עשירית האיפה שהיו
 כגובים עליהם עשרת הדברים. קמה שעורים שבעון ע"ז נעשו ישראל
 כקמה כמד"ת (סג) קחי רחים וטחני קמה. והסעירם הקב"ה בי
 האומות כמד" (דברים ט) ואסערם על כל הגוים לפי שבדיבור לא יהיה רב
 שם ד' מלכיות. לא יצוק עליה שמן שא"ל הקב"ה ועתה הניחה לי וגו'
 ולא יתן עליה לבונה כמד"ת (דברים ט) הרף ממני וגו'. לומר שלא יזכיר
 לו לא זכות אבות ולא זכות אמהות. כי מנחת קנאות היא כמד"ת (סג)
 ראיתי את העם הוזה והנה עם קשה עורף הוא. מנחת זכרון שבדיבור לא
 יהיה והיה לישראל שם זכרון טוב לבויעדים בע"ז כמ"ש (שמות כ) ועושה
 חסד לאלפים וגו'. מזכרת עין למועים אהריה כמו שנאמר (סג) פוקד עין
 אבות וגו'. והקריב אותה הכהן שנתפלל עליהם כמד"ת (סג) ויחל משה
 את פני י"י וגו'. והעמידה לפני י"י שמחל הקב"ה ואמר שלא יאבד אר
 בולם כמד"ת וינחם י"י על הרעה. ולקח הכהן זה משה. מים קדושים
 לקדושת שמו של הקב"ה ירד אל הנחל היוורד מן ההר. בכלי חרש כשם
 שאין לבלו חרש טהרה אחר שנטמא כך לא היה להם תקנה לכל המועים
 בעגל שכולם נאבדו. ומן העפר זה היה עפרות הוזהב אשר טחן כמד"ת
 (סג) וימחן עד אשר דק. אשר יהיה בקרקע המשכן שע"י העגל ירדו ישראל
 שעברותו עד לקרקע ונתמשכנו בידי המות. יקה הכהן זה משה. ונתן
 אל

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

ספקים כניכול אומר אלא כעמם חסנו כך (סג) : וגו' גרסי' : שמעבירים את זרעם לפנים
 והסעירם. גרסי' לשון סעודת. וסעודה יקראת בלש גרסי' : שכבר הרגו כו'. לפיכך לא נמסר
 ע"ש סתם וסוף קמה (סג) : לא יצוק עליה שכן. כי שחת ע"ז כמ"ש : שחטת
 לבלות הטובים וכו'. שחטתם של עבדו
 לא היו ראוי לניגל ואולי על שלל מיחו צדק כי רבים היו הספרים : ה"ז והכי מוכח לקמן
 לפי שבדיבור לא יסא רמז כו' חסו כמה שכתוב פוקד עון חטת על בנים על שלמים ועל רבנים
 ויחא רמז לחרעע מלכות כי בכל ומדי וחשבים לגלות חסו בעבור שלל היה הספק גלוה
 צינים כדאיתא לעיל ומכל טקום הנלכות עמם היו חלוקים וכן כתיב על שלמים ועל רבנים
 שלמים מדל גלות ורבנים מדל המלכות : ה"ז ועיין לקמן וסמאל כי כן הוא שבדיבור לא יהיה
 יהיה ליתכאל וכו' פירוש חס מקיימים דיבור לא יסא נסיון וממלא כי כן הוא שבדיבור לא יהיה
 בעתה חסד וגו' ולגומרי מנומי והחזיר מע"ז כמקיים כל המורה : לבויערים ל' טפשות כמו
 נעבר מדעת שמהקיים אותה לשמות והכל ויקח לו הוא לשון ציטור ויטור : כמו שח' פוק'
 גרסי' : שכולם נאבדו גרסי' : עפרות וכו'. של העגל : ה"ז ישראל שעבדוהו עד לקרקע
 כו'

אל המים כמד"ת (דברים ט) ואשליך את עפרו אל הנחל היוורד מן ההר
 והעמיד הכהן זה משה. את האשה לפני י"י כמד"ת (שמות נב) ויעמד משה
 בשער המהנה ויאמר מי לי' אלי וגו'. ופרע את ראש האשה וירא משת
 את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. באותה שעה שלמה בהם
 הצרעת כמד"ת וראשו יהיה פרוע. ונתן על כפיה את מנחת הזכרון
 שהוכיחם על התורה שקבלו. שאם יזכו יהיה להם לזכרון שם ולפי שעברו
 עליה היתה להם מנחת קנאות. וכיד הכהן זה משה. יהיו מי המרים
 המאירים למדך הכתוב שע"י משה נהפך הנחל למים רעים. והשביע אותה
 הכהן זה שבועה שהשביעם שיקיימו את התורה כמד" (סג) הנה דם
 הברית אשר כרת י"י וגו'. ואין ברית בלא שבועה. וכך אמר להם משה
 אם קיימתם שבועת הברית אם לא שכב וגו' שלא מעיתם אחר ע"ז שלא
 השתחוויתם לה. ואם לא שמיית שלא זבחתם. מומאה שלא שחקתם
 לפניה. הנקי ממי המרים האלה כמד"ת (סג) ויאמר אם שמוע תשמע
 לקול י"י אלהיך וגו'. את כי שמיית זה המזבח לעגל. ואת כי שמיית זה
 המקמר. כי נממאת זה המנסך. וכי נממאת זה המשתחהו. ויתן איש כך
 וגו' זה המקבלו עליו לאלוה ואמר לו אלי אתה. וכל אלה עדים ולא
 הוראה. והשביע הכהן את האשה וגו' כמד"ת (דברים כט) לעברך בברית ה'
 אלהיך ובאלתי. אין ברית אלא שבועה כמד"ת (נחלשים כה) כי שם נשבעו
 שניהם ויכרתו ברית בבאר שבע. ומנין שבסיני לקחו שבועת האלה שכן
 כתיב (דברים כה) אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב
 הקיש ברית חורב לברית ארץ מואב. מה להלן באלה אף כאן באלה. אי
 זהו ברית של חורב ואם לא תשמעו לי וגו'. ואמר הכהן לאשה זה משה.
 יתן י"י אותך לאלה ולשבועה וגו' אלו קללות שבתורת כהנים. ובאו
 המים המאירים האלה אלו המים של נחל שבו השליך משה עפר זהב
 העגל והשביעם משה בכל מה שקבלו בסיני שהמים יבדקי אותן. ג'
 פעמים כתוב כאן ובאו כנגד ג' דינים שנידונו עובדי העגל חרב ובדיקת
 מים ומגפה. לצבות במן ולנפל ירך מלמד שאף אהרן השוכב נענש עמהם
 שנא' (דברים ט) ובאהרן התאנף וגו' ואין להשמידו אלא מיתת בנים
 כמד"ת (שמות ג) ואשמיד פרוי ממעל וגו'. ראויים היו כל בניו למות
 אלא שנתפלל משה עליו ומתו השנים כנגד שני קללות האמורות כאן
 לצבות במן ולנפל ירך. ומנין שעל מיתת הבנים הכתוב מדבר שכן
 כתיב (סג) שכר פרוי הבמן. ואומר פרוי כמנך. ואומר ויצאי ירך יעקב
 ונשארו

מתנות כהונה

כלל שלמות גמור והסו למשכון צד המוט שהלמלה שעשו העגל היו חיים וקיימים לנח
 כמו שדרשו ז"ל בספוק אני אמרתי חלקים חסו וגו' חנניו מהאו קיימים לנח כללם שנת'
 חרות על סלמות חרות מלכות וחירות ממלך המות ועכשו נמסרו צד הגלות וצד המות
 וזכי בקרקע המשכן : שחקתם כמו שאמר ויקומו לחק : ה"ז את כי שמים זה המזבח
 לעגל : ואת כו'. וודע את וחס וכן דרשו כי ובי נעמאה : המקבלו עליו בלטה וכו'. פירש'
 כפ' ד' מיטום פכולם הדא מילסא היא שמקבלו בלטה בלטה כעלמא כען שאמר אלי חס
 ובלא פי המקבלו עליו בלטה שלל צמינו ואמר לו אלי חסו ונחא סיסא לנלווי
 רשא דלויי אפינו שלל צמינו : ולא תכריי. עיין לקמן : ואם לא תשמעו לי. בערש
 במקומו : שאם חסנו כו'. כעין שדרשו חכמים ז"ל לצבות במן של טועל : בדיבור לא יסא
 כדסי'

ונשארנו השנים . וכה"א (שמות כג) על כל דבר פשע מדבר באהור
 שהפשיע את ישראל כדיבור לא יהיה . על שור כמד"ת (ספליס ק) וימי
 את כבודם כתבנית שור . על חמור אלו המצויים שנקראו חמור
 כמד"ת (יחזקאל ג) אשר בשר חמורים וגו' הם הסיתו את ישראל לעשו
 העגל . על שם אלו ישראל שמעו אתרו שנקראו שה כמד"ת (יחזקאל ג) ע
 פזורה ישראל . על שלמה שהמליכוהו עיניהם כמד"ת (ישעיה ג) שמלה ל
 קצין תהיה לנו . על כל אבדה שאבדו מה שאמרו בסני (שמות כד) כ
 אשר דבר ה' נעשה . אשר יאמר כי הוא זה שאמרו לעגל אלה אלהי
 ישראל . עד האלהים יבא דבר שניהם זה משה שנקרא אלהים (ס) ראו
 נתתקן אלהים לפרעה . אשר ירשיעון אלהים זה משה . ירשיעון כתיב
 (ס) ישלם שנים לרעהו אלו שני בניו ששילם להקב"ה שהוא ריו
 לישראל שמתו . ואמרה האשה אמן אלו ישראל שענו אמן אחר קללו
 ע"ז כמד"ת (דברים ט) ארור האיש אשר יעשה פסל וגו' . למה ב"פ אמן
 כנגד ארור כפרט בכלל כמד"ת (ס) ארור אשר לא יקים וגו' . וכתב
 את האלות האלה הכתן זה משה . בספר זה הלוח שהיה כתוב בו פוקד עו
 אבות וגו' . וכי הוא כתבן והלא הקב"ה כתבן אלא לפי שמעו ישראל לא
 נתנן הקב"ה אלא למשה כמד"ת (שמות ג) ויתן אל משה . ולכך נקראו
 על שמו כאילו הוא כתבן . ולמה קרא הלוח ספר שהיה ספר . ומה
 אל מי המרים לפי שבעון ישראל שיבר את הלוחות ופרח הכתב
 מעליהם ובאותה מחיית הכתב שמו ישראל עונשם במים . והשקה את
 האשה כמד"ת (ס) וישק את בני ישראל בדקן כסופות . ולקח הכתן
 מיד האשה את מנתת הקנאות אלו הלוחות שהיה הקב"ה שולח להם
 לקחם מהם שלא רצה ליתנם להם . והניף את המנחה לפני ה' שהחזיר
 כתב הלוחות למקומן . והקריב אותה אל המזבח אלו הלוחות ששיבר תחת
 החר כמד"ת (ס) וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת החר במקום
 המזבח אשר כנה משה תחת החר לקבל התורה כמד"ת (ס) ויבן מזבח
 תחת החר . וקמץ הכהן מן המנחה וגו' שלימד משה סניגוריא על ישראל
 ממה שכתוב בלוחות ועושה חסד לאלפים לאוהבי . אמר משה הרי
 האבות אוהביך עשה עמהם חסד והצל את בניהם הה"ד (ס) זכור
 לאברהם וגו' . ואחר ישקה וגו' אחר שנתלה עליהם והעביר פנים של זעם
 כמד"ת (ס) ויפן ויורד משה אחר כן בדקן כסופות והשקה את המים .
 והיתה אם נטמאה ותמעל מעל באישה ובאו וגו' בעת ששתו מהם
 נבדקו ומתו כל החוטאים מיתה משונה . מטרונח שאלה את רבי אליעזר
 מפני מה המייה אחת בעגל והם מתו בה' מיתות . אמר זה אין חכמה
 לאשה אלא בפלכה דכתיב (ס) וכל אשה חכמת לב בידיה מו . א"ל
 הורקנוס

מתנות כהונה

ה"ד ללוי ג' : הם ססיו . ערב רב שממלרים סו : שפעו לחזיו נרסי . ור"ל חסש לח
 העגל : ירשיעון כתיב . חסר ו"ז לשון יחיד : שמתו חוזה על כנו : אחר קלנות ע"ז
 גרם : לפי ססיה ספר . כלי ספור דברים כדלמדין גבי וכספ לה ספר כריסות . ואולי על
 כספר : ובאותה מתיים הכספ שמו ישראל עונשם גרם : בדיקן כסופות נרסי . וכן לקמן :
 ס"ג אחר שספלה עליהם ור"ל שספלה עליהם ולשון ויחל משה נקס : דויה נבדק כסופים גרם
 וק

הורקנוס בשביל שלא להשיבה ד"א מן התורה איבדת ממנו ג' מאות כור
 מעשר בכל שנה . א"ל ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים . וכשיצא
 אמרו לו תלמידיו ר' לוו דחית בקנה לנו מה אתה משיב ר' ברכיה בר
 אבא בר כהנא בש"ד אלעזר אמר כל מי שהיה לו עדים והתראה היה מת
 בב"ד . עדים ולא התראה היה נבדק כסופה . לא עדים ולא התראה היה
 מת במנפה . רב ולוי בר סימי תרויהון אמרין ויבא קיטר וניסך היה מת
 בב"ד . מיפה ריקך שחק היה נבדק כסופה . שמה בלבו היה מת במנפה .
 והיתה האשה לאלה בקרב עמה ועמה שלום שהן לקו והשאר פלטו . ואם
 לא נטמאה האשה אלו שהיו כשרים ששתו . ומהורה היא אלו שבת לוי .
 ונקתה אלו הלויים שזכו לעבודת הקדש על זאת שכל מעשיהם בנקיות .
 וזרעה זרע אלו ישראל הכשרים שזרעם כגנס לארץ כמד"ת (שם ט)
 וזרעתיה לי בארץ . ועשה להם הקב"ה מ"ש לאברהם (שמות ג) וכל הארץ
 חזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם וגו' שכן כתיב אחר מעשה העגל (ס) וגו'
 ויזכור ה' אל משה לך עלה מזה . זאת תורת הקנאות כך אמר הקב"ה
 התורה הזאת שר קנאות ע"ז לעולם תהיה שכשם שפרע הקב"ה מעובדי
 העגל בקנאה כך יפרע מהם לזרות וכה"א (דברים ג) הם קנאוני בלא אל
 בעמוני בהבליהם מה כתיב (ס) מוי רעב נגד וצבתה כמנה שכן תרגם
 אונקלוס נפיתו כפן . מהוץ תשכל הריב כנגד אותן שהרגו בני לוי כחרב .
 וקטב מריו זה הרבר כנגד ויגוף ה' את העם . אשר תשמה אשה (יחזקאל
 ט) האשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים היה נביא מוכיחם שחתת
 הקב"ה עבדו ע"ז . או איש אשר תעבור עליו רוח קנאה היה מתנבא משה
 שעתיד הקב"ה לקנאותם . ולכך כתב בתחלת הפרשה ועבר עליו רוח
 קנאה שהוא מדבר כנגד קנאת העגל שעברה ולבסוף כתב תעבור עליו
 רוח קנאה שהוא אומר על העתיד . וקנא את אשתו זה היה בימי יחזקאל
 שהיו ישראל עובדי ע"ז וקנא להם הקב"ה שנא' (ס) ויאמר אלי בן אדם
 שאנא עיניך דרך צפונה ואשא עיני דרך צפונה והנה מצפון לשער המזבח
 סמל הקנאה הזה בכיאה . והעמיד את האשה לפני ה' שהוכיחם יחזקאל
 על זאת להשיבם להקב"ה ולא הועיל . ועשה לה הכהן זה יחזקאל . את
 כל התורה הזאת שנבאו להם שיבאו עליהם פורעניות הוא וירמיהו הכהן
 כשם שבאו על ישראל במדבר על מעשה העגל ובאה הפורעניות על
 ישראל בימיהם . את מוצא במעשה העגל מתו כחרב כך בימי אלו
 הכהנים כתיב בהם (דברים ג) אשר להרב להרב . בעגל מתו מיתות משונות
 כך בימי ירמיהו (ס) ממותי תחלואים ומתו . בעגל מתו דברי שנא'
 (שמות ג) ויגוף ה' את העם כך בימי ירמיהו אשר לזכר לזכר . בעגל כתיב
 (שם) וביום פקדי יחזקאל כתיב (יחזקאל ט) קרבו פקדות העזר לכך
 נאמר ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת . ונקח האיש מעון זה הקב"ה
 שינקח את ישראל שלא יעשו לו עוד עון לפניו שכך אמר להם ע"י יחזקאל
 וזרקתי

מתנות כהונה

וכן לקמן מפעם זה לזאת בינושמי ס' סיה טוטל : על זאת . על שלם טשו בעגל כלל : כך
 אמר ב"ס כו' . דרס קנאות ל' רסיס : התורה האם של קנאות . כלו דין זה שמונו נב
 מיני

בנתינתם ביקביהם ובתגלתם ובמנינם . בחרישתן (דמיס נג) לא תחרש
 בשור ובחמור יהיו . בזריעתן (ויקרא ט) שרץ לא תזרע כלאים . בקצירתן
 (סג) לא תכלה פאת שרץ בקצור . בעומרן (דמיס מד) ושכחת עומר שדה
 וגו' . בדישתן (סג כה) לא תחסום שור בדישו . בנתינתם ביקביהם (שמות כג)
 מלאתך ודמעך לא תאחר . בתגלתם (ויקרא כג) ופאת זקנם לא תלהו
 במנינם שישראל מונים ללכנה וא"ה מונין לחמה כי תשא את ראש וגו'
 שאו את ראש וגו' . להיות לי חרי אתם שלי הוי זה דודי וזה רעי . ר' יודן
 בש"ר המא כ"ר הנינא ור' ברכיה בש"ר אכהו אמר שהוא מרבה לי רעים .
 כיצד כתיב ואכדיל אתכם מן העמים כזה שהוא כורר את היפה מן
 הדע כורר והזור וכורר שכל מי שכורר את הרע מן היפה שוב אינו הזור
 וכורר . כך הקב"ה מצפה לאו"ה שמה יעשו תשובה ויקרבן לתחת כנפיו :
 (ד) ד"א שוקיו עמודי שש וגו' . שוקיו זו תורה שנא' (משלי ג) ושוקי
 לעצמותיך . עמודי שש למה נמשלו ד"ת לעמודים לפי שהם עמודי העולם
 שנא' (ירמיה ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי .
 ר' הונא בשם בר קפרא אמר מה העמודים הללו יש להם קופליות מלמעלה
 ובסיסות מלמטן כך הן פרשיותיה של תורה נדרשות לפניהם ולאחריהם .
 נדרשות מלפניהם כגון היא (ויקרא ט) כי תבאו אל הארץ ונמעתם כל עין
 וגו' מה כתיב לפניהם (סג טו) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע וכי
 מה ענין זה לזה אלא איניש שהוא אויל ומתחבר בחבריה בנימיעותיו ומתוך
 שהוא נכנס ויוצא בתוך ביתו נהשד על שפחתו . וכשם שאדם פורש את
 עצמו מן פירות ערלה כך המקולקלין בשפחות פרושין מן הכשרים ליום
 הדין דא"ר יודן בש"ר לוי אלז שהיו נוהגין היתר בשפחות בעה"ו עתידין
 להתלות בקדקדי ראשיהם לע"ל שנא' (משלי סג) אך אלהים ימחין ראש
 אויביו קדקד שער והוא אומר לא אשם אני חייב . יתחלך באשמיו יזיל
 ההוא נכרא בתוכיו . כיצד נדרשות מאחריהם שלש שנים יהיה לכם
 ערלים לא יאכל מה כתיב בתריה (ויקרא ט) לא תאכלו על הדם וכי מה
 ענין זה לזה אלא אמר הקב"ה לערלה את ממתין ג' שנים ולאשה את
 את ממתין עד שהיא מותרת מנדרתה . לערלה את ממתין ג' שנים ולבתה
 אין את ממתין עד שתמצה דמיה . מי קיים מצות הדם שאול קיים מצות
 הדם שנא' (ש"ה י) וינידו לשאול לאמר הנה העם חומאים לי"י לאכול על
 הדם וגו' (סג) ויאמר שאול פוצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש וגו' .

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

ומכוס כוונתם (סג) : והזור ובורר . שמה ומלא
 עוד אכל הכורר כעו מן סופס לא חס אס ומלא
 עוד רעים וספק"ס כורר על הכוונת מי שיפגיינו
 עשירים שנה ומעלה וסלויס מן הדם : להיות
 לו . כלומר זה שאמר הכתוב ואכדיל אתכם מן העמים להיות לי שחיו בכל דבר מובדלים מן
 העמים לשמי : מרבה לי רעים . הנבים כלומר הנבים שמתעוררים ומתחברים לשראל ועיין כל
 זה במד' חיים : קופליות עיין סוף פרשה קדושים : הכי נרמזין ומתחבר בהכנה או
 וסעקבל כלומר עשה עמו בנימיעותיו ועיין בס' קדושים ובמדרש . חיים . פסוק שוקו : כך
 הסקולקלן נכסי' : ה"ז נוהגין . הימר בשפחות בעולם הזה עתידין להתלות בקדקדי עד אלז
 חייב יתחלך באשמיו : והוא אומר . חלשיל קלי שאמר נחמד על שפחותיו ועיין סוף קדושים
 ובמד'

מרו ושחתם כזה רבנן אמרין סכין הראה להם כמה היה צריך להיות
 שיעור ארכו מנין בזה ב' תרין ז' שבעה ח' חמשה הרי ארכוסר אצבעות
 א"ל כסדר הזה תהיו שוחטים ואוכלים . והיכן פרע לו הקב"ה כיום מלחמה
 שנא' (סג) והיה כיום מלחמת ולא נמצא חרב וחנית ביד כל העם אשר
 את שאול ואת יהונתן ותמצא לשאול וליהונתן בנו . מי המציאה לו ר'
 הונא בש"ר יצחק אמר המלאך המציאה לו . ורבנן אמרי הקב"ה המציאה
 לו חרב מדה כנגד מדה . מה כתיב שם (סג יד) ויבן שאול מזבח לי"י וגו'
 והלא כמה מזבחות בנו ראשונים נח בנה מזבח אברהם בנה מזבח יצחק
 בנה מזבח יעקב בנה מזבח משה בנה מזבח יהושע בנה מזבח . ואת
 אומר אותו החל לבנות מזבח לי"י . רבי יוסי אומר החל במלכים . ר' יודן
 אמר לפי שנתן נפשו על הדבר של שהיטה שהוא צורך מזבח לפיכך
 העלה עליו הכתוב כאילו אותו החל לבנות מזבח . ודמותיה פרשת נזיר
 נדרשת לפניה ולאחריה כיצד לאחריה ואת תורת הנזיר וגו' מה כתיב אחריו
 (נמדבר ו) כה תברכו את בני ישראל וגו' וכי מה ענין זה לזה אלא כך צוה
 הקב"ה כשם שאין הנזיר מועם יין אף אתם לא תמעמו יין כשתהיו
 מברכים את ישראל לכך כתיב (סג) כה תברכו בענין נזיר ולכך אין הכהנים
 נושאים כפיהם במנחה משום שכרות . כיצד נדרשת לפניה איש או אשה
 כי יפליא וגו' מה כתיב למעלה (סג ט) ואת תורת הקנאות וכי מה ענין
 זה לזה אלא כשחם משקים את הסמיטה היו אומרים לה הרבה יין עושה
 וכל ישראל עומדים שם אנשים ונשים ואם היתה ממאה וצבתה במטה
 וגו' וכשם שבדקים אותה כך בודקים אותו . והיו ישראל האנשים והנשים
 שהיו רואין באים לתוך בתיהם ואומרים אוי לו לפלוני ולפלונית ששתו
 יין ונשתכרו ועברו עבירות ומתו נשבע אני שאיני שותה יין לעולם שלא
 יהא לי כמותו וכן הנשים אומרות לכך נסמכו זו לזו . אמר הקב"ה אם
 נזר אדם מן היין כך תורתו איש או אשה כי יפליא וגו' . ד"א כשם שהנזיר
 מובדל מיון כך אני מבריל את הסמיטה משאר נשים לרעה : (ה) איש או
 אשה כי יפליא וגו' . הה"ד (משלי נג) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצננה .
 תנה בני אלו ישראל שנקראו בניו שנא' (דמיס יד) בנים אתם לי"י אלהיכם
 לבך לי כמדת (סג י) ומלתם את ערלת לבבכם וגו' ושמתם את דברי אלה
 על לבבכם . ועיניך דרכי תצננה כמדת (נמדבר טו) וראיתם אותו וזכרתם
 את כל מצות י"י . (משלי נג) כי שוחח עמוקה זונה בע"ז הכתוב מדבר
 שהיא נקראת זונה כמדת (דמיס נג) זונה אחרי אלהי נכר הארץ . נקראת
 שוחח ע"ש (משלי ט) וישח אדם . עמוקה ע"ש (סג) וישפל איש וכה"א (סג)
 ושה נבחות האדם וגו' . ומנין שבע"ז הכתוב מדבר שכך כתיב אחריו (סג)
 והאלילים כליל יהלוק . ובאר שע"י ע"ז ירדו ישראל לבור שנא' (איכב ג)
 צמתו

מתנות כהונה

ונמד' חיים פסוק שוקו וס' פרשתו : ה"ז הרי ארכוסר אצבעות : ה"ז יעקב בנה מזבח
 משה בנה מזבח יוסע כו' : בענין נזיר . טוב הוא להניח כענין מיר כלומר סכרות סו'
 ענין הנזיר שאינו משכר : הרבה יין עושה . כלומר שמה מתוך יין נחל ליד קלקול ולק'
 אין סגולה כל כך וכן טודס כדי שלא ימחה השם נחנס כלשיל בס' סוטה : שבדקים סמיס
 אשה : אותו ר"ל הטועל כפושטתו מן לנטס נסן ולנסיל ידן : גשבע חיי כו' . עיין שד'
 דמיס

צמחו בכור חיי. (משלי כג) צרה כמד"ת והצר לך וגו'. (עז) נכריה זו ע"ז כמד"ת אלהי נכר. (עז) אף היא מנא לך שע"ז מביאה אף על האדם שנא' (דברים ה) פן יפתה לבבכם וגו' וחרה אף י"י בכם. (משלי כג) כחתה תארב כמד"ת (דברים ה) ואבדתם מהרה. (משלי כג) ובוגדים באדם תוסוף אדם אלו ישראל שנקראו אדם אתם. ובוגדים כמד"ת (ישעיה כד) רוי לי רוי לי וגו'. ד"א ובוגדים באדם וגו' אלו קללות של ת"כ שהם פורעניות אחר פורעניות ובתוב בהן ויספתי כמד"ת (ויקרא כ"ו) ואם עד אלה לא תשמעו וגו' ויספתי עליכם מכה. ומנן שעל עובדי ע"ז הכתוב מדבר שכן כתיב (עז) והשמדתי את כמותיכם וגו'. (משלי כג) למי אוי למי אבוי וגו' אע"פ שהטאו ישראל וממון הקב"ה ביד או"ה בעונותיהם אף הם לא יצאו נקיים שלסוף הקב"ה דן את עב"ם שמסרן בידם כמו שעשה במצרים ובבבל. לכן כתוב ו' פעמים למי כנגד ו' גלויות שגלו ישראל לבין האומות וכולן לקו על ידיהם ואלו הן מצרים תחלה ואחר אשור בבל מדי ויון ואדום וכה"א (דברים ה) וקצף גדול אני קוצף על הגוים השונאים אשר אני קצפתי מעט וגו' (ישעיה מ) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר דחתוך שם לכן נאמר למי אוי דמי אבוי וגו'. למאחרים על היין אלו ישראל שנקראו יין כמד"ת (ישעיה כו) ביום ההוא כרם חמר ענו לה. למאחרים אלו או"ה המאחרים על היין לשתותם וליקח כל יגיעם. הבאים לחקור ממסך שהם חוקרים עליונות אחריהם באי זה ענין ימלו את אשר להם ויתרנו אותם ויעשו עמהם רעה. (משלי כג) אל תראו יין כי יתאדם הקב"ה מזהיר את הגוים שלא יכבידו עול קשה על ישראל הה"ד אל תראו יין כי יתאדם. מהו כי יתן בכוס עינו בכיס כתיב שהם נותנין עיניהם בכיסם של ישראל. (עז) יתהלך במישורים שנוטלין כל אשר להם ונשארים בתיהם כמישור. ד"א יתהלך במישורים שכל גזילות שנוולין לישראל אין חושבין עצמם עון אלא חושבין שכל מה שעושין להם מן היושר. (עז) אחריהם כנחש ישך אומר להם הקב"ה תהא לפי שהלכה אחר עיניה בעצת הנחש כמד"ת (נחש"ג) ותרא האשה כי מצב וגו' מה היה סופה נתקללה ע"י הנחש ו' קללות מן הכתוב. שנא' (עז) אל האשה אנה הרבה ארבה וגו' ואותו אילן יין היה. אף אתם תלקו ע"י ישראל שנקראו יין בעת שתסתכלו בהם ותשתו ממונם שנא' (ישעיה ג) קדש ישראל לה ראשית תבואתו וגו'. (משלי כג) ובצפעוני יפריש מה הצפעוני מפריש את האדם מן היים למות כך בעון שעושין רעה לישראל יאבדם מן העולם שנא' (יואל ד) מצרים לשממה תהיה וגו'. זה הגזל שהוא חשוב עליהם

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

(עז) ובוגדים במה דתיבא רוי לי. שמלך בוגדים דברים נעשים ואלה שמות דבש פ' י"ז : ה"ז ששה פעמים למי כנגד כו'. ס' למי אוי למי אבוי וגו' פעמים ועיין בפ' שמיני כל פ' זו מדעת יסע : ה"ז עג"ל לה למאחרים אלף ח"ס המאחרים על היין לשתותם. מאחרין ווענין עלום על ישראל לשמות יגיעם דוגמת שכל על גבי מרשס חרשים האריות למעשים : יכבידו כו'. דבש אל מרשס חרשים להרע כד"א אל מרשסו שפי' אל שפיעונו : בתייהם כמיסר גרסי' : שהסתבלו כו'. בעין הרע שנותנין עיניהם בממונם : זה הגזל. שפיט דה"ל קרל ממונם בני יסודה אשר שפכו דם נקי : כמות כאלו

עליהם כמות הה"ד (עז) אשר שפכו דם נקיא בארצם. (משלי כג) עיניך יראו זרות תחת תראייה שהיו האומות מסתכלים בישראל כנגד זה יביא עליהם הקב"ה פורעניות משונות שיהיו זרות זו לזו בדרך שבאו לישראל. כמד"ת (דברים ה) ומצאוהו רעות רבות וצרות. רעות שהן צרות זו לזו כגון זבורא ועקרבא. (משלי כג) ולכן ידבר תהפוכות אתם מתהפכים עליהם בכל יום כמד"ת (דברים ג) אך בני ישוב יהפוך ידו כל היום ולכם של ישראל יוצא מדעתו מרוב התלאות שעושים להם כך ישלם הקב"ה גמול להם מדה כנגד מדה שיביא עליהם פורעניות קשות שיוצא לבם מדעתו וידבר לבם תהפוכות ויביא עליהם בלחות. תהפוכות כד"א (דברים ה) ההפך עלי בלחות וכן הוא אומר (ישעיה לו) קול י"י משלם גמול לאוויביו מדה כנגד מדה. והיית כשוכב בלב ים זה פרעה שטבע בלב ים כמד"ת (שמות יו) קפאו תהומות בלב ים ואומר ונער פרעה וחילו בים סוף. מה פרעה הכתו הקב"ה י' מכות כנגד י' דברים שגזרו על ישראל ולבסוף טבעו כנגד (עז) כל הבן הילוד וגו'. כך יעשה הקב"ה לכל האומות שעושים רעה לישראל מדה כנגד מדה. (משלי כג) וכשוכב בראש חבל זה היה מיסרא מה כתיב (ישעיה ד) והוא לחץ את בני ישראל בחוקה עשרים שנה מה היה סופו לפי שהיה מחרפם ומגדפם כגהיצה לכן מת מיתת גדופה שמסרו ביד אשה כד"א (עז) כי ביד אשה ימכור י"י את מיסרא. לכן נאמר וכשוכב זה היה מיסרא שכתוב בו (עז) בין גלויה כרע נפל שוכב. בראש חבל שחבלתו יעל בראשו עם היתד שבאחל. הה"ד (עז) ידה ליתד תשלחנה וימינה וגו' מדה כנגד מדה : ד"א וכשוכב בראש חבל זה היה המן שבקש דהרוג את כל היהודים הם ובניהם ולבזו את ממונם ובקש לתלות את מרדכי לכן הניע לו מדה כנגד מדה שמת הוא ובניו ולקח מרדכי ממונו. לכן נאמר וכשוכב זה היה המן שמת מיתה משונה כד"א (יחזקאל ג) שמה אדם מלכיה וכל נשיאיה אשר נתנו בנבורתם את הללי הרב והמה את ערלים ישכבו ואת יורדי בור. בראש כד"א (אסתר ט) ישוב מחשבתו הרעה על ראשו ותלו אותו. חבל אלו בניו שנא' ותדו אותו ואת בניו על העין. ואין חבל אלא בניו כד"א (קטל"ט) למה יקצוף האלהים על קנלך וחבל את מעשה ידך מעשה ידיו של אדם אלו בניו. חיבל חבל כתיב זה היה המן שנחנק בחבל. ומנן שהיה ממונו למרדכי שנא' (אסתר ט) ותשם אסתר את מרדכי על בית המן מדה כנגד מדה. (משלי כג) הכוני כל הליתיו אוי להם לאו"ה שאין לומדים מוסר. במח שעשה הקב"ה לראשונים לא למרו אחרונים הה"ד הכוני כל הליתיו. אומרים

מתנות

כאלו העולם : ה"ז כנגד זה יביא עליהם : זרות מהפכות וזרות כדלקמן ואולי מ"ל זרות : ה"ז שיהיו זרות זו לזו בדרך שגלו לישראל וכן מלאכי כד"א : שהן זרות זו לזו כפי' דמגינה פי' ר"ס רפואות נשים זו קשה לזו דמריקן כפי' דע"י קרינה לעקבה המומי ליבונה ודלופא סכנתא הלך כיון שנוספי פניהם נעשות זרות זו לזו ואין לו תקנה : ה"ז ועקרבא לתך ידכו מהפכות : יוצא מדעתו גרסי' : מדה כנגד מדה גרסי' : לבם מדעתו גרסי' : י' דברים. שגזר פרעה עלקוט ולרע הוצא בשם מנחמא ותנא דבי אליהו שגזר עליהם שער גזירות ונגד כל גזירה וגזירה נפרע מהם הקב"ה מדה כנגד מדה וגם הפייסן הפיחוהו כסומו

אומרים האומות אע"פ שהכה הקב"ה פרעה ומצרים על אודות ישראל
 אעפ"כ לא לקחתי מוסר הח"ד כל הליתוי . הלמוני כל ידעתי אע"פ שפרע
 מסיסרא שכתוב בו והלמה סיסרא לא נתתי לדעתי בו לקחת מוסר ממנו .
 מתי אקיץ ולא עוד אלא שהייתי מסתין מתי תעבור המכה ואוסף
 לבקש רעתם של ישראל . הה"ד (ס) אוסף אבקשנו עוד וכה"א (סס ס)
 אם תכתוש את האויל במכתש וגו' : (ו) ד"א תנה בני לבך לי וגו' . מה
 ראה הקב"ה לשאול מישראל הלב והעינים שיהיו אחריו לפי שהעבירה
 תלויה בהם הה"ד (נמדנ טו) ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' . עינא וליבא
 תרי סרסורי דמטאה אינון . כי שוחה עמוקה זונה כשם שאמר משה אשר
 אתם זונים אחריהם . לומר שהזנות תלויה בהם . העינים רואות את הזונה
 והלב מזהיר אחריה . כך אמר רוח"ק ע"י שלמה כי שוחה עמוקה זונה .
 למה קראה שוחה על שם כי שחת אל מות ביתה . עמוקה כמד"ת (משלי ט)
 בעמקי שאול קרואיה . זונה זו אשת איש . ובאר צרה שהיא מורידה
 לנואף לניחנם הה"ד (ס ס) שאול צעדיה יתמכו ושואל נקרא בור דכתיב
 (הגלס ל) ה' העלית מן שאול נפשי חיותגני מירדי בור . מהו שאמר צרה
 זה ניהנם שהיא רחבה מלמטה ופיה צר מלמעלה הה"ד (איוב לו) ואף הסיתך
 מפי צר רחב לא מוצק תתניה . נכריה שהיא נכריה לך שהיא אשת
 איש . (משלי כג) אף היא שמביא את האף על האדם שכן כתיב לא תנאף
 לא תהנה האף ממך . ד"א לא תנאף אל תתן אף בין איש לאשתו .
 כהתף תארב שאין הקב"ה מאריך למנאפים להפרע מהם . וכה"א (מלאכי
 ג) והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים . (משלי כג) ובוגדים באדם תוסיף
 שהיא מפתה אנשים ועושה אותן כוגדים ומוספת רשעים בישראל
 הה"ד (ס ט) אשת כסילות הוטיה וגו' וישבה לפתח ביתה וגו' לקרא לעוברי
 דרך המישרים אורחותם מי פתי יסור הנה והסר לב ואמרה לו מים
 נגובים יסתקו וגו' ולא ידע כי רפאים שם וגו' הוי ובוגדים באדם תוסיף .
 למי אוי למי אבוי כנגד הנואף אומר למי אוי כמד"ת לצבות במן . למי
 אבוי זה אב אוי . כמד"ת ולנפל ירך לפי שהזיך הוא עושה העבירה לכך
 נקרא אבוי אב אוי . למי מדנים כל אלו למי האוי והאבוי לנואף המשלח
 מדנים בין איש לאשתו . הוי למי מדנים למי שהמדנים שלו וכה"א (ס ו)
 ומשלח מדנים בין אחים זה איש ואשתו שהם אחים זה לזה . למי שיה
 ועוד למי הם באות הקללות שאמרנו האוי ואבוי הוי למי שיה . למי
 פצעים הנם זו הזונה שהיתה נפצעת פצעי אהבה . הנם כלי שום פצע
 מבעלה שוחקת עם אחר . למי הכלילות עינים זו הזונה שמשקת את הנואף
 יין כמד"ת (נללל טט) הכלילי עינים מוין . ד"א למי שיה זו שבועת האלה
 כמד"ת

אסיפת אמרים

לשון רבים . שני נגידים כמ"ס רוי יי כ"ס (סס) : של ססה : בראש הכל מחבלי גרסי' :
 זה אב אוי . פי' שסוין הוא חב של הוי שלקס סרסורא האלמעי כסרסוריה סחול האלמעיין
 ראשון לפי סחול ראשון סוין עוטה סענירה סמוכר והקונה : נקראת בור . זה גלגל :
 תהנה סחף . סחף טוסיקון סהנה סחף :
 לצבות נמן . הרשו חז"ל כסוטה שמדבר נמן כל טחף ועל גפ' סוטה : אב אוי . כלומר
 סהנה וסחף שממנה נה סחף עליו : פצעי אהבה . פי' חזק וטוב ומוקו : ה"ע על פסקים
 נפלטת

מתנות כהונה

נפלטת חס סהכין כו' . והע"פ שלל נודע פתס (סס) : שלישי של עולם . גרסי' טג' כניס
 סנסמול רק על עסקי הסחירה עושין לה כך וזהו חס : מן דשמע כו' . עוין כל זה גפ' סמישי ועס פירספיו : בנו פלטי גרסי' : וכן סיה
 מחרכו גרסי' סי' נח כסיה מלרכו סיה קורא לחוכו כנען לפי סיה חכי כנען וכתיב כנען בית
 מלכו מרמס : שנמטרם כן דרשו חז"ל כסוק וירל חס וגו' : ממה סעברו כו' . כלומר ממי
 שקדם לו ולא למד דעם : מה אירע כו' . כלומר מה סכתוב בחורה סירע לסוטה : בר הלוי .
 של קיסה ולא סכניס כד"א ואין מולס מסס על מלמס : ה"ע אקיץ אסיף אכשנו ער :

כמד"ת ואמר הכהן לאשה יתן ה' וגו' . למי פצעים הנם על עסקיה נפצעת
 הנם . שהכהן פורע את ראשה ואוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרטו
 נפרטו . למי הכלילות עינים זו שתיית המים שמיד כשהיתה שותה עיניה
 בולטות . כל אלו למי למאחרים על היין . מכאן שהיין גורם . לבאים לחקור
 ממסך מן דשמע הן אית ליה חמר מכא רדיף כתרניה . אל תרא יין כי
 יתאדם זוהירה רוח"ק על היין שלא ישתכר אדם למה כי יתאדם שוארתי
 דם שעובר עבירה שיתחייב עליו מיתה . ד"א כי יתאדם כי יתאור לרם
 גדה ולרם זבה . (משלי כג) כי יתן בכוס עינו בכיס כתיב ע"י הכוס יתן עינו
 בכיס לשון נקי דברה תורה לומר שיבא על הערוה . יתהלך במישרים סוף
 אשתו אומרת לו כשיושנה אדומה ראיתי ואינו פורש . א"ר אסי אם ת"ח
 הוא סוף שמטמא את המהור ומטהר את הממא . ד"א יתהלך במישרים
 סוף שהוא מתיר את העבירות ועושה אותן הפקר כמישור ססיה עם אשה
 בשוק מנבל פיו דברים רעים כשכרות ואינו מתכייש . אחריתו כנחש ישך
 מה הנחש ע"י שהסית לחוה לשתות יין נתקללה האדמה בעבורו שנאמר
 (נללל טג) ארורה האדמה בעבורך . כך נח ע"י יין נתקלל בנו שלישי של
 עולם שנא' (סס) וויקץ נח מינו וגו' . ארור כנען זה היה חס שהיה בנו
 שלישי והוא נקרא אבי כנען . וכן היה מאררו . מה צפעון זה מפריש בין
 מתים לחיים . כך מפריש היין את האדם מדרכי חיים לדרכי המות . לפי
 שהיין גורם לו לע"ז הה"ד (משלי כג) עיניך יראו זרות כמד"ת (סלס ס) לא
 יהיה כך אל זה . ד"א שהוא בא על אשת איש כמד"ת (משלי ס) ולמה תשנת
 בני בורה . ד"א שיעשה את המצות זרות כמד"ת (סלס קט) נערת ודים
 ארורים השונים וגו' . ואין ודים אלא המועים בעבור היין כמד"ת (משלי ג)
 זה יהיר לין שמו עושה בעברת ודון זה שכור שנקרא יהיר ולין . יהיר מנן
 שנאמר (סלס ג) ואף כי היין כונד נבר יהיר ולא ינוה . לין מנין דכתיב
 (משלי ג) לין היין הוטיה שכר כל שוגה בו לא יחכם . ולכך ידבר תהפוכות
 שהוא הופך פניו מן הקב"ה ומן המצות כמד"ת (דניס ג) כי דור תהפוכות
 וגו' . והיות כשוכב בלב ים זה נח ששכב בתבה י"ב חדש בתוך מי המבול
 ועל ששתה ונשתכר אירע בו פסול שנמטרם . וכשוכב בראש חבל זהו
 אדם חקדמוני שהוא היה ראש לכל בני אדם שע"י היין נקנסה עליו מיתה
 וגרם להביא חבלי מות לעולם . הכונוי כל הליתוי אוי לו לנואף שאינו לומר
 דעת מסה שעברו עליו . הוא ראה מה אירע לסוטה ע"י היין ולא למד
 דעת . הלמוני כל ידעתי ראה בתורה מה אירע לנואף ע"י היין ולא ידע
 להבין . אלא אמר מתי אקיץ אוסף אבקשנו עוד . שכ"ו שיהיה לו פנאי
 להתעסק

מתנות כהונה

אסיפת אמרים
 נפלטת חס סהכין כו' . והע"פ שלל נודע פתס (סס) : שלישי של עולם . גרסי' טג' כניס
 סנסמול רק על עסקי הסחירה עושין לה כך וזהו חס : מן דשמע כו' . עוין כל זה גפ' סמישי ועס פירספיו : בנו פלטי גרסי' : וכן סיה
 מחרכו גרסי' סי' נח כסיה מלרכו סיה קורא לחוכו כנען לפי סיה חכי כנען וכתיב כנען בית
 מלכו מרמס : שנמטרם כן דרשו חז"ל כסוק וירל חס וגו' : ממה סעברו כו' . כלומר ממי
 שקדם לו ולא למד דעם : מה אירע כו' . כלומר מה סכתוב בחורה סירע לסוטה : בר הלוי .
 של קיסה ולא סכניס כד"א ואין מולס מסס על מלמס : ה"ע אקיץ אסיף אכשנו ער :

להתעסק בזנות ירווף אחריה. הא למדנו שהיו גורם לזנות. ולכך כתב הקב"ה בתורה פרשת נזיר אחר פרשת סוטה שלא יעשה אדם כמעשה נואף ונואפת ששתו יין ונתקלקלו אלא הירא מן החטא ויזיר את עצמו מן היין. לכך נאמר איש או אשה כי יפליא וגו' (ז) הה"ד (עמ"ס) הו' השאננים בציון וגו'. זה שבט יהודה ובנימין שהיו מסובין בהיכלי עונג והבוטחים בהר שומרון אלו' השבטים שיושבים לבמה בסכסטי. נקוב ראשית הגנים הבאים משני שמות שם ועבר שמשם נקראו ישראל עברים (ע) וכאו להם בית ישראל או"ה בשעה שהם אוכלים ושותים הם מתעסקי בדברי תפלות. מי חכם כבלעם. מי נבור כנלית. מי עשיר כהמן. אה"כ באין ישראל ואומרים להם אהיתופל לא היה חכם. שלמה לא היה חכם. שמשון לא היה נבור. דוד לא היה נבור. קרח לא היה עשיר. שלמה לא היה עשיר. שנא' בו (מ"י) ויתן המלך את הכסף בירושלם וגו' ומסכימי כולם כדברי ישראל. עברו כלנה וראו זה קמיספון. ולכו משם תמת רכה זו המת אנטיכיא. ורדו גת פלשתים אלו תלוליא דפלסטיני. הטובים מן הממלכות האלה זה ציון ושומרון. אם רב נבולם מנבולכם א"ל הקב"ה הלך גדול וטוב נתתי לכם שאין לאחת מכל האומות טוב וגדול מחלק שלכם. ולמה אין אתם עושים רצוני ואין אתם מתיראים ממני שאביא עליכם פורענות על שאין אתם משימין דברי על לבכם. הה"ד (עמ"ס) המגדים ליום רע זה עשו כמד"ת (פ"ט) מחמתם על ערשונם עצמכם לישב אצל החמס זה עשו כמד"ת (פ"ט) מחמתם על ערשונם עצמכם השוככים על מסות שן על ערסין רפיל. וסרוהים על ערשונם שהיו מסריחין בעבירות את מסותיהן שהיו מחליפין נשותיהם זה לזה ומסריחין מסותיהם בשכבת זרע שאינה שלהם. ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק בא וראה כל שבט ושבט היה לו מיומם כפני עצמו כיון שהיה מבקש לילך למיומם שלו היה מעביר כל המרעה לפניו והיה נוטל השמן שבהם ועומד עליו ושחמו. הפורטים על פי הנבל כדוד השבו להם כלי שיר כשם שהיה דוד משורר ע"י נבלים להקב"ה כך התקינו להם נבלים לשורר על היין הה"ד השותים במזרקי יין. רב ור' יוחנן ורבנן. רב אמר קלוריא ר"י אמר בכומות קמנים רבנן אמרי בכומות שיש להם זרובות. מהיכן שותים ר' אבהו בש"ד הנינא אמר מפתניתא שהיה יוני מפתת את הגוף. רבנן אמרין בש"ד הנינא מפלוגתא. וראשית שמנים ימשחו רב יהודה בר יוחקאל אמר זה שמן אנפיקנן שמשיר את השער ומחליק את הכשר

אסיפת אמרים

לגו ומחלר חס סהו שלמי (ע) : קלוריא . הוי השאננים כו'. המאמר הזה כולו נוקדה חריביות . מיני כוסות מיוחדים ליון (ע) : רבס פ"ה ופ"ה פירשתי : בסכסטי הילקוט ספתינא . ולגותא . עס מקומות שמס סוה בספר עמוס לא גרס ליה וכן לעיל בפ' ויקרא ל"ג ליה ולפי הענין הוא עס מקוס : לישב סיון אלא המום גרסי' : בעבירות חס ממוסין גרסי' : האובלין כרים מלאן גרסי' : למיומם צילקוט וביקרא רבס לא גרס ליה גם לא מלאחי ולא ממתי פ' . ולפי הענין הוא ויס טוב כעין זכה ומספה : מפלוגתא שעל יינס ומסו וגו' השבטים : ה"ג ואחר כל

מתנות כהונה

הבשר . ר' ינאי אמר שמן אנמכנן . ואחר כל השבת הזה ולא נחלו על שבר יוסף . מה סופן ע"י יין נתפתו וזנו ולכך יגלו הה"ד (עמ"ס) לכן עתה יגלו בראש גולים וגו'. הא למדנו פ"מ שיש יין יש ערוה ולכך כתב הקב"ה פרשת נזיר אחר פרשת סוטה לפי שהיו גורם ערוה ולפיכך יזיר אדם עצמו ממנו שלא יטעה אותו. ולכך נאמר איש או אשה כי יפליא וגו' : (ח) הה"ד (מש"י) דברי למואל מלך . למה נקרא שלמה למואל . א"ר ישמעאל באותו הלילה שהשלים שלמה מלאכת בהמ"ק נשא בתיה בת פרעה . והיו שם צהלת שמהת בהמ"ק וצהלת בת פרעה ועלתה צהלת שמהת בת פרעה יותר מצהלת בהמ"ק . הוא דאמר מתלא כולא מהנפים למלכא . ולכך נקרא למואל שהשליך עול מלכות שמים מעליו כלומר למה לו אל . ובאותה שעה עלתה במחשבה לפני הקב"ה להחריב את ירושלים הה"ד (עמ"ס) כי על אפי ועל חמתי וגו' . רבנן אמרי אלף מיני זמר הכניסה לו בת פרעה והיתה מצוה לומר לפניו באותו לילה . והיתה אומרת לו כך מזמרין לפני ע"ז פלוגת וכך מזמרין לפני ע"ז פלוגת . מה עשתה בת פרעה כמין פרס שמהת לו למעלה ממנו וקבעה בו כל מיני אבנים טובות ומרגליות שהיו מבהיקות כעין כוכבים ומולות . וכ"ז שהיה שלמה רוצה לעמוד היה רואה אותן הכוכבים והמולות והיה ישן לו עד ד' שעות . היה בנהקרב תמיד של שחר בד' שעות ועל אותה שעה שנינו מעשה אהיה ונתקרב תמיד של שחר בד' שעות והיו ישראל עצבים שהיה יום חנוכה בהמ"ק ולא היו יכולין לעשות מפני שהיה ישן שלמה והיה מתיראים להקריב מפני אימת המלכות . הלכו והודיעו לבת שבע אמו והלכה היא והקיצתו והוכיחתו הה"ד (מש"י) משא אשר יסרתו אמו . א"ר יוחנן מלמד שכפפתו אמו על העמוד ואמרה לו מה ברי הכל יודעין שאביך ירא שמים היה עכשיו יאמרו בן בת שבע הוא אמו גרמה לו . ומה בר בטני כל הנשים של בית אביך כיון שמתעברות שוב אין רואות פני המלך ואני דחקתי ונכנסתי כדי שיהא הבן מלובן ומזוהר . ומה בר נדרי כל נשים של בית אביך כיון שמתעברות היו נדרות ואומרות יהיה לנו בן הגון למלכות ואני נדרתי ואמרתי יהיה לי בן זריו ומלומד בתורה והגון לגביאות . (ע) אל תתן לנשים חילך שתהא רודף אחר זמה שהן מטלמלין דעתו של אדם (ע) ורועה זונות יאבד הון . ודרכיך למחות מלבין התורה הזהירה ואמרה (דנ"י) ולא ירבה לו נשים הזהיר בדברים הללו שהם מהיית מלכים . אל למלכים למואל מה לך אצל מלכים שאומרים למה לנו אל לעשות כמעשיהם . אל למלכים שתו יין מה לך להשוות עצמך למלכים השותים יין ומשתכרין ועושין כל מיני זמה אל תעשה כמעשיהם . ולרזונים

מתנות כהונה

השנה חס : אחר פ' סוסה גרסי' : למואל דוגמא מדרש זה יש ביקרא רבס פ' י"ב : ה"ג והיו עס להם כו' : ה"ג למה לו אל ובלוזה וגו' : למה לא אל למואל קא דריס בוסריקון : פרס ייזעס פרוס וספוסה ופמדרס מפלי גרס פרוס : מפני סהס יין . והמפתחות מניס סיו מונוס מהת רלשו כדליתס פרסס י"ב ביקרא רבס : שכפפתו על העמוד כו' . כל הענין בספק בן סורק : בת שבע היא אמו גרמה לו גרסי' : סכי גרסון שיהא הבן מלובן ומזוהר : לעשות כמעשיהם . מה לך אלס לגמד מהס ועשות כמעשיהם : אל למלכים

ילדת הודיעה שהיא עקרה ולכך לא ילדה כדי לשום שלום כינה לבן בעלה לפי שהיתה מתרעמת על מנוח בעלה על שלא היתה יולדת זריות ויולדת בן מכאן ואילך אל תקבלי הריון ותלדי בן (טז) ועתה השמרי נא. הוזהרה שלא תשתה חומץ יין וחומץ שכר וכל משרת ענבים שאלו אינם אלא משמרת ליון כדי שלא יבא הנזיר לשתות יין הנזיר לכך אסר עליו הכתוב. (סז) ואל תשתי יין ושכר כמשמעו כמד"ת מיון ושכר יויר ואל תאכלי כל טמא ואין טמא אלא אסור שהתורה הוזהרה לנזיר שלא לאכול כלום. מכל אשר יצא מגפן היין כמד"ת (גמירי ו) וענבים לחיים ויבשים לא יאכל וגו' מכל אשר יעשה מגפן היין וגו'. כי הנך הרה ויולדת בן מכאן שהיתה השכבת ודע של הלילה שמורה ברוחמה שלא פלמתו זכיון שא"ל המלאך והרית ויולדת בן אותה שעה קבלה הרוחם אותה שופה לשם. ומורה לא יעלה על ראשו כמד"ת ותער לא יעבור על ראשו למן נקרא שמו של תער מורה שאין השער מתיירא אלא מן תער שהוא מגלגל גילוח של השתתה כמד"ת (ויקרא ט) ולא תשחית את פאת זקנך. כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הכמץ נלוי היה לפני הקב"ה ששמשון יהיה חולך אחר עיניו לפיכך הוירו כנזיר שלא יהיה שותה יין לפי שהיון מביא ליה זמה. ומה בזמן שהיה נזיר הלך אחר עיניו אילו היה שותה לא היה לו תקנה לעולם מרוב שהיה רודף אחר זמה. מהו שאמר מן הכמץ לקיים מה שנאמר (ויקרא ח) בטרם אצרך בכמץ ידעתוך. אבל ברשעים מהו אומר (סלסו נה) וזרו רשעים מרחם תעו מכמץ דוברי כזב וכה"א (ס"ה) הן בעו חוללתי וגו'. והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים בו תהיה הלה נבואת יעקב שאמר (ג'לש"ט ט) הן ידיו עמו וגו' יהי הן וגו' (יז) ותבא האשה וגו' ומראהו כמראה מלאך וגו'. מכאן שלא היתה שורה השכינה אלא על בעלי מראה. ויאמר לי הנך הרה וגו' אבל מה שאמר דה הנה נא את עקרה לא גלתה לו שלא רצתה לגלות קלקולה. כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הכמץ עד יום מותו היא הוסיפה עד יום מותו לפי שקרא ידעה מה שעתיך אבל המלאך שהיה יודע שעתיך הוא לאבר נזירותו ע"י דלילה לכך לא אמר עד יום מותו. ויעתר מנוח אל י"י ויאמר בי אדוני וגו' ארשב"ל למה נמשלה תפלת הצדיקים לעתר. לומר קך מה עתר זה מהפך את התבואה בנוחן ממקום למקום כך תפלתן של צדיקים מהפכין מדת אכזריות למדת רחמניות. וישמע אלהים בקול מנוח למה הוזר המלאך אצל האשה ולא בא אצל מנוח. שלא לפסול דבריו הראשונים שאמר

אסיפת אמרים

לנזיר ואיסור התנות לכה כנזירותו ועיין בפס"ד א' כלומר גזירה שלא לפקוד יין עלמנו וכמו עשו א': שלא לפסול דבריו. שאילו בא אל מנוח היה משמרת למשקמת: שלא יבא הכזיר לפקוד יין מוכרה לנשות מעי סגלים לומר לו סגול עקר. גרסי': ואל תשסה יין וגו'. הוצר למעלה על אשם מנוח: מוכאן שיהיה כן שחדי לא יאסר כניסה בין דיבור וילדת פס' לעמוד וכן דיבור כי הקך הרה פס' שכר הרה היא: כמות דמימא ולא משמית וגו'. וילפיין פלח פלח לנזירה מהו מן ופחא זקנס לא יגלמו כמו פסרש' פסס' אמור: אחר עינו. כלומר הוהב כמס וכן הוא אומר כי היא ישרה בעיני וכן אמרו הכמץ זל שמעון הלך אחר עיניו פנ"ה כי היא ישרה בעיני: בין תהיה חלה נעוזה יתקב גרסי'. וכה"פ קמא דכוספה על וסחל רוח ה' לפעמו: מוכאן שלא יאסר כ"י. פס"ד

לאשה. ד"א כדי להכבה בעיניו. ותמהר האשה ותריץ וגו' מלמד שכל מעשה הצדיקים במהירות. אשר בא ביום אלו אינו אומר היום אלא ביום מלמד שלא נראה המלאך אליה עד למחר. לפי שמנוח לא נתפלל עד למחר בתפלת הבכך כמד"ת (מל"ט ס) י"י בכך תשמע קולי וגו'. מלמד שהצדיקים מבררים על מעשיהם. ויאמר אני אני הוא בתחלה ואני הוא בסוף שאינו מהליף בדבורי. ויאמר מנוח עתה יבא דברוך א"ל מנוח עד כאן שמעתי מן האשה והנשים אינם בנות הוראה ואין לסמוך על דבריהן אבל עתה יבא דברוך ספיך אני רוצה לשמוע. שאינו מאמין בדבריה שמה חלפה בדברים או פיתהה או הותירה. מה יהיה משפט הנער מנזירות שיצטרך הנער לשמור אחר שיוולד. ומעשהו מה תעשה אמו קודם לכן כל הימים שתהיה הרה ממנו. ויאמר מלאך י"י אל מנוח מכל אשר אמרתי אל האשה לחלוץ כבוד לאשה ולהכבה בעיניו. תשמר על חומץ יין וחומץ שכר ומשרת ענבים. א"ל מכל אשר יצא מגפן היין וגו' ויין ושכר אל תשת כמשמעו וכל מומאה אל תאכל כמד"ת (גמירי ו) וענבים לחיים ויבשים לא תאכל. כל אשר צויתיה תשמר מה שאמר לה ומורה לא יעלה על ראשו: (יח) ויאמר מנוח אל מלאך י"י נעצרה נא אותך. א"ל מנוח עצורים היינו כמד"ת (ג'לש"ט ס) כי עצור עצר י"י בעד כל רחם ואתה בשרתנו בתרוחה נעשה עמך יו"ט. כמד"ת (מדיני ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. ונעשה לפניך נדוי עוים שמחתנו ונשמחה עמך בגדי עוים לפי שאין שפחה אלא בבשר. ויאמר מלאך י"י אל מנוח אם תעצרוני לא אוכל בלחמך א"ל המלאך אין זרך נביאי י"י לקבל שכר על נבואתם. בנביאי שקר מהו אומר (ויקרא י) ותחללנה אותי אלו עמי כשעלי שעוירים ונפתותי להם להמית וגו'. אבל בנביאי אמת מהו אומר (מ"ג ס) ויאמר הי י"י אשר עמדתי לפניו אם אקח. ואם תעשה עולה לי"י תעלנה רמו לו המלאך שצריך להעלות עולה לי"י על בשורה טובה כשם שעשה אברהם בשעה שא"ל הקב"ה (ג'לש"ט יז) לזרעך אתן את הארץ הזאת מיד בנה אברהם מזבח על בשורה טובה שכן כתיב ויבן שם מזבח לי"י הנראה אליו ואין מזבח אלא קרבן. כי לא ידע מנוח כי מלאך י"י הוא למה נאמר לפי שאשתו אמרה לו ומראהו כמראה מלאך האלהים נורא מאד היתה סבורה שהכיר בו מנוח שהוא מלאך ואעפ"כ היה מזמנו לו לאכול שמועה היה כסבור שיש אכילה למעלה. לכך נאמר לא ידע מנוח כי מלאך י"י הוא לכך היה מזמנו לאכול. אבל אילו היה יודע שהיה מלאך אינו אומר לו שיאכל. שבקי היה שאין אכילה למעלה. ודמה לא הכיר בו. מכאן את למד בשעה שהיו הנביאים הולכים בשליחותו של הקב"ה רוח"ק שהיתה

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

היא לקחה אוח וסיון שהיא אש החלוקים כמו שמנינו אלא חכסס (סס) סבירים. דכ"ס כלומר נכח ממה שהיה מראהו כמלאך כלומר בעל מלאח: עתר ען ארוך וכנראה שני עוקיין טור"ק בלעז' כן סי רש"י פ"ה קמא דסוכה: אינו אומר היום. שמשמעויה סלחיה סלחונה סיהם ג"כ היום אלא ביום משמע ביום הכוז של חמול: ה"ג מבר אשר יאל מגפן כמה דמימא וענבים: וכל סונוהס. פ"ה אמר כלגישל בראש העמוד: ה"ג ונשמחה עמך בגדי עוים לפי כו': היתה סבורה שסכר גרסי' פ"ה

שהיתה שורה עליהם היתה נותנת להם אימה בעיני רואיהם שהכל
 ומתיראים מהם שהיו דומין למלאכים. ולמה אכלו המלאכים שבאו לבשר
 את שרה בתריון וזה לא רצה לאכול. לפי שאותם מלאכים כשנתראו
 תהלה לאברהם בדמות עובדי דרך נתראו לו והוא הכניסם לביתו כמנהגו
 החומינם לאכול והם לא רצו לבטל ממנו מנהג האכסנאים ואכלו עמו ואחר
 שאכלו אמרו שליחותן ולא נראה הדבר שיקבלו שכר על שליחותן. אבל
 זה המלאך בתהלה אמר שליחותו ואילו היה אוכל עמו היה נראה כאילו
 קיבל שכר על שליחותו לכך נמנע מלאכול. ויאמר מנוח אל מלאך יי'
 מה שמך לפי שלא הכיר בו שהיה מלאך לכך שאל לו על שמו. כי יבא
 דברך וכבדונך אל מנוח אמר לי שמך כדי שאשאל באי זה מקום אמצאך
 בעת שיתקיים נבואתך ונתן לך דורון. ואין וכבדונך אלא מנהג כבוד
 (ממנו נ) כי כבוד אכבדך. ויאמר לו מלאך יי' רמה זה תשאל לשמי אל
 המלאך אין את צריך לדע שמי שאין סופך שתראני עוד לעולם. הה"ד
 (שפטיס י) והוא פלאי על עצמו אל שהוא יהיה מכוסה ממנו שלא יראנו
 עוד לעולם כבוד (ספטיס קט) פליאה דעת ממני. ד"א והוא פלאי אל
 המלאך איני יודע לומר לך שמי שלפי השליחות ששולח הקב"ה אותנו
 קורא לנו שם הוי והוא פלאי לפי פליאה ופליאה שעושה על ידינו הוא
 קורא לנו שם. ד"א והוא פלאי שם שמו המלאך פלאי לפי שליחותו. הוא
 בא להזיר את שמשון כבוד"ת כי נזיר אלהים יהיה הנער לכך קרא שמו
 פלאי כענין שאמר הכתוב איש או אשה כי יפליא וגו'. את מוצא שרמו
 בפרשה זו לנזירות שמשון ללמדך שאין לך דבר כתוב בנביאים וכתובים
 שלא רמו משה בתורה איש זה היה המלאך שבא להזיר את שמשון שנקרא
 איש כבוד"ת (שפטיס י) האתה האיש אשר דברת אל האשה. מהו ויאמר
 אני אל המלאך אתה חושב כי שאני איש ואני איני איש אלא אני
 מלאך. ודבותיה (נלשתי מ) אתה זה בני עשו ויאמר אני איני עשו אלא
 יעקב. או אשה שלא נראה תהלה אלא לאשה. כי יפליא ששם שמו
 פלאי. לנדר נדר נזיר להזיר ליי' כבוד"ת כי נזיר אלהים יהיה הנער:
 (יט) דבר אל בני ישראל וגו': תני דבר אל בני ישראל ישראל נזירים
 נזירות ואין הגוים נזירים נזירות. ואמרת אליהם לרבות את העבדים.
 איש ולא קפן. או אשה לעשות הנשים כאנשים. וזו היא ששנינו הגוים
 אין להם נזירות נשים ועבדים יש להם נזירות. הומר בנשים מבעבדים
 שהוא כופה עבדו ואינו כופה את אשתו. הומר בעבדים מכנשים שהוא
 מיפר נדרי אשתו ואינו מיפר את נדרי עבדו. הפר לאשתו הפר עולמית
 הפר לעבדו יצא להרות משלים נזירותו. עבר מכננד פניו ר"מ אומר לא

מתנות כהונה

שמה אלה היום סגור סגור כו' ואחר שהכלו כו'. הוא טעם אחר למען אכלו עם אברהם
 ולא עם מנוח ורבים הם בספר הזה כיוצא בזה: שהוא יסיה מכוסה נדסי: קורא לו
 נדסי: שם שמו המלאך פלאי. המלאך שם חת שמו פלאי ע"פ כי יפליא וכדמפרש ואולי: אתה
 זה בני נדסי: כופה את עבדו. לבטל נזירותו: ה"ז יצא לחיוב משלים נזירותו סירוס
 כשהוא יוצא לחיוב נזיר להשלים נזירותו: עבר מכננד פניו. סירוס העבד ברח מעם אדונו
 וי"ו יוסי סכר טעם לא מקרי עם אדונו עליו: ה"ז צ"ל בפרש דנזיר ר"מ אומר לא ישהה

ישתה ור' יוסי אומר ישתה: (ב) כי יפליא. מי שיוודע להפלות מכאן
 אמרו מופלא הסמוך לאיש נדרי קיימין. ר"א כי יפליא כשיפריש. לנדר
 פרט למתרהר בלב. לנדר נדר נזיר למה נאמרה פרשה זו לפי שהוא
 אומר איש כי ידור נדר ליי' או השבע וגי' שאם נדר יום אחד אסור יום
 א' ב' אסור כו'. מאותו המין שנדר מאותו המין אסור. שומע אני אף
 בנזירות כן לכך נאמרה פרשה זו שאם נדר יום אחד או שעה אחת
 אסור לי יום לשתות יין וליטמא למתים ואסור בתגלת. לנדר נדר נזיר
 למה כתיב כאן נדר לעשות נזירות כנדרים מה כנדרים עובר על כל וזה
 ועל כל תאחר אף בנזירות כיוצא בהן ומה כנדרים האב מיפר נדרי בתו
 והאיש מיפר נדרי אשתו אף בנזירות כיוצא בהן ומה כנדרים האב מיפר נדרי בתו
 כינוי נזירות כנזירות האשה הריני נזיק נזיה פניה תרי זה נזיר. להזיר יכול
 שיוזר את אחרים ת"ל נזיר את עצמו מוזר ואין מוזר את אחרים אבל
 הלכה למשה מסיני שהאיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את
 בנה בנזיר. ר' ישמעאל אומר נזיר להזיר מכאן שאדם קובע עליו נזירות
 בתוך נזירותו. להזיר ליי'. שמעון הצדיק אמר מימי לא אכלתי אשם
 נזיר אלא אתה פעם אחת עלה אלי אחד מן הדר' וראיתיו אדמוני ויפה עיני'
 וטוב רואי וקוצותיו מסודרות תלים תלים. אמרתי לו מה ראית להשחית
 את השער הנאה הזה. גם לי רבי רועה הייתי בעיני והלכתי למלאות את
 הניאוב מן המעין וראיתי את הכוביא שלי בתוך המים ופחו יצרי עלי
 ובקש לאבדני מן העולם אמרתי לו רשע מה אתה מהנאה בדבר שאינו
 שלך של עפר של רמה ושל תולעה הוא. עלי להקדישך לשמים ולגלחך
 לשמים. והרכנתי את ראשי ונשקתיו ואמרתי לו כמותך ירכו עושי רצון
 המקום בישראל עליך אמר הכתוב להזיר ליי'. ר' מנא בעי למה לא היה
 שמעון הצדיק אוכל אשם נזיר א"ת מפני שנזיר תומא היה על שציער
 עצמו מן היין וכי לא אכל שמעון הצדיק המאת הלב או המאת דם מימיו.
 סבור שמעון הצדיק בני אדם מתוך הקפדה הם נזירים בניין וכיון שהם
 נזירים מתוך הקפדה סופן לתהות וכיון שהוא תורה נעשו קרבנותיו
 כשהוא חולין בעזרה וזה מתוך ישוב הדעת נדר ופיו ולבו שוים: (כא) מין
 ושבר יזיר וגו'. הה"ד (שפטיס ט) הוי נזירים לשתות יין וגו' מצדיקי רשע
 עקב שהד וגו'. תמן כתיב (קס"ג) אשריך ארץ שמלכך בן חורים אימתי
 הארץ כאשרי בזמן שמלכה עוסק בתורה שנא' (שפטיס נ) והלוהות מעשה
 אלהים

מתנות כהונה

ור' יוסי אומר ישתה: לעשות נזירות כנדר' גרסי' ושנין זה במס' מיר: גם לי. אמר לי: רועה הייתי בעיני נדסי: הניאוב כל מלאך זה בירושלמי דפרק קמא דנזיר ולפי הענין סוף מס' כלי: ופחו יצרי נדסי: ה"ז ושל טולעס הוא וכן הוא בספרי: ה"ז והרכנתי את ראשי. פי' נקיתי לו את ראשי ובירושלמי נדסי וממתי: ה"ז ואמרתי לו כמותך: לתהות להסתקם כד"ה כדו תהיה וככללי פ"ק נזירים ח"ט אכל אשם נזיר ממה שצמחי שמרסע עליון ימי נזירות וכן מתחשפין ומגית הספר היא סוגיה הירוש': ששלמכה עוסק נזירות נדסי: זלן

אסיפת אמרים

פ"טוין דבימיס כמתון (סג) ופחו יצרי עלי. כ"ל פי' נדסי וכן פי' מיר עלי כמו פחו כמיס. (סג) ולגלחך לשמים. פי' סר"ס סקלנל על נזירות וחסים תגלחתי אה"כ למימי (סג): א"ת מפני שגזיר חסא היה וכו'. גירסא זו משכנסא ד"כ מלי מקסע ממעלה חלב ודס דלגמל ט"ס ססס כל על טנג ובלן כוח מוזר אלא כפי גרסיע על טמיסא ח"ע חס סוף טמיס כוונס ופעמיס כסונג. ויכא ד"ל

לסתקם כד"ה כדו תהיה וככללי פ"ק נזירים ח"ט אכל אשם נזיר ממה שצמחי שמרסע עליון ימי נזירות וכן מתחשפין ומגית הספר היא סוגיה הירוש': ששלמכה עוסק נזירות נדסי: זלן

אמרו האומר הריני נזיר מן החרצנים מן הזוגים מן התגלחת מן הפיטא
 הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו ריה"ג אומר מיין ושכר יזיר למי
 כפל הכתוב יין ושכר הלא יין הוא שכר ושכר הוא יין למה כן לפי שהו
 אומר (דמס' ה) ואכלת לפני י"י אלהיך במקום אשר יבחר מעשר דנגד ונ
 יכול אף הנזיר במשמע ומה אני מקיים מיין ושכר יזיר בשאר כל המיני
 חוץ מיין מצוה. או אף ביון מצוה ומה אני מקיים ואכלת לפני י"י אלהי
 מעשר וגו' בשאר כל אדם חוץ מן הנזיר ת"ל מיין ושכר יזיר לעשות
 מצוה כיון רשות. ר"א הקפר אומר יין זה מוגז שכר זה חי או אינו אלא
 זה חי ושכר זה מוגז. ת"ל וגסכו יין רביעית ההין ואומר הסך נסך שכר ה
 אתה מנסך ואין אתה מנסך מוגז הא אין עליך לומר כלשון אחרון אל
 כלשון הראשון יין זה מוגז שכר זה חי. יזיר אין נזירות בכ"מ אלא פרישות
 וכה"א וינזרו מקדשי בני ישראל ואומר ענבי נזירך ואומר וינזרו לבש
 ואומר האבכה בחדש החמישי הנזר הא אין נזירות בכ"מ אלא פרישות
 יזיר שומע אני מסחורתו ומרפואתו ת"ל לא ישתה בשתייה הוא אסו
 ומותר ברפואתו ובסחורתו: (כד) חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה. מנז
 שמעשה בו חומץ כיון וחומץ מצוה כיון מצוה. וכל משרת וגו' מנז
 שאם שרה ענבים במים שהן בגותן מעם. מכאן אתה דן לכל האיטורי
 שבתורה מה אם היוצא מן הגפן שאין איסורו עולם ואין איסור
 איסור הנאה ויש לו היתר אחר איסורו עשה בו מעם כעיקר שאר איסורי
 שבתורה שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין להם היתר לאה
 איסורן אינו דין שנעשה בו מעם כעיקר. וענבים כמשמען. להים להבי
 את הבוסר. ויבשים לא יאכל להיוב ע"ז בפני עצמו וע"ז בפ"ע. ומיס
 אתה דן לכל איסורין שבנזיר ומה כאן שהוא מין אחד והם ב' שמות היין
 ע"ז בפני עצמו וע"ז בפ"ע אף כל שהם מין א' והם ב' שמות חייב ע'
 בפני עצמו וע"ז בפ"ע להביא יין חדש וענבים שהוא הייב ב': (כה) ס
 ימי נזרו מכל וגו'. בא הכתוב ללמדך שאם אכל מית מכולם שהוא
 לוקה אף הארבעים מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה. מה אם היוצ
 מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש לו הית
 לאחר איסורו הרי הן מצטרפין זה עם זה לכוזית שאר איסורין שבתור
 שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין להם היתר אחר איסור
 דין הוא שיצטרפו זה עם זה לכוזית. מכל אשר יעשה מנפן היין שום
 אני אף העלין והחולבין במשמע ת"ל מחרצנים ועד זג מה פרט מפור
 פרי ופסולת פרי אף אין לי אלא פרי ופסולת פרי להוציא את העלין וא
 החולבין שאינן פרי ופסולת פרי. מחרצנים מיעוט חרצנים ב' ועד זג א
 דברי ר"א בן עזריה. אלו הן החרצנים ואלו הן הזוגים החרצנים א
 החיצונים והזוגין אלו הפנימיים כמד"ת (שמות כח) פעמון זהב ורומן ומתרגמיו
 זגא

מתנות כהונה

זה בספרי פרשה זו: ונסכו יין. אע"פ ללא כתיב יין בסוף פרשה תאם כתיב ציה: דרי לט
 מסך. שכר פירושו יין המשכר וכפי' הרד"ק בספר סרסוס: מסחורתו עלה יעשה סחור
 ציין ולא יתקפה וכל הימים אלו עיין בספרי וצירושלמי בפ"ט דמסכת ערלה בפ"ט שלם מוסיף
 שאר איסורין נכחי: ה"ג לא יאכל להדיב על זב חמי עצמו ועל זב חמי בפני עצמו זה נכח
 עגמו

זגא דרהבא ורמונא דברי ר' יהודה. ור' יוסי אומר שלא תטעה כוונ של
 בהמה החיצון זוג והפנימי ענבל. לא יאכל אין אכילה פחות מכזית מכאן
 לאיסורי נזיר בכזית: (כו) כל ימי נזרו נזרו ועד וגו'. למה צוה הקב"ה
 לנזיר שלא יגלה ראשו לפי שהגילוח מתארד ומיפתו כשם שאמרו ביוסף
 (נלאטיס ט"ז) ויגלה ויחלף שמלותיו ויגדול שער הוא לשון צער ואכל לכך
 אמר הקב"ה אחר שזה הנזיר אסר עצמו מן היין כדי להרחיק עצמו מן
 הזמה יגדל שערו שיתגבל ויצטער כדי שלא יהא יצה"ר קופץ עליו. עד
 מלאת הימים אשר יזיר לי"י קדוש יהיה יאסרו עליו כקדש שלא יגע בו
 לפי שהוא הקדוש לש"ש. כל ימי נדר נזרו נדרו תלויה בנזירותו ולא
 נזירותו תלויה בנדרו. תער לא יעבור אין לי אלא תער תלש מירט
 ומיספף כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור על ראשו לרבות כל המעבירים.
 ומאחר שסופנו לרבות כל דבר מה ת"ל תער לפי שלא למדנו לתגלחת
 אחרונה שהיא כתער ללמד ממצורע אי אפשר שאין דנין קל מחמור
 לתחמיר עליו. ר' אומר אינו צריך תה"א תער לא יעבור עד מלאת
 התורה אמרה אחר מלאת לא תהא תגלחת אלא בתער. ד"א א"כ למה
 נאמר תער ללמדך שאינו סותר לא זוג ולא מספרים אלא תער כלכד:
 (כו) עד מלאת הימים אשר יזיר לי"י. מנין אתה אומר שאם אמר הריני
 נזיר סתם מגלח יום ל"א ואם גילה יום ל' לא יצא ת"ל עד מלאת הימים
 אשר יזיר לי"י ועדיין לא מלאו ימי נזירותו. קדוש יהיה זו קדושת שער.
 קדוש יהיה אין לי אלא המגלח במצותו ששערו אסור נילוחו אחרים
 קודם זמנו ושלא במצותו מנין ת"ל קדוש יהיה מכ"מ. בר פדא אמר
 סתם נזירות ל' יום שנא' קדוש יהיה בנזירותו ל'. ר' שמואל בר
 זחמן בש"ר יונתן כנגד כ"ט פעם שכתוב בפרשה נדר נזיר נזרו יזיר להזיר
 והא אינן תלתין א"ר יוסי בר בון אחד להירדשו יצא ואינו עולה מן המנין.
 עד דעתיה דבר פדא אם גילה יום ל' לא יצא ע"ד דר' שמואל אם גילה
 יום ל' יצא. אית דבעי נשמענה מן הדא גדל פרע שער ראשו כמה הוא
 גידול שער ל' יום. ואית דבעי נשמענה מן הדא עד מלאת הימים וכמת
 הם ימים מלאים ל' יום מעתה אם גילה יום ל' לא יצא. א"ר יצחק בר
 אלעזר הימים הימים כתיב: (כח) גדל פרע. לומר לך שהוא גדל פרע אין
 אין

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

פאמו: ה"ג ואין איסורו איסור הנאה: זוג
 וענבל. כ"ז בפ' ג' מוסיף: שלא תטעה
 שער. כ"ל ידע אלא סוף כוונ כו': מתארו
 עשה לו יצא פתח ימא: נדרו תלויה בנזירותו
 כלנלל טאפי' אמר אהים יזיר ליום אחד לדבר אחד נריך להיות נזיר שלמים יום וכלל דבר:
 מורט ומיספף. כולם ענין העגרה שער הם ענין פרק שלמה מוסיף: ה"ג שלא למדנו
 סגלחה אחרונה שיהא כו'. ד"א חס כן כו'. צירושלמי דפרק ג' מיין ופ' חעפי' שכל המעבירין
 אסור מ"מ אין מוסר החיכות כי חס ענין: ה"ג ואם גלה יום שלשים לא יצא: והוא אינן
 פלגין נכחי' וכן הוא צירושלמי פ' המזיר: להירדשו כלומר לגופו ולהסד בפסוק דין מיר או פי'
 צמו שפירש' וטוס' פ' קמח דמזיר: גידול שער ל' יום עיין פרק קמח דמזיר: אם גילה יום
 שלשים יאל. שכנר עכנר כ"ס ימים: ימים מלאים. ל' יום חודש ימים הרי הקף של הימים:
 הימים כתיב. מסך יוד' נסרה ומעשה אין כליה מנאן: וכי הנזיר. שקראו שיהא כו' עדיין
 מיר

לי אלא מי שיש לו פרע מי שאין לו פרע מנין ת"ל שער ראשו משווא
 אין לי שהוא אסור לנדה אלא עד מלאת הימים אשר יזיר מנין שהוא
 אסור בתגלחת עד הבאת קרבן ת"ל ואחר ישתה הנזיר יין וכי הנזיר שותר
 יין אלא מופנה להקיש דהוה סמנו נזירה שזה נאמר כאן נזיר כל ימי נדו
 נזרו ונאמר להלן נזיר מה להלן אסור לשתות עד הבאת קרבן אף בא
 אסור לנדה עד הבאת קרבן. כל ימי הזירוי ל"י וגו' בא וראה שכל מ
 שמקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה זה לפי שמוזר את עצמו
 מן היין ונזהר צער בעצמו שלא ינלה ראשו כדי לשמור עצמו מן העבירה
 אמר הקב"ה הרי הוא חשוב לפני ככה"ג מה כהן אסור ליטמא לכל המתים
 אף נזיר אסור ליטמא לכל המתים. מה בכה"ג כתיב (ויקרא נה) כי נזר שם
 משהת אלהיו עליו אף בנזיר הוא אומר כי נזר אלהיו על ראשו. מו
 בכהן כתיב (ויקרא נג) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים אף נזיר נקדו
 קדוש שנא' כל ימי נזרו קדוש הוא ל"י. בא וראה כמה המצות מעטרוהו
 את ישראל והלא גדול שער ניוול הוא לאדם שהוא אינו חופף ראשו ולפ
 שהוא מגדלו לש"ש קראו הכתוב עטרה לראשו תה"ד כי נזר אלהיו ע
 ראשו: (כט) כל ימי הזירוי וגו'. נזיר שכלו ימיו אסור לשתות ולגלו
 וליטמא למתים ואם נילה ושתה יין ונטמא למתים סופג את הארבעים
 על המתים מנין שלוקה דכתיב כל ימי נזרו וגו' לעשות ימים של אהו
 מלאת כימים שלפני מלאת. לגלח מנין דכתיב כל ימי נדר נזרו וגו'
 לרבות ימים של אחר מלאת כימים שלפני מלאת. על הטומאה מנין דכתיב
 כל ימי הזירוי ל"י וגו' לעשות ימים של אחר מלאת כימים שלפני מלאת
 ג' מנין אסורים בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן. הטומאה
 מנין דכתיב כל ימי הזירוי ל"י על נפש מת וגו'. תגלחת מנין דכתיב
 (במדניו) כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו. היוצא מן הגפן מני
 דכתיב כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן וגו'. חומר בטומאה ובהגלחת
 מביוצא מן הגפן שהטומאה והתגלחת סותרים והיוצא מן הגפן אינו סותר
 חומר ביוצא מן הגפן מבטומאה ותגלחת שלא הותר כלל היוצא מן הגפ
 והותר בתגלחת מצוה כגון מצורע ונכקא מראשו האסור במצורע דמיות
 להביא נזיר מצורע שמגלח והותר במת מצוה ליטמא. חומר בטומאה
 מתגלחת שהטומאה סותרת את הכל וחייבין עליה קרבן ותגלחת אינו
 סותרת אלא שלשים יום ואין חייבין עליה קרבן: (ל) על נפש מת ל
 יבא שומע אני נפשות בהמה כמשמע בענין שנא' (ויקרא ה) מכה נפ
 בהמה ת"ל לאביו ולאמו במה ענין מדבר בנפשות אדם. ר' ישמעאל אומ
 אין צריך לה"א לא יבא בנפשות המטמאות בכיאה הכתוב מדבר וא
 הן נפשות אדם. לאביו למה נאמר לפי שהוא כולל בכהן הדיוט (ויקרא ה)
 לנפש לא יטמא בעמיו וחזרו והתירו לקרובים כי אם לשאריו וגו' יכול א
 נזיר

מתנות כהונה

מיד: כל ימי מדר נזרו וכי הער לא יעבור: ונאמר להלן נזיר. והכתיבה המזר יין מג
 לפי שמים נרטי: אסור לשתות יין ולגלח. עד הבאת קרבן כלעיל: סותרים שלש נילה
 סממא למת נזיר להסמיל המזכות מלאה וימיים הכלשונים יפלו: ה"ז ותגלחת איש טוה
 שלש שלשים ועין כל זכ ספק ג' מינין: בביאה נפילת חלם סממא שם ואלו דוקא נפ
 אדם

נזיר כן הוא מותר ליטמא לקרובים ת"ל לאביו לומר שאינו מטמא לקרובים.
 ולאסור למה נאמר לפי שהוא אומר בנזיר לא יטמא להם כמותם. י"י רבו
 אומר כמותם אין מטמא אבל מטמא הוא בנגען ובזיבתן. ואין לי אלא
 בנזיר בכה"ג מנין ת"ל לאמו בכה"ג שלא הייתי צריך שכבר ק"ו הוא ומה
 אם במקום שכהן הדיוט מטמא לאחיו מאביו אין כה"ג מטמא לאביו מקום
 שאין כהן הדיוט מטמא לאחיו מאמו דין הוא שלא יהא כה"ג מטמא
 לאמו. אם זכית מן הדין מה ת"ל לאמו בכה"ג. מופנה להקיש דהוה
 סמנו נזירה שזה נאמר בכה"ג אמו ונאמר בנזיר אמו מה אמו האסור בנזיר
 מטמא בנגען ובזיבתן אף אמו האסור בכה"ג מטמא בנגען ובזיבתן. לאחיו
 למה נאמר לאחיו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה. לאחותו מה
 ת"ל הרי שחיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת
 יכול יטמא אמרת לא יטמא להם כמותם. יכול לא יטמא למת מצוה ת"ל
 לאחותו לאחותו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה. נאמר לאחיו
 להתירו לטמא למת מצוה שאינו אלא איסור לאו לא יטמא להם ונאמר
 לאחותו להתירו לטמא אפ"י במקום פסח ומילה החייבי כריתות הן. אבל
 לבנו ולבתו לא נאמר שאין הקטנים נזורים. ר"ע אומר נפש אלו הרזקים
 מת אלו הקרובים לאביו לאביו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה.
 ואם נאמר לאביו למה נאמר לאמו. אם נאמר אביו ולא נאמר אמו הייתי
 אומר לכך לא יטמא לו משום דחוקה בעלמא הוא אבל אמו דודאי ילידתיה
 ליטמא לה. ואי כתב רחמנא אמו הייתי אומר לאמו הוא דלא אויל זרעה
 בתורה אבל אביו כיון שאמר הכתוב למשפחותם לבית אבותם אימא
 ליטמא ליה לכך נאמר לאביו. לאחיו שאם הוא כה"ג נזיר לאחיו אינו מטמא
 אבל מטמא הוא למת מצוה. ולאחותו שאם היה הולך לשחוט פסחו ולמול את
 בנו לאחותו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה. לא יטמא להם כמותם
 אבל עומד הוא בהספד ובשורה רבי אומר כמותם אינו מטמא אבל
 מטמא הוא בנגעם ובזיבתם. כי נזר אלהיו על ראשו להגיד מה נרם:
 (לא) כל ימי נזרו קדוש הוא לה'. למה נאמר. לפי שהוא אומר עד
 מלאת הימים אין לי אלא מי שיש לו פסק לנזירותו נזיר עולם מנין ת"ל
 כל ימי נזרו להביא נזיר עולם. קדוש הוא לה' זו קדושת הגוף. וכי ימות
 מת עליו במחזורת עליו הטומאה להוציא את הספק זו טומאת התהום.
 אי זו טומאת התהום כל שאין סכירה אחר בסוף העולם היה סכירה א'
 בסוף

מיתנות כהונה

קדם שנא' אדם כי ימות וגו' ועין לעיל: ה"ז (סג) דחוקה בעלמא. ופירו' כחוקה סג
 לפי שהא אומר נזיר לא יטמא להם כמותם
 ועין כל זכ בספרי בלודך ובמזר ספק כהן גדול: רבי אומר כמותם כו'. עין בספרי במזר
 ספק כהן גדול: ה"ז אין כ"ג מטמא לאביו מקום כו': להתירו לטמא למת מצוה נר': ה"ז
 בספרי שאין ספקים נזורים וכן הכיאו הילקוט ור"ל שאין המזירות חלם עליהם והאב אינו יכול
 להכיר חם כמו ספקה אפי"ס סתם כדפשו: ה"ז לאמו הוא דלא אויל כו': ה"ז לאחיו שסם
 הוא כ"ג ואמר כו'. נפ' כ"ג דף מ"ה ע"ב: מה נרם. כלומר כמה טובה טובה לנזיר כהמטמו לנפול
 מעל ראשו נז' אלהיו אי נמי להגיד שהמזירות כדפס' וכדא' בסוף פ"ק דמזר מזר אלהיו על ראשו
 מצד סתמיותו כדפס' ונפס' יפס' לכל המאמר כדפס' ולא נרם לה: פסוק הפסק: זו קדושת
 הגוף. ולא קדושת שער ובספרי יליף לה: במחזורת ידעו ונזרו ודיק מלכותו עליו ועין
 כל

בסוף העולם אין זו מומתת התהום . היה טמון בתבן או בצרורות הרי זו מומתת התהום . במים באפילה ובנקיקי המלעים אין זו מומתת התהום . ולא אמרו מומתת התהום אלא למת בלבד . בפתע פתאום רבי יונתן אומר בפתע זו שונג וכה"א (ממנו נל) בפתע בלא איבת הדפו , פתאום זה אונס וכה"א (סג יג) ויאמר ה' פתאום אל משה וגו' . ורבנן אמרי פתאום זה מזיד וכה"א (משלי כג) ופתיים עברו ונענשו . ד"א פתאום זה שונג דכתיב (סג יד) פתי יאמין לכל דבר . וכי מאחר שיש בפתאום להוציא ממנו מזיד ואונס ושונג למה צריך הכתוב לכתוב בפתע להביא את השונג . אילו לא נכתב פתע הייתי אומר כי מביא קרבן על מומתתו היכא דנמטא בשונג מידי דהוה אכל התורה כולה אבל אונס ומזיד אימא לא כתב דהמנא פתע דשונג הוא לגלות על פתאום דאונס ומזיד הוא ואפילו הכי הייב קרבן על מומתתו . וממא ראש נזרו כמו שהיה מהור ונמטא הרי הוא הייב בהעברת שער ובהבאת קרבן ולפטור הנזיר בקבר . וגיה ראשו ראשו הוא מגלח ואין מגלח כל שערו . ביום מהרתו ביום הוייתו בשביעי . אתה אומר ביום הוייתו בשביעי או בשמיני ת"ל ביום השביעי יצח . אי בשביעי אע"פ שלא הוה ת"ל ביום מהרתו ביום הוייתו . ביום השביעי אין לי אלא שביעי שמיני תשיעי ועשירי מנין ת"ל יגלחנו . אין לי אלא ביום בלילה מנין ת"ל יגלחנו . אין לי אלא תגלחת המומתת תגלחת המורה מנין ת"ל יגלחנו . כיצד היה מזה בשלישיו ובשביעי ומגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בשמיני ואם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום דברי ר"ע : (לב) וביום השמיני להוציא את השביעי או אינו אלא להוציא את התשיעי נאמר כאן שמיני ונאמר להלן שמיני (ויקרא כג) וביום השמיני והלאה וגו' . מה שמיני האמור להלן הכשיר בו שמיני ומשמיני והלאה . אף שמיני האמור כאן הכשיר בו שמיני ומשמיני והלאה . אילו אמר תורים יכול הרבה ת"ל יביא שתי תורים לא אמרתי אלא שתיים . יכול יביא תורים ובני יונה ת"ל או שני בני יונה . יכול יביא פרידה אחת מזו ופרידה אחת מזו ת"ל שתי תורים או שני בני יונה . מכאן אמרו אין מביאין תורין כנגד בני יונה ולא בני יונה כנגד תורין . אל הכהן אל פתח מועד מלמד שהוא חייב בטיפול הבאתם עד שיביאם אל פתח אהל מועד . ועשה הכהן אחד להמאת ואחד לעולה שיפרישם הכהן אל' להמאת וא' לעולה בעשייתן . אין לי אלא הפרשה לכהן בבעל מנין נא' ביולדת (סג יג) ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד להמאת הרי שהבעלים מפרישין בשעת לקיחתן . נמצאו למדין הפרשה בכהן

מתנות כהונה

כל זה נמש' חזר כס' העכו"ם אין להם נזירות : אלא למת בלבד . מפי קבר תהום חבל לזו ולזה לא מהי' ולפטור הכזר מקבר גרסי' . ומירובו טהים צבים הקדוה או סמא מסארי מומתת מתהום נזירותו ורבי יליף לה נזיר כס' מי שאמר היינו מגלח : ביום היינו מגלח שמיני וכו' מנין שאם לא גילה ביום ההוא בשביעי מגלח ביום ח' ט' י' : ה'נ בספרי אף לי אלא מגלחת המומתת תגלח' סהרה מנין ת"ל יגלחנו כיצד כו' : ה'נ וביום השמיני להוציא ט' : ה'נ מה שמיני האמור להלן הכשר כו' : יבול הדבה . שאם ירצה להביא הדבה הכשר י' : ה'נ ס'ל כו' : מכאן אמרו . מדכתיב לו : ביולדת ולקחה שתי גרסי' : בעשייתן כשיבא לקריבן

ככהו והפרשה כבעלים ונמצינו למדים כאן קן סתומה בזמן שהכהן צריך להפרישן בזמן שהבעלים מפרישין אותה סתומה ונמצינו למדין כאן קן מפורשת בזמן שהבעלים מפרישין אי זו לעולה ואי זו להמאת : (גג) וכפר עליו מאשר הטא על הנפש . משום מומתת המתים דברי ר' ישמעאל ר' אלעזר אומר מאשר הטא על נפשו שציער עצמו מן היין והלא דברים ק"ו ומת המצער נפשו מן היין צריך כפרה ק"ו המצער נפשו על כל דבר . וקדש את ראשו ביום ההוא והזיר לוי' את ימי נזרו נמצינו למדין שמתהיל למנות מיום שגילה דברי ר' יוסי בר ר' יהודה . ר' אומר וכפר עליו מאשר הטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו . והזיר לוי' את ימי נזרו כל אשמות שבתורה מעבבין את הכפרה חוץ מזה יכול אף זה מעבב ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר משום ר' ישמעאל אמרו אף זה מעבב שנא' והזיר לוי' אימתי והביא כבש בן שנתו לאשם : (לד) והזיר לוי' את ימי נזרו מנין שהוא אסור ליטמא למתים כימים של אחר נזירותו כימים שבתוך נזירותו עד הבאת קרבן ת"ל ואחר ישתה הנזיר יין וכי נזיר שותה יין אלא מופנה להקיש לזון ממנו נזירה שוה . נאמר כאן נזיר ונאמר להלן נזיר מה נזיר האמור להלן עשה בו ימים של אחר נזירות כימים שבתוך נזירות עד הבאת קרבן אף נזיר האמור כאן נעשה בו ימים של אחר נזירות כימים שבתוך נזירות עד הבאת קרבן . והביא כבש ולא איל . בן שנתו לעצמו ולא בן שנה לשני עולם . לאשם הרי זה קנס . א"ד שמעון לא מצינו אשם שיבא לכטל אלא זה בלבד שכן כתוב אחריו והימים הראשונים יפלו מי שיש לו ראשונים ואחרונים סותרות . מנין אם אמר הריני נזיר ק' יום ונמטא סוף מאה חסר יום אחד מנין שהוא סותר את הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מי שיש לו אחרונים סותר וזה יש לו אחרונים . נמטא ביום ק' יכול יהא סותר הכל ת"ל והימים וגו' מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים . או אפילו נמטא בתחלת ק' סותר את הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מי שיש לו ראשונים וזה אין לו ראשונים . כי טמא נזרו המומתת סותרת את הכל ואין התגלחת סותרת את הכל אלא ל' יום דבעינן גדל פריע המומתת סותרת ואין היין סותר : (לה) וזאת תורת הנזיר . תורת אחד נזיר ימים ואחד נזיר עולם . יכול שאת מרבה נזירות שמשון ת"ל וזאת

מתנות כהונה

לקריבן נמך מיאמר זה להמאת חס לעולה : כהנים מומתת ופריש' ח' מנין ובעל (י"ו) נפש נל בזמן שהבעלים מפרישין ואם סתומה . שאינם מפרישין לאמר חס להמאת ואיזה לעולה חלל נסחט שח' הכסן נמך לפרס ולומר זה להמאת ונספרי אף הסומתא מן מ"מ היא היא : והלא דברים קל וחומר . ס"ק דמדין הע"ז : נמצינו למדין וכו' . כל זה הוא כס' דמזיר ובפרק מי שאמר סריי נזיר : מנין שהוא אסור ט' : עיין לעיל : לעצמו מיום סגולת הסניק לו הסנה מעט לעת ולא למי העולם כגון אם מלך נסמך מהיה גמר גמרו כמפרי לסיכך כסוי בן סניח ולא בן סניח סהס : קנס עיין לקמן : וזה יש לו אחרונים . מקמא יום י"ג ויום ק' כולו : ה'נ וזה יש לו אחרונים נסמך ביום ק' יכול יהא סותר הכל ט"ל והימים וגו' מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים נסמך ביום ק' : וזין נסרק מי שאמר סריי נזיר : אלא ל' יום . עיין נסרק ג' מימס : ת"ל חלח גרסי' : סהס

וזאת שכן אמרו מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שער
 מיכל בתער מביא נ' בהמות ואם נממא מביא קרבן מומאה נזיר שמשון
 הכביד שערן אין מיכל בתער ואם נממא אין מביא קרבן מומאה. ר'
 אומר אבשלום נזיר עולם היה שנאמר (ש"ט) ויהי מקץ ארבעים שנה
 ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נהרי אשר נדרתי ליה'
 כהברון כי נדר נדר עבדך בשבתי בנשור בארם לאמר אם ישוב ישיבני
 י"י ירושלים ועברתי את י"י. מהו מקץ ארבעים שנה ר' נהוראי אומר
 משום ר' יהושע לקץ מ' שנה ששאלו דהם מלך ואותה שנה ששאלו לה
 מלך היא שנת י' לשמאל הרמתי. ומגלה אבשום אחד ל"ב חדש דברי
 ר' שנא' (ס"ה) והיה מקץ ימים לימים אשר יגלה כי כבד עליו ונלחו ושקל
 את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך. נאמר כאן ימים ונאמר להלן
 (ויקרא כ"ט) ימים תהיה נאולתו מה להלן י"ב חודש אף כאן י"ב חדש. רבי
 נהוראי אומר מגלה אחד לל' יום כדרך שהכהנים מגלחים שנא' (ויקרא מ"ג)
 ופרע לא ישלחו כסום וככמו את ראשיהם. ר' יוסי אומר מערב שבת
 לע"ש שכן מצינו בבני מלכים מגלחים מע"ש לערב שבת: (לו) וזאת
 תורה. לקרבן מודה או אף לקרבן מומאה ת"ל כיום מלאת ימי נזיר
 לא אמרתי אלא במי שיש פסק לנזירותו. כיום מלאת כיום יביא ולא
 כלילה. יביא אותו הוא יביא את עצמו ואין אחרים מביאים אותו ו'
 אחת מנ' אתים שהיה ר' ישמעאל דורש בתורה. והשיאו אותם עון אשמת
 וכי אחרים משיאים אותם והלא הם משיאים את עצמן. כיוצא בו אתה
 אומר (דברים לו) ויקבור אותו בניה וכי אחרים קברו אותו והלא הוא קבר
 את עצמו. אף כאן אתה אומר יביא אותו הוא יביא את עצמו ואין
 אחרים מביאים אותו: (לו) והקריב את קרבנו ליה'. מגיד שבהמה מקודשת
 לשם. בן שנתו בן שנה לעצמו ולא בן שנה לשנים. תמים להוציא את
 בעל מום. אחד ולא שנים אחד שיהא הקדשו לשם אחד. לעולה שיהא
 הקדשו לשם עולה. וכבשה יכול שתים ת"ל אחת אמרת אחת אין מגלחין
 שתי נזירות כאחת: בת שנתה בת שנה לעצמה ולא בת שנה לשנים.
 תמימה להוציא בעלת מום. לחמאת שיהא הקדשה לשם חמאת. ואיל
 יכול שנים ת"ל אחד אמרת אחד מגלה הוא על זבה א'. תמים להוציא
 בעל מום. לשלמים שיהא הקדש לשם שלמים לימד בנזיר שיטען בג'
 בהמות: (דח) וכל מצות. מצוה שיביא כסל אין לי אלא סל מנין את
 מרכת שאר הכלים ת"ל סל וסל. וסל מצות כלל חלות מצות פרט אין
 בכלל

אסיפת אמרים

ל"ט מן סיון ססוף מלך ק"ו על כל דבר מלא גמס
 מנה (ס"ג): הוא קבר א"י. דס"ג מ"ב ס' ק' לפי שכן אמרו. בפ"ק דמזי: מקל בעשר.
 סקצו
 שנת פטר למחול. וזאת הכהנתן מכון שנתו עמדה בשנת ל"ז למלכות בית דוד ושני כפי
 סדרק בספר שמואל: לקרבן מרכס. ס' זאת יביא לקרבן עטרה והכי מוכח בספרי:
 פסק ססוף לחסוק קרבן מומאה סל נספק מירקו עדין: ס"ג אין חסיה מביאים
 אורו והקריב את קרבנו וכן הוא בספרי: לשנים לפני השולם ודלשיל: ס"ג ובבבשה
 יכול חסיה ח' אחת אמרת אחת וכו'. והכי מוכח לקמן וס"ג בלקוט: ס"ג ת"ל סל
 נבל. ס' דכוס ל"ה למימר סל וסל וסל לרבות שאר כל הכלים: ס"ג שאין טען
 7

מתנות כהונה

בכלל אלא מה שבפרט מלמד שאין טעון ל' מינין כתרודה. מצות חלות
 כלולות בשמן ורקיקי מצות משהים למה צ"ל מצות ברקיקים יכול ליתן
 לחלות משיחה ולרקיקים וללילה ת"ל מצות למצה שוה ולא שוה לבלילה
 ולמשיחה. ורקיקי מצות משהים בשמן יכול כדרך המושהין ת"ל בשמן
 כדי קיום שמן. כיצד הוא עושה מוכח אצבעו ונתתן אותה על זו ואחת על
 זו. ומנחתם ונסכיהם לעולה ולשלמים או אף לחמאת ולאשם כדרך שהוא
 אומר במצורע שמביא מנחה על חמאתו ואשמו ועולתו שנאמר (ויקרא י"ג)
 וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה וגו' היה
 מביא נ' עשרונים עשרון לכל מין ומין. יכול אף בנזיר בן ת"ל ואת האיל
 יעשה זבה שלמים וגו'. ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו והלא איל היה
 בכלל ומנחתם ונסכיהם ויצא מן הכלל ולימד על הכלל מה האיל שהוא
 שלמים מיוחד שהוא בא בנדר ובנדבה טעון נסכים אף כל הבאים בנדר
 ובנדבה שיטענו נסכים: (ל"ט) והקריב הכהן לפני י"י ועשה את חמאתו
 ואת עולתו מלמד שהחמאת קרב קודם עולה בכ"ט. ואת האיל יעשה זבח
 שלמים מגיד שהעולה קודמת לשלמים. על סל המצות שיקדים להם
 לזבחת האיל שאין הלחם קדוש אלא ברם הוכח. ועשה הכהן את מנחתו
 וגו' לענין שאמרנו. ונלח הנזיר פתח אהל מועד רבי יאשיהו אומר בשלמי'
 הכתוב מדבר או אינו אלא פתח א"ט כמשמעו אמרת אם כך אמרה תורה
 (ש"ס) לא תעלה במעלות על מזבחי וגו' ק"ו לדבר בזיון שלא יגלה הא
 מה ת"ל פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר שנא' בהן (ויקרא ג') ושחמו
 פתח אהל מועד. ר' יצחק אומר אינו צריך לה"א ולקח את שער ראשו
 נזיר ונתן על האש אשר תחת וגו' במי שמוחזר לקיחה ונתינה ולא במי
 שמוחזר לקיחה הבאה ונתינה. הוי מקום שהיה מבשל שם היה מנלח.
 אין לי שמגלה אלא במקדש ומנין אף במדינה אמרת גלה ונלח אף במדינה.
 מה בין מנלח פתח אהל מועד למגלה במדינה. המגלה פתח אהל מועד
 היה משלח את השער תחת הדוד. והמגלה במדינה לא היה משלח תחת
 הדוד. ונלח הנזיר פתח אהל מועד אבא תנן אומר משום ר' אלעזר אם אין
 שם פתח פתוח לא היה מנלח. ונוטל את הרוטב ונתן על שער ראש נזיר
 ומשלח תחת הדוד של שלמים. שנאמר ונתן על האש אשר תחת זבח
 מזבחו יהא תחתיו. השלמים אין לי אלא תחת השלמים תחת חמאת מנין
 ת"ל זבה מכ"ט. אין לי ששורפו אלא בזמן שמגלה במקדש במדינה מנין
 ת"ל

מתנות כהונה

ל' מיני כהונה: למה נזק ס'. ספרי כתיב מלוח נלחם ססוף וסל מצות וגו': שני
 סהלות ורקיקים: ס"ג בספרי יכול כדרך המושהין ס' ערך המושהין למסות על כולו:
 אהות על זו. משיחה אחת ונספרי מפרש סל משיחה סיה כענין ל"י וכן הוא בספרי כל
 סגמנות דף ע"ז ובפרק קמא דכריתות דף ר' ושם מפרש מלח כי סהוף חוק יונית עיני סס
 כפרס' וסוססוף: דריח בכלל וכו' ולמה חזר וכתב ומנחתו ונסכו בני חיל: ולימד על הכלל
 ס'. סל דבר שסיה בכלל ונלח בו: ויצא מן הכלל. כמה סכסכ אללו פטרס מנחה ונסכים:
 אף כל סכסכים כו'. לחסוק חסלת וחפס סחיוס כלים בגדס והכי מסיס בספרי: בשלמים
 על השלמים הוא מגלה והכי פסק אהל מועד סרוס ונלח על השלמים מנח' כהן פסח אהל מועד
 ומיין כל זס בספרי ג' מיין: גלה ונלח. סיה יסול לסר גלה וסמר ונלח לרבות אף במדינה
 ושני זה כס' ג' מיין: ס"ג ונוטל את הרוטב וטען על שער ראש נזיר ומיין כס' סלסס מיין
 סמלח

ת"ל ונתן על האש סכ"מ: (מ) ולקח הכהן את הזרוע בשלה. אין בשלה אלא שלימה. ד"א ולקח הכהן את הזרוע וכול היה ת"ל בשלה אי בשלה וכול בפני עצמה ת"ל מן האיל מלמד שנתבשל עם האיל כיצד הוא עושה חותכה עד שהוא מניח כשערה. לא הקריש בולע מן החול ולא החול בולע מן הקדש. ריב"ל בשם בר קפרא אמר כל נותני מעמים א' מק'. ר' הושיע בשם בר קפרא אמר כל נותני מעמים אחד מס'. ושניהם למדים מאיל נזיר. מ"ד אחד מק' את עושה את הזרוע אחד מק' לאיל. ומ"ד אחד מס' את עושה את הזרוע אחד מס'. מ"ד אחד מק' את מוציא את העצמות מן הזרוע. מ"ד א' מס' אין את מוציא את העצמות מן הזרוע. וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך הוציא מן האיל. לית יכול דתני אין מנופת של תרומה מצטרפת עם התרומה להעלות את החולין אבל מנופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. והלכת מצה אחת מן הסל שאם נפרצה או חסרה פסולה. ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו אלו אחר התגלחו את נזרו ואין הבאת קרבנו אחר התגלחו את נזרו: (מא) והניף אותם הכהן. מניח הכהן ידיו תחת כפי הנזיר ומניף. כיצד מניף מוליך ומביא. ומנין שהיה מעלה ומוריד שניא' אשר הניף ואשר הורם. מקיש הרמה לתנופה מה תנופה מוליך ומביא אף הרמה מוליך ומביא מה הרמה מעלה ומוריד אף תנופה מעלה ומוריד מכאן אמרו מצות תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד. תנופה תנופה אחת ולא שתים. לפני ה' במזרח שבכ"מ שנאמר לפני ה' הוא במזרח עד שיפרט לך הכתוב. קדש הוא לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה והלא איל נזיר בכלל כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה ונ"ל ולמה נאמר כאן לפי שיצא איל נזיר לידון בדבר חדש שהוא מעון בהפרשת זרוע וכול אין לו אלא הידושו בלבד לכך צריך הכתוב להזכירו לכללו שהוא מעון הפרשת חזה ושוק. ואחר ישתה הנזיר אחר מעשה יחידי. או אינו אלא אחר המעשים כולם כתיב הכא ואחר ישתה וכתיב חתם אחר התגלחו את נזרו. מה התם אחר מעשה יחידי אף כאן אחר מעשה יחידי: (מב) ואת תורת הנזיר וגו'. אין לי אלא לשעה לדורות מנין שיהא הדבר נהג בשלול ובבית עולמים ת"ל תורת. וכול אף בכמה ינהוג קרבן נזירות ת"ל זאת. קרבנו לה' על נזרו ולא נזרו על קרבנו. קרבנו לה' על נזרו הרי נזרו כקרבן לומר כדרך שמועלין בקרבן כך מועלין בשער. מלבד

מתנות כהונה

והתם כי כן הוא: אין נטלה אלא שלימה. שני נמוסות פק ניד הנש דף ל"ה ריש פ"ב: אין לי משורף כו'. שני נפ"ז מינין דתנאי פלגי כהני: יכול היה כו'. כל זה בירושלמי פק נ' מינין וכסס ט' קושיא היא כלומר וא"כ לא יהיה חלק המאק מן האיל ומשני לית יכול כירופו אף אהי יכול לומר כן: ה"ז בירושלמי דפ"ז מינין לית יכול: להעלות כלומר לנטלו: אבל פייטוס של חולין כו'. וכן כאן העצמות מן האיל פקס חולין מנפרטין עם נשך האיל לנטלו עשס נשך הכרוע שהוא קדש: ה"ז בספרי אחריו התגלחו את נזרו אלו אחר התגלחו את נזרו ואין כו': ה"ז אף הרמה מוליך ומביא מה הרמה מעלה ומוריד אף מנופה מעלה וכו': אחר פגשע יחידי. אחר הקרבן הקרבן ואע"פ שצדדין לא גילח כן פירש' כפ' ג' מינין והוא דעת הכומס: מה הסס כו'. לאחר גילוח עושה מנופה כדכתיב ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו: קרבנו לה' על נזרו. כלומר יגלה ואח"כ יקריב הקרבנות: ה"ז ובי מזר מלו נהסגת יד

מלבד אשר תשיג ידו וכי נזיר תלוי בהשגת יד הא כיצד קרבנו לה על נזרו שהפריש הוא משלו מלבד אשר תשיג ידו שהפרישו לו אחרים שיתכפר במתנתם. כפי נדרו אשר ידור מנין אתה אומר שאם אמר הריני נזיר ע"מ לגלח על מאה עולות ועל ק' שלמים שצריך להביא את כולם ת"ל כפי נדרו. או אפי' אמר הריני נזיר על מנת לגלח על מאה המאות ועל ק' אשמות שיהא חייב להביאן ת"ל אשר ידור לא אמרתי אלא קדשים הבאים בנדר ובנדבה יצאו המאות ואשמות שאין באין בנדר ובנדבה. כן יעשה על תורת נזרו או אפי' אמר הריני נזיר ע"מ שאהא שותה יין ומממא למתים קרא אני עליו כפי נדרו ת"ל כן יעשה על תורת נזרו. או אפי' אמר הרי עלי ה' נזירות שאגלח תגלחת אחת ותעלה לכולן קורא אני עליו כפי נדרו ת"ל כן יעשה על תורת נזרו. היה ר' שמעיה אומר מה ראתה תורה להקל על נזיר טמא שמביא תורים או בני יונה. לפי שהוא כשנזר לש"ש נתכוון וכשנטמא מאבד כל מה שעשה וחזור מראש. לפיכך חסה התורה עליו לפמור עצמו בקרבן עני. למה היה כבש לאשם לפי שלא שמר עצמו מן המזמאה קנסו אותו התורה כדי שיקבל נזירות כשהרה. למה נזיר טהור מביא ג' מיני קרבן כדי להתיר ג' דברים האמורין לו היוצא מן הגפן והתגלחת והמזמאה החמאת היה מביא להתיר המזמאת והעולה להתיר התגלחת והשלמים להתיר היוצא מן הגפן. ולפי שכתובין ב' אזהרות כאכילת היוצא מן הגפן לכך היה מביא עם השלמים שני מיני לחם. נסכים לעולה ושלמים בנגד ב' אזהרות של שתייה להתירין. ולמה היה מפריש משלמי נזיר הזרוע כדי להזק זרועו. למה פרשת נזיר אחר פרשת סומא ואחר פרשת נזיר ברכת כהנים לפי שהיו אומרים לסומא כתי הרבה יין עושה אין דרכה של אשה אלא להבדל מן היין כנזיר מתנים עליה כל האמור בפרשה. ואם היתה טהורה ונקתה ונזרעה זרע יוצאים הימנה כהנים מברכים את ישראל:

פרשה יא (א) כה תברכו את בני ישראל וגו'. הה"ד (משנ"ג) אל

תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו. איש חמס זה עשו הרשע. איש כמד"ת (בבב"ב כה) ויהי עשו איש יודע ציד. חמס כמד"ת (שני"ה ב) מחמס אחיך יעקב. ומהו שאמר אל תקנא לפי שהיה גלוי לפני הקב"ה שעתידין ישראל שיהיו משועבדים תחת אדום ויהיו דרוקים ולחוצים ביניהם ועתידים ישראל להתרעם על זאת בשם שאמר מלאכי (מלאכי ג) אמרתם שוא עבוד אלהים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וגו' ועתה אנחנו מאשרים זדים גם נבנו עושי רשעה גם בחנו אלהים וימלטו לפיכך אמרה רוח"ק ע"י שלמה אל תקנא באיש חמס. אל תקנאו בשלום עשו הרשע ואל תבחר בכל דרכיו שלא תעשו במעשיו. למה הביאו לאהרית הדבר שהנה היום יבא שיתעב האלהים כל מי שהיה מליץ במצות. הה"ד (משנ"ג) כי תועבת ה' נלוז וכה"א (מל"ה ט) איש דמים ומרמה יתעב ה'. אבל מי שמישר ארחותיו לפניו הוא יהיה מאנשי סודו. הה"ד

מתנות כהונה

סא כיצד: על מנת לגלח על מאה עולות כו'. כל זה הוא בספרי: ה"ז ונהו דקיקס ינדק

הח"ד (משלי ג) ואת ישרים סודו וכה"א (במדבר ג) בעת יאמר ליעקב וגו'
 ואומר (תהלים כח) סוד ה' ליראיו וגו' ואומר (מלאכי ג) ושבתם וראיתם בין
 צדיק לרשע ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו. (משלי ג) מארת ה' בכית
 רשע זה עשו הרשע כמד"ת (מלאכי ה) כי תאמר אדום רשענו ונשוב ונבנה
 חרבות כה אמר ה' צבאות המה יבנו ואני אהרום וקראו להם נבול רשעה.
 (משלי ג) ונהו צדיקים יברך אלו ישראל שכתוב בהם (ישעי ס) ועמך כולם
 צדיקים לעולם יירשו ארץ. (משלי ג) אם לרצים הוא יליץ אלו אדומים
 שנקראו לצים שנא' (סז כה) זר יהיר לץ שמו. והם נקראו ודים כמד"ת
 (מלאכי ג) ועתה אנחנו מאשרים ודים. ומנין שבאדומים הכתוב מדבר שכן
 כתוב גם נבנו עושי רשעה אלו אדומים כמד"ת (סז ה) וקראו להם נבול
 רשעה. והם מתלווצצים בכל יום על ישראל על הצרות הבאות עליהם.
 כמד"ת (יחזקאל כ) ותגדילו עלי בפיכם והערתם עלי דבריכם אני שמעתי.
 (משלי ג) הוא יליץ שעתיד הקב"ה למדוד להם כמדתם כמד"ת (שופטים ה)
 כאשר עשית (כן) יעשה לך נמוך ישוב בראשך. (משלי ג) ולענוים יתן הן
 אלו ישראל שהם ענוים ביניהם ומהלכים בעגה בתוכם ומוכלים עולם
 עליהם כדי לקדש שמו של הקב"ה שעתיד הקב"ה לחון עליהם לעשות דין
 בהן כמד"ת (ישעי ה) ולכן יחכה ה' להננכם ואומר (סז כט) ויספו ענוים בח'
 שמהו ואומר (סז ג) כי עם בציון ישב בירושלים ככו לא תבכה. (משלי ג)
 כבוד חכמים ינחלו אלו ישראל שהם נקראו חכמים בעת שהם עושים את
 התורה ואת המצות שנא' (דברים ד) ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם
 ובינתכם וגו'. ולפי שישאל משמרים את התורה ביניהם עתיד הקב"ה
 להנחילם כסא כבוד כמד"ת (סז ה) וכסא כבוד ינחילם שעתיד הקב"ה
 להחזיר לישראל המלכות כמד"ת (דניאל י) ומלכותא ושלמנא ארבותא די
 מלכות תהות כל שמיא וגו'. (משלי ג) וכסילים מרים קלון אלו אדומים
 כמד"ת (שופטים ה) והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהיר עשו ואומר (ישעי
 ט) האין עוד חכמה בתימן אבדה עצה מיבנים נסרחה חכמתם. מהו מרים
 קלון שהם ירימו בחלקם קלון שמופם ילכו לאש ואין קלון אלא שריפה
 כמד"ת (סז ט) אשר קלם מלך כבל באש ואומר אביב קלוי באש וכה"א
 ובית יוסף להבה וגו' ואומר (דניאל י) הנה הוית עד די קמילת היותא והובר
 נשמה ויהיבת ליקדת וגו' היו וכסילים מרים קלון: (ב) ד"א אל תקנא
 באיש. מדבר בנוסף שהוא בעל האשה ונותן למזור לפי שבעלה חושב בו
 ממנו הוא נוזל מומן מכני בעל האשה ונותן למזור לפי שבעלה חושב בו
 שהוא בנו ואינו בנו ומנחילו עם בניו ועל דבר זה נקרא הנוסף איש חסם.
 מהו אל תקנא שכל מי שרואה לנוסף שהוא עושה תאוה לבו עם אשת
 הבריו והיא מאמילתו ומשקתו אל יקנא בשלותו ואל יבהר בכל דרכיו
 למה כי הנוסף נקרא תועבה (משלי י) שש הנה שנא ה' ושבע תועבת
 נפשו

מספדת אמרים

קב"י דים מוכן נו' ונו' כחלמים: שמיא וגו'. אלו ישראל: ביניהם בין אומה הסעפה:
 עולם עול ומסים שמשויים עליהם: ס"ג לרובן
 ענוים עשוע דין חסם: הכי גרסי' ושלסונג ורצונת די מלכות. דניאל ז': מבני בעל
 חלסס גרסי': אל יקנא גרסי'. ועין כ"ז לעיל בפ' ס': ושבע תועב' נכסו גרסי': שחכל
 מתלוצצי

נפשו. ומשלח מדנים בין אחים היא מן התועבות זה הנוסף שמשלח
 מדנים בין איש לאשתו כמד"ת (במדבר ס) ועבר עליו רוח קנאה וגו'. לכך
 נאמר כי תועבת ה' גלוז זה הנוסף שכתוב בו גלוזים במעלותם. ואת
 ישרים סדרו זה שרואה מעשיו ונזור עצמו מן היין כדי ליישר אורחותיו
 כמד"ת (משלי ט) המישורים ארחותם. מהו סודו שהקב"ה מלמדו היאך ינצל
 ממנה כמד"ת (סז ד) בדרך חכמה הורתיך. היין עולה השבנונו ע' והסוד
 ע' הוא נזר עצמו מן היין העולה מניינו ע' זוכה לסוד החכמה שהוא עולה
 ע' נכנס יין יצא סוד יצא יין נכנס סוד היו ואת ישרים סודו. (משלי ג)
 מארת ה' בכית רשע זה הנוסף. מה היא המארה שהמים המרים
 המאררים בודקין אותו כשם שבודקין אותה היו מארת ה' כמד"ת (במדבר
 ס) יתן ה' אותך לאלה וגו'. (משלי ג) ונהו צדיקים יברך זה נזיר ונזירה שאם
 נזור מן היין להשמר מן העבירה זוכים לברכה לכך סמך אחר פרשת נזיר
 פרשת ברכת כהנים שהוא זוכה לקבל הברכות של ברכת כהנים היו ונהו
 צדיקים יברך כמד"ת יברכך ה' וישמרך. (סז ג) אם לרצים זה הנוסף
 המועה בין שנקרא לץ כמד"ת (סז כ) לץ היין הומה שכר וגו'. הוא יליץ
 שחכל מתלווצצים על הנוסף שהוא לאלה ולשבעה לכהירי. ולענוים יתן
 הן אלו הנזירים שתופשים עגה בעצמן שנוזרים מן היין ומגדלים פרע כדי
 לענות עצמן ולהשמר מן העבירה הקב"ה נותן להם הן כמו שכתוב
 בברכת כהנים ויהנך. (סז ג) כבוד חכמים ינחלו לפי שהיו הנזירים יראים
 מן ההטא נקראו חכמים כמד"ת (תהלים ק"ח) ראשית חכמה יראת ה' ואומר
 הן יראת ה' היא חכמה נוהלים כבוד שהקב"ה נושא פניו אליהם ומשיא
 להם שלום שבעת שאדם יושב בשלום בביתו הוא כבודו וכה"א (מ"ג יח)
 הכבד ושב בביתך שכן כתוב אחר פרשת נזיר ברכת כהנים שכתוב בה
 וישם לך שלום. (משלי ג) וכסילים מרים קלון אלו נוסף ונואפת והם נקראו
 כסילים נוסף מנין (משלי ט) מי פתי יסור הנה הנואפת דכתיב (סז) אשת
 כסילות הומיה. מרים קלון (במדבר ס) ופרע את ראש האשה ואומר וצכתה
 במנה וגו' יש לך קלון יותר מזה היו מרים קלון. לכך נאמר פרשת ברכת
 כהנים אחר פרשת נזיר שכל מי שמזיר עצמו מן היין לש"ש זוכה לכל
 הברכות האמורות בכרכת כהנים מנין כמ"ש בענין כה תברכו וגו':
 (ג) דודי לצבי או לעפר האילים (ש"ג ג). א"ר יצחק אמרו ישראל לפני
 הקב"ה רבון העולמים אין את אתא לנבן תחלה דומה דודי לצבי מה הצבי
 הזה מדלג כך היה הקב"ה המדלג ומקפץ מסצרים לים ומן ים לסני. במצרים
 (שמות י) ועברתי בארץ מצרים וגו'. בים שנא' (שמות טו) זה אלי ואנוהו.
 לסני (דברים ג) ויאמר ה' ויאמר ה' מציני בא. או לעופר האילים ר' יוכי ב"ר הנינא
 אמר לאורזילא דאיללתא. (ש"ג ג) הנה זה עומד אחר כתלנו זה מדבר
 סיני. משנח מן החלונות (שמות יט) וירד ה' על הר סיני וגו'. מציץ מן
 החרכים

מתנות כהונה

מספדת אמרים

מתלוצצי על הטוף גרסי': אין את וכו'. מספיד דקרא יסבה לעס קיישים: אין את אתא
 כו'. ט' מתחלס כשבת אלנו נדמס לנוי (סז):
 משנח כו'. טלגני ולא יוסס מפי הגבורס שמענו
 וכשאלנו דבר חסס כוס רץ כמלץ כו'. ווס היו כשדכר
 ח

החרכים (ס) ויודבר אלהים את כל הדברים וגו'. ענה דודי ואמר לי (ס) אנכי ה' אלהיך. ד"א דומה דודי לצבי א"ר יצחק אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולמים את אמרת לנו את אתי לנבן תחלה דומה דודי לצבי מה הצבי הוה נגלה וחוזר ונכסה כך גואל הראשון נגלה ונכסה. ר' ברכיה בש"ד לוי אמר כגואל הראשון כך גואל האחרון. הגואל הראשון זה משה נגלה להם וחוזר ונכסה מהם. כמה נכסה מהם ר' תנחומא אמר ג' חדשים הה"ד (שס"ט) ויפגעו את משה ואת אהרן וגו'. אף גואל האחרון נגלה להם וחוזר ונכסה מהם. כמה יהא נכסה מהם א"ר תנחומא בש"ר המא ב"ר הושעיא מ"ה ימים הה"ד (זי"ג) ומעת הוטר התמיד ולתת שקיץ שוטם ימים אלף ומאתים ותשעים וכתוב (ס) אשרי המהכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה אילין מותריה כמה אינון מ"ה יום שהוא נכסה מהן וחוזר ונגלה להם. ולהיכן מעלת אותן אית דאמרין למדבר יהודה ואית דאמרין למדבר מיהון ועוג. כל מי שהוא מאמינו והולך אחריו הוא אוכל שרשי רתמים ועלי מלוחים הה"ד (א"י) הקוטפים מלוח עלי שיה ושורש רתמים להמם. וכל מי שאינו הולך אחריו הוא הולך ומשלים לאו"ה ובסוף או"ה הורגין אותו. א"ר יצחק בר מריון לטוף מ"ה ימים הקב"ה מוריד להם מן. הה"ד (שס"ט) עוד אושיבך באהלים כימי מועד ואומר מועד צאתך ממצרים. או לעופר האילים א"ר בר תינא לאורזילא דאילתא. הנה זה עומד אחר כתלנו זה כותל מערבי שר ביהמ"ק שאינו הרב לעולם למה שהשכינה במערב. משניה מן החלונות בזכות אבות. מציין מן החרכים בזכות אמהות. כשם שיש הפרש בין הלון לתוך כך יש הפרש בין זכות אבות לזכות אמהות. ענה דודי ואמר לי מה אמר (שס"ט) חי אני נאם ה' כי כלם בעדי תלבשו ותקשרים כבלה. ד"א דומה דודי לצבי מה הצבי הוה מקפץ ממקום למקום ומגדר לגדר ומאילן לאילן מסוכה לסוכה כך הקב"ה מדלג ומקפץ מכנסת זו לכנסת זו כ"כ למה בשביל לברך את ישראל שנא' (שס"ט) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. באויו זכות בזכות של א"א דכתיב בה תברכו כמד"ת (נלש"ט) כה יהיה זרעך. או לעופר האילים ר' יוסי אמר לאורזילא דאילתא. הנה זה עומד אחר כתלנו בשעה שבה הקב"ה לברך אברהם אבינו כיום שלישי למילה כמד"ת (ס) וירא אליו ה' באלוני מסרא והוא יושב וגו' ישב כתיב. בא לעמד א"ר הקב"ה שב אברהם אתה סימן לבניך שבשעה שבניך נכנסין

אסיפת אמרים

סל כל סדרות (י"ט): את אמרת כו'. פי' מפתח וכו'. ועיין במדרש חוץ שיש סס קלם גילסל סנעטתו לחתם: שלשה חדשים וס"ג במדרש חוץ נפאק דומה דודי לנבי וכן הציאה סלקוס סס סלן נפ' וסלל הציא סמי הגירסא' נסס מדרש חדשים ורבינו נחיי בסוף פרשה שנות וסרמב"ן נפ' וסלל הציא סמי הגירסא' נסס מדרש נמדד ובסס מדרש חו' שלשה חדשים: והזרז ונכסה. רבי נחיי נקן עטס כדי להטעת לזמות העלם: ולהיכן מעלה לזמן נרטיק: למדבר יאודה וכו'. במדרש חו' ובמדרש רוס נפסוק ויגע לה קלי יליף לה מקראו וע"ס: ה"ג ומתמה ימים הקב"ה מויד להס מן: ואומר מועד כו'. ויליף לה מועד ממועד לג"ס: שאינו חרס וכו' עומד אחר כתלנו שמשע של סהרס כן סול במדרש חו': ה"ג ואמר לי מה אמר חי לוי ועיין במדרש חוץ: מכנס' מניס הכנס': כה יסס וילשין כה כה לגזרס סוס: ה"ג וכבודי עומד ועיין במדרש חוץ ובפרסס וירל

נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וקוראין את שמע ויושבים וכבודי עומד ומה טעם (תהלים ס) אלהים נצב בעדת אל. א"ר הנאי בש"ר יצחק אלהים עומד אב"כ אלא אלהים נצב אימומים הא כמ"ד (שס"ט) והיה טרם יקראו ואני אענה. לכך נאמר הנה זה עומד אחר כתלנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. משניה מן החלונות בשעה שאמר הקב"ה לאהרן ולבניו מה תברכו וגו' אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולמים לכהנים את אומר שיברכו אותנו אין אנו צריכין אלא לברכותיך ולהיותנו מתברכים מפוך הה"ד (זי"ג) השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו'. אמר להם הקב"ה אע"פ שאמרתם לכהנים שיהיו מברכין אתכם עמהם אני עומד ומברך אתכם לפיכך הכהנים פורשים את כפיהם לומר שהקב"ה עומד אחרינו. ולכך הוא אומר משניה מן החלונות מבין כתפותיהם של כהנים. מציין מן החרכים מבין אצבעותיהם של כהנים. ענה דודי ואמר לי ואני אברכם: (ד) כה תברכו. הה"ד (נלש"ט) ואעשך לגוי גדול וגו'. א"ר פנחס בן יאיר ז' ברכות כירך הקב"ה את אברהם ואלו הן. ואעשך לגוי גדול. ואברכך. ואגדלה שמך. והיה ברכה. ואברכה מברכך. ומקללך אאור. ונברכו כך. כנגד ז' פסוקים שבמעשה בראשית שכתוב בהן כי טוב. ר' לוי בר חייתא ור' אבא בר ריה דר' חייא בר אבא אמר ג' גדולות וד' ברכות כתוב כאן כישר שהן ג' אבות וד' אמהות. והלא גדולות אינו אלא שתיים ואעשך גדולה היא דכתיב (ש"א יג) ה' אשר עשה את משה. אמר רשב"ל ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זה שאומרים אלהי יעקב. יכול יהיו חותמין בכללן ת"ל והיה ברכה. כל חותמין ואומרים מנן אברהם ואין חותמין בכללן. א"ר חייא בר זעירא והיה ברכה ברכתך קודמת לברכתי שמשחם אומרים מנן אברהם אח"כ אומרים מהיה המתים. ד"א והיה ברכה והיה בריכה מה הבריכה הוה מטרת את הטמאים אף אתה מקרב רחוקים תחת כנפי השכינה. ואעשך לגוי גדול א"ר ברכיה אתנך אישיתך אב"כ אלא ואעשך משאברא איתך בריה חדשה כשם שנא' (נלש"ט) ויעש אלהים את הרקיע ואת פרה ורבה. לגוי גדול אמר אברהם לפניו רבש"ע מנה לא העמדת ע' אומות. א"ל אותה אומה שכתוב בה (זי"ג) כי מי נוי גדול אני מעמידה שמך. א"ר פנחס הכהן בר חמא איטיי עשה הקב"ה אברהם לגוי גדול כשיצאו ישראל ממצרים וכאו לסיני וקבלו את התורה והגיעו לא"י הביט בהם משה ואמר הרי הן עשויים כשם שהכטיח הקב"ה לזקן שנא' וסי נוי גדול. ד"א לגוי גדול שאתן לבניך את התורה וממנה יקראו נוי גדול שנא' (ס) רק עם חכם ונבון הנוי הגדול הזה. ואברכך א"ר ברכיה לפי

מתנות כהונה

ירל נסס וזשסס לכבודי ולני עומד: איטימים פי' סערך מוק ומזמן זה נעמידה: פורשים כפיהם לכבוד השכינה אשר עשה את משה וגו' שמואל ז' רב וסי' הגדיל וכן פירש סדר' וסרנו' פ' ששסס גדולה ונכוסס על ידיהן: משהן וכו' אחר סהסס לזמניס כו': משאברא נרס' ונתסך למסס וע"ל ריש ס' לך לך: ברירה חדסס: נמה סססלסל ממסרסס וממלו סרלססן ונשיני ססס לו נכרסס מילה וסלס' וסל סרסס ורסס: כנסס לל סעמסס כו'. וסל סל רססל סנכרססני נני גדול: לזקן לסרסס: נורמסס וכו' עיין לעיל בספרסס חלל וסס

לפי שהדרך נורמת לאדם לנ' דברים ממעטת פריה ורביה ממעטת את היציאה וממעטת את השם. לכך נאמר לו ואעשה לניו נזיר שאין הדרך ממעטת לך פריה ורביה. ואברךך שלא תמעט לך הדרך את היציאה. ואגדלה שמך שלא תמעט לך את השם. אמרי אינשי במתלא מכיתא לביתא חלוק מאתר לאתר נפש. ברם את לא נפש הסור ולא ממון את חסר. והיה ברכה כבר כתיב ואברךך מה תל' והיה ברכה. א"ר אלעזר א"ל הקב"ה משבראתי עולמי ועד עכשיו הייתי זקוק לברך את בריותי. שנא' (בראשית ה) ויברך אותם אלהים וגו' ואומר (ס"ט) ויברך אלהים את נה ואת בניו אבל מכאן ואילך הרי ברכות מסורות לך למאן הדני לך למברכה בריך. ואעפ"כ לא כיוך אברהם לבניו. למה כן משל למלך שהיה לו פרדס נתנו לארמים והיה בתוך אותו פרדס אילן אחד של סם היים ואילן אחד של סם המות אמר הארמים אני אעבוד ואשלים ומה שהמלך רוצה לעשות לו כפרדמו יעשה. כך המלך זה הקב"ה והפרדס זה העולם סמרו לאברהם שא"ל והיה ברכה מה עשה אברהם היו לו ב' בנים אחד צדיק וא' רשע יצחק וישמעאל אמר אברהם אם מברך אני את יצחק הרי ישמעאל מכקש להתברך והוא רשע אלא עבד אני ב"ו אני למה אפטר מן העולם ומה שהקב"ה הפץ לעשות בעולמו יעשה. כשנפטר אברהם בגלה הקב"ה על יצחק וברכו שנא' (בראשית כ"ה) יהי אחרי מות אברהם וגו'. ויצחק ברך את יעקב ויעקב ברך ל"ב שבטים שנא' (ס"ט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם. מכאן ואילך אמר הקב"ה הרי הברכות מסורות לכם הכהנים יהיו מברכים את בני כשם שאמרת לאברהם אביהם והיה ברכה לך נאמר כה תברכו וגו' (ה) כה תברכו. הה"ד (ש"ג) הנה מטתו שלשלמה וגו'. רשב"י פתר קרייה בשלמה הנה מטתו שלשלמה זה שלמה המלך. ששים נבורים סביב לה שהיו ס' נבורים סובבים מטתו כלילה והן היו מנבורי ישראל כולם אחווי הרב מלומדי מלחמה. למה היה עושה כן מפקד כלילות שהיה פתיירא מן הרוחות שלא יזיקוהו. ארשב"י עד שלא יהמא אדם נותנים לו אימה ויראה משהוא חוטא נותנים עליו אימה ויראה. עד שלא חמא אדה"ר היה שומע קול הדבור ועומד על רגליו ויכול לעמוד בו. משחמא היה שומע קול הדיבור ומתהבא שנא' (נחמ"ג) ויתהבא האדם ואשתו וגו'. א"ר אבין עד שלא חמא אדה"ר היה שומע הקול אימיוון. משחמא היה שומע את הקול אנריון. עד שלא חמא ישראל (שמות כ"ד) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש החר. א"ר אבא ב"ב ו' מחיצות של אש היו כוסות זו בזו והיו ישראל רואים ולא מתיראים ולא מתפחדים. וכיון

מתנות כהונה

ועם פרשתו : אחד של סם המות. ולפיכך לא היה אפשר להסקות אותו של סם המות ועיון במנחמה פרשה לך לך ובבראשית רבה פרשה ס"א ואולי כחצר פה הנרמ' : אני אעבוד ואשלים. אשלים ומי שקבל לי המלך וכן הוא במנחמה ובבראשית רבה : ה"ג ב' למחר אפטר מן העולם ומי כו' : שהיה מתירא כו' למחר שחזר למלכותו כעבר כחמא ונקטר ע"י אשמה"ל ועיון במדרש חיים : ה"ג נותני עליו לומס : הקול לומרון גרסינן. לומרון ע"י הערוך שפ"י כלמר תעיל ושכח בלא כהנה ופחד : אנריון : יערי ונהול : כוספות מעורבנים וגופות

וכיון שחמאו אפילו פני הסרסור לא היו יכולין להסתכל (ס"ט) וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן וגו'. ר' פנחס בר ר' אבין א"ר הנין אף הסרסור הרגיש עמהם מן שעה לשעה שלשעבר (תפ"ס) מלכו צבאות ידוון רבי יודן בש"ר איבו מלכי צבאות מלכיהון דמלאכיא אפילו מיכאל אפילו גבריאל היו מתיראים מפני משה וכיון שהמאו בגלורין שלהם לא היה משה יכול להסתכל הה"ד (דני"ס ט) כי יגורתי מפני האף והחמה. עד שלא חמא שאול ושאוור לקח את המלוכה אכ"כ אלא (ש"ה) ושאוור לכד המלוכה על ישראל וגו'. מהו (ס"ט) בכל אשר יפנה ירשיע נצח. באי זו זכות בזכות מצות ומע"ט שהיו בידו שהיה עני ואוכל חולין במהרה ומבזבו את ממונו וחם על ממונו של ישראל וששקל כבוד עבדו לכבוד עצמו. ר' יהודה בר נחמן בשם רשב"ל אמר ושהיה כן תורה דכתיב (מש"ה) ביי מלכים ימלוכו וגו'. וכיון שהמא (ש"ה) וירא שאול את מחנה פלשתים ויירא וגו'. עד שלא חמא דוד כאותו מעשה (תפ"ס) ה' אורי וישעי ממי יירא וגו'. וכיון שבא אותו מעשה לידו (ש"ה) ואבוא עליו הוא ינע ורפה ידים. עד שלא חמא שלמה היה רודה בשירים ובשירות והיה מושל על השדים שנא' (ק"ל) עשיתי לי שרים ושרות וגו' משוררים זכרים ומשוררות נקבות. ותענונות בני אדם פרוזבטה. שרה ושרות שירה ושירתין דהוו אויין בהון. כיון שבנה בהמ"ק וכל המעשה של אשמדאי. וכיון שחמא מרדו אשמדאי ולאחר שחזר למלכותו היה פחדו עליו והביא ס' נבורים שהיו משמרים את מטתו הה"ד מפקד כלילות שהיה מתפחד מן הרוחות : (ו) הנה מטתו שלשלמה וגו'. רבנין פתרון קרייה כיוצאי מצרים הנה מטתו מצותיו שבמיו כמד"ת (מק"ג) שבועות מצות. שלשלמה של הקב"ה שהשלוס שלו. ששים נבורים סביב לה ס' רבוא שיציאו ממצרים מבן כ' שנה ומעלה. מנבורי ישראל להביא טף ונשים. כולם אחווי הרב (שמות י"ג) וחמושים עלו בני ישראל. מלומדי מלחמה

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

וגופות מלסן כסוכי קרמי : והיו ישראל גרסינן : סרסור למלש טין המוכר וכן הקונס ק' הים מסה למלש טין הקב"ה וישראל : והנה קרן וגומר גרסינן : מלכיהון דמלאכיא. מלש טין כסוב מלאכי צבאות חלל מלכי משמע מלכין של המלאכים חקו מלכי צבאות מלכים של זכא"י של קטלן : בגלורין פ"י הערוך חלשין : האף והחמה פ"י מלאכי חבלה הם כלקמן כפ' עקב : לכד משמע ככה הדין ומלך זכות : שהיה עני גרסינן : רפה ידים אחיטופל אמר קן על דוד. שמואל ב' י"ז : ה"ג היה רודה בשירים וכו' בשירים ובשירות כדמ"פ ואולי : והיה מושל על השדים גרסינן : פרוזבטה במדרש חיים גרסינן : ברובי ופי' בערוך מיני מרחלאות ול מחללים שמנים ובמדרש קהלה משמע מרחלאות ואם נכונה כהנרסא שלפנינו פירושו לשון צרכי ושמחה ועיון ערך פרוזבו : שיריה וידיה. שדים זכרים ושדות נקבות. ה"ג ושהדין דהו אוין כהן וי"ג במדרש חיים ובמדרש קהלה ופירושו שהיו מתחממן בהם כד"ל הזה יתכס דיאל ב' וכן מלאכי כספר יצן גרסינן כהדין אוין כהן שידין והיו מתחממן אותם ויכלקמו קהלה גרם טוה כהן ופי' בו המחלל היו מרחממן ואגלים אותם ול"ג פירושו היו מחללין ומסתקין בהם ועשו בהם כל צרכם : כיון שזנה כו'. במד' חיים ונקלה לא גרם ליה : מצותו קרינן מעותו לשון מטות חמות אדמטרס : שבמיו גרסינן : סינמוזמוס פירא זה הכלל

מלחמה ממי למדו מן הקב"ה שנא' (סז יז) ה' איש מלחמה . איש חרבו על ירכו כשעה שא"ל משה כך א"ל הקב"ה סינטימוס (סז יז) כל ערל לא יאכל בו היה כאו"א נוטל חרב ומניחו על ירכו ומל עצמו . מי מלך ר' ברכיה תני לה בשם רשב"י משה מוהל ואהרן פורע ומשה משקה . וי"א יהושע מוהל ואהרן פורע ומשה משקה . ה"ד (סז טז) ושוב מול את בני ישראל שנית הרי מכאן שמלך בראשונה . (סז) וימל את בני ישראל וגו' מהו אל נבעת הערלות א"ר לוי מקום שעשו אותו נבעה בערלות הרי איש חרבו על ירכו . מהו מפקד בלילות שלא היו יכולין לעשות פסח דכתיב (שמות יז) כל ערל לא יאכל בו ואם לא יעשו ישראל פסח היו מתים בלילי הפסח כאשר מתו בכורי מצרים שנא' (סז) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית כהכותי בארץ מצרים . הוי מפקד בלילות : (ז) הנה מטתו וגו' . ר' יונתן פתר קרייה בסנהדריות הנה מטתו שבטיו כמד"ת (מקוק ג) שבועות מטות . שלשמה של הקב"ה שהשלום שלו . ששים נבורים סביב לה אלו ס' עם הארץ שנא' (מ"ג סג) וששים איש מעם הארץ הנמצאים בעיר . מנבורי ישראל להביא י"א איש הרי ע"א מנהדרין ומאי נינהו י"א איש דכתיב (סז) ויקח רב מבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה כהן משנה ואת שלשת שומרי הסף הרי המשנה . ומן העיר לקח סרים א' זה מופלא של בית דין הרי ששה . והמשה אנשים מרואי פני המלך הרי י"א איש . כתוב א' אומר (סז) והמשה אנשים וכא"א ושבעה אנשים מרואי פני המלך . מאי נינהו השנים יתירים להוסיף עליהם ב' סופרי הדיינים . (י"ג טז) ואת סופר שר הצבא המצביא זה שליח ב"ד . כולם אחוזי חרב ר"מ ור' יוסי ר"מ אומר כולם היו משנגין את ההלכה כחרב שאם בא מעשה לתוך ידיהם שלא תהא הלכה קורא להם . ר' יוסי אומר בשעת הדין הכל נושאים ונותנים בהלכה להוציא את הדין לאמתו והוי דואין כאילו חרב מונחת להן בין ויכתיבהו וניהנם פתוחה לפניהם הוי מפקד בלילות הוי מתפחדין היאך להוציא את המעשה כדי להנצל מדינה של ניהנם . ר' מנחם חתניה דר' אלעזר ב"ד אבינה אם באת אשה אצלך לבית המדרש לשאול לך על הדין או על השאלה תהא רואה אותה כאילו יצאה מירכך לא תתן בה עין ותהא מפקד מדינה של ניהנם תרומה ללילה : (ח) הנה מטתו וגו' . ר' שמלאי פתר קרייה במשמרות הנה מטתו נטותיו שבטיו כמד"ת (מקוק ג) שבועות מטות . שלשמה של הקב"ה שהשלום שלו . ששים נבורים סביב לה אלו כ"ד משמרות כהונה וכ"ד משמרות לוי

מתנות כהונה

הכלל וסוף סוד הדבר ועל פ' בא ובמדרש חזק נפסוק עד סהמך במיטבו ובפסוק הנה מסתו : ומל עצמו . לאו דוקא עצמו אלא הנה למול עצמו וכדמפרש ואזיל : ה"ג סנה' וששים איש מעם ארץ הנמצאים בעיר : ומאי נינהו . היכן הם חכמים : מופלא שבב"ד . במדרש חזק מפרש הסעף למה נקרא שמו כרים : ה"ג וכתוב אחד אומר ושבעה אנשים סוף ספר ידמיה : זה שליח בית דין . ואותו ואלו שני הסופרים לא קהיבו להו בנימין כיון שאין נכריים לגופא דדינא : קורא להם . כלומר מתקנת עליהם כאלו נוחח ואומרת מה דינו אבל במדרש חזק נפסוק כנגד גרסי' קושה להם כלומר נפסח כזורה ומוכנת בפייה שלא יספק להיות קושה ופוסה בה וכן מנאמי בספר ימן שגם שאין דבר הלכה ספק להם : על הדין כו' : דיני דמסא וכספה וכן הוא במדרש חזק : כאילו יצאה פו' כאלו היא נפק שאין יספק מהדבר עליה : כ"ד משמרות

וי"ב מהלקות . מנבורי ישראל להביא שאר העם שהיו עומדים בירושלים מנהדרין ובתי דינים ותלמידים . כולם אחוזי חרב כמד"ת (מסליס קמט) וחרב פיפיות בידם . מלומדי מלחמה זו מלחמתה של תורה כמד"ת (במדני כה) בספר מלחמות י"י . ר' זעירא ור' יהודה בשם שמואל תלמידי חכמים המלמדים את הכהנים הלכות שהיוה וקבלה וזריקה וקמיצה היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יצחק ב"ר רדיפה בשם ר' אמי מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה . ר' אחא ור' תנחום ב"ר חתניה דר' שמלוי מניהי ספר העזרה היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה . גידל בר בנימן בש"ר אמי שני דיני גזלות היו בירושלים והיו נוטלין שברן מתרומת הלשכה . רב הונא אומר פרכת היתה באה מברק הבית . שמואל אמר ששים האורגות את הפרכת היו נוטלות שברן מתרומת הלשכה . הוי מלומדי מלחמה שהיו מלמדין לכהנים היאך יעשו עבודה . איש חרבו על ירכו מפקד בלילות היו מזהירין אותן בעת ששוחמין שלא לפגל הזבחים ושלא לפסול אחד מן הקרבנות בנותרות : (ט) הנה מטתו וגו' . ר' ביבי בש"ר אלעזר פתר קרייה בכרכת כהנים . הנה מטתו זה בהמ"ק כשם שהמטה אינה אלא לפריה ורביה כך כל מה שהיה בבהמ"ק היה פרה ורבה שנא' (מ"ג ט) ויאריכו הכדים ואומר (ד"ג ג) והזהב זהב פרוים מהו פרוים שהיה עושה פירות . ואומר (סז ז) בית יער הלבנון למה נקרא בהמ"ק יער הלבנון לומר לך מה יער עושה פירות אף בהמ"ק הצורות שהיו בקירותיו של זהב שהיו מצויירין שם כל מיני אילנות היו עושים פירות . שלשמה זה הקב"ה שהשלום שלו . ששים נבורים סביב לה אלו ששים אותיות שבכרכת כהנים . מנבורי ישראל שהם מנבורים את ישראל . א"ר עזריה דברים שהם נזכרים בגבורה ששמו של הקב"ה נזכר בכל אחת ואחת וברכך י"י וישמרך יאר ה' ישא י"י . כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה שהם נלחמים כנגד כל פורעניות שבתורה . איש חרבו על ירכו שאפי' אדם רואה בחלומו כאילו חרב מתכת בידו מה יעשה ישכים לבית הכנסת ויעמוד לפני הכהנים וישמע בכרכת כהנים ואין דבר רע מויקו . לפיכך מזהיר את הכהנים ואומר להם כה תברכו וגו' : (י) דבר אל אהרן וגו' . לפי שכל מעשה הפרשה באהרן הביא את אהרן ואת בניו לכל דיבור עוה כלל כל זמן שהמעשה בכהנים הריבוי לכהנים המעשה לישראל הדיבור לישראל . כה תברכו ר"י אומר מנין אתה אומר שמפי הקב"ה נאמר למשה

מתנות כהונה

משמרות כהנה וכו' הרי מ"ח ואמ"ג סהו ג"כ כ"ד משמרות של ישראל היו נפארים בערי ישראל ומשמרות כהנה ולויס לבד היו עולין לירושלים ושל ישראל היו מהללקות כ"ד מתנות קרבן לחייהם שיתקבלו ברגלן ועיין כל זה ריש פרק בפרה דמעוים : וי"ב מהלקות כ"ד מתנות כהנה י"ב היו במקדש לבד וי"ב בגבולין ובספרי פרשה קרה קהיבו להו ובילקוט מייטו להו ועל ריש פ"ה וסוף פ' הגזל עליהם ובפ' הזרוע וזריך עון שם : ת"ח סמלמדים כו' . עיין כ"ז בירושלמי דסקלים פ' התרומה : מומין של בכורות וקדשים לויס מוס ולאזי לין מוס : ספר העזרה . ספר היה מונח בעזרה שמתוכו היו מניחים כל ספרי תורות : רב הונא כו' עיין במד' חזק סעם פלוגתיהו ע"פ בירושלמי : בנותרות וזהו מפקד בלילות שהיו מתפחדין פן יעבור הליל ויהיה נחת : הירדפרה גרסי' : ששמו של הקב"ה גרסי' : ה"ג רבינו במי ישיבים לכה"כ מפקד בלילות מפקד שרטה בחלומו : בלשון קדש כו' עיין כ"ז בפ' אלו נלחמך ובספרי

למשה באי זה סדר יברכו את ישראל ת"ל כה תברכו את בני ישראל
 כה תברכו את בני ישראל בלה"ק אתה אומר בלה"ק או אינו אלא בכי
 לשון נאמר כאן כה תברכו ונאמר להלן (דברים ט) אלה יעמדו לברך את
 העם מה להלן בלה"ק אף כאן בלה"ק. ר' יהודה אומר אינו צריך הרי הוה
 אומר כה עד שיאמרו כלשון הזה. שכ"מ שנאמר עניה ואמירה וכו'
 בלה"ק. כה תברכו בעמידה אתה אומר בעמידה או שלא בעמידה ת"
 (ט) ואלה יעמדו לברך את העם נאמר כאן ברכה ונאמר להלן ברכה מה
 ברכה האמורה להלן בעמידה אף ברכה האמורה כאן בעמידה. ר' נח
 אומר אינו צריך שכבר נאמר (ט) לשרתו ולברך בשמו מקיש ברכה
 לשירות מה שירות בעמידה דכתיב (ט) לעמוד ולברך אף ברכה
 בעמידה. כה תברכו בנשיאות כפים אתה אומר בנשיאות כפים או אינו
 אלא בנשיאות כפים ושלא בנשיאות כפים ת"ל (ויקרא ט) וישא אהרן את
 ידיו אל העם ויברכם מה הוא בנשיאות כפים אף בניו בנשיאות כפים
 רבי יונתן אומר אי מה להלן ראש חדש וקרנן צבור וכה"ג אף כאן ר"ל
 וקרנן ציבור וכה"ג ת"ל (דברים י) כי בו בחר י"י וגו' הוא ובניו מקיש בניו
 לו מה הוא בנשיאות כפים אף בניו בנשיאות כפים וכתוב (ט) כל הימים
 ואיתקש ברכה לשירות. כה תברכו בשם המפורש אתה אומר בשם
 המפורש או אינו אלא בכניו ת"ל ושמו את שמי על בני ישראל ואני
 אברכם בשם המיוחד לי. יכול אף בנבולין נאמר כאן ושמו את שמי ונאמר
 להלן (דברים י) לשום את שמו מה להלן ביהמ"ק אף כאן ביהמ"ק מכאן
 אמרו במקדש בשם המפורש ובמדינה בכניו דברי ר' יאשיהו. ר' יונתן
 אומר הרי הוא אומר (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' זה
 מקרא מסורס שבכ"מ שאני אבא אלך וברכתך שם אזכיר את שמי והיכן
 אני נגלה עליך בבית הבחירה אף אתה לא תהא מזכיר את שמי אלא בבית
 הבחירה מכאן אמרו שם המפורש אסור לומר בנבולין. כה תברכו וגו'
 אין לי אלא ברכה לישראל ברכה לגרים ונגשים ולעבדים משותרין מנין
 ת"ל אמור להן לכולן. כה תברכו את בני ישראל פנים כנגד פנים. או
 עורף מול פנים ת"ל אמור להם פנים כנגד פנים כדאם שאמר להבירו א
 (יא) אמור להם. מכאן שהחזן צ"ל להם שיאמרו. אם ב' כהנים הם
 שיעלו לדוכן צריך שיאמר להם החזן כהנים ברכו ואם אינו אלא כהן א'
 אינו צ"ל שנאמר אמור להם לשנים. אריב"ל כל כהן שאינו עולה לדוכן
 עובר בני' עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי. אריב"ל כל כהן
 שאינו עוקר את רגליו לעלות אצל התיבה בברכת עבודה שוב אינו עולה
 שנא' (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות ההטאת
 מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה. א"ר שמלאי בית הכנסת שכוחה
 כהנים

אסיפת אמרים

ש"ל נחז ענדו כי לדיק להס מנעו (ט) : כספרי : מה הוא בנשיאות כפים נרסי : א'
 בח"כ שטלה כהנים כו' : עיין כ"ז בסוטה דף ל"ה : מה להלן ר"חסו' עיין בספרי ריש שמות וקאש
 ובמ"א סי' קל"ה ס"ק ל"ה נראה שכתב סגו' : כס' סקורה את המנולה שומר : אף בנבולין.
 משושה
 יברכו בשם המפורש : רבי יונתן אמר כו' :
 משמעם חרשין אי' מל ויק' מהכא ולענין דינא שזין ס' : ת"ל אמור להם : קרא יחידה
 יחידה

כהנים כולם עולים לדוכן והוא דאישייתירו עשר' ישראל שעונין אמן. הבכ"ז
 שכוחה כהנים מקצתן עולים לדוכן ומקצתן עונים אמן. העם שאחורי
 הכהנים אינן בכלל ברכה ולכך היו הכהנים עולים אל הארון כדי שיהיו
 כל העם בפניהם. א"ר שמעון בן פזי כל כהן שלא נמל ודיו לא ישא
 את כפיו שנאמר (תהלים קלז) שאו ידיכם קדש וברכו את י"י : (יב) שאל
 תלמידיו את ר"א בן שמוע במה הארכת ימים א"ל מימי לא עשיתי בית
 הכנסת קפנדריוא ולא פסעתי על ראשי עם קדש ולא נשאתי את כפי בלא
 ברכה. מאי מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציונו לברך את עמו
 ישראל באהבה. כי עקר הבהן רגליו לעלות לדוכן מאי אמר יהו רצון
 לפנך י"י אלהינו שתהא ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל שלא
 יחא בה מכשול ועון. וכי מסיים לברך ומהויר פניו מה הציבור מאי אמר
 רבש"ה עשינו מה שזורת עלינו עשה עמנו מה שהכמחתנו. א"ר הסדא
 אין הכהנים רשאים לבגד קשרי אצבעות ידם עד שיהוו פניהם מן
 הצבור. ואין הקורא רשאי לקרות ברכת כהנים עד שיכלה אמן מפי
 הצבור. ואין הכהנים רשאים להתחיל בכרכה אהרת עד שיכלה אמן מפי
 הצבור. ואין הכהנים רשאים להתחיל פניהם מן הצבור עד שיתחיל שלוח
 צבור בשם שלום. ואינם רשאים לעקור רגליהם לילך עד שיגמור ש"צ
 שים שלום. בזמן שהכהנים מברכין העם מה הציבור אומרים א"ר זירא
 (ט) קג) ברכו י"י מלאכיו וגו' ברכו י"י כל צבאיו וגו' ברכו י"י כל מעשיו
 וגו'. היכן אומרים אותן רב יוסף אמר בין כל ברכה וברכה ורב אמר
 בהוכרת השם. פליגי בה רב מאריה ורב זביד ה"א פסוק כנגד פסוק וח"א
 בכל פסוק אומר לכל ג' הפסוקים. במוסף של שבת כשהכהנים מברכים
 מה הצבור אומרים א"ר אמי (ט) קלז) שיר המעלות הנה ברכו את י"י וגו'
 שאו ידיכם וגו' כרוך י"י מציון וגו'. ולמה אינו אומר יברך י"י מציון וגו'
 שכתוב בהוא ענין א"ר יהודה בריה דר"ש בן פזי מתוך שהתחיל בברכותיו
 של הקב"ה מסיים בברכותיו של הקב"ה. במנחה של תענית מאי אמרי
 א"ר אחא בר יעקב (וייטס יד) אם עונינו ענו בנו י"י עשה למען שמך כי
 רבו משוכותינו לך הטאנו (ט) מקוה ישראל מושיענו בעת צרה למה תהיה
 כנה בארץ וכאורה נטה ללון (ט) למה תהיה כאיש נדהם כגבור לא יוכל
 להושיע ואתה בקרבנו י"י ושמך עלינו נקרא. בנעילה של יה"כ מאי
 אמרי (תהלים קנח) הנה כי בן יבורך נבר ירא י"י יברך י"י מציון וראה בטוב
 ירושלים כל ימי חיך וראה בניים לבניך שלום על ישראל. א"ר חייא בר
 אבא כל האומרן בנבולין אינו אלא מועה. א"ר חנינא בר פפא תדע
 דבמקדש נמי לא ליבעי לממרינהו כלום יש עבד שמברכין אותו ואינו
 מאזין. א"ר אחא בר חנינא תדע דבנבולין נמי מיבעי לממרינהו כלום יש
 עבד שמברכין אותו ואינו מסביר פנים. א"ר אבהו מריש הוה אמינא
 להני קראי כיון דחוינא לר' אבא דמן עכו דלא אמר להו אנא נמי לא
 אמינא

מתנות כהונה

קדושים : שכולה כהנים. הרהשון להו דוקא וסגוי דוקא : ה"ג עשרה ישראל שעונין אמן
 יצוין כל זס כפ' לון עומדין ונמן הדוכן עיין בירושלמי פרק סקורה את המנולה ובספר ח"ג
 פאמיים : קפנדריוא לקרן דרכן דך סס ועיין במסכת מגילה בספר גני העיר : שלש ברכות
 שמפסקין

אמינא לכו מנאן שאין אומרים אותן בנבולין . במדינה אומרים ברכת כהנים נ' ברכות ובמקדש ברכה אחת כ"ב רמה שאין עונין אמן במקדש . תני מנין שאין עונין אמן במקדש שנא' (נחמיה ט) קומו ברכו את יי' אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה . מנין שעל כל ברכה תהלה שנא' ומרומם על כל ברכה ותהלה . על כל ברכה וברכה תן לו תהלה . במדינה נושאים כפיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהם הוי"ג מכה"ג שאינו מנכה ידיו למעלה מן הציץ . אמור להם מלא א"ל הקב"ה לכהנים לא מפני שאמרתיו לכם שתהיו מברכים את ישראל תהיו מברכים אותם באנגריא ובבהלות אלא תהיו מברכין בכוונת הלב כדי שתשלוט הברכה בהן לכך נאמר אמור להם : (וג) יברכך יי' וישמך . עם הברכה שמירה . מלך ב"ו יש לו עבד בסוריא והוא יושב ברומי שלח המלך בשבילו עלה ובא אצלו נתן לו ק' ליטרין של זהב מענו יצא לדרך נפלו עליו לסמים ונטלו כל מה שנתן לו וכל מה שהיה אצלו שמא יכול הוא לשומר מן הלסמים . לפיכך יברכך יי' בעושר וישמך מן הלסמים . ד"א יברכך יי' בממון וישמך שלא תהא עשוי במדינה פניאם ושלא תבא וימיה למדינה ויאמרו לך תן זהב אלא יברכך וישמך . יברכך בכנים וישמך בכנות שצריכות שמירה . יברכך בעושר וישמך שתעשה ממנו מצות . יברכך יי' בכרכה המפורשת בתורה (דניס ו) ברוך תהיה מכל העמים וגו' (סס כח) ברוך אתה בעיר וגו' ברוך נתאך וגו' ברוך אתה כבואך וגו' ובאו עליך כל הברכות האלה וגו' . ר' נתן אומר יברכך בנכסין וישמך בנופך . ר' יצחק אומר והלא אם מברכים הם שמורים ואם שמורים הם מברכים ומה ת"ל וישמך מיצה"ר שלא יוציאך מן העולם וכה"א (משלי ג) כי ה' יהיה בכסלך ושמך רגלך מלבד . ד"א וישמך שלא ישלמו אחרים עליך וכה"א (תהלים קכא) יומם השמש לא יכבה וגו' הנה לא יגום וגו' ה' שומרך וגו' ה' ישמך מכל רע וגו' ה' ישמר צאתך וגו' . ד"א וישמך מן המזיקים המקיפים אותך שנא' (סס נא) יפול מצרך וגו' כי מלאכיו יצוה לך וגו' . ד"א וישמך ישמור לך ברית אבותיך וכה"א (דניס ו) ושמר ה' אלהיך לך את הברית וגו' . ד"א וישמך ישמור לך את הקץ וכה"א (ישעיה כב) משא דומה אלי קורא משעיר וגו' . ד"א וישמך ישמור

אסיפת אומרים

משוכת ומלתי בגיון המדעס מהבאון מוסר"ס סל' וכו' דמספיקא חייסו מניס . אך שאר דברים נמתקו וכל על יאכדין : ישמר לך את הקץ . ישמור אותך מן סורעניות וסיסו כלותו עת : וכה"א משא . יי' ומנין סיסו סורעניות כלותו עת שא' משא סוף ל' סורעניות כדליפת בוכר וסס מדבר מן סגולס . וגס אמר סס אחא בקר גס לילס

מתנות כהונה

שמסוקין וסוהין צון כל פסוק ופסוק כדי שיעשו הצבור אמן : מנין שאין עונין אמן כ"ב כצדק שני דתענית וחיפת הסס שעונין בשכמל' : ה"ג מנין שעל כל ברכה תהלה שאלמר כו' . וסי' לשפוקי שיענה תהלה ח' על כל הברכות יחד וסכי מוכח פסוק שני דמסכת תענית : במדינה נטשין פסוק אלו נלמדין מלא בניו : באנגריא דרך מסיבות והגפרה כאלון זס המדבר ומגס לעבדו עבודתו ומלכתו ועיין כל זס פסוק אלו נלמדין : פניאת גביס בולגול' או דומת זס וניד עליו ריעו : זימיה הוא ענין מס ועי' ערך זמיון ואולי נריך לסיס פסוקי סכול לטון מס אך כהנחומא גס כאל גרס פניאם ואולי הוא כהיפוך אומות כמו כסב כסב קהל ליק : שצריכות שמירה מן הוימה וכמו שכתבו בנן סירח לוי אלבי הכנות כ"י : נכרס

ישמור נפשך בשעת מיתה וכה"א (ס"א כג) והיתה נפש אדני צרורה בצרור וגו' . שומע אני את הצדיק ואת הרשע ת"ל (סס) ואת נפש אויביך יקלענה וגו' . ד"א וישמך ישמור רגלך מן ניהגם וכה"א (סס ה ב) רגלי חסדיו ישמור ורשעים כחשך ידמו . הרי הם מברכים ושמורים . ומנין שאף שכינה ביניהם ת"ל יאר ה' פניו וגו' . יאר ה' וגו' יתן לך מן מאור השכינה שנא' (ישעיה ס) קומי אורי וגו' ואומר (תהלים ו) באורך נראה אור (סס קס) אל ה' ויאר לנו . יאר ה' פניו אליך יתן לך מאור עינים . ד"א יאר ה' וגו' שיביט בך בפנים מאירות ולא בפנים ועומות . ד"א יאר זה מאור תורה שיאיר עיניך ולכך בתורה ויתן לך בני תורה כמד"ת (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור . ד"א יאר ה' פניו יעמיד ממך כהנים שמאירים את המזבח כמד"ת (מלכי ה) ולא תאירו מזבחי הנם . ואומר (ויקרא ו) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה . ויהנך הרי הם מברכים ושמורים ושכינה ביניהם ומנין אף הנוני בדעת ובכינה ת"ל ויהנך כמה דמצלינן אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה . ד"א ויהנך יתן בכס דעת שתהיו חוננים זה את זה ומרחמים זה את זה כענין שנא' (דניס ג) ונתן לך רחמים וגו' . ד"א ויהנך יתן אותך בכנים כמד"ת (נחמיה ג) הילדים אשר הנן אלהים את עבדך ואומר (סס מג) אלהים יהנך בני . ד"א ויהנך כמד"ת (תהלים סו) אלהים יהננו ויברכנו יאר פניו אתנו מלה . ד"א ויהנך יתן במשאלותיך וכה"א (ישעיה ג) נתון יתןך לקול ועקך כשמעתי ענך . ד"א ויהנך שנה ר' חייא הנדול יתנה יי' אצלך . ד"א ויהנך יעמיד ממך נביאים כמד"ת (דניס ג) ושפכתי על בית דוד וגו' רוח הן ותחננונים . ד"א ויהנך יתן חנו עליך בכל מקום שאתה הולך כמד"ת (נחמיה ו) ויתן חנו בעיני וגו' (ססס ג) ותהי אסתר נשאת חן וגו' (דניס ה) ויתן אלהים את *חן דניאל וגו' (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב וגו' . ד"א ויהנך בת"ת וכה"א (משלי ד) תתן לראשך לוית חן וגו' (סס ה) כי לוית חן הם לראשך וגו' . ד"א ויהנך במתנת חנם וכה"א (תהלים קנב) חננו יי' חננו וגו' (סס) כן עינינו אל יי' אלהינו עד שיהננו . ד"א ויהנך להוציאך משיעבוד מלכות כמד"ת (ישעיה נב) יי' חננו לך וגו' : שבענו בוז . ד"א ויהנך לנאול אותך כמד"ת (ישעיה נב) יי' חננו לך וגו' : (יד) ישא יי' פניו אליך וגו' . יעביר כעסו ממך ואין ישא אלא לשון הסרה כמד"ת (נחמיה ט) ישא פרעה את ראשך וגו' . פניו אלו פנים של זעם כמד"ת (ויקרא כ) ונתתי את פני בנפש והיא וגו' . כלו' אותם פנים של זעם שחיו ראיות לבא אליך יסירם ממך . ד"א ישא יי' בשעה שאתה עומד ומתפלל שנא' (נחמיה ט) ויאמר אליו הנה נשאתי פניך וגו' . הרי דברים ק"ו אם ללוט נשאתי פנים מפני אברהם אוהבי לך לא אשא פנים מפניך ומפני אבותיך זהו שנא' ישא יי' פניו אליך . כתיב אחד אומר ישא יי' פניו אליך וכה"א (דניס י) אשר לא ישא פנים כיצד יתקיימו שני כתובים הללו כשישראל עושים רצון המקום ישא יי' פניו אליו וכשאינן עושים

מתנות כהונה

צרורה כמו שמוכח חכו ושמך : ה"ג יתן לך מאור עינים כך נראה בלוקוס ובספרי : שמאירים לטון אור ושא : חנינו דעת גרסי' : כמה דמלנין . כמו שמחללין בספרי י"ח : שנה ר' חייא גרסי' : יחנה לטון חייסו וסכינס : לטון ססר גרסי' : עד כזס וכ' חס הגיט (כג)

עושים רצון המקום אשר לא ישא פנים . ד"א ישא י"י פניו וכי הקב"ה
 נושא פנים והלא כבר נאמר אשר לא ישא פנים . אמר הקב"ה כשם שהם
 נושאים לי פנים כך אני נושא להם פנים . כיצד . כתבת בתורתך (דברים
 ה) ואכלת ושבעת וברכת ואדם מישראל יושב הוא ובניו ובני ביתו ואין
 לפניוהם כדי שביעה ונושאים לי פנים ומברכין ודקדקו על עצמם עד כזית
 עד כביצה לפיכך ישא י"י פניו ונ"ו : (מו) ד"א ישא י"י כתוב א"א ישא
 י"א אשר לא ישא . עד שלא נחתם נזר דין ישא י"י ונ"ו משנתתם נז"ד
 אשר לא ישא פנים . דמזותיה כא"א (ספסלס סס) שומע תפלה וכא"א (איכס ג)
 סכתה בענין לך ונ"ו . עד שלא נחתם נזר דין שומע תפלה משנתתם נז"ד
 סכתה בענין לך . כא"א (ספסלס קמס) קרוב י"י לכל קוראיו וכא"א (סס) למה
 י"י תעמוד ברחוק . עד שלא נחתם נז"ד קרוב י"י לכל קוראיו וכא"א (סס) למה
 נז"ד למה י"י תעמוד ברחוק . כא"א (איכס ג) מפי עליון לא תצא הרעות
 החטוב וכא"א (דמאל ט) וישקד י"י על הרעה . עד שלא נחתם נז"ד מפי עליון
 נז"ד משנתתם נז"ד וישקד י"י ונ"ו . כא"א (ימייס ד) ככסי מרעה לכך ירושלים
 זכא"א (סס) כי אם תכבסי בנתר ונ"ו . עד שלא נחתם נז"ד ככסי מרעה
 נז"ד משנתתם נז"ד כי אם תכבסי ונ"ו . כא"א (ימייס ג) שובו כנים שוכבים
 זכא"א (סס) אם ישוב ולא ישוב . אלא כאן קודם נז"ד כאן לאחר נז"ד .
 כא"א (יטעיס נס) דרשו י"י בהמצאו וכא"א (ימקאל כ) חי אני אם אדרש לכם .
 כאן קודם נז"ד כאן לאחר נז"ד . כא"א (סס ג) אם אחפוץ במצת הרשע
 וכא"א (ט"ג) כי חפץ י"י להמיתם . כאן קודם נז"ד כאן לאחר נז"ד . ד"א
 ישא י"י פניו אליך בעוה"ז אשר לא ישא פנים לעוה"ב . ד"א ישא י"י
 פניו אליך וכא"א (דכייס י) אשר לא ישא פנים . היה ר"י ב"ה דוסתאי ואמר
 כיצד יתקיימו ב' מקראי הללו . אלא ישא י"י פניו בדבר שבינך לבינו . אשר
 לא ישא פנים בדבר שבינך לבין חבירך . ר"ע ואמר כא"א ונקח וכא"א ולא
 ינקח היאך אפשר לקיים ב' פסוקים הללו אלא בדבר שבינך לבינו ונקח בדב'
 שבינך לבין חבירך לא ינקח . בן עזאי ואמר מנקה הוא לשבים ואינו מנקה
 לשאינן שבים . ד"א ישא ה' פניו ונ"ו יהפך פניו כלפי אצלך . לא
 דומה שואל שלום חבירו בתוך פניו כשואל מן הצדדין אלא ישא י"י
 פניו אליך יהפך פניו אצלך כמד"ת (ויקאל כו) ופניתי אליכם והפירתי :
 (מו) וישם לך שלום . שדום בכניסתך שלום ביציאתך שלום עם כג
 אדם . ר' נתן ואמר וישם לך שלום זה שלום מלכות בית דוד (טעיס ט)
 למרבה המשרה ולשלום אין קץ . רבי ואמר זה שלום תורה שנא' (ספסלס טס)
 ה' עוה לעמו יתן ונ"ו . גדול השלום שהקב"ה שונה בדבר מפני השלום
 שנא' (גמלטי יח) האף אמנם אלד ואני זקנתי . גדול השלום ששינה המלאך
 שדבר עם מנוח מפני השלום שלאשה אמר (ספסלס יג) הנה נא את עקרה
 ולא ידדת ולא סיפר דבר זה למנוח . גדול השלום שהשם שנכתב בקדושה
 אמר הקב"ה ימחה על המים כשביל להמיל שלום בין איש לאשתו . ר'

אסיפת אמרים

ליום סופיעותי לרשעי ויכאל (סס) : לפיכך ישא . לכל אחד כזית או כביצה למר כדלית ליה ולמר
 כדלית ליה במ"ס ברכות כ"ג . מו סמו :
 י"שא ה' עמי אלך כעס' ע"י חסוכה : ואני זקנתי ויהי אמרת ואלו זקן : שלאשה אמר
 נכס 7

אלעזר

מתנות כהונה

אלעזר אומר גדול שלום שלא נמעו הנביאים בפי כל הכריות אלא שלום .
 ר"ש בן חפתא אמר גדול שלום שאין כלי מקבל ברכה אלא שלום
 שנא' (ספסלס טס) ה' יברך את עמו בשלום . אף בברכת כהנים אחר כל
 ברכות סיימן בשלום וישם לך שלום לומר שאין הברכות מועילות כלום
 אלא א"כ שלום עמם . ר' אלעזר הקפר אומר גדול שלום שאין הותם
 כל התפלה אלא שלום ואין הותם ברכת כהנים אלא שלום . גדול שלום
 שניתן לענוים שנא' (סס יג) וענוים יירשו ארץ והתענונו על רוב שלום .
 גדול שלום שהוא שקול כנגד הכל אנו אומרים (טעיס סס) עושה שלום
 ובורא את הכל . ר' אלעזר בנו של ר"א הקפר אומר שאפילו ישראל
 עובדין ע"ז ושלום ביניהם כביכור אמר הקב"ה אין השמן נוגע ביניהם
 שנא' (ססס ד) חבור עצבים אפרים הנח לו . אבל משנחלקו מה נאמר בהם
 (סס) חלק לבם עתה יאשמו . הא נדוד שלום ושנואה מהלוקת . גדול שלום
 שאפילו בשעת מלחמה צריכין שלום שנא' (דכייס כ) כי תקרב אל עיר ונ"ו
 ואומר (סס) ואשלח מלאכים ממדבר קדמות ונ"ו ואומר (ספסלס יח) השיבה
 אתה בשלום . גדול השלום שאפי' המתים צריכין שלום שנא' (גמלטי טו)
 ואתה תבא אל אבותיך בשלום ואומר (ימייס יד) בשלום תמות . גדול השלום
 שניתן לעושי תשובה שנא' (טעיס טו) בורא ניב שפתים שלום שלום ונ"ו :
 (יו) היה ר"מ אומר גדול הוא השלום . שלא ברא הקב"ה מדה יפה מן
 השלום שניתנה לצדיקים . שבשעה שנפטר מן העולם שלשה כתות של
 מדי"ש מקדימין אותו בשלום . הראשונה אומרת יבא שלום . שניה אומרת
 ינתנו על משכבותם . והשלישית אומרת הולך נכונו . ולא דיון לצדיקים
 שמייתתן בידי כבוד שנא' (סס נח) וכבוד ה' יאספך . אלא שמקלסים לפנייהם
 בשלום יבא שלום . גדול השלום שלא ברא הקב"ה מדה יפה כמו השלום
 ומנעה מן הרשעים שבשעה שנפטרין מן העולם ג' כתות של מלאכי הבלה
 מקדימות אותו הראשונה אומרת (סס מה) אין שלום . השניה אומרת אמר ה'
 לרשעים . השלישית אומרת (סס ס) למעצבה תשכבון . לא דיון לרשעים
 שמייתתן ביד מהבלים שנא' (איכס ג) ותקרב לשחת נפשו והיתו לממתים
 ואומר (סס יח) יהדפוהו מאור לחשך ואומר (ספסלס טג) יהי דרכם חשך
 והלקלקות ומלאך ה' רודפם אלא שהם מתקנטרים לפנייהם ואומרים להם
 אין שלום ונ"ו למעצבה תשכבון : (יח) גדול השלום שניתן שבר התורה
 והמצות שנא' (ויקאל כו) ונתתי שלום בארץ . גדול השלום שניתן לאוהבי
 תורה שנא' (ספסלס קט) שלום רב לאוהבי תורתך . גדול השלום שניתן
 ללומדי תורה שנא' (טעיס נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך . גדול
 השלום

מתנות כהונה

גמס : אנו אומרים עושה שלום וכו' . בתפלת יוצר לור ומיזב רחמי מקווי התפלה כדלעיל
 גבי ויהיך שדרכו יתקן כתיבה ודעת כוונה דמללין חסם חונו ולעיל בויקרא רבא ריש כ"ז שמיט
 רחמי מסדר ברכות רבא וזכו כוונת רש"י ז"ל ריש פרשה בתקומו שפירש חס חון שלום חון כלום
 וכס"א עושה שלום ובורא חס הכל ור"ל וכס"א בתקומו התפלה כמ"ס חון כהני וזכו נחה תקטה
 קוסים התקומו ז"ל שהקשה על רש"י מן כתיב דכתיב עושה שלום ובורא רע ועיין מה בויקרא
 רבא : ה"ג שפילו יסאל עובדין ע"ז : שלום שלום וסיפיה דקרא לרחוק ולקרוי ודלשו חז"ל
 זה רחוק שמתקרב בהשגחה שלימה לתקב"ס : שבשעה שמתפר גמס' : השניה אומרת אמר
 ס' ונ"ו גמס' זו היתה ג"כ סלקוהו כמס' ספרי הכל בתלמוד דין סוף מסכת כתיבות וחלת זס
 (ספר חז"ל) M. R. T. IV. 8 אן

השלום שניתן לעושי צדקה שנא' (סג נג) והיה מעשה הצדקה שלום גדול
 השלום ששמו של מקום קרוי שלום שנא' (שפס"ו ו) ויקרא לו ה' שלום.
 גדול השלום שררי עליונים צריכין שלום שנא' (לוי כה) עושה שלום במרומו.
 וררי דברים ק"ו ומה אם במקום שאין איבה ושנאה צריכין שלום ק"ו
 למקום שיש בו כל המדות הללו. ר"ש היה אומר בא וראה שלא כמדת
 הקב"ה מדת ב"ו מלך ב"ו כשהולך למלחמה הוא הולך באוכלוסין ובלגיונות
 וכשהולך לשלום הולך יהודי. אבל מדת הקב"ה אינו כן כשהוא הולך
 לשלום יוצא באוכלוסין ובלגיונות שנא' עושה שלום במרומו וכתוב אחרין
 (סג) היש מספר לגודליו ואומר (תפס"ס סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן
 ה' בם סיני בקדש ואומר (דניאל ז) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רכבן וגו'.
 וכשהוא הולך למלחמה אינו הולך אלא יהודי שנא' (שמות טו) ה' איש מלחמה
 וגו' בשמו הוא נלחם ואינו צריך לסיוע ואומר (שפס"ג סג) פורה דרכתי לבדי
 וגו'. את מוצא כשפרע הקב"ה מדור המבול לא פרע אלא יהודי שנא'
 (בראשית ו) הנני מביא את המבול מים. וכן מאנשי סדום לא פרע אלא יהודי
 שנא' (סג יט) וה' המטיב וגו'. וכן כשפרע מן המצרים שנא' (שמות יג) וה'
 הבה כל בכור וגו'. וכן פרע מהאמורים יהודי שנא' (יחזקאל י) וה' השליך
 עליהם אבנים גדולות. וכן מסגתריב פרע יהודי שנא' (מ"ג ט) ויצא מלאך
 ה' ויך במחנה וגו' : (יט) כתוב אחד אומר היש מספר לגודליו וכא"א
 (דניאל ז) אלף אלפין ישמשוניה. משגלו ישראל מארצם אלף אלפין
 ישמשוניה כביכול נתמעמה פמליא של מעלה. רבי אומר משום אבא
 יוסי בן דוסתאי אלף אלפין ישמשוניה נרוד אחד וכמה הן גודליו היש
 מספר. כא"א (תפס"ס קמ"ו) מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא וכא"א
 (שפס"ג ט) הכרציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא. כשהקב"ה קורא אותם
 הוא קורא שמות כולן כאחת והם עונין מה שא"א לו לב"ו לקרוא שני
 שמות כאחת. וכא"א (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר
 מלמד שכל עשרת הדברות אמר בדבור אחד. ואומר (תפס"ס סג) אחת דבר
 אלהים שתיים זו שמעתי כי עוז לאלהים. ואומר (יחזקאל נג) הלא כה דברי
 כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע. רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי
 מהו לכולם שמות יקרא שאין שם שינוי לא השם שנקרא עכשיו נקרא
 לאחד זמן. וכא"א (שפס"ג יג) למה זה תשאל לשמי והוא פלאי איני יודע
 דאי זה שם אני מתחלף. כא"א (דניאל נה) ויתן דוד לארגן במקום שקלי
 זהב משקל שש מאות וכא"א (ש"ג נד) בכסף שקלים חמשים. כיצד יתקיימו
 שני פסוקים הללו מקום הגרן בשש מאות מקום המזבח בחמשים. רבי
 אומר

אסיפת אמרים

ספוקיה נתקומם סה כתיב לא יבא ונראה ידוע
 ספקיה משלם לאים כמעטו וסנה אם הלאס עשה
 לפנים מש"ה ספקיה עשה עמו ג"כ לפנים משורת
 דדון ע"כ ספוקיה סנה כוא סדון : שאין בה
 שינוי. ס"ה גרם סיוני. ס"ה שאין מקוים בשם
 חלף

ל' סס קבוע חס נשמח חס"כ לשיחותי אחרת כבר נשמח סמו ע"כ אותו השליחות חלף עכשוו שאין
 נסס

מתנות כהונה

אין הניכסא קן : ה"ג באוכלוסין ובלגיונות
 וכשהולך לשלום הולך יהודי חלף מדת ספקיה
 חלף כן כשהוא הולך לשלום יוצא באוכלוסין
 ובלגיונות שנא' כ"ו וכן הביאו צילקוס צ"כ בשלה
 בשם ספרי וכן בסדר זה : משגלו וכו' עיין פ'
 במרחא דתנינה : שאין סס שינוי. שחילו סיה
 נסס

אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי י"ב שבמים היו ונמר דוד מכל שבמי
 ושבת חמשים שקל נמצאו שש מאות שקלים מכל השבמים. ר' אלעזר בן
 שמוע אומר הגרן בשש מאות אבל הכקר לעולה והמוריונים וכלי הבקר
 לעצים בשקל חמשים כסף. כא"א (דניאל ט) ויהי לשלמה ארבעת אלפים
 אריות סוסים וכא"א (מ"ב ט) ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים כיצד
 יתקיימו שני כתובים הללו ד' אלפים אסמבלאות מ' אלף סוסים. כא"א
 (דניאל ז) מחזיק בתים שלוש אלפים וכיל וכא"א (מ"ב ז) אלפים בת וכיל.
 כיצד שני כתובים הללו מתקיימים בלא אלפים שהם שלשת אלפים ביבש
 מכאן אמרו שני כורים בלא שהם שלשה כורים ביבש : (כ) חביב הוא
 השלום שכל מעשים זכויות שעשה א"א לא נתן שכרו אלא שלום שנא'
 (בראשית טו) ואתה תבא אל אבותיך בשלום. וכן אתה מוצא ביעקב אבינו
 שבקש מן המקום שלום שנא' (סג כח) ושכתי בשלום וגו'. וכן אתה מוצא
 באהרן שלא נשתבח לפני המקום אלא בשלום שנא' (מלאכי ג) בריתי היתה
 אתו וגו'. וכן אתה מוצא בפנחס שנתן שכרו שלום שנא' (צמד"ג כה) הנני
 נותן לו בריתי שלום. וכן אתה מוצא אלא נמשלה התורה הקב"ה בשלום
 שנא' (משלי ג) וכל נתיבותיה שלום. וכן אתה מוצא שאין הקב"ה מנהגם
 את ירושלים אלא בשלום שנא' (שפס"ג ג) וישב עמי בנהו שלום. וכן לא
 פרע מן עמון ומואב אלא שמנע מהם שלום שנא' (דניאל נג) לא תדרוש שלומם
 ומוצבתם וגו'. וכן ישראל מתברכים בכל יום בשלום שנא' וישם לך שלום :
 (כא) ושמך שמי. מגיד שהם מתברכים בשם המיוחד. יכול אף
 בנבולין יהו מתברכין בשם המיוחד ת"ל וישמו את שמי ונאמר להן (נחמיה ה)
 לשכן את שמי. מה להלן מקדש אף כאן מקדש אלא משרבו הפריצים
 חזרו להיות מוסרים את השם לצנועים שבכהונה. א"ר טרפון מעשה והייתי
 עם אחי הכהנים בשורה והייתי אזני כלפי כ"ג ושמעתי שאמרו בתוך
 נעימת הכהנים. או במקדש מברכין ואין מברכין בנבולין אמר (שמות כ) בכל
 המקום אשר אוכיר את שמי וגו' אף בנבולין. אלא שבנבולין אומר ג'
 ברכות ובמקדש ברכה אחת. במקדש אומר השם ככתבו בנבולין
 בכינויו. בנבולין נושאין ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי
 ראשיהם : (כב) ואני אברכם למה נאמר לפי שנא' כה תברכו את בני
 ישראל. אין לי אלא ברכה לישראל. גורים לנשים ולעבדים מנין ת"ל ואני
 אברכם. יכול אם רצו הכהנים לברך את ישראל הרי הם מברכים ואם
 לאו אין מברכין ת"ל ואני אברכם. שלא יהיו הכהנים אומרים אנו נברך
 את ישראל ת"ל ואני אברכם אני אברך את עמי וכא"א (דניאל טו) כי ה'
 אלהיך ברכך וגו'. הכהנים מברכים את ישראל מי מברך את הכהנים
 ת"ל

מתנות כהונה

לסס סס קבוע לא סייך סני ועיין צ"כ פרסה מ"ח : כיצד יתקיימו כו'. עיין כל זה בצדדים
 פרק דס ספסח ועיין עוד צ"כ אלמנה חיונה כסוספ"ד ז"ט ותוקן דעהך כסוב טעם :
 אסמבלאו' מקום מעמד סוסס ועיין כסנהדרין פ' כהן גדול : בלא אלפים עיין צ"כ
 דשירובין : היתה חמו וגו' גרסי' ועיין עוד מזה כפרסה סופס"ס : ה"ג כסס המיוחד יכונ
 אף בנבולין יהיו מברכין בשם המיוחד ת"ל כו' וע"ל : משרבו ספריוס גרסי' ועיין זה כספרי :
 ג' כרכוס. עיין זה כספרי חלו כלמריין ולעיל : כתפותיהם גרסי' : והרכין וססס חמו :
 לו

ת' ואני אברכם. הבהנים מברכים את ישראל ואני אברך אלו ואלו
הוי ואני אברכם :

פרשה יב

(א) ויהי ביום כלות משה וגו' הה"ד (פסלים ס) אשמעה
מה ידבר האל י"י וגו'. את מוצא בשעה שעשו ישראל
אותו מעשה וכעם עליהם הקב"ה שנא' (שמות נ) ויאמר י"י אל משה ראיתי
את העם הזה ונהו הרף ממני וגו' מיד עמד משה ובקש רחמים מלפניו
שיתרצה להם כמה שנאמר ויחל משה וגו' ונתרצה להם הקב"ה שנא'
וינחם י"י על הרעה וגו' אעפ"כ היה בלבו עליהם שנא' (ס) וביום פקדי
זפקדתי עליהם חטאתם. כיון שנעשה המשכן א"ר יהודה ב"ר סימון הלך
משה והרכין אוזנו כמושכן אמר משה תאמר שיש בלבו של הקב"ה על
ישראל הה"ד (פסלים ס) אשמעה מה ידבר האל י"י. מהו האל י"י אמר
משה שעד עכשיו הוא עומד כעצמו כנגדם והוא בקושי עמהם. ואין האל
אלא לשון חוזק כמד"ת (יחזקאל י) ואת אילי הארץ. או הוא מתרצה להם
הוא נהנה במדת רחמים עמהם הה"ד י"י ואין י"י אלא מדת רחמים שנא'
(שמות נ) י"י י"י אל רחום וחנון. מיד פייסו הקב"ה שאין בלבו על ישראל
כלום כמה דכתיב (ס) ויעבור י"י על פניו שהעביר זעמו מהם ועבר על
פשעיהם. א"ר סימון למה כתיב שני פעמים י"י י"י. אלא שפייסו הקב"ה
זא"ל למשה מה לשעבר הייתי נהנה עמהם כמדת רחמים עד שלא עשו
אותו המעשה כך עכשיו כמדת רחמים אנהוג עמהם. א"ר יהודה ב"ר
סימון באותה שעה שמע משה קול נאה וקול משובח. לשעבר היה משה
עומד והיה הדיבור בא לתוך אוזנו כמין סילון ולא היה אחד מישראל
שומע. אבל כשהיו פניו מאדימות היו יודעים שהדיבור בא אצלו. וכיון
שנעשה חסידיו שמע קול נאה. מה שמע (פסלים ס) כי ידבר שלום אל
עמו ואל חסידיו. א"ר ברכיה הכהן בש"ר יהודה בני סימון אמר הקב"ה
למשה לשעבר היתה איבה ביני לבין בני-שנאה ביני ובין בני תורת ביני
ובין בני. אבל עכשיו שנעשה המשכן אהבה ביני ובין בני שלום ביני
ובין בני. הוי כי ידבר שלום אל עמו אלו ישראל על שעשו המשכן. ואר
חסידיו זה שבט לוי שכתוב בו (דברים ג) וללוי אמר תומך ואורוך וגו'.
ומנין אתה אומר שבמשכן הכתוב מדבר שכן כתיב אחריו (פסלים ס) אך
קרוב ליראיו ישעו לשכון כבוד בארצנו. אימתי היה שלום לישראל בזמן
ששכן כבוד הקב"ה במשכן כמד"ת (שמות ט) וכבוד י"י מלא את המשכן.
אמר רשב"ל מה לי ללמד דבר זה מספר תהלים דבר תורה הוא אפילו
במקומה אינה חסרה כלום ראה מה כתיב וישם לך שלום. אימתי ביום
כלות משה: (ב) ויהי ביום כלות וגו' הה"ד (איוב ד) האנוש מאלוה יצדק
וגו'

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

אלה לפי השלמות ולפיכך בני מנוח א' וסוף פלאי
שבה ענין נזירות ונזירות כתיב כי יעלה : השאלה העולמו נוסב עמהם כמדת אל החזקה לו
אפי' במקומה אינם חסרי ס' חילוי במקומם כמד' ה' מדת הרחמים וגם סה"א מוסב על ה'
ומוסבקה אח עממו וחסר' עמו כאלו כתיב האל
סין : שהעביר זעמו פניו ס' כעס כד"א וחסר' אח פני כמין סילון כמו אמת המים ההולכ'
בלחם וכנחם ע"ע סין ולקמן נכס סילון של אש ועיין בסוף הספר : ד"ג כי ידבר שלום אל עמו
וה' 8

וגו'. א"ר ברכיה הכהן כשהלך יעקב אצל פרעה לא יצא מאצלו עד שביטו
שנאמר (בראשית ט) ויברך יעקב את פרעה. מה בירכו. א"ל יעלה גילום
לרנלו. אף אני כשאבא אצלכם אני בא טעון ברכות. והיכן רמזה להם
בסיני. אריב"ל ברמו אמר הקב"ה לישראל שיעשו את המשכן שהוא נותן
להם ברכות כביאתו שנא' (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וגו' בכל המקום
אשר אוכיר את שמי אבוא אליך וברכתך. וכן עשה כשבא למשכן בירכן
שנא' וברכך י"י וישמרך. אימתי ויהי ביום כלות. הא למדנו שאין אדם
יצדיק יותר מן האלהים. הוי האנוש מאלוה יצדק. לאו אלא גם הקב"ה
ברך ישראל כביאתו אצלם לכך נאמר וברכך ה' וישמרך ומסך לו ויהי
ביום כלות וגו' : (ג) ויהי ביום כלות וגו' הה"ד (פסלים נ) וישב בסתר
עליון. א"ר הונא בש"ר אידי מי אמר המזמור הזה. היינו סבורים שבא
שלמה ואמרו. ולא אמרו אלא משה הה"ד יושב בסתר עליון זה משה
שישב בסתר עליון שנכנס בתוך הענן שהוא סתר עליון כמד"ת (איוב כ) עבים
סתר לו. וכ"כ (שמות נד) ויבא משה בתוך הענן. בצל שדי יתלונן
שלן שם לינות הרבה שנא' (סס נ) ויהי שם עם י"י ארבעים יום וארבעים
לילה. והוא אמר אומר לוי מחסי וגו'. ד"א יושב בסתר עליון וגו' א"ר
יהודה בר סימון בש"ר יוחנן ג' דברים שמע משה מן הקב"ה והרתיע
לאחוריו. כיון שא"ל (שמות ל) ונתנו איש כופר נפשו. אמר משה מי יוכל
ליתן כופר נפשו (איוב ג) עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן כעד נפשו
ועדיין אינו מניע שנא' (פסלים ט) אח לא פדה יפרה איש לא יתן לאלהים
כפרו ויקר פדיון נפשו. א"ל הקב"ה איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן.
זה יתנו א"ר מאיר נמל הקב"ה כמין מטבע של אש מתדת כמא הכבוד
והראה לו למשה זה יתנו כזה יתנו. וכן בשעה שא"ל הקב"ה (שמות כה)
צו את בני ישראל את קרבני להמי לאשי. אמר משה מי יוכל להספיק
לו קרבנות אם אנו מקריבין לפניו כל היתנו שדי ועורכין כל עצי לבנון
אינו מספיק לו שנא' (שעש ט) ולבנון אין די בער וחיתה אין די עולה. א"ל
הקב"ה איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן. ואמרת להם זה האשה וגו'
ולא שניהם כבת אחת אלא את הכבש אחד תעשה כבקר וגו'. וכן
בשעה שא"ל הקב"ה (שמות כ) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אמר משה
מי יוכל לעשות לו מקדש שישרה בתוכו (מ"א ט) הנה השמים ושמי השמים
לא יכלכלוך וגו' ואומר (יחזקאל כ) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא
וגו' ואומר (שעש ט) השמים כסאי והארץ הרום נגלי וגו'. א"ל הקב"ה
איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן כשאני מבקש כל העולם כולו אינו
יכול להחזיק כבודי. ולא שמש אחד משלי. אלא אני איני מבקש מידך
אלא כ' בדרום וכ' בצפון וח' במערב. לכך משה אמר יושב בסתר עליון
הקב"ה שהוא יושב בסתר של עולם הוא רואה את הכל ואינו נראה הוא
פתאום ללון בצלנו. א"ר פרוודק בר נחשא בש"ר יהודה ב"ר סימון שדי
יתלונן

מתנות כהונה

ואל חסידיו : כשהלך יעקב כך אמר הקב"ה : היינו סבורים ס'. משי שמזמור זה נאמר
פל בני המקדש כדאמח כמדת תלוי : שלן סס לילות נבטי' : ויקר סדון נגס' : ה"ג כשאי
מבקש כל העולם כולו אינו יכול להחזיק : ה"ג שמש אחד מפני מלא אש : ה"ג אלא נדרוס
וה' 8

יתלונן בצל שעשה לך בצלאל זה המשכן הוי בצל שדי יתלונן . אומר לי"י
 מחסי שיר זה של פנעים אמר משה בשעה שהיה עולה לתר שהיה מתוירא
 מן המזיקין . מהו אומר לי"י מחסי אננתי . ומצודתי קסמרא דידי . אלהי
 אכטח בו שבשמו אני מכריה את המזיקין ואת מלאכי חבלה . כי הוא
 יצילך א"ל הקב"ה כי בטחת אני עומד לך כי הוא יצילך וגו' . מפה יקוש
 ממצדתא דציידא . מוכר הוות מדבר שהוא מביא הוות בעולם . באכרתו
 יסך לך מהו באכרתו יסך לך בזכות התורה שניתנה מימינו של הקב"ה
 שנא' (ויקרא ג) מימינו אש דת רמו . ותחת כנפיו תחסה מי שבא להסות
 תחת כנפיו של הקב"ה הוא לו צנה וסוחרה של אמת . מהו צנה וסוחרה
 אמתו ארשב"ל אמר הקב"ה זיון אני עושה לכל מי שהוא סוחר באמתה
 של תורה . ארשב"ל אמתה של תורה זיון הוא לבעליה . ארשב"ל זיון נתן
 הקב"ה לישראל כסיני ושם המפורש כתוב עליו . לא תירא מפחד לילה
 מן אגרת בת מהלת ומרכבתה ולא מכל המזיקים המושלים בלילה . מהין
 יעוף יומם א"ר ברכיה יש מויק שהוא פורה באויר כעוף וקושט כהין
 ומי יצילך ממנו שילוח הקן שכן כתיב למעלה כי הוא יצילך מפה יקוש .
 אין פח אלא צפור כענין שנא' (עמוס ג) התפול צפור על פח הארץ וכתיב
 (ויקרא כג) כי יקרא קן צפור לפניך וגו' שלח תשלח וגו' . מדבר באפל יהלוך
 מי שמעשיו באופל הדבר שולט בו וכה"א (מקרא ג) לפניך ילך דבר ויצא
 רשף לרגליו . אף כאן הוא אומר מקטב ישור צהרים . רבנן אמרין שד
 הוא ולמה קרי ליה קטב רבי אב"כ אמר דהוא בזה סוגיא דיומא מן
 ראשיתה דר' עד סופיה דמ' . ר' לוי אמר דהוא בזיו סוגיא דטויהרא מן
 סופיה דר' עד ראשיתה דמ' ואינו שולט לא בצל לא בחמה אלא בין הצל
 לחמה . ראשו דומה לעגל וקרן אחד יוצאה בתוך מוצו והוא מתגלגל
 ככד . א"ר הונא בשם ר' יוסף קטב מרירי עשוי קליפין קליפין שערות
 שערות עינים עינים . ארשב"ל ועין אחת קבועה לו בלבו וכל מי שהוא
 רואה אותו אין לו חיים מעולם בין אדם בין בהמה . וכל מי שהוא רואה
 אותו גופל ומת' ומרירי שולט מי"ז בתמוז ועד מ' באב . חזקיה ראה אותו
 ונפל על פניו ומת . א"ר פנחס הכהן מעשה באחד שראה אותו ונכפה
 על

מתנות כהונה

כ' בלפון ופי' עשרים קרשים לזר דרום וק' ללפון : בצל שדי יתלונן דרשו כאלו כתוב שדי נחלו
 כלל ולעיל פרשה תרומה דרשו בלפון אחר : אננתא מן ולנה : קסמרא מחילא של גזוזתולתא
 עיין ערך קסטר : ממצדתא הלידה גרסי' . פי' מן המלטה ספור' הליד לזר כו' : הוות
 שבוין כד"ל הוה על הוה : ד"ג יסך לך מהו בלכרתו כו' : שנתנה מימינו . בלכרתו פי' יד
 כמו מי יתן לי אחר כויה : וקושטא ה"ג ג"כ במדרש תלים והוא עיניו ירית תן : באופל . מוסך
 כלו שמעשיו מעשי רשע כד"ל והיה במהפך מעשיהם : דהוא צל כו' . כמו צעא כלומר
 טרם והוסך מהלך עיומו של היום והוא מרחם משה שעות של היום עד סוף מ' שעות ודרש
 קסל ל' כריחה כמו קטבן שאלו ויפוד לשון סולל וטוד : בזוז לשון צו ופגל ואלו גם הרלשון
 ל' כוז ולקמן בליכה רבה גרם גזי : דמיהררא של אהרים : ד"ג בליכה רבה מן רלשיקן דמיה
 עד סופיה דתשע והכי מוכח לקמן ע"ל דלמיר דיהון מפסירין עליה בלכרע שנין ומיהו בלומר
 סוב גרם מד' שעות ועד השע ולקמן גרם דיהון מפנין לטליה מלכרע שנין ועד מ' : ד"ג
 מתגלגל ככד וכן במדר' תלים כתיבת יד ובלקוט גרם ככור וז"ל כדוד וכה' בשומר טוב : ועיין
 אהם קטוב . בלפון עין הוא רואה כן הוא בשומר טוב : וכל מי שהוה רואה וכו' . במדרש
 תלים

על פניו . אמרו יהודה בן ר' שמואל ראה ולא נפל אמרו אעפ"כ מת .
 ר' אבהו הוה יתיב פשיט בהדא כנישתא מדוכתא דקסרין חמא חד פארי
 בתר חבריה ובדייה חד קטו בעי דימחיניה בה חמא מויקא פארי בתריה
 ובדייה חד קטו דפרול נפק ר' אבהו ופארי בתריה א"ל לא תמחיניה דלמא
 הוא מיות . א"ל רבי מן הדא הוא מיות א"ל הא מויקא פארי בתוך ובדייה
 קטותא דפרולא את מחי ליה בהדא והוא מחי ליה בהחוא והוא מיות . ר'
 יוחנן הוה מפקד לספריא ולמתנגיא באילין יומיא דלא יהוון טענין ערקא
 על מינוקיא . ר' שמואל ב"ר יצחק הוה מפקד לספריא ולמתנגיא באילין
 יומיא דיהוון מפטרין מלייא בד' שעין . יפול מצדך וגו' ר' יצחק אמר
 חיד שהיא שולטת על מצוה אחת זו מצות התפילין כתיב בה יפול
 מצדך אלף שנמסר לה אלף מלאכים לשמרו אבל הימין שהיא שולטת
 במצות הרבה ורבבה מימינך רבבה של מלאכים נמסרים לה . א"ר חנינא
 ב"ר אבהו אינו אומר ימסרו לך אלא יפול אם באים אלף מויקין הם
 גופלים מן הצד שהיא שולטת על מצוה אחת ואם באים הם רבוא מויקין
 הם גופלין לפני הצד שהיא שולטת במצות הרבה . בנוהג שבעולם אדם
 נמסר לאלף איש עליו לזון אותן למה שהן מוסרין לו לשומרו והקב"ה
 מוסר לאדם הוה אלף מלאכים משמאלו ורבוא מימינו למכותו ולשמרו
 אליך לא יגש שתזון אותם . רק בעיניך תביש שלותך . ושלמת רשעים
 תראה מה שישלם הקב"ה לרשעים במעשיהם תראה . כי אתה י"י מחסי
 וגו' א"ר חנינא אמרו ישראל להקב"ה אתה נותן את התורה בתחתונים
 אצלנו ושכינתך תשרה בעליונים . הה"ד כי אתה ה' מחסי שנתת לי
 תורתך . ועינין שמת מעונך ואתה שמת מעונך בעליונים . לא תאונה
 אליך רעה כמד"ת (משלי יב) לא יאונה לצדיק כל און . ונגע לא יקרב באהלך
 א"ר יוחנן עד שלא הוקם המשכן היו המזיקין מתגרין בעולם לבריות
 משתוקם המשכן ששרה השכינה למטה כלו המזיקין מן העולם . הה"ד
 ונגע לא יקרב באהלך זה אהל מועד . ארשב"ל מה לך אצל ספר תהלים
 והלא

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

תלים וילקוט אין הניכסא ק' פשיטא לומד אהם יכול ללמוד דבר זס : הה"ד ונגע לא יקרב
 וסחר עליה ועיין סוף פ' תשא : ה"ג כנישתא
 מדוכתא דקסרין פי' היא יושב ולומד וסחר לימודו גרסי' א' של קסרין ראה איש א' כן אחר
 חבירו וזידו מסה או טרביט ורלה להסותו כן ראה ר' אבהו מסיק א' סך אחריו וזידו מסה א'
 של כדל ואל ר' אבהו מביט כהנס וכן אחר רודף ואל אל פגיו מן ימוס א"ל כדודן מן מסה
 זס ימוס כמיהו א"ל הכי מסיק כן אחריו וזידו מסה של כדל אס אהם חכנו בזה שיעד סהוא
 של עין והוא יכנו בזה שיעד סהוא של כדל והוא מת ושנין כל זה בליכה רבה בספוק ומכונ
 פטרס : ה"ג את מחי ליה כהדל : מפקד מלוה : לספריא כו' . לסופרים מלמדים
 מפקדות לתיוקתא ולמלמדי משפוט : באילין יומיא גרסי' . פי' באלו הימים שנין י"ז בתמוז
 ופי' בלכ שבתן קטב מרירי טולס : דלא יהוון כו' . פלג ישאו וירמו רזועה על התיקוקת
 להסתם כו' : ה"ג דיהוון מפסירין מלייא כו' . פי' שיעטרו וייהו התיקוקת בללו ד' שעות
 בלגלעל סוף ע"א למר כדלס ליה ולמר כדלס ליה : שנמסרה לה כו' . ויפול סירורו ינוח
 ושלמו לך כמו שפירסי' ז"ל בספר תלים וכן הוא בתחומא ריב פרשה וילא וסוף פרשה
 משפסיס : א"ר חנינא וכו' ה"ג שהיא שולטת על מצוה אחת ואם בליים כו' וכן הוא במדרש תלים
 ושעות סופר בין אלף לאלף וק"ל ועיין עוד מזה בפרשה ראה ותמלה נתם : נמסר לאלף
 פס . לשומרו מן האוהלים : מוסרין במלמדיס פי' נמסרין : לא יגש כו' . לא יגש אחד מסה
 אלך

והלא במקומו אינו חסר . יברכך ה' וישמרך מן המזיקין אצמתי ויהי ביום כלות משה . מהו ביום כלות שכלו המזיקין מן העולם : (ד) ויהי ביום כלות וגו' הה"ד (ע"ג) אפריון עשה לו . זה העולם שהוא עשוי כמין כילה . המלך שלמה זה הקב"ה ששם שלום בין אש למים ופתכן זה בזה ועשה מהן רקיע שנאמר (נח"ל) ויקרא אלהים לרקיע שמים שהוא אש ומים . מעצי הלבנון שנבנה ממקום ביהמ"ק . אר"י ב"ר הלפתא למה נקרא אבן שתיה שממנה הושתת העולם הה"ד (פסלס) : מציון מכלל יופי אלהים הופיע . עמודיו עשה כסף זה הרקיע כמד"ת (א"י) עמודי שמים ירופפו ולמה קרי ליה כסף שהוא מכסף על כל מעשה בראשית וכה"א (פסלס) השמים מספרים וגו' . רפידתו זהב זו הארץ שהיא מעלה פירות הארץ ופירות האילן שהן דומים לזהב . מה הוזהב יש בו מינין הרבה ונונין הרבה אף פירות הארץ מהן ירוקין ומהן אדומין . מרכבו ארנמן זה השמש שהוא נתון למעלה והוא רוכב במרכבה ומאיר לעולם כמד"ת (ע"ג) והוא כהתן יוצא מהופתו וגו' . ומכה השמש הנשמים יורדים ומכה השמש הארץ מעלה פירות ולכך קראו ארנמן שיצרו הקב"ה לארנון מן לבריות ואין מן אלא פירות ומוזנות כמד"ת (נח"ל) וימן להם המלך וגו' . תוכו רצוף אהבה שאחר כל מעשה בראשית ברא אדם והוה למשול בכלם וכה"א (ע"ג) שלחה נערותיה תקרא הוי מבנות ירושלים שהיו כל הבריות יראים מהם ומושלים להם כמה דתימא (נח"ל) ומוראכם והתכם יהיה וגו' . ד"א אפריון זה העולם . למה קראו אפריון שלא בראו אלא לפריה ורביה וכן הוא אומר (ישעי) לא תוהו בראה לשבת יצרה . עשה לו המלך שלמה שלא בראו הקב"ה אלא על מנת שיהא שיום בין הבריות שנאמר (ע"ג) יוצר אור ובורא הושך עושה שלום וגו' . מעצי הלבנון שבעצת התורה המלוכנת בדבריה ברא הקב"ה עולמים וכה"א (ע"ג) לי עצה ותושיה . ומנין שהתורה מלוכנת בדבריה שכן כתיב (א"י) אז ראה ויספרה הכינה וגם הקרה ויאמר לאדם וגו' . עמודיו עשה כסף זה שלשלת יוחסין וכה"א (ע"ג) וצדיק יסוד עולם . ואין כסף אלא זקוק יחוס כמד"ת (נח"ל) וישב מצרף ומטהר כסף ומהר את בני לוי וחקק אותם . רפידתו זהב זו התורה שכתוב בה (פסלס) הנחמדים מזהב ומפז רב . ולא נתנה הקב"ה ללומדה אלא מי שמשמר יחוסו וכה"א (ע"ג) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פוך . למה כן (ע"ג) אם ראית נגב ותרץ עמו וגם מנאפים חלקך ואומר (ע"ג) הכו לה' משפחות עמים הכו לה' כבוד ועוז . מרכבו ארנמן זה הקב"ה שכתוב בו (דניס) חכב

מתנות כהונה

ללך לאמר סננסי : ואתה שמה מעוק בעלויים גרסי : כילה אלל של ירישם מנבזים : ופתכן וערק : שמים נוסריקין אל ומים כמו שפרש"י רש"י כנחשית : הושתת מתכלל כד"ל כי שפתו יירסון שפירושו הטרם והנסיס והעיקר : מכסף ל' כיסופא ידוע דברי חז"ל ללמד מניין ומלכן פיהם כמה שסס לזכר סכסוכו הקדומים ז"ל כשהוא נזכר מוסס פסחה נחשית גס"א : הנשמים יורדים . י"ל כמו שכתבו הקדומים ז"ל כשהוא נזכר מוסס כד"ל כיסוד האים שחלקו האור וממנו מקוהו הכרד והאגס והאוקף וממנו נקד ארלה : ללמד ל' ארלה כלאור לסקין ולעשום : שלחה נערותיה : שין רש"י ע"י ע"י : ה"א אלא ללך

רוכב שמים בעורך . והוא אורת את העולם שיצאו כולם למיניהם ולא יתערבו מין בשאינו מינו כמד"ת (נח"ל) תדשא הארץ דשא . והוא אין משרה שכונתו אלא על המיזהבים שבישראל וכה"א (ע"ג) להיות לך לאלהים וזרעך אחריו . שזרעך ניכר אחריו הקב"ה הוה לך לאלהים ובזמן שאין זרעו ניכר אחריו שהם מערבים זרעם בנישי הבריהם אין הוה להם לאלהים . תוכו רצוף אהבה מבנות מערבים זרעם בנישי הבריהם אין הוה התורה שנאמר בה (ע"ג) אילת אהבים . וזכות הצדיקים שנא' (נח"ל) ואהב את יעקב . ר' עזריה בש"ר יהודה בר סימון אמר זו השכינה כמד"ת אפריון שכל הצורות של זהב מן מיניה . מעצי לבנון כמד"ת (דניס) ואנתנו נמרת עצים מן הלבנון וגו' . עמודיו עשה כסף (ע"ג) ויקם את העמודים על פני ההיכל אחד מימין וגו' . וכי כסף היה והלא נחשת היה אלא שהיה נחשת ממורט שוה ככסף . רפידתו זהב תני שכל הבית היה נמוח כזהב הויץ מאתורי הדלתות . א"ר איבו מתני' בכנין שני אבל בבנין ראשון אפי' אחרי הדלתות . ז' מיני זהבים הם . זהב טוב . זהב סתור . זהב שחום . זהב סגור . זהב מופז . זהב מווק . זהב פרוים . זהב טוב כמשמעו כמד"א (נח"ל) וזהב הארץ ההיא טוב . א"ר יצחק טובי והוא בביתיה טובי והוא בלוייתה . זהב מהור מכניסין אותו לאור ואינו חסר כדום . ר' יהודה בש"ר אמי אמר אלף ככר הכנים שלמה אלף פעמים לכור ולא עמדו אלא על ככר אחת . והתני ר' יוסי בן ר' יהודה מעשה במנורת ביהמ"ק שהיתה יתירה על של מדבר משקל דינר נורדייני והכניסוה לכור שמונים פעמים עד שהסרה . מן קדמוי הוות הסרה סגון סכאן ולהלן לא הוות הסרה אלא ציבת . זהב שחום שנמטוה כהוה והית נמשך כשעוה . אדריינוס היה לו משקל ביצה . דיקלויטיונוס היה לו משקל דינר נורדייני . הדא אומתא לית לה מיניה . זהב סגור שהיה סגור בעד כל הותבים . כתיב (ד"א) ושבעת אלפים ככר כסף מווקק למוח קירות הבתים

מתנות כהונה

שמשמר יחוס : ה"א למה ק' אלל כלאו נכב : למיניהם ארנמן דעס נוסריקין ארנן מין : מן מינים . משלמס היו גדלים ופרים ורבים ועיין בערך ערך מן החמשים ולעיל ובתנחומא ס"ד פרומה ים שכל סעלים והאחרים שהיו עם סיו עשוס פירות וקטס כאלן של זהב לרנחא : מבורט מווקק מכל סוג . ה"א דיה נסוח כהב . ס"י ממוסה ע"י טיחה וטיחה כמו שעוס כדמ"י לקמן : שבעה מיני זהבים הם גרסי : ה"א כמשמעו כמד"א חכב : מובוי ס' . סוכבו שעמד לו נביתו מרלוי ועוקן לסנחסא בניס וכן בלוייתו כשנחלו בדרך חכב סוקל סס מתקבל כדלן ועומד וכן פרש"י כ"י : לאר' לבור שמוקקין ט סוכב וס"ג כמדדס חוים : אלא ככר אחת לעשות עמנו הסמורה : אלא על ככר אחד גרסי : והתניא ס"י מי הסכר כולו סלוי ככל פעס ופעס ככר אחד וסס יתחב כהד"ס כ"י הקומין רכס ד"י כ"ע : בטגורת כ"ס ה"א ג"כ כ"י הקומין רכס ועירוסלמי דיומא פ' סרף בקלטי מלחמי גירוסכ בסגנון אחר ואלוי פעס סוכר סל : נורדייני כ"י הקומין גרס גרדייקי ופרש"י שס מוכע : מן קדמוי ס' . כדלסונה סיה סכר הכנס ככל פעס וקעס ככר אחד ומכאן וילק' לה סיה חסר סלל מעס ככל פעס : מוכאן וסלן גרסי : כהוה דרש סחופ למון חוסין כמשמעו : ה"א והוה נמשך כשעוס . דרש גמי סחופ למון משיכס כד"ל מן סחופין ס"י הכד"ק כספר הסרסיס : הד"ה זלס האומס : לית לה מיניה גרסי . ס"י חין לה ממנו ולא כלס : ה"א סגור ססיס סוגר . ס"י שין אחד מן סכסס יטל לכלאוס סוכ ממנו כד"ל והמסגר סלוי סוגרין כדכריס סס כל סומשס :

חבתים וכי כסף היה והלא זהב היה דכתיב (ויסג) ואת הבית הגדול חפז עצי ברושים ויחפזו זהב וגו' ולמה קרי ליה כסף על שהיה מכסוף בעד מן הזהבים. וכל הכלים היו נעשים ממנו הספות והיעים והמזרקות והמולגות והכפות והמדות זהב סגור. תמן כתיב (ישע י) והפותות לדלתות הבית. סחו פותות ר' יצחק מגדלאה אמר זה פותה שתחת הציר. ר' סימא אמר אלו פותחות ללמדך שאפי' דבר קל לא היה ביהמ"ק חסר. זהב מופז ר' פטריקי אחוי דר' דרוסי בשם ר' איבו אבא אומר דומה לנפרית מוצתה באש. ר' אבין אמר לשם מקומו נקרא זהב מאופז. זהב מזוקק (בית) ריש לקיש אמר מתתכים אותו ויחיתים ומאכילים אותו לנעמיות והוא יוצא מזוקק. זהב פרוים רשב"ל אומר אדם דומה לדם הפר וי"א שעושה פירות. א"ר חנינא בר יצחק יום שהבנים מנשה צלם להיכר יבשו כל אותן הפירות הה"ד (נמס ה) ופרה לבנון אומלל. ולע"ל הכל חוזר דכתיב (ישעיה נ) פרוה תפרה ותגל וגו'. מרכבו ארגמן (ויסג ג) ויעש את הפרוכת תכלת וארגמן וכרמיל וכוץ. לפי שארגמן חשוב שבכולן שהוא לבוש מלכות כמדת (דילא ו) וארגונא ילבש לכן חשב ליה לדידיה. ודכוותיה (ישעיה נ) אוכלי בשר תחזיר והשקץ והעכבר. ומה איסור גדול יש לחזיר מן שאר בהמות טמאות ולעכבר משאר שרצים אלא חשב חזיר וה"ה לכל הבהמות והיות טמאות ומנה לעכבר וה"ה לכל השרצים שבעולם. ד"א אפריון זה הארון. ר' יהודה ב"ר אלעאי אמר למלך שהיה לו בת נאה משובחת וחסודה אמר המלך עשו לה פרוים מוטב שתראה נזיה של בתי מן פרוים. כך התורה נאה ומשובחת וחסודה. אמר הקב"ה עשו לה ארון שיראה נזיה של תורה מן הארון. עשה לו המלך שלמה זה הקב"ה שהשלום שלו ועשה כן התורה כולה שנא' (משלי ג) וכל תניבותיה שלום. מעצי הלבנון (שמות כט) ועשו ארון עצי שמים. עמודיו עשה אלו שני עמודים של כסף שהיו עומדין לפניו כמין איסמוזה. רפידתו זהב (ש) וצפת אותו זהב טהור. מרכבו ארגמן ר' תנחומא אמר זה הכפרת שהוא דומה לארגמן וכתוב בו (ש) ונתת את הכפרת על הארון מלמעלה. תוכו רצוף אהבה מכונת ירושלים ר' יהודה ב"ר סימון אמר זה זכות התורה זה זכות הצדיקים שעוסקין בה. ר' עזריה בש"ר יהודה ב"ר סימון אמר זה השכינה. א"ר אבא ב"כ כתיב (ש) ונועדתי לך שם וגו' וכי' אפריון זה המשכן

מתנות כהונה

מכסוף מבייש ולמן כיסופא ידוע: פורתה סד"ק וסעך עך פתא גו' כמין כוס קמן קצו"ע תתא הניר כדי שסכוב צו הדלת בקלות ובמהירות: ה"ג צירופלמי ולקמן במדרש חיים זהב מופז: ר' פטריקי אחוי כו'. מלופס ממוקס לופס והאלף נבלעת שאין הכרתה נכרת כל כך: כל אותן הפירות. שאף זכות של לילוגה שניר שלמה בניה היו ששין פירות ולכן אמר כל אותן פירות כך שקוצר כלן שלא נה לפרש רק מזה זהב פרוים ובמד' חיים ובתחומא פ' שמונה הביאו משלם: לפי שארגמן כו'. ולכן לא כתב רק מרכבו ארגמן: ומה איסור כו'. למון קושיא היא לומר שאין מכלן להניח בלחיה דנקטי' משום השינוע דקיים חזיר ועכבר וה"ה לשאר: והסידרה נשאת מן כד"א כלם נאה והסידה חסודא את ומסדחין מילך וכל זה הוא במדרש חיים: פרוים הכל וכילה ועיין בערוך: ה"ג ועשה כן הסוד: שהיו עומדין כו'. פין מוס במד' חיים בספוק חזיר זהב וסס תמלגו מנחור: אטמוזה פין בערוך ערך לאעוזה שאם כשין עמיסין ולתמוס שליטי הסוד: ר' תנחומא נכס': ה"ג זכות להדיקס ששסמן

המשכן: א"ר עזריה בש"ר יהודה בר"ם משל למה"ד למלך ב"ו שהיה לו בת והיה אוהבה יותר מדאי. כל זמן שבתו קטנה היה מדבר עמה בפרהסיא ראה אותה בחצר היה מדבר עמה. כיון שהגדילה ובאת לידי סימנים אמר המלך אין זו כבודה של בתי שאהא מדבר עמה בפרהסיא אלא עשו לה פאפלוין לבשאני מבקש לדבר עם בתי אחיה מדבר עמה מן הפאפלוין ולפנים. כך כשראה הקב"ה את ישראל במצרים היו נערים שנא' (ששע יא) כי נער ישראל ואוהבנו ומצרים קראתי לבני. ראה אותם על חיים היה מדבר עמם שנא' (שמות יד) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. ראה אותם כסיני היה מדבר עמם שנא' (דברים ט) פנים בפנים דבר ה' עמכם. וכיון שקבלו את התורה ונעשו לו אומה שלימה ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אמר הקב"ה אין שבחן של בני שאהיה מדבר עמכם בפרהסיא אלא עשו לי משכן וכשאני צריך לדבר עמכם אהיה מדבר עמכם מן המשכן הה"ד (ממדני ז) ובכא משה אל אהל מועד לדבר אתו וגו'. עשה לו המלך שלמה זה הקב"ה שהשלום שלו שהוא עושה שלום עם ישראל מן התחרות שהיה לו עמכם מן מעשה העגל. מעצי הלבנון (שמות כו) ועשית את הקרשים וגו'. עמודיו עשה כסף (ש) ווי העמודים והשוקיהם כסף. רפידתו זהב (ש) ואת הקרשים תצפת זהב. מרכבו ארגמן (ש) ועשית פרכת תכלת וארגמן וכתוב (ש) וסבת על הארון את הפרכת וגו'. תוכו רצוף אהבה מכונת ירושלים ר' עזריה בש"ר יהודה בר"ם אמר זה השכינה. ר' יודן אמר זה זכות התורה וזה זכות הצדיקים. א"ר יהושע דסבנין בש"ר לוי (ש) ולא יכול משה לבא וגו' משל למה"ד למערה שהיא נתונה על שפת הים רעש הים ונתמלאת המערה והים לא חסר כלום. כך אהל מועד נתמלא מזיו השכינה והעולם לא חסר כלום. הוי תוכו רצוף אהבה מכונת ירושלים זה השכינה. א"ר אבא ב"כ כתיב ונועדתי לך שם וגו' ללמדך שאפי' מה שאהורי הכפרות אינו פנוי מן השכינה. נזי אהר שאל את ר"ג אמר מפני מה נגלה הקב"ה למשה מתוך הסנה א"ל אילו נגלה על הרוב אחד או על תאנה אחת כך היית שואלני ולהוציאך חלק אי אפשר ללמדך שאין מקום בארץ פנוי מן השכינה שאפי' מן הסנה מדבר היה עם משה. ד"א אפריון וגו' מה כתיב למעלה (אי ג) הנה מטתו שלשמה וגו' זו ברכת כהנים כדאמרין למעלה ללמדך ששלמה רא בא אלא לפרש את התורה וסמן דבריו על סדר התורה. כשם שלמעלה מפרשת המשכן כתוב פרשת ברכת כהנים. כך עשה שלמה בתחלה זכר ברכת כהנים וגו' ואחר דיבר על המשכן. אפריון עשה לו וגו' למה כן א"ר יהושע דסבנין בש"ר לוי למה"ד למלך שקדש

מתנות כהונה

ששסמן צה: ה"ג ונועדתי לך עם וגו' וכולו ור"ל כלויחא במד' חיים ועי' ולקמן: סימנים סימני נעוה: פאפלוין פי' העמך אהל: ה"ג לדבר עמכם מדבר עמכם מן המשכן: וכתוב וסוס נכס': ופי' הכי סהספרת הכי רוכב על הארון לכסו: מזה שחמורי הספורת פי'. דייק מנכסב ודנכרי אהך מעל הספורת הכי שהדובר לא היה כ"א מעל הספורת וכתיב ונועדתי לך עם הכי שהדובר היתה בכל האוהל ואפי' במה שחמורי הספורת: ה"ג כך הים שאלני. כמו שאהא שאלני עכשו כשנראה לי כנסה ולכן חיי נריך לספקי מ"נ להוציך חלק נגלה

שקדש את בתו ועשה לה קידושין גדולים ושלטה בה עין רעה . כשבא המלך להשיא את בתו מה עשה נתן לה קמיע אמר לה יהא הקמיע הזה עליך שלא ישלום בך עין רעה עוד . כך עשה הקב"ה כשבא ליתן תורה לישראל עשה פומבין גדולה כמ"ש (שמות כ) וכל העם רואים את הקולות ולא היו אלא קדושים כמו שכתוב (ס"ט) לך אל העם וקדשתם היום ומרר ושלטה בהם עין רעה ונשתכרו הלוחות כמד"ת (ס"ג) וישבר אותם תחת החר . לא עשה כן אלא כיון שבאו ועשו את המשכן נתן להם הקב"ה את הברכות תחלה כדי שלא תשלום בהם עין רעה לפיכך כתיב תחלה יברכך ה' וישמרך מן עין רעה ואח"כ ויהי ביום כלות וגו' . א"ר אבין אין מדתיו של הקב"ה כמדת מלך ב"ו מלך ב"ז נכנס במדינה משבני המדינה סקלסין אותו ומכבדין אותו אח"כ הוא עושה להם צרכיהם בונה להם דימוסיות עושה להם נחת רוה במדינה . אבל הקב"ה אינו כן אלא עד שלא עשו ישראל את המשכן נתן להם את הברכה תחלה כמה שנא' וברכך ה' וישמרך ואח"כ ויהי ביום כלות וגו' : (ה) ויהי ביום וגו' מהו ויהי א"ר יהושע תנאים עשה הקב"ה עם ישראל עד שהם במצרים שאינו מוציאם משם אלא ע"מ שיעשו לו משכן וישרה שכנינתו ביניהם כמ"ש (ס"ט) וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם . ע"מ לשכני בתוכם . וכיון שהוקם המשכן וירדה השכינה ושרתה בתוכם ויהי רב אמר דבר שלא היה משנברא העולם ועד עכשיו נעשה באותו היום . שמשנברא העולם ועד אותה שעה לא שרתה שכנינה בתחתונים אלא משהוקם המשכן ואילך . לכך נאמר ויהי דבר הודש הוא רשב"י ואמר דבר שהיה ופסק וחזר לכמות שהיה . שכן אתה מוצא מתחלת ברייתו של עולם שרתה השכינה בתחתונים כמ"ש (בראשית ג) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן וגו' . וכיון שנסתלקה השכינה בעת שחטא אדם שוב לא ירדה עד שהוקם המשכן . לפיכך כתיב ויהי דבר שהיה ופסק ימים הרבה וחזר לכמות שהיה : (י) ויהי . ווי היה . מי אמר ווי א"ר אבין כביכול הקב"ה אמר ווי . למה"ד למלך שהיה לו מטרונה רומנגית וא"ל המלך עשה לי פורפירא . כל ימיה שהייתה עמוקה באותה פורפירא לא היתה מרגנת . אחר ימים נמרה את הפורפירא ונתנה אותה לכובס ועשאה והביאה למלך כיון שראה אותה המלך התחיל צוה ווי שלא תחזור לרומנגית . כך אתה מוצא שהיו ישראל מרגנים בכל שעה כמ"ש (שמות טו) וילונו העם על משה וכן (ס"ט) וילונו כל עדת בני ישראל וגו' וכן (נמדבר י) אתם המתם את עם ה' . תבע הקב"ה שיעשו לו מקדש כמ"ש (שמות כ) ועשו לי מקדש וגו' . את מוצא כל הימים שהיו עמוקים במלאכת המשכן לא היו מרגנים . וכיון שנמרו מלאכת המשכן התחיל הקב"ה

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

באח"כ . פירוש ע"י הכל חועד לא יקרב סגנוע כי בלא קטע א"ל : פומבין טומני ס"י פרסוס כלו סמוקין : עשו לה פורפירא . שכיבס לס עסק גדול : ולא היו אלה קדושים . כלומר לא ניכר בהם נשמות אדם רק נקיות וקדושה אלהים : לא עסק . כתיב לא נשאר במחשבה זו אלה כו' : רומנגית מרגנת ומתלוונת כדאמרי' כ"י ס"ה טעל רסון מנוסה ולא ידע מאי אמר ס"י מדבר ומלחם : פורפירא לבוש מלכות :

הקב"ה צוה ווי שלא יחזרו וירגנו כשם שהיו מרגנים : (י) ויהי . הבכורים אמרו ווי שנמלה מהם הכהונה . שעד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בכבורות שנא' (ס"ג) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' וכן כתיב (ס"ט) ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם וגו' . ריב"ק ודבי . אחד מהם אמר הכתנים אלו הבכורות . והבירו אמר זה נדב ואביהוא . וכן כתיב (י"ט) שבר ה' מטה רשעים שבט וגו' א"ר אבא בר ממל אלו הבכורות לפי שהקריבו לפני העגל אכרו כהונה . וכן את מוצא שכל הכהנים שעבדו לע"ז בבגין ראשון פסלן הקב"ה במקדש שני שנא' (יחזקאל מד) והכהנים והלויים בני צדוק וגו' . לפיכך כשהוקם המשכן צוהו הבכורים ווי : (ה) ויהי . מי אמר ווי מה"ש אמרו ווי . אמרו עכשיו הקב"ה מניה אותנו ויורד ודר בארץ . אעפ"כ פייסם הקב"ה ואמר להם הייבם העיקר למעלה הוא . שכן כתוב (תקוק ג) כסה שמים הדר ואח"כ ותחלתו מלאה הארץ . א"ר סימון בש"ר יב"ל שהק עליהם הקב"ה כשאמר להם העיקר למעלה . מנין שכן כתיב (תס"ג קמ"ג) הודו על ארץ ושמים . תחלה ארץ ואח"כ שמים לפיכך אמרו ווי : (ט) ויהי . מי אמר ווי . א"ה אמרו . למה ווי אלא כך אמרו עד שלא היה הקב"ה שוכן ביניהם היה מתקיים עליהם ועושה מלחמותיהם . עכשיו שעשו לו משכן והוא דר ביניהם עאכ"ו . לפיכך אמרו ווי : (י) ביום . הה"ד (ש"ג) צאינה וראינה בנות ציון וגו' . מדבר בעת ששרתה השכינה במשכן . צאינה וראינה כמד"ת (ויקרא ט) וירא כל העם וירגו ויפלו על פניהם . בנות ציון המצווינים לו כמילה . שאיאלא שהיו מחוללים לא היו יכולין להביט בשכינה אלא נופלים היו כשם שנפל אברהם . שנא' (בראשית י) ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלהים . וכן בכלעם אמר (נמדבר מד) גופל ונלוי עינים . וכה"א (ויקרא ט) ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' מהו זה הדבר על המילה אמר להם כמד"ת (י"ט) וזה הדבר אשר מל יהושע . אשר צוה ה' לעשות לאברהם . משל לתנוני אחד שהיה לו אוהב והיה כהן והיה לו מוטאה בתוך ביתו של אוהבו והיה מבקש להביאו בתוך ביתו . א"ל הכהן אם אתה מבקש כדי שאין שם מוטאה הלך והביא הכהן אל ביתו . כך הקב"ה כיון שבקש להראות לאברהם אוהבו היתה ערלה תלויה בו . כיון שמל עצמו מיד נגלה שנא' (בראשית י) בעצם היום הזה נמול אברהם ואח"כ (ס"ט) וירא אליו ה' . לפיכך אמר להם משה המילה צוה האלהים לעשות לאברהם אביכם בעת שביקש להראות לו . אף אתם מי שיש בכם ערל יצא וימול לעצמו וירא אליכם כבוד ה' . לכך אמר שלטה צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה במלך שהוא חפץ בשלימים כמד"ת (ס"ט) התהלך לפני והיה תמים שהערלה מום היא כגוף . ד"א במלך שלמה כמלך שברא ברייתו

מתנות כהונה

ס"ג ר' יהושע בן קרחה ור' ח' כו' . ועין נזכרים ס' פרה חמ"ט : מתקיים מסתח ועומד להם ככל זרכס : כמה דמימא וירא כל העם וגו' : וראינה ר"ל רלו כלכל הכהנים

בריותיו שלמים ברא חמה וירח על מליאתן. וכל מעשה בראשית בקומתם נבראו שנא' (ס) הארץ וכל צבאם. בר קפרא אמר אדם והוה כבני כ' שנה נבראו. ד"א במלך שלמה במלך שהשלים מעשיו לאוהביו. השלים אש לאברהם. תרב ליעקב. מלאכים ליעקב. ד"א במלך שלמה במלך שהוא עושה שלום בין בריותיו החיות של אש והרקיע של שלג. החיות של אש שנא' (יחזקאל ה) והחיות רצוא ושוב כמראה הבוק. והרקיע של שלג שנא' (ס) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח ונו'. ולא זה מכבה את זה ולא זה מכלה את זה. א"ר יוחנן כתיב (איוב כס) המשל ופחד עמו ונו'. המשל זה מיכאל והוא של שלג ופחד זה נבריאאל והוא של אש. מרו עמו מושלמים לו לא זה מויק את זה ולא זה מויק את זה. א"ר אבין לא סוף דבר בין מלאך למלאך אלא אפילו במלאך עצמו הוא עושה שלום. ואית ביה חמש אפין הה"ד (דניאל י) ונויותו כתרשיש ופניו כמראה ברק ונו'. לא זה מכבה את זה ולא זה מכלה את זה. כתיב (ס) נהר די נהר נהר ונפק והרקיע של מים שנא' (סנאי ק) המקרה במים עליותו ולא זה מכבה את זה ולא זה מכלה את זה. א"ר יעקב דכפר הגן עושה שרום כמרומיו ועולם לא ראתה חמה פנימתה של לבנה. א"ר יוחנן לית מזל חמי במה דקדים ליה ולית מזל חמי במה דלעיל מיניה אלא במה דלרע מיניה. כהרין בר נשא דהוא נחיות בסולמא הפיך לאחוריו. תני רשב"י אומר הרקיע הוא של מים והכוכבים של אש והן דרים זה עם זה ואינו מויקין זה את זה. ואפי' בין המכות הוא עושה שלום הה"ד (שמות ט) ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד. רבי יודא ור' נחמיה. ר' יודא אמר צלוחיות של ברד מליאות אש. ר' נחמיה אמר אש וברד פתוכים זה בזה. א"ר תנין טעמיה דר' יודא כהדא פרטתא דרומנא דחרצינתא מתחמיא מלנו. טעמיה דר' נחמיה כהדא שאשיתא דקנדילא דמיא ומשהא מעורבים כהדא והיא דלקא מן נביהון. א"ר יודא בר"ם מהו מתלקחת מיתה ומתקלהא לעשות שליחותה בשביל לעשות רצון בוראה. א"ר ארא למלך שהיו לו שני לנינות קשים והיו מריבים זה לזה. וכוון שהגיע מלחמתו של מלך עשו

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

סכנישל מניח ליה טעמוס (ו"ט): ואפילו בין מפני שחמס מלויים וכו': בקומתם סמכות נבראו גרסי'. ועיין ל"ז במדרש קנים: וכל נאס. נלוינס ובקומתם וכן מרש' צפ' נרשית צפי' חומת: ה"צ על ראש' הדיה רקיע: במלאך עמנו גרסי': חמש אפין: וכו' במדרש חיים וצירופ' דמסכת ר"ש צפ' לון מכוין הייק מדכויב בקר' ה' סופרים. קרשית. נרק. לפיד אש. ונחשת קלל. וקול המון. סרשית דרשו חז"ל פי' גיד הנשה סרי אלפי אמה ציס המרשש והרי מים ואח"כ בקל וליד אש: חמי רואה: ה"צ לית מזל חמי צמה דקדים ליה וכו' עד צמה דלעיל מיניה אלא במה דלרע: דלרע שלמטה ממנו וע"ז צפ' סופרים: נחיות וירד מעל הסולם והסוף פשו לאחוריו באופן שאינו רואה אלא מי שלמטה ממנו וצירופלמי דמסכת ראש הבנה גרסי' דמלין בסולמא: הרקיע הוא של מים גרסי': פתוכים מעורבים: פרטתא כו'. פי' הערוך קליפת הרימוס סהגרענין נראין מחוכו: מלגיו גרסי': שאשיתא נראה שמתין בו מים וסמן והוא דולק ואין המים מעכבו והערוך פי' סתילה של נר: מן נביהון. מעליה וצפ' חרל גרס ומרל דליק מן גיחהו פי' מחוכו: דקנדילא צפ' ואח"כ לה נדים ליה וכן נראה דקנדילא מסתע כלל מקום נר של ששע וכו'א' גולא: מיתה ומתקלהא כו': מתלקחת דרס' מסרין מיתה יש אלו כוומר דבר שהוא הסופ' ומתחו ואעפ"י מתקלה ומתקבן לעמיה כו': נחמר

עשו שלום זה עם זה וכוון ועשו מלחמתו של מלך. כך אש וברד מריבים זה לזה וכוון שראו מלחמתו של הקב"ה במצרים נאמר (ס) ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד נס בתוך נס לכך נאמר (פי ג) כמלך שלמה. בעטרה שעטרה לו אמו א"ר יצחק הורנו על כל המקרא ולא מצינו שעשתה בת שבע עטרה לשלמה בנה. אלא עטרה זה אהל מועד. כעטרה הזאת שמקובעת באבנים טובות ומרגליות ומעוטרת בתכלת וברזמן ובתולעת השני וכשש. א"ר חוניא שאל רשב"י את ר' אלעזר כ"ר יומי א"ל אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו. א"ל הן למלך שהיתה לו בת יחידה והיה אוהבה יותר מדאי. לא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותו. לא זו מחבבה עד שקרא אותה אמו. כך היה הקב"ה מחבב את ישראל קראן (ס) אחותי רעיתי יונתי תמתי. לא זו מחבבן עד שקראן אמו הה"ד (ששס ה) הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האוינו. ולאמי כתיב. עמד רשב"י ונשקו על ראשו א"ל אילולא לא יצאתי לעולם אלא לשמוע טעם זה מפוך די. ד"א אמו אומתו. ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר בשעה שאמר הקב"ה למשה עשו לי משכן היה לו להעמיד די קונמיסים ולמתוח את המשכן עליהם. אלא מלמד שהראה הקב"ה למשה למעלה אש אדומה אש ירוקה אש שחורה אש לבנה א"ל בתבניתם אשר אתה מראה בהר. ר' ברכיה בש"ר בצלה למלך שהיה לו לבוש משובח עשוי במרגליתון אמר לבן ביתו עשה לי כזה. א"ל אדני המלך יכול אני לעשות כמותו. א"ל אני בכבודי ואתה בסממנך. כך אמר משה לפני הקב"ה אלוה אני יכול אני לעשות כאלה. א"ל בתבניתם אשר אתה ונו' בתכלת וברזמן ובתולעת שני וכשש. אמר הקב"ה למשה אם את עושה מה שלמעלה למטה אני מניח סנקליטון שלי של מעלה וארד ואצמצם שכינתי ביניהם למטה. למעלה שרפים עומדים אף למטה עצי שמים עומדים. העמד אב"כ אלא עומדים כנתון באסטרמיא של מעלה הה"ד (ס) שרפים עומדים טמעל לו. מה למעלה כוכבים אף למטה כוכבים. א"ר הייא בר אבא מלמד שהיו קרסי הזהב נראין במשכן ככוכבים הקבועים ברקיע. ביום התונתו זה סיני חיתונין היו שנא' (שמות ט) וקדשתם היום ומחר. וביום שמתת לבו זה מתן תורה שנא' (ס) ויתן אל משה ככלותו ונו' ככלתו כתיב. ד"א ביום התונתו זה אהל מועד. וביום שמתת לבו זה בית העולמים. ומנין לאהל מועד שהיתונין היו דכתיב ביום כלות משה להקים את המשכן כלת כתיב ביוםא דעלת כלתא לנגנא. ד"א ביום כלות

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

נאמר ויהי ברד גרסי': בת יחידה גרסי': המכות. פי' ל"ג טעם שלום אלא לפילו בטעם ה"צ והיה אוהבה לא זו מחבבה כו'. צמד' טעמים לעשות דין (ס): לכך נאמר במלך שלמה. חיים וכן בכל מקום ממלחתי מדר' זס גרסי' לפי שטעם שלום (ס): אני בכבודי. חס לא יוסר מדתי וכו' קורא אותה כתי לא זו כו' עד אה ישראל קראן כתי שנת' שמש צמ וכו' ולא זו מחבבן עד שקראן אחותי הה"ד פתחי לי אחותי רעיתי: האוינו גרסי': מרגליתון מרגליות: כחמיה: ה"צ א"ל כחבנית אשכר אלי ונו': העמד לון כתיב עיין במדרש חיים: ה"צ כנתון באסטרמיא. ופי' נלבת ומיילת של מעלה וכן פי' הערוך ערך אסטרמיא: שנא' וקדשתם. ל' קדישין ממע: ביוםא דעלת

כלות ביום הקים אכ"כ אלא ביום כלות ביום שכלו המויקין מן העולם (יא) ויהי ביום כלות משה וגו' הה"ד (משלי ט) נוצר תאנה יאכל פריה וגו' מדבר ביהושע שהוא שימש את משה כמד"ת (שמות יג) ומשרתי יהושע בן נון גער לא ימיש מתוך האהל. למה נמשלה תורה כתאנה שרונ האילנות היות הנפן התמרה נלקטים כאחת ותתאנה נלקטת מעט מעט יכך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנו ולא בשתים ועליו נאמר נוצר תאנה. מהו יאכל פריה פרי של תורה מלכות ושרות שנא' (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו. וכן אירן ליהושע שלא ירשו בניו של משה מקומו אלא יהושע ירש מקומו כמד"ת (במדב טו) קח לך את יהושע בן נון וגו'. ושומר אדניו יוכבד זה יהושע שהיה משמש את משה ביום ובלילה כמד"ת (שמות יג) לא ימיש מתוך האהל ואומר (במדב יח) אדני משה כלום לפיכך כיבוד הקב"ה. מה כבה עשה לו הקב"ה לפי שכך אמר ליהושע (שם טו) ולפני אלעזר הכהן יעמוז ושאל לו במשפט האורים וגו' ולפי ששמש אדניו זכה לרוה"ק שנא' (ישעיה ח) ויהי אחרי מות משה וגו' שאין ת"ל משרת משה למה נאמר לומר לך לפי שהיה משרת משה זכה לנבואה הוי יכובר. ד"א נוצר תאנה וגו' אין הקב"ה מקפח שכר בריה. בכ"ס שאדם ינע וגותן נפשו על הדבר אין הקב"ה מקפח שכרו. רצונך לידע שלמה בנה ביהמ"ק שנא' (מ"א ו) זיבן שלמה את הכית זיכלהו. כשבול שנתן דוד נפשו על ביהמ"ק שנבנת שנא' (סליס ק"ג) זכור ה' לדוד את כל ענותו וגו' אם אבא באהל ביתי וגו' אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה' וגו'. ולא קיפה הקב"ה שחך אלא הכתיבו על שמו (שם ל) מזמור שיר חנכת הכית לדוד. לשלמה אכ"כ אלא לדוד הוי נוצר תאנה יאכל פריה. וכן את מוצא במשה שנתן נפשו על ג' דברים ונקראו על שמו ואלו הן דינים תורה ומשכן. דינים מנין דכתיב (שמות יח) וישב משה לשפוט את העם וגו'. ונקראו על שמו דכתיב (דברים ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. תורה מנין שנא' (שמות טז) ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'. ונקראת על שמו שנא' (מלאכי ג) זכר תורת משה עבדי. משכן מנין שכן את מוצא שהיה משה מחזיר על האומנין בכל יום ובכל שעה ללמדם כיצד יעשו את המלאכה שלא ימשו בה לפי שא"ל הקב"ה (שמות כה) וראת ועשה בתבניתם וגו'. ולכך כתיב על כל דבר ודבר כאשר צוה ה' את משה שלא היה זו מעל נבוחם וכה"א זירא משה את כל המלאכה וגו' ויברך אותם משה. מה ברכה אמר (סליס ה) ויהי נועם ה' אלהינו וגו' אמר להם תשרה השכינה במעשה ידיכם. א"ר חייא בר יוסף כל ז' ימי המלוזאים היה משה מעמיד המשכן ומפרקו בכל יום ב' פעמים. וא"ת שהיה אחד משבטו של לוי נותן לו יד לאו. אלא אמרו חכמים היה מובעו ומפרקו ולא סייעו אחד מישראל שנא' ויהי ביום כלות לכך נקרא על שמו שאינו אומר ביום הקים אלא ביום כלות יום שכלו הקמותיו וזכר שמו שם לכך נאמר כלות משה: (יב) כלות משה

מתנות כהונה

ישלח כו'. ביום שנכנסה כלל לחופסה: כאחד נכנס ח' נלקס כלס: ושאל לך כי משמש יסאט מנמו לא זכה ליום סקודס: בכל יום ב'ס. נבקר ועברס לערך הסמיד דלקסן: גותן

משה. הה"ד (קט"ג ט) כי יש אדם שעמלו וגו'. כי יש אדם שעמלו בהכמה וברעת ובכשרון זה בצלאל שעשה המשכן בהכמה וברעת כמ"ש (שמות לא) ואמלא אותו רוח אלהים בהכמה ובתבונה וגו'. ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו זה משה שלא עמל במשכן ונקרא על שמו הה"ד כלות משה ודכותיה שלמה ודוד: (יג) להקים את המשכן הה"ד (משלי ז) מי עלה שמים וירד וגו'. מי עלה שמים זה הקב"ה דכתיב ביה (סליס טו) עלה אלהים בתרועה ה' וגו'. וירד (שמות ט) וירד ה' על הר סיני. מי אסף רוח (איוב י) אשר בידו נפש כל חי. (משלי ז) מי צרר מים בשמלה (איוב טו) צורר מים בעביו. (משלי ז) מי הקים כל אפסי ארץ (ש"א ט) ה' ממיית ומסיה וגו'. מה שמו צור שמו שדי שמו ה' צבאות שמו. ומה שם בנו כי תדע (שמות ט) בני בכורי ישראל. ד"א מי עלה שמים זה אליהו דכתיב ביה (י"ב ט) ויעל אליהו בסערה השמים. וירד (שם ה) רד אותו אל תירא. (משלי ז) מי אסף רוח בחפניו (מ"א י) חי ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה מל ומטר וגו'. מי צרר מים בשמלה (שם כג) ויקח אליהו את אדרתו וגו'. מי הקים כל אפסי ארץ (מ"א י) ויאמר אליהו ראי חי בנך. ד"א מי עלה שמים וירד מי הוא זה שתפלתו עולה לשמים והיא מורידה את הגשמים ובכותו רוחות טובות מנשבות לגדל את העשבים שנא' מי אסף רוח זה שמחלק מעשרותיו בחפניו הוי בחפניו. וכה"א (מלאכי ג) הכיאו את המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובתחונני נא לבס ברכת ה' צבאות אם לא אפתה לכם את ארובות השמים והיריקתי לכם ברכת עד בלי די עד שיכלו שפתותיכם לומר די. ומנין שהתורה צורך התבואה שכן כתיב (דברים ג) יערוף כמטר לקחי תול וגו'. מי צרר מים בשמלה מי שאינו מהלק מעשרותיו בחפניו אין תפלתו עולה לשמים ואינה מורדת את הגשמים אלא צורר המים בעבים ואינם יורדים לארץ. מי הקים כל אפסי ארץ כמד"ת (שם כח) יתן ה' את מטר ארצך אבק ועפר. מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו אברהם הפריש מעשר תהלה שנא' (באלעזר יד) ויתן לו מעשר מכל והקנה לו הקב"ה שמים וארץ ולמה בירכו שיקנה לו האלהים שמים וארץ לורעותיו. ומה שם בנו זה יצחק שנתן מעשר ונתברך שנא' (שם טו) ויזרע יצחק וגו' מהו וימצא בשנה ההיא מאה שערים מלמד שמדדן לעשרן. כי תדע וכן הוהיר הקב"ה את ישראל שאם יעשרו תבואתם יברכם בעושר שנאמר (דברים יד) עשר תעשו וגו' עשר בשביל שתתעשר. ד"א מי עלה שמים זה משה דכתיב ביה (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים. וירד וירד משה מן ההר אל העם. מי אסף רוח בחפניו (שם ט) כצאתי את העיר אפרוש וגו'. מי צרר מים בשמלה כמד"ת (שם טו) נצבו כמו נד נוולים. מי הקים כל אפסי ארץ וכי משה הקים כל אפסי ארץ אלא

אסיפת אמרים

ליד. לעמו בדבר מה: רד לחוננו. כך כתיב
 נבי אליהו מלכס ב' ס' ה': ס'צ רוח בחפניו
 חי ס' אשכ כו': ולמה בירכו. סס לאכרסס
 שיקנה וכו' ועיין כ"ז יוסר מבוחר בילקוט משלי:
 מלמד שמדדן כו'. דלס לא קן למה מדק וסלא לין ברכה מנייה לא בדבר המדוד וסמנו ושין
 כפ'

אלא שהקים אהל מועד שהעולם הוקם עמו. ריב"ל בשם רשב"י להקים המשכן אכ"כ אלא להקים את המשכן משכן אהר הקים עמו שנקרא אהל כשם שהמשכן נקרא אהל מועד כמד"ת (שמות ט) וימתחם כאהל לשבת שעד שלא הוקם המשכן היה העולם רותת משהוקם המשכן נתבסס העולם לכך נאמר להקים את המשכן: (יד) להקים את המשכן ה"ד (שמות טו) נחית בחסדך וגו'. תמן תנינן על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל נמילות הסדים ושלשתן זכרן משה בפסוק אחד נחית בחסדך עם זו נאלת זה החסד. נהלת בעוזך זו תורה כמד"ת (תהלים טו) ה' עוז לעמו יתן. אל נזה קדשך זו עבודת המשכן והמקדש. נחית בחסדך אלו הדורות שעמדו משנברא העולם עד שיצאו ישראל ממצרים שקבלו התורה שהיה הקב"ה מנהיג אותם בחסדו שלא היו מע"ט שיהיו בהם זונם הקב"ה בחסדו. וכנגדן אמר הוד כ"ו פעמים כי לעולם חסדו. ובאותו הסד יצאו ישראל ממצרים לכך נאמר נחית בחסדך עם זו נאלת שבחסד גאלם. נהלת בעוזך ניהלם בזכות התורה שקבלו עד הקמת המשכן. למה היה העולם הזמה באותה שעה לפרסקל על כ' רגלים שאינו יכול לעמוד והוא רותת כיון שעשה לו רגל נ' נתבסס ועמד כך כיון שנגעשה המשכן כמד"ת אל נזה קדשך מיד נתבסס ועמד שמתהלה לא היה לעולם אלא כ' רגלים חסד ותורה היה רותת נעשה לו רגל נ' זה משכן מיד עמד ולכך כתיב להקים את המשכן. מהו את: העולם שנקרא אהל הוקם עמו הוי להקים את המשכן: (טו) ד"א להקים את המשכן. אר"ם אשה שקרא הקב"ה לישראל להקים את המשכן רמו למלה ש' שיעשו אף הם מן ובעת שהוקם למטן הוקם למעלה והוא משכן הנער ששמו ממטרו"ן שבו מקריב נפשותיהם של צדיקים לכפר על ישראל בימי גלותם ולכך כתיב את המשכן שמשכן אהר הוקם עמו וכה"א מכו"ן לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ירוך: (טז) ד"א את המשכן שהוא שקול כנגד העולם שקרוי אהל כשם שמשכן קרוי אהל. כיצד כתיב בראשית ברא אלהים וגו' וכתיב (תהלים קד) נוטה שמים כיריעה ובמשכן כתיב (שמות ט) ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן וגו'. כתיב בשני (בראשית ה) יהי רקיע ויהי ככדיל וגו' ובמשכן כתיב (שמות ט) והבדילה הפרוכת לכם. בשלישי יקו המים מתחת השמים ובמשכן (שמות ט) ועשית כיוור נחשת וכנו נחשת לרהצה וגו'. ברביעי יחי מאורות ברקיע השמים ובמשכן (שמות ט) ועשית מנורת זהב סהור וגו'. בחמישי ועוף יעופף על הארץ וגו' ובמשכן (שמות ט) והיו הכרובים פורשי כנפים. בששי נברא אדם ובמשכן (שמות ט) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. בשביעי כתיב (בראשית ג) ויכלו השמים וגו' ובמשכן (שמות ט) ותכל כל עבודת משכן וגו'. בבריאת עולם כתיב ויברך אלהים ובמשכן (שמות ט) ויברך

מתנות כהונה

כ"י מלכות דליתא סבי נדיח: לזרעותיו מילתו זרעומו ולמד לזם שמים ממעל למטר ארו ומה והלזמה סתן כחה מלמסה: ואת המשכן. את מרגס עוד מסכן סהר חסו העולם שנקרא אהל וכדמכרס וזול: רותת כועד וגוטה ליפול: נתבסס גרסו' ופי' עומד על סיסו ועומדו. ועיין בצ"ר ס' ט"ז: אלו שמעו. סדוקת שמעו: טרסקל עיני מולח ועין בעיני: וכן הוא אמר כו'. שזכר סהכסו כ' מקדמו: אהליך כתיב מלא ב"ד' משמח

ויברך אותם. בשביעי ויכל אלהים ובמשכן (נמדנר י) ויהי ביום כלות משה. בשביעי ויקדש אותו ובמשכן (ס) ויקדש אותו. הוי את המשכן: (יז) המשכן ה"ד (נמדנר כד) מה טובו אהליך יעקב וגו'. מה טובו אהליך יעקב זה אהל מועד שבמדבר ושכשילה וכנוב ונבעון. משכנותיך ישראל אל תחי קורא משכנותיך אלא משכנותיך ישראל שהמשכן והמקדש יתמשכנו ע"י ישראל בעת שהמאו. משכן מנין שנא' (תהלים עט) וימש משכן שילה אהל שכן באדם שנתמשכן ע"י ישראל שנקראו אדם (יחזקאל נד) צאן מרעיתי אדם אתם. המקדש מנין שנא' (לכס ד) שפך חרון אפו ויצת אש בציון. ואומר (נחמיה ה) חבול חבלנו לך זה מקדש ראשון כמד"ת (שמות כג) אם חבול חבול להחול שלמת רעד. לכך נקרא משכן שכך א"ל הקב"ה למשה אמור להם לישראל שיעשו לי משכן שאם יחמאו יהא מתמשכן על ידיהם: (יח) ד"א ויהי ביום כלות משה. אי זה יום זה ר"ח ניסן שנא' (שמות ט) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד להודש הוקם המשכן. א"ר זעירא מהו ביום מכאן שהקמת הלילה היתה פכולה לעבודת היום. כל ז' ימי המלואים היה משה מעמיד את המשכן בכל בקר ובקר מושהו ומקריב ומפרקו. אותו היום העמידו ומשהו ולא פרקו. ר' היא בר יוסף אמר שני פעמים בכל יום היה משה מעמידו ומפרקו אחת בבקר ואחת בערב. ר' הנינא הגדול אומר נ' פעמים בכל יום. שנא' הוקם ויקם להקים אחת לתמיד של שחר ואחת למלואים ואחת לתמיד של ערב. נמצינו למדים שבכ"ג בארדר התהילו ימי המלואים אהרן ובניו ומשכן וכל הכלים לימשה. מנין לפירוקין א"ר זעירא ביום כלות משה ביום שכלו הקמותיו. בר"ח ניסן הוקם המשכן בכ' נשרפה פרה אדומה נ' הזה ממנו על הליום כמד"ת (נמדנר ה) הזה עליהם מי הטאת. ותחת הזיה שניה שהיו צריכין הליום להוות ספני שהיו כולם טמאי מתיים כמה שהרגו בעובדי העגל כמד"ת (שמות נג) והרגו איש את אחיו וגו' ויעשו בני לוי כדבר משה וגו' צוה המקום לגלחם במקום הזיה של יום שביעי. משה נתקדש בענן כל ז' שנא' (שמות נד) וישכן כבוד ה' על הר סיני וגו'. אהרן ובניו נתקדשו בשמן וברם שנא' (ויקרא ט) ויקח משה משמן המזבח ומן הדם אשר על המזבח ויו על אהרן וגו'. מעלה נטל אהרן יותר מבניו לפי שהיה כה"ג שיצק על ראשו משמן המזבח מה שלא עשה לבניו. משיחת אהרן כיצד כל ז' ימי המלואים היה משה מפשיט את אהרן את כנדיו ומרחיצו וסכו בין עיניו. ישראל נתקדשו בפרת הטאת שנא' (נמדנר יט) דבר אל בני ישראל ויקדו אליך פרה אדומה וגו'. הליום נתקדשו בהזיה ובתגלחת בקרבן ובתנופה. בהזיה מנין שנא' ולקחו פר בן בקר. בתנופה מנין שנא' (שמות ט) והניף אהרן את הליום תנופה. המשכן נתקדש בעמידה ובפירוק ובמשיחה. בעמידה מנין שנא' (שמות י) להקים את המשכן. בפירוק מנין (שמות ד) ולא יבאו לראות כבלע

מתנות כהונה

ל' רפיס: אלא נשכחותי. קרי המ"ס נקודס אומדות (שס): משכנותיך ישראל. ופי' אמר מס כפחה ל' משכן של הלואה ועיני עוד כפ' פקודי: היה מסע מעמיד כו'. וכ"ז הוא צדוק' דמס' וימא כפ"ק וה"ג סהס ולא ספקו ר' יוסי כו' ידל סמך אף ביום השמיני מעמיד ומוסמו ופוקו: והניף סהכנ וגו'. והיא ומלמח סכר למדס

אסיפת אמרים

אומדות (שס): משכנותיך ישראל. ופי' אמר מס כפחה ל' משכן של הלואה ועיני עוד כפ' פקודי: היה מסע מעמיד כו'. וכ"ז הוא צדוק' דמס' וימא כפ"ק וה"ג סהס ולא ספקו ר' יוסי כו' ידל סמך אף ביום השמיני מעמיד ומוסמו ופוקו: והניף סהכנ וגו'. והיא ומלמח סכר למדס

כבלע את הקדש. בשמן המשחה מנין שנא' (ויקרא ט) וימשה את המשכן ואת כל אשר בו וגו'. שומע אני ראשון שנמשה היה קדש ת"ל וימשהו ויקדש אותם. כגיד שלא קדש א' מהם עד שנמשהו כולם. א"ר איבו מכיון דכתיב וימשה אותו ויקדש אותו מאיזה דבר נאמר וימשהו ויקדש אותם. א"ר איבו א"ר תחליפא דמן קסרי ורשב"ל ח"א משהיה מושה כאו"א חזר והיה מושה בולם כאחד. וה"א וימשהו משהיה בעוה"ז ומשהיה לעוה"ב. מגיד שבמשיחתן של אלו הוקדשו כל הכלים לע"ל. ודכותיה (שמות לו) ויחבר את היריעות אתה אל אהת בקרסים מה ת"ל ויהי המשכן אחד. ר' איבו א"ר תחליפא דמן קסרי ורשב"ל ח"א משהיה מחבר כל אהת ואתה היה מחבר כולם כאחד. וה"א מהו ויהי המשכן אחד אהר למדידה ואהר למשיחה. וימשהו משתם מבחוי ומכפנים. ר' יאשיה אומר מדות הלה נמשחו ומכפנים ומכחוי ומדות היבש נמשחו ומכפנים ולא נמשחו מבחוי. ר' יונתן אומר מדות הלה נמשחו ומכפנים ולא נמשחו מבחוי ומדות היבש לא נמשחו לא מבחוי ולא מכפנים תדע לך שאינן מקדשות שנא' (ויקרא ט) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' הא אימתי הן לה' לאחד שנאפו: (יט) ויקריבו נשיאי ישראל. למה נודרוו הנשיאים לבא ולהקריב תחלה ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא אבני שוהם ואבני מלואים כאחרונה. לפי שבשעה שאמר משה כל נדיב לב יביאו תרומת ה' למלאכת המשכן ולא אמר לנשיאים היה רע בעיניהם על שלא א"ל להביא. אמרו וביאו העם מה שיביאו ומה שיחפר נמלא אנהנו. שמו כל ישראל במלאכת המשכן והביאו כשמחה כל נדבה ובזריות ראה מה כתיב (שמות לו) ויבאו אנשים על הנשים שהיו דוחקות זה על זה ובאים אנשים ונשים בערבוביא. ולשני בקרים הביאו כל הנדבה שנא' והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר וכתיב והמלאכה היתה דים וגו'. לאחר שני הימים בקשו הנשיאים להביא נדבתם ולא יכלו שכבר צוה משה ויעבירו קול במהנה וגו'. והיו הנשיאים מצוירים על שלא זכו בנדבת המשכן אמרו תואיל ולא זכינו בנדבת המשכן ניתן כנגדי כה"ג הה"ד (ש) והנשיאים הביאו את אבני השוהם וגו'. אמר הקב"ה בני שנודרוו יכתב שהביאו ותותר והנשיאים שנתעצלו היסר אות אהת משמם שכן כתיב והנשיאים חסר יו"ד. כיון שנגמר המשכן הקדימו והביאו קרבן בזריות הה"ד ויקריבו נשיאי ישראל וגו'. אמר הרי השעה שנקריב קרבנות בשמחה ששרתה שכינה במעשה ידינו. כיון שנעשה המשכן ולא היה חסר כלום אמרו מה יש לנו להביא. הלכו והביאו עגלות שיהיו נושאים עליהם את המשכן. ומי נתן להם העצה הזאת שבמו של יששכר. שכך אמרו להם משכן שעשיתם פורח הוא באויר אלא התנדבו עגלות שתהיו נושאים אותו בהם לכך כתיב ויקריבו נשיאי ישראל שנתנחמו

מתנות כהונה

גמסו נסמך: ובפירוק נמשחה גרסי': מאיזה דבר נאמר כו'. כלומר מאי עממא ולאיש דבר נאמר: שבמשיחתן של אלו גרסי' ולעיל ראיתי הכי כהניס: מבחוי ומכפנים. ג"ז במנחות כ"ל המנחות: תדע לך שלא נמשהו כפי לא היה מקדשין את הכעסה בתוס': ולא אמר לנשיאים. דמי עמס: ה"ז היה רע בעיניהם על שגם אמר להם להביא: פורח כו'. בתמיס

שנתנחמו על מה שעשו בתחלה: (כ) ויקריבו נשיאי ישראל. שומע אני שהיו הדיוטות ונתמנו ת"ל ראשי בית אבותם. ולא ראשי בית אבות אלא אף נשיאי שבט הה"ד (גמירי ז) הם נשיאי המטות נשיאים בני נשיאים. הם נשיאי המטות הם שהיו מסונים עליהם במצרים (שמות ט) ויבו שומרי בני ישראל וגו'. הם העומדים על הפקודים על מנין הדגלים כמד"ת (גמירי ז) ואתכם יהיו איש איש למטה וגו': (כא) ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב וגו'. שש כנגד ששת ימי בראשית. שש כנגד שש סדרי משנה. שש כנגד שש אמהות אלו הן שרה ורבקה רחל ולאה בלהה זלפה. שש א"ר הונא כנגד שש מצות שהמלך מצווה עליהם בכל יום אלו הן (דכ"ט י) לא ירבה לו נשים רק לא ירבה לו מיסים וכסף וזהב לא ירבה לו מאד לא תמה משפט ולא תכיר פנים ולא תקח שחד. שש כנגד שש מעלות לכסא (דכ"ט ט) ושש מעלות לכסא. כאיזה צד בצד שהיה עולה ויושב. עלה לישב על מעלה הראשונה הכרוז יוצא ואומר לו לא ירבה לו נשים. עלה לישב על מעלה שניה הכרוז יוצא ואומר לו לא ירבה לו מיסים. עלה לישב על מעלה שלישית הכרוז יוצא ואומר וכסף וזהב לא ירבה לו מאד. עלה לישב על מעלה ד' הכרוז יוצא ואומר לא תמה משפט. עלה לישב על מעלה ה' הכרוז יוצא ואומר לא תכיר פנים. עלה לישב על מעלה ו' הכרוז יוצא ואומר לא תקח שחד. בא לישב על כסאו ויודת מזה ומזה עד מקום השבת כיצד שרביט של זהב נתון נתנה מאתרו ויונה בראשו ועמרה של זהב כפי היונה ויושב תחתיה בשבת נוגעת ואינה נוגעת. שש עגלות כנגד שש רקיעים. ולא ז' הם. א"ר אבין הן דמלכא שרי מומיקון: (כב) שש עגלות צב. מהו צב דומות לקליינין. צב ר' ישמעאל אומר אין צב אלא מצויירות. צב אין צב אלא מטוקסות שלא היו מחוסרות כלום. צב ר' אומר אין צב אלא קמורות וכסנסקי פסקאות היו מחופות ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (שש ט) והביאו את כל אחיכם סבל הגוים מנחה לה' וגו'. צב ר"ש אומר אין צב אלא צמורות שנא' (שש ט) והביאו בניך בחוצן וגו'. תני בש"ר נחמיה כסין כמרוסא היו כיפין עשויות. ר' נחמיה אומר היו כצבעו של רקיע. י"ב בקר כנגד י"ב שבטים

מתנות כהונה

בתמיס: שבמו של יששכר. במדרש חזית לוף ליה מקרא כסוק יפה את כהנא: הכי גרסינן באיזו ד' כלד שסיס עולה ויושב עלה לישב על מעלה רפסוס: הכי גרסינן על מעלה רבישית הכרוז יוצא ואומר לא תמה משפט עליה וישב עלה לישב על מעלה סכר פנים עלה לישב על מעלה ששית הכרוז יוצא ואומר לא תקח שחד: הכי גרסינן על כסאו ויודת מזה: מאחריו מאחר הכסא: ויושב תחתיה בשבת. במקום מושבו: נוגע העמס: הן דמלכא שרי. היכן שהמלך שרה ושוכן: מומיקון פי' הערך מוכיח פ"ה כסא המלך הוא ולאו מן המון: לקליינין לקליעות וס"ג בילקוע כהניס: במטוקסות מתוקן על מתכותו עיין ערך טקס: אלא קמירות גרסי'. ופי' עגולות כמו סיפה כל שלל ישעבד כל שרה והכי גרסי' כהניס חזית. ועיין ערך קמירס השני שגרס קומריססס וס"ג ג"כ בילקוע ובמד' חזית: ובכסנסקי פסקאות. ס"ג ג"כ כספרי ושירושו לא מלחתי ולפי הענין הוא כיסוי כמין כילה שעל העגלות הששים: במרוסא כמ"ח כסוק יפה את כהנא גרס קרימיסין ונראה

אסיפת אמרים

מכיון שילמה חונס ליש-לל ששך חממו על פליס ולחניס (ש) שנתחמו. ז"ל שנתחמו ע"ד וינחם וכן כי נחמתי כי עשיתם (ש) אין צב אלא גמירי'

מכיון שילמה חונס ליש-לל ששך חממו על פליס ולחניס (ש) שנתחמו. ז"ל שנתחמו ע"ד וינחם וכן כי נחמתי כי עשיתם (ש) אין צב אלא גמירי'

שבתים וכנגד י"ב מולות שומע אני עגלה על כאו"א ת"ל עגלה על ב' הנשיאים . שומע אני ב' שוורים לנשיא אחד ת"ל ושור לא' . מפני מה לא הביאו חציון עגלות וחציון שוורים מפני שהיו יראי' שמה שורו של אחד מהם או שמה ששבר עגלה של אחד מהם ונמצא אותו השבת אין לו חלק במשכן . (בב) ויקריבו אותו לפני המשכן . מלמד שהביאום ומסרום לצבור . באו ועמדו לפני המשכן ולא קבל מהם עד שנא' לו מפי הנבורה קח מאתם הה"ד ויאמר ה' אל משה לאמר קח מאתם ונ' . מהי לאמר תני רב הושעיא א"ל הקב"ה משה צא ואמור להם דברי כבושים ודברי נחמות . קח מאתם באותה שעה היה משה מתיירא ואומר תאמר שמה נסתלקה ממני רוח"ק ושרתה על הנשיאים . א"ל הקב"ה משה אילו להם הייתי אומר שיביאו לך הייתי אומר שתאמר להם . אלא קח מאתם . מאתם היה הדבר הא הסכימה דעתם לדעת העליונה . והיה משה מתיירא ואומר תאמר שמה אחת מן העגלות נשברה או אחד מן השוורים מת ונמצא קרבנן של נשיאים פסול . א"ל הקב"ה והיו לעבוד את עבודת אהל מועד . ניתן להם הויה שיהיו קיימים לעולם . עד היכן היו קיימים ר' זורא בש"ר שמואל ב"ר נחמן ור' חוניא בשם בר קפרא אמר עד שבנלגל שוורים זבחו . והיכן הקריבום ר' אבא ב"כ אמר בננו הקריבום . ר' אבהו אמר בנבעון הקריבום . ר' חמא ב"ר חנינא אמר בבית העולמים הקריבום . א"ר לוי מעמיה דר' חמא ב"ר חנינא דכתיב (מ"א ט) ויזבח המלך שלמה את זבח וגו' . תני בשם ר"מ עד עכשיו הן העגלות והפרות קיימות ולא הוממו ולא הוקינו ולא הטרפו ולא נשברו והלא דברים ק"ו מה אם העגלות שנדבקו במלאכה באהל מועד ניתן להם הויה עד שיהיו קיימות לעולם . ישראל שהם דבוקים בהקב"ה עאי"ו שנא' (דברים ד) ואתם הדבקים בה' וגו' : (כד) ונתת אותם אל הלויים איש כפי עבודתו לפי מורה משאו הרבה לו עגלות להקל ממשאו . ויקח משה את העגלות וגו' הרי משה נומן ומחלקן לפי דעתו . את שתי העגלות וגו' לפי שלא היה עבודת בני נרשון כ"א יריעות האהל והמכסאות והמסך והקלעים והמיתרים שהיו מעמידים בהם היריעות . ראשי המיתרים האחד היה קשור ביריעות זראשיהם השני היה קשור ביתדות והיו נועצים היתרות בארץ כדי שלא יגלול

אסיפת אמרים

צמודות . פי' שביאו עגלה לכ נגד וסבילו בנין בחוץ פסיעי על כפסיעס ומחודס ל' וזו פי' שזס צמוג א"ל עס וסבילו כולו : היה משה מתיירא . על

מתנות כהונה

ונלסס ססוק קליעס של מיוען קלדק קקומס הקטס כדי שלא ישבר כולו הקס : כצבעו של רקיע . דרש נכ קמו זבע : שמה ששבר עגלה נכסי' : ה"ז מלמד שסביאוס ומסרוס

ללסר ועיון נמדדס חזיס : ור"א קבל מהס עד שנלמד לו נרסיון : אל"ל להס כו' . אס אכסי נייסי על סכאס על ידך הייסי מל"ס חוסס סחלמר להס : הויה והיו קדייק וכסי בילקוס וזלחוקן : שבנלגל שורים כו' . פסוק הו"ל נסוסע סי' י"ב ודרסי לויס שזכוס וסקריעוס עס לע"ז מדכסיב שוריס ססס וכן הו"ל נמד' חזיס ונשומר טוב : והיכן סקריעוס . י"ל דמלכ"ל דלסי נפסיס הו"ל ול"ל סכיר"ל לויס שבנלגל סקריעו ונפ"ע לא נגיס לויס : ה"ז ויזבח המלך שלמה אס זכ"ל סכ"ל ועיון נמה סכסכסי נמדדס חזיס נפסוק ופס אס סכס"ל ומל"ל נהס : ה"ז העגלות והפרות קיימות . וה"ז נמדדס חזיס נפסוק ופס אס סכס"ל דלילו ספות הפלסטיס מד סקריעו לקרבן ככתוב בספר שמואל : ה"ז קיימות לעולס ישראל ססס כו' : ה"ז עאי"ו

יגלול הרוח ליריעות ולפי שלא היתה עבודתם כבידה נתן להם שתי עגלות בלבד . אבל לבני מררי שהיתה עבודתם קשה וכבידה קרשים ובריחים ועמודים ואדנים ויתדות ומיתרים לכל כליהם ולכל עבודתם נתן להם ד' עגלות הה"ד ואת ארבע העגלות וגו' : (כד) ולבני קהת לא נתן וגו' . רבי נתן אומר מכאן נתעלם מעיני הוד שלא נשאו הלויים את הארון אלא בעגלה חדשה שנא' (צ"ו) וירביבו את ארון האלהים על עגלה חדשה וגו' . ויתר לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעזא אמר אחיתופל לדוד לא היה לך ללמד מן משה רבך שלא נשאו הלויים את הארון אלא בכתף שנא' (נמדנ) ו) ולבני קהת לא נתן וגו' . הרי הוד משלחן ומעלן בכתף שנא' (דס"א טו) ויקרא הוד לצדוק ולאבינתר הכהנים וללויים לאוריאל עשיה ויואל עד כמשפטם ביד אהרן אביהם כאשר צוה משה כדבר ה' . והיכן צוה ולבני קהת לא נתן וגו' . הא לא חידשו הלויים כלום אלא הכל מפי משה ומשה מפי הקב"ה : (כו) ויקריבו הנשיאים את חנכת המזבח וגו' מגיד הכתוב כשם שהתנדבו הנשיאים למלאכת המשכן כך התנדבו להנכת המזבח . ויקריבו הנשיאים את קרבנם וגו' באו ועמדו לפני המזבח ולא קבל מהם משה עד שנאמר לו מפי הקב"ה יקריבו את קרבנם להנכת המזבח . ועדיין לא היה משה יודע כיצד יקריבו את קרבנם למסעות אם לתולדות עד שנאמר לו מפי הקב"ה יקריבו אותם למסעות . ועדיין לא היה משה יודע כיצד יקריבו אם כלם כאחד אם כל אחד ואחד יומו עד שנאמר לו מפי הקב"ה כל אחד ואחד יומו שנא' נשיא אחד ליום . והלא נשיאים היו מתנדבין ולא הדיוטות מה ת"ל נשיא אחד ליום לפי שהיה נחשון מלך והוא הקריב תחלה אל יאמר הואיל והקרבתי תחלה אקריב עם כאו"א כיומו לכך נאמר נשיא אחד ליום . וי"א בשעה שא"ל הקב"ה למשה נשיא אחד ליום אמר להם משה לנשיאים לכולכם אמר לי הקב"ה שתקריבו אבל לא נאמר לי מי יקריב ראשון נתנו עיניהם בנחשון זה קידש שמו של הקב"ה על חיס זה ראוי להוריד את השכינה והוא יקריב ראשון לכולם וכן עשה הה"ד ויהי המקריב וגו' :

פרשה יג (א) ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון וגו'

הה"ד (ספ"ס טז) היטיבה ברצונך את ציון וגו' אז תחפוץ זבחי צדק וגו' . לפי שבמדבר בהקמת המשכן הקריבו להנכות המזבח קמעה כמד"ת קרבנו קערת כסף וגו' כה אחת וגו' פר אחד וגו' שעיר עזים וגו' ולזבח השלמים וגו' הרי כל הקרבן . למה"ד למך שיצא לדרך והיו מביאים לפניו סעודה לפי הדרך ולפי הפונדק . א"ל למלך כך אתם מכבדים לי וכך אתם נותנים לי איני מלך ואיני שולט במלכות . אמרו לו אדונינו בדרך אנהנו ולפי הדרך ולפי הפונדק הכנסנו לך כשתכנס למדינה ותכנס לפלטרין שך תראה כמה אנו מכבדין אותך . כך כשהוקם המשכן הקריבו לו הנשיאים דורון וקרבן קערה ומזרק וכפר אחד וגו' ושעיר

מתנות כהונה

שנלמר וחסס : למלאכת המשכן . ססמלדכו העגלות : עד סנ"ל לו נרסיו' : למסעות נמדד מסעיס לרגליס : זח סקידס וכו' . ססוק קפן ללסוה למוך היס כדל' נמסכת סוסס פי' ללו נלמריס וע"כ נקלס נחשון ע"ס נחשול נביס כדלויס לקמן : איני מלך . נממי' : כך הו"ל כנוד

ושעיר עזים תג' ולזבח וגו'. אמר להם הקב"ה כך הוא כבודי. אמרו לו רבון העולמים במדבר אנו נתונים ולפי המדבר הקרבנו לפניך. כשתכנס לפלמרון שלך אתה רואה כמה קרבנות וכמה פרים נקריב לפניך. הה"ד (ספסלס נא) היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים אז תחפוץ זבח צדק אז יעמו על מזבחך פרים ולא פר אחד. וכן את מוצא בשלמה שבנה ביהמ"ק ובקש להקריב להנכות ביהמ"ק ראה מה כתיב שם (מ"א ה) ויזבח שלמה את זבח השלמים וגו'. וכן בימי עזרא (ש"א ו) והקריבו להנכות בית אלהא דנה תורין מאה דכרין וגו'. הוי היטיבה ברצונך את ציון וגו' אז תחפוץ וגו': (ב) ויהי המקריב וגו' הה"ד (ש"ד ז) עורי צפון ובואי תימן תג'. היה ר' יוסי אומר אימתי התחילו מלואים בכ"ג באדר ובא' בניסן שלמו ימי המלואים וכל ז' ימי המלואים היה משה מעמיד את המשכן וכל בקר ובקר מקריב קרבנותיו עליו ופירקו. בשמיני העמידו ולא פירקו שנא' (ש"מ ט) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן. ואותו יום שמיני אחד בשבת היה ור"ה של ניסן היה. בו ביום עמד אהרן ובניו ורחצו ידיהם ורגליהם מן הכיור עכדו את עבודתם וסדרום על הסדר. בו ביום הקריבו ישראל תמידים נדרים ונדבות המאות ואשמות בכורות ומעשרות. על אותו היום הוא אומר עורי צפון ובואי תימן וגו'. עורי צפון זו עולה שנשחטת בצפון. ובואי תימן אלו שלמים שנשחטים בדרום. הפיחי נגי זה אהל מועד. יולו בשמיו זה קמורת הסמים. יבא דודי לגנו זה השכינה. ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנות. כאתי לגני אחותי כלה זה יום שמיני. אריתי מורי עם כשמי זה לבונה הקמורת ולבונת המנחה. אכלתי יערי עם דבשי זה אברי העולה ואימורי ק"ק. שתיתי ייני עם הלבי אלו הנסכים ואימורי קרשים קלים. אכלו רעים זה משה ואהרן. שתו ושברו דודים זו כנסת ישראל: (ג) ר' אלעזר ור' יוסי כ"ד תגינא. ר"א אומר שלמים הקריבו בני נח. ר' יוסי בר"ה אמר עולות הקריבו בני נח. מתיב ר"א לר' יוסי בר"ה ואלו כתיב (נח"א ז) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן דבר שחלבו קרב. מה עבד לה ר' יוסי בר"ה מן שמיניהון. מתיב ר"א לר' יוסי בר"ה (ש"מ כד) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים דח' פרים. מה עבד לה ר' יוסי בר"ה שלמין בעורן בלא הפשט ובלא ניתוח. מתיב ר"א לר' יוסי ב"ה הא כתיב (ש"ס יח) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים עולה זו עולה וזבחים אלו זבחי שלמים. מה עבד לה ר' יוסי ב"ה כמ"ד לאור מ"ת בא יתרו. רב אמר אתפלגון ר"א וריב"ה חד אמר קודם מ"ת בא יתרו ואחרניא אמר לאתר מ"ת בא יתרו. א"ר המא ב"ר הנינא מ"ד קודם מ"ת בא

אסיפת אמרים

על שלח סביב גם הוא קרבן כדלעיל וי"ל א' וא"ל סק"ס ק' הייתי אומר שהאמר לנס. פירוש דינובך מביע על קרבן. ס"ס. וכש"ל ממשע שמיניהם שחמת סביב שאתי לנס קב"ה ע"י אהרן וא"כ לא יבא אלנו סביב קרבן וא"ל קב"ה ק' הייתי אומר. וע"כ נ"מ: דבר שחלבו קרב. פי' וסבב נאלל היינו שלמים הגם שעד נח לא

מתנות כהונה

כבודי. בתמים: ה"ג הוי הסיבס בלונק: מעמיד את המשכן על שלמים הקריבו בני נח. מאחר זכר בניו במנועו בפי' לון בין המודל ובב"ד סכ"ז ופ"ל' ובויק"ל פ"ס ופ"ס פירשמו: שלמים

הואר סכ"ס דיכ"ס חו"ס על פסחיו (מ"א): חו"ס

בא יתרו כמ"ד שלמים הקריבו. ומ"ד לאתר מ"ת בא יתרו כמ"ד עולות הקריבו. הוא מסייעא לריב"ה עורי צפון זו עולה שנשחטת בצפון. מתיב עורי דבר שהיה ישן ונתעורר. ובואי תימן אלו שלמים שהם נשחטים בדרום. מהו ובואי דבר שהוא בא לחדש. ר' אבא בריה דר' פפי ור' יהושע דסבנין בש"ר לוי אמר אף הדין קרייה מסייע ליה לריב"ה זאת תורת העולה היא העולה שהקריבו בני נח כדאתי לשלמים זאת תורת זבח השלמים אשר הקריב אכ"כ אלא אשר יקריב מצאן ולהבא. במה מקיים ר"א קרייה דריב"ה עורי צפון ובואי תימן. פתג ליה בנלוות. עורי צפון לכשות עוררו הנלוות שהן נתונות בצפון יבאו ויחנו בדרום לכשיתעורר נגו: שחאי נתון בצפון יבא ויפול בדרום (ומק"ל נט) ושוכתיך וששאתיך והעליתך מירכתי צפון. לכשיתעורר מלך המשיח שהוא נתון בצפון יבא ויבנה את ביהמ"ק שהוא נתון בדרום כד"א (יע"ס ט"א) העירתי מצפון ויאת וגו'. ר"א עורי צפון מדמד שהרחות עתידות להקעים קנאה זו עם זו. רוח הדרום אומרת אני מביא נלות תימן ונלות הנרה וכל הדרום. ורוח צפון אומרת אני מביא נלות צפון. והמקום נתון שלום ביניהם והם נכנסות בפתח אחד לקיים מה שנא' (ש"ס נ"ג) אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני מרחוק וגו'. ר' הוניא בש"ר בנימין בר לוי אמר לפי שבעונה"י כשרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת. אבל לע"ל אמר הקב"ה אני מביא רוח ארנסמים לעולם ושתי הרוחות משמשות בו הה"ד אומר לצפון תני וגו'. ר"א עורי צפון וגו' לע"ל עתיד הקב"ה לעשות מענה לצדיקים בנ"ע ואין צריכין לא בפלסמון ולא ראשי בשמים אלא רוח צפון ורוח הדרום מכבדות וזוחלות כל בוספני נ"ע ונותנים ריהם. הה"ד (ש"ד ז) הפיחי נגי זה כיבוד הנן. יולו בשמיו זה זילוף. (ס"ג) יבא דודי לגנו אמרים ישראל לפני הקב"ה וכי יש בעל הבית שיעשה מעודה לאורחים ולא יהיה מיסב עמהם. יש חתן עושה מעודה למקוראים ולא ישב עמהם. אם רצונך יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. אמר להם הקב"ה הדיני עושה כשם שאתם מבקשים כאותה שעה הקב"ה בא לג"ע חד"ד (ס"ג) כאתי לגני אחותי כלה וגו' אחותי שנתאחו לי בנלות. כלה שנתכלל בנלות כמדת (ספסלס נ"ג) כי עליך הורגנו כל היום וגו'. לפיכך עתיד לקראם אחותי שיהיו אחויים אצלו כמדת (א"פ"ג ב) כלילת יופי ואומד (יע"ס ט"א) וככלה תעדה כליה ואומד (ש"ס ט) ותקשרים ככלה. (ש"ד ט) אריתי מורי עם כשמי שנתמדרו בנלות והיו מבשמים עצמם בקידוש ש"ש לכך עתיד הקב"ה לענגם בנ"ע ולקטר לפניהם מן כל הבשמים, אכלתי יערי עם דבשי לפי שהערו ישראל נפשם למיתה בנלות כמדת (יע"ס נ"ג)

מתנות כהונה

שלמים אף שלמים: כמ"ד עולות כו'. ולא שלמים ולפיכך הוכרח לומר שיבאו כל אחד מהן מורה דל"כ ה"ק הקריבו שלמים: במה מקיים ר"א נכ"ס: לשיתעורר נגו נכ"ס: אני מביאה כו'. אני מביאה חמלה לפתח ירושלים: שרוד למו"ס נכ"ס: בפלסמון לחול ולחלף כדמ"ס וסוף: אחויים דקוקים כד"א קודשם ומאמיהם: שנתמדרו לשון מירוח כלי' שנטענו הכ"ס: שהערו יערי דריס ל' הערס למו"ס נכ"ס: להשקותם כו'. ספ"ס דקבל (מ"ד ח"ד)

אסיפת אמרים

אחיים. מדונקס (ס"ג): מקפן

קרי"ס

הרת אשר הערה למות נפשו. והיו עוסקים בתורה המתוקה מדבש לפיכך עתיד הקב"ה להשקותם יין המשומר כענביו מששת ימי בראשית ולהרחיצם בנהלי הלב. ד"א ע"ש (י"א ז) והיה ביום ההוא ימפו החרים עמים והנבעות תלכנה הלב וגו'. (ט"ז ס) אכלו רעים אלו ישראל שעשו רצונו של הקב"ה בגלות ולא רצו להתערב באומות אלא שמרו בריתו של הקב"ה. ד"א אכלו רעים אלו בעלי מצות. שנתו ושכרו דודים אלו חכמי תורה: (ד) ו' יוסף בר המא דריש ליה להאי קרייה כוליה. עורי צפן במשכן. עורי צפון ובואי תימן אלו עולות ושלמים שהעולות נשחטות בצפון והשלמים בדרום. הפתחי נני זה המשכן. מהו נני נגוני. מה הכילה הזאת מצויירת במיני צבעונים כך היה המשכן מצוייר במיני צבעונן (שמות ט) תבלת וארגמן ותולעת שני ושש משור. יולו בשמי זה הקמרת. יבא דודי לנגו א"ר הוניא לימדתך התורה ד"א שלא יחא החתן נכנס לחופה עד שהכלה נותנת לו רשות הה"ד יבא דודי לנגו ואח"כ באתי לנגו. ר' עזריה כש"ר יודא בר"ס משל למלך שכעס על מטרונה וטרדה והוציאה מתוך פלמרין שלל לאחד זמן בקש להחזירה אמרה יהוש לי דבר ואח"כ הוא מהזירני. כך לשעבר היה אדם שרוי בנ"ע כסחנה השכינה כעס עליו הקב"ה וגירשו ממחוצתו כשיצאו ישראל ממצרים בקש הקב"ה להחזיר ישראל למחוצתו וא"ל שיעשו לו משכן וישכן בתוכם כמדת (שמות כ) ועשו לי מקדש וגו'. אמרו ישראל יהוש לי הקב"ה דבר אחד שהוא הפני להחזירנו אצלו מה הוא החידוש לשעבר היה הקב"ה מקבל קרבנות מלמעלה (מלאכים ה) וירח ה' את ריח הניחה. ועכשיו יהא מקבל קרבנות מלמטה הה"ד יבא דודי לנגו זו השכינה. ויאכל פרי מגדו אלו הקרבנות. באתי לנגו אותי כלה למה"ד למלך שאמר לבני המדינה שיבנו פלטר ובנו אותו והיו בני המדינה עומדים על פתח פלטר ומצעקים ואומרים יכנס המלך לפלטר. מה עשה נכנס בפשפש ושלה להם הטרח אל הצעקן שכבר באתי לפלטר. כך כשעמד המשכן היו ישראל אומרים יבא דודי לנגו. לפי שמלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסמו ועמד המשכן מקופל עד ר"ח ניסן והיו ישראל אומרים הרי עשינו המשכן מתי תבא השכינה ותשרה בתוך מעשה ידינו. כשהגיע ר"ח ניסן וצוה הקב"ה להקים את המשכן שלח להם ע"י משה מה אתם יראים כבר באתי לנגו אהותי כלה. א"ר ישמעאל ב"ר יוסי באתי לנגו אב"כ אלא באתי לנגו לנגוני. למקום שהוא עיקרי מתהלה. וכי עיקר שכינה אינה בתחתונים היתה הה"ד (סג) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום. א"ר המא בר כהנא מהלך אב"כ אלא מתהלך בגן מקפץ ועולה. מהו (סג) ויתחבא

אסיפת אמרים

מקפץ ועולה. כמו דבר שמקפץ ועולה והעיקר נשאר קדימין פתיחו ייני עם חלבי ודמים חלבי כמו למטה. כך הקב"ה עיקר
 לטון שמכרו לטון רעה הפך רעו: ג' נגוני כולם חופת חמשים: ה"ג המשכן מצוייר במיני כו':
 ואמר למה שיעשו נגמי: זו השכינה בדרשות הרי"ן שועי' נס' לו נגס ליה וכן בסדר פולס
 ובמד' חיות ליו: ה"ג מה עשה נכנס בפשפש. והוא פתח קטן ורחב פס נכנס לתוך הפלטר:
 בב"ה כסליו. עיין מהו צב"כ פ' ל"ב ויחבאל לך: ה"ג ובי עיקר פטינה אינה בתחתונים היסה
 ה"ד וישמעו: מקפץ ועולה. לבעלה וכדמ' וזויל: מהו ויתחבא. והלא קומתו היסה פן
 הא"ר

מתנות כהונה

ויתחבא האדם ואשתו א"ר איבו באותה שעה נרעה קומתו של אדה"ר ונעשית של ק' אמה כיון שחמא אדם נסתלקה השכינה לרקיע הראשון. חמא קין נסתלקה לרקיע השני. דור אנוש נסתלקה לרקיע השלישי. חמאו דור המבול נסתלקה לרקיע הרביעי. חמאו דור הפלגה נסתלקה לרקיע החמישי. חמאו הסדומיים נסתלקה לרקיע השישי. חמאו המצריים נסתלקה לרקיע השביעי. וכנגדן עמדו ז' צדיקים והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים ואלו הן אברהם הורידה מן השביעי לששי יצחק הורידה מן השישי לחמישי יעקב הורידה מן החמישי לרביעי לוי הורידה מן הרביעי לשלישי קהת הורידה מן השלישי לשני עמרם הורידה מן השני לראשון משה הורידה מן העליונים לתחתונים. א"ר יצחק כתיב (ספ"ט ז) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה הרשעים במה ישכנו באויר. אלא הרשעים סלקו השכינה מן הארץ אבל הצדיקים השכינו השכינה בארץ. אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן שנא' (שמות י) ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן. (ש"ס) אריתי מורי עם בשמי זו הלבונה והקטורת. אכלתי יערי עם דבשי אלו אברי עולה ואימורי קה"ק. שתיתי ייני עם חלבי אלו המנחות והנסכים. אכלו רעים זה משה ואהרן. שנתו ושכרו דודים זה נדב ואביהוא שנשחטו בצרתן. ד"א אכלו רעים אלו הנשיאים א"ש בן יוסנה למה קרא לנשיאים רעים שמכיון שהיה אחד מהם מקריב קרבן וקרבנו מתקבלת היה עושה י"מ לאוהביו לרעיו ולקרוביו. שנתו ושכרו דודים אלו הנשיאים ולמה קרי להו דודים שהיו דודים אלו לאלו. למה א"ל אכלו רעים שנתו ושכרו דודים א"ר ברכיה למלך שעשה סעודה והזמין אורחים כיון שאכלו ושתי א"ל תנו את המנה הזאת לבעל הבית. אף הכא באתי לנגו אהותי כלה ואף אתם אכלו שנתו ושכרו דודים. א"ר ברכיה משל למלך שעשה סעודה והזמין אורחים ונה השרץ לתוך התמחוי ופשט המלך את ידו ופשטו הכל את ידיהם שאילו משך המלך את ידו משטו הכל את ידיהם. א"ר ינאי משל למלך שעשה סעודה והזמין אורחים והיתה עיניו יפה באורחים והיה מחור עליהם ואומר להם יעריב לכם יבסם לכם. ד"א אריתי מורי וגו' אר"ש בן יוסנה ג' דברים כתוב כאן אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כנגד ג' דברים שעשו הנשיאים שלא כהונן וקבלם הקב"ה ואלו הן בכ"מ אין היחיד מתגדב בקמרת והנשיאים הביאו (נמד"ג ז) כף אחת עשרה זהב מלאה קמרת. בכ"מ אין היחיד מביא המאט אלא אחר ידיעת המאו ואלו הביאו שעיר שלא בחמא. בכ"מ אין קרבן יהוד דוחה את השבת וכאן קרבן יהוד דוחה את השבת. הא למדנו כמה קרבן נשיאים חביב לפני הקב"ה: ויהי

מתנות כהונה

הא"ר עד לשמים. ועל פ' בראשית ור"ס חזריע: גרעה קומתו נגסין: ה"ג א"ר יצחק לדיקים יבסו חלן וישכנו לעד עליה תליס ל"ז: באויר נחמיה: השבינו כו'. דרש וישכנו וכו' ויבסו וז' פטינה כלומר וישכינו השכינה: ה"ג אימתי שרתה השכינה בלרץ ביום כו': ה"ג אדרו חלבו עולה ואימורי קדשי קדשים: ה"ג אמר להם אכלו רעים כו'. ועיין כל זס צמד' חיות: ופשטו ידו למך הפטיבל ללכול ממנו חף כלן בחמי וגו' ואח"כ אכלו רעים שש ויבסו

(ז) ויהי המקריב וגו'. הה"ד (משני ט) גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמך כבוד. א"ר תנחומא בר אבא גאות אדם תשפילנו זה אדה"ר כיצד בשעה שעבר אדם על צויו של הקב"ה ואכל מן אילן ביקש הקב"ה שיעשה תשובה ופתח לו פתח ולא בקש אדם. הה"ד (נללטי ג) ויאמר אלהים הן האדם וגו' א"ר אבא ב"כ מהו ועתה אלא שא"ל הקב"ה אפילו עכשיו עשה תשובה ואני מקבלך ואמר אדם אי אפשי. הקב"ה אמר ועתה ואמר אדם פן אי אפשי. ארשב"ל כיון שיצא אדם מן הדין התחיל מתרף ומגדף נאמר כאן כרובים (ס) וישכן מקדם לג"ע את הכרובים ונאמר בסנהריב כרובים (שטיס ז) ה' צבאות יושב הכרובים מה להלן הרופים וגדופים אף כרובים שנא' כאן הרופים וגדופים. הוי גאות אדם תשפילנו לפי שנתנאה על הקב"ה מעשות תשובה השפיל אותו וגרשו מוג"ע. ושפל רוח יתמך כבוד זה אברהם שהשפיל רוחו ואמר (נללטי י) ואנכי עפר ואפר לכך קרא אותו הקב"ה (יסטע יז) האדם הגדול בענקים שם זה גדול מן אדה"ר. ד"א גאות אדם תשפילנו זה פרעה שנתנאה על משה ואמר (שמוס ט) מי ה' אשר אשמע בקולו וגו' והשפילו הקב"ה (סללטי קז) ונעה פרעה וחילו. ושפל רוח יתמך כבוד זה משה (שמוס ט) למתי אעתיר לך וגו' ואומר (ס) כצאתי את העיר אפרוש את כפי וגו'. ד"א גאות אדם זה עמלק שנתנאה על הקב"ה בהרופיו וגדופיו שהיה משליח זמורה אל אפן והיה נוטל זכרותן של ישראל וזורק כלפי מעלה ומחרף ומגדף ואומר בזו חפצת הה"ד (דכיס ס) ויונב בך שהכם מכת זנב. ושפל רוח יתמך כבוד זה יהושע שהרגו שנא' (שמוס י) ויהלש יהושע את עמלק ואת עמו וגו'. ד"א גאות אדם תשפילנו זה תבור וברמל שבאו מסוף העולם מתנאים לומר שאנו נבוחים ועלינו הקב"ה נותן את התורה. ושפל רוח יתמך כבוד זה סיני שהשפיל את עצמו לומר שאני נמוך וע"י כך תמך הקב"ה כבודו עליו וניתנח עליו התורה וזכה לכל הכבוד הזה כמד"ת (יט) וירד ה' על הר סיני. ד"א גאות אדם תשפילנו זה יוסף שהנהיג שררה שהיו אומרים לו אחיו לפניו עבדך אבינו והיה שותק לפיכך נקרא עצמות בחייו שנא' (נללטי ג) והעליתם את עצמותי מזה. ושפל רוח יתמך כבוד זה יהודה שהשפיל עצמו לפני יוסף בשביל בנימן (נללטי מד) ידבר נא עבדך דבר (ס) כי עבדך ערב את הגער ועתה ישב נא עבדך וגו'. א"ר ברכיה הכהן בר

מתנות כהונה

וספרו חדים. ונמסל הפך הוא כדמפרש לקמן ג' דברים שעשו הנשיאים שלה כהונן: ולא בקש. מהקב"ה שיתחול לו חטאו: הן האדם וגו' גרסי': עשה תשובה. דייק מדכתיב ועשה אין ועשה חלה תשובה כד"ל ועשה מה' א' חלתיך שאל מעמך וגו' כן הוא בפי' נרללטי ובשחר סוג: ה"ג ואמר אדם אי אפשי וגו' עד פן אי אפשי. פי' אינו רוצה לשוב בתשובה ולהתודות לפיכך ודיק מדכתיב פן ואין פן חלה לאו כדלמרי' השמר פן ואל אינו חלה לא תעשה ועל כפי' נרללטי: תשפילנו גר' בכל מקום: שם זה של חכמה גדול וכו'. ודיק מדכתיב הגדול וכן הוא בילקוט משל: שהיה משליח זמורה כו'. פסוק הוא ביחזקאל כו' ה' ועיני שם כפיסתי ורדק ז"ל וגם בענין ערך זמר ובילקוט יחזקאל ומלתי בספרי ז"ל מתחלה לא ידע יבראל מה טובו של זמורה זו עד שפג עמלק ולמדו שאל' והם שולחים הזמורה אל אדם וכלל הענין שהיה עברה בזוים ועשה כן כדי להכעיס כלפי מעלה: כלפי מעלה גרסי': בזו חפצת. ויהיך זה חפצת: תבור וכדמל. פי' הכיס גבוהים הם: שבאו דרך משל הוא: הימך

בר ר' בש"ר לוי אמר הקב"ה יהודה אתה השפלת עצמך מפני אחיך הקמן הימך הייך כשיקום המשכן ויבאו השבטים להקריב אין אחד מהם מקריב ראשון לפניך אלא חולקים לך כבוד ואתה הוא שתקריב ראשון הה"ד (נמדני ז) ויהי המקריב ביום הראשון למטה יהודה וגו': (י) הה"ד (סללטי ט) נודע ביהודה אלהים וגו'. ושה"ל (איכטו) אשר חכמים ינידו וגו' זה יהודה שהודה ואמר (נללטי נח) צדקה ממני. ולא כיחד מיעקב ומשם ולפי שהציל תמר ושני בניה מן השריפה דכתיב (ס) ויאמר יהודה הוציא אותה ותשרף לכך הוצלו הנגיה מישאל ועזריה מכבשן האש דכתיב (דניאל ג) ענת נבוכדנצר ואמר בריך אלההון דשררך מישך ועבד ננו וגו' (ס) ומני שים מעם די כל עם אומה ולישן וגו' ולכך אמר נודע ביהודה אלהים. ד"א נודע ביהודה אלהים כשירד דניאל לגוב אריות והוציל דכתיב (ס) בארץ דריוש מלכא כתב לכל עממיא וגו' (ס) מן קדמי שים מעם די בכל שלמן מלכותי לחון זאעין וגו' (ס) משיזב ומציל ועבד אתין ותמחין וגו' הוי נודע ביהודה אלהים. מפני מה הוציל דניאל מן האריות לפי שהתפלל לפני הקב"ה שנקרא אריה דכתיב (סוטע יב) אחרי ה' ילכו כאריה ישאן. ודניאל משכב יהודה שנקרא אריה שנאמר (נללטי מט) גור אריה יהודה וכתיב (דניאל ה) ויהי בהם מבני יהודה דניאל וגו'. יבא אריה ויציל אריה מפי אריה. ד"א מפני שגדמה לאריות שהוא אריה לכך לא הזיקתו. מפני מה לא הושלך לכבשן מפני שהיה אלוהו של נבוכדנצר דכתיב (ס) וילדניאל סניד ומנחה וניתחיון אמר לנסכה ליה. ד"א מפני שהיה נשרף דכתיב (דניס ז) פסילי אלהיהם תשרפון כאש לכך זימן הקב"ה בלבו של דריוש שלא יטילנו לכבשן האש להודיע גבורתו. ד"א נודע ביהודה הה"ד (סוטע ט) אפרים לשמה תהיה וגו'. אפרים לשמה תהיה כמשמעו. ביום תוכחה כמד"ת (שטיס ז) יום צרה ותוכחה ונאצה. בשבטי ישראל בשבתי בתוכם בשבתי בתוכם. הודעתי נאמנה כמד"ת (סללטי ט) עדות ה' נאמנה. בשעה שגלו השבטים ולא גלו יהודה ובנימן התחילו או"ה אמרים נשא להם פנים בשביל שהיו בני אכסניא שזו ולא הגלם וכשגלו הודיע האלהים אותו עזו בעולם. (סוטע ט) היו שרי יהודה כמסיני נבול עליהם אשפוך כמים עברתי הוי נודע ביהודה אלהים. ד"א נודע ביהודה כמד"ת (סללטי ט) אם תהנה עלי מהנה לא יירא לבי וגו'. מהו אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בומח באיזה זאת כמ"ש משה (דניס ג) וזאת ליהודה ויאמר וגו'. בישראל גדול שמו הה"ד (משני יט) נבוננו ללצים שפמים וגו'. נבוננו

מתנות כהונה

כמו הימך כלומר ממך: ומישים אלו על עכר. פיקר דיימו למעס (ס) מי עיבק ושם. ססטיס פסיס נשיא וזכ' ז"ד בימים ההם: דכתיב ויאמר יהודה וגו'. כתי' ביאל דייס לשריפה ומפני שהודה נללס היא ובניה ולכך אמר טדע וגומי שעל ידי שזרע יהודה קדשו ש"ס כשילאו מכנען האש היה נודע אלהים בכל העולם דכתיב די כל אומה ולשן כו': מושבטי יבודה שנקרא אריה גרסי': שהווא אריה. דניאל פסיס מרעס יהודה: מפני פסיס אלוהו. ולכן היה חס עליו: הכי גרסינו בלבו של דריוש שלא יטילנו. פי' לפי שנודעתי ישרף ולא יהיה מיכר נבוננו של הקדוש ברוך הוא: בשבתי כמקום וכו'. ש"ן כסירוס רש"י בספר חושע ויפגאל לך הימך: ה"ג נבוננו לשבתי כו' וש"ן ביקרא רכס פלרס

נכונו לעוברי עבירות דינין משל לאחד שהיה רוכב על הכהמה אם אינה סורחת אינה מלקה ואם סורחת מלקה. כך אמר הקב"ה נכונו ללצים שפטים אמר הקב"ה עד שלא בראתי את האדם התקנתי לו ה' מגלבין שאת ספחת בהרת שהין מכוה. ואית דאמרי צרעת ונתק כנגד ה' תורות שנאמר (ויקרא י) וזאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולשאת ולספחת ולבהרת. לעבד רע שהיה נמטר והלך אחד לקנותו ידע בו שהוא רע ולקח עמו כבלים ומגלבים שאם יסרה יהא רודה אותו בהן. כשסרה הביא כבלים וככלו והכהו במגלבין. א"ל לפי שהייתי יודע שאתה רע מעללים עבד רע למה קניתי אותי. א"ל לפי שהייתי יודע שאתה רע מעללים לכך התקנתי כ"כ לאסרך ולהלקותך שאם תסרה תלקה בהם. כך אמר הקב"ה עד שלא בראתי אדם אני ידעתי (נלשתי ה) כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אוי לה לעיסה שהנחתום מעיד עליה שהיא רעה ולכך נאמר נכונו ללצים שפטים. מהו מהלומות שלשה תיבות אמר ר' ברכיה מה לו מות. א"ר אבין משל למטרונה שנכנסה לפלמין והמת שומיא וברדיליא והיא מרחלא. אמרו לה בני פלמין ידידי לא תרחלי אלו לעבדים ולשפחות הם אבל את לאכול ולשתות ולהתכבד. כך כנ"י כששמעו פרשת אהלות ונגעים התחילו מתיראין. אמר להם משה אלו לאו"ה אבל אתם לאכול ולשתות ולעסוק בתורה. (משלי ה) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה הוי (סלסיט טו) בישראל גדול שמו. ד"א בישראל גדול שמו הה"ד (מלכי ה) כי ממזרח שמש ועד מכווא גדול שמו בניו וגו' וכי בכל מקום מקריבים קמורת ומנחה לשם הקב"ה אלא בכ"מ שישראל עומדי ומתפללים תפלת מנחה עליה נאמר מנחה כמשמעו ואומר (מלא יח) ויהי בעלות המנחה וינש אליהו הנביא. מונש זו תפלת שהרית כמד"ת (נלשתי יח) וינש אברהם וגו' בתפלה. מוקמר זו תפלת ערבית כמד"ת (סלסיט קמ"א) תכון תפלתי קמורת לפניך וגו'. הוי גדול שמי בניו בכ"מ שישראל עומדים שם לכם נאמר גדול שמי בניו. ד"א נודע ביהודה אלהים בזמן שינגקום מאויביהם כמד"ת (ויאל ז) מצרים לשממה תהיה ואדום שממה תהיה מהמם בני יהודה וגו' (ס) ונקיית דמם לא נקיית וגו'. הוי נודע ביהודה אלהים כמד"ת (סלסיט ט) נודע ה' משפט עשה בפועל כפוי וגו'. נודע ביהודה אלהים א"ר יהודה ב"ר אלעאי כשעמדו ישראל על הים היו השבטים מדיינים אלה עם אלה. זה אומר אני יורד תחלה וזה אומר אני יורד תחלה קפין נחשון לתוך גלי הים יורד. ועליו אמר דוד (ס) הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש. אמר הקב"ה למשה ידידי שוקע בים ואתה מתפלל (סמט ד) דבר אל בני ישראל ויסעו הוי נודע ביהודה אלהים. ולפיכך הגדיל הקב"ה שמו של נחשון בישראל

אסיפת אמרים

מל סמטס (ס) : אבל אתם לאכול ולשתות. פרשה ט"ז : ואית דאמרי כו'. נרעה ונחק במקום שהין ומכוס : ס"ג ד' תורות שנא' זלם סתורה לכל נגעוה' : והלך ה' גרסי' : כבלים כנלי כנול : מגלבין רצועות ומקלו סמייסרין כסס סענבים על דם : ס"ג יודע הייתי מחלה : והמת ורחסה : שומיא וכדללל זמורום דרעועס פין ערך כנול : ס"ג לא נקיית וגו'. הוי נודע ביהודה : קפין נחשון : דמס נחשו | מנחמ

מתנות כהונה

לפן מחסול פנים כדלקמן : ושמהה לו שמחה : ועבדה פלגא גרסי'. ועין כפ' לך לך וריס כות וריס מנילל סתרה וריס פל' פמי וסס פי' ועין כפ' לך לך ס' מל' : ס"ג שמתגרת זו הדוב. הדוב חסח פוסיפרט : לשלוק. ז' פעמים שלוקן לחמו המורמוס וחל"כ סוף רחוי לחסיל : ס"ג שנבגנו זו בנין הכית. ופי' בנין המסכן סוף' זו ולא יכול משה לכה וגו' : ס"ג איתק מדרס כו' ועין סס : פולומכנין פריס ועין ערך פלמטיס : כך אפי' גרסי' : מנחם

בישראל שוכה להקריב ראשון שנא' (נמדני ז) ויהי המקריב ביום הראשון וגו' הוי בישראל גדול שמו : (ז) ויהי. א"ר שמעון בר אבא בש"ר יוחנן בכ"מ שנא' ויהי משמש צרה ושמחה. אם צרה אין צרה כיוצא בה ואם שמחה אין שמחה כיוצא בה. אתא ר' שמואל בר נחמן ועבדה פלגא. בכ"מ שנא' ויהי צרה והיה שמחה. איתבוין ליה הכתיב (נלשתי ה) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אמר להם אף היא אינה שמחה שלא זכה העולם להשתמש באותה אורה. דא"ר יהודה ב"ר סימון אותה אורה שברא הקב"ה ביום הראשון היה אדם צופה ומכיט בה מסוף העולם ועד סופו. וכיון שראה הקב"ה דוד אנוש ודוד המכול ודוד הפלגה עמד וגנזה והתקינה לצדיקים לע"ל שנא' (משלי ד) ואורה צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. איתבוין ליה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. אמר להם אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא ביום הראשון עתיד להכלות שנא' (ישעי ה) כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככנוד תבלה ויושביה כמו כן ימותון וישועתי לעולם תהיה וצדקתי לא תחת. איתבוין ליה כל ויהי מושבת ימי בראשית. אמר להם אף הם אינם שמחה שכל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכים עשייה כגון החרדל צריך לימתק והתורמסין צריכין לשלוק והמים צריכין ליטמן. איתבוין ליה והכתיב (נלשתי ט) ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי. אמר להם אף היא אינה שמחה שמתגרת בו הדוב. (נמדני ז) ויהי ביום כלות משה. אמר להם אף היא אינה שמחה שננגנו בו בנין הכית. והכתיב (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה. אמר להם אף היא אינה שמחה שבו ביום מתו נדב ואביהוא. והכתיב (יסעיט) ויהי ה' את יהושע ויהי שמעו בכל הארץ. אף היא אינה שמחה שבו ביום קרע שמלותיו שנא' (ס) ויקרע יהושע שמלותיו ויפוד על פניו ארצה לפני ארון ה' עד הערב הוא וקני ישראל. והכתיב (עיז) ויהי כי ישב המלך בביתו. אמר להם אף היא אינה שמחה שבו ביום בא אליו נתן הנביא וא"ל הקב"ה (מלא ה) אתה לא תכנה הכית. והכתיב ויהי המקריב. אמר להם אף היא אינה שמחה מפני שהיה צפוי לפני הקב"ה שהם תולכים עם קרה במחלוקתו. א"ר יהודה ב"ר ש"ר לוי בן פרמה משל לכן פולומכנין שנבג במרחץ והיה הכלני סתירא לומר לו שמו אעפ"כ פרסמו כחור אחד לבוש לבנים. כך אע"פ שלא פירש שמותן של נשיאים שחלקו עם קרה והלכו עמו פירסמן ברמו נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם כמד"ת (נמדני ה) אלה קריאי העדה נשיאי מטות אבותם וגו'. אנשי שם שזכר שמותן בדגלים כמד"ת (ס) ואלה שמות האנשים אשר יעבדו אתכם וגו'. אמרי ליה אמרינן דיון אמור את דיוך. אמר להם כ"מ שנא' והיה שמחה (ויאל ז) והיה ביום ההוא ימפו התרים עמים. (וכסי ד) והיה

מתנות כהונה

לפן מחסול פנים כדלקמן : ושמהה לו שמחה : ועבדה פלגא גרסי'. ועין כפ' לך לך וריס כות וריס מנילל סתרה וריס פל' פמי וסס פי' ועין כפ' לך לך ס' מל' : ס"ג שמתגרת זו הדוב. הדוב חסח פוסיפרט : לשלוק. ז' פעמים שלוקן לחמו המורמוס וחל"כ סוף רחוי לחסיל : ס"ג שנבגנו זו בנין הכית. ופי' בנין המסכן סוף' זו ולא יכול משה לכה וגו' : ס"ג איתק מדרס כו' ועין סס : פולומכנין פריס ועין ערך פלמטיס : כך אפי' גרסי' : מנחם

והיה ביום והוא יצאו מים חיים מירושלים . (עמ"ס יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' וגו' . (ע"ז) והיה ביום ההוא יהיה איש ענלת בקר . (ע"ז) והיה ביום ההוא יתקע וגו' . (ע"ז) והיה הנשאר בציון . והבתיב (ימיה לה) והיה כאשר נזכרה ירושלים . אמר להם אף היא אינה צרה אלא שמהה שבו ביום נולד מנחם . ובו ביום נטלו ישראל אפוכי על עונותיהם . דא"ר שמואל בר נחמן אפוכי שלימה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שהרב ביהמ"ק שנא' (איכה ז) תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך : (ח) ביום הראשון . א"ר שמואל בר אבא מהו ביום הראשון מן היום הראשון שכרא הקב"ה את העולם נתאה לרור עם בריותיו בתהוונים . ראה היאך כתיב כברית יום הראשון (בראשית ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד . יום ראשון אינו אומר אלא יום אחד . וכשם שאמר יום אחד יאמר יום שנים יום שלשה אלא למה אמר יום אחד שעד שהקב"ה היה יחידי בעולמו נתאה לרור עם בריותיו בתהוונים . לא עשה כן אלא כיון שהוקם המשכן והשרה בו הקב"ה שכינתו וכאו הנשיאים להקריב אמר הקב"ה יכתב שביום זה נברא העולם . ד"א ביום הראשון ביום שהוקם המשכן אינו אומר כאן אלא ביום הראשון . מהו הראשון לבריאת עולם מלמד שאחד בשבת היה . נמצאת אומר עשר עשרות נטל אותו היום . ראשון לבריאת עולם . ראשון לכהונה . ראשון לנשיאות . ראשון לשכינה דכתיב (עמ"ס ט) ועשו לי מקדש ועבתי בתוכם . ראשון לעבודה . ראשון לברכת כהנים . ראשון לראשי ח"שים . ראשון לאיסור כמה . ראשון לאכילת קדשים . ראשון לירידת האש דכתיב (ויקרא ט) ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח וגו' : (פ) נחשון בן עמינדב למטה יהודה . למה נקרא שמו נחשון ע"ש שאירד תהלה לנחשול שבים . אמר רשב"י אמר הקב"ה למשה מי שקידש את שמי בים הוא יקריב תהלה . וזה היה נחשון וכן עשה הה"ד (נמדנ"ז) נחשון בן עמינדב וגו' יחכו הכתוב על שם שבמו שבה לו שבה לאביו שבה לשבטו . או שגבה משבטו והביא ת"ל זה קרבן נחשון בן עמינדב משלו הביא ולא שגבה משבטו והביא אלא מה ת"ל נחשון בן עמינדב יחכו הכתוב ע"ש שבמו : (י) וקרבונו קערת כסף וגו' הה"ד (ע"ז ג) כלך יפה רעיתי ומום אין בך מדבר כישראל . תני רשב"י בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל את התורה לא היו בהם לא סומים ולא הרשים ולא

מתנות כהונה

מנחם מנחם בן עמיאל והוא משיח שיבא במהרה והוא נולד ציוס מנחם המקדש כדאיתא בליכא דנה נספוק על אלה איז נוסיה : מהו ציוס הרשטון . מהיה לו לכחוד ציוס שהוקם הנשק ודלקתו : אפוכי הנהה ומשלטון : לא עשה כן . על ידי חטא אדם והנחם אחריו כדלעיל : כבריות יום רשטון נרסי' : יכתב מציוס כו' . כיון שמעתיס והיה לי זריה בתהוונים מה סמה הכוונה ציוס הנחיה ולכן כתיב ציוס ה' ולעיל בבראשית רכס פ' ג' איתא כהניס סיי : ה"ז נמצאת אומר עשר עשרות כו' . עד רשטון לברכה כהניס רשטון לראשי חקסיס רשטון איסור כמה רשטון לחילת קדשים וכן הוא נפ' ר' עקיבא במס' שנה ובב"ב פ"ג וכסנ טס ע"ז ז' דס"ג ובכל מקום לא קה השיב אלא עשר עשרות וכן מלחמי מרב בדרשות ר"ז חבן משני ע"ס סקודי : ושכנתי וגו' . ובאותו יום כתיב כי היום ה' נראה אליכם וכן הוא נב"ב ע"ז רשטון לרשטון שקבעה זריה בתהוונים : לעבודת תהלת ולחס ונדר ונדנה כן פרש"י נב"ב : לנחשול נחשון הוא נחשול בחילוף אומות דעלמ"א : או שגנה וכו' . ולפיכך כתיב למטה

שומים ולא אלמים ולא פמחים ולא הנרים ועל אותה שעה הוא אומר כלך יפה רעיתי ומום אין בך . עד שהטאו בעגל ונעשו בהן זבים ומצורעים כמד"ת (עמ"ס ז) וירא משה את העם כי פרוע וגו' וכתיב (ויקרא יג) והצרוע אשר בו הנגע בנדריו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע . ועל אותה שעה הוא אומר (נמדנ"ס) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זכ . אבל לפני הר סיני כולם שלמים היו היו כלך יפה רעיתי וגו' . ד"א כלך יפה רעיתי מדבר בשבטמים . וא"ת כיצד היו כולם יפים שהרי יעקב אביהם בדרך לשבטמים ומקנתר לראובן ושמעון ולוי והיאך אתה אומר כלך יפה רעיתי . א"ר אלעזר אע"פ שבירך את השבטמים האחרונים וקנתר לראשונים אלא חזר ובירכם שנה' (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל י"ב וגו' . עשה אותם יונקים זה מזה . מהו (ע"ז) ויברך אותם איש כברכתו וגו' משברכן חזר וברכן אלא מלמד כשבירך יעקב אבינו את בניו והיה מושלך בחיות משל יהודה באריה (ע"ז) נזר אריה יהודה משל הן כנחש יהו דן נחש וגו' נפתלי באילה נפתלי אילה שלוחה וגו' בנימן בזאב בנימן זאב ויטרף אע"פ כ חזר וקרא כולם אריות כולם נחשים כולם אילות כולם זאבים תדע לך שהוא כן שהרי דן שנקראו נחש חזר וקראו אריה דן נזר אריה וגו' . הא למדת שהזר וכלל ראובן שמעון ולוי בברכת אחיהם לקיים מה שנא' כלך יפה רעיתי וגו' . ולכך חזר הכתוב ומנה לראובן ושמעון ולוי לעצמם בספר ואלה שמות ולא מנה השבטמים אחרים . ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן . ר"י אומר לכך מנה ראובן ושמעון ולוי לעצמם שכל השבטמים לא שמרו יחוסיהם במצרים וראובן ושמעון ולוי שמרו יחוסיהם לכך הוא מונה שם יחוסם . ר"נ אומר כל השבטמים היו עובדי ע"ז במצרים וע"ז במצרים ראובן ושמעון ולוי לא עבדו ע"ז וכן זכו למנות לעצמם . ורבנן אמרין כל השבטמים לא הנהיגו שררה במצרים ראובן ושמעון ולוי הנהיגו שררה במצרים מת ראובן נתנו שררה לשמעון . מת שמעון נתנו שררה ללוי . מת לוי בקשו לתת שררה ליהודה ויצאת ב"ק ואמרה להם הנהיחו אותה עד שיגיע זמנה . אימתי הגיע זמנה לאחר מיתתו של יהושע (שע"ס ה) ויהי אחרי מות יהושע וישאלו וגו' ויאמר ה' יהודה יעלה וגו' . ר' לוי ור' חנין חד מנהון אמר לכך חזר וייחס אלו שלשה השבטמים מפני שקינתרן אביהם . ואחריו אמר מפני שייחסן אצל משה ואהרן . ולית אנן ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מסה דא"ר יודן בש"ר יודה ב"ר סימון בש"ר חנין בש"ר שמואל בר יצחק (מש"ל טו) און שומעת תוכחת היים בקרב חכמים תלין הוי הוא ר' חנין דאמר מפני שקנתרן . ולפי שקבלו תוכחת אביהם זכו להתייחס בצד משה ואהרן לכך נאמר כלך יפה רעיתי וגו' . ד"א כלך יפה רעיתי וגו' לפי שירמיה אומר (ימיה ו) כסף נטאס קראו להם ויחזקאל קורא אותם סינים (ויחזקאל כג) בן אדם

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

יהודה : משברכן חזר וברכן נרסי' . וס' לשון חומס : בספר וללה שמות . כס' וללה : מפני שייחסן כו' מפני שרואה ליהם משה ולחכן מהם משנפג לי כמו שס' שם רש"י : מה דלמר

ס' אסילו כנגעס סס עובס עע"י כנגעיס מלאו מטעויות מטעמינו סאומות (סס) : שמרו יחוסיתו . לפי של הו סמנרייס מטענדין כסס ססיו וססין כרס כדאי' כסמון לכן וכלו לשמור נספסויס ססס כגוסן לא סלמו כנספסויסן לא כ"ס (סס) : ססני שיהסן כו' . ס' סאיל וסס יתנו סמיד קודס סנע

אדם היו די בית ישראל לסיג וגו'. בא זכריה ואמר (זכריה ד) ראיתי והנה
 מנורת וגו' של זהב היא כולה לקיים מה שנא' כלך יפה רעיתי וגו'. ד"א
 כלך יפה וגו' מדבר בנשיאי השבטים בעת שהקריבו להנכות המוכה לא
 הקריבו כולם ביום א' אלא כאו"א יומו כמד"ת נשיא א' ליום. יכול מי
 שהקריב ראשון הוא היה חביב יותר ויהודה שהקריב תחלה הוא היה
 חביב מכולם לכך א"ר חכמו בכל השבטים כתיב קרבנו קרבנו ובנשיאי
 יהודה כתיב וקרבנו אתמהא הוא הקריב ראשון ואמר וקרבנו לא
 היה צ"ל כן אלא הראשון קרבנו והאחרונים וקרבנו למה כן. א"ר ברבי
 הבחן בר ר' בשביל יהודה שהקריב ראשון שאם בא להתנאות על אחיו
 ולומר אני מוכוב מכם שאני הקרבתי תחלה הם משיבים אותו ואומרים
 לו אתה הוא שהקרבת אחרון שכך כתיב וקרבנו עשה אותך מפלה לאהרן
 הני כלך יפה וגו'. ד"א למה בראשון וקרבנו א"ר יודן העלה עליהם הקב"ה
 כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וביום אחרון שאין זה גדול מזה. כתיב
 זאת הנכת המזבה וגו' והלא קערה אחת היתה ומזק אחד היה וכף אחת
 היתה ביום המשח אותו מהת"ל קערות כסף שתיים עשרה וגו'. אלא העלה
 עליהם כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון
 (יא) ד"א וקרבנו א"ר פנחס כן יאיר למה בכל קרבנות הנשיאים כתיב
 קרבנו עתדים חסר ובנחשון כתיב וקרבנו עתודים מלאים וקרבנו למה ו'
 יתירה. כנגד ו' דברים שנתחדש כאותו היום בעולם. ראשון לשכינת
 ששרתה בישראל שנא' (שמות כט) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ראשון
 לנשיאים. ראשון לברכת כהנים שנא' (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו אל העם
 ויברכם. ראשון למהיצת מתנה שכינה. ראשון לאיסור הבמה דכתיב
 (דברים יג) השמר לך פן תעלה עולותיך וגו'. ראשון לירידת האש דכתיב
 (ויקרא ט) ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבה וגו'. ולכך יבא בן נחשון
 בשש מדות שלמים ויבנה יסוד בהמ"ק. כמד"ת (ש"א ט) ויען א' מהנערים
 וגו' יודע נגן יודע לשאול. נבור חיל יודע להשיב. איש מלחמה יודע
 לישא וליתן במלחמתה של תורה. ובבן דבר שמכין דבר מתוך דבר.
 ואיש תואר שמראה פנים בחלכה. וי"ו עמו שהלכה כמותו בכ"מ. ולכך
 עתודים

מתנות כהונה

דלמי כמו מדלמי : מפלה לאחין. כאילו הם הקריבו כלם בראשונה. והוא בלחונה ;
 עשה לזכר הכהני. ובמ' חזית מוכב הדבור כלפי הקב"ה : ס"ג במדרש חזית והכי מוכב
 לקמן כאילו כלם הקריבו ביום הראשון וביום האחרון פי' לפיכך כתיב בכלם קרבנו ואילו ביום
 האחרון כאילו הוא הקריב בראשונה וכולם אחריו וביום הראשון כתיב וקרבנו כאילו כבר הקריבו
 כלם בלוחו יום : כתיב זאת וכו'. משמע שבוים המשחו הקריבו כלם והלא לא הקריבו בלוחו
 יום רק נחשון מוזק אחד וכו' ביום האחרון מסיק ליה מדכתיב בסוף הפרשה זאת הנכת המזבה
 אחרי המשח אותו משמע שאחר יום המשחו הקריבו כלם : ושכבתי בתוכם. וכתיב בו ביום
 ש' סוס ה' נראה אליכם : למהיצת מתנה שכינה. שג' מתנות חלוקות היו מתנה שכינה
 מתנה לוי' מתנה ישראל לעניין שלוח עמאל' יש שכתבנוהו רק מתנה שכינה כגון עמאל' מתין
 ויש מנ' מהנות כגון זבית ויש מנ' המזערעם פי' ושאר הד' קצתן אינן מלויין במקדש וקצתן
 אינם מרשים ממש ודוק ולכן קחשיב מלוי' מתנה שכינה להשלים מניין הששה העש' שלמעלה לא
 קחשיב ליה כפי עמלו וכבר סהא בכלל ראשון לכינה שחשיב כבר : בן נחשון. דוד המלך ילא
 ענהשון כגון שארית רש"י כפי' מגלת רות : לשאול כהלכה. כדאי' כפ' חלק : ילדים וגו'.
 כחוט

עתודים מלאים שרוד שעמד ממנו נתכרך בששה ברכות. ואין עתודים
 אלא לשון עמידה כמד"ת (לוי ט) אשר התעתדו לנדים ואומר (שפי' נד)
 ועתדה בשדה לך. ד"א למה עתודים מלא והוא יתיר וא"ו. כנגד ו' בניס
 שהיו מנחשון בעלי ו' ברכות ואלו הן דוד משיח דניאל הנביא מישאל
 ועזריה. דוד דכתיב יודע נגן וגו'. משיח דכתיב (שפי' ט) ונחה עליו רוח
 ה' רוח חכמה וכינה הרי תרין. רוח עצה וגבורה הרי ד'. רוח דעת ויראת
 ה' הרי ו'. דניאל הנביא מישאל ועזריה מנין דכתיב (דניאל ב) והיו בהם
 מכני יהודה דניאל הנביא וגו' ילדים אשר אין בהם כל מום ומשכילים
 בכל חכמה וגו'. ד"א וקרבנו למה וי"ו יתירה ר' ביבי בשם ר' ראובן שיתא
 כנגד ו' דברים שנימלו מאדח"ר ועתידיים לחזור ע"י בן נחשון הוא משיח.
 אלו הן ו' דברים שנימלו מאדח"ר זיוו והיוו וקומתו ופירות הארץ ופירות
 האילן ומאורות. זיוו שנא' (לוי ה) משנה פניו ותשלתו. היוו מנין שנא'
 כי עפר אתה ואל עפר תשוב. קומתו שנא' ויתחבא האדם וגו' שעשה
 קומתו ק' אמה. פירות הארץ ופירות האילן (נלש"ט ג) ארורה האדמה
 בעבורך וגו'. מאורות (שפי' נד) והפרה הלכנה ובושה החמה וגו'. ומנין
 שגגום דכתיב (לוי ג) וימנע מרשעים אורם וגו'. ומנין שעתידיים לחזור
 לימות המשיח זיוו מנין שנא' (שפי' ט) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.
 היוו (שפי' ט) כימי העץ ימי עמי תני רשב"י אין עץ אלא תורה דכתיב
 (שפי' ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. קומתו (ויקרא ט) ואולך אתכם קוממיות
 תני ר' הייא בקומה זקופה ואין יראים מכל בריה. ר"ש אומר ר' אמה
 קוממיות קומה של מית. ר' יהודה אומר ק' אמה כאדח"ר. רבי אלעזר
 בר"ש אומר ג' מאות אמה שנאמר קוממיות קוף מאה מיות מאתים. ר'
 אבהו אומר מ' מאות אמה ר' הונא בש"ד דוסא מעמיה דר' אבהו דכתיב
 כימי העץ ימי עמי וסדן של שקמה עושה בארץ ו' מאות שנה והולד הזה
 יוצא ממעי אמו אמה נדומה צא וחשוב אמה ומחצת לכל שנה ואת מוצא
 מ' מאות אמות. פירות הארץ ופירות האילן מנין דכתיב (זכריה ט) כי זרע
 השלום הנפן וגו'. מאורות מנין (שפי' ג) והיה אור הלכנה כאור : זחמה :
 (יב) וקרבנו קערת כסף אחת. תני מניד שלא נעשו מתחלה אלא ע"ש
 קרבנו. מוזק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש אין לי אלא מוזק
 שנתפרש בו בשקל הקדש קערה מנין ת"ל שניהם מלאים מולת מה זת
 בשקל

מתנות כהונה

בלוחו כחוב חסוב ו' מני מעלות עיין סס : שיותא גרסי' משיח בן דוד ט"ל מנחשון : זיוו
 וחיו. על צ"ב מ' י"ב וצילקוט מד' רוח דליף לכו מקרא : ס"ג ופירות האילן ומאורות זיו
 שנא' משנה פניו ותשלתו חיו מנין שנא' כי עפר אתה ואל עפר תשוב קומתו שנא' ויתחבא
 סלס וגו' שעשה קומתו ק' אמה פירות הארץ ופירות האילן ארורים כו' : וחפרה כו'. צ"ב
 לא גרס ליה וה"ג מאורות מניין שגגום דכתיב : אין עץ אלא מורה. וכסס שהי' קיימת לעולם
 כך הם קיימים לעולם : והתינוק כו'. וימי הכיון לכל היותר הם י"ב חדשי השנה : אמה
 נדומה. פירש' ככ"ר אמה ומחצה שלו : עושה בלחן. מתקיים ונדל ו' מאות שנה וכן יהיה
 גידול הקומה לעתיד כשיעור אמה והאי לכל שנה לפי מאות שנה וכשיעמדו בקומתן לעתיד יהיה
 קומתן כך ולי אשער לומר שכוונת הכתוב שילויכו ימים כימי העץ שהי' כתיב בלע המות ללח
 ויחי לעולם וזו יומר מימי העץ כל זה פירש' צ"ב : שלא נעמו כו'. דייק מדכתיב וקרבנו
 קדש קערס כסף והוא לילקערה כסף קרבנו : קערה מין. שהיה בשקל הקדש : גילדת
 פס

בשקל הקדש אף זה בשקל הקדש. ר' הנניה בן אחי ר' יהושע אומר אין צריך שהרי כבר נאמר כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות בשקל הקדש מה ת"ל שניהם מלאים שהיו שוים במדה. ומה הפרש בין קערה למזרק קערה נילדה עבה מזרק נילדו דק. סלת בלולה בשמן זו מן הנדבה. כף אחת עשרה זהב ונ"ג. א"ר הגין שעושה כל מה שבכף אחת שכלי הקדש מצרף מה שבתוכו ליטמא שאם נגע טבול יום במקצת מה שבתוכו פסל את כולו. עשרה זהב היא של זהב ומשקלה של כסף. אתה אומר כן היא של זהב ומשקלה של כסף או היא של כסף ומשקלה של זהב ת"ל כל זהב הכפות עשרים ומאה הא אין עליך לומר כלשון האחרון אלא כלשון הראשון היא של זהב ומשקלה של כסף. מלאה קמורת זו קמורת גרבה. פר אחד בן בקר שלא היה בעדרו כמותו. איל אחד שלא היה בעדרו כמותו. בן שנתו שנה של עצמו ולא שנה למנון עולם. לעולה מגיד שכולם כשרות לעולה. או כבש שנתפרש בו כשר לעולה ושאר כולם לא הוכשרו לעולה ת"ל פר אחד איל אחד כבש אחד מגיד שכולם כשרות לעולה. שעיר עזים אחד להטאת לכפר על קבר התהום. ולזבח השלמים מגיד שכולם כשרות לזבח השלמים. או בקר שנתפרש בו כשר לזבח השלמים וכולם לא הוכשרו לזבח השלמים ת"ל ולזבח השלמים ונ"ג מגיד שכולם כשרות לזבח השלמים. זה קרבן נהשון בן עמינדב משמו הביא ולא שנבה משבטו והביא. זה קרבן זה הביא קמרת נדבה ואין היחיד מביא קמרת נדבה זה מביא הטאת שלא הטא ואין היחיד מביא הטאת שלא הטא זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת: (ויג) ד"א וקרבנו ונ"ג מה ראו הנשיאים להקריב קרבנות בענין הזה. רבנן אמרין אע"פ שקרבן שוה הקריבו פולם על דברים גדולים הקריבו וכאז"ל הקריבו לפי דעתו. התחיל נהשון והקריב על סדר המלוכה במה שהמליכו אביו על אחיו כמד"ת (נחלשיטע) יהודה אתה יודוך אחיך נור אריה יהודה ונ"ג וכה"א (דכ"א) כי יהודה גבר באחיו ולנגיד ממנו ונ"ג. והיה מסורת ביד שבט יהודה חכמיהם וגדוליהם מן יעקב אבינו כל מה שעתיד ליארע לכל שבט עד ימות המשיח. וכן היה ביד כל שבט ושבט מסורת כל מה שיארע לו עד ימות המשיח מן יעקב אביהם. וקרבנו ונ"ג הקערה והמזרק הקריב כנגד מלכות בית דוד שעתידים לעמוד מטנו שמלכו ככיפה בים וביבשה. כגון שלמה ומלך המשיח. שלמה מנין דכתיב (מ"א) כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסה ועד עזה. רב ושמואל ח"א תפסה בסוף העולם ועזה בסוף העולם. וח"א גבי הרדי הו קיימו וכשם שמלך על תפסה ועל עזה כך מלך על העולם כולו. ואומר (ס"י) וכל הארץ מבקשים את פני שלמה

מתנות כהונה

סס שנתעס בו הוא כמו גלד מים הנקדמים מהמם הקור הגדול: ה"ג מזרק נילדו דק: מן סדסה. ולא ממנה האטור: ה"ג כלשון הראשון הוא של זהב: המיוחד שנתעורו. אחד משמע בכל מקום המיוחד ומובחר: של עלמו. י"ב חדש חיים סולדו ולא משנות העולם באם עולד קדם משני שיתפלס סתו מוד משכנס משני: קבר מהוס. סקס קצר סנכסס ומתפלס מן ססן ועיין לעיל ססלסס נזיר ססססו: משלר ססל ססס: שלא ססס. סלומר סלל ססס וע"ל: ואין סססד. סלומר ססל יסוד: שהמליכו ססו. יעקב ססו סמלך ליסדסס על סלס

שלמה לשמוע את חכמתו ונ"ג והמה מביאים איש מנחתו ונ"ג. ומנין שהיה שולט בים דכתיב (ס"ג) וגם אני חירם אשר נשא זהב מאופיר ונ"ג (ס"ג) כי אני תרשיש למלך בים עם אני חירם אחת שלש שנים ונ"ג ואומר (סל"ג) ושמתי בים ירו ובנהרות ימינו. מלך המשיח מנין דכתיב (ס"ג) וירד מים עד ים ומנחתו עד אפסי ארץ. בארץ מנין דכתיב (ס"ג) וישתחוו לו כל מלכים כל נזים יעבדוהו ואומר (ד"א) וארו עם ענני שמיא ונ"ג ולוה יהיב שלמן ונ"ג (ס"ג) ואכנא די סתת לצלמא הות למור רב ומלאת כל ארעא. ולכך הקריב קערה כנגד הים שהוא מקיף את העולם כולו ודומה לקערה. למה היה שלשים ומאה משקלה לפי שבשהקוה הקב"ה ביום השלישי של יצירת העולם כל המים למקום א' קראו ימים שנא' (נחלשיטע) ולמקוח המים קרא ימים וימים בנימטריא הוא ק'. יו"ד יו"ד עשרים מ"ם מ"ם שמונים הרי מאה. בא שלמה והוסיף ים א' למדאבת המקדש למטבול בו הכהנים כמד"ת (מ"א) ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו אל שפתו ונ"ג. וכנגד אותן ל' אמה שהיה קו הים שעשה שלמה סביב הוסיף על משקל הקערה ל' שקלים כנגד ים של שלמה. הרי ק"ל שקל משקל הקערה כנגד הימים וים של שלמה. מזרק אחד כסף כנגד העולם שהוא עשוי כדור הנורק מוד ליד. למה משקלו ע' שקל ששלטו שניהם על ע' אומות שהם מסוף העולם ועד סופו. ומנין שהים עשוי דומת קערה והעולם עשוי כדור כההיא דתנינן והכ"א אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור קערה וסייף ועטרה ושבעת. מקל שהוא רודה בו את העולם. צפור (מ"י) ותמצא כקן ידי לחיל העמים. כדור שחעולם עשוי כדור. א"ר יונה אלכסנדרוס מקדננס כד בעא מוסק לעיל הוח מליק ומליק עד שראה את העולם כדור ואת הים כקערה בנין כן ציירין ליה כדורא בדידה. ויצוריניה קערה בדידה אינו שליט בים. אבל הקב"ה שליט בים ושליט ביבשה. מציל בים ומציל ביבשה ולכך הביאו קערה כנגד הים ומזרק כנגד היבשה. שניהם מלאים שלשלמה הביאו האומות מנחות וכן עתידים להביא למלך המשיח כמד"א (סל"ג) מלכי שבא וסבא אשכנז יקריבו. ואין מלאים אלא לשון דורון כמד"ת (מ"א) וימלאום למלך. סלת כמד"ת (איס"ד) המסולאים בפז. בלולה בשמן כמד"ת (קל"ג) טוב שם משמן טוב ואומר (פ"ה) שמן תורק שמך שהיה שמם הטוב ויצא בכל העולם. למה של כסף כמד"ת (מ"י) כסף נבחר לשון צדיק. כף אחת עשרה זהב כנגד עשרה דורות מן פרוץ ועד דוד שנא' (חז"ל) ואלת תולדות

מתנות כהונה

כלס. שעתיד לארע לכל נרסי: כל מה שזכרנו לו נרסי: הקריב קערה נרסי: והוסיף ים אחד נרסי: ה"ג הוסיף על משקל הקערה ל' שקלים כנגד ים של שלמה. הנזרק נ"ג. והמזרק ג"כ הוא כלי הנזרק מיד ליד כמו ספירס"י נ"ג: וזו ששלטו סיסס. סלס ומלך המשיח: כההיא דסנין ריש פ' כל סללס: ותמצא כקן ידי. ססוק סול: יסעיס ססוק י"ג: כדבעא כו'. כסרס לעלות למעלה לעובד ססוק ויס"ל: על כפי סססס וסעלס: לעובד סס"כ ססססס: ס"ג ססססס: ס"ג סססס: סלס וסלוק: עד סססס סס"ל: עד קערה בידו ססס ססס סלס ססס"ס: סלס ססס ססס ססס: סלס ססס ססס ססס: שהיה ססס סס"ל. סל סלסס ומלך המשיח וסמ"ל ססס לסן עבר ססס סלסס ססס ססס וכו'

תולדות ונ' והצרון הוליד ונ' ועמינדב הוליד את נחשון ונ' ועובד הוליד ונ' וישי הוליד את דוד . כף אחת שהיו יד אחת כולם צדיקים נמורים . הוי מלאה קמרת שמעושיהם היו נעימים כריח הקמרת . פ' א' בן בקר כנגד אברהם שהיה עיקר היחוס שעליו נאמר (נחשית יח) ואל הבקר רץ אברהם . איל א' כנגד יצחק שנא' בו (ס' כג) ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו . כבש א' כנגד יעקב שנא' בו (ג' ו) והכשבים הפריד יעקב . שעיר עזים אחד לחמאת כנגד יהודה שהוא הביא לאביו כתנת הפסים של יוסף שהטבילוהו בדם השעיר שנא' (ס' ו) וישחמו שעיר עזים ונ' . ויהודה הביאה לאביו ואמר (ס' ו) הכר נא הכתנת בנך ונ' לכך נמדד לו באותה מדה שאמרה לו תמר (ס' נה) הכר נא למי החותמת והפתילים ולכך נאמר בזה החמאת שהביאוהו כפרה עליו על שציער את אביו . ולכך הובח שלמים ונ' אלו דוד ושלמה שהם התחילו במלכות שאין בקר אלא לשון מלכות כמד"ת (דברים ג) חמאת בקר וחלב צאן ונ' ומתרגמינן יחב להון ביות מלכיהון . שלמים שהיו צדיקים נמורים והיו ישראל בימיהם מושלמים . ובימי שלמה היה המלכות שלימה שנא' (דס"א ט) וישב שלמה על כסא ה' . ושניהם בנו ביהמ"ק דוד עשה היסוד ושלמה כנאו . אילים המשנה עתודים המשנה ככשים בני שנה המשנה הרי פ"ו כנגד פ"ו מלכים שהיו מן רחבעם ועד צדקיהו מדך בן מלך מהם היו צדיקים נמורים מהם בינונים מהם רשעים נמורים . זה קרבן נחשון בן עמינדב כיון שראה הקב"ה שהקריב על סדר האבות ושלשלת המלוכה התחיל מקלם את קרבנו זה קרבן נחשון בן עמינדב : (יד) ביום השני הקריב נתנאל ונ' . למה נאמר בו הקריב לפי שבא ראובן וערער אמר דיי שקרמני יהודה למסעות אקריב אני לתולדות . נוף בו משה וא"ל מפי הקב"ה נאמר לי הקרב למסעות . ד"א הקריב הקריבו משה בעל כרחו של ראובן . ד"א הקריב כאילו הקריב תחלה למה כן לפי שזכה בעצת נשיאים העלה עליו הכתוב כאילו הוא הקריב תחלה . אבא חנן אומר משום ר"א לפי שזכה בעצה זכה שניתן בינה בשבטו . שנא' (יה"א יג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ונאמר (שופטים ט) ושרי ביששכר עם דבורה ונ' . וכן הכתוב מספר בשבחו כבתי דינין במצרים שנא' (נמדני ט) לישוב משפחת הישוכי ואין ישוב אלא בתי דינין שנא' (יחזקאל לג) ויבאו אליך כמבוא עם וישבו לפניך ונ' (נחשית ס) ויעקב איש תם וישב אהלים ואומר ויששכר באהליך . הקריב את קרבנו ונ' א"ר פנחס בן יאיר למה חוסף הקרב והכר ה"ד אלא

מתנות כהונה

וק אמר למעלה שפגמו מהם לשון עבר כשגיל שלום : על שזכר נרסי : ה"ג והיו יחדל פימיהם מושלמן ובימיו : ה"ג מפי קב"ה נאמר לי הקרב : הקרב למסעות . קרי ביה קרב כמבטו לשון טווי : ד"א קרבי וכו' . ר"ל קרי ביה הקריב נקודתו ולשון הפסל שב על משה כניו מסקריבו בעל כרחו כו' : כאילו הקריב תחלה . מדלל כתיב והקריב דניס כפי : בעצת נשיאים נתנאל נשיא יששכר הציא ענה אל הנשיאים סקריבו העגלות ועל החטכם פתוחה כלעיל ס' י"ב : ה"ג לפי שזכה בעצת זכה שניתן בינה כו' ועין פילקום ס' זו : ונאמר תרי נרסי : ויששכר בנהלך . ובאהל נוסל ל' תיבה כד"א וישב אהלים וישב אהל ומקום : למח חוסף ס' . שנים לו מור וקרבנו כמו אלל שטר כנשיאים : בא נשיא יששכר נרסי : לקרסין

אלא כנגד פרה אדומה שעשו באותו היום לכך חוסף הקרב חסר יו"ד והעמיד התיבה על ד' אותיות כנגד ד' דברים שהיתה פרה צריכה אדומה תמימה בלא מום בלא נשיאות עול כמד"ת (נמדני יג) ויקחו אליך פרה אדומה תמימה ונ' : (טו) קערת כסף אחת . בא נשיא יששכר והקריב ע"ש התורה לפי שהם אהבו את התורה יותר מכל השבטים שנא' (דס"א יג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ונ' . מדה לעתים ר' תנחומא אמר לקרסין . ר' יוסי אומר לעבורים . (ס' ו) לדעת מה יעשה ישראל באיזה יום יעשו מועדים . ראשיהם מאתים אלו מאתים ראשי מנהדריות שהיה שבט יששכר מעמיד . וכל אהיהם על פיהם שהיו מסכימים הלכה על פיהם ואומר (נחשית טט) ויט שכמו לסבול שהיו סובלים עול תורה . ויהי למס עובד שכל מי שהיה מועה בהלכה היו שואלים אותה לשבט יששכר והם מכארים אותה להם . קערת כסף כנגד התורה שהיא קרואה לחם שנאמר (מש"ט ו) לכו לחמו בלחמי . ונאמר בלחם הפנים (שמות כג) ועשית קערותי וכפותיו ותנינן קערותיו אלו דפוסים שהיו עושים לחם הפנים בדפוסים . שלשים ומאה משקלה צא וחשוב כ"ד ספרים של תורה שבכתב ושמונים פן המשנה שמתחלת כמ"ס טאימתי קורין את שמע וכו' ומסיימת כמ"ס (ס"א ט) ח' יברך את עמו בשלום . מ"ס ארבעים ומ"ס ארבעים הרי שמונים . הרי ק"ד שעולים מניינם של תורה שבכתב ותורה שבעל פה . ד"א שראשי ששה סדרי משנה חשבון ראשי אותיותיהן עולים שמונים צא וחשוב מ' מן מאימתי של סדר זרעים . י' מן יציאות השבת של סדר מועד . ח' מן המש עשרה נשים מן סדר נשים . א' מן אבות נזיקין מן סדר ישועות . כ' מן כל הובחים מן סדר קדשים . א' מן אבות המומאות מן סדר טהרות . הרי שמונים מיכן שעולים תורה שבכתב ותורה שבעל פה למנין ק"ד . ונתנה לכ"ו דורות שהיו מאדם ועד משה שניתנה תורה עז ידו הרי ק"ל לכך היה משקל הקערה ק"ל . מורק אחד כסף כנגד התורה המשולה ביין שנא' (מש"ט ו) ושתו ביין מסכתי . ולפי שדרך היין לשתות במורק כמד"ת (עמוס ו) השותים במורקי יין לכך הביא מורק . שבעים שקל בשקל הקדש למה כשם שיוין השכוננו ע' כך יש ע' פנים בתורה . למה נאמר בקערה האחת כנגד התורה הצריכה לחיות אחת כמד"ת (נמדני ט) תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם . למה נאמר במורק אחד שד"ת שבכתב וד"ת שבעל פה כולם נתנו מרועה א' כולם אל אחד אמרן למשנה מטינו . למה היו של כסף כנגד התורה שנאמר בה (ס"א יג) אמרות ה' אמרות טהורות כסף צדוף בעליל ונ' . שניהם מלאים סלת המקרא והמשנה מלאים הם שאין אחד סותר על הכירו . סלת כמד"ת (ס' ו) ונפת צופים כסלת שצפה על גבי נפה . כלולה בשמן זו התורה שצריכה לכלול במע"ט כהיהא התנינן יפה ת"ת עם הרך ארץ שינועת שניהם משכחת

מתנות כהונה

לקרסין ס' בערך לפסח ושין בערך קרסין : והם מנאליס נרסי : ותנינן ס' ס' אלוס כמ"ס מנחות : ומסיימת כמ"ס . מסכם עוקלין שהו סוף ר' סדני מנכה מפימס ס' וינך ט' : ה"ג בשלום מ"ס ארבעים : ס"ג כ' מן כל הנזמים : ה"ג ונתנה לכך דורות ס"ו : ס"ג למה נאמר במורק אחד סדני ס' : על גבי נפס . דפס נוסס לשון נפס : ס"ג מחלפס

משכחת עון הוי למנחה שאותה שעה הוא נושא נחת רוח ליצור בזמן שאדם עוסק בת"ת והוא בעל מע"ט ושומר עצמו מן החטא . כף אהת כנגד הלוחות שנכתבו מיד הקב"ה כמד"ת (ספ"ט) והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים ונ"ו . עשרה זהב אלו ה' הדברות שהיו כתובים בלוחות כמד"ת (דני"ט) ויכתוב על הלוחות כמכתב הראשון ונ"ו . זהב כמד"ת (ש"ט) ודיו גלילי זהב ואומר (ספ"ט) הנחמדים מזהב ונ"ו . מלאה קמרת שתר"ג מצות כלולות בהן . ידוכן את מוצא תר"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך כנגד תר"ג מצות . ו' יתירות כנגד ה' ימי בראשית . ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה . הוי מלאה קמרת שכן ק' מתחלפת בל"א א"ת כ"ש ג"ר ד"ק ועולה השבון התיבה אתר כן למנן תר"ג . ד"א מלאה קמרת שבין כל דיבור ודיבור שהיו כתובים בלוחות פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובים . ואתיא כההיא דאמר הנביא בן אחי ר' יהושע ידיו גלילי זהב אלו ב' לוחות הברית שכתוב עליהן כתובים באצבע אלהים . גלילי זהב מה הגלים הללו בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דיבור ודיבור פרשיותיה של תורה היו כתובים ודקדוקיה . פר אחד בן בקר כנגד כהנים . איל א' כנגד לויים . כבש אחד כנגד ישראל שכולם קבלו את התורה בסיני . שעיר עזים אחד לחטאת כנגד הנשים שעתידים להתנייר ושהיו שם שכולם ראויים שנא' (ויקרא יח) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם מלמד שאפילו נוי המתנייר ועוסק בתורה הרי הוא ככה"ג . ולזכר השלמים בקר שנים כנגד שתי תורות המקרא והמשנה . שכל מי שמבקר וזוכה לצור לעשות כבד הכתוב בהן הוא עושה שתי שלמות שלום למעלה ושלום למטה שנאמר (שפי"ט) או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי . אילים המשנה עתודים המשנה כבשים בני שנה המשנה כנגד ג' פסוקים של התורה שבחם ששה סדרי משנה . והן מן שתיים שתיים פסקה וכל פסקה ופסקה מן המשנה תיבות ואלו הם (ספ"ט) תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' ונ"ו פקודי ה' ונ"ו מצות ה' ונ"ו . יראת ה' ונ"ו משפטי ה' ונ"ו לכך הקריבו לשלמים ג' מיני קרבנות אלו כנגד הנ' פסוקים שבהן ה' סדרי משנה אתיא בתחילת דא"ר תנחומא (ספ"ט) תורת ה' תמימה ונ"ו זה סדר נשים שמוהיר על האדם לפרוש מן הערוה כדי להצילו מן המיתה כמד"ת (ספ"ט) רגליה יורדות מות ונ"ו ואומר (ס"ג) כל באיה לא ישובון ולא ישונו ארדות היום ואומר (ס"ג) להצילך מאשה זרה ונ"ו . עדות ה' ונ"ו זה סדר זרעים שאדם מאמין בהיוו של עולם וזרע . פקודי ה' ונ"ו זה סדר מועד שיש בו כל המועדות שכתוב בהן ושמתת בתניך . מצות ה' ונ"ו זה סדר קדשים

אסיפת אמהים

מתנות כהונה

פי (ס"ג) : כנגד לויים . כי ה' פתלתל נוא"ז כנס מתחלת נד' ל"ט ג"ש ג"כ ד"ק : אלא סלסל כנגד כנ"ד . עין כהו"ל סק שור סננ"ד ו' ד' ל"ח : שובבך שהוקד ודורס ביב"ט . פ"ג בנגד ג' פסוקים של המורה שבהם סדני מלכו בדמנ"ט ונ"ל : ה"ג מן שתיים שתיים פסקה . פסקה הפסקה מתחמת וסוף פסוק כנגד כ"ג פסוקים כדמנ"ט ונ"ל : שאדם מאמין . ומעיד כחיו של עולם זה הקב"ה שקבל שיש עולמים . על שמהם אם כל העולם כלו לו י"ל המלמן ונכחו כה' מיחה ולא ימות : ה"ג חורב

קדשים שהוא מאיר עינים בין חוקין לקדשים . יראת ה' מתורה זה סדר פתרות שהוא מפריש בין מומאה לטהרה . משפטי ה' ונ"ו זה סדר נויקן שיש בו רוב הדיונים . ולכך הקריבו מכל מין ומין ה' ה' כנגד ה' תיבות הכתובות על כל סדר וסדר . ולמה נכתבו ה' תיבות על כל סדר וסדר כנגד התורה שהיא ה' ספרים ללמדך שהיא נופי תורה . למה שם הקב"ה כתוב בכל סדר וסדר שהוא מעיד עליהן שמפיו אמרן למשה כשם שאמר ה' ספרי התורה . זה קרבן נתנאל ונ"ו כיון שראת הקב"ה שהקריב על סדרי התורה התחיל משבח את קרבנו זה קרבן נתנאל בן צוער : (מז) ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב בן הלון . למה בכל הנשיאים מזכיר שבטם ואחר כך מזכיר שמותם וביהודה ויששכר מזכיר שם נשיאיהם תחלה ואחר כך מזכיר שמותם לפי שנחשון היה מלך ונתנאל היה מלכת של תורה כמד"ת (מג"ט) כי מלכים ימלוכו . ובכ"ט המלך מקדים לעמו שנא' (מכ"ט) ויעבור מלכם לפניכם ונ"ו (מ"א) לעשות משפט עבדו ואח"כ ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו . למה בכל הנשיאים כתיב שם נשיא ונחשון אינו קרוי נשיא לפי שהקריב תחלה שאם בא להתנאות על הנשיאים האחרים לומר שאני מלך עליכם שאני הקרבת תחלה הם יאמרו לו איך אתה אלא הדיוט שכולם קרואים נשיא נשיא ואתה לא נקראת נשיא לקיים מה שנא' (מג"ט) תועבת ה' כל גבה לב ונ"ו ואומר (ספ"ט) כי רם ה' ושלפ יראה וגבוה ממרחק ידע . למה זכה זבולן להקריב שלישי לפי שהיבב את התורה והרחיב ידיו לפור ממונו ליששכר כדי שלא יצטרך שבת יששכר לפרנסה ולא יתבטל מלעסוק בתורה לפיכך זכה זבולן להיות שותף לתורה והיה חבירו של יששכר ולכך הקריב אחריו ואחר יתורה לקיים מה שנא' (מג"ט) מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינתנו . קרבנו קערת כסף אחת בא נשיא זבולן והקריב קרבנו על השותפות שהיה לו עם יששכר אחיו לפי שהיו זבולן ויששכר שותפים יששכר היה עוסק בתורה וזבולן היה עוסק בפרקמטיא והיה מורה זבולן ונותן לתוך פיו של יששכר . ועל זה היה קרבנו קערת כסף כנגד הים שהוא עשוי כקערת שהיה חלק זבולן שנא' (נח"ט) זבולן לתוף ימים ישכון . מורק א' כסף כנגד הארץ שהיא עשויה ככדור שהיתה חלק יששכר שנא' (ס"ג) וירא מנחה כי טוב ונ"ו . שרשים ומאה משקלה מורק אחד ונ"ו הרי מאתיים כנגד מאתיים ראשי כנהדראות שהיו בשבט יששכר שנא' (דס"א) ראשיהם מאתיים . ולכך תלה חשבון הגדול בזבולן לפי שגדול מעשה יותר מן העושה שלולי זבולן לא היה יששכר יכול לעסוק בתורה שהוא היה מאכילו ונותן לתוך פיו . ד"א קערת כנגד לחם שהיה מאכילו . מורק כנגד היין שהיה משקרו . ולמה היה של כסף שגם כסף היה נותן לו לעשות כל צרכו כמד"ת (קס"ג) לשחוק עושים לחם ויין ישמח חיים והכסף יענה את הכל . שניהם

מתנות כהונה

וזרע פקודי ה' ונ"ו עד לקדשים : יראת ה' ונ"ו עד למסרה משפטי ה' : ס"ג מאיר עינים . בין חוקין לקדשים : הנשיאים סלמתיים גרסי : ממרחק ידע גרסי : כנגד הים גרסי : עשויה ככדור גרסי : ה"ג ראשיהם מאתיים ולכך : חשבון כגדולה גרסי . פי' גמון כגדולה של סנהדרין שבהם יששכר רמז בקרבן זבולן לפי כו' : שגדול מעשה . סט"ט

שניהם מלאים סלת וגו' וכולן ויששכר שניהם היו נוטלין שכר תורה ביהוד ושניהם היו מתפרנסין ביהוד. כף אחת זו ברכתו של זבולן שברכנו אביו וכולן להוף ימים ישכון. ואין כף אלא חף כמד"ת (מסילס נה) נהרות ימהאו כף. עשרה זהב מלאה קמרת כנגד י' תיבות שיש בברכת זבולן הה"ד וכולן להוף ימים וגו'. ולזבח השלמים בקר שנים כנגד הברכה שבירכן משה (דברים לג) כי שפע ימים יינקו ושפוני טמוני הול. פר אחד בן בקר וגו' הזכיר שם מכל המינים עולה לבד שעיר שהיה להטאת שלא מצינו שעיר לעולה כנגד כרבת משה שבירכן שניהם לענין הקרבן שנא' (ס) עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק והעולה היא זבחי צדק שאינח באה על הטא. ד"א שזבולן ויששכר שניהם היו מקריבים ביהוד זבחי צדק היו הקרבנות שכשם שהיה לזבוק חלק בשכר תורתו כך היה ליששכר חלק בממונו של זבולן. ולזבח השלמים בקר שנים כנגד מה שבירכן משה כי שפע ימים יינקו שני ימים. אילים המשה עתודים המשה כבשים בני שנה המשה הקריב ג' מינין כנגד ג' דברים שבירכן משה ושפוני טמוני הול. שפוני זה הלזון. טמוני זו טרית. הול זו זכוכית לבנה. למה היו המשה מכל מין ומין כנגד ה' תיבות שהם בפסוק שבירך משה שותפותם שנא' (ס) שמה זבולן בצאתך ויששכר באהליך. זה קרבן אליאב וגו' כיון שראה הקב"ה שהקריב אליאב על שותפות התורה התחיל משבח קרבנו זה קרבן אליאב לקיים מה שנא' (משלי ג) עין היים היא למחויקים בה זה שבט יששכר ותומכיה מאושר זה שבט זבולן: (יז) כיום הרביעי נשיא לבני ראובן וגו'. כיון שנמר דגל יהודה התחיל נשיא ראובן להקריב שהיה כבוד והקריב קרבנו על שבטו של ראובן. קרבנו קערת כסף אחת אל תקרי קערת אלא עקרת זה ראובן שהוא היה עיקר הצלה שהוא פתח בהצלת תקלה הה"ד (נחמיה ג) וישמע ראובן ויצילהו מידם. ד"א שעקר מחשבת אחיו שהיו הפצים להרגו כמד"ת ועתה לכו ונהרגו וגו'. כסף ע"ש (משלי י) כסף נבחר לשון צדיק. שלשים ומאה משקלה זה דיבור שא"ל תחלה ג' אותיות שבראשי ג' תיבות הללו השבונם עולה ק"ל. קח ל' מלא וג' מנכנו וג' מנפש הרי ק"ל. מורק א' כסף כנגד העצה שנתן להם שיוזקו אותו אל הכור כמד"ת (נחמיה ג) ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור וגו'. כסף כמד"ת כסף נבחר לשון צדיק. שבעים שקל בשק הקדש כנגד הסוד שהיה בלבו להצילו וסוד השבונם ע'. שניהם מלאים סלת וגו' שמה שא"ל לא נכנו נפש ומה שאמר להם השליכו אותו לא נתכוון אלא להצילו שבשני הדברים כתובה שם הצלה. בתחלה כתיב וישמע ראובן ויצילהו מידם ולכסוף כתיב למען הציל אותו מידם. כף יחת עשרה וגו' כף כנגד מה שאמר לאהוי יוד אל תשלוהו בו. עשרה זהב שהציל

מתנות כהונה

את הנינו ונכס לו לעשות מלוה כד"א נס מעושה: ימהאו כף. דריס כף כמו חוף ימים כד"א על די הכדן לו ר"ל כ' מן כף יחא רפוי' מפני אום יחא' שקדמו וקרי גיה חף: שבירכן לזבולן ויששכר: חלזון מרים כו'. כסף דמנילה כפרס' ספוי ג' חשיבות זה החלזון שהוא זכר השבט. מרים מין דג השבט. חול: זו זכוכית לבנה העשם מן החול כדלמרי' גיניאות הסבם ומן של זבולן סיה יפה לו משאר חול: נגד ה' חיות שהם בפסוק נרסו': ה"ג ג' אותיות שברכנו

שהציל עצמו שמיחה בהם והציל מ' אחיו משפ"ד ולכך כתיב זהב שיש מין אחד בזהב הדומה לדם והו זהב פרוים. מלאה קמרת אע"פ שאירע לשבטים שבא לידויה מכירת יוסף את סבור שלא היה בא לידם אותו המעשה אלא אם כן היו רשעים במעשה אחרים לאו אלא צדיקים נמורים היו ולא בא לידם הטא מעולם אלא הוא הה"ד (ס) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו וגו'. שהיו מפששים בעצמם למה אירע להם תפיסת מצרים ולא מצאו אלא זה בלבד ומתוך נגותם סיפר הכתוב שבהם שלא היה בידם עון אלא זה בלבד. ולפי שמכירת יוסף זכות היה לו שהיא גרמה לו למלך וזכות היתה לאחיו ולכל בית אביו שכלכלם בלחם בשני רעבון. לכך נמכר על ידם שמנגליו זכות ע"י זכאי הוי מלאה קמרת. ד"א מלאה קמרת שבאותו זמן היה ראובן בעל תשובה לובש שק ומתענה ומתפלל לפני הקב"ה שימהול לו על עון מעשה בלחה והתפלה משולה לקמרת. כמד"ת (מסילס קמח) תכון תפילתי קמרת לפניך וגו' הוי מלאה קמרת. פר אחד בן בקר אלו הזבחים הקריב כנגד התשובה שהיה עוסק בה בעת שנמכר יוסף והתשובה משולה כנגד כל זבחי חומא שכן כתיב (ס) זבחי אלהים רוח נשברה. וכשם שהחומא מביא על הטא עולה והטאת לכך הביא כבאן כנגדו עולה והטאת. ולפי שהעולה הכיבה מן החטאת לכך הקריב מכל המינין עולה חוץ מן השעיר שלא מצינו שעיר לעולה בכל התורה. שעיר עזים אחד לחטאת לכפר על מעשה בלחה. ולזבח השלמים בקר שנים לפי שהיה חסר מלהמנות עם אחיו משום מעשה בלחה שב"ב (נחמיה ג) וילך ראובן וישכב את בלחה פילגש אביו וישמע ישראל והפסיק הענין שהניח שם פרשה לומר שנתרחק ולכך אותה פרשה פתוחה אע"פ שנתרחק ידיו של הקב"ה פתוחות לקבל שבים. ובשביל שביקר שני מע"ט הצלת יוסף והתשובה נעשה שלם עמהם שנכנסו במנינים הה"ד אהריו ויהיו בני יעקב י"ב. ועל אלו ב' המעשים שעשה ראובן מצא משה פתח להתפלל על ראובן שלא יהא חסר מאחיו הה"ד (דברים לג) יהי ראובן וגו'. יהי ראובן כמה שהחיה יוסף. ואל ימות במעשה בלחה כמה שעשה תשובה. ויהי מתיו מספר שיהיו בניו במנין שאר השבטים לכל דבר. ולכך נאמר ולזבח השלמים בקר שנים כנגד שני מע"ט שביקר הצלת יוסף והתשובה נעשה שלם ונמנה עם אחיו. אילים המשה עתודים חמושה כבשים בני שנה המשה למה ג' מינין כנגד ג' פעמים שמוכר ראובן בפרשת הצלת יוסף וכנגד ג' ויאמר הכתובין שם. למה היו המשה המשה כנגד ה' תיבות שבהן נתקרב ראובן והיו בני יעקב שנים עשר. זה קרבן אליצור וגו' כיון שראה הקב"ה שהקריב על הסדר הזה התחיל מקלם את

מתנות כהונה

ג' חיות הללו וכו': שמיחה כסס. שמי שיש צילו למחות ולאו מוחס העון חולה זו: מין אחד בזהב כו'. ולכן נקרא זכר פרוים על שם שיה' דומה לדם פרוים כדלעיל: משוללה נחמשה: עולה וחסמס גרסוי: שביקר שהקריב ודקס וזיקר הוא לשון ביקור: ואל ימות גרסוי: ה"ג ג' מינים כנגד ג"פ וכו'. עד וכנגד ג' ויחמר הכמונים: שבהן נתקרב גרסוי: הקב"ה שסקריס

את קרבנו זה קרבן וגו' : (יח) ביום החמישי נשיא לבני שמעון שלומיאאל בן צורישירי וגו'. לפי שראובן נזדרז להציל אחיו מן המיתה. ושמעון קנא על זנות אחותו שבכח להציל אותו מיד טמאים לכך זכה להקריב אחריו. קרבנו קערת כסף אחת וגו' בא נשיא שמעון והקריב על סדר מעשה המשכן. ולמה הקריב קרבנו כנגד מעשה המשכן דוגמת מעשה שמעון אבי השבט לפי ששמעון קינא על זנות והרג כל אנשי שבט על שענו דינה אחותו כמד"ת (נחלשים נד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר במה ויהרגו כל זכר ואת המור ואת שבט בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית שבט ויצאו וכן המשכן היה הורג בנואפים ובכסומו כמד"ת (נחלשים ט) ולקח הכהן מים קדושים בבלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן וגו' ואומר והשקה את המים והיתה אם נטמאה ותפעל מעל וגו'. ולכך הקריב שלומיאאל קרבנו על סדר מעשה המשכן וזכרון למעשה שמעון. קרבנו קערת כסף אחת וגו' קערת כנגד חצר המשכן שהיה מקיף את המשכן בשם שהים מקיף את העולם. שלשים ומאה משקלה כמד"ת (שמות ט) ארך החצר מאה באמה והמשכן שהיה בתוכו ל' אמה ארכו הרי ק"ל. מורק אחד כסף כנגד החצר בלא המשכן שהיתה ע' אמה נ' אמה לפני המשכן וכ' אמה אחרי המשכן הרי ע' אמה. ד"א החצר היה ארכו ק' אמה ורחבו נ' פמד"ת אורך החצר מאה באמה ורחב המשים בחמשים וגו'. מול המשים שהיה האורך יתר על הרוחב ועשה ממנו רצועות וסכב על החמשים של רוחב בריבוע ויהיה ארכו כרחבו ע' אמה ושירים על ע' אמה ושירים. וע"ז אמר שבעים שקל וגו' והשירים לפי שלא היה אמה לא חשיב ליה. ד"א למה ע' כנגד ע' עמודים שהיו בחצר המשכן. כ' עמודים לפאת נגב וכ' עמודים לפאת צפון וי' לפאת ים. וד' עמודים לפאת קדמה. וד' עמודים למסך שער החצר הרי ס' לחצר. וד' לפרכת וד' למסך פתח המשכן ועמוד הענן הרי ע'. שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנה כנגד החצר והמשכן שבהצר היו מקריבין על מזבח העוקה מנה בלולה בשמן ובמשכן היה שם לחם הפנים שהיה של סלת והיה שם מנורה שמדליקין אותה בשמן והיה לבונה על השלחן שעולה לדיח נידוח. כף אחת זה הוא ספר התורה שהיה מונח אצל הארון. מה חכף הווי יש בה ה' אצבעות כך היו בו ה' ספרים. עשרה זהב אלו הלוחות שהיו בארון שהיה בהם עשרת הדברות. ד"א עשרה זהב כנגד ה' פרשיות שכתוב בתן עשייה הנאמרת במשכן ואלו הן ועשו ארון וגו' ועשית כפרת וגו'

אסיפת אמרים

מדת (סג) : וידך החציר. פ' ס' כינר מעננין ססקריבנרס' : נזדרזו להציל נכס' : בנואפי ונחלם שכסם שהמים נזדקין אותה כך היו נזדקין לוסי : ס"ז ולכך הקריב שלומיאאל קרבנו על סדר מעשה המשכן : בשם שהים מקיף נכס' : וסקערה דומה לים כדליל : רצועות כו'. ויהיה ממנו ד' רצועות כל א' ל' לורך וי' רוחב ועד ד' רצועות כל א' לורך ו' רוחב כו' אמות ומחלם וכספקוס כניב הכנוע של ל' על ל' יסיה סלורך ויכונע ע' ומחם ולפי כהרצועה החמישית ליה נגעה לאמות פלגות לא קחשיב לסו ע' אמה וכן משקל המורק ע' שקלים : שהיו בחצר המשכן. עם המשכן : הרי ס' לחצר נכס' : זה הוא ספר נכס' : מונה כו'. כדל' פ' הסותפין שדף הים בולט כולו הארון ועל סיה

מתנות כהונה

סיה מונה ס"ח : מיני זבעונין. דכס פד מלשון אפריון סהול חופס נחש : תחשים ולמריק נמס' שבת כפ' צמה מדלוקין וכפ' כלא גדול תמס כנימי משה כסר סיה ולמריק נמד' חזס וככס כלו קדוש לכן הככס רמז לתמס : מצדדיו נכס' : ולמה סו של ס' ס'. איליס ועמודים וככס' : וקומה כרוחב. סוף פ' ויקהל : וקומה ס' אמות סוף פ' ס' ס' פ' עמיס תמין ס' כהה בקרבן ג"פ למס שחם לרמז לקומה סלגשים די כשיכח מין אחד חמסה חלל סהיה בין סכל ס"ז רמז לאורך סקלגים סלפסח קדמס : ולפאת קדמס וגו'. סוף פ' סקאדי : גד נמד' ועדו נכס' : הוא חמשים כו'. כלומר פתרון אחד לסיהס : וליוצאי מריס נחלקס . כדל' ג"פ נחלקין ועין כהכוננ' כפ' ויהי וכפ' סמחם וסס כסירס' : מבית לוי נכס' :

וגו' ועשית שלחן וגו' ועשית מנורת וגו' ואת המשכן תעשה וגו' ועשית יריעות וגו' ועשית את הקרשים וגו' ועשית פרכת וגו' ועשית את המזבח וגו' ועשית את חצר המשכן וגו'. פר אחד בן בקר כנגד יריעות המשכן שהיו של סניו צבעונין כמד"ת (סג טו) ואת המשכן תעשה עשר יריעות זנו'. איל אחד כנגד המכסה של עורות אילים מאדמים. כבש אחד כנגד עורות תחשים. שעיר עזים כנגד האהל שהיה יריעות עזים. ולזכה השלמים בקר שנים כנגד בצלאל ואהליאב שהם השלימו מלאכת המשכן. ד"א כנגד מסך פתח המשכן ומסך פתח החצר שהם היו משלימים לפניות האהל מצדדיו ומנירת החצר מכל צדדיה. אילים חמשה וגו' נ' מינים אלו כנגד קלעי החצר מן ג' רוחותיה תימנה וצפונה וימנה שהיו תימן וצפון ארכין של קלעים ק' אמה כנגד אורך החצר. וים ארכה כנגד רחבה נ' אמה. ולמה היו של ה' ה' כנגד קלעי החצר שהיו נבחות ה' אמות שנא' וקומה ברחב חמש אמות לעומת קלעי החצר ואומר וקומה חמש אמות שש משור נ' פעמים הרי מ"ז כנגד קלעי הרוח הד' שלא היתה ארכו אלא של מ"ז מ"ז אמה שנא' (שמות כו) ולפאת קדמה מורחה חמשים אמה קלעים מ"ז אמה וגו' ולכתף השנית מזה ומזה לשער החצר קלעים מ"ז אמה. זה קרבן שלומיאאל וגו' כיון שראה הקב"ה שהקריב על סדר המשכן התחיל בקלס את קרבנו זה קרבן שלומיאאל וגו' : (יט) ביום הששי נשיא לבני גד אליסף בן העואל. לפי ששמעון לקח חרבו והלך ועשה מלחמה עם אנשי שבט בשביל אחותו. ובני גד עברו את הירדן לעזור לאחיהם לירש את הארץ כמד"ת (דברים נג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. לכך זכה והקריב אחר שמעון. קרבנו קערת כסף אחת וגו' א"ר ברכיה כנגד יציאת מצרים הקריב נשיא גד ולמה כן לפי שבירכו אביו בנדרים שנא' (נחלשים טט) גד נדרו יגודנו והוא יגוד עקב. ודבר זה אמר יעקב על מה שהיה עתיד לעבור חלוץ למלחמה את הירדן כמד"ת (נחלשים נג) ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה וגו'. וכיציאת מצרים כתיב צבא כמד"ת (שמות יג) יצאו כל צבאות ה' וגו'. ונאמר בהם (סג יג) והמושים עלו בני ישראל וגו'. הוא המושים הוא חלוצים. ליוצאי מצרים נחלקה הארץ כמד"ת (סג טו) ונתת אותה לכם מורשה אני ה'. ובני גד סייעו להם עד שנכבשה הארץ ונחלקה לכוכם לפיכך הקריב נשיא שלהם על יציאת מצרים. א"ר ברכיה התחיל להקריב קרבנו כנגד מה שאירע להם מיום שירדו יעקב ובניו למצרים עד שיצאו הה"ד קרבנו קערת כסף אחת כנגד יזכר אם משה שנא' בה (סג ט) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. מלמד

מתנות כהונה

סיה מונה ס"ח : מיני זבעונין. דכס פד מלשון אפריון סהול חופס נחש : תחשים ולמריק נמס' שבת כפ' צמה מדלוקין וכפ' כלא גדול תמס כנימי משה כסר סיה ולמריק נמד' חזס וככס כלו קדוש לכן הככס רמז לתמס : מצדדיו נכס' : ולמה סו של ס' ס'. איליס ועמודים וככס' : וקומה כרוחב. סוף פ' ויקהל : וקומה ס' אמות סוף פ' ס' ס' פ' עמיס תמין ס' כהה בקרבן ג"פ למס שחם לרמז לקומה סלגשים די כשיכח מין אחד חמסה חלל סהיה בין סכל ס"ז רמז לאורך סקלגים סלפסח קדמס : ולפאת קדמס וגו'. סוף פ' סקאדי : גד נמד' ועדו נכס' : הוא חמשים כו'. כלומר פתרון אחד לסיהס : וליוצאי מריס נחלקס . כדל' ג"פ נחלקין ועין כהכוננ' כפ' ויהי וכפ' סמחם וסס כסירס' : מבית לוי נכס' :

מלמד שנירשה עמרם וחור ולקחה. ולכך הקריב קערה שלא תקח קערת אלא קרעת לפי שנקרעת ממנו אתווי דדין הוא אתווי דדין. כסף אחת שנתאוה עמרם להחזירה לאשה ע"י מרים אהות אהרן ולכך כתיב כסף ע"ש התאוה כמד"ת (ספ"ט) נכספה וגם כלתה נפשי וגו' ואומר (בראשית 16) כי נכסף נכספת לבית אביך וגו'. אחת אל תקרי אחת אלא אחות שבעת שהיתה אחות אהרן נתנבאת ואמרה לאביה שיהחזיר אשתו שעתיד להוליד ממנה בן שינאול את ישראל. ע"ז נאמר (שמות 17) ותקרי מרים הנביאה אחות אהרן וגו' וכי אחות אהרן ולא אחות משה אלא שהיתה נבואתה בעת שהיתה אחות אהרן ולא אחות משה שעדיין לא נולד משה. ולפיכך בעת שהושלך משה ליאור הלכה וראתה מה יארץ למשה ומה יהיה בסוף נבואתה כמד"ת (ס"ג) ותתצב אחותו מרחוק וגו' הוי כסף אחת. שלשים ומאה משקלה לפי שהיתה בת ק"ל שנה בעת שנולד משה הא כיצד לפי שיוכבד נולדה בין החומות בעת שירדו ישראל למצרים. ולפיכך נכנסה בחשבון היורדים למצרים שנא' כל נפש שלשים ושלוש בכללן את מוצא ל"ג ובפרטן אין את מוצא כי אם ל"ב. למה שיוכבד נולדה בין החומות והיתה מן הבאים למצרים. אין אנו יודעין שבמצרים נולדה אחר שלא הזכיר שמה עם שמות הבאים אלא לומר ל' שבמצרים נולדה בין החומות בעת שנכנסו למצרים אבל לא הורת במצרים. צא והשוב מיום שירדו אבותינו למצרים עד יום שנולד משה הן ק"ל שנה. לפי שרד"ו שנים עשו ישראל במצרים בנין שנאמר (בראשית 12) רד"ו שמה צא מהן שמנים שנים שהיו למשה בעת שיצאו ישראל ממצרים נשתיירו ק"ל הא למדנו שיוכבד בת ק"ל שנה היתה בעת שנולד משה. מורק אחד כסף זה משה שנורק ליאור. ד"א שנורק מן המצרים שנא' (שמות 3) ויברח משה וגו'. שבעים שקל בשקל הקדש אלו ע' זקני שמינה משה כולם נביאים מאותן שא"ל הקב"ה (ס"ג) ובאת אתו וזקני ישראל אל מלך וגו' וכה"א (במד"ב 16) אספה לי שבעים איש מוקני ישראל וגו'. שניהם מלאים סלת כלולה בשמן למנחה שהוא והם כולו נתמלאו רוה"ק. והם נתמלאו רוה"ק מרוחו של משה ומשה לא חסר כלו כאדם שמדליק נר מנר הנר דולק והבירו אינו חסר. כאדם שמתיר באתרונו הוא נהנה והאתרונו אינו חסר כלום. למנחה כמד"ת (ס"ג) ויהי כנחו עליהם הרוח ויתנבאו וגו'. ד"א שניהם מלאים כנגד אלרד ומיד כמד"ת (ס"ג) וישארו שני אנשים במהנה שם האחד אלרד וגו'. למנחה כמד"ת ותנה עליהם הרוח וגו'. כף אחת שמתחת יד משה לקח המצריים י' מכות הוי עשרה זהב. למה היו מקצת הכלים של כסף ומקצתן של זהב לומר לך האחרונים שהיו של זהב כנגד ביות הים שכשם שהזהב נהם ויקר

מתנות כהונה

שנקרעת ממנו. כשפיט' ממנו ע"י גט כרימות: אתווי דדין וכו'. אוחיוס של זה קערה כמו קרעס: אחות אהרן ולא אחות משה. וחסו קודם שנולד משה: שהיתה בת ק"ל ויכבד חס משה: אין אנו יודעין. בתמיס ולמה לו לומר אשר ילדה אחות לגוי בתמיס: רח' שמה. ספיה לו לומר לבו ולא לשון וידיה לרמוז לרד"ו שנה שישתעבדו שמה: ס"ג רוח סקן והם נתמלאו רוח הקדש מרוחו כו'. ויהי כנה דרש מנחה לשון מנחה: ס"ג אלו ולתו נחם

מרי

ויקח מן הכסף כך היתה ביות הים גדולה משל מצרים ועל אלו ואלו נאמר (ש"ל 6) תורי זהב נעשה לך זו ביות הים. עם נקודות הכסף זו ביות מצרים. וכה"א (יחזקאל 10) ותבאי בעדי עדים. בעדי זו ביות מצרים עדים זו ביות הים. הוי מלאה קמרת שכל ישראל נתמלאו מהם כסף וזהב וכל מיני כשמים וכה"א (ש"ל 7) שלחין פרדס רמונים נרד וזכרונם קנה וקנמון הוי מלאה קמרת. ד"א ק"ל של קערה וע' של מורק וי' של כף הרי ר"ל כנגד רד"ו שנים שעשו ישראל במצרים מיום שירד יעקב למצרים עד שיצאו שמש. פר אחד בן וגו' הזכיר ג' מינים לעולה כנגד ג' פרנסים טובים שנתן להם הקב"ה לישראל משה אהרן ומרים שנא' (מייס"ו) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים נתן להם מן בזכות משה וענני כבוד בזכות אהרן ובאר בזכות מרים. ד"א למח נאמר ג' מיני עולה כנגד ג' מדות טובות שהיו בידן של ישראל במצרים ובזכותן נגאלו. שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם ושנדרו עצמם מן הערוה. שעיר עזים אחד לחמאת כנגד הפסה שצוה הקב"ה לעשות מן העזים על פרישות ע"ז. לפי שעובדי ע"ז היו ישראל במצרים ולא היתה מרה"ד נותנת לנאלם עד שפרשו ממנה. ועל פרישות ע"ז שעשו ונגאלו עליה כמד"ת (שמות 12) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם לפיכך הקריבו כנגדה שעיר לחמאת. לפי שבעון ע"ז היו מקריבין שעיר לחמאת. ולזבח השלמים בקר שנים כנגד יעקב ויוסף שכזכותם נגאלו ישראל ממצרים שנא' (ספ"ט) נאלת בזוהר עמך בני יעקב ויוסף מלה. ד"א כנגד משה ואהרן שהם עשו את כל המופתים ועל ידיהם יצאו שנא' ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה וגו'. אילים חמשה וגו' למה ג' מינים כנגד ג' אבות שזכר הקב"ה להם חברית שכרת להם ונאלם. שנא' (שמות 1) וישמע אלהים את נאקתם ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב. למה ה' ה' לפי שהשבונם עולה מ"ו כנגד האבות והשבטים שהם מ"ז שכשם שנשבע הקב"ה לאבות כך נשבע לשבטים שנאמר (יחזקאל 1) שבועות מפות אמר מלה. ד"א למה מ"ו לפי שנגאלו במ"ו בניסן שנא' (במד"ב 17) ממחרת הפסח וגו' ואומר (ס"ג) ואברת לי בחמשה עשר כסף. זה קרבן אליסף וגו' גיון שראה הקב"ה שהקריב על סדר גאולת מצרים התחיל מקלם את קרבנו. זה קרבן אליסף בן דעואל:

פרשה יד

(א) ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיחור. חה"ד (ספ"ט) לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעון ראשי יורדה מחוקקי. תגינן תמן ג' מלכים וד' הריוטות אין להם חלק לעוה"ב ג' מלכים ירבעם ואהאב ומנשה. ר' יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעוה"ב שנאמר (דסי"ג) ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנתו וישיבתו ירושלם למלכותו. אמרו לו למלכותו השיבו ולא השיבו לחיי העוה"ב. ר' הריוטות בלעם ורואג ואחיתופל וגחוי מי מנאן א"ר אנשי כנסת הגדולה מנאום. א"ר יהודה אמר שמואל בקשו לצרף את שלמה עמהם וכו' דמות דיוקנו של

מתנות כהונה

מרי כו': שזכר סקב"ס להם הנשים שכרת נכסו: ואברהם לו וגו'. ודקשונו חז"ל כפ' ניד

הפסה

של דוד ונשתמה לפניהם ולא השגיחו עליו. יצאת אש מכית קדשי הקדשים וליהמה פביכותיהם ולא השגיחו עליה. יצתה ב"ק וא"ל (מלבי"ם) היות איש מהיר כמלאכתו וגו' מי שהקדים ביתו לביתו ולא עוד שביתו בנה כז' שנים וביתו בנה כ"ג שנה יתיצב לפני חשוכים לאו אלא לפני מלכים יתיצב ובל יתיצב לפני חשוכים ולא השגיחו עליה. חזרה וא"ל (אזני לוי) המעמך ישלמנה כי מאסת כי אתה תבחר ולא אני ומה ידעת חבר מיד נמנעו מלצרפו עמהם. דורשי רשומות אומרים מלהם יש להם חלק לעוה"ב הוי"ן מבלעם מה מעם (מלבי"ם) לי נלעד ולי מנשה וגו' מואב סיר ההצ"י וגו' לי נלעד זה אהאב מלך ישראל שמת ברמות נלעד. לי מנשה כמשמעו זה מנשה בן חזקיהו. ואפרים מעוז ראשי זה ירבעם בן נכמ אפרתי. יהודה מהוקקי זה אהיתופל דקא אתי מיהודה. מואב סיר רחצי זה נהזי שלקה ע"י רחיצה. על אהום אשליך נעלי זה דואנ האדומי. אמרו ישראל לפני הקב"ה ומה נעביד ומלכא דישראל מקללן (ס"ט) אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימייהם. אמר הקב"ה עלי לעשותם רעים אלו לאלו הה"ד (ס"ט) עלי פלשת התרועעי עלי לפגש להם מע"מ ועשותן רעים אלו לאלו. תמן אמרו כתיב עלי פלשת התרועעי אמרו מלה"ש לפני הקב"ה אם יבא מי שהרג את הפלשתי והוריש את בניך נת מה אתה עושה לו א"ל עלי לעשותן רעים זה לזה: (ב) ד"א לי נלעד ולי מנשה. לפי שיש מהלוקת הרבה על המשווחים י"א ז' שנא' (מכ"ט) והקמנו עליו שבעה רועים וי"א ה' (ס"ט) ושמנה נסיכי ארם. ואינו אלא מה שמפורש ד' שנא' (מכ"ט) ויראני ה' ארבעה חרשים ואומר מה אלה באים לעשות ויאמר לאמר אלה הקרנות אשר זהו וגו'. ואלו הן ד' חרשים דוד בא ומפרש. לי נלעד זה אליהו שהיה מתושבי נלעד. לי מנשה זה משיה שעומד מבניו של מנשה שנא' (מלבי"ם) לפני אפרים ובנימין ומנשה וגו'. ואפרים מעוז ראשי זה משה מלחמה שבא מאפרים שנא' (דברים ג') בכור שורו הדר לו. יהודה מהוקקי זה הנואל הנדול שהוא מבני בניו של דוד. מואב סיר רחצי מהו מואב סיר רחצי אמר האלהים אף כשיבואו הנואלים הללו אני בא ומסויגן עד שיבואו המואביות עמהם. על אהום אשליך נעלי מה אני עושה שולף מנעלי ודורכן ורומסן בעקבי. וכה"א (ישעי"ה) פורה דרכתי לבדי וגו'. משלו משל למה"ד למלך ב"ו שבנה ד' פלטרין בד' מדינות נכנס לראשונה אבל ושתה ולא שלף נעלו וכן לשלישית. כשבא לרביעית אבל ושתה ושלף נעלו. א"ל צאו והביאו לי כד אנשים גדולים

מתנות כהונה

סמה על גולה מחרים סכמה פ"ו בניסן: דמות דיוקנו נרסי' ועין כל זה נבגלו ונירסלמי צ"ל חלק: דזרה הנח קול: סיר רחצי נרסי'. ודרשו על נהזי על סס שלק' ע"י רחצה שרתן נמנן ולאסף מלמעו: אברו וירחל כו'. וכו' נרסי' הירושלמי ונבגלו נרסי' מלמי סרס: ומה נעבוד כו'. בחלמוד נבגלו נרסי' אחרת ולקמן מיימי לה חסו נרסי' ירושלמי וס"ג מה נעבד ונלכא דישראל מקללן פי' ומה נעשה והיאך נחפזים לעס"ב דוד מלך ישראל מקלל לחסם ר"ל דואג ואמיוסול: לעשותם רעים נרסי': ס"ג תמן אמרן כתיב כו': מי שהרג זה דוד: מה אהה עשה כו'. אס ינעך לפניך על מלחם נותן חלק לעס"ב לנחל ואמיוסול: ס"ג דוד בא ומכסה לי כו'. משיה בן יוסף ועין ב"ס' החליל: עד שיבואו המואביות וכו'. ר"ל מילת לחסם עד שלא יסאלו רק הקבוצה וסס מותרים כמו שחז"ל מואב ולא מואבית: ס"ג נחפזים

גדולים שיש במדינה הזאת ויערכו לפני לחם. אמרו לו מפני מה כשנבנסת לראשונה אכלת שתית ולא שלפת נעליך ובוז שלפת נעריך ואכלת ושתית. א"ל כשנבנסתי לראשונה לא היתה דעתי מיושבת עלי וכן לשניה וכן לשלישית בכל עת הייתי אומר אימתי אראה אותה שעה שאכנס באחרונה ועכשיו שנבנסתי מיד נתישבה דעתי עלי. אף כך הקב"ה עשה מלחמה בפרעה ובעמלק ובסיסרא ובסנחריב ובנבוכדנצר ובהמן ובמלכי יונים ולא נתקרה דעתי עד שיעשה נקמה באדם בעצמו הוי (מלבי"ם) על אדם אשליך נעלי. עלי פלשת התרועעי אני אפיל שתותיה של אדם ואביא נאולתכם. וכה"א (מלבי"ם) המה יבנו ואני אהרום וגו' ועיניכם תראינה: (ג) ד"א לי נלעד ולי מנשה וגו'. מדבר בדוד בעת שמת שאול עמד אבנר בן נר והמליך לאיש בשת בן שאול על הנלעד ועל יורעאל ועל אפרים כמדר"ת (ש"י) ואבנר בן נר שר צבא אשר לשאול לקח את איש בשת וגו'. ואומר (ס"ט) וימליכוהו אל נלעד ואל האשורי ואל יורעאל ועל אפרים וגו'. ויזרעל היה למנשה שכן כתוב (ישעי"ה) ויאמרו בני יוסף לא ימצא לנו החר ורכב ברזל בכר הכנעני היושב בארץ העמק לאשר בבית שאן ובנותיה ולאשר בעמק יורעאל התחיל דוד אומר אע"פ שאבנר מחזיק בכך שאול להמליכו על אלה השבטים עתיד הקב"ה להמליכני על כולם הה"ד (מלבי"ם) לי נלעד ולי מנשה ואפרים בע"ז ראשי יהודה מהוקקי וכה"א (מ"ט) וביחושלם מלך שלשים ושלש שנה על כל ישראל ויהודה. מואב סיר רחצי לפי שבשעה שברח דוד מפני שאול הוליק אביו ואמו אל מלך מואב כי היה ירא מפני שאול והיה בוטח בהם לפי שהיה מרות המואבית. הה"ד (ס"ט) וילך דוד משם מצפה מואב ויאמר אל מלך מואב יצא נא אבי ואמי אתכם עד אשר אדע מה יעשה לי אלהים ואומר (ס"ט) וינחם את פני מלך מואב וישבו עמו כל ימי היות דוד במצודה. ולכך קראו מיר מה הבשר מתעכל בסיר כך נתעכלו שם שהרגם מלך מואב ולא נמלט מהם אלא אח אחד לדוד שברח אצל נחש בני עמון ושלח מלך מואב אחריו ולא רצה ליתנו. והוא החסד שעשה נחש עם דוד ולפיכך נתגרה עם המואבים הה"ד (ס"ט) ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וימדד שני חבלים לחמית ומלא החבל להחיות ותהי מואב לדוד לעבדים נשאי מנחה. על אדם אשליך נעלי כמדר"ת (מ"ט) כי ששת חרשים ישב שם ויאב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדם וכתוב (ש"י) ויהי כל אדם עבדים לדוד. עלי פלשת התרועעי כמדר"ת (ס"ט) ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם ויך דוד את מתג האמה מיד פלשתים: (ד) ד"א לי נלעד וגו' אמר סימה בר כתפה בשם רשב"י אמר האלהים אם יאמר לך אדם שאין המתים חיים את אמור לו הרי אליהו שהוא בא מנלעד שנא' (מ"ט) ויאמר אליהו התשבי מתושבי נלעד הוא מעיד שכבר ההיתית את המת בנה של צרפת

מתנות כהונה

נתישבה דעתי עלי: אפיל שמוסי. יסודות שלה סרסו כד"א כי הסתם והנסן דרסם התרועעי כמו ערו ערו עד היסוד כה: נדויה נוסה כסס: נמואבית: שהרגם מלך מואב. דייק מדכתיב וישבו עמו כל ימי היות כו'. שמשמעויה אכל תסס וליך לא יטבו עמו וכן פי' סס רש"י ונלכ"ב: וזהו החסד כדכתיב בשמואל ב' ס"י' ויאמר דוד אעשה חסד עם המון בן נחש כלסכ

צדפיו על ידו בעוה"ו חוי לי גלעד. ולי מנשה אם בא אדם לומר שאין
האלהים טקבל את השבים הרי מנשה בן חזקיה יבא ויעיד שלא הרשיע
כריה בעולם לפני כמותו ובשעת תשובה קבלתיו שנא' (דברים נב) ויתפלל
אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלם למלכותו. אפרים מעו
ראשי אם יאמר לך אדם שאין האלהים פוקד עקרות הרי אלקנה שמתו
אפרים מעיד שפקדתי את חנה שנא' (שופט ג) כי פקד ה' את חנה. יהודה
מחוקקי אם בא אדם לומר שאין האלהים מציל מן האש הרי תנחיה מישא
ועזריה מעידים שהצלתים מן האש שנא' (דניאל ג) די שלח מלאכה ושזית
לעברותיו ונ'. ד"א יהודה מחוקקי אם יאמר לך אדם שאין הקב"ה מציל
מן היות רעות הרי דניאל שהיה מיהודה מעיד שהצלתיו מן האריות
כמד"ת (שופט ו) אלהי שלח מלאכה ומגר פום אריותא ולא חבלוני. מואב סיר
רחצי אם יאמר לך אדם שאין הקב"ה מרפא את המצורע הרי נעמן יבא
ויעיד שרפאתיו ע"י רחיצת הירדן והסרתי הצרעת מעליו כמד"ת (מ"ג כ)
וירד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש האלהים וישב בשונו כבש
נער קטן ויטהר. ולמה קרא לנעמן מואב ע"ש ששמע לעצת עבדיו כמד"ת
(שופט) וינשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול הנביא דבר אליו
הלא תעשה ונ' לכן נקרא שמו מואב ע"ש אבי. ד"א מואב סיר רחצי
אם יאמר לך אדם שאין הקב"ה מציל מן המים יבא משה שנקרא אב
כמד"ת (ויקרא ז) ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי נדור ונ'. שהסרת
אותו מן המביעה ע"י רחיצת בת פרעה כמד"ת (שמות ג) ותרד בת פרעה
לרחץ על היאור ונ'. ותפתח ותראהו את הילד ונ'. על אדם אשלי
נעלי אם יאמר לך אדם שאין הקב"ה מציל מן העץ יבא מרדכי ויעיד
שהצלתו מן העץ שהכין לו המן שהיה עמלקי מזרע אדם והחשבתו
נמולו בראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ. לכן נאמר על אדם אשלי
נעלי על המן האדומי השלכתי נעלי שהמתי אותו בחנק בנעילת גרונו
עלי פלשת התרועעי אם יאמר לך אדם שאין הקב"ה מציל חלש מיד נבו
בלא הרב ובלא חנית יבא דוד ויעיד המד"א (ש"ה י) וידעו כל הקהל הו
כי לא כחרב וכהנית הושיע ה' כי לה' המלחמה. כמד"ת (שופט) ויקומו אנכי
ישראל ויתורה ויריעו וירדפו את הפלשתים ונ'. (ה) ד"א לי גלעד ונ'.
מדבר בארבעה שהקריבו באיסור במה. לי גלעד אמר האלהים של
יבא אדם ויתרהו אחר אליהו שמנעוד שהקריב באיסור במה ובנה מזו
בחר הכרמל והקריב עליו קרבן וביהמ"ק היה קיים והתורה אסרה על
שנא' (דברים יב) השמר לך פן תעלה עולותיך ונ'. כי אם אל המקום ונ'.
אמר הקב"ה אני הוא שאמרתיו לו שיעשה כך שנאמר (מ"א יח) וכדבר
עשיתי הוי לי גלעד. ולי מנשה שלא יבא אדם ויתרהו אחר נדעון בן ויא
שהיה מן מנשה שנא' (שופט ו) הנה אלפי הדל ונ' שהקריב באיסור במה
א"ר אבא ב"כ ד' עבירות עבר נדעון באותה שעה שקורב והיה זר ונ'
כומרים

מתנות כהונה

כאשר עשה אביו עמדי חסד: ה"ג במתחומא פהאס הרי חניס: שהסרתי כו'. דכס פ
לשון הסרה: שהמתי לשון מיסה: בנעילת גרונו. שנססס ונעל פניהם גרונו ודכס נע
לשון נעילת פניו: ויריעו דכס הסרועש לשון מועה: הדל ונ' גסי: ד' דכריס פ'
ה"ג

כומרים והקריב כליה ומעצי אשרה ושור מוקצה לע"ז ושור נעסר
ובאיסור במה שהרי המשכן היה בשויה. אמר האלהים אל יהודה אתם
אחריו לשמי עשה ואני הוא שאמרתיו לו שנאמר (שופט) ויהי בלילה ההוא
ויאמר לו ה' קח את פד השור אשר לאביך ונ'. ובנית מזבח לה'
אלהיך על ראש המעון הזה במערכה ונ' והעלית עולה בעצי האשרה
אשר תכרת הוי לי מנשה. ואפרים מעו ראשי זה יהושע בן נון שבא
מאפרים שנא' (במדבר יג) למטה אפרים הושיע בן נון אם בא אדם לומר למת
בנה מזבח בחר עיבל כמד"ת (יחזקאל ח) או יבנה יהושע מזבח לה' אלהי
ישראל בחר עיבל והלא המשכן היה שם וכתוב בתורה (ויקרא י) איש איש
מבית ישראל אשר ישחמו ונ'. אמר האלהים אני הוא שאמרתיו לו שנא'
(דברים טו) ובנית שם מזבח לה' אלהיך מזבח אבנים ונ' וכה"א (יחזקאל ח)
כאשר צוה משה עבד ה' את בני ישראל ככתוב בספר תורת משה (שופט)
מזבח אבנים שלמות אשר לא הניף עליהם ברזל ויעלו עליו עולות ונ' הוי
אפרים מעו ראשי. יהודה מחוקקי זה דוד שבא מיהודה. אם יאמר לך
אדם למה הקריב דוד באיסור במה שנא' (ש"ה מד) ראה הבקר לעולה ונ'. אמר
האלהים אני הוא שאמרתיו לו שנא' והקם לה' מזבח ונ'. מואב סיר רחצי
ונ' אלו ג' אומות אשר הקב"ה לישראל לכשנכנסו לארץ ירש את ארצם
מגין שנא' (דברים ג) אל תצר את מואב ונ'. וכן אדם דכתיב (שופט) אל תתגרו
בם. ארץ פלשתים מגין דכתיב (שמות יג) ולא נהם אלהים דרך ארץ פלשתים
כי קרוב הוא קרובה היתה השבועה שנשבע אכרהם לאבימלך (בנחשית כח)
ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקר לי ולניני ולנכדי ועדיין נכדו היה
קיים. ולע"ל עתיד הקב"ה להתיר שלשתן לישראל שנאמר (ישעיה יח) ועפו
בכתף פלשתים ימה ונ' ומתרגמינן ויחברון כתף חד למבתי ית פלשתא. לכן
נאמר עלי פלשת אתרועעי (שופט) אדם ומואב משלוח ידם כמד"ת מואב
סיר רחצי על אדם אשליך נעלי. ד"א (שופט ק) ואפרים מעו ראשי זה
שמואל בן אלקנה שהיה אפרתי והקריב באיסור במה שנא' (ש"ה ז) ויקח
שמואל מלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל לה'. א"ר אבא ב"כ ג' עבירות
נעשו במלה של שמואל הוא ועורו ומחוסר זמן ולוי היה. ומגין שקיבל
הקב"ה קרבנו שנא' (שופט) ויועק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה' הוי
אפרים מעו ראשי. ד"א אפרים מעו ראשי מדבר ביהושע שהיה משבט
אפרים והוא עשה מלחמה בשבת שנאמר (יחזקאל ו) ויהי ביום השביעי
וישכימו כעלות השחר ויטונו את העיר ונ'. ומגין שהיתה שבת שאין
שבעה לעולם בלא שבת. ולפי שהיה יום שבת אותו יום שכבשו את
יריחו לכן החריס את יריחו קדש לה' כמד"ת (שופט) והיתה העיר חרם היא
וכל

מתנות כהונה

ה"ג במתחומא וצילקוס טופסיס גרס ח' דכריס וכן פירש' ורל"ג בספר טופסיס ומנו שד
דכריס אחריס ע"ש: שקורב וסיס זכ גרסי' ועיין מזה צייקלף רכס פ' כ"ד וממל"ג גירסאות
טונוס: ויחברון כו'. דכס הסרועש לשון ריע והכר: משלוח ידס. טופסיס דקרל של ועפו
בכסף הוא: ה"ג אל פלר אס מואל וכן אדום דכתיב אל חמנו כס: הוא ועורו ומחוסר זמן
גרסי' וכן הוא בירוש' פ"ק דמגילת: שאין ז' כו'. ובכל יום מו' יומים היו מקיפין אותו הרי
על כרתי שמללו את הפנה וכו הוא בירוש' פ"ק דכס ועוד יליף ליה ססס מדכתיב עד דכסס
חלס

וכל אשר בה לה' וגו'. א"ר יהושע השבת כולה קדש וכל מה שנכבש בשבת יהיה קדש לה'. וכה"א (ס) וכל כסף וזהב וכלי נהשת וברזל קדש הוא לה' אוצר ה' יבא. א"ר ברכיה הכהן כעיר הנדחת עשאה והרי עיר הנדחת אסורה בהנאה שנאמר (דברים יג) ושרפת באש את העיר ואת כל שללה וגו'. וכה"א (יבטע י) ויחרימו את כל אשר בעיר מאיש ועד אשה מנער ועד זקן ועד שור ושה וחמור לפי הרב. א"ר יהודה הלוי בר שלום לימד לישראל מה שאמר הקב"ה (במדבר טו) ראשית עריסותיכם הלה תרזמו תרומה. אמר יהושע הואיל וכבשנו אותה תחלה נקדיש את כל שללה לנכות. אם יאמר כך אדם היאך חלל יהושע את השבת אמור לו על פי הקב"ה עשה שנא' (יבטע י) ויאמר ה' אל יהושע ראה נתתי וגו' וסבתם את העיר וגו' וביום השביעי תסכו את העיר וגו'. ואי אפשר לז' ימים בלא שבת הוי אפרים מעוז ראשי. ד"א אפרים מעוז ראשי מדבר בנושא אפרים שהקריב קרבנו להנכת המזבח ביום השבת שנאמר ביום השביעי נשיא לבני אפרים וגו'. מנין שיום שבת היה. לפי שכבר אמרנו אותו יום שהתחילו הנשיאים יום ראשון היה. מכאן את למד שיום הו' להקדשה שבת היה. שלא תאמר היאך חלל את השבת והלא אין קרבן יחיד דוחה את השבת וזה הקריב בשבת. אמר הקב"ה לא ער פיו עשה שאני אמרתי למשה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם להנכת המזבח בלא הפסק יקריבו זה אחד זה הוי אפרים מעוז ראשי. לכך נאמר ביום השביעי נשיא לבני אפרים וגו' (י) ביום השביעי וגו'. הה"ד (לוי ט) מי הקדימני ואשלם וגו'. א"ר תנחום ב"ר אבא מי שאין לו נכסים ועושה צדקה ונמילות חסדים. מי שאין לו בנים ונותן שכר סופרים ומשונים. מי שאין לו בית ועושה מזוזה. מי שאין לו מלית ועושה ציצית. מי שאין לו בנים ומוזה ועושה ספרים ומשאלין לאחרים. אמר הקב"ה זה הקדים זקנים מצותי עד שלא נתתי לו במה לקיימן צריך אני לשלם ליתן לו ממון ובנים שיהיו קוראים בספרים הוי מי הקדימני לעשות מצוה ואשלם לו שכרה. למה שאיני חסר דבר שהעולם ומלואו שלי הוא. לכך נאמר (לוי ט) תחת כל השמים לי הוא (ז) ד"א מי הקדימני ואשלם מדבר באברהם שמעצמו הכיר להקב"ה. כמד"ת (מגיל ה) מדרכיו ישבע סוג לב וגו'. מהו מדרכיו ישבע סוג לב ר' אבא ב"כ אומר אותו הלב שהוא מלא סנינים מדרכיו עתיד להשתבע. (ס) ומעליו איש טוב זה היה אברהם שהכיר מעצמו להקב"ה ולא היה אדם שלימד אותו היאך להכיר את המקום אלא הוא מעצמו וזהו אחד מד' בני אדם שמעצמם הכירו להקב"ה. איוב

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

וקח את שם כמ"כ ס"ס (ס) : וא"ל לו כי. וא"ל ואפי' בשבת : אסורה בהנאה. אפי' לקדש דגמה ו' לכבוד טעור וז"ל איך היה נהנה שניני לשמים ומשמי ר"י הלוי שהשלל הקדשו לה' כמו מכו השניני. (י"ט) וזהו שנים סמדת נקדן חלה : וז"ל שהתחילו הנשיאים יום ראשון היה ועל : לא על פיו עשה גבאי' : ועושה אפרים

מזוזה גבאי'. ופי' ועשה מזוזה וניתי לאחרים כדי לקיים המלה במה שאמר לו לקיים : מדרן בית ומלטה והכל כגלל : הוי מי הקדימני. פי' מי שהקדימני ושיון כל זה בויקרא רבה פ' ג"ז : סינים כלומר משמים הכשים כד"ל כספר הים נטינס : מדרכיו שמכין דרכיו ומשמו פטר

איוב הכיר מעצמו להקב"ה מנין שכה"א (לוי ט) מחקי צפנתי אמרי פיו. חזקיה מלך יהודה אף הוא מעצמו הכיר להקב"ה מנין שכן כתיב עליו (סע"ט י) המאה ודבש יאכל לדעתו מאוס ברע ובחור בטוב. ומלך המשיח מעצמו הכיר להקב"ה. וכן אברהם א"ל הקב"ה אברהם העליונים והתחתונים שלי הם כמד"א (לוי ט) תחת כל השמים לי הוא ואומר (סג"ט ט) לה' הארץ ומלואה ואתה הודעת שמי בעולם חייך שאני מקנה אותך את העליונים ואת התחתונים שנא' (בראשית יד) ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ. הוי מי הקדימני ואשלם למה תחת כל השמים לי הוא : (ח) ד"א מי הקדימני ואשלם. א"ר אלעזר ב"ר חייה כל מי שעשה אברהם למלה"ש פרע הקב"ה לבניו ביציאתם ממצרים ועתיד לית אותם לע"ל. אתה מוצא באברהם (ס"ט י) יוקח נא מעט מים. ואת הקב"ה פרע לבניו (שמות י) ולקחתי אתכם לי כנגד יוקח נא. א"ר יוחנן אין לי אלא בעה"ז לע"ל מנין (סע"ט י) ולקחום עמיהם והביאום אל מקומם. באברהם כתיב מעט מים והקב"ה נתן לבניו מים ביציאתם ממצרים (שמות י) והכית בצור ויצאו ממנו מים. ולע"ל מנין (דברים ט) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים וגו'. ולימות המשיח מנין (סע"ט י) והיה על כל הר גבוה ועל כל גבעה נשאה פלגים יבלי מים וכן (ס"ג ט) אפתח על שפיים נהרות. באברהם כתיב (בראשית י) ורחצו הנליכם. והקב"ה נתנה לבניו ביציאתם ממצרים (ויקרא טו) וארחצך במים. ובא"י (סע"ט ט) רחצו הזכו. ולע"ל מנין (ס"ד) אם רחץ ה' וגו'. באברהם כתיב (בראשית י) והשענו תחת העץ שעשה להם סוכה והקב"ה עשה סוכות לבניו ביציאתם ממצרים (ויקרא ט) כי בסוכות הושבתני את בני ישראל וגו'. ובא"י (סג"ט ט) סכותה לראשי ביום נשק. מהו ביום נשק ביום זיונם של ל"א מלכים. ולע"ל מנין (שמות ט) וסוכה תהיה לצל יומם וגו'. הוי מי הקדימני ואשלם וגו'. וכה"א (קט"ט י) שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים וגו'. (ט) ד"א מי הקדימני ואשלם. מדבר ביוסף שהוא הקדים ושימר את השבת עד שלא נתנה (בראשית מג) וסוכה טבה והכן א"ר יוחנן ע"ש היתת ואין הכן אלא לשבת שנא' (שמות טו) והיה ביום הששי והכינו וגו'. אמר הקב"ה יוסף אתה שמרת את השבת עד שלא נתנה התורה חייך שאני משלם לכן כנגד שיחא מקריב קרבנו בשבת מה שאין יחיד מקריב ועלי לקבל קרבנו ברצון. הוי מי הקדימני ואשלם ומנין שכן הוא ממה שאמר בענין ביום השביעי נשיא לבני אפרים וגו' : (י) ביום השביעי וגו'. הה"ד (סג"ט ט) שאו שערים ראשיכם וגו'. את מוצא בשעה שבנה שלמה את ביהמ"ק ביקש להכניס את הארון לבית קדשי הקדשים ובאותה שעה דבקו שערים זה בזה. אמר שלמה כ"ד רננות מן פסוק (דסי"ו) כי האמנם ישב אלהים וגו' עד ועתה קומה ה' אלהים לנוחך אתה וארון עזך וגו' כ"ד פסוקים

מתנות כהונה

עמיד לזכות שבע ודען וכן פי' הל"ג' כפירושו לספר משלי : זיונם סעו מזייתם עולמם ללחופ עם ל"א מלכים : ה"ג לצל יומם וגו' הוי מי כו' : דבכין שערים כו'. כשחור טוב מ"ל לים דל"כ הרי פתח השער הים רחבו ב' אצטות והלכו ל"ל הים רחבו ל"א אמה והוא ולמה לא נעם אלף שדכיו כו' : כי הסמנה ישב כו' ג"ד כו' ו' : ולמה נעסר. למה נצטתה כל

פסוקים ולא נענה . הור ואמר שאו שערים ראשיכם והנשאו וגו' ולא נענה .
 חור ואמר שאו שערים ראשיכם וגו' ולא נענה . וכיון שאמר (ס) ה'
 אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה ונשא
 שערים ראשיהם ונכנס הארון ושרתה השכינה בבית וירדה האש מן
 השמים שכן כתיב אחריו (ס) וכללות שלמה להתפלל והאש ירדה מהשמים
 ותאכל העולה והזבחים וכבוד ה' מלא את הבית . ולמה נצמער שלמה .
 ע"י שנתנאה ואמר (מ"א ה) בנה בניתי בית זכור לך וגו' . מהו בנה בניתי
 א"ר יעקב בריה דרב יהודה בר יוחנן אמר בנן בני בניתי . רבי יהודה
 בש"ר יוסף אמר הכל מסייעין למלך כ"ש הכל מסייעין למה"מ הקב"ה
 אפי' רוחות ואפי' שדים ואפי' מלאכים . א"ר ברכיה כתיב (ס) והבית
 בהכנתו וגו' אשר הם בונים אין כתיב אלא בהכנתו מאליו היה נבנה .
 (ס) אבן שלמה מסע נבנה מלמד שהיתה האבן מפעת את עצמה ועולה
 וניתנת על גבי הדימוס . א"ר אבהו ואל תתמה דהכתיב (וי"א ו) והיתית
 אבן חדא ושומת על פום נובא וכי יש אבנים כבבל אלא מלמד שעמדה
 מא"י וכאתה וישבה לה ע"פ הנוב . רב הונא בשם רב יוסף אמר מלאך
 ירד באותה שעה ונרמה בדמות ארי של אבן וישב ע"פ הכאר הה"ד (ס)
 אלהי שלה מלאכיה וסגר פום אריותא ולא הכלוני . ומה לכבוד ב"ו היתית
 אבן חדא לכבוד ממה"מ הקב"ה עאכ"ו לכך נאמר שאו שערים ראשיכם
 וגו' . מהו (ס) ויבא מלך הכבוד א"ר סימון למה נקרא שמו של
 הקב"ה מלך הכבוד המלך שהוא חולק כבוד ליראיו . א"ר סימון כתיב
 (נמנ"ג י) והעם לא נסע עד האסק מרים מלמד שנתעכב לה הענין . ר'
 לוליאני בש"ר יצחק כתיב (שם ט) משה ידבר והאלהים יענו בקול האלהים
 ידבר ומשה יענו בקול אב"כ אלא משה ידבר והאלהים יענו בקול
 בקולו של משה היה מדבר עמו . רבי ברכיה בש"ר סימון אמר (נמנ"ג ט)
 ויוסף הורד מצרימה מה כתיב (ס) ויהי ה' את יוסף . ר' יודן בש"ר
 איבא אמר אין לי אלא ברוחה בצרה מנין (ס) אין שר בית המהר רואת
 את כל מאומה בידו כאשר ה' אתו . ד"א מלך הכבוד כל הכלים שבמשכן
 היו מכוסים בעור תחש מלמעלן ובארון כתיב (נמנ"ג ז) ופרשו בגד כליל
 תכלת מלמעלה וכל כך למה כדי שיבא הארון מסויים הוא ויבא מלך
 הכבוד . ד"א מלך הכבוד אמר חזקיה מה נשתנית תכלת משאר מיני
 צבעונין שצוה האלהים להיות בציצית מפני שתכלת דומה לעשבים
 והעשבים דומים לים והים דומה לרקיע והרקיע דומה לקשת דומה
 לענן והענן דומה לכסא והכסא דומה לכבוד שנא' (יחזקאל א) כמראה הקשת
 אשר

מתנות כהונה

ספר זה לידו ה"ג בשחר טוב וזכרם מדרש חיים ויבאקוס מלקיס בנן בני נביא : ה"ג מסייעין
 למלך כל שכן הכל כו' . ועין מה סוף ספר שמות : בקולו של משה . משמע כשהיה מדבר
 עם משה היה קול הדבור שזה לקולו של משה ולא הנביא קולו יותר מן המחוורנמן מפני הכבוד
 דין הקורא כמורה ובמחומות גרם כשהוא בקול שיהי יכול משה לסבול ורש"י לא פי' כן סר'
 יתרו ועין גם וישמר טוב לא גרסי' בקולו של משה וכו' ולפי זה יהיה הכבוד שפלה הדבור
 במשה והעניין בהקב"ה וכו' : מסייעים כלו' מטומן כפימן ומה ויכר בין שחר כלי המקדש :
 לעשבים ככל מקום שכתוב המאמר הזה לא כתב ששנים וגם עין יבאר דלקמן אבל בשאר

אשר יהיה בענין וגו' . והלק ליראיו תכלת שהוא מעין כבוד שנא' (נמנ"ג
 ט) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת הוא ויבא מלך הכבוד שהוא חולק
 כבוד ליראיו . ד"א ויבא מלך הכבוד א"ר אבין מלך שהוא חולק סמכות
 ליראיו . מלך ב"ו אין רוכבין על סוס ואין יושבין על כסאו ואין
 משתמשין בשרביטו ואין לובשין לבושו . אבל הקב"ה אינו כן בהקב"ה
 כתיב (ס) וידא על כנפי רוח ואומר (נמנ"ג ט) במופה ובסערה דרכו .
 ונתנו לאליהו שנא' (מ"ג ג) ויעל אליהו בסערה השמים . מלך ב"ו אין
 יושבין על כסאו ובשלמה כתיב (דמ"א כט) וישב שלמה על כסא ה' . נתן
 את שרביטו למשה שנא' (נמנ"ג ז) ויקח משה את המטה מלפני ה' . לבוש
 של הקב"ה הוד והדר שנא' (ס) הוד והדר לבשת . ונתנו למשיח
 שנא' (ס) הוד והדר תשוה עליו . ד"א ויבא מלך הכבוד שהוא חלק כבוד
 ליוסף הצדיק על שהיה ירא אלהים שנא' (נמנ"ג ז) את האלהים אני ירא
 שבשבילו שכן ה' לאדוניו שנא' (ס) וירא אדניו כי ה' אתו . א"ר אבין
 הלוי ב"ר יוסף מברך להקב"ה על כל דבר ודבר שהיה עושה . והיה אדוניו
 רואה אותו מלחש בפיו והוא אומר לו מה אתה אומר והוא משיבו ואומר
 אני מברך להקב"ה . א"ל אדוניו מבקש אני לראותו . א"ל יוסף הרי חמח
 אחד מכמה שמשין שלו ואין אתה יכול להסתכל בו והיאך תוכל להסתכל
 בכבודו . א"ל הקב"ה הייך בשביל כבודך אני נגלה עליו שנאמר וירא
 אדניו כי ה' אתו . ד"א ויבא מלך הכבוד שהוא חולק כבוד ליראיו יוסף
 הצדיק נתיירא מן הקב"ה כמד"ת (ס) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת
 והמאתי לאלהים . ונתן כבוד להקב"ה שלא נגע בה מפני יראתו . א"ל הייך
 לבן בנך אני פורע שאחוק לו כבוד שאתן לו רשות להקריב את קרבני
 ביום קרש שלי ולא יהיה נזוק הה"ד ביום השביעי נשיא לבני אפרים
 וגו' : (יא) ביום השביעי וגו' . הה"ד (קמ"ג י) דברי הכמים כדרכונות
 וכמסמרות נמועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד . תני מעשה ברכי
 יוחנן ב"ב ור' אלעזר הסמא שהלכו להקביל את פני ר' יהושע בפקיעים .
 אמר להם מה הידוש היה בבית המדרש היום . אמרו לו תלמידך אנו
 ומימך אנו שותים . אמר להם אעפ"כ אי אפשר לבית המדרש בלא הידוש
 שבת של מי היתה . שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה . ובמה היתה
 הגדה היום . אמרו לו בפרשת הקהל . ומה דרש בה (דמ"ג ב) הקהל את
 העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד ונשים באות לשמוע
 טף למה . כדי לקבל שכר למביאייהם . אמר להם מרגלית טובה היתה
 בידכם ובקשתם לאברה ממני . ועוד דרש בה (ס) את ה' האמרת וגו'
 וה' האמירך היום וגו' אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני המיבה
 בעולם

מתנות כהונה

מזכרם כמו כאלו : אין רוכבין על סוס . עין לקמן ס' ט"ז : ה"ג האלהים שאלם אם כאלהים
 לא ילא : שכן פי' נמשך ועלה להראות לו וזמנמו צ"ב סוף פ' ל"א זה עיני לעשות תפיס
 פדפי' המעט ושינוי וכן צ"ב פ' ל"ד גבי פרו וכו' זה עין צדוק קרינות לומר ברכה
 נמשכת ונתנה לו בשביל הקרנות : לקבל שכר לנביאים . פירושו מלאכי במילתו צ"ב כה
 לרשות שכר לעושי רצונו כאלו דבר ועשו לי מקדש וכו' והלא שמים והארץ הוא מלא אלה לקבל
 שכר על העשייה לקיים מה שנא' ה' חפץ למען דרכו ויגדל מורה ויאמר ויבא מלאכו מטרת
 במסכת

בעולם דכתיב (טו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד . ואני אעשה אתכם חסידים בעולם (טז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ . ואף הוא פתח ודרש דברי חכמים כדרבנות למה נמשלו דברי תורה כדרכן לומר לך מה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה להביא חיים לעולם אף דברי תורה מכוונין לב לומדיהן מדרכי מיתת לדרכי חיים . אי מה דרבן זה מטלטל אף ד"ת יתיר אף ד"ת חסרים ולא יתירים . ת"ל נמועים מה נמיעה זו פרה ורבה אף ד"ת פרים ורבים . בעלי אסופות אלו ת"ה שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין . הללו אוסרין והללו מתירין . הללו פוסלין והללו מכשירין . שמא יאמר אדם הואיל והללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין היאך אני לומד תורה מעתה . ת"ל נתנו מרועה אחד אל אחד נתנן פרנס אחד אטרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא שנא' (שמש ט) וידבר אלחיים את כל הדברים האלה . אף אתה עשה אוגך כאפרכסת וקנה לך לב שומע את דברי המשמאין ואת דברי המטהרין את דברי האוסרין ואת דברי המתירים את דברי הפוסלין ואת דברי המכשירין . כלשון הזה אמר להם אין דור יתום שר' אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו : (יב) ד"א דברי חכמים כדרבנות . א"ר תנחומא ב"ר אבא מה הדרבן הזה מכוון את הפרה לחרוש בתלם שלה כך דברי חכמים מכוונים את האדם הזה לדרכיו של הקב"ה . א"ר תנחומא המשנה קראת אותו מרדע והמקרא קרא אותו דרבן ומלמד דכתיב (שמש ג) במלמד הבקר . וכן (ט"א) (יג) ולהציב הדרבן . א"ר נתן רמה נקרא מרדע שמורה דעה כפרה . למה נקרא שמו דרבן שרר בינה כפרה . ולמה נקרא מלמד שמלמד את הפרה לחרוש בתלם שלה . כך הם דברי חכמים דרים בינה בכני אדם ומורים דעה בהם ומלמדים אותם דרכיו של הקב"ה . וכמסמרות נמועים נמועים הם באדם כשהוא משמרם . ולמה נמשלו כנמיעה כשם ששרשיו של אילן משתרשים לכל מקום כך דברי חכמים נכנסים ומשתרשים בכל הגוף . בעלי אסופות אימתי הם כמסמרות נמועים באדם בזמן שבעל תורה נכנס לתלמוד והם נאכפים לשמוע . נתנו מרועה אחד ר' יוחנן מברך יום הראשון של חג ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות לולב ושאר כל הימים על מצות הזקנים . ר' יוחנש מברך בכל יום על

אסיפת אמרים

אמרים לך נאמר חיים כסודי : בפני אדון על כל חמסות סופרים י"ח : המיובה פירש"י פ"ק המעשים דהגינה שנה מיוחד : אעשה אחסס חטיבה גרסי' : מסמך זה חסר . מהסר וסלך סהמלוד' חוללת אותו ועיין כל זה במדרש קהלה : היאך ה"י למד בו' כי לא חדע איזה חסס חמת ועיין מהו בספר עין יעקב במידותין : באפרכסת פירש"י מריווי' שעל הכמיס שבו סופכין הסבוסה ויוד למטה על הכמיס לרוב ונתקן סס עד אשר דק : המשנה בו' . גלמן משנה נקרא הדרבן מרדע : ומקרא קרא גרסי' : במלמד הבקר . סוכמיס ד' : ולהציב הדרבן . שמואל ח' י"ג : בשווא משמסס גרסי' . ודריס הסמוס במסמרות לשון שמורה : משתרשים לכל מקום גרסיין : ומשתרשים בכל הגוף גרסיין : ושאר כל הימים כו' . שחמקדס דוקא מנות חתוב כל שבעה וצבולין צום ראשון מן הסורה ושאר הימים מדברי סופרים כדאיתא בפ' לולב וערבה וכדמפרש רמב"ם :

על נפילת לולב ואין ר' יהושע מודה לר' יוחנן שיום טוב הראשון דבר תורה הוא שנא' (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' ושאר כל הימים מדבריהם הם . אר"ש בר הלפתא בש"ר אחא סבר ר' יהושע כן ומה טעם עבד כן מפני שכתוב דברי חכמים כדרבנות וגו' נתנו מרועה אחד ר"ת ודברי חכמים מרועה אחד נתנו . (קהל יג) ויותר מהמה בני הודר ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר . ויותר מהמה בני הודר יותר מד"ת הוי זהיר בדברי סופרים וכה"א (שי ב) כי טובים דודיך מיין טובים דברי דודים מיינה של תורה . למה שאין אדם מורה כראוי מד"ת מפני שהיא סתומה וכולן סימנין שנא' (דברים ג) ולמדה את בני ישראל שיטה בפייהם סימנין בפייהם . אבל מתוך דברי חכמים אדם מורה כראוי מפני שהם פורשים את התורה . ולכך נמשלו דברי חכמים כדרבנות מפני שהן מדירין בינה בכני אדם . ד"א ויותר מהמה בני הודר א"ר אבא סדרונגיא אם יאמר לך אדם למה לא נתנו בכתב דברי סופרים כשם שנתנו דברי תורה אמור לו לפי שאי אפשר לכתוב כל דבריהם הה"ד ויותר מהמה בני הודר . מהו מהמה מה נכנסה כך אם באת לכתוב דברי סופרים למה שאילו באת לכתוב דבריהם אין קץ וסוף לדברים לעשות ספרים הה"ד עשות ספרים הרבה אין קץ . אבל מה יש לו לאדם לעשות שיהא מיינע בשור הרבה לחנות דברי חכמים הה"ד (קהל יג) ולהג הרבה יגיעת בשר . ד"א ולהג הרבה אם יגיעת הרבה בדבריהם הקב"ה מסור יצה"ר ממך . הה"ד בשר כמד"ת (ויקרא ג) ונתתי לכם לב בשר . ד"א ולהג הרבה יגיעת בשר אם יגיעת הרבה בלחג דברי חכמים הקב"ה מבשרך בשורות טובות הוי בשר . ד"א אם יגיעת בדברי חכמים אתה נעשה בשר הה"ד בשר . וכה"א (פלי ט) כי שרים ישורו : (יג) ד"א דברי חכמים כדרבנות א"ר ברכיה הכהן כדור של בנות כהדא ספירה של תינוקות שהן מלקטות וזרקות לכאן ולכאן כך הם דברי חכמים זה אומר מעמו זה אומר מעמו . יכול מפני שזה אומר טעם אחד זה אומר טעם שני שמא דבריהם פורחים הם ת"ל (קהל יג) וכמסמרות נמועים לא אמר וכמסמרות קבועים אלא נמועים . למה מפני שעשה אותם כמסמרות והמסמר שיש לו שושנה נוח לשלוף לכך אמר וכמסמרות נמועים שרשיון של אילן הנמועים קשים ליעקר . ולמה נמשלו דבריהם כמסמר לפי שהמסמר של ברזל שיש לו שושנה אע"פ שקשה נוח הוא ליעקר ושרשיון של אילן הנמועים אע"פ שקשים ליעקר אבל אין בהם כח ככתו של ברזל לכך נאמר וכמסמרות נמועים נתן לד"ת

מתנות כהונה

מדבריהם הם גרסי' : דודים חז"ל נקראים חזיים וערס להקפ"ס : סבנוין פניסס גרסי' . יסיס סלס כלידן . ל"מ נסס סל"ן : אבל מה יש בו . סי' לפי שא"ל לכותן משום כיוס ע"כ סלך חסס . פורשים מפורשים : מדירים בינה . עיין בערך ערך מלמד ומסלסס : סדרונגיא סס מקוס : למה לא נתנו . שדכריס בעל סס וי אחס רשלי לכתס סנל' על פי הדגיסס ה"לס וגו' : סה נכנסס כו' . דסס מהמס נוסריקון מה המס כלו' מה הנ"לס יסס לך מהס סהרי וי אססכ נכתוב כלס : ס"ג שאלו בלס לכתוב דגייסס : דרוי בשר . קרי ציס בשר לשון בוסיס : בשר כמו סס וסחוס : ספירה נלסס ססול מן ספי עול ככור כחקן במסכת בללסס סלול וסספיר : פורחים כלו' פוליס ויודיס ססס ולו

לד"ת כה של ברזל וכמטעי שרשיו של אילן . א"ר ברכיה הכהן ברבי אנו
 קוראין מסמרות ואין כתיב אלא משמרות . מה משמרות כהונה ולויה
 כ"ד אף ספרים כ"ד . הקיש דברי סופרים לד"ת שהן אמיתים כמותם .
 ד"א ובמסמרות משמרות כתיב מה משמרות כ"ד אף המסמרות כ"ד .
 בעי כמה מסמרים יהיו בו בסנדל . ר' יוחנן אמר ה' כנגד ה' ספרי תורה .
 רב הונא אמר ד' שנא' (דניס ג) ברזל ונהשת מנעליך וכימך דבאך . דרש
 ר' אחא בש"ר הנינא ט' . רבי היה נותן י"א על זה וי"ג על זה מנין
 משמרות . ד"א ובמסמרות נמועים המסמר הזה את קובעו ואע"פ שתהווה
 ותמלנו מקומו ניכר כך כל מי שפשמו בו חכמים יד אע"פ שחזרו וקבלוהו
 סופו ליטול שלו מתחת ידיהם . ד"א ובמסמרות נמועים בשעה שד"ת יוצאין
 מפי בעליהן כתקנן הם ערבים לשומעיהם כמסמרות נמועים . ובשעה
 שהם יוצאים ממוסמרים הם מרות לשומעיהן כמסמרות . כמסמרות בעלי
 אסופות אימתי הם נמועים ד"ת באדם הזה בזמן שבעליהם נאספים מהם .
 כל זמן שרבו קיים הוא היה מפליג לומר כל זמן שנצרך הרי רבו לפניו ואנו
 שואלו . מת רבו הרי יגע ביום ובלילה לקיים תלמודו . יודע הוא שאין לו
 למי לשאול . הוי אימתי הן נמועין באדם הזה בזמן שבעליהן נאספים מהם .
 נתנו מרועה אחד אע"פ שזה אומר מעמוזה אומר מעמו דבריהם של
 אלו ושל אלו כולחם ניתנו מן משה הרועה מה שקיבל מיהודי של עולם ;
 (יד) דברי חכמים כדרבנות . תני מנין אתה אומר שאם שמע אדם
 דבר מפי קטן שבישראל יהא בעיניו כשומע מפי חכם שבישראל ת"ל (ס)
 (י) והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום . ורא
 כשומע מפי חכם אלא כשומע מפי חכמים שנא' דברי חכמים כדרבנות
 מה

אסיפת אמרים

הסם לנודע נ"ט ולייגע ע"מ (י"ט) : ה' כנגד
 ה' דמשך תורה . יוד"ט מה שיעמדו הסמרים
 דמיס אלו נגד דברי קדושה . ופי' לפי ספרגולס
 סס גלי התנועה וע"י יגיע לאדם סגולמות ועל ג"ד
 סעול עומד מורה ג"ט עובדס כ"ו סכר ח"ט עדיף
 אחר כנגד ס' חומשי סורס . ר"ס סכר כנגד ס' סורס
 וסס ו' ימי כראשית ר"א סכר ג"ח עדיף אחר נגד
 ס' ידתי לידס ספק"ס מפולח סידדיו לעונר . ור'
 סס

מתנות כהונה

ולאו ורפ"ח בלי חוק : שושנה כספור וקסד
 כראש : אף ספרים גרסי' : לרברי תורה .
 כ"ד ספרים כולם הם דברי תורה ומקוש דברי
 סופרים להם : אף המסמרים כ"ד . עיין לקמן
 בסמוך : בעי כמה כ"ו . איבערף ה"ס לכ"ס
 סשינה כמה מסמרות יהיו ט בסנדל ויכרסולמו
 וכקלה ה"ג בשי : ה"ג כמה מסמרות יהיו ט
 בסנדל וכן הוא ביכרסולמו ב"ס כמה אשה ובפרס
 חלק ולקמן סוף מדרש קהל : ובימך וגו' . ש"ס מסמרות של נחושס וברזל במנעליך כמני
 ימך כיונת סכסוב ססס ז' : ה"ג ושלשה עשר ע"ז : ע"ז על מנעל ימין וכן על ססמאל
 ומסמרות אלו היו קובעין בו לחכר עור העליון על ספן ססמרון שדוכסן עליו והוא ססולרי
 וכן כסרפ"י ב"ס כמה אשה : מ' כנגד ט' ידתי לידס כן הוא במדרש קהל : ה"ג שפשמו
 ט חכמים יד . וכן מללחי במדרש קהל : שפשמו כו' . סרקהוהו כדווי או כחיפה סעל זה
 ססדו כמס' אטוט היו זסור כנחלקן סלל סכוס כו' : כרתקנן מסודריס כפיסה חליב"ה סלכסח
 כלי סקסוק : ממוסמרים ססליס מסודריס וחלקיס כדכר ססמסום : כמס ל' מסמס ודריס
 כמסמרות כוסריקון כמס מרות כלומר כססס יוללסס ממוסמריס סס מריס לשומעיהן :
 שבעליהם נאספים . שבעלי ססורס וסס ססמריס הגדוליס כססס וכסססי לעולמס סלל לרד
 סתלמד לוח ולחלק כד"ס מלחר סלון לו לסלול כדמפרס וסליל : ה"ג כל זמן סרבו קיים :
 ה"ג יודע הוא סלון כו' . מסס סכוסס ל' חמו זלסיה אחר כו דרך סימן סוב מרעס כוסריקון
 מסס רכינו ע"ס : ת"ל וסיה כו' . סמוס ססמט קדריס סלס ססמט מפי סהד גרעו ממנו וסס

מה דרבן זה מכון את הפרה לתלמיה להביא חיים לעולם כך ד"ת מבינים
 דעתו של אדם לדעת המקום . ולא כשומע מפי חכמים אלא כשומע מפי
 כנהדרין שנא' בעלי אסופות ואין אסופות אלא סנהדרין שנא' (מדרג יא)
 אספה לי שבעים איש מוקני ישראל . ולא כשומע מפי סנהדרין אלא כשומע
 מפי משה שנא' נתנו מרועה אחד שנא' (ששים ס) ויזכר ימי עולם משה
 עמו . ואומר (שמות ג) ומשה היה רועה . ולא כשומע מפי משה אלא כשומע
 מפי הקב"ה שנאמר נתנו מרועה אחד (סלסס ס) רועה ישראל האזינה .
 אחד שנאמר ה' אחד . הה"א (סי ז) עיניך ברכות כחשכון על שער בת
 רבים אפך כמנדל הלכנון צופה פני דמשק . עיניך אלו זקנים המתמנים
 על הצבור וכה"א (ששים סס) כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה ויעצם את
 עיניכם . ברכות מה ברכה זו אין אדם יודע מה שכתובה כך אין אדם
 עומד על דברי חכמים . כחשכון שנמרים בעצה ומחשבה . והיכן נמרים
 בכתי מדרשות על שער בת רבים . אפך כמנדל הלכנון צופה פני דמשק
 עשיתם את התורה קו לאליהו שאמרתו לו (מ"א ט) שוב לדרכך מדברה
 דמשק נאמר (מלאכי ג) זכרו תורת משה עבדי וגו' (ס) הנה אנכי שולח לכם
 את אליה הנביא וגו' . ויותר מהמה בני הוהר וגו' אמר הקב"ה כ"ד ספרים
 כתבתי לך הוהר ואל תוסף עליהם . למה עשות ספרים הרבה אין קץ
 כל מי שקורא פסוק שאינו מכ"ד ספרים כאילו קורא בספרים החיצונים
 הוי הוהר עשות ספרים הרבה שכל העושה כן אין לו חלק לעוה"ב . הה"ד
 אין קץ כמד"ת (ויאל י) ואתה לך לקץ הרי לך המוסף ספר מהו עונשו .
 ומנין שאף התונה ומתיגע בהן ת"ל ולהג הרבה יגיעת בשר . שאין בשרו
 נגערת מן עפרה . כהתיא דתנינן ואלו שאין להם חלק לעוה"ב כו' והקורא
 בספרים החיצונים : (מו) ד"א דברי חכמים כדרבנות ובמסמרות נמועים .
 מה המסמר הוה הנמוע בדת הוא מקיים הדפין כך כשהצדיקים נזורים
 הקב"ה מקיים דבריהם . תדע לך מיעקב בשעה שבוך מנשה ואפרים
 עשה את הקמן קודם לגדול שנא' (כראשית מה) וישם את אפרים לפני מנשה
 וקיים הקב"ה נזירתו ועליו אמר דברי חכמים כדרבנות אים תקדי כדרבנות
 אלא כדרבנות כשיעקב נזר שתהא הרבנות לאפרים קיים הקב"ה דברו
 במסמר הנמוע . ואמר הקב"ה הואיל ונזר יעקב על אפרים שיהא ראשון
 אף אני אשימנו ראשון לכל דבר . בשופטים ובהגלים ובמלכים ובקרבנות .
 דשופטים . יהושע שהיה שופט (כמדג י) למטה אפרים הושע בן גון ואח"כ
 נבעון בן יואש שהווא משבט מנשה . בהגלים שנא' דגל מהנה אפרים ואח"כ
 ועליו כמה מנשה . במלכים ירבעם בן נבט היה משל אפרים ואח"כ יהוא
 בן נמשי משל מנשה . אף קרבנות הנשיאים כשבאו לחקריב אפרים מקריב
 ראשון ביום השביעי ומנשה אחרון ביום השמיני . וכה"א ביום השביעי
 נשיא

מתנות כהונה

בעיך כאלו שמעתי : מה דרבן זה כו' . עד אם המקום ל"ג ל"ס במדרש קהל וסכון סלל
 וכן כלקוט קהל כסס ספרי ל"ג ל"ס : ויזכור ימי וגו' . סופיס דקרא רועס ללסו יפשיס
 ס"ג : אל סוסף עליסס . כטון ססר כן סוכל דונוממו כן סולל במדרש קהל : החיצונים
 ספרי מיטין : הדפין כססני' וסלחוס ססלס נעסס מסס : וקיים סקכ"ס . סססי קדמו לכל
 זכר סססוסס : כדרבנות סכלו וסלולר של סרכוסס סכל דכר סלללר כוללר מסימן ככד כד"ס

נשיא לבני אפרים ואח"כ ביום השמיני נשיא לבני מנשה. ועלו הכתוב
 אומר (וי' כ) ותגור אומר ויקם לך: (מז) קרבנו קערת כסף אחת וגו'.
 זה הקרבן הקריב לשם יעקב שהקדימו למנשה ולשם יוסף שבעבור אהבתו
 בירכן יעקב כל אותן הברכות. כמד"ת (נחל'ת) ויברך את יוסף ויאמר
 האלהים וגו' ואומר (ע) כך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים
 וכמנשה וגו'. קערת זה יעקב אל תקרי קערת אלא קערת שעקר הימין
 ממנשה בעד אפרים. כסף ע"ש (מנ'י) כסף נבחר לשון צדיק מה שאמר
 ליוסף וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגו'. שלשים
 ומואה משקלה כנגד ק"ל תיבות שיש מן וישת על ראש אפרים עד וישם
 את אפרים לפני מנשה. מורק אחד כסף זה היה יוסף שגורק מאביו ונמכר
 למצרים. אחד שהיה מלך במצרים כמד"ת (נחל'ת) כמעט שכב אחד
 העם וגו' וכה"א (ע) ויוסף הוא השליט על הארץ וגו'. כסף ע"ש כסף
 נבחר לשון צדיק שע"י חכמתו זכה למלכות כמד"ת (ע) אחי הודיע
 אלהים אותך את כל זאת וגו' אתה תהיה על ביתי וגו'. שבעים שקל
 בשקל הקדש שבא נבריאאל והוסיף לו אות אחת על שמו משמו של הקב"ה
 ולימדו ע' לשון שנא' (מנ'י) עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים
 שפת לא ידעתי אשמע. שאילולי כן לא היו המצריים מקבלים את יוסף
 לשלוט עליהם. שניהם מלאים סלת כלולה בשמן למנחה. יעקב ויוסף
 שניהם היו צדיקים נמורים ושניהם היו דומים זה לזה. אתייה כההיא דא"ר
 שמואל בר נחמני (נחל'ת) אלה תוקדות יעקב יוסף לא היה צריך קרייה
 למימר אלא אלה תולדות יעקב ראובן. למה נאמר אלה תולדות יעקב
 יוסף. ללמדך שהיה יוסף דומה לאביו בכל דבר מה יעקב נולד מהול אף
 יוסף נולד מהול. מה זה היתה אמו עקרה אף זה היתה אמו עקרה. מה
 זה נתקשית אמו מצער עיבורה אף זה נתקשית אמו בשעת הלידה. מה
 זה ילדה אמו שנים אף זה ילדה אמו שנים. מה זה אחיו מבקש להרגו אף
 זה אחיו מבקשים להרגו. זה אחיו שונא אותו וזה ג"כ. זה רועה וזה רועה.
 זה נשטם וזה נשטם. זה נגנב ב' פעמים (ע) כי נגב נגבתי יום ונגבתי
 לילה. וזה נגנב ב' פעמים (ע) כי נגב נגבתי וגו'. נגבתי יום ונגבתי
 ברכות וזה נתברך ב' ברכות. זה יצא חו"ל וזה יצא חו"ל. זה נשא אישה
 בחו"ל וזה נשא אישה בחו"ל. זה הוליד בנים בחו"ל וזה הוליד בנים בחו"ל.
 זה לוו אותו מלאכים וזה לוו אותו מלאכים. זה נתגדל ע"י הלום וזה נתגדל
 ע"י הלום. זה נתברך בית חמיו בשבילו וזה נתברך בית חמיו בשבילו.
 זה ירד למצרים וזה ירד למצרים. זה כלה את הרעב וזה כלה את הרעב.
 זה השביע בניו וזה השביע אחיו. זה מת במצרים וזה מת במצרים. זה
 נהגט וזה נהגט. זה עלו עצמותיו וזה עלו עצמותיו. הא לפי שהיה יוסף
 דומה לאביו לכך נאמר אלה תולדות יעקב יוסף. ולכך נאמר שניהם מלאים
 וגו' על יעקב ויוסף. כף אהת כנגד כף ימינו ששם על ראש אפרים. ולמה
 קרי

מתנות כהונה

כד משלם שערי מנח: ה"ג מן וישם על ראש אפרים: ה"ג וזה רועה זה נשטם זה נשטם:
 ה"ג לעיל כ"ב פ' פ"ד וס"ג רמ"ז ז"ל וכן הילקוט: נגבתי כו'. הלמן מוסב על המדבר מנח
 שהול עלמו נגנב: ב' נגב וגומר. שחמו מכרוהו לישמעאלים וישמעאלים למצרים: על סדר
 ס"ב

קרי לה אחת שהיא חשוכה מן יד השמאל. עשרה זכב כנגד י' תיבות
 שיש מן (ע) וישלה ישראל את ימינו עד והוא הצעיר. מלאה קמחת
 שראה יעקב דבר זה כרוה"ק שראוי היה אפרים שניה ימינו על ראשו.
 וכה"א שכל את ידיו כי מנשה הבכור השכילו ידיו לרוה"ק כמד"ת (מנ'י)
 משכילו לאיתן האזרחי. פר אחד בן בקר כנגד אברהם שנא' בו (נחל'ת)
 ואל הבקר רץ אברהם. איל אחד כנגד יצחק שכתוב (ע) ויקח את
 האיל ויעלחו לעולה תחת בנו. ככש אחד כנגד יעקב דכתיב ביה (ע) ו
 והכשבים הפריד יעקב. ולמה הקריב אלו ג' מיני עולות כנגד האבות כנגד
 הברכה שבירכם יעקב הה"ד (ע) ויקרא בהם שמי וגו'. שעיר עזים
 אחד להטאת כנגד יוסף שכתוב בו (ע) וישחמו שעיר עזים וגו'. ולמה
 הקריב זה כנגד יוסף לפי שכשם שבירכם יעקב ע"ש ג' האבות כך בירכם
 ע"ש יוסף ותלאם עליו שנא' (ע) כך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים
 כאפרים וכמנשה. ולזבח השלמים בקר שנים כנגד שתי ברכות שבירכם
 בתחלה יברך את הנערים ולבסוף כך יברך ישראל וגו'. אילים חמשה זוג'
 הרי ג' מינים כנגד ג' דורות שראה יוסף לאפרים שהיו נקראים ע"ש יוסף
 והיו בתי אבות שנא' (ע) וירא יוסף לאפרים בני שלשים. וכה"א (נחל'ת)
 אלה בני אפרים למשפחותם לשותלח וגו' ואלה בני שותלח לערן וגו'
 אפרים ושותלח וערן הרי ג' בנים של ג' דורות. למה היו של ה' כנגד ה'
 תיבות של וישם את אפרים לפני מנשה שמשם זכה אפרים להקריב ראשון.
 זה קרבן וגו' לפי שהקריב על סדר הזה התחיל הקב"ה מקלם את קרבנו
 זה קרבן אישימע וגו': (יו) ביום השמיני נשיא לבני מנשה נמליאל בן
 פהצור. הה"ד (קמ"ח) אני פי מלך שמור וגו'. אם יאמר לך המלך
 שיהא מוראו עליך ותשמור נזירתו שמור נזירת פיו וכה"א (דני' י) שום
 תשים עליך מלך שיהא מוראו עליך ואומר (יס"ט) כל איש אשר יסרה
 את פיך וגו'. ואין אני האמור כאן אלא אימת מלכות כשם שאמר פרעה
 ליוסף הה"ד (נחל'ת) ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים
 איש את ידו וגו'. מהו אני פרעה כך אמר פרעה ליוסף אע"פ שאמרתי
 לך אתה תהיה על ביתי וגו' שעשיתך מלך על כולם הוזהר שתנהוג בי
 כבוד והמליכני עליך. לכך אמר אני פרעה כלומר שתהא אימת מלכותי
 עליך. ודכוותיה (שמו"ו) וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' למה צריך כאן לומר
 אני ה' אלא אמר הקב"ה למשה אע"פ שעשיתך אלוהו של פרעה כמד"ת
 (ע) ראה נתתיך אלהים לפרעה הוזהר להיות אלוהותי עיךך שלא עשיתך
 אלוה כי אם לפרעה דברו. הווי אני פי מלך שמור. האני שיאמר לך פי
 המלך שתהא אימתו עליך שמור שלא תמרוד על צווי. וכול אפילו יאמר
 לך לעבור על דברי המקום. ת"ל (קמ"ח) ועל דברת שבועת אלהים בא
 הכתוב להודיעך שדברת שבועת אלהים יהיה עליון על צווי מלך ב"ז.
 שתבטל רצון המלך מפני רצון אלהים. ותקיים כל הדברות שבתורה
 שנבטסת בשבועה עליהם לקיימן כמד"ת (דני' ט) לעברך כברית ה' אלהיך
 ובאלתו

מתנות כהונה

ה"ג גמ"ו. האני אותו מלם אל שיאמר לך שרומם על אומנו וכדלעיל ועין במדרש קמ"ח:
 ס"ב

תבהל מפניו בעת שנכנס לבית לעשות מלאכתו והיה הבית פנוי שלא היה שם אדם שיראהו כמד"ת והיה כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש וגו' וכאת ותפשה בכנודו כדי שישכב עמה אעפ"כ לא נתבהל מן מעשיה והלך לו לחוץ כמד"ת ויעזוב בנדו בידה וינס ויזא החוצה . לכך נאמר אל תבהל מפניו לא נתבהל מפנאי הבית אלא שננס והלך לו . אע"פ שאמרה לו שאם לא ישכב עמה היא אומרת לבעלה שחוא הפין לאנסה ובעלה הורגו ואין מי שימחה בידו לפי שהיה עבדו אעפ"כ לא עמד לעשות תאותה כשביל אותו דבר רע שהיא מנומת לעשות לו . לכך נאמר (קבלה ה) אל תעמוד בדבר רע כי כל אשר יחפוץ (אמהים) יעשה . ומנין אתה למד שהיתה מנומת לו כך . מן סוף הדברים . כיון שראתה שלא הועילה במעשיה ראה מה עשתה ותקרא לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר וגו' ויהי כשמעו וגו' ותנה בנדו וגו' ותדבר אליו וגו' ויהי כהרומי קולו וגו' . (סג) באשר דבר מלך שלטון וגו' מה שכר נתן לו הקב"ה על כך השליטו על ארץ מצרים הה"ד כאשר דבר מלך וגו' כמד"ת (גלגלים ה) וידבר פרעה אל יוסף בחלומי הנני וגו' . שלטון כמד"ת (סג) לכו אל יוסף אשר הוא השליט על הארץ . ומי יאמר לו מה תעשה כמד"ת (סג) לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו . כ"כ למה על ששמר את המצות הה"ד (קבלה ה) שומר מצוה לא ידע דבר רע . מהו לא ידע דבר רע שאותו דבר רע שאמר שר המשקים כמד"ת (גלגלים ה) ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחיים וגו' דבר כאן בנגעת יוסף נ"י דברים . נער שהוא שומה כמד"ת (משלי כג) אולת קשורה בלב נער . עברי שונא . עבד שאינו ראוי למלכות . אעפ"כ לא ידע יוסף אותו דבר רע כלו' שלא ננע בו הדבר . שמלך . (קבלה ה) ועת ומשפט ידע לב חכם זה היה יוסף שנקרא חכם כמד"ת (גלגלים ה) אין נבון וחכם כמוך . והיה יודע עשתיו ליתן הדין אילו ננע באשת פוטיפר לפיכך פירש ממנה הה"ד (סג) ולא שמע אליה לשכב אצלה בעוה"ז להיות עמה לעוה"ב . ד"א ועת ומשפט ידע לב חכם זה הקב"ה שכתוב בו (איוב ט) חכם לב ואמין בה הביא עת על יוסף לשלם לו שכרו במשפט מדה כנגד מדה . הא כיצד הוא שלם כיצרו ולא ננע בה לפיכך נעשה שליט כמד"ת ויוסף הוא השליט על הארץ . הוא לא שמע לה כמד"ת ולא שמע אליה לכך המליכו הקב"ה על מצרים כולה והיו כולם נשמעים לדברו כמד"ת (גלגלים ה) אשר יאמר לכם תעשו . פיו שלא נשק בעבירה לפיכך על פיך ישק כל עמי . הוא אמר לה איננו גדול בבית הזה ממני וגו' כדי והריחה מעליו לפיכך אתה תהיה על ביתי . הוא לא תפש לה והיא תפשתו בידיה כמד"ת ותתפשטו בכנודו וגו' לפיכך ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ותן אותה על יד יוסף . הוא עזב בנדו בידה לפיכך וילבש אותו כנדי שש . הוא לא הרכין צואתו לעבירה לפיכך וישם רבדו הוזהב על צוארו . הוא לא רכב עליה לפיכך וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו . היא קראה לאנשי ביתה על כך כמד"ת ותקרא לאנשי ביתה וגו' לפיכך (סג) ויקרא לפניו אברך . הוא נתן אל בית הסוהר על כך כמד"ת (סג) ויתנהו אל בית הסוהר לפיכך ונתן אותו על כל ארץ מצרים . הוא לא נתן עינו בה ולא במצרות בעת שמלך כמד"ת (סג) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין שעיקם עינו מאשת פוטיפר

פוטיפר ומן המצרות בנות צעדה עלי שור ולפיכך עלי שור . א"ד ראוהו מהו עלי שור אמר הקב"ה עלי לשלם שכר אותה העין . כיצד שנו רבותינו שהיו אוכלים במקדש קדשים קלים תוך החומה לפניו מחומת ירושלים . אבל בשילה שהיה חלק יוסף אוכלין אותן בכל הרואה . הוי עלי שור כמד"ת (איוב י) לא תשורני עין רואי . א"ר עזריה א"ל הקב"ה ליוסף אתה שמרת מצות לא תנאף שהיא שביעית בדברות ולא נאפת באשת פוטיפר . וגם שמרת מצות לא תננוב שהיא שמינית בדברות שלא נגבת ממונו של פוטיפר ולא נגבת מקור אשתו כמד"ת (סג) ועין נואף שמרה נשא לאמר לא תשורני עין וסתר וגו' . יבא העת שאני פורעם לך . למחר כשיבאו הנשיאים להביא בהנחת המזבח יהיו נשיאי שני בניך אחד מקריב ביום ז' והשני ביום ה' ואין שכט אחר מפסיק בין שני בניך כשם שאתה לא הפסקת בין לא תנאף ללא תננוב . שכן כתיב ביום השביעי נשיא לבני אפרים וגו' ביום השמיני נשיא לבני מנשה וגו' לכך נאמר ועת ומשפט ידע לב חכם : (יט) קרבנו קערת כסף אחת וגו' . אל תקרי קערת אלא עקרת כנגד יעקב שעקר את הבכורה מראובן ונתן אותה ליוסף (גלגלים ט) ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך וגו' . כסף כמד"ת (משלי י) כסף נבחר לשון צדיק כמה שאמר אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי . שלשים ומאה משקלה כשירד יעקב למצרים בשביל יוסף בן ק"ל שנים היה שנא' (גלגלים ט) ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה . מזרק אחד כסף כנגד יוסף שנוק מאביו ונמכר למצרים . כסף על שם כסף נבחר לשון צדיק מה שאמר לאביו (סג) לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו . שבעים שקל בשקל הקדש שעל ידו ירדו ע' נפש למצרים . שניהם מלאים וגו' יעקב ויוסף שניהם היו צדיקים נמורים ושניהם העמידו שבטים . כף אחת עשרה זהב וגו' כנגד חבלי מנשה עשרה שנא' (יסט יז) ויפלו חבלי מנשה עשרה . פר אחד בן בקר וגו' איל אחד וגו' שעיר עזים אחד וגו' הרי נ' כנגד נ' דורות שראה יוסף מן מנשה שנמלו חלק בארץ שנא' (גלגלים ז) גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף וכה"א (גמדג ט) בני מנשה למכיר משפחת המכירי ומכיר הוריד את נלעד אלה בני נלעד איעזר וגו' . מכיר ונלעד ואיעזר הרי נ' דורות שהיו בתי אבות שנקראו על שם יוסף כי מנשה ע"ש יעקב נקרא כמד"ת (גלגלים ט) ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך מצרימה לי הם . והרכיעי זה הית יאיר בן מנשה שנטל חלק בארץ כמד"ת (גמדג ז) ויאיר בן מנשה הלך וילכד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר . נ' מיני עולה שהקריב היו כנגד בני מכיר בן מנשה . ושעיר החטאת היה כנגד יאיר שלא הוריש חלקו לבניו כי לא היו לו בנים ולכך קראן על שמו

מיתות כהונה
 דלס שניך לסיים נגטס : שכר אמו עין .
 דס שור לשון נאס ודלקטן : שהיה חלק
 יוסף נכסי : בבבל כדוהס . בכל מקום שהיו
 יענין ללאות העיר כן הוא כפ' במרה דזכמים :
 פי לא סיס לו כסיס זה מרס על הסלס כסח'ל לשון עכרה סוס כמי סלס מסיס בן לזכרס :
 פוטיפר

שמו שלא היה לו זכר וירשו הלקן בני מכיר אחיו. ולזכה השלמים ב שנים כנגד שבט מנשה שנחלק לשנים ולקח ב' חלקים בארץ חציו בע הירדן וחציו בארץ כנען. אילים המשה עתודים המשה כבשים בני ש המשה הרי ג' מינים כנגד ג' דברים שעשה יוסף בשביל מנשה שה מבקש לנדרו על אפרים אחיו. האחת (נחלשית טז) ויקח יוסף את שני את אפרים כימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל והשנית ויתמך יד אביו להסיר אותה מעל ראש אפרים על ראש מנשה והשלישית (טז) ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור וגו'. לו היו של ה' ה' כנגד ה' נשים משבט מנשה שנמלו חלק בארץ. אלו בני צלפחד ה' כבוד' (נמדדג טז) כן בנות צלפחד דוברות נתון תתן להם את נחלה וגו'. והן היו המש שנא' (טז) ואלה שמות בנותיו מחלה בעה והגה ומלכה ותרצה. וכן יעקב הזכירן בברכת יוסף שנא' (נחלשית טז) בנות צען עלי שור אלו בנות צלפחד שנמלו חלק בארץ. ד"א למח ה' ה' הברכה שבירכן יעקב וידגו לרוב בקרב הארץ והנים נבראו ביום החמישי זה קרבן נמליאל וגו' כיון שראה הקב"ה שהקריב קרבנו על הסדר ה התחיל מקלס את קרבנו זה קרבן נמליאל : (כ) ביום התשיעי נשיא לב בנימן אבידן בן גרעוני. רבה הקריב בנימן אהר בני יוסף לפי שבע שהיתה השכינה בחלקו של יוסף בשילה כך שרתה בחלקו של בני במקדש בירושלים. ד"א ע"ש שאה"ב (נחלשית טז) לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את נבורתך ולכה לישועתה לנו. קרבנו קערת כסף אחת אל תק קערת אלא קערת כנגד רחל שהיתה עקרת הבית. היא היתה עיט ביתו של יעקב שנא' (נחלשית טז) בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימן ואם (טז טה) מתה עלי רחל. כסף אחת שמתפלתה נולד בנימן שנאמר (כ) ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף ה' לי בן אהר. ועליה נאמר (נחלשית טז) נבחר לשון צדיק לשון צדקת. שלשים ומאה משקלה שגולד בני כשהיה יעקב בן ק' שנה ולכך נקרא שמו בנימן. בן ימן שגולד כשה אביו בן ק' שנה. והוא היה בן ל' שנה כשירד למצרים הרי ק"ל. מוז אחד כסף הוא מורק הוא נביע כנגד יוסף שביהן צדקות אחיו בנימן ע אודות הנביע. וכיון שראה יוסף שמסר יהודה נפשו על בנימן הו צדקות אחיו והתודע להם. ולפי שהיה יוסף שותה יין נבביע שחשב שבעים לכך היה משקל המורק שבעים שקל בשקל הקדש. שניהם מלאים שניהם היו שוים יוסף ובנימן שהמשכן הוקם בחלק יוסף בשילה וביהמ"ד בחלק בנימן בירושלים הוי סלת כלולה בשמן למנחה. קף אחת עשרה זהב כנגד עשרה בנים שהיו לו רבנימן כשירד למצרים שנא' (נחלשית טז) ובני בנימן בלע ובכר וגו'. והיו כולם צדיקים הוי מלאה קמרת. פר את בן בקר וגו' הרי ג' מיני עולה כנגד ג' פעמים שנבנה ביהמ"ק בחלקו. את בימי שלמה ואחת בימי עולי הגולה והשלישית לימות המשיח. שעו עזים

מתנות כהונה

אלו בנות לפחד. עיון לקמן פ' כ"א ובמדרגות לונקלס פ' ויחי : מתה עלי. הוי פרא נחש עולו לשיק ולמי מה שחולל שמתה על פליח נדרו הוי יא יסיה שיק נאמס : כנגד הברכה נרטי : לשון דקס. זו רחל : שבירין ל' כהמס נרטי : שחשבונו ע'. יין נחמס

עזים אחד לחטאת כנגד הכנין שבנאו חורדום שנבנה ע"י מלך הומא והיה לו בנינו לכפרה על שהרג חכמי ישראל. ולזכה השלמים בקר שנים כנגד שני מלכים שיצאו מבנימן שאול ואיש בשת. ד"א כנגד שני נואלים שיצאו ממנו מרדכי ואסתר. אילים המשה עתודים המשה כבשים בני שנה המשה הרי ג' מינין של ה' ה' כנגד ג' מעלות של ה' ה' שנמל בנימן ואלו הן (טז טז) ותרכ משאת בנימן ממשאת כלם המש ידות ולבנימן נתן שלש מאות כסף והמש הליפות שמלות והשלישית זה היה מרדכי שהיה משבט בנימן שזכה ללבוש המשה לבושי מלכות שנא' (אסתר ט) ומרדכי יצא מלפני המלך וגו'. זה קרבן אבידן וגו' כיון שהקריב על סדר הזה התחיל הקב"ה מקלס את קרבנו זה קרבן אבידן וגו' : (כא) ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן עמישדי. הרי נותרו ג' שבטים דן ואשר ונפתלי מת ראה דן להקריב תחלה להם. לפי שאביו הקישו ליהודה. כמד"ת (נחלשית טז) דן ידין עמו וגו' כמיוחר שבשבטים זה יהודה לפיכך היה ראש לאלו שנשארו כשם שיהודה היה ראש לכולם. קרבנו קערת וגו' הרי זה הקריב קרבנו כנגד שמשון לפי שברכת יעקב לדן לא היתה אלא ע"ש שמשון. וגם נבורת שמשון לא היתה תמויה אלא בניוהוהו לכך הקריב נשיא דן על הסדר הזה. הה"ד קרבנו קערת כסף זה היה נזיר מהרה ולכך קרא לו קערה שהוא היה מביא להם. שלשים ומאה משקלה מן (נמדדג י) וזאת תורת הנזיר עד ואחר ישתה הנזיר יין ק"ל תיבות. מורק אחד כסף שבעים וגו' שאותה שעה הותר לשתות יין הנשתה במורק שחשבנו ע' הוי יין. ד"א למח שבעים כנגד נזיר שנמסא שזנקה נזירותו כמד"ת (טז) ודימים הראשונים יפכו כי טמא נזרו. ויש בו ע' תיבות מן כל ימי נזרו קדוש הוא לה' עד כי טמא נזרו. ד"א רמה שבעים כנגד שבעים אותיות האמורות בברכת דן מן דן ידין עמו וגו' עד ויפול רוכבו אהור על שפיטת שמשון לפי שפסקו האחרון לישועתך וגו' לא אמרו יעקב אלא על שמשון. ולכך קרא מורק שזנקה שמשון מן אחיו שלא רצה לישא אשת מבנות אחיו כי אם מבנות פלשתים. ד"א מורק ע"ש שקראו נחש ושפיפון שהם גורקים על הארץ שהיו להם רגלים והולכים על גהון. וכן שמשון היה היגר בשתי רגליו. מורק ע"ש (נחלשית טז) ויפול רוכבו אהור. שניהם מלאים וגו' שזנקה מומאה ונזיר מהרה שניהם צריכין סלת הלוח מצות נלוות בשמן לפי שזנקה מומאה אינו יוצא בקרבן שמביא על מומאחו ואינו יכול לשתות יין עד שיביא עוד קרבן על נזירות מהרה. ד"א שניהם מלאים סלת וגו' לפי ששמשון בין קודם שנתגלה שער נזרו בין לאחר שנתגלה

מתנות כהונה

פ' בנינו לכפרה. להודום כלאי' נס"ק דכ"ז : מה ראה דן להקריב נרטי : במיוחד נרטי נרטי : שהוא הוי מביא להם. סמיר ביום סנגלמו כמנוב נכרשח מיר : ה"ז הנשתה במורק שמשון : ה"ז ע' מינוב מכל ימי מרו : ה"ז כנגד ע' אותיות האמורות נכרשח דן : שפיטת שמשון ישראל : והולכים על גהון. עכשו פולכים על גהון שמשון שפסית הנחש את מוס קץ הקב"ה את רגליו : בשתי רגליו. דכסיפ פסיפון ופסי הוא חגר מרגל א' מדכתיב נבי כנסס ויך פסי וכואו הוי חגר כרגל א' דכתיב ותלחץ את רגל בלעם : פ' : שיביא עוד קרבן על מירוס כ' עד הוי כמיר כ' : ה"ז לאותו נילוח ולאחר נילוח

שנתגלה שער נזרו היה כנזיר מומאה שעל שמימא עצמו בניהה היא נרמ
 לו לאותו גילוח. ולאחר גילוח הרג שמשון בפלשתים דכתיב (שופטים טו) ויהי
 המתים אשר המית במותו רבים מאשר זמית בחייו. כף ארת עשרה זה
 כנגד י' דברים האמורים בין שנוזר אסור בהן. ואלו הן (במדב' ו) מיני
 ושבר יזיר הרי שנים. חומץ ויין וחומץ שכר לא ישתה הרי ד'. וכל משהו
 ענבים לא ישתה הרי ה'. וענבים להים ויבשים לא יאכל הרי שבעה. מ
 ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין הרי ה'. מהרצנים ועד זג לא יא
 הרי י'. למה היתה של זהב לפי שהיין אדום הוא כמד"ת (משנ' ג) אל ת
 יין כי יתאדם והזהב אדום. למה היתה מלאה קמרת שכל המזיר עצ
 מן היין צריך לעשות רש"ש שנא' (במדב' ו) לנדר נדר גזיר להזיר לה'. פ
 אחד בן בקר וגו' הרי כאן ג' מיני עולה כנגד ג' מינין שהנזיר מוזהר עליה
 שתיית יין ואכילת ענבים ומומאת מת. שעיר עזים אחד לחמאת כנג
 אזהרת שער כמד"ת (ע) קרוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ד"א ג' מיני
 עולה כנגד ג' אזהרות שהזהיר המלאך לאם שמשון הה"ד (שופטים י) ס
 אשר (יעשה) יצא מגפן היין לא תאכל ויין ושכר אל תשת וכל מומאה א
 תאכל. והשעיר כנגד האזהרה של שער הה"ד (ע) ומורה לא יעלה
 ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער. ולובה השלמים בקר שנים כנגד ש
 דברים שמשלו אביו לנחש ושפיפון שנא' (בשופטים ט) יהי דן נחש עליו ד
 שפיפון עליו אורה וגו'. ד"א כנגד שנמשל בשני דברים מפי שני בני אדם
 יעקב משל אותו לנחש ושפיפון. ומשה לנור אריה שנא' (דברים ג) דן ט
 אריה. ד"א כנגד ב' פעמים שכתוב עליו שהוא שפט את ישראל ב' ש
 ואלו הן (שופטים טו) וישפט את ישראל בימי פלשתים כ' שנה (ש' טו) וה
 שפט את ישראל כ' שנה ללמדך שב' שנה שפט את ישראל בחייו כנגד
 אחר מיתתו היה מוראו של שמשון על פלשתים וישבו בהשקט. ד"א כנג
 ב' עמודי התוך אשר הפיל. אילים המשה עתודים המשה כבשים ב
 שנה המשה למה ג' מינים כנגד ג' מינים של קרבנות שהיה מביא נו
 מומאה שתי תורים או שני בני יונה אחד לחמאת ואחר לעולה וכבש
 שנתו לאשם. למה היו של חמשה המשה כנגד ה' מינים שהיה מביא נו
 סהרה כבש לעולה וכבשה לחמאת ואיל לשלמים וסלת חלות ורקיקי מצ
 ומנתחם ונסכיהם. ד"א למה ג' מינים כנגד ג' פ' שהכה שמשון בפלשת
 בחייו ואלו הן (ש' ט) ויך מהם שלשים איש (ש' טו) ויך אותם שוק ע
 ידך וגו' ויך בה אלף איש. היו הג' מינים של ה' ה' הרי ט"ו כנגד הג'
 שנעשה לו בלחי ונקרא המעיין על הנס שנא' (ע) על כן קרא שמה עין
 הקורא אשר בלחי והן ט"ו אותיות. זה קרבן אחיעזר יגו' כיון שראה הקב"ה
 שהקריב על סדר הזה התהיל מקלם את קרבנו זה קרבן וגו' (כב) בוס
 עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פנעיהל כן עברן וגו'. מה ראה נשיא אשר
 להקריב אחר נשיא דן לפי שדן נקרא שמו ע"ש דין ואשר נקרא שמו ע"ש

מתנות כהונה

סדר : שעיר דגש כמו שער : מפי ג' בני אדם נכסי' : כבש לעולה וכבשה לחמאת.
 מלתא ה' לפי' תפינו לנו כמדא וכן מנחתם ונסכיהם חדא מלתא ה' ש'ין נסכים בלח מנת
 לפיכך נקרא בכל מקום מנחת נכסים : מ"ו אסוחה. שם המשין עין הקורא אשר בלחי
 10

וישורו לפיכך צוה הקב"ה להקריב אשר אחר דן שצריך הדיון לאשר דינו
 מד"ת (שפיט' ה) דרשו משפט אשרו חמוץ. קרבנו קערת כסף וגו' א"ר
 גהומא כל השבטים לשם נאולתן של ישראל ולשם שבחן נקראו
 אשורו אתכם כל הנשים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות. ולשם
 עבדן כמד"ת (ספלים קמז) אשרי העם שכבה לו אשרי העם שה' אלהיו.
 אין אישורן של ישראל אלא על שבתו בהקב"ה להיות להם לאלהים
 הקב"ה בחר בהם להיותם לו לעם סגולה ולפיכך כשבא נשיא אשר להקריב
 קריב קרבנו ע"ש הכהונה שבתו הקב"ה בישראל מכל האומות כמד"ת
 (שפיט' יג) וכך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגולה וגו'. ועליהם נאמר
 (ספלים ס) אשרי תבחר ותקרב וגו'. ולכך הקריב קרבנו קערת כסף כנגד
 י"ה שהם היו תחלה לאברהם. שלשים וזאה משקלה אלו ע' בני נח
 ששים מלכות שאמר שלמה (ש' ו) ששים המה מלכות. ומי היו י"ו בני
 מורה וישמעאל וי"ב בניו ועשו וי"ז בניו ובני בניו. כיצד בני אליפו הרי
 ואלו הן (בשופטים ט) בני אליפו תימן אומר צפו ונתעם וקנו (ש' ב) ה
 תמנע ועמלק הרי הם ה' עם אליפו. תמן כתיב בני אליפו בכור עשו אלוף
 תימן וגו' אלוף קרח אלוף געתם אלוף עמלק וגו' הרי ט' ורעואל עם בניו
 שנא' בני רעואל נחת זורה שמה ומוה הרי י"ד. ובני עשו ג' יעוש ויעלם
 קרח ונ' הרי י"ז. וי"א אלופים שהושב בסוף שנא' ואלה שמות אלופי עשו
 משפחותם בשמותם אלוף תמנע וגו' הרי ג'ו'. וא"ת והלא הם נ"ח תמנע
 תו של אליפו היתה. וגו' מלכי אדום שהיו מזרע אדום ואלו הן בלע בן
 עזר והוא הנקרא ע"ש עשו שהיה בלע ומכר בכורתו בשביל בליעתו. בן
 עזר בנו של מי שעשה עצמו ככהמה שנא' (בשופטים ט) הלעיטני נא מן
 האדום האדום הזה כי עיף אנכי כמד"ת אין אובסון את הגמל אלא
 לעיטמן אותה. והשני יובב בן ורח מבצרה ובצרה מן אדום היתה שנא'
 מי זה בא מאדום המוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבשו צועה
 כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע. והג' חשם מארץ התימני ותימן
 ארץ אדום שנא' (שופטים ה) והתו נבוריך תימן למען יכרת איש מהר
 עש מקמל. אבל שאר המלכים משאר מקומות היו ומשאר אומות הרי
 ולמה קרא לכל אלו קערות ע"ש שפסלן הקב"ה ואין קערה אלא לשון
 דעת כמד"ת (ויקרא יג) שקערורות ירקקות. כסף ע"ש הרפה שילכו כולם
 הדפות לדראון עולם. ומנין לכסף שהוא לשון הרפה שכן בלשון ירושלמי
 חיון לתרפה כסופא. מזרק אחד כסף אלו ישראל שהפריש הקב"ה מהם
 כמד"ת (ספלים קס) כי יעקב בחר לו יה וגו'. ואומר (ישעיה ט) ואקח את
 איבים את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען ואריכה את
 זרעו

מתנות כהונה

אישורו חיוק וכדמפרט ואזיל : ה"ג אלו ע' ג' ע' ושיין כפ' מה וספולס' כן וע' לעיל כפ' זו
 לש : ורעואל עס בניו ס' נכסי' : כבהמה
 מעבר דרים כמו בעיר כד"א וחס בערנו :
 בלע ל' בלען זלל וסוכה : שפסלן נכסי' : מהם נכס' . נניאום עסס ממוכס ומוסס שלם
 סליאס

אסיפת אמרים

סוג (סס) : ולכך הקריב קרבנו קערת כסף כ'
 סלסיס ומלס משקלס כנגד סוג'ס סכיו סחלס
 לסכסיס סל' ע' כני נח כל' (י"ט) : מירק א' ב' .
 ס

זרעו ואתן לו את יצחק. שבעים שקל בשקל הקדש וגו' כמד"ת (דברים י) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה וכולם היו קדושים. שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה שלאומות ולישראל שלה הקב"ה נביאים מזה בהם היו למנחה כמד"ת (שעש"י) ונחה עליו רוח ה' ואומר (במדבר יא) ותתן עליהם הרוח ולכולם רצה הקב"ה ליתן תורתו שנא' (דברים לג) ויאמר ה' מסיני בא וגו'. כף אהת מכולם לא בחר הקב"ה אלא בישראל וע"ז (ש"ו) אהת היא יונתי תמתי אהת היא לאמה ברה היא לילדתה וע"ז (ש"ו) מאושרים מכל האומות כמד"ת (ס"ט) ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשטי ויהללוה. אלו האומות. ולמה בחר בהם הקב"ה שכל האומות פסלו את התורה ולא רצו לקבלה ולא בחרו בהקב"ה ובתורתו שהיא ה' ספרים כנגד ה' אצבעות שבכף. וקבלו ה' הדברות כסיני הוי כף אהת עשרה זהב. מהו מלאה קמרת שכולם אמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמעו קבלו עליהם ת"ת והמעשה. פר אחד בן בקר וגו' נ' מיני עולה אלו למזבח כנגד נ' כתרים שנתן הקב"ה לישראל על זאת כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. כתר תורה זה הארון שכתוב בו ועשית עליו זר זהב. כתר כהונה זה מובח הזהב שכתוב בו ועשית לו זר זהב סביב. כתר מלכות זה השלחן שכתוב בו ויעש לו זר זהב סביב. שעיר עזים וגו' כנגד שם מנוה הוא המעשה כמה דתנינן לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה י"ב שהמעשה הוא מכפר על האדם כהתוא דתנינן תשובה ומע"ט כתיב בפני הפורענות. ואותו כתר הוא כנגד המנורה לקיים מה שנא' (שע"ו) כי נר מצוה ותורה אור. למה נקראת התורה אור שהיא מאירה את האדם מה יעשה. ולפי שהתורה מלמדת את האדם כיצד יעשה רצון המקום לפיכך שבר התלמוד גדול וגדול המעשה יותר מן העושה שנא' (שע"ה) כי היה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם. ולזה השלמים בכך שנים שנתן הקב"ה לישראל שתי תורות תורה שבכתב ודבורה שבע"פ. נתן להם תורה שבכתב שיש בה תרי"ג מצוות כדי למלאם מצוות

אסיפת אמרים

עד וכולם היו קדושים. כוונת הסוק להכנס שישראל הניבוס נגד כל ע' אומות ע"פ דמותה כדקיי דר"א יב גבולות עמים למספר י"ב כשבעים נפש ירדו אבותינו נגד ע' עמים וזו שמסוים סמדת אולם כיון קדושים דומים דמ"ט עמים של מעלה שנקראו קדושים: ולא בחרו. ל' וס' כתר. (שע"ג): קבלו עליהם ת"ת המעשה כו'. לפי שמעשה כו'. ה' קבלו עליהם ת"ת כו' שידעו שיהי נעשות ולוה קראם ה' מעשה וקיי קדמו נעשה

מתנות כהונה

אלהם כדי שישמעו לו: ה"ג מסיני זה וגו' גרסי'. ודקשו חכמינו ז"ל מלמד שהיו הקדושים כדון הוא על כל האומות שיקבלו את התורה ולא לו כדל"אם כפרק קמח דע"ז: ת"ת והמעשה. וכן כ"ף צמולאו כ"ף פ"ל כנגד נעשה ושמע: ה"ג זר זהב סביב סביב מלכות זה השלחן שכתוב בו ויעש לו זר זהב סביב: שם טוב. הוא כתר הרביעי והשליש על ג' הראשונים כדל"אם במסכת אבות וישן במעשה רבס פ' ל"ד ובמדקס קלסם כפסוק טוב שם משמח טוב: מה יעשה. מה שיעשה: המעשה המלמד ויכסה חסם למשוח דקס כד"א גס מעשה: ועבודת הדקס. זה סכסוי' מסוה עבדס המניחם לנדקס כדל"אם כפ"ק דב"ב: בדי למלאה כו'. מכל ה' מישכאל יוכל לקיים מצוה מה שלם סיה כן א"ע לא היו המעט רבות כן פי' הרמב"ם כפ' אלו ה' הלוקח וכן פי' הווכר פרסם קדושים וכן סוה כסדר עקדים מחמר א"י פ' ל"ג ורש"י פי' ה' שלם וכן כפסוק ללוות מצוה הרבה והאבות סרסם על שקיים ורמזים וצלות שאלו ק' אדם שאלו קן כסס אלא כדי שיקבלו סכר אומם המודקס מהם והמדקס היה נוסח לפי האור וסרמכ"ס

מצוות ולכותם שנא' (ס"ט) ה' הפין למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. נתן להם תורה שבע"פ להיות מצויינין בה משאר האומות שעל כך לא נתנה בכתב כדי שלא יזייפוה או"ה כשם שעשו תורה שבכתב ויאמרו שהם ישראל וע"ז אמר הכתוב (ס"ט) אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו. אמר הקב"ה אם אכתוב לישראל רובי תורתי זו המשנה שהיא גדולה מן המצוות כמו זר נחשבו. אילים המשנה עתודים המשנה כבשים בני שנת המשנה אלו נ' מיני שלמים כנגד כהנים ליום וישראלים. ד"א כנגד נ' גדולות שנתן להם הקב"ה כשכר שקבלו את התורה ואלו הן סגולה ממלכת כהנים וגוי קדוש שנא' (שמות יט) והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכה כהנים וגוי קדוש. הם היו הנ' מינין מן ה' ה' ועולה חשבונם מ"ו כנגד התורה שהיא ה' ספרים. וי' הדברות שקבלו שנכתבו על שתי לוחות ה' על לוח זה וה' על לוח זה. ה"א כנגד אברהם יצחק ויעקב וי"ב שבמים שהם עיקר הבחירה כמד"ת (דברים י) ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעו אחריו ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. זה קרבן פנעיאל וגו' כיון שראה הקב"ה שהקריב על הסדר הוזה התחיל מקלם את קרבנו זה קרבן פנעיאל בן עפרן: (כג) ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אהירע בן עינן. למה הקריב נפתלי אחר אשר לפי שאשר נקרא שמו על אישורן של ישראל ונפתלי נקרא שמו על התורה שקבלו ישראל. מהו נפתלי נפתלי זה התורה שכתוב בה (שע"י) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים ונתנה למ' יום מנין לי. ולפי שאישורן של ישראל היה תלוי על התורה לפיכך הקריב נפתלי אחר אשר. וכשם שמשכת ישראל עלתה תחלה לפני המקום ואח"כ תקן להם תורה לכך הקדים אשר לנפתלי. ד"א לפי שיעקב ביקש לנפתלי אחר אשר לפי שהיו שוים בכרכת הארץ אשר היה שמנה לחסד ונפתלי היתה ארצו אילה שלוחה לכך הקריב כאן נפתלי אחר אשר. קרבנו קערת כסף אהת וגו' ר' יודן אמר כנגד האבות והאמהות הקריב נשיא נפתלי למה כן לפי שנפתלי כיבד את אביו יותר מדאי שהיה אביו שולחו לכ"מ שירצה והיה זריו במשלחתו ומצא קורת רוח ממנו והיו אמרו נעימים עליו ולכך בירכו אביו כאילה שלוחה שהיה רץ במשלחתו כאיל. ולכך בירכו באמרי שפר על שהיו אמריו שפרים. ולכך זכה נפתלי שעשה הקב"ה נקמה כסימא ע"י ברק שהיה מקדש נפתלי. ולפי שנפתלי היה זר בכבוד אבותיו לפיכך נשיא נפתלי לסד מאבי אביו ואחו את דרכו והקריב קרבנו על סדר אבותיו ואמותיו של נפתלי הה"ד קרבנו קערת וגו'. קערת כנגד שרה שהיתה עקרת הבית והיא היתה עיקר האמהות שהיתה ראשונה. כסף שהיתה צדקת כמד"ת (שע"י) כסף נבחר לשון צדיק. אהת שהיתה יחידה ברורה צדקת. שלשים ומאה משקלה שהיתה ק"ל שנה חסר קמעה שנא' (כ"ג) ויהיו היו שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים

מתנות כהונה

הרמב"ם: מצויינין מסומן כד"א לון ישאלו: ה"ג ואתם ססו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש: עיקר הכהונה. שכתב בס הקב"ה: מהו נפתלי נפס לי גרסי': עלתה ממלס. לסכרלות שנה' קדם ישראל לסי' ראשית הכהונה: ה"ג לפי' שיש נספלי למד מספי' אפי: קמעה מסע: מ"ג

שנים . מורק זה אברהם שגורק מארצו ומכית אביו שנא' (ס"י) ויאמר
 ה' אל אברהם לך לך מארצך ומולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך .
 אחד כמד"ת (ויקרא נג) אחד היה אברהם ויירש וגו' . כסף שהיה צדיק
 ע"ש כסף נבחר וגו' . שבעים שקל בשקל הקדש בעת שמרת הקב"ה
 ברית עם אברהם בין הבתרים בן ע' שנה היה . לפי ששלשים שנה קודם
 שנולד יצחק נגורה גזירת בין הבתרים דברי ר' יוסי . לקיים מה שנאמר
 (שם יג) ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי כעצם היום הזה
 יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים . שניהם מלאים סלת כלולה בשמן
 למנחה שאברהם ושרה שניהם היו מלאים כמע"ט שנא' (בראשית יג) ואת
 הנפש אשר עשו בחרן . מלמד שהיה אברהם מגייר את האנשים ושרה
 מגיירת את הנשים . קף אחת עשרה זהב זה אברהם שכסף את יצרו
 ועמד בעשר נסיונות שניסוהו המקום . מלאה קמרת שהיו מעשיו נעימים
 לפני המקום כריה הקמרת . פר אחד בן בקר וגו' כנגד הקרבנות שצותו
 הקב"ה לעשות בעת שמרת עמו ברית בין הבתרים כמד"ת (שם טו) קחה
 לי עגלה משולשת ועז משולשת וגו' . פר כנגד עגלה . איל כנגד איל
 משולש . כבש אחד כנגד תור וגו' שהיו קרבן עני חוקף כבש של קרבן
 עשיר שנאמר (ויקרא יג) ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או
 שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחמאת וכפר עליה הכהן ומתרה . ולכך
 הקריב כבש במקום תור וגו' שאין עניות במקום עשירות . שעיר עזים
 וגו' כנגד ועז משולשת . ולזבח השלמים בקר שנים כנגד יצחק ורבקה שהיו
 תמימים ובני מלכים . אילים חמשה עתודים וכבשים כנגד בני שנה
 חמשה למה היו ג' מינים אילים ועתודים וכבשים כנגד יעקב ולאח ורחל .
 ולמה היו של ה' ה' לפי שהשבונם עולה מ"ו כנגד יעקב ולאח ורחל וי"ב
 שבמים . והאמהות לפי שקראום האימהות אמהות לכך לא נכנסו בהשבון .
 זה קרבן אחרע בן עינן כיון שראה הקב"ה שהקריב על סדר הזה של
 אבות התחיל מקלם את קרבנו וגו' : (כד) ר' פנחס בן יאיר אמר כנגד
 הדורות שהיו מאדה"ר עד המשכן וכנגד המצות שנצטוו הקריבו הגשיאים
 קערת כסף אחת . אל תקרי קערת אלא עקרת זה היה אדה"ר שהוא היה
 עיקרן של בני האדם . א"ר שמעיה מנין אתה אומר שלאדם הראשון נאמר
 קערת כסף לפי שמנין אדה"ר הם מ' מאות ול' שנה וקערת כסף השכוננו
 מ' מאות ול' . ומנין שהיה אדה"ר מ' מאות ול' שנה שנא' (בראשית ט) ויהיו
 כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה וימת . למה של כסף

אסיפת אמרים

ששם נבמש (י"ט) : ובני מלכים . לפיך בני נקר שלש טעם הוא מעט בערך מאה ושלשים .
 לקיים מה שנא' כו' . ומלפניו ד' מאות הסחול
 מברית בין הבתרים ולא נאמר לו כי נב יסיה זעקך וזו יתק טעם אחר שלשים טעם שנה מאה
 לאברהם ומאו עד טעמו ממלכים ארבע מאות טעם וכל זה הוא מנוול כקדר עולם והציול
 סלקום צפ' לך : שכסף קף לפון כפיים : שבתת עמו נרסי' : ה"ג ולכך הקריב כסף
 במקום תור ונחל : תמימים דרב מלמים בל' שלמות ומעמות : ה"ג וכבשים כנגד יעקב :
 ס"ג וי"ב טעמים והלכות לפי שקראו כו' . ופי' כיון שראו האמהות שהאימהות נבנו על ידם
 סו' מאלוין בן לקרסון טעמו כמו שדכחול גני טעם : שהוא סיה עיקרן נרסי' : שלאדם
 הראשון

לפי שניתן לו ו' מצות שנא' (ס"ג) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן
 האדמה ויפח באפיו נשמת חיים וגו' . והתורה נקראת כסף שנא' (מלכים
 יג) כסף צרוף בעליל לארץ . למה נאמר כה אחת על שם הזה שגברות
 מסגו שנא' (בראשית ט) ויקח אחת מצלעותיו . שלשים ומאה משקלה כנגד
 ק"ל שנה שפירש מן האשה ולכסף חוליד לשת שהוא היה ראש
 תולדותיו שנא' (ס"ג) ויהי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו
 ויקרא את שמו שת שממנו הישתת העולם לפי שהבל וקין נמדדו מן
 העולם . מורק כנגד נח הצדיק שגורק מן דור המבול . למה כסף על שנקרא
 צדיק בדור שנא' (ס"ג) כי אותך ראינו צדיק לפני בדור הזה . ד"א על
 מצות שנצטוו נקרא כסף שנא' (ס"ג) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו .
 א"ר שמעיה כנגד השנים שהיו לנח בעת שהעמיד תולדות עולה השבח
 מורק אחד כסף . צא וחשוב אותיות שלחם והם עולים ה' מאות וכ' כנגד
 ה' מאות שנים שהיו לו בעת שהעמיד תולדות שנא' (ס"ג) ויהי נח בן
 חמש מאות שנה ויולד נח וגו' . ולכך איהר לפריה ורביה מפני עון דוח
 שהיה רואה עד שנילה לו הקב"ה ענין התיבה ובאותה שעה נשא אשת
 והעמיד בנים . והיה מאותה שנה עד המבול ק' שנים . ואותן ז' אחד
 העולים למנין עשרים שהם יתרות על המש מאות הם רמו לכ' שנים
 שנגזרה גזירת המבול קודם שהעמיד נח בנים כמד"ת (בראשית י) והיו יומי
 מאה ועשרים שנה . שבעים שקל בשקל הקדש כנגד ע' אומות שיצאו
 ממנו . ד"א למה שבעים כנגד מראש ספר בראשית עד קללת נחש ע'
 פסוקים . א"ר פנחס שני אויבים לא נאדרו עד שהשלים עליהם שבעים
 פסוקים . הנחש והמן הרשע . הנחש מבראשית עד ארור אתה מכל הבחמה
 ע' פסוקים . המן מאת הרברים האלה גדל המלך וגו' עד ויתלו את המן
 ע' פסוקים . לתכלית ע' נתלה על נ' . ד"א כנגד ע' שמות הקדושים
 מן ספר בראשית עד פירשהו של נחש . וא"ת יש בו אחד יותר (ס"ג) והייתם
 כאלהים אינו קדש . ד"א כנגד ע' שנה שהיו לתרה כשהוליד לאברהם
 שנא' (ס"ג) ויהי תרה שבעים שנה . שנים היו בשני דורות של ע' שנה .
 קינן בדור אחד (ס"ג) ויהי קינן שבעים שנה ותרח בדור שני . ד"א כנגד
 ע' ימים שבכו את יעקב תחסיד שנא' (ס"ג) ויבכו אותו מצרים שבעים
 יום . ד"א כנגד ע' ימים טובים שנתן הקב"ה לישראל ז' ימי הפסח . וח'
 ימי

מתנות כהונה

אלאשון . כלומר כנגד אדם הראשון : נשמות
 חיים וגו' . וסגור אסיפיה דעמינא ויול' ס'
 ללחם על האדם וגו' שהמקרה זה דרמחל
 עלמות אדם הראשון במצות : שש מצות . עיין
 בג"ר סוף ס' י"ז תבאר על פי הירושלמי למה
 לא חשב שצעה כמו שמו חכמיו זל כס' ארבע
 משות : על שנקרא צדיק . ונאמר כסף נבחר לפון צדיק דלפול : על מצות כו' . והסוכה והמנוט
 וקראו כסף טעם' כסף צרוף בעליל : ה"ג ויהי נח בן חמש מאות טעם : ה"ג מפני עון דורו :
 ה"ג ואותן ז' אחד השולים . ופי' אותיות ז' אחד שנמלות מורק אחד כסף : שהם יסורים
 נרסי' : לתכלית ע' סו' . וזו מידת הפיוקן כס' וזו תכלית ע' כו' ותכלית סו' סוף וקן :
 והייתם כאלהים אינו קדש . דומה כנגדיו והוא כנגדיו : קינן בדור ח' נרסי' : שבכו
 (פי' ה"ד) M. R. T. IV. אס

אסיפת אמרים

ששם מ' ככסמות (ס"ג) : למה כסף . וזה דלא
 מיימי שקלא כסף נבחר לפי שם דורסיה לגלי' פי"ב
 סכיא פסול אחר כי לא טייך לפון נבחר (ס"ג) :
 ע' שמים . ע"ד שא' ככ"ר עין נחתם בע' סוכה כיון
 ורמו ככלן טעמו מנח סוכה כיון (ס"ג) : שבכו כו' .
 פי"ד

משחו אותם. הא למדנו שביום שנמשח המושכן בו ביום זכו הכהנים לקבל מתנות. הא מה ת"ל ביום המשח אותו ביום שנמשח בו ביום הקריב נחשו קרבנו. אי ביום המשח אותו יכול קודם שנמשח הקריב נחשו ת"ל זאת הנכת המוכח אחרי המשח אותו. אי אחרי המשח אותו יכול לאחר זמן ת"ל ביום המשח אותו. הא למדנו ביום שנמשח בו ביום הקריבו הנשיאים ולאחר שנמשח. טאת נשיאי ישראל מגיד הכתוב שבשם ששחו כולם בעצה אחת כך שוו בזכות. ר"ש אומר מה ת"ל טאת נשיאי ישראל מלמד שנתנדבו מעצמן והיה קרבן כולן שוה כארכן כך רחבן כך משקלן. ולא הקריב אחד מהן יותר על הכירו. שאילו הקריב אחד מהן יותר על הביתו לא היה קרבן אחד מהן הוזה את השכת. א"ל הקב"ה אתם חלקתם כבוד א' להכירו ואני חולק לכם כבוד שתקריבו ביום שבת שלי כדי שלא יהא הפסק בקרבנכם: (כו) קערת כסף שתיים עשרה. הן הן שנתנדבו ולא אירע בהן פסול. א"ר יודן והלא קערה אחת ומזרק א' וכף אחת הקריבו מביום השח אותו מה ת"ל קערת כסף שתיים עשרה מזרקי כסף שנים עשר כפות זהב שתיים עשרה. אלא העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון. שרשים ומאה הקערה האחת כסף כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות. וכי אין יודע שאלפים וד' מאות הן למה צריך הכתוב לומר משקלן בכלל. לומר יכול בזמן ששקלן בבת אחת היו יתירים וכזמן שהיה שוקלן אחד אחד היו חסרים לכך צריך הכתוב לומר כאו"א משקלו ומשקל כולן בבת אחת שלא פחתו ולא חותירו. בשקל הקדש למה נאמר לפי שהוא נאמר קרבנו קערת כסף אחת וגו' ואין לי אלא מזרק שנתפרש בו בשקל הקדש. קערה מנין. ת"ל כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות בשקל הקדש. למה צריך לומר בהן הקערה האחת המזרק האחד אלא מלמד שהיו מקדשים את הנופל לתוכו ונפסלין אחר בן כטומאה ובלילה. וכה"א (שם כ) קערוזתו ופפרתו וקשותיו ומנקיותו אשר יוסך בהן. בהן היו מנסכים והלא כבר נאמר זאת קשות הנסך. ומה אני מקיים אשר יוסך בהן אלא מלמד שהיו מקדשים את הנופל לתוכן ונפסלין כטומאה ובלילה. כפות זהב שתיים עשרה וגו' למה נאמר. לפי שהוא אומר כף אחת עשרה זהב ואין אתה יודע אם היא שר זהב ומשקלה של כסף או היא של כסף ומשקלה של זהב. כשהוא אומר כל זהב הכפות עשרים ומאה הא אין עליך לומר כלשון האחרון אלא כלשון הראשון

מיתנות כהונה

מפד"ר וחסד לאומים מעלה (י"ט): שאילו הקריב כו'. טעם לפי שמשקל כסף כולל כולל כולל קריבין ביום ראשון וביום אחרון ע"כ נחשב לקרבן ליבור מדוחם שנת ואלו היום ספרם לא היום נחשב לקרבן לבור ולא היום דוחם שנת (ש'): ובפסלין אח"כ. פי' מה שפסל נפש היום נפסל אח"כ בטומאה טהור

גרסי' וכי אין יודע: ה"ג למה נריך הכתוב לומר משקלן בכלל: והיו יתרים. עיין בספרי' בסדר ט"ז: כל אחד ואחד משקלו גרסי'. ופי' משקל כל א' וא' כפרט: ה"ג יוסך בהן או מנסכים 11

הראשון. ומעלין על כאו"א שהקריב י"ב כפות. והן הן שנתנדבו ולא אירע בהן פסול: (כה) כל הבקר לעולה שנים עשר פרים. למה נאמר. לפי שהוא אומר פר אחד בן בקר ואינו יודע אם כשר לעולה או לאו לפי שלא נאמר לעולה אלא בכבש ומנין שהוכשרו מולן לעולה. לכך אמר כל הבקר לעולה מגיד שכורם הוכשרו לעולה. ומעלין על כאו"א כאילו הקריב י"ב פרים. והם הם שנתנדבו ולא אירע בהם פסול. אילים שנים עשר כבשים שנים עשר המיל הכתוב לאילים בין פרים לכבשים לומר מה פרים וכבשים שנתפרש בהן לעולה הוכשרו כולם לעולה אף אילים הוכשרו כולם לעולה. ומעלין על כל או"א כאילו הקריב י"ב אילים וי"ב כבשים. והם הם שנתנדבו ולא אירע בהם פסול. וכל בקר זבח השלמים עשרים וארבעה פרים למה נאמר לפי שהוא אומר ולזבח השלמים בקר שנים. מגיד שכולם הוכשרו לזבח השלמי'. או בקר שנתפרש בו כשר לזבח השלמים ואילים ועתודים וכבשים לא הוכשרו לזבח השלמים. ת"ל וכל בקר זבח השלמים אם אינו ענין ללמד על הבקר תנוד ענין לאילים ועתודים וכבשים שכולם הוכשרו לזבח השלמים. ומעלין על כאו"א כאילו הקריבו כ"ד פרים וס' אילים וס' עתודים וס' כבשים. והם הם שהתנדבו ולא אירע בהן פסול: (כט) א"ר פנחס בן יאיר קערת כסף י"ב מזרקי כסף י"ב כפות זהב י"ב בקר י"ב אילים י"ב כבשים י"ב שעירים י"ב כנגד י"ב מזלות וכנגד י"ב חדשים לחמה וי"ב חדשים ללבנת וכנגד י"ב שבמים וי"ב נשיאים וי"ב מנהיגים כנפש וי"ב לחם הפנים על השלחן. כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות משנברא העולם ועד שחיה משה בן ל"ב שנה שהתחיל להורות לישראל במצרים אלפים וד' מאות שנה. כפות זהב שתיים עשרה שהם שקלים ק"כ כנגד ימי משה החסיד. וכן קרבן נפשות כנגד אלו. פרים כנגד מלכים. אילים כנגד נשיאים. שעיר עזים כנגד רוזנים וסגנים ופחות. וכבשים כנגד פקידים (ס"ג ט) וחברתי והפלתי. פרים של זבח השלמים כ"ד כנגד כ"ד ספרים וכ"ד משמרות כפרה על כ"ד אלף שמתו בבעל פעור. אילים ס' עתודים ס' כבשים

מיתנות כהונה

מנסכים ועיין כל זה בספרי: שהקריב י"ב כאילו הקריב: והן הן כו'. זה עוד טעם למה בל"ג כולם יחד ואומר כמות שנים עשר כדלעיל נבי קערות: שנתנדבו ולא אירע

גרסי': י"ב מנהיגים כנפש כספר יצירה בס' תמימי קהתיב להו' ב' ידים ב' רגלים ב' כליות טהור כבד מרה המסס קיבה קורקבן. ור' סעדיה גאון ביארום בלחך כספר יצירה ובעל נפש ועיין ס"ס לו ר"ל י"ב דברים הממשחים הנפש עם ססה והאספ ועיין במדרש קהלת כסגון החכמה מעון למס: ש'התדויל להכות כו'. כי באלה ישראל מנהיגים היום מנהיגים מני אלפים ותמה שנה ככתוב רים ספר הקבלה להראב"ד ז"ל ונלואו פרק הים מנע"ה בן שמונים ככתוב נפר' ואלה הילא מהס מ"ה שנה ושאלרו לך ל"ב שנה הרי כתיבם בן ל"ב שנה הים שנת אלפים ולרבע מאות: י"ב כו'. ז' פעמים י"ב כנגד ז"ס י"ב קהתיב: י"ב מלכים כמרים. עם רחבעם שאע"פ שלא חסר עליו וישפ היסר ג"כ לא כסב וישפ הרע כמו שכתוב אלא הרעים ומכל מקום צדקן הן כונסו לכוון מספר י"ב רק הגדולים והחשובים נגד הגדולים והחשובים ולא לשמור שמום הסמסר רק אים נגד מלכים וכן לעולם הגדול והחזק נגד השגוב והחזק והקטן נגד הקטן 11

אסיפת אמרים

טהור סכר וקדשו (סג): החסיד. מוכירו כסף חסיד טהור כמטלה יודר מלודיק ולכן ימונו ככללות כל הכפות טהור עדיף מן סממנים כקפ' א' (סג): כנגד

ממדי' כד מרה המסס קיבה קורקבן. ור' סעדיה גאון ביארום בלחך כספר יצירה ובעל נפש ועיין ס"ס לו ר"ל י"ב דברים הממשחים הנפש עם ססה והאספ ועיין במדרש קהלת כסגון החכמה מעון למס: ש'התדויל להכות כו'. כי באלה ישראל מנהיגים היום מנהיגים מני אלפים ותמה שנה ככתוב רים ספר הקבלה להראב"ד ז"ל ונלואו פרק הים מנע"ה בן שמונים ככתוב נפר' ואלה הילא מהס מ"ה שנה ושאלרו לך ל"ב שנה הרי כתיבם בן ל"ב שנה הים שנת אלפים ולרבע מאות: י"ב כו'. ז' פעמים י"ב כנגד ז"ס י"ב קהתיב: י"ב מלכים כמרים. עם רחבעם שאע"פ שלא חסר עליו וישפ היסר ג"כ לא כסב וישפ הרע כמו שכתוב אלא הרעים ומכל מקום צדקן הן כונסו לכוון מספר י"ב רק הגדולים והחשובים נגד הגדולים והחשובים ולא לשמור שמום הסמסר רק אים נגד מלכים וכן לעולם הגדול והחזק נגד השגוב והחזק והקטן נגד הקטן 11

כבשים ס' כנגד ס' רבוא וכנגד סוד שחשבונו ס' וכנגד ששים המה מלכות
 וכנגד בית שני שנבנה ס' על ס' (ויקרא ג) רומה אמין שתין פתיה אמין שת.
 אלישע שימש לישראל ס' שנה. וכנגד (דברים ג) ששים עיר כל חבל ארנב.
 (מלכים כ) ויצחק בן ששים שנה שנא' (גיר ג) ששים גבורים סביב לה.
 וכנגד אותיות שבברכת כהנים ס'. קרבן כל נשיא ונשיא היה מן השלמים
 מן ג' המינים מ"ו מ"ו כנגד פסוק יברכך ה' שהוא מ"ו אותיות. כל מין
 ומין היה של ה' ה' כנגד אותיות ה' שיתר כל פסוק ופסוק על של הכור
 ה' אותיות. כיצד פסוק יברכך הוא של מ"ו אותיות. יתר עליו הפסוק
 יאר וי' ה' אותיות שהוא מן כ' אותיות. יתר עליו ישא ה' על הפסוק
 יאר ה' אותיות שהוא מן כ"ה אותיות. ולפי שחותם ברכת כהנים
 שלום וישם לך שלום לכן הקריבו שלמים כנגדם. אילים ס' עתודים ס'
 כבשים ס' הרי ק"פ כנגד שנותיו של יצחק: (ד) זאת הנכת המובח אהרי
 המשה אותו. אי כיום המשה אותו יכול קודם שנמשה ת"ל אחרי המשה
 אותו. מיכן את למד כיום שנמשה ולאחר שנמשה התחילו הנשיאים
 להקריב: (לא) ובכא משה אל אהל מועד לדבר אתו וגו'. כא"א
 (שמות ו) ובכא משה אל אהל מועד לדבר אתו וכא"א (שמות ז) ולא יכול
 משה לבא אל אהל מועד וגו'. ואי אפשר לומר ובכא משה שהדי כבר
 נאמר ולא יכול משה. ואי אפשר לומר ולא יכול משה שכבר נאמר ובכא
 משה וגו'. הכריע כי שכן עליו הענן. אמור מעתה כ"ז שהיה הענן שם
 לא היה נכנס משה לשם נסתלק הענן היה נכנס ומדבר עמו. וכח"א (מ"א)
 (ה) ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן כי מלא כבוד ה' את בית
 ה' מלמד שנתנה רשות למחבלים לחבל. וכח"א (שמות ג) ושכוחי כפי
 עליך עד עברי מיכן שנתנה רשות למחבלים לחבל. וכח"א (מלכים ט) אשר
 נשבעתי באפי אם יבואו אל מנחתי כשישוב אפי יבואו אל מנחתתי:
 (לב) אל אהל מועד לדבר אתו. למה נאמר. לפי שהוא אומר (ויקרא ה)
 וידבר ה' אליו מאהל מועד שדמע אני מאהל מועד ממש ת"ל (שמות ט)
 ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעד הכפרת וגו'. אי אפשר לומר מאהל
 מועד שהרי כבר נאמר מעל הכפרת. ואי אפשר לומר מעל הכפרת שהרי
 כבר נאמר מאהל מועד. באי זה צד נתקיימו שני כתובים הללו זו מד
 בתורה שני כתובים זה כנגד זה והרי הם סותרים זה ע"י זה ותקיימו במקום
 עד שיבא כתוב אחד ויכריע ביניהן. מה ת"ל ובכא משה אל אהל מועד
 לדבר אתו מגיד הכתוב שהיה נכנס משה ועומד באהל מועד וקול יורד מן
 השמים כמין סילון של אש לבין ב' הכרובים והוא שאמץ את הקול מדבו
 אליו סכפנים: (ג) לדבר אתו. א"ר יהודה בן בתירא י"ג דברו
 נאמרו

אסיפת אמרים

כנגד סוד שחשבונו כ'. סי' לפי טע' א"כ כוס
 סלוק. א"י ג'. ס' הוא טעם ו' ו' ניהד סס
 ד נאלף ט"א טס ג' טס. וכן מ' ג' ס' ס'
 סיה

מכאן נראה ס' וע"ל: כשישוב ונבעתי נבאפי דרש ג' נעריקון: שומע אני מאל
 מועד פ'. עיין כל זה בספרי פ"א ובמספר ריש פ' ויקרא: סילון של אש נרמ' ועיין בס'

נאמרו בתורה למשה ולאחריו. וכנגדן נאמר י"ג מיעומין. ללמדך שלא
 לאהרן נאמר אלא למשה שיאמר לאהרן. ואלו הן ובכא משה אל אהל
 מועד לדבר אתו. וישמע את הקול מדבר אליו. מבין שני הכרובים וידבר
 אליו. (שמות ט) ונועדתי לך ודברתי אתך וגו'. (ט) אשר אועד לך שמה.
 (ס) לדבר אליך שם. (ויקרא ו) כיום צותו. (שמות ז) את אשר יצוה.
 (ס) את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל. (ט) ויהי כיום דבר
 ה' אל משה בארץ מצרים. (שמות ג) ואלה תולדות אהרן ומשה כיום דבר
 ה' את משה בחר סיני. (ויקרא ה) וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר.
 הרי י"ג מיעומין מיעט אהרן לכולם. ריה"ג אומר כג' מקומות נאמר
 בתורה דבור למשה בארץ מצרים ובהר סיני ובאהל מועד. בארץ מצרים
 מהו אומר ויהי כיום דבר ה' אל משה בארץ מצרים מיעט את אהרן
 מדברות ארץ מצרים. בהר סיני מהו אומר (שמות ג) ואלה תולדות אהרן
 ומשה כיום דבר ה' את משה בהר סיני מיעט את אהרן מדברות הר סיני.
 באהל מועד מהו אומר (ויקרא ה) וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר מיעט
 את אהרן מדברות אהל מועד: (ד) ובכא משה אל אהל מועד לדבר אתו.
 תני (דברים ז) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. בישראל לא קם אבל
 באו"ה קם. כדי שלא יהא פתחון פה לאו"ה לומר אילו היה לנו נביא כמשה
 היינו עובדים להקב"ה. ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור
 אלא הפרש יש בין נבואתו של משה לנבואתו של בלעם. ג' מדות היו
 ביד משה מה שלא היו ביד בלעם. משה היה מדבר עמו עומד שנא'
 (ס) ואתה פה עומד עמדי ואדברה אליך וגו'. ועם בלעם לא היה מדבר
 עמו אלא נופל שנא' (שמות ט) נופל וגלוי עינים. משה היה מדבר עמו
 פה אל פה שנא' (ס) פה אל פה ארבר בו. ובבלעם כתיב נאם שומע
 אמרי אל שלא היה מדבר עמו פה אל פה. משה היה מדבר עמו פנים
 בפנים שנא' (שמות ג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. ועם בלעם לא
 דיח מדבר כי אם במשלים כמד"ת (שמות ג) וישא משלו ויאמר וגו'. ג'
 מדות היו ביד בלעם מה שלא היו ביד משה. משה לא היה יודע מי מדבר
 עמו ובלעם היה יודע מי מדבר עמו שנא' נאם שומע אמרי אל אשר מחות
 שדי יחזה. משה לא היה יודע אימתי הקב"ה מדבר עמו ובלעם היה
 יודע אימתי הקב"ה מדבר עמו שנא' וידע דעת עליון. משלו משל למכתו
 שר מדך שהוא יודע מה המלך מקריב על שולחנו ויודע כמה הוצאות
 יוצאות למלך על שולחנו. כך היה בלעם יודע מה הקב"ה עתיר לדבר
 עמו. בלעם היה מדבר עמו בכל שעה שירצה שנא' נופל וגלוי עינים
 היה משתפח על פניו ומיד היה נלוי עינים על מה ששואל ומשה לא הית
 מדבר עמו בכל שעה שירצה. ר' שמעון אומר אף משה היה מדבר עמו
 בכל

מתנות כהונה

הסדר: ה"ג בנ' מקומות נאמר בתורה דבור
 למשה בלחץ מלכים כו' ופי' למשה לבדו וכדמס'
 וחז"ל למעט אף אהרן וס"ג כה"כ בהדיא נאמר
 צמורה דבור למשה: ה"ג אילן היה לנו נביא:
 פ"ג פה אל פה שנא' סס אל פה אדבר: ג'

אסיפת אמרים

סיה חמשים וז' וס' ניהד ק' נאלף ל"א חמשים
 ואפשר סו' כוונת סכ' מ"כ כמ"ס שנחשב כמספר
 קדושין. (נח"ל כסס חסס אחד): לא היה יודע כו'.
 נס'

מהו סו' ביד בלעם כו'. עיין בעקידה בפרשת
 בלק

בכר שעה שירצה שנה' וכבא משה אל אהל מועד לדבר אתו מיד וישמע את הקול מדבר אליו: (ל) וישמע את הקול מדבר אליו. יכול שהיה קול נמוך. ת"ל את הקול. ק"ל לא נאמר אלא הקול הוא הקול המתפרש בכתובים ומה הוא הקול חמר פרש בכתובים (פסלס כט) קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארוים קול ה' חוצב להבות אש קול ה' יהיל מדבר קול ה' יתולל אילות. יכול שהיו שומעים אותו הקול מבחוץ ת"ל וידבר ה' אליו מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל. כיצא בו אתה אומר (ויקרא י) וקול כנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצונה. יכול מפני שהיה קול נמוך ת"ל כקול אל שדי בדברו. א"כ למה נאמר נשמע עד החצר החיצונה אלא כיון שהיה מניע עד החצר החיצונה היה נפסק. ר' אליעזר אומר הרי הוא אומר (שמש כ) ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי עתיד אני להתועד להם ולהתקדש בהם. אימתי הרי זה זום שמיני שנה' (ויקרא ט) וירא כל העם וירדו ויפלו על פניהם. או אינו אומר אלא ליתן להם יעידה לדברות ת"ל ונועדתי לך היתה יעידה ולא היתה יעידה לכל ישראל. אוציא את ישראל שלא הזכשרו לעלות בהר ולא אוציא את הוקנים שהזכשרו לעלות בהר. אוציא את הוקנים שלא נראו בדבר עם משה ולא אוציא את בני אהרן שנראו בדבר עם משה. אוציא את בני אהרן שלא נתועדו בדבר עם משה ולא אוציא את אהרן עצמו שנתועד בדבר עם משה. ת"ל אשר אועד לך היתה יעידה ולא היתה יעידה לכולם. אוציאם מן היעידה ולא אוציאם מן חדברות. ת"ל ודברתי אתך. אוציא את ישראל ולא אוציא את הוקנים. אוציא את הוקנים ולא אוציא את בני אהרן. אוציא את בני אהרן ולא אוציא את אהרן עצמו. ת"ל לדבר אליך עמך היה הדבור ולא עם כולם היה הדבור. יכול לא היה שומעים את הדבור אבל היו שומעין את הקול ת"ל (נמדד ז) וישמע את הקול מדבר אליו. קול לו קול אליו. אוציא את ישראל ולא אוציא את הוקנים. אוציא את הוקנים ולא אוציא את בני אהרן. אוציא את בני אהרן ולא אוציא את משה' שאין משה יכול ליכנס לרשותן למקוטן עד שיקרא. ת"ל קול לו קול אליו. משה היה שומע את הקול ואין כל אלו שומעין את הקול. יכול היה הקב"ה מדבר עמו ולא היה קוראו תחלה ת"ל ויקרא אל משה וידבר הקדים קריאה לדבור. דרך ארץ שלא ידבר אדם עם חבירו אלא א"כ קוראו תחלה. הלא דין הוא נאמר באהל מועד דבור ונאמר בסנה דבור. מה דבור האמור בסנה הקדים בו קריאה לדבור דכתיב (שמש ג) ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה אף דבור האמור באהל מועד הקדים קריאה לדבור. לא אם אמרת כדבור הסנה שהוא תחלה לדברות תאמר כדבור אהל מועד שאינו תחלה לדברות. דבור הר סיני יוכיח שאינו תחלה לדברות והקדים בו קריאה לדבור. לא אם אמרת כדבור הר סיני שהוא

מתנות כהונה

בלק: יכול משה קול נעך מפני שלא היה נשמע אלא עד אהל מועד כמו שפירש' רש"י ויקרא: הקול משמע הקול הידוע ממוקם אחר: אלא לוק להם יעידה נמיסין: יעידה ל' וועד: להם יעידה אף לשאל: כדבר דביבור: ה"א ולא אלוה' אש בני אהרן ולא אלוה' כל

לכל ישראל תאמר אהל מועד שאינו לכל ישראל. הרי אתה דן מבניו אב לא הרי דבור הסנה שהוא תחלה לדברות כחרי דבור הר סיני שאינו תחלה לדברות לא הרי דבור הר סיני שהוא לכל ישראל כחרי דבור הסנה שאינו לכל ישראל הצד השות שבהם שהם דבור ומפי קדוש למשה הוא והקדים בו קריאה לדבור אף כל שהוא דבור ומפי קדוש למשה ומפי קדוש קריאה לדבור. אי מה הצד השות שבהם שהם דבור וכאש ומפי קדוש למשה נקדים בו קריאה לדבור יצא דבור אהל מועד שאינו באש. ת"ל ויקרא וידבר הקדים קריאה לדבור. יכול לא היתה קריאה אלא לדבור זה בלבד ומנין לכל הדברות שבתורה ת"ל מאהל מועד כל שהוא מאהל מועד נקדים בו קריאה לדבור. יכול לא היתה קריאה אלא לדברות בלבד מנין אף לאמיתות ולצווים א"ר שמעון ת"ל דבר וידבר לרבות אף לאמיתות ולצווים. יכול אף להפסקות ת"ל וידבר לדבור היתה קריאה ולא היתה קריאה להפסקות. וכי מה הפסקות היו משמשות ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין. והרי דברים ק"ו ומה אם מי שהוא שומע מפי הקב"ה ומדבר ברוח"ק צריך להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין. עאכ"פ הדיוט הלומד מהדיוט. ומנין שכל הקריאות היו משה משה ת"ל ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה. שאין ת"ל ויאמר. אלא מלמד שכל הקריאות היו משה משה. ומנין שעל כל קריאה וקריאה היה אומר הנני ת"ל (ע) ויאמר משה משה ויאמר הנני. שאין ת"ל ויאמר אלא ויען הנני. מה ת"ל ויאמר מלמד שעל כל קריאה וקריאה היה אומר הנני. משה משה אברהם אברהם יעקב יעקב שמואל שמואל רשון חבה ולשון ורח. ד"א משה משה הוא משה עד שלא נדבר עמו גמשה משנדבר עמו: (לז) מעל הכפרת אשר על ארון העדות. למה נאמר לפי שהוא אומר לחלק וידבר ה' אליו מאהל מועד יכול מכל הבית ת"ל מעל הכפרת אשר על ארון העדות. אי מעל הכפרת יכול מעל הכפרת בולה ת"ל מבין שני הכרובים דברי ר"ע. א"ר שמעון בן עזאי אינו כמשיב על דברי רבי אלא כמוסיף על דבריו. הכבוד שנה' בו (צמס כג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' ראה היביתן של ישראל להיכן נדמרת להם הכבוד הזה המרוכה דתק לחיות מדבר מעל הכפרת מבין שני הכרובים. ר' הוסא אומר הרי הוא אומר (שמש ג) כי לא יראני האדם והי. בחייתם אינן הואין אבל רואים הם בשעת מיתתן. וכה"א (פסלס כג) לפניו יברעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה. ר"ע אומר כי לא יראני האדם והי אף חיות זנושאאות את הכסא אינן רואות את הכבוד. אר"ש כן עזאי אינו כמשיב על

מתנות כהונה

לש אהרן עליו ח"ל לדבר אליך: ה"א אי מה פלד הסוה שסס ססס דבור ובלא ומפי קדוש לשמש וסקדים ו"ע: הוא משה כ"י מלא נתגלה שמש מדבר עמו הקדוש ב"ה: דתק ליתת נרס' ילקוט רמב"ם פ"ו סב"לעס נרד (מכיל): אף חיות. 21

אסיפת אמרים

לפי דא' נוהר סקדס טבעול א"ל דיבר עמו סק"ס ב"ל הרגוס וכטימול דובר עמו בלס"ק. וא"י דאין מס"ס מכוין כל הרגוס ור"כ מכא זה ידע בלעס סקק"ס מדבר עמו פי בוודאי דיבר עמו כל הרגוס אבל עם עסס דיבר בלס"ק ור"כ יכול לסייט סדיכור ס"א ע"י מלך: (ר"מ) א"כ אף בלס"ק אף מס"ס ע"ד אהרס וכל אדם לא יכוס כלוסל מועד

על דברי רבי אלא כמוסוף על דבריו כי לא יראני האדם והי אף מלה"ש
שחיהם היי עולם אינן רואים את הכבוד. וידבר אליו ולא למלה"ש שהיו
שם מניד הכתוב שהיה יוצא הקול מפי הקב"ה כמין סילון לתוך אזניו של
משה והמלאכים היו באמצע ולא היו שומעין אותו. וכה"א (ויק"ט) ירעם
אל בקולו נפלאות הוי וידבר אליו:

סדר בהעלותך

פרשה טו (א) בהעלותך

בשמן זית. (שמות טו) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך
כתית. וכה"א (ויק"ט כד) על המנורה המהורה יערך את הנרות. אף כאן
בהעלותך את הנרות. וז"ה (ששים כג) ה' הפיץ למען צדקו ינדיל תורה
ויאדיר א"ל הקב"ה למשה לא בשביל שאני צריך לנרות הזהרתך על
הנרות אלא לזכותכם שנא' (ויק"ט כ) ונהורא עמה שרא וכתוב ללמדך שאינו
חשך לא יהשיך ממך ולילה כיום יאיר בהשכה כאורה בא ללמדך שאינו
צריך לנרות של ב"ז. תדע כשאדם הוא כותב עושה לו חלונות צרות
מכחין ורחבות מבפנים כדי שיחא האור נכנס מבחוץ ומאיר מבפנים
ושלח שכה ביהמ"ק לא עשה כך אלא עשה חלונות צרות מבפנים
ורחבות מבחוץ כדי שיחא האור יוצא מביהמ"ק ומאיר לחוץ שנא' (ויק"ט ו)
ויעש לבית חלונות שקופים אטומים להודיעך שכלו אור ואין צריך לאורם.
ולמה צוה אתכם לזכותכם לכך נאמר בהעלותך את הנרות. הוי ה' הפיץ
למען צדקו. ורא עוד אלא אם אתם והירים להרליק את הנרות לפני אני
מאיר לכם אורה גדולה לע"ל לכך נאמר (ששים ט) קומי אורי כי בא אורך
והלכו ניום לאורך ומלכים לנונה זרחך: (ב) בהעלותך אה הנרות. אה
מוצא י"ב שבטים שהקריבו קרבנות להנוכת המזבח ושבתו לוי לא הקריבו
כלום וחיו מצירין ואומרים למה רחקנו מהקריב להנוכת המזבח. משו
למלך שעשה סעודה והיה קורא אומניות. היה אהב אחד שאוהבו יותר
מדאי לא קרא אותו עמחן. היה מצר לומר שמא יש לבו שר מלך על
כדום שלא זמנני בכל סעודות האלו. כיון שעברו אותן ימי סעודה קרא
אורו אהב. א"ל לכל בני המדינה עשיתי סעודה ולך לעצמך אני עושה
סעודה. למה שאת אהבי. כך המלך מלכי המלכים הקב"ה את מוצא י"ב
שבטים הקריבו להנוכת המזבח וקבלן הקב"ה שנא' (ששים ו) קח מאתם
ושכמו

אסיפת אמרים

א"ל מלאכים עומות אדם פיהם ע"כ גם כן נכללו
במלך אדם. וחי אלו סחיות (י"ח): ליבותכם כי.
הי' ד' חסן וגו' ע"ד דא"י כ"מ סגול נגד המוכס
וגו'

סקרנות אטומים מבטנים וסקופים עמחן: לכך נא' בהעלותך. סרופו כדי להעלות ולזכר
לזכך וע"ל ציפקה רבה פרסה ל"א: ולא עוד חלל חס חס נרטי: מצירין מלערין
אומנות כל בעלי לומנות שים כלומנתם קראם יחד: ה"ג וכן בפרסות כהנים עמלה וסאון

ושכמו של לוי לא הקריבו כיון שעבר הנוכת המזבח אמר הקב"ה לאהרן
ולבניו כל השבטים עשו הנוכה ושכמך לא עשה לכך דבר אל אהרן
ואמרת אליו בהעלותך ואח"כ קח את הלויים: (ג) ד"א בהעלותך. את
מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה יותר מכל כלי המשכן עד
שהראוהו הקב"ה באצבע. וכן בפרסות בהמה מטאה ומתורה שנאמר (ויק"ט
י"ג) זאת החיה אשר תאכלו את זה לא תאכלו והראוהו באצבע. וכן בירח
(שמות י"ג) החדש הזה לכם. וכן במנורה (נמדד ט) וזה מעשה המנורה מקשה
זהב כלומר מה קשה היא לעשות שהרבה ינע בה משה. כיון שנתקשה
א"ל הקב"ה למשה טור כמר זהב והשליכתו לאור והוציאהו והיא מעצמה
נעשית. שנא' נביעיה כפתוריה ופרחיה (וקניה) ממנה יהיו מכה בפטיש
ומעצמה נעשית. לכך הוא אומר מקשה תיעשה מלא יו"ד כתיב ולא
כתיב תעשה כלומר מעצמה תיעשה. נמל משה את הככר והשליכו לאור
אמר משה רבש"ע הרי כבר בתוך האש כשם שאתה רוצה כן תעשה מיד
יצתה המנורה עשויה כתקנה לפיכך כתיב כמראה אשר הראה ה' את
משה כן עשה משה את המנורה אכ"כ אלא כן עשה סתם ומי עשה
הקב"ה. לפיכך א"ל הקב"ה למשה אם הוחרתם להיות מדריקין לפני אני
משמר את נפשותיכם מכל דבר רע שנמשלו נפשות בני שנא' (שש"ט) נר
ה' נשמת אדם ונאמר בהעלותך את הנרות: (ד) זש"ה (ספ"ט י"ג) כי אתה
תאיר נרי. אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע לנו אתה אומר שנאיר
לפניך אתה הוא אורו של עולם והאורה ררה אצלך דכתיב (ויק"ט כ) ונהורא
עמה שרא. ואתה אומר אל מול פני המנורה. הוי כי אתה תאיר נרי.
א"ל הקב"ה לא שאני צריך לכם אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם.
למה. לעלות אתכם בפני אומות שיהיו אומרים ראו היאך ישראל מאירין
למי שהוא מאיר לכל העולם. משל למה"ד לפקה וסומא שהיו מהלכין
בדרך א"ל פקה לסומא כשתכנס לתוך הבית צא והרלק לי את הנר הזה
והאיר לי. א"ל הסומא במובתך כשהייתי בדרך את היית מסמכני עד
שנכנסנו לתוך הבית את היית מלוה אותי ועכשו אתה אומר הרלק לי
את הנר הזה והאיר לי. א"ל הפקה שלא תהא מחזיק לי מנבה שהייתי
מלווך בדרך לכך אמרתי לך האיר לי. כך הפקה זה הקב"ה שנא' (זכריה ו)
עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. והסומא אלו ישראל שנא' (ששים ט)
נגששה כעורים קיר היה הקב"ה מנהיגן ומאיר להם שנא' (שמות י"ג) ור' הולך
לפניהם יומם. כיון שעמד המשכן קרא הקב"ה למשה וא"ל תאירו לי שנא'

מתנות כהונה

וצי שרלים דכתיב ג"כ וזה לכם הטמא בכלל
בטמא טמאה הוא דהר עטמא וסכרל לפרויטו
ובטום' ב"ל חלו ערכות ממלכין בעינין חסר
ולא מליק פסיר לפי לשון המלוא הזה וע"ס:
מקשה נוסריקון מה קשה: ה"ג נעשית סכ"ל
ובפתוריה כ"ו: במבנה משמע מעצמה ומאליה:
לפיכך לפי שהיה מעשה שמים: לעלות לשון עליו והסתפחות ולשון בהעלותך דייק כן:
במובתך כלומר במסדך אמר לי מהו זה כשייטי וכו': במסכבני מכני שידעת כי שחני סומא =

בהעלותך

אסיפת אמרים

וגר שבת סוין ליה בנים ח"ח וק"ו למסוף שמן
לכסמ"ק (נח"ל): אל מול פני המנורה. מפי' וד"ש
משמע סכ"ל לחזק סקופים שלומך כהעלותך וכל
סאורם שלו וגם סאורם אל מול סוף ג"כ משמע
שליטו לריך לאורם כדפי' כפי' וע"ס מסך ישראל
דידכו

מסכבני מכני שידעת כי שחני סומא =

בהעלותך את הנרות בשביל לעלות לכם : (ה) מה כתיב למעלה מן הענק
 שנא' (מדנני י) ויהי ביום כלות משה ויקריבו נשיאי ישראל ואח"כ דבר אל
 אהרן בהעלותך את הנרות . זש"ה (פסלים לה) יראו את ה' קדושו כי אין
 בזהמור ליראיו . את מוציא למעלה י"א שבמים הקריבו ושכט אפרים הקריב
 וכל הנשיאים הקריבו הוי' מנשיאו של לוי ומי היה נשיאו של לוי זה אהרן
 שנא' (מדנני י) ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי . ואהרן לא הקריב עם
 הנשיאים והיה אומר אוי לי שמה בשבילי אין הקב"ה מקבל שבמו של
 לוי . א"ל הקב"ה למשה לך אמור לו לאהרן אל תתירא לגדולה מזו אתה
 מתוקן . לךך נאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות .
 הקרבנות כ"ו שביהמ"ק קיים הם נוהגים אבל הנרות לעולם אל מול פני
 המנורה יאירו . וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן במלך לעולם .
 ד"א אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות שלא תהיו מבזין על המנורה
 היו (וכנס י) כי מי בן ליום קמנות ושמתו וראו האבן הכדיל ביד זרובבל
 שבעה אלה . אלה זו המנורה . שבעה אלו שבעת הנרות . כנגד ז' כוכבים
 שמשוטמין בכל הארץ כך הם חביבין שלא תהיו מבזין עליהן לךך נאמר
 אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות . שלא יטעה איתך יצרך לומר
 שהוא צריך לאורה ראת מה כתיב בחלונ' (ויקרא ט) וחלונות אטומו אל התאים
 ואר אליהמה לפנימה וגו' וכן לאילמות בהחלונות האלה בחלונות אב"כ אלא
 כהחלונ' שיהיו רחבות מבהוין וצרות מכפני' כדי שיהיו מוציאין אורה לחוץ .
 א"ר ברכיה הבתן בר' הברק הזה תולדות האש של מעלן הוא והוא יוצא
 ומכהיק את כל העולם כולו . שנא' (שם ה) ודמות חיות מראיהן כנהלי אש
 בווערות כמראה הלפידים ומן האש יוצא ברק ומבהיק את כל העולם כולו
 ואני צריך לאורה שלכם . ולמה אמרתי לך כדי להעלותך . א"ר הנינא
 אמר הקב"ה עינים שיש כך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך
 הלבן אלא מתוך השחור . ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה
 רואה אלא מתוך השחור . הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם .
 ד"א אל מול פני המנורה ב"ו מדליק נר מנר דלוק שמה יכול להדליק נר
 מתוך חשך . שנא' (נחלשים ה) והשך על פני תהום מה כתיב אהריו ויאמר
 אלהים יהי אור ומתוך החשך הוצאתי אורה ואני צריך לאורה שלכם .
 ולא אמרתי לך אלא להעלות אותך להעלות נר תמיד : (ו) ד"א בהעלותך
 זש"ה

מיתנות בהונה

אסיפת אמרים
 יודעו עבדי גם פלאו צריך לאור : ואין אתה ושבת אפרים . אע"פ שמתה הכבוד כנר
 רואה כו' . וטעם שהנרות נחשקין ע"כ מוכה סוף הקריע על טעם יוסף : בשבילי שאין את
 רק מלאש לעולם שמקבל אור מנערו ופניו הוא זכאי בעינו : הנרות לעולם . הרמב"ם ז"ל הביט
 מדרש שדרשו על נרות חנוכה הנעשה ע"כ כהנים
 פק'ו
 צמי אהרן וקיום אורה מנוה הוא לדור דור משא"כ תנוסס הנוצח שברוב עונוי חלף הלק לו :
 וכל הברכות . ברכה כהנים וברך יאר ישא : ז' כוכבים . ז' כוכבי לכת : לךך נאמר אל מול
 פני המנורה . מילתא בלמיה נפשיה היא . ובה לתרן למה כתב אל מול פני המנורה יאירו כך
 בלא ולאורו לאורו הוא צריך וכדכרטי' ז"ל : ס"ג התאים ואל אליהמה וספוק הוא ביחוקאל
 סי' תי' פירטי' וכתמות פתחיהם של ב' התאים וכן סי' לאילמות דלקמן וכן לאילמות וגו' : עד
 כהחלונות נכסי' : כהחלונות שיהיו וכו' . פי' כמו ה"א שפחתה הפנימי העליון נר ופחתה
 שהחמון רחסי' : ואני צריך לאורם בתמים : להעלות נר תמיד . כלומר חסד דכתיב לעולם
 11

זש"ה (פסלים קט) גם חשך לא יחשיך ממך ולידה כיום יאיר כהשיבה כאורה
 וזע אומר בהעלותך למה"ד למלך שהיה לו אוהב א"ל המלך תדע שאצלך
 אני מועד אלא לך ותקן לי . הלך אוהבו והתקין מטה של הדיומט מנורה
 של הדיומט ושלחן של הדיומט . כיון שבא המלך באו עמו שמשין סיבכו
 מיכן ומיכן מנורות של זהב לפניו . כיון שראה אוהבו את כל הכבוד
 התבייש והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל הדיומט . א"ל המלך
 לא אמרתי לך שאצלך אני מועד למה לא התקנת לי כלום . א"ל אוהבו
 ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך ונתכיישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי
 לך שהיו כלי הדיומט . א"ל המלך חייך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי
 ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך . וכן הקב"ה כולו אורה שנא'
 (ויאל ט) ונהורא עמה שרא . והוא אומר לישראל התקיננו לי מנורה ונרות .
 מה כתיב שם (שמות טז) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ועשית מנורת זהב
 מהור . כיון שעשו באת שכנינה מה כתיב שם (שם טז) ולא יכול משה לבא
 אל אהל מועד . מיד קרא למשה ובבא משה אהל מועד לדבר איתו וישמע
 את הקול מדבר . מה דברי אליו . בהעלותך את הנרות . אמרו ישראל
 (פסלים טז) שלח אורך ואמתך המה ינחוני גדול אורו של הקב"ה החמה
 והלכנה מאירים לעולם . ומהיכן הן מאירים מויקוקי אור של מעלן הן
 חושפין שנא' (מקנן ג) לאור חציך יחלכו לנונה ברק חניתך . גדול האור של
 מעלן שלא ניתן ממנו לכל הבריות אלא אחד ממאה שנא' (ויאל ט) ידע מה
 בחשוכה לפיכך עשיתי חמה ולכנה שואירו לפניך שנאמ' (נחלשים ה) ויתן
 אורם אלהים ברקיע השמים להאיר : (ז) אל מול פני המנורה יאירו שבעת
 הנרות . אמר דוד (פסלים טז) באור פני מלך היום . א"ר יעקב ברבי יוסי
 נמנעה השמחה מן הרשעים ונתנה לישראל שהוצרך הקב"ה לישב עם ב"ד
 בנר שא"ל אר מול פני המנורה יאירו . ר' לוי בר ר' אומר מנורה מהורה
 ירדה מן השמים שא"ל הקב"ה למשה (שמות טז) ועשית מנורת זהב מהור .
 א"ל כיצד נעשה אותה . א"ל מקשה תיעשה המנורה . ואעפ"כ נתקשה
 משה ויירד ושכח מעשיה . עלה ואמר רבוני כיצד נעשה אותה . א"ל מקשה
 תיעשה המנורה . ואפ"כ נתקשה משה ויירד ושכח מעשיה עלה ואמר
 רבוני שכחתי אותה . הראה לו למשה ועוד נתקשה בח . א"ל ראה ועשה
 עד שנטל ממבע של אש והראה לו עשייתה ואעפ"כ נתקשה משה א"ל
 הקב"ה לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה . ואמר לבצלאל מיד עשאה .
 התחיל תמה ואמר אני כמה פעמים הראה לי הקב"ה ונתקשיתי לעשותה
 ואת שלא ראית עשית מדעתך בצלאל בצל אל היות עומד כשהראה לי
 הקב"ה עשייתה . ולפיכך כשהרב ביהמ"ק נגנזה המנורה . וזו אחד מה'

מיתנות בהונה

אסיפת אמרים
 ל' עליו ותלו רחם : תקן לי . הסקן לי נרסי
 פוערה : ס"ג סיבבו מיקן : מיכן מכאן :
 פוסר פוסלן מלהשתמש בהם עכשו : ולא יכול
 מעשה וכו' . מסייה דקרא כי עקן עליו וגו' .
 וכבוד ה' מלא את המסקן . ובשגיל אור השמיים
 ולא יוכל משה לבא וקרא לו סי' וכו' : ומה לו כהעלותך : ברק חשך נרסי' : ידע מה . קמי
 ציה משה כמחזיל מה סי' אלהיך שואל :
 11

דברים שננזו הארון והמנורה והאש ורוה"ק ותכרובים. וכשישוב הקב"ה
 ברחמי ויבנה ביתו והיכלו הוא מחזירן למקומן לשמה את ירושלים שנא'
 (שמי' טו) ישושים מדבר וציה ותגל ערכה פרוח תפרח ותגל: (ח) קח את
 חלומי. הלכה כמה נימין היו בכנור שהיו הלויים מנגנין בו א"ר יהודה
 ז' נימין היו בכנור שנא' (מלכים טו) שובע שמחות את פניך נעימות ונ'
 אל תהי קורא שובע אלא שבע שמחות וכן דוד אומר (ש' קט) שבע ביום
 הללתיך על משפטי צדקך. ולימות המשיח נעשית שמונה שכן דוד
 אומר בניגון (ש' טו) למנצח בניגונת עד השמינית. ולע"ל נעשית עשר שנא'
 (ש' קמ) אלהים שיר הרש אשריה לך בנבל עשור. ומי התקין להם שמואל
 דוד שנא' (ש' פ' ט) המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם. והם העמידו
 הלוקי השיר והיו הלויים עומדים על הדוכן ומזמרים לפני מי שאמר והיה
 העולם. ראה חיבה שחיבב הקב"ה את הלויים כך אמר הקב"ה למשה הרבה
 הלויים חביבין לפני קח אותם לשמי לשררה. מנין ממה שקרינו בענין קח
 את הלויים: (ט) קח את הלויים זש"ה (מלכים טו) ה' צדיק יבחן ורשע ואוהב
 חסם שנאה נפשו. ה' צדיק יבחן אין הקב"ה מעלה את האדם לשררה עד
 שבוהן ובורק אותו תחלה וכיון שהוא עומד בנסיונו הוא מעלה אותו
 לשררה. וכן את מוצא באבינו אברהם נסחו הקב"ה עשר נסיונות ועמד
 בהן ואה"כ ברכו שנא' (מלכים טו) וה' ברך את אברהם בכל. וכן יצחק נסחו
 בימי אבימלך ועמד בנסיונו ואה"כ ברכו שנא' (ש' טו) ויזדע יצחק בארץ
 החיה ויברכוהו ה'. וכן אבינו יעקב נסהו בכל אותן הצרות בעשו ברה"ל
 בדינה ביוסף והיאך יצא מבית אביו (ש' טו) כי במקלי עברתי את הירדן
 וברוכו (ש' טו) וירא אלהים אל יעקב עוד בכאו מפני ארם ויברך אותו.
 וכן יוסף באשת פוטיפרע והיה הבוש י"ב שנה ואה"כ יצא ונעשה מלך
 על שעמד בנסיונותיו. הוי אומר ה' צדיק יבחן. אף שבמו של לוי נתנו
 עצמן על קדוש שמו של הקב"ה שכשהיו ישראל במצרים מאסו בתורה
 ובמילה שכן יחזקאל מוכיחן (יחזקאל ט) כה אמר ה' אלהים ביום בהרי
 בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ מצרים. מה כתיב
 בסוף אתריו וימרו בי ולא אבו לשמוע אלי ואמר לשפוך המתי עליהם.
 מה עשה הקב"ה הביא השך על המצרים ג' ימים והרג בהן כל רשעי
 ישראל שכה"א (ש' וברותי מכם המורדים והפושעים בי. וכה"א (ש' ג)
 התאנה הגשה פניה אלו הרשעים שהיו בישראל. (ש' והגפנים סמדר
 נתנו ריה אלו הנשואים שעשו תשובה נתקבלו. (ש' קומי לך רעיתי יפתי
 ולכי לך שהתי הניע קץ הגאולה אבל שבמו של לוי כולם צדיקים היו
 והיו עושים את התורה. שנא' (דברים טו) כי שמרו אמרתך ובריתך יצורו
 זו המילה. ולא עוד אלא בשעה שעשו ישראל את העגל לא נשתתפו שם
 שבמו של לוי שנא' (שמי' טו) ויעמד משה בשער המחנה ויאספו אליו כל

מתנות כהונה

הרשעים שאינם מאמינים באל חי: ישושים מדבר ומי. ה' לפנות של שמהם כפיט
 יסוים ותגל פרח ספרת ותגל לומר מחזרו למקומן אופן ה' דברים שספרו: אלא שבע כ'.
 כל זה בספק כיצד מברכין: ה' הרבה הלויים חביבין: י"ב מיס. שמהם צדק לדונו שם
 ה' שנה' כפיט ונמסר וסוף קץ ותורף כדלעיל פ' י"ב וכן י"ז שנה היה כפיטו מאביו וכן ל'
 סיה

בני לוי. כיון שא"ל משה שימו איש חרבו על ירכו מה עשה שמו ולא
 נשאו פנים וכן משה מברכך (דברים טו) האומר לאביו ולאמו רא איתו.
 וכיון שראה הקב"ה שכולם צדיקים נסה אותן ועמדו בנסיון שנא' (ש'
 אשר נסיתו במסה. מיד אמר והיו לי הלויים לקיים מה שנאמר ה' צדיק
 יבחן אבל הרשעים כתיב בהם (מלכים טו) ורשע ואוהב חסם שנאה נפשו.
 וזה אמר דוד (ש' קט) אשרי כל ירא ה' החולך בדרכיו: (ו) עשה לך שתי
 הצוצרות כסף (מלכים טו) זש"ה (מלכים טו) שאו שערים ראשיכם. בשעה
 שהכניס שלמה את הארון למקדש אמר שאו שערים ראשיכם והנשאו
 פתחי עולם שהיו הפתחים שפלים ואמר הנשאו פתחי עולם ויבא מלך
 הכבוד. אמרו השערים מי הוא זה מלך הכבוד מיד בקשו השערים לירד
 עליו ולרוץ את ראשו אילולא שאמר ה' צבאות הוא מלך הכבוד מלה.
 וחזר ואמר (ש' טו) עונו ונכור ה' נבור מלחמה שאו שערים ראשיכם. א"ל
 התגדו שמלך הכבוד עליכם. מיד הלכו לו כבוד ונשאו עצמן ונכנס
 הארון. א"ל הקב"ה אתם חלקתם לי כבוד. חייכם כשאני אהריב את
 ביתי אין אדם שולט בכם. תדע שכל כלי המקדש נלו שנא' (ויאל ט) ויתן
 אדני בידו את יהויקים מלך יהודה ומקצת כלי בית האלהים אבל שערי
 ביהמ"ק במקומן ננזו שנא' (מלכים ג) מבועו בארץ שעריה. מהו ה' צבאות
 הוא מלך הכבוד מלה שהוא חולק ליראיו מכבודו. כיצד הוא נקרא אלהים
 וקרא למשה אלהים (שמי' ט) ראה נתתיך אלהים לפרעה. הוא מהיה מתים
 וחלק מכבודו לאלהיו והחיה את המת שנא' (מ"א י) ויאמר אליהו ראי ה'
 בנגד. ולמלך המשיח הלביש לבושו שנא' (מלכים טו) הוד והדר תשוח עליו.
 מה כתיב (ש' טו) עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר אמר ליה הקב"ה
 למשה מלך עשיתך שנא' (דברים טו) והי בישורון מלך מה מלך כשהוא
 יוצא תוקעין לפניו אף אתה עשה לך שתי הצוצרות כסף. כשתכניס את
 ישראל יהיו תוקעין בהן והן מתכנסין שנא' (מלכים ט) ותקעו בהן ונועדו
 אליך לכך עשה לך: (יא) ד"א עשה לך שתי הצוצרות כסף. זש"ה (מלכי
 ט) ירא את ה' בני ומלך. מהו ומלך המליכהו עליך. ד"א ומלך המלך
 יצ"ט על יצה"ר שנקרא מלך שנאמר (מלכים ט) ובא אליה מלך גדול ומבב
 אותה. ד"א ומלך יכול אם יאמר לך המלך לך עבד ע"ז שתשמע לו ת"ל
 ורא את ה'. כך מצינו לנ"ג שאמר רהגניה מישראל ועזריה לעבוד ע"ז
 ולא שמעו לו אמרו לו (ויאל ט) לא איתנא פלחין ודצלם דהבא די
 תקימת לא נסגור. א"ל נ"ג הצדא שדרך מישך ועבד ננו אנמום אתמול
 אתם אומרים כל מי שהוא מבקש ליקח לו ע"ז היה הולך לירושלים שנא'
 (שמי' י) ופסיליהם מירושלם ומשומרון ועכשיו כאתם לעשות ע"ז שלי צדו

הצדא

מתנות כהונה

סיה כפמו לפי פרעה: שמו תכנס על ירכס: האומר לאביו ולאמו. עין כפיט' כס'
 חלם סכרס: אמרו הפערים וכו'. סכברו שעל עלמו אמר כן: ולרוץ את רגליו נכסי:
 דוד וסדר סמוס וכו'. מנומנס סוף וכתחומת לע"ל ליה וסכס כסכס' סוף וסדר לכסס עין כל
 ס' כס' כס' פ' י"ד: כך מלכו לנסכדלנר נרס': אנמום הערך לא סרסו וסלה ס' כס'
 סמוים ספירוסו כסון ומזמן וסמס כסון וכן מלססו סוב כס' סכן סרסו ורכיו סעסו: ה' ס'
 יקח לו ע"ה ה' הולך לירושלים. סכססר ופסיליהם מירושלים ומשומרון ועכשיו כלסס לפסו
 ע"ה

וזצרא שדרך מישך ועבר ננו לא כך אמר לכם הקב"ה שתשמעו למלכות כל מה שחיה אומרת לכם שגא' (קס"ח) אני פי מלך שמור ועל דברת שבעת אלהים. אמרו לו מלך אתה עלינו למסים וארנוניות אבל לעבוד ע"ז ג"ג את וכלב שוים. ענו שדרך מישך ועבר ננו ואמרין למלכא נבוכדנצר לא אמרו אלא (דניאל ג) נבוכדנצר לא השחין אנחנא על דנה פתנא להתבותך הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין ומן ידך מלכא ישוב והן לא. אמרו לו בן מציל ובין שאינו מציל (ס"ט) ידוע להוא לך די לאלהך לא איתנא פלחין. הוי ירא את ה' בני ומלך. ועם שונים לא תתערב ועם אותן שאומרין שהן שני אלוהות בעולם אל תתערב להן שסופן ליאבר מן העולם. שגא' (דניאל ג) והיה בכל הארץ גאם ה' פי שנים בה יכרתו ויגעו והשלישית יותר בה. ומה הן השלישית אלו ישראל (שש"ס) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה ונ' בקרב הארץ. הוי ירא ה' בני ומלך. וכל מי שהוא ירא מן הקב"ה סופו ליעשות מלך ממי אתה למד מאברהם ע"י שנתירא מן הקב"ה נעשה מלך שגא' (דניאל ג) כי עתה ירעתני כי ירא אלהים אתה ומנין שנעשה מלך שגא' (ס"ד) אל עמק שוח הוא עמק המלך מהו שוח עמק המלך שהשווה הכל ונטלו עצה וקצצו ארזים ועשו כסא וחויבוהו מלך עליהם. ולא תאמר אברהם בלבד אלא אפילו משה שנתירא מן הקב"ה נעשה מלך וכך כתיב ירא את ה' בני ומלך. עשה לך שתי הצוצרות כסף שיהיו תוקעין לפניך כמלך: (יב) עשה לך משך עשה לך. לך אתה עושה ולא לאחר. את משתמש בהן ואין אחד משתמש בהן תדע לך שחרי יהושע תלמידו של משה לא נשתמש בהן אלא בשופרות. כשבא להחם ביריחו נתכנסו ליריחו ו אומות שנאמר (יט"ט) ותעברו את הירדן ותבואו אל יריחו וילחמו בהם בעלי יריחו האמורי והפרזי החתי והכנעני והגרנשי החוי והיבסי ואתן אותם בידכם. וכי שבע אומות היו בעלי יריחו. א"ר שמואל בר נחמני יריחו נגרא של א"י אם נכבשה יריחו מיד כל הארץ נכבשת לפיכך נתכנסו לתוכה ו אומות. מה כתיב שם (ס"ו) וירע העם ויתקעו בשופרות מלמד שאפי' יהושע תלמידו לא נשתמש בהם. ולא תאמר ליהושע אלא אפילו משה רבינו שעד שהוא חי בעצמו נגנזו. א"ר יצחק הרי שבשה אומר כשהוא בא ליפטר מן העולם (דניאל ג) הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושטריכם. והיכן היו החוצצרות לתקוע בהן ולכנסן. אלא עד שהוא בחיים נגנזו. א"ר יהושע דסכנן בש"ר לוי לקיים מה שגא' (קס"ח) אין שלטון ביום המות הוי עשה לך שתי הצוצרות כסף לך אתה עושה ואין אדר משתמש בהן כל ימך. עשה לך אתה משתמש בהן שאחא מלך ואין אדר משתמש בהן אלא דוד המלך שגא' (דניאל ג) ויעמדו הלויים על עמדם והשיר משורר והחוצצרות מהצצרים. אמר רב החוצצרות שחיו במקדש

מתנות כהונה

פ"א של וכו' ופיין בויקלה רכס פ' ל"ג ויחייב לך בלוי יתקע ופי' כל הענין: שתשמעו למלכות נכסי: ה"ג את וכלכא שוים: ב' אלהות. דורש שוים ל' שוים: סופו ליעשות מלך נכסי: ה"ג עמק המלך מהו הכל כו': אברהם בלבד. שלא היה וולמו אז בעולם מי שסביר טורח הכל: ומלך והיה מלך: נגרא צריח ומוק כל אכן ויכאל: אני משכר. מקס

אף

אף הן נגנזו אבל דוד המלך היה משתמש בכנור שנאמר (מלכים ב) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. א"ר פנחס הכהן בה חמא כנור היה תלוי לפעלה ממטרתו של דוד כיון שהניע הצות לילה רוח צפונית מנשבת בו ומגנן מאלו מיד היה עומד דוד וכל התלמידים שהיו עוסקין בתורה והיו יגיעים ומגדדים שינה מעיניהם והגוין בתורה עד עמוד השחר. לפיכך היה אומר דוד עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. הך השחר מעורר בני אדם אבל אני אעירה שחר אני מעורר השחר. ד"א עורה כבודי מהו עורה כבודי מפני עבודת יוצרי. שהיה יצרו אומר לו חד לא מלך אתה ודרך מלכים לישן עד ג' שעות ביום ואתה למד ועומד הצות לילה. והיה אומר לו עורה כבודי. אין כבודך לפני כבוד יוצרך כלום. לכך נאמר עורה כבודי. (ס"ט) הצות לילה אקום חדות לך אמר דוד הייב אני לעמוד בחצי הלילה ולקלסך על פלאות שעשית עם זקנתי בחצי הלילה לכתוב (מ"ג) ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת ותאמר אנכי רות אמתך ואמר לה ליני הלילה. א"ר יהושע בן לוי ב"ר שלום אמרה לו בדברים אתה מוציאני. אמר לה חי ה' איני מוציאך בדברים. חי ה' מלמד שהשביע על יצרו שהיה מקטרנו וא"ל את פנוי והיא פנויה הרי השעה שתודקק לה. מיד נשבע אותו צדיק חי ה' איני נגע בה בזו. ולא בועז לבדו אלא כל הצדיקים משביעין על יצרו. וכן את מוציא כבוד כשנפל שאור בידו מה אמר דוד (ש"א) ויאמר דוד חי ה' כי אם ה' ינפנו או יומו ונ'. ולמה נשבע שני פעמים א"ר שמעון ב"ר תנמי היה בא יצרו וא"ל איזו נפלת אתה בידו לא היה מרחם עליך והתך. מן התורה מותר להרגו. בא להרגך השכם להרגו שהרי רודף הוא. לפיכך קפץ ונשבע שני פעמים חי ה' שאינו הורגו. אמרו ישראל לפני הקב"ה רכש"ע אתה יודע כחו של יצר הרע שהוא קשה. א"ל הקב"ה סקלו אותו קימעה בעוה"ו ואני מעבירו מכס לעתיד. שגא' (שש"ס) סלו סלו המסלה סקלו מאבן הרימו נס. וכח"א (ס"ח) ואמר סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי. ולעוה"ב אני עוקרו מכס (יחזקאל ג) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי ונ' כך דרש'ר' תנחומא: (יג) ויאמר ה' אל משה אמפה לי שבעים איש מוקני ישראל. הלכה בתוך כמה אמות הייב אדם לעמוד מפני הזקן. כך שנו רבותינו בתוך ד' אמות הייב אדם לעמוד מפני הזקן שגא' (יחזקאל ט) מפני שיבה תקום. ושואל בשלומי בתוך ד' אמות. ואי זה הידור אמרה תורה והדרת. שלא יעמוד במקומו ולא ישב במקומו ולא יהא סותר את דבריו. וכשהוא שואל הלכה שואל ביראה. ולא יקפוץ להשיב ולא יהא נכנס בתוך דבריו. שכל מי שאינו ענה כרכו כל המדות האלו נקרא רשע לפני המקום ותלמידו משתבח ושנותיו מתקצרות ולמך הוא בא לידי עניות שגא' (קס"ח) וטוב לא יהיה לרשע

מתנות כהונה

פ"א של סדר היום ופיין כל זה צפ"ק דברטום ובמדכש רוח פ"ה: לכך נאמר עורה וכו'. למחר ממשך וריק חמה כנור נגד יולני: שני פעמים. אחד נגד ילכו שפסיתו שלח מין וספ"ה על ספרו כדון שחרי רודף ס'. ופי' פעמים ה' וחללה לו מה' ובמדכש רוח ל"ב א"ר: שנאמר מפני כו'. נשך ד' אמוטיו קרוי נפשו שכל ד' אמוטיו של אדם סן כנוט: אם

לרשע ולא יאריך ימים כצל אשר איננו ירא מלפני אלהים. מורא זו אינו יודע מהו. כשהוא אומר מפני שיבה תקום ויראת מאדהיך. הוי זה מוראת הרב. א"כ הרי מוראת רבית ומוראת משקלות. אלא א"ר אלעזר נאמר כאן פני זקן ונאמר להלן (סג) איננו ירא מלפני אלהים. וחייב להקדימו לכל אדם בכניסה וביציאה ולנהוג בו מורא וכבוד שנא' (דברים י) את ה' אלהיך תירא. ותניא את לרבות בעלי תורה שאין לך מדה אחרת כיוצא בה. וכה"א (סג) ואתן אותם ראשים עליכם מיכן את למד שתנהוג בו מנהג נשיאות לעמוד מפניו להקדימו לכל דבר שבגדולה. א"ר אבא הכהן בר פפא כשהייתי רואה סיעה של בני אדם הייתי הולך בדרך אחרת שלא להמריח עליהן שלא יהיו רואין ועומדין מלפני. וכשאמרתי דברים לפני ר' יוסי ב"ר זבידא אמר לי צריך אתה לעבור לפניהם ויהיו רואין אותך ועומדין לפניך ואת מביאן לירי יראת שמים. שנא' מפני שיבה תקום ויראת מאלהיך. למה שמעלתן של צדיקים מעלה שאין לה ירידה אבל מעלתו של עשו מעלה שכולה ירידה היא. היום הוא אפרכוס למחר סג למחר קומוס למחר סרדיוס. וכן כל גדוליהם. וכן הנביא אומר (עובדיס ב) אם תנביה כנשר וגו'. אבל מעלתו של יעקב מעלה שאין לה ירידה ואין קדושתם נפלת לעולם. וכן אתה מוצא שהוקנים אחד מי"ג דברים שהן כתובין לשמו של הקב"ה אלו הן הכסף והזהב הכרנים והלויים וישראל והבכורות והמזבח ותרומה ושמן המשחה ואהל מועד ומלכות בית דוד והקרבתו וא"י והקנים. הכסף והזהב מנין שנאמר (מייג) לי הכסף ולי הזהב. הכהנים מנין דכתיב (שמש ט) וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי. הלויים מנין (נמדנר ג) והיו לי הלויים. ישראל מנין (ויקרא סג) כי לי בני ישראל. בכורות מנין (נמדנר ג) כי לי כל בכור. המזבח מנין (שמש ט) מזבח אדמה תעשה לי. תרומה מנין (סג) ויקחו לי תרומה. שמן המשחה מנין (סג) שמן משחת קדש יהיה זה לי. אהל מועד מנין (סג) ועשו לי מקדש. הקרבנות מנין (נמדנר כה) את קרבני לחמי לאשוי. מלכות בית דוד מנין (שמש ט) כי ראיתי בבניו לי מלך. א"י מנין (ויקרא סג) כי לי הארץ. הוקנים מנין (נמדנר יב) אספה לי שבעים איש: (יד) אספה לי ושה' (עמש ט) הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה. דמה"ד לפדמין שהיתה בנויה ע"ג הסיפיטיה כ"ז שהספינות מהיבשות פלמין שעל נביהן עומדות כך הבונה בשמים מעלותיו כסאו מבוסם למעלה בזמן שישראל עשוין אגודה אחת. לכך נאמר הבונה בשמים מעלות אימתי בזמן ואגודתו על ארץ יסדה. וכה"א (דברים ג) ויהי בישורון מלך וגו'. לכך א"ל הקב"ה למשה אספה לי למה שכונסן של צדיקים ונתייה להם והנתייה לעולם אבל כינוסן של רשעים תקלה להם ותקלה לעולם: (טו) ר"א אספה לי שבעים איש. בשעה שא"ל הקב"ה למשה אספה לי שבעים איש אמר משה מה אעשה אם אביא חמשה מכל שבט ושכמ

אינן

מתנות כהונה

קן הדי וכו'. אס כי שאלה דורס לשון ויראה הכי מנינו גבי רבים ומשקולות לשון ויראה וכן הוא בפ"ק דקדושין: ה"ז ונאמר להן היינו כו'. אפרכוס סג וכו'. פניו מתעלות סס כל אדם פתוח משלמנו: אם מגיט וכו'. סיפיה דקרא משס אוריך: ויהי ציטון מלך וגו'. וסיפיה

אינן עולים למנין ע' ונמצאו ששים. ואם אביא ששה משבט זה והמשה משבט זה הרי אני ממיל קנאה בין שבט ושבט. מה עשה נמל ע"ב פתקון וכתב בהן זקן ועוד שנים פתקין חלק וטרפן בקלפי. אמר בואו וטלו פתקכם. מי שעולה בידו פתק כתוב בו זקן היה יודע שנתמנה זקן. ואם עלה בידו חלק היה יודע שלא נתמנה. והממונה אומר לו הרי שם פתק אחד כתוב בו זקן אילו היית ראוי להתמנות היה עולה בידך. כיון שעשה כך נתמנו הוקנים. אלדד ומידד היו שם ומיעטו עצמן אמרו אין אנו כראי להיות במינוי הוקנים. ועל שמויעטו עצמן נמצאו יתורים על הוקנים חמשה וזבדים. הוקנים לא נתנבאו אלא למחר שנא' (נמדנר יב) ואל העם תאמר התקדשו למחר. אבל אלו נתנבאו על מה שעתיד בסוף מ' שנה שנא' (סג) וישארו שני אנשים במחנה וגו' מה היו מתנבאים י"א על מפלתו של נוג. וי"א משה מת ויהושע מכנים את ישראל לארץ. תדע לך שבן יהושע אומר למשה (סג) ויען יהושע בן נון. וירץ הנער ויגד למשה מי היה זה גרשום בן משה. הוקנים לא נכנסו לארץ אבל אלדד ומידד נכנסו לארץ. אלדד הוא אלידד בן כסלון ומידד זה קמואל בן שפטן. הוקנים לא נתפרשו שמותן. הוקנים נפסקה נבואתן שהיה משל משה שנא' ואצלתי מן הרוח אשר עליך. אבל אלו היתה רוח נבואתן מן הקב"ה שנא' ותנח עליהם הרוח. וא"ת הוקנים שהיתה נבואתן משל משה שמא חסר משה מן נבואתו כלום. לאו. למה"ד לנר שהיה דולק והדליקו ממנו כמה נרות ואור דליקתו לא חיסר. כאן משה משלו לא חיסר כלום שנא' (דברים ג) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה: (טו) אספה לי. ובי לא היו זקנים לשעבר וגו' והלא כבר נאמר במצרים (שמש ג) לך ואספת את זקני ישראל. אלא מפני מה א"ל הקב"ה למשה אספה לי שבעים איש. ללמדך שבעה שאמר פרעה (סג) הבה נתחכמה לו וישימו עליו שרי מסים קיבין את כל ישראל וא"ל בבקשה מכם עשו עמי היום בטובה. היינו דכתיב (סג) ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך בפה רך. נמל סל ומגריפה מי היה רואה את פרעה נמל סל ומגריפה ועושה בלבנים ולא היה עושה מיד הלבו כל ישראל בזריות ועשו עמו בכל כהן לפי שהיו בעלי כח ונבורים. כיון שחשכה העמיד עליהן נוגשים וא"ל חשבו את הלבנים. מיד עמדו ומנו אותם. וא"ל כזה אתם מעמידים בכל יום ויום. מינה את הנוגשים של מצריים על השוטרים של ישראל והשוטרים נתמנו על יתר העם. גשאמר להם (סג) לא תוסיפון לתת תבן לעם היו באין הנוגשים ומנין

את

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

פי' י"ט לפי שהיה משה יודי הקב"ה סוף קיימת לעד ויה"ל פי' כדי סלס יצטרפו להקשות עוד: לנר בו' והך דמסקי לתמן שום סיה עובד סוף ע"ד שאלס כפ' כ"ט ח"ן עוליקין מנר לנר מוסס אכחוסי תלוס ועי' רש"י דמתני כמלן דסקל נטורא פי' סרוס סוכר שטיטל

עולם עכ"ל ועיין לעיל פרשה ד': וישארו סני וכו'. סיפיה דקרא חלקד ומידד ומתנבאו וצטוה היתם משה מת ויהושע מכנים כדלקמן וזה היה סוף מ' שנים: נמל סל וכו'. לעולם לבנים

את הלכנים ונמצאו חסרות היו מכין הנוגשים את השוטרים שנא' (ע) ויכו שוטרי בני ישראל. והיו השוטרים מוכין על יתר העם ולא היו מוסרים אותן בידי הנוגשים ואומרים מוטב לנו ללקות ואל יכשלו יתר העם. לפיכך כשאמר הקב"ה אספה לי שבועים איש מוקני ישראל אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע אינו יודע מי ראוי ומי אינו ראוי. אמר ליה (במדבר יב) אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהו אותן הזקנים והשוטרים שהיו מוסרין עצמן ללקות עליהם במצרים במתכנת הלכנים יבואו ויטלו בגדולה הזו. לפיכך הוא אומר אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהו. ולפי שספרו עצמן ללקות על הצבור לפיכך ונשאו אתך במשא העם. ללמדך שהשוין הקב"ה למשה. מכאן את למד שכל מי שמוסר עצמו על ישראל זוכה לכבוד ולגדולה ולרוח"ק. לכך כתיב אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהו כי הם אותן שכתוב בהן ויכו שוטרי בני ישראל: (יז) אספה לי שבועים איש. והיכן היו הראשונים זש"ה (לוי יג) ירוע כבירים לא הקר ויעמד אחרים תחתם. עד שהיו במצרים היו להם ע' זקנים שנא' (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל. ועמקן יצאו ממצרים. וכשעלה משה לקבל את התורה היו עמו שנא' (שמות כד) ויעל משה ואהרן ושבעים מוקני ישראל (ע) ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה. כיון שעלה משה התנה עם ישראל שירד לארבעים יום כיון ששהא לירד שנא' (עג) וירא העם כי בשש משה ואין בשש אלא לשון שיהיו שנא' (מטפסיס ט) מדוע בשש רכבו לבא מדוע אחרו פעמי מרכבותיו. נכנסו כל ישראל אצל הזקנים ואמרו להן משה התנה עמנו שירד לסוף ארבעים יום והרי ו' שעות יותר ולא ירד ואין אנו יודעין מה היה לו (שמות לג) קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו. כיון ששמעו כך אמרו להם מה אתם מכעיסין למי שעשה לכם כל אותן נסים והנפלאות. ולא שמעו להם והרגום. ולפי שעמד חור כנגדן בדברים קשים עמדו עליו עוד והרגוהו. נכנסו כל ישראל לאהרן בטקסים גדולה שנא' (עז) ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום. מה אתה יושב קום. א"ד יצחק רוח"ק צווחת (תפליס טו) שנאתי קהל טרעים. קום עשה לנו אלהים ואם לאו כי זה כזה אנו עושים לך בשם שעמדנו על חור והרגנוהו כך. אנו עושים לך. כיון שראה אהרן מה שעשו לזקנים ולאחר נתיירא מהן שנא' (שמות לג) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו הבין ממי שזבוח לפניו. ומנין שהרגו לזקנים ולאחר שכן ירמיה מוכיח את ישראל (יכניס ג) גם בכנפיך נמצאו הם נפשות אבינוים נקיים לא במחלת מצאתים כי עד כל אלה. מהו על כל אלה בשביל אלה אלהיך. מה פרע מהם (שמות לג) ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל. אחר זמן כשסלה להם אמר למשה אספה לי שבועים תחת אבותם שבועים שנהרגו על קדושת שמי הוא שכתוב ירוע כבירים לא הקר ויעמד אחרים תחתם: (יח) אספה לי שבועים איש זש"ה (קבלה טו) דברי

מתנות כהונה

לנשים: ויכשלו יהו נכשלים ונחלסו מרוב עבודה: ה"ג נכנסו כל ישראל אל הזקנים ולאמו כו': אמרו להם מה אתם. הזקנים אמרו כי: בטקסים גדול ובמקדש ומהומה רבה: כי זה קני ביה מה כלומר לחור כך אנו עושין לך: ויבן מזבח. דיק מדכתיב ויבן והלל ויגבה

דברי חכמים כדברונות וכמסמרות נמועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד. בדור של בגות. מה הכדור של בגות מורקין בו לכאן ולכאן כך היו הדברות מורקין במינו. ד"א כמסמרות נמועים מכאן אמרו חכמים אסור לקחת בספרים החיצונים שכתוב נמועים. מה משמרות הכהנים כ"ד אף הספרים כ"ד. בעלי אסופות אלו סנהדרין וא"ת זה מתיר וזה אוסר זה פוסל זה מכושר זה מטמא וזה מטמא ר"א מהייב ור' יהושע פומר ב"ש פוסליו וב"ה מבשרין. למי נשמע. אמר הקב"ה אעפ"כ כולם נתנו מרועה אחד: (יט) אספה לי שבועים איש. זש"ה (שמי כג) אוהב מחר לב הן שפתיו רעתו בלך. למת לא א"ל אספה לי ע' אנשים אלא שבועים איש מיוחדין שיהיו דומין לי ולך (שמות טו) ה' איש מלחמה ומשה (במדבר יג) והאיש משה ענו מאד. אספה לי וכי לא היה להם זקנים קודם לכן והכתיב בהר סיני (שמות כד) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ונבי'. והפרשה הזו אח"כ היתה ואז היו הזקנים. אלא בשעה שבאו ישראל לאותן הדברים ויהי העם כמתאוננים נשרפו כולם באותה שעה. אלא שהיתה שריפתם כשריפת נדב ואביהוא שאף הם הקלו ראשם בעלותם להר סיני כשראו את השכינה (עז) ויהיו את האלהים ויאכלו וישתו. וכי אכילה ושתיה היתה שם. למח"ד לעבר שהיה משמש את רבו ופרנסתו בידו והיה נושך ממנה כך הקלו ראשן כאוכלין ושותין והיו ראויין לישרף באותה שעה הזקנים ונדב ואביהוא ומפני שהיה יום מתן תורה הכיב לפני הקב"ה לפיכך לא רצה לפגוע בהן בו כיום לעשות פרצה בהן. הח"ד (עז) ואל אצילי בני ישראל לא שלה ידו מכלל שהיו ראויין להשתלחת יד אבל לאחר זמן נבה מהן. נדב ואביהוא אף הן נשרפו כשנכנסו לאהל מועד. והן נשרפו כשנתאוו אותה תאוה שנא' (במדבר יח) והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה. מהו והאספסוף ר"ש בר אבא ור"ש בן מנסיא אחד מהן אומר אלו הנרים שעלו עמקן ממצרים ונאספין עמהם שנא' (שמות יג) וגם ערב רב עלה אתם. ואחד מהן אומר והאספסוף אלו סנהדרין שנא' (במדבר יח) אספה לי שבועים איש מה כתיב שם (עז) ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה בקוצים שבמחנה. ומנין שאותן זקנים שעלו להר סיני נשרפו שנא' (תפליס קו) ותבער אש בערתם ואין עדה אלא סנהדרין שנא' (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה נעשתה זכותיב (ויקרא ד) ואם כל עדת ישראל ישנו וכה"א (תפליס עח) ואף אלהים עלה

אסיפת אמרים

שטל מן האור כלום וס"ג סיס עאש רק נגד סוואל (י"ח): אמר לקרות בו'. כמשמרות דרש בשן סיני כ"ד ספרים וכו"ל תמן (עס): והן נשרפו. אשכר שג"ל י"א ופליג אדלעיל (י"ח): וע"ש ס"א עוד ס"א סתמוו תלוו ס"א כהאו לרלות סתפוס ובאתה שריפתו סיסם כמתאוננים רק שגלס לנו סתמוו וסאספסוף כ"י ססס לא סיו מן סתמוו סיסם רק

מתנות כהונה

ויבנה וכן דרשו ויבן את הללע. ויבן נח מזבח. וכן פירש' סס: שכתוב נמועים. ככתיבה זו שמעלת למחס חדשים מדי שנה בשנה וזו ציומו קן דבר מורה וסס כן א"ך ויהיה לו זמן לזון או"ל שגל דכתיב סתמוו סתמוו יס"א נמוע ומשוקט וזה לגדה ובלע האדם זמנו ועיין במדרש קבלת כספוק ולהג הכנה. ועוד י"ל כנעט זו סתמוו קשה לעקר כך אל יזון מדברי מורה: מזה

משמרות. סקן כתוב כתיב: ה"ג ב"ש פוסליו וכו' משמרות: מרועה אחד. הקב"ה שנקרא קועה וסרללו חי ר"ל משה דכינו ע"ה וע"ל: ופרנסתו חסידה שזוכל ממנה ואלו"ל לל ופוסליו: לארר זמן נכס מהן נכס': והן מדרפוס. סוקסוס: בקוצים שבמחנה וכו' אלכ"ה דרש"ל סבל

עלה בהם ויהרג במשמניהם אלו מנהדרין ובהורי ישראל הכריע אותן
 הבהורים שהיו קרויין זקנים שכתוב בהן (ע"ו) ויוסף עוד דוד את כל
 בחדר בישאל. כשהורו ובכו ובקשו בשר אם נאמר בשר היה כל מה
 שבקשו נעשה להם המן לתוך פיהם שנא' (מסל"ט ע"ג) ויתן להם שאלתם
 ותאותם וביא להם. ואם נאמר שלא היה להם שור ובהמה והלא כבר
 נאמר (מס"ט יג) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר. אם נאמר אכלום במדבר
 והלא כתוב (מס"ט לג) ומקנה רב היה לבני ראובן. מכאן א"ר שמעון לא
 נתאו בשר אלא שאר בשר שבה"א (מסל"ט ע"ג) ויממר כעפר שאר ואין שאר
 אלא עריות שנא' (ויקרא י"ג) איש איש אל כל שאר בשרו. הוי שך בקשו
 להם להתיר את העריות ובה"א (מס"ט י"ג) וישמע משה את העם בוכה
 למשפחותיו כשבקשו כך לכך (ע"ג) ויהר אף ה' מאד ובעיני משה רע.
 באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה למה הרעת לעבדך לבישעבר היה
 עמי מי שישא במשאן ועכשיו אני לבדי שנא' (ע"ג) לא אוכל אנכי לבדי
 לשאת וגו'. ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרונ. באותה שעה א"ל
 הקב"ה מנה תחת אותן הזקנים וזקנים אחרים תחתיהם שנא' (ע"ג) אספה לי
 שבועים איש. וירדתי ודברתי להודיעך שיום מגוי הזקנים היה חביב לפני
 הקב"ה כיום מתן תורה. שכתוב בו (מס"ט י"ג) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני
 כל העם. אף במגוי הזקנים כתיב שם ירדה. למה"ד למלך שהיה לו
 פרסם ושבר לתוכו שומר ונתן לו שכר השמירה אחר זמן א"ל השומר איני
 יכול לשומר כולו לבדי אלא הבא עוד אחרים שישמרו עמי. א"ל המלך
 נתתי לך את הפרסם כולו לשומר וכל פירות שמירתן לך נתתי ועכשיו
 אתה אומר הבא לי עוד אחרים שישמרו עמי. הריני מביא אחרים שישמרו
 עמך והוי יודע שאין אני נותן להם שכר שמירה משלי אלא מתוך שכר
 שנתתי לך משם הן נומלין שכרן. כך אמר הקב"ה לבישה כשאמר לא אוכל
 אנכי לבדי לשאת. א"ל הקב"ה אני נתתי כך רוח ודעת לפרנס את בני
 ולא הייתי מבקש אחר כדי שתתידך אתה באותה גדולה. ואתה מבקש
 אחרים תדע שמשלי אינן נומלין כלום. אלא (מס"ט י"ג) ואצלתי מן הרוח
 אשר עליך. ואעפ"כ משה לא הסר כלום שלסוף מ' שנה א"ל (ע"ג) קח
 לך את יהושע בן נון ונתת מהודך עליו. מה כתיב (דברים ל"ד) ויהושע בן
 נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו. אמר הקב"ה בעוה"ז
 נתנבאו יחידים ולעוה"ב כל ישראל נעשין נביאים. שנא' (וי"ג) והיה
 אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם וקניכם וגו'.
 כך דרש ר' תנחומא בר' אבא :

אסיפת אמרים

דק מחסם ספסוף נספשו : מלא. וחס נספסו ממש : אבל לר' שמעון בר מנסי' דרש ליה לשון קלויים :
 מ' ויוסף עוד נומר וכל אלו מנס זקנים ועל :
 אם נאמר בשר היה נכסין. פי' ששאלתם היה בשר מיה טלה יחס נמלא בדרם והלא נספסו
 פעם המן לכל פעם נכסין : ה"ג לא נתאו בשר חלל ספר בשר : לבישפחותיו דרש חול
 במסכת יומא כפרין ווס הכסורים על עסקי משפחותיו : ה"ג הזקנים זקנים אחרים : נתתי
 לך אם ספרדס גרסי' : שישמרו עמי גרסי' : הריני מביא גרסי' : כי סמך משה גרסי' :
 11 בשלם

מדו

מתנות כהונה

סדר שלח

פרשה זו (א) הלכה מהו לפרוש ליום הגדול קודם לשבת נ'
 ימים. שגו רבותינו אין מפליגין בספינה
 נים הגדול נ' ימים קודם לשבת בזמן שהוא הולך למקום רחוק. אבל אם
 מבקש לפרוש כמו מצור לצידון מותר לו לפרוש אפילו בע"ש. מפני
 שהדבר ידוע שהוא יכול לילך מבעוד יום. בשליח הרשות. ואם היה
 שליח מצוה מותר לו לפרוש בכל יום שירצה. למה מפני שהוא שליח
 מצוה ושליח מצוה דוחה את השבת. וכן את מוצא כסוכה ששני ששלוחי
 מצוה פטורין מן הסוכה. שאין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שמשתלח
 לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצלה בשליחותו. ואין לך בני אדם
 שנשתלחו לעשות מצוה ונותנין נפשם להצליח בשליחותן כאותן שנים
 ששלח יהושע בן נון שנא' (יחזק"ג) וישלח יהושע בן נון מן השמים שנים
 וגו'. מי היו. שגו רבותינו אלו פנחס וכלב והלכו ונתנו נפשם והצליחו
 בשליחותן. מהו הרש ממדד שעשו עצמן קדרין והיו צווחין הרי קדרות
 מי שירצה יבא ויקנה. כל כך למה שלא ירגיש בהן אדם קרי ביה הרש
 כדי שלא יאמרו בני אדם שהן מרגלים. (ע"ג) וילכו ויבאו בית אשה וזונה
 ושמה רחב וישכבו שמה עמדה וקבלן והרגיש בהן מלך ויריחו ושמע שבאו
 להפור את הארץ שנאמר (ע"ג) ויאמר למלך ויריחו לאמר. כיון שהלכו
 לבקשם מה עשתה רחב נמלה אותם להטמינם. א"ל פנחס אני כהן
 והכהנים נמשלו למלאכים שנא' (מלאכי ג) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה
 יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא והמלאך מבקש נראה מבקש אינו
 נראה. ומנין שנמשלו הנביאים כמלאכים שבה"א במשה (מס"ט כ) וישלח
 מלאך ויוציאנו ממצרים. והלא משה היה. אלא מכאן שנמשלו הנביאים
 כמלאכים. ובה"א (מס"ט כ) ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבוכים ויאמר
 אעלה אתכם ממצרים. והלא פנחס היה אלא מיכן שנקראו הנביאים
 מלאכים. לפיכך אמר לה פנחס אני כהן ואיני צריך להטמין אלא המצויני
 לכלב חבירי ואני עומד לפניך ואינן רואין אותי וכן עשתה שנא' (יחזק"ג)
 ותקח האשה את שני האנשים ותצפנם אכ"כ אלא ותצפנו הרי שלם
 המטיגה לפנחס אלא לכלב. ללמדך כמה נתנו ב' צדיקים אלו נפשם
 לעשות שליחותם. אבל שלוחים ששלח משה היו רשעים מגין ממה שקרינו
 בענין שלח לך אנשים : (ב) וז"ה (מס"ט ט) אשתוללו אבירי לב נמו
 שנתם. אשתוללו אלו משה ואהרן ששלחו המתגלים ובאו ואמרו לשון הרע
 על הארץ ולא היו יודעין מה לעשות. אלא אף משה ואהרן נדרשלו את
 דים. מיד עמד כלב ושיתק כל אותן אוכלוסין שנא' (מס"ט יג) ויהם כלב
 את

מתנות כהונה

בשליח הספוס. כמו הוי מולי בשלם הספוס
 ושלם ספוס : ה"ג שעשו עמנו קדרין. וכן
 ספוס רבנו כהן קרי ביה חרם בשיבולת :
 מבקש נראה. כלו' כשירצה ומבקש שיהא נראה
 סוף נראה : ושיתק כל אותן אוכלוסין. והספוס : ה"ג א"ל ספוס לפניה מוכה גדולה הוי
 כו' 11

שנא' (ספסו) זו לעגם בארץ מצרים. למודים הם לכך איני צריך לנסותם שכתוב (ויאלו) ידע מה בהשוכה ונהורא עמה שרא. א"ל הקב"ה משה ידע אני מה הם אלא אם בקשת שלח לך לעצמך. מנין שכן כתיב אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור: (ו) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. מה ראה משה לחוסף על שמו של יהושע יו"ד אלא כלב נמל שכרו מן הארץ שנאמר (יספסו) אם לא הארץ אשר דרכה תלך בה לך תהיה לנחלה ולבניך עד עולם. ויהושע נמל שכר עשרה אנשים של מרגלים שנתוסף בו יו"ד יתיר. יו"ד עשרה. (כמדמי) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. ד"א כיון שראה משה אותן שהיו ששים אמר ליהושע י"ה יושעך מן הדור הזה. אלה שמות האנשים מה היו שמותן מתור בן מיכאל נחבי בן ופסי נאוואל בן מטי. יש בני אדם ששמותיהם נאים ומעשיהם כעורים כשמותיהם ומעשיהם כעורים. שמותיהם נאים ומעשיהם כעורים זה ישמעאל ועשו. ישמעאל שומע אל עשו עושה רצון עושו. ומעשיהם רעים. שמותיהם כעורים ומעשיהם נאים אלו עולי גולה (פסא) בני ברקום בני סיסרא בני תמח. שמותיהם כעורים ומעשיהם אלו המרגלים מה כתיב בהן סתור שסתרו מן העולם: (ח) ויאמר אליהם עלו זה כננב. עם שהם עולים א"ל ברכיה הכהן כרבי מצאו ל' בני ענקים שם אחימן ששי ותלמי. למה נקרא שמו אחימן שהיה אומר אחי מן יבא עלי. ששי שהיה בריא כשיש. תלמי שהיה עושה תלמים בארץ. ילידי הענק שראוהו שהיה עונק את השמש. כשראו אותן מרגלים נתייראו. לפיכך אמרו כי חזק הוא ממנו אמר ר"ל הפיתו דברים כלפי מעלה. ובאותו עון נגזר עליהם גזירות קשות. מה הקב"ה אמר לירמיה לך אמור להן אין אתם יודעים מה הוצאתם מפיהם (ימיסו) לקור המולה גדולה שאמרתם מה נרמתם לעצמכם הציתם אש עליכם יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם. אמרו ונהי בעינינו כתנבים אמר הקב"ה ויתרתי עליהם אלא וכן היינו בעיניהם יודעים הייתם מה עשיתי אתכם לעיניהם. מי ואמר שלא הייתם בעיניהם כמלאכים. מה נרמתם לעצמכם כמספר הימים אשר תרתם את הארץ. לא דיים כך אלא שלא נכנסו לארץ. א"ל הקב"ה לישראל בעוה"ז ע"י

אסיפת אמרים

פ"ט הו' נגזר עונות אמנם מהמשל ספסו סגנון לקיים ג' הספר יען ספסו נכרים מתחלה ספסולו לס' ע"א שלח לך ומשל סיון: מה היה שמתן. ק"ל כל הספוק אלה שמות האנשים וקאמר קפ"ו על אלו ג' שזרזן קולן במסכת סוטה לנגח' וכדי שלח

יבא עלי שפי מהם בריא וכו' פי' מי יבא עלי. ובפ' אלו נאמרין צבאל ובירשמי הירבה צבנין אמר ועיין ס: דמיהו וכו'. כמו שפירש' בסדר זה ודיק מלה ממנו כלפי מעלה שאילו מושב על ישראל לון רחום מאשר הם חקים מהם שהיו פרעה ועמלק היו חזקים מהם ופלו לפניהם: ה"ל הציתם אש עליכם יום כו': ויתרתי עליהם גרסי': ויתרתי שלח היינו מקפיד עליהם כל ק' אש צבני עונותם היו כחגבים אלא וכו' על זה יש לי להקפיד וכי הייתם יודעים

ע"י שהיו שלוחי ב"ו נגזר עליהם שלא יכנסו לארץ אבל לעוה"ב אני משלה לכם מלאכי פתאום ויפנה את הדרך שנאמר (מלאכי) הנני שלוח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאום יבוא אל היכלו: (מ) וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אליהם עלו זה כננב ועליתם את החר. שכן התגרון מראין את הפסולת תחלה ואה"כ מראין את השבה. וראיתם את הארץ ג' פעמים א"ל ומה הארץ. למה. בראשון וראיתם גו' א"ל היו מסתכלין בארץ ישראל יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שמגדלת חלשים ויש שמגדלת אוכלוסין ויש ממעמט אוכלוסין. כך פקדן. ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב ומה הארץ אשר הוא יושב בה מנין אתם יודעין כמה הם במהנים הם שרוין הם נכורים בושהין על כחהם אם במכצרים חלשים הם ולבם רך. ומה הארץ השמנה היא אם פירותה קלים אם שמנים. א"ל הסתכלו באבנים ובצורות שלה אם של צונמא הם הם שמנים אם של חרסות הם רזים הם. והימים ימי ככורי ענבים סכאן אמרו אין תקופת תמוז בלא תאנים וענבים. ויעלו ויתרו את הארץ כיצד היו נכנסים לעיר הדבר נוגף את הגדולים ומתעסקים בני העיר בקבורתן ובריה לא היתה רואת אותם. לכך אמרו הארץ אשר עברנו בה וגו' בנסים שהיה עושה להם הקב"ה בו הוציאו דבה. ויעלו כננב ויבאו עד חברון ושם אחימן שהיו עד מאד נכורים שנאמר (ימיסו) אשר אתה ידעת ואתה שמעת מי יתיצב לפני בני ענק. (כמדמי) וחברון שבע שנים נבנתה וגו' להודיעך שבהה של א"י שהפסולת שלה משוכה הרבה יותר מן המשובה של מצרים. שכשעה שיצאו ונחלו בני נח את העולם אהר המכול הם בנו עיירות תחלה. ולא במקום השבה אלא במקום הפסולת של א"י. וצוען מצרים היא המובה שבארץ מצרים. וזו קדמה לה ז' שנים וא"ת לא. מי שבנה זו לא בנה זו. הוא הדור היא המשפחה (כרלסו) ובני הם כוש ומצרים ופוט וכנען ועמדו ובנו זו לפני זו וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים: (ו) ויבאו עד נהל אשכול. לא רצו ליטול מפירות א"י אילולא כלב ששלף את הזיין וירץ לפניהם ואמר להם אם אין אתם נוטלים או אתם הורגים אותי או אני הורג אתכם לא היו נוטלים לפיכך (יספסו) אם לא הארץ אשר דרכה רגלך בה לך תהיה. וישאורו במוט בשנים אין פחות משני מומות לפי שאין אומר במוט שנים אלא בשנים. וי"א ג' במוט אחד בשנים הרי ג'. וכמה היה משוי של כאו"א. נאמר באבנים שנמלו מן הירדן (יספסו) ואת שתיים עשרה האבנים אשר לקחו

מתנות כהונה

דשים וכו': מה נרמס לעצמם גרסי': הפסולת היא לון סגנ כמו שפירש' בסדר פס: ה"ג אמר להם ומה הארץ למה בראשון וראיתם וגו': צונמא קשים ומחקים ומדוקים: חרסות נכרים בקל כד"ל נחש יבשה כהרס לעיני ק"ם: כיצד וכו'. פירות וכו' לא היו מעמיסים צ"ב אנשים נכרים ולון צידס סחוקות ולא מידי ונדולו מרגלים הם: וזו קדמה לה ז' שנים. ולפי שקדמה היתה מנובס ויה מנוען כי כן סמנא אדם ח' קבוצה ב' צבועים צונב לם נחלה ראשונה ואח"כ הכשור ספסולמו של ראשון מותן צבני ועל זה אמר ולא סמנא לם שרש לון רחום מן הקדמות שמי שבנה זו וכו' כך הבנתי בספרי פ' עקב: ה"ג וא"ת לא: ובכך מן בנין כד"ל בנו את חשבון: וירץ לפנים גרסי': שאין אומר במוט שנים גרסי': ובמדת סס משאוי כו': דיק מדכתיב ושאורו דמשמע שהיה מליס למש' דלם לן קן ויבאו מיבוע

לקחו מן הירק הקים יהושע בננלל. כמה שיעורה של כל אהת ואהת משאוי מ' סאה. מכאן אתה מחשב לאורו אשכול. אדם נושא משוי לעצמו מנביה סאה. מנביה עליו הכירו נושא סאתים. ואם מנביה סאתים נושא עם הכיר נושא שלש הוי מכאן מחשב: (יא) וישונו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. והלא אתה מוצא שהלכו מן החרום לצפון מ' יום. ומ' יום היו מהלכין את כולה. אלא שגילו היה לפני חקב"ה שהן באים ואומרים לה"ר על הארץ ונגזר על אותו הדור שנים של צרה יום לשנה יום לשנה וקפץ חקב"ה לפניכם את הדרך. למקום ההוא קרא נתל אשכול זש"ה (ישעי ט) מניד מראשית אהרית שהכל צפוי היה לפני חקב"ה. אשכול אוהבו של אברהם היה ונקרא אשכול על אודות האשכול שעתידין ישראל לברות ממקומו. וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ וגו' אפס כי עז העם כן דרכן של מספרי לה"ר פותחין בטובה ומשלימין ברעה. עמלק וישב בארץ הנגב מה ראו לפתוח בעמלק משל לתינוק שסרה ולקה ברצועה וכשמבקשין להפחידו מוכירין לו הרצועה שקנה בו. כך היה עמלק רצועה רעה לישראל. ומה ראה לישב לו על הספר על דרך כניסתן של ישראל לארץ כך צוהו עשו זקנו לקדמן לדרך ועקר ממקומו וישב לו בדרך ויהי העמלקי והכנעני ויכוס ויכתום עד הרמה. ויהם כלב שכתחלה א"ל אני עמכם בעצה ובלבו היה לומר אמת שנאמר (ישעי י) ואשיב אותו דבר כאשר עם לבבי ואחי אשר עלו עמי המסו את לב העם. וכן חקב"ה מעיד עליו שנא' (נמנדי י) ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו. כשבא המרגלים אמרו עלינו כלב מיד עמד על הספסל ושיתק את כל ישראל שהיו מצווחין על משה שנא' ויהם כלב. והם היו סבורין שהיו אומר לה"ר לפיכך שתקי. פתח ואמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכוי גובר לה מיד הלכו כנגדו ואמרו לא נובל לעלות אל העם וגו' (יב) ותשא כל העדה ויתנו את קולם. זש"ה (ישעי י) דברי נרנן כמתלחמים והם ירדו חדרו כמן. דברים שרגנו אחר חקב"ה נרמו להם צרה גדולה שאילו לא נשתנו למרגלים לא היו לוקין עמהם אלא השלימו אהריהם שנאמר ותרגנו

מתנות כהונה

ליה וגל נה הכתוב לסתם אלה לפרש: ככה שיעורו כו' נס' אלו נאמרים יש סקן שיעורו חז'ל: מושוי לעמו. וזאת חכמה הגניב כל ה' וה' חכמו על כהפס דכתיב איש אחד וגו' מנביה סאה. על כהפס ונשאו: מנביה הכירו. ומנינו לו על כתיבו והוא עלמו אינו עושה נושא סאתים: ואם מנביה סאתים. כלו' נושא סאתים מפני שזיהי ה' המנביה ונושא סאה אס נשאו עם הכירו נושא שלש וכן הכירו נושא שלש הכי שנושא צוחדי שלש מה שנושא עם הכירו כן יל לפרש על פי הנמרה דפ' אלו נאמרינו וע"פ פירש"י ז"ל: הווי מכאן מחשב. הכי לך מכאן החשבון של משקל הששכול שהכתיב קראו משוי של ושלואו וגו': מ' יום. מסקן מדרס ללפון כפי החשבון ו' פרסאות ליום וארץ ישראל היא ד' מאות פרסע על ד' מאות פרסע את כולה. לאורך ורוחב נתיים: אוהבו של אברהם. שנא' אלל עבר אשכול וממרה ונס בעלי נתיים הפרס: ונקרא אשכול נרסי': באנו אל הדרך וגו' נרסי'. וסיפיה דקרא ונס סיה ארץ זבת חלב ודבש: פורתהין בטובה. למען יאמרו בכם השומעים כמו שפירש"י ז"ל: ומשלימין ומטימין: שלקה בו נרסי': באמין עליו כו'. וכאשר יאמר הוא כן אהת מודים: נשתתו טיים ונשמעו לדבריהם ויילקוט נרס לא שמשו: תרתם נות. ותרגנו דס

(דמיס ה) ותרגנו באהליכם ותאמרו. מהו ותרגנו תרתם ננות א"י שקראת חקב"ה ארץ טובה. ותשא כל העדה ויתנו את קולם זש"ה (ישעי יב) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה אותו קול שבכיתם נרס לכם להיות שנואין. ועל אותו הדור אמר ישעיה (ישעי י) ביום נמערך תשגשגי ובכקר זרעך תפריחי ביום שאמר לימע אתכם בארץ נעשיתם סינים. ובכקר זרעך תפריחי עד שלא בא השרב פרחתם. נד קציר ביום נחלה ביום שעברתי ליתן לכם נחלת אביכם נעשיתם קלון בעולם. וכאב אנוש זה הפורענות ששלחתם ירושה לדורות שכבו כליל מ' באב. וא"ל חקב"ה אתם נבכיתם בכיה של חנם לפני אני אקבע לכם בכיה לדורות ומן אותה שעה נגזרת על בהמ"ק שתתהרב כדי שיגלו ישראל לבין האומות. שבה"א (סגלס ק) וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בנזים ולזרותם בארצות. נשיאות יד כנגד נשיאות קול: (יג) זילוגו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם כל העדה אלו סנהדראות. לו מתנו בארץ מצרים וגו' משל למלך שערה אחד לבימה שלו לידון חוציאי דבר מפוי כמה שחייב את עצמו: הניח המלך את האלוגין שלו וחייבו מפוי. א"ל בדין שהוצאת מפיק בו אני דנך יהא לך כמו שאמרת. אף כך א"ל חקב"ה (נמנדי י) במדבר הזה יפלו פנריכם הי אני נאם ה' אם לא כאשר דברתם כאזני כן אעשה לכם. התחילו לומר למח ה' מביא אותנו. ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה ויפול משה ואהרן על פניהם לפני כל קהל עדת ישראל ויהושע בן נון וכלב בן יפונה מן התרים את הארץ קרעו כנדיהם ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר אם הפץ בנו ה' והביא אותנו אך בה' אל תמרדו ואתם וגו'. אמרו להם אין אתם נאמנים עלינו אחינו הוששים בנו יותר מכם. שנא' אנה אנהנו עולים אחינו המסו את לבבינו לאמר וגו'. ויאמרו כל העדה לרגום אותם כאכנים ומי הם משה ואהרן. וכבוד ה' נראה וגו' מלמד שהיו זורקין אכנים והעגן מקבל. (יד) ויאמר ה' ויאמר עד אנה ינאצוני העם הזה. אמר חקב"ה ב' צווחות צווחתי מפניכם טופכם לצווח ארבע בשעבוד מלכות (סגלס י) עד אנה ה' תשכחני נצה עד אנה תסתיר את פניך ממני עד אנה אשית עצות בנפשי עד אנה ירום אויבי עלי. צווחתי עד מתי לעדה הרעה טופכם לצווח (סו) ונפשי נבהלה מאד ואתה ה' עד מתי. אכנו בדבר אמר משה רבש"ע חבט לברית אבותם שנשבעת להם שתעמיד מהם מלכים נביאים וכהנים. א"ל חקב"ה ואין אתה מבניהם (נמנדי י) ואעשה אותך לגוי גדול. כיון שראה משה כך עמד במדה אחרת ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים ואמרו אל יושב הארץ הזאת יאמרו שלא היה בו כת לון אתם. א"ל והלא ראו נסים ונכורות שעשיתי על הים. אוכדים בנו היה

מתנות כהונה

מטריקון: להיות מטוין נרסי': נעשיתם קלון נרסי'. וסירוסו נעשיתם קול המלה בעולם ק נרסה ממדקס ישעיה וילקוט נרסי' נעשיתם כרח: זה ספורענות שלחמס נרסי'. כדי שיגלו ישראל נרסי': סנהדראות שכל מקום שנא' עדה אינו אלא סנהדרין: לידון לטות דיון: האלוגין הם והנימוס ל"ס הערוך: כך אמר לרס כו'. והס אמרו לו ממדכ סוס ל' מסו: אל סמחוד נרסי': ומי סס. שאלמו עליס לרעס לרעס לרעס: העברת ממני. כמו לפי

אתה ה' בקרב העם הזה והמתה את העם הזה כאיש אחד .
 שלא יהיו או"ה אומרים אלהי כנען קשום הם מאלהי מצרים .
 אלהיהן של מצרים שקר הם אבל של כנען של בעל הם . ואמרו אל יושב
 וגו' מבלתי יכולת ה' מפני שלא היה לו יכולת להוסיף להם מזונות הוציאם
 להמיתם במדבר ואין לשון יכולת אלא מזונות כמד"ת (מ"א ס) אף כור
 חמים מכולת לביתו . ד"א שלא יהיו או"ה נוהגין כך כאזכרו לומר בא
 דור המבול ואבדן . בא דור הפלגה ובאו סדומיים ובאו מצריים ואבדן .
 אף אלו שקראן בני בכורי הרי הוא מכלה אותן כלילית הווי שאינה מוציאה
 כלום והיא הופכת על בניה . כך מבלתי יכולת ה' . אמר משה רבון
 העולמים (ממדי יד) כי עין בעין נראה אתה . מהו כי עין בעין אמר ר"ד
 הרי מאזנים מעוין . אתה אומר אכנו בדבר ואני אומר סלה נא . נראה
 של מי עומד שנא' (ס) ויאמר ה' סלהתי כדברך . אע"פ כן לא בטלה
 נזירתו של הקב"ה שאמר למשה ואעשה אותך . העמיד ממנו ס' רבוא
 שנא' (ד"א כג) ובני רחביה רבו למעלה . ולע"ל הקב"ה מכנסן שנא' (מ"ט)
 הנה אלה מרחוק יבאו ואלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים . והגליות
 באים עמם . והשכטים שהם נתונים לפנים מן סמבטיון ושלפנים מן הרי
 חשך הם מתכנסין ובאים לירושלים . אמר ישעיה (ס) לאמר לאסורים
 צאו אלו שנתונים לפנים מן סמבטיון . לאשר בחשך הגלו אלו שנתונים
 לפנים מן ענן של חשך . (ס) על דרכים ירעו ובבל שפיים כרעיתם אלו
 שנתונים בדפני של אנטוכיא . אותה שעה הם נגאלים ובאו לציון בשמחה
 שנא' (ס) ופדויי ה' ישובון וגו' : (מז) עד מתי וגו' . הלכה תינוק שיש
 בידו אבן בשבת מהו לטלטלו שנו רבותינו נוטל אדם את בנו והאבן
 בידו וכלכלה ואבן בתוכה מדור המדבר את למד שהיה הקב"ה נושאם
 במדבר כביכול כאשר ישא איש את בנו והיתה ע"ז בידם שנא' (נחמ"ג ס)
 אף כי עשו להם עגל מסכה . וכן אתה מוציא כשעברו בים צלמו של
 מיכה עבר עמם שנאמר (נחמ"ג י) ועבר בים צרה . ובכל כך לא הניחן
 הקב"ה ואמר למשה קרעתי להם את הים והבעיסוני שנא' (ס) כמה
 ימדודו וגו' ואף כאן הוציאו על הארץ שם רע ואיני יכול לסבול עד מתי
 אחיה סובל להם עד מתי לעדה הרעה : (יז) ד"א עד מתי . זש"ה (מלאכי א)
 כי ממזרה שמש עד מבואו גדול שמי . אמר הקב"ה או"ה מכבדן איתן
 ואתם כמה עשיתי נסים לכם ומבעיסין אתם אותי . רצונך לידע עגלון
 מלך מואב אדם ערל היה ונכנס אהוד בן נרא אצלו כיון שהזכיר לו שמי
 חלק לי כבוד ועמד לו מכסא שנא' (מלכים א) ויאמר אהוד דבר אלהים לי
 אליך ויקם מעל הכסא לקיים מה שנא' כי ממזרה וגו' . (עליך) אמר הקב"ה
 או"ה

אסיפת אמרים
 סגור ונסתר ס"ז אף מן בני ס' וא"כ מ"ס
 ככלמקום : שר בעל . ל' חזק וטוב כד"ה סד
 שחטל כנאים מפתח עין כ' וסגור כ' ערות : בעל : נדהגין כ' . כלו יאמרן עליך כי מיהב
 שקר . ל' נסיון ושל בעל ס"י לספקי מזונות כ"כ
 של שדים מוקף הטוקות ואם חיה מולאה
 כמו
 כלום מוקף בנים ודבר זה כרך לביאור ארון והמעין בספר הזכיר פרטת לחבו מוח ותבאר
 לי : דפנו של המוסר . ס' הערוך כגלס : ס' ואיני יכול לסבול עד מתי כו' : כמה נסים
 עשיתי

או"ה מכבדן אותי והולקים לי כבוד ואתם מכעיסין אותי ואני מוען אתכם
 עד מתי אני סובל עד מתי לעדה הרעה . אמר הקב"ה כביכול אדם קונה
 לו עבד שיהא העבד נוטל הפנס ומאיר לקנה ואני לא עשיתי כן אלא אתם
 עבדי (ויקרא ס) כי רי בני ישראל עבדים ואני נוטל את הפנס ומאיר לכם .
 ד"א בנוהג שבעולם אדם קונה עבד שאם יצא לדרך יהא עבדו קודם ומתקן
 לו אמימסייה ואני לא עשיתי כן אלא אתם עבדי ואני הייתי מתקן לכם
 אמימסייה שנא' (ממדי י) וארון ברית ה' וגו' לתור להם מנוחה . ד"א בנוהג
 שבעולם אדם קונה עבד שיהא עבדו אופה לו לחם ואני לא עשיתי כן אתם
 עבדי ואני אופה לכם לחם מן השמים וכה"א (ס) לחם אבירים אכל
 איש . אמר הקב"ה למשה אכלה אותם מלפני . אמר לפניו רבון העולמים
 אתה מאריך אף ועבד אם יהיו מעשיו טובים ויהא שומע לרבו ויהא רבו
 מסתכל בו בסבר פנים יפות אין מחזיקין לרבו טובה ואימתי הם מחזיקין
 בזמן שהעבד של תרבות רעה ורבו מסתכל בו בסבר פנים יפות . כך
 אתה אל בטח בקשה ערפם שנאמ' (דברים ו) אל תפן אל קשי העם הזה .
 א"ל הקב"ה בשבילך אמלה להם שנא' (ממדי יד) ויאמר ה' סלהתי כדברך :
פרשה יז (א) כי תבאו אל ארץ מושבותיכם . הלכה כמה דברים
 חייב אדם לעשות לבנו שנו רבותינו ה' דברים האב חייב
 לעשות לבן . האב זה הקב"ה והבן אלו ישראל כשם שהאב חייב למול
 את בנו כן עשה הקב"ה לישראל מל אותם ע"י יהושע (יט) עשה לך
 דרכות צורים . האב חייב לפדותו והקב"ה פדה ישראל שנא' (ש"ו) לפדות
 לו לעם . ללמדו תורה והקב"ה לימד תורה לישראל (דברים יא) ולמדתם אותם
 את בניכם וכתוב (מ"ט) אני ה' אלהיך מלמדך להועיל . ללמדו מצות
 הקב"ה לימד את המצות לישראל . להשיאו אשה והקב"ה א"ל פרו ורבו .
 וקבץ קוק לבנו להאכילו ולהשקותו ורחצו לטובו וזה לבישו וכן עשה הקב"ה
 לישראל (ויקרא ט) וארחצך במים ואשטף דמך וארכישיך רקמה ולהסי
 אשר נתתי לך (ממדי כ) עלי באר ענו לה . מה האב נותן לבנו נכסים כך
 הקב"ה עשה לישראל (נחמ"ג) ואתן לך ארץ חמדה . ומה הבן חייב להיות
 מעלה לאביו דורון . כך אמר הקב"ה לישראל כי תבואו אל ארץ וגו'
 ועשיתם עולה לח' : (ב) כך פתח ר' תנחומא בר אבא בש"ר חנניה אחיו
 של ר' אהא ב"ר הנינא זאת הפרשה של נסכים שנא' (ממדי ט) או לאיל
 תעשה מנחה ויין לנסך שלישיית החין ומכאן ואילך והיה באכלכם מלחם
 הארץ ראשית ערישיתיכם חלה תרימו תרומה הרי וזה למטה ונסכים
 למעלה לפיכך פתח ר' הנינא (ק"ג ט) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב
 טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך . אכול בשמחה לחמך זו פרשת
 וזה ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים מהו כי כבר רצה וגו' זו הכנסת
 ישראל לארץ שנא' כי תבאו אל הארץ וגו' : (ג) ד"א חפסוק הווי מדבר

מתנות כהונה
 נעמי לכם נסמי : חלק לי כבוד . למוי : הפנס מאיר שקורין (למירנה) : אימימסייה
 קום מונח וקשר למנוחה : ס"ג מסתכל בו בסבר פנים יפות : אין מחזיקין לרבו נכסין :
 י"ז לקמן נקטלם ונכחו הוא אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה וקשר בלב טוב יינך זו ס' נכסים :
 וזו ס' כבר רצה וגו' . ו סכנסם ישראל לחין שנא' כי שגאו אל החין וגו' : ד"א חפסוק
 13

כנגד אברהם. בשעה שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית כג) קח נא את בנך את יהודך השכים אברהם ונטלו בזריות והוליכו והעלו להר המוריה אמר אברהם רבש"ע לחנם אמרת לי קח נא. א"ל לאו. אלא להודיעך בעולם שנא' (סג יח) כי ידעתיו למען אשר יצוה. אמר רשב"י א"ל הקב"ה חידך שאני מעלה עדיך שאם אמרתי לך שתשחוט את נפשך שלא הוית מעכב על שמי שכן כתיב (בראשית כג) לא חשבת את בנך הרי כבר פירש מנין את יהודך זה נפשך שהגשמה קרייה יהודה שנא' (פסלים כג) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יהודתי. אמר אברהם רבון העולמים אי אפשר לי לירד מכאן בלא קרבן. א"ל הקב"ה הרי קרבנך מתוקן מששת ימי בראשית (בראשית כג) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל. ושנו רבותינו אילו של אברהם נברא בין השמשות נמלו אברהם והעלו עולה תחת בנו כמו שנא' ויקח את האיל ויעלו לעולה. חסד המקרא מהו תחת בנו כנו. אמר אברהם רבון העולמים תהא רואה כאילו דם יצחק עורו של יצחק הפשטתי לפניך. והפשטו ואמר כך תהא רואה כאילו יצחק מסתפג לפניך. שרפו נמלו והספינו אמר כך תהא רואה כאילו יצחק מסתפג לפניך. שרפו ואמר כך תהא רואה כאילו אפרו של יצחק צבור על נבי המזבח. ד"א מהו תחת בנו א"ל הקב"ה היך בנך נתקרב ראשון האיל הזה תחתיו באותה שעה אמר אברהם איני זו מכאן עד שתשבע לי שאין אתה מנסה אותי עוד לעולם. שאם ה"ו לא הייתי שומע לך אברתני כל אשר יגעתני מימי. א"ל הקב"ה היך כך הוא. ונשבע שלא ינסנו עוד שנא' (סג) ויאמר כי נשבעתי נאם ה'. א"ל הקב"ה יסורין קשים ונסיונין אחרים היו ראויין לבא על אברהם ואיני באין ואלו הן היסורין אותן שבאו על איוב היו ראויין לבא עד אברהם שכן הוא נסמך לפרשה (סג) ויהי אחריו הדברים האלה וינד וגו' את עוץ בכורו ואת בוז. ועוץ היה איוב (איוב ה) איש היה בארץ עוץ איוב שמו. באותה שעה א"ל הקב"ה לאברהם (קל"ט ט) קח אכול בשמחה לחמך כי כבר רצה האלהים את מעשיך: (ד) ד"א לך אכול וגו'. מדבר בשעה בשעה שכנה את בהמ"ק ושכללו עשה ז' ימים חנוכה. וחזר ועשה עוד ז' ימים של חג. ושכחו לעשות יוח"ב והיו מצירין א"ר יצחק יצתה רוח"ק ואמרה לו לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב ייך כי כבר רצה האלהים את מעשיך: (ה) ד"א כי שבאו אל ארץ מושבותיכם

אסיפת אמרים

כמו של שקיה: באותה שעה כו'. ע"ד דלוקא כל מה שישאל חובלין נטו"ל נטיל יסורין וכלן שאברהם קבל כל יסורין שסיו נטו"ל לנא חמסם הפקידם

מתנות כהונה

היה וכו'. כי ידעתיו בחיך מהם וידך והוא שועל יולא: הרי כבר פי'. שלא חסך בנו מה שהחוטטו וזו יחמם שהבינו לך: ובמנין כלומר מנין ומלחם פסם כחם שזו הם יתירך

מושבותיכם א"ר זכאי דשאב אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע בכ"מ אתה קורא אותה ארץ כנען וכאן ארץ מושבותיכם. א"ל הקב"ה חייכם נתתי אותה לאברהם ליצחק וליעקב וכולם מן המקרא והבן יורש את האב לכה כתיב ארץ מושבותיכם. ולמה זכה כנען שנקראת הארץ על שמו. כיון ששמע ישראל באין פצה את המקום אמר הקב"ה אתה פצית את המקום תקרא הארץ על שםך ואתן לך ארץ יפה כארצך ואי זו זו אפריקי: (ו) מה כתיב למעלה פרשת מרגלים ויעפילו לעלות הביאו אפילה על וישיבה כולם באפלה. וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המהנה שלא עלו עמם א"ל משה כך אמר הקב"ה אילו לא תעלו ולא תלחמו מהו אינני בקרבכם אמרתם אנה אנהנו עולים אהינו חסרו את לבבנו. מהו חסרו לבבנו אמרו רבותינו מכאן שיערו הרמונים ששנו רבותינו הרמונים משימסו. חסרו את לבבנו לאמר אמר משה מתחלה חלקתם אותה (ויקרא ו) ותקרבון אלי כלכם. לשובה (סג ט) ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם לרעה ותקרבון אלי כלכם ותאמרו. וכתיב (סג ט) ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הקב"ה אמר (מלאכי ה) אהבתי אתכם והן אומרים בשנאת ה' אותנו. היו דורשין ואומרים תדע כך שהוא שונא אותנו מקד ב"ו יש לו שני בנים ויש לו שתי שדות אחת של שוקי ואחת של בעל. לא למי שהמלך אוהב נותן של שוקי ולאורו ששונא הוא נותן אותה של בעל. ארץ מצרים של שוקי והיינו בתוכה וארץ כנען של בעל והוציאנו ממצרים לתת לנו את ארץ כנען. אעפ"כ ותתנו איש את כלי מלחמתו ויאמר ה' אלי אמור להם לא תעלו ולא תלחמו סכור הייתי לעלות אתכם עכשיו לא תעלו ירידה היא לכם אעפ"כ ותהגרו געשיתם כולכם אחת. ותהינן לעלות ההרה מהו ותהינן שהיו אומרים ממיפה למיפה נתמלא ההין. טוב אחד אומר ותוידו וכתוב א' אומר ותהינן. מהו ותוידו שהוידו על תויתו של הקב"ה. ותעלו ההרה ויצא האמורי וגו' מהו הדבורים מה הדבורה

מתנות כהונה

מקום שא"ל והיו מניחין. פיין זה נפ' ב' דמס' שבת: מן המקרא. במקרא כתוב שנתת לאברהם ליצחק וליעקב: והבן יורש כו'. לפי כתיב אלל ביהמס לפוסה מושבותיכם: פצה למחר פינה וכרתי ללס כד"ל הפוסה חס דוד פלני והלילני וכלל מקום גרם פינה: על יושביה. לא נפישב יפה ודלס שאל עולים ודברים שהסליכס והספסבס הם בהפילה כדכתיב ומסוכו ומכסו וכו' דברים: שלא על וכו'. ויהיה פירוש מן המהנה ממקום שהיה כמו שפירש' נפ' בעלעוק: אמר ללס מהס וכו'. מעס למס לא עלה עמסס לפי שחמר הקב"ס וכו': ה"כ באין שיערו הרמונים. ופי' שיעור אימתי שיתחייב כמעשר למדו מכאן: שישנו יש ממכס ומתרות ומפרס ברובלמי ר"י בר פי' כסס ריב"ל משיכסו מהלך ר' יוסה נשי מן רבנן דאגדתא שחמס עלה ומסקס חס הלהין: כלי מלחמתו: לעלות למחן וישראל: לעלות להגביס ולהגדל חסס מן או יל דייק מלכתיב ותהגרו חס וכו' כולס כליס ח' וכן פירק: גתמלא חסין. כלומר י"ט י"ט י"ט עוטס ומסיכאליס חסונו שלס נמנלס חסין כלמס סמס: על חמוסי. כדל

הדבורה הזו כיון שהיא מכה לאדם מיד היא מתה אף אותם כיון שזוהי אחד מהם נוגע בכס מיד היתה נפשו יוצאת. מה הדבורה הזו פורחת כך היו פורחים עליכם. לשעבר היו שומעים שמעכם ומתים שנאמ' (שם טו) שמעו עמים ירגזו ועכשיו וירדפו ויכתו אתכם. ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה' כביכול עשיתם מה"ד כאילו אכזרי. א"ר שמואל בר נחמני איי להם ררשעים שהן עושין למה"ד כאילו אכזרי. ויאמר י"י קום לך למסע אם באתי לעשות עמכם משפט אינן נכנסין לארץ אלא קום לך למסע הוי כי תבאו אל ארץ. ועשיתם אשה לי"י עודה או זבה א"ל הקב"ה כל מי שמקריב לי קרבן בעוה"ז אינו מקריבו על הנם אלא מקריבו והוא ערב עמי גם לעוה"ב. הוא זכה לקרב ואני מקבלו והוא ערב לי שנאמר (מלאכי ג) וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמניות: (ו) ועשו להם ציצית. הה"ד (מלאכי ו) אור ורוע לצדיק וגי' (שם טז) י"י חפץ למען צדקו. ורע הקב"ה את התורה ואת המצות להנחילם לישראל לחיי העוה"ב. ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה לישראל. יצא לחרוש (דברים כג) לא תחרוש בשור ובחמור. לזרוע (שם) לא תזרע כרסך. לקצור (שם כד) כי תקצר קצירך. לש (נמדבר טו) ראשית ערימותיכם הלה. שחמ נתן לכהן הזרוע והלהיים. קן צפור שלוח הקן. כהיה ובעופות (ויקרא ט) ושפך את דמו וכסהו בעפר נטע (שם ט) וערלתם ערלתו את פרוי. קבר מת (דברים ה) לא תתגודדו. מנלח שער (ויקרא יט) לא תקיפו. בנה בית (דברים כג) ועשית מעקה (שם ו) וכתבתם על מזוזות. נתכסה במלית (נמדבר ט) ועשו להם ציצית. ועשו להם תעשה ולא מן העשוי. שלא יוציא מן גימין ויעשה מהן אלא מצוה להביא לבן ותכלת ויעשה. אימתי כשהוא תכלת ועכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנו. על כנפי ולא באמצע אלא על הכנף. פתיל שהוא צריך לפותלן. אר"ם מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין שהתכלת דומה לרקיע והרקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר (שם כד) ויראו את אלהי ישראל וגי'. והיה לכם לציצית שתהא נראית וכמה שיעורה ב"ש אומרים ד' אצבעות וב"ה אומרים ג' וכמה הופר ב"ש אומרים ד' ובית הלל אומרים ג'. וראיתם אותו פרט לכסא לילה או אינו אלא פרט לסומים. הור ואמר למען תזכרו נתן ראייה ונת זכירה. וזכרה למי שאינו רואה ראייה רמי שרואה. וראיתם אותו אור ולא אותה. שאם עשית כן כאילו כסא כבוד אתה רואה שזוהי אלהי תכלת

מתנות כהונה

שלא סהלון ביום ה' לא מש ממקום ההייה והע"כ יהיו סמוע ועל הדש וסמיט לשך חתך כחלף ה"ה כחיות אלהי' : פורחים עליכם. כלומר במהירות וביחוס בלא עיכוב מדת הדין וגי'. לפס ריבוע משמע ד"ל מדת הכחמים כי הפס הכבוד הוא שס"ד והוא ש רחמים וכן כו"כ ב"ש דברים ויש ליישוב כאילו הוא אכזרי בלי תענובה רחמים מלקבל פשעים א"ט"ס שברית כדומה ששעבי דמעה לא נעלו : אלא מקרבו. כלומר הוא מקרבו בעה"ז : לעה"ב. דיוק מדכריב לה' דמשמע לעולם שכולו לה' ובלע המות לנחם : שלא יולע ה' מימן. כמו שפירש"י והר"מ ב"ש הסלקת וצ"ק דכוכה ומכאן תבונה לפיכך הרמב"ם ספי' שיש הימין משום כיוו מוטע וע"ס : לפותלן כלומר שזרין ולא יסיה כל האדם בד צדד : בזה נהנה מכלל מכל נכסי' : שתהא נראית. סי' פירך שיסיה הוליות על בנדיו כדי שיזכר תמיד מלא כסם ויבדק כמו שכתבו הפוסקים ודע' לטון כנסה כד"ל טעם מן הפוסקים : ולא אופס דה"ל

לתכלת. וראיתם וזכרתם המראה מביא לידי זכרון וזכרון מביא ליד מעשה שנא' (נמדבר טו) למען תזכרו ועשיתם למה (דברים זג) כי לא דבר רק הוא כסם. משל לבעל הבית שהיה שוקל ארגוניות וכותב אפכוית. א"ל אביו בני הוי והיר באפכוית שהיך נתון בהן. כך א"ל הקב"ה לישראל כי לא דבר רק הוא מכם כי היא הייך וגי'. ולא תתורו אחרי לבבכם הלב הענינים הם ספרותין לנוף שהם מזנין את הגוף. למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי משל לאחד מושלך לתוך המים הושיט הקברניט את החבל וא"ל תפוש החבל זה בידך ואל תניחהו שאם תניחהו אין לך חיים. אף כך א"ל הקב"ה לישראל כי" שאתם מדובקין במצות (שם ז) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום וכה"א (מלאכי ז) החוק במוסר אל תרף נצרה כי היא הייך. והייתם קדושים בזמן שאתם עושים את המצות אתם מקודשים ואימתכם מוצלת על האומות. פרשתם מן המצות נעשיתם מודללים. א"ל הקב"ה לישראל בעוה"ז ע"י יצאה אתם פורשים מן המצות. לע"ל אני עוקרו מכם שנא' (יחזקאל טו) ואת רוחי אתן בקרבכם וגי' :

סדר קרה

פרשה ח (א) ויקה

קרה בן יצהר בן קהת וגי'. הה"ד (מלאכי טו) אה נפשע מקרית עו זה קרה שהלך כנגד משה ומדד וירד מן הכבוד שהיה בידו. ואין נפשע אלא מרידה כמד"א (י"ג ג) מלך מואב פשע בי. ומדינים ככריח ארמון שהעלית הארץ בריחיה נעדר. ארמון שהלך על משה ועל המקום. ויקה אין ויקה אלא משיכת הדברים רכים שנמשכו כל גדולי ישראל והסתהדראות אחריו. במשה הוא אומר (נמדבר ח) ויקה משה ואהרן את האנשים האלה. וכן (ויקרא ט) קת את אהרן ואת בניו אתו. וכה"א (שם ט) קחו עמכם דברים. וכן (מלאכי יט) ותקח האשה בית פריעה. הוי ויקה קרה שכדברים רכים משך רבם. ויקה קרה ע"י מה נחלק ע"י אליצפן בן אחי אביו שנעשה נשיא על משפחתו (נמדבר ג) ונשיא בית אב למשפחות הקהתי אליצפן בן עוזיאל אמר קרה י' אחים היו אחי אבא שנא' (שם ו) ובני קהת עמרם ויצתר וחכרון ועוזיאל. עמרם הבכור זכה אהרן בנו לגדולה ומשה למלכות מי ראוי ליטול את השנית לא השני שנא' ובני קהת עמרם ויצהר. אני בנו של יצתר הייתי ראוי

מתנות כהונה

ואל אופס כלומר סמטס של יצ"ס וכחז אותו אלא סמטס לכסא הכבוד וכמו שהחיל כל סמטס במטע יצ"ס זכר ורואה פני סבינה שנא' וראיתם אותו : כי לא דבר רק הוא מכם. ר"ל מה שדחל ואם רק הוא מכם הוא רק כלומר מודכס ספי' אם סמטס נעשו לכם מעשים וסמטס המהציקים כח סוכנו סמטס ליד מעטת וכה"ל דלמרי' בעיובין אגמריה בסומין וסמטס בדדמי ליה ומסורת סייג לתורה : ארגוניות מסים : אפכויות סי' הענין ספר ארגונות : שהיך וכי' : שמתוך כך מודו במטע המלך : מזנין גורמין לו סמטס כחלוש ע"ס יסיר לנו : הקברניט מוסר הספינה נקדס כן : תפוס חבל זה : שני ימשכו ליכסו ולתוך הספינה : חסלת פרשת שלה. בעוה"ז נתחיל פרשת קרה : זה קרה : וסא סא ומסע בני אה"ס : ס"ג ומדינים שהלך על מסע ועל סמטס ככריח ארמון סהעלם סה"ל

ראוי להיות נשיא על משפחתי והוא עשה בנו של עזריאל קמן של אחי אבא יהי נחל עלי. תרני הולק עליו ומכטל כל מה שנעשה על ידו לכך ויקח קרח: (ב) ויקח קרח מה כתיב למעלה מן הענין (במדב טו) ועשו להם ציצית קפץ קרח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פמורה מן הציצית. א"ל הייבת בציצית. א"ל קרח טלית שכולה תכלת אין פוטרות עצמה ד' חומים פוטרות אותה. בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה. א"ל הייב כמזוזה. א"ל כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הבית פרשה אהת שבמזוזה פוטרת את הבית. א"ל דברים אלו לא נצטווית עליהן ומלבך אתה בוראן הה"ד ויקח קרח אין ויקח אלא לשון פליגא שלבו קחו ובענין שנאמר (לוי טו) מה יקהך לךך. הוא שמשא אומר להם המעט מכם כי הבדיל אלתי ישראל. אמרו חכמים הכם נחל היה קרח ומטועני הארון שנא' (במדב י) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם וקרח בן יצהר בן קהת. ובשאר משה (ס טו) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת מיד צוה ועשו ר"ג טליתות תכלת ונתעטפו בהן אותן ר"ג ראשי סנהדראות שקמו על משה שנא' ויקומו לפני משה ואנשים מכני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קריאי מועד. עמד קרח ועשת להם משתה ונתעטפו בטליתות תכלת. באו בני אהרן ליטול מתנותיהם הוה ושקו עמד כנגדן אמרו להן מי צוה אתכם ליטול כך לא משה לא נתן כלום לא דבר המקום כך. באו והודיעו את משה. הלך לפינים מיד עמדו כנגדו לקדמו לפני משה. ואנשים מכני ישראל חמשים ומאתים מי הם אליעזר בן שדיאור והביריו האנשים אשר נקבו בשמות. אע"פ שלא פרסמן הכתוב נתן סימניהן ומתוך המקראות את מכין אותם. משל למסד"ד לבן טובים שנמצא נונב כלים סבית המרהץ ולא היה רוצה בעל הגניבה לפרסמו התחיל גותן סימניו. אמרו לו מי ננב כליך א"ל אותו בן טובים בעל קסמה ושיניו גאות ושער שחור והוטמו נאה משנתן סימנין ידעו מי הוא. אף כאן אע"פ שסתמן הכתוב בא ונתן סימניהן ואתה ידעו מי הם. נאמר להלן (ס טו) אלה קריאי העדה נשיאי טמות אבותם ראשי ולפי ישראל הם ויקח משה ואהרן את האנשים היאלה אשר נקבו בשמות. ונאמר כאן נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם ויקהלו על משה ועל אהרן: (ג) ויקח קרח לקח טליתו והלך ליטול עצה מאשתו בשאמר הקב"ה למשה (ס טו) קח את הלויים וגו' ומחרת אותם וכה תעשה להם שחרם וגו' והעבירו תער על כל בשרם מיד עשה בן לקח. התחיל לחזור על

אסיפת אמרים

ספקים ע"כ אמר לך אכול' (ס) טלית שכולו תכלת. ע"כ אמר לך כמו טלית שכולו תכלת פטור מל"ט כמו ק פטור מל"ט קדושים א"ל לקדשקט ט

קלה כפסוק וצוי מוס יבאום: שלבו לקחו גרסי': הבדיל אלתי ישראל. ולא מי מעשיתי: עבודת הקדש עליהם גרסי': ובשאר מכו. זה סימם חממתו: לקדמון סו מקדושים לדב' אלו קשות וחו שחמר לפר משה: אשר נקבו. שין לקמן: אורנו בן טובים. פי' אורנו מנגני סול כן קוטים ושין נפ' חס נפ' יצ' : לקח מלשו. כמו שפי' למעלה וכן פי' רבינו במיי: עצה מלשמו

על ישראל לא היו סכורין אותו אמרו לו מי עשה לך כך א"ל משה עשה בי. ולא עוד אלא נטלני בידי ורגלי והיו מניפין אותי ואמרו לי הרי אתה סוחר. והביא את אהרן אחיו וקשמו ככלה והושיבו באהל מועד. מיד התחילו שונאי משה להתנרות בו את ישראל ואלהו משה סלך ואהרן אחיו נה"ג ובניו סגני כהונה. תרומה לכהן מעשר לכהן כ"ד מתנות לכהן. מיד ויקהלו על משה מיד ויאמרו אליהם. א"ר לוי באותה שעה כינס קרח ודרנו ואמר להם הרביתם עלינו משוי יותר מיעבוד מצרים טוב לנו תחת מצרים מתחת ידכם ובקשו לסקלו לפיכך וישמע משה ויפול על פניו. א"ל משה לא למלוכה אני מבקש ולא לאהרן אחי כהונה נחלה שנא' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. אמר משה רבש"ע לא כך צויתי (ס טו) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו ודרי עומדים כנגדנו והרגנו. אמר בקר וידע י"י את אשר לו. מהו בן א"ר נתן אמר הקב"ה אם נתקבצו כל הרמזי העולם ובקשו להפוך את הבקר לערב לא יוכלו. וכשהבדלתי בין אור לחשך כך הבדלתי אהרן להקדישו בקדש הקדשים. מיד וישלח משה לקרא לדרתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה לא נלך ולא נבוא אכ"כ אלא לא נעלה (מלי יח) שפי כסיל מרתה לו. פתחו פיהם לפורענות ולמר שהן מתין בירידה ולא בעליה כשם שאמרו כך מתו וירדו הם וכל אשר להם היום שאולה. אמר משה הואיל ולא רצו לילך אצלי אני אבא אצלם אולי יתביישו ויחזרו בהם שנא' ויקם משה וילך אל דתן ואבירם. כשראו אותו התחילו לחרף ולגדף שנא' ודרתן ואבירם יצאו נצבים וכי ושבין או כורעים או נופלים יוצאים בני אדם אלא כשיצאו הן מחדפין ומגדפין. נאמר כאן יציאה והצבחה ונאמר בגלית הפלשתי יציאה והצבחה וכתוב (ס טו) ויצא איש הבינים וגו' ויגש הפלשתי השכם והערכ ויתיצב ארבעים יום. מה יציאה והצבחה התם בחרופין ובנדופין אף כאן בחרופין ובנדופין. לפיכך פתח משה ואמר אם כמות כל האדם ימותו אלה. תפתח הארץ את פיה בוא וראה כמה קשה מחלוקת שכל העוור במחלוקת הקב"ה מאבד את זכרו שכך כתיב ואש יצאה מאת י"י ותאכל את החמשים ומאתים איש. א"ר ברכיה כמה קשה המחלוקת שב"ד של מעל אין קנסים אלא מבן כ' שנה ומעלה וב"ד של מטה מבן י"ג. ובמחלוקת של קדו תינקות בן יוסן נשרפו ונבלעו בשאול תחתיות הכתיב ונשיחם בניהם ופסם וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה לכך כתיב ויקח קרח: (ד) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי. ולמה לא כתיב בן יעקב או בן ישראל. זש"ה (בבב טו) במדס אל תבא נפשי אלו המרגלים. בקהלם על תודו כבודו זה קרח. אמר יעקב לפני הקב"ה רבש"ע לא במרגלים ולא במחלוקת של קרח לא זכר שמי על אותן רשעים. ואימתי זכר שמי

מתנות כהונה

לשמו. כמו שדחז"ל על חממה נשים צנחה וסעונו' צפ' חלק: והלך כו'. דרש ויקח על קדוה וקבלת העלה וי"ו של וסך כמו ועוד: דרבותם כו'. ל' רב קדיקונו כוא בילקוט.

אסיפת אמרים

לשמו. כמו שדחז"ל על חממה נשים צנחה וסעונו' צפ' חלק: והלך כו'. דרש ויקח על קדוה וקבלת העלה וי"ו של וסך כמו ועוד: דרבותם כו'. ל' רב קדיקונו כוא בילקוט.

לשמו. כמו שדחז"ל על חממה נשים צנחה וסעונו' צפ' חלק: והלך כו'. דרש ויקח על קדוה וקבלת העלה וי"ו של וסך כמו ועוד: דרבותם כו'. ל' רב קדיקונו כוא בילקוט.

כשהן מתייחסין ועומדים על הדוכן (דס"ו) בן תחת בן אסיר בן אביאק
 בן קרח בן יצחק בן קהת בן לוי בן ישראל. ודתן ואבירם מכאן אמרו
 אוי לרשע אוי לשכנו. דתן ואבירם לפי שהיו שכנים של קרח שהיה שרד
 בדרום דכתיב (כמ"ג) משפחות בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה.
 ודגלו של ראובן סמוך להם שנא' (ס"ג) דגל מחנה ראובן תימנה. אבל
 דגלו של יהודה היה במזרח ויששכר וזבולן עמו שנא' (ס"ג) והחוגים קדמה
 מזרחה דגל מחנה יהודה וסמוכין להן משה ואהרן דכתיב (ס"ג) והחוגים
 לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו. לפי שהיו
 אלו סמוכין לתורה וזו לחיות בני תורה כדכתיב (ס"ג) יהודה מהוקק
 וכתיב (ס"ג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וכתיב (ס"ג) וזבולן
 מושכים בשבט סופר. ודתן ואבירם שהיו שכנים לקראת בעל מחזקת
 לקר עמו ואברו מן העולם: (ה) ויקהל עליהם קרח. א"ל כל העדה כולם
 קדושים וכולם שמועו בסניי אנכי י"י אלהיך ומדוע תתנשא על קהל י"י.
 אלמלא אתם שמעתם לכדכם והם לא שמעו הייתם אימרים עכשיו כולם
 שמעו ומדוע תתנשא. מיד נודעזע משה מפני המחלוקת מפני שכבר
 היה בידן סורקן רביעי. משל לבן מלך שטרף על אביו ופיים עליו אהבו
 פעם ושתים ושלוש כשטרף רביעית נתרשלו ידי אהבה של מלך. אמר
 כמה פעמים אמרית את המלך. אף כאן משה המאו בעגל (שס"ג) והל
 משה. (כמ"ג) ויהי העם כמתאוננים ויתפלל משה. במרגלים (ס"ה)
 ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים. במחלוקתו של קרח אמר כמה אוכל
 להמריח את המקום. לפיכך וישמע משה ויפל על פניו: (ו) וידבר אל
 קרח בכך. מה ראה לומר בכך אמר משה שמא מתוך מאכל ומשתה
 אמרו דבר זה אמר שמא בין כך ובין כך יעשו תשובה לכך נאמר בכך
 ויודע ה'. א"ל אין לי רשות ליכנס עכשיו אין לפניו לא אכילה ושתיה
 אלא בשבילנו על שאכלנו ושתינו. ד"א א"ל משה גבולות הלק הקב"ה
 בעולמו יכולים אתם לערב יום ולילה והוא שאמר הכתוב בתהלה (כ"א)
 (ב) ויהי ערב ויהי בקר ויבדל אלהים בין האור ובין החשך בשביל תשמישו של
 עולם כן הבדיל ישראל מן האומות שנא' (ויק"ג) ויבדיל אתכם מן העמים
 לחיות לי. וכך הבדיל אהרן שנא' (דס"א) ויבדל אהרן להקדישו קדש
 קדשים. אם יבולין אתם לערב אותה הבדלה שהבדיל בין האור ובין החשך
 אתם יבולין לבטל את זו. לכך א"ל בקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש
 והקריב אליו כבר הוא מרוקן ואת אשר יבחר בו יקריב אליו: (ז) ואת
 עשו קחו לכם מחתות ותנו בהן אש ושימו עליהם קמרת לפני ה' מדר.
 מה ראה לומר בן א"ל בדרכי הנוים יש נימוסין הרבה וכוונתן הרבה כולן
 מתקבצין בבית אחד ואנו אין לנו אלא ה' אחד ותורה אחת ומשפט אחד
 ומזבח אחד וכה"ל א'. ואתם ר"נ איש מבקשים כהונה גדולה אף אני רוצה

מתנות כהונה

כתיב ויקח. סלקו לו דין מיוחד ומטוה משאר עושים: הייתם אומרים. כלומר סיה לם
 לאמר מובים לנו מכס: ס"ג אין לפניו לא אכילה ושמים. כלומר לא מוטוה שיש לפניו אכילה
 ושמים ח"ו לא וכו': כבר הוא מרוקן. הקדוש משמע סוף קדוש: מן סכל הוא הקמרת
 נרטי

בכך. לכן אתה וכל עדתך זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו חרי
 לכם תשמיש החביב מן הכל הוא הקמרת חביבה מן כל הקרבנות וסם
 המות נתון לתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא לפיכך התרה בהם והיה האיש
 אשר יבחר ה' הוא הקדוש. א"ל משה חרי אני אומר לכם שלא תתחייבו.
 מי שיבחר מכם יצא חי וכלכם אובדין. רב לכם בני לוי חרי אמרתי
 לכם. לא מופשים היו שכך התרה להם וקבלו עליהם לקרב. הם המא
 בנפשותם שנא' את מחתות החמאים האלה בנפשותם. וקרח שפקח היה
 מה ראה לשמותו הוא אלא עינו המערתו ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו
 שמואל ששקול כמשה ואהרן שנא' (ס"ג) משה ואהרן ככהניו ושמואל
 בקוראי שמו כ"ד משמרות עומדת מבני בניו שכולם מתנבאים כרוח"ק
 שנא' (דס"א) כל אלה בנים לחימן. אמר אפשר הגדולה הוה עתידה
 לעמוד ממני ואני אדום. ולא ראה יפה לפי שבניו עשו תשובה ועומדין
 מהן ומשה היה רואה. לכך נשתתף לבא לאותה חוקה ששמע מפי משה
 שכולם אובדין ואחד פליט והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש:
 (ח) ויאמר משה אל קרח. מי שילך ומדבר עם יוסף אומר לשמעון שמע.
 י"א שהיה מבקש ממנו שיחזור בו ואומר לפניו דברים רכים. כיון שראה
 שלא שמע אמר עד שלא ישתתפו אחרים עמו התחיל לדבר להם שמעו נא
 בני לוי הקמן הוא הכבוד שבידכם המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל
 וגו' חור על קרח וקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי לפי שהיה גדול שבשבט
 נעשו אחיו מפלה לו. לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' המחלוקת הוה
 אינה כנגדנו אלא כנגד הקב"ה. משל למלך שהיו לו עבדים הרבה ורצה
 לעשות אחד מהן בן חורין וליתן לו זמורה חור ועשה אותו סנקלימוקיס.
 עמדו הכיריו כנגדו אמרו אם הוא עצמו בא ונמל לעצמו אותה גדולה
 יפה עשו שעמדו כנגדו עכשיו שרכו הוא שעשה לו כל מי שעומד כנגדו
 לא כנגד רבו הוא עומד. אף כך א"ל משה אילו אהרן אחי נמל לעצמו
 את הכהונה יפה עשיתם שנתרעמתם עליו. עכשיו הקב"ה נתן לו
 שהגדולה והגבורה והמלכות שלו כל מי שעומד על אהרן לא על הקב"ה
 הוא עומד לכך כתיב ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. בוא וראה חסידותו
 של אהרן הצדיק בשעה שהציק משה שמן המשחה על ראשו נודעזע
 אהרן

מתנות כהונה

נרטי: נתון למוט. נתן לא אמר אלא נתון וכן הוא וילקוט פי' כי כל קמרת כני נתן
 עמו סם סכל המקריבו ואנו נבחר לקר ימות ורבינו בחי' גרס נתן לם כמיו ופרשו על סעלה
 שנתן אותה לקמרתו ולדעתו ידן עדיף: דרי אמרתי לכם. הפרעה רבס וגדולה: וקרח שפקח.
 כלומר בשלמא סמס הר"ל אש י"ל ששנו ב"ל דעת סכל קרח כו': ששקול ס'. קן דרשו הכמים
 ז"ל ממה שנא' משה וסכין כהמה ושמואל בקוראי שמו: שנא' כל אלה נרטי: אדרום לטון
 חרוס סכין וכס"א וסדום לא אלא סתה: שבניו עשו סמוכס נרטי: ומשה סיה חו"ס
 נרטי: ששמעו מפי נרטי: מי שילך וכו'. דסיפס דקרא שמוע נא וגו': הקמן המעט
 פירשו המעט בליכות ולא בכמות: אלהי ישראל וגו' נרטי: לפי שהיה גדול נרטי: וליתן
 לו זמורה נרטי: פי' סך סיה המוכר סכל מי שהמך משתכרו טמן בידו זמורה וסוף ס' מרומס
 וסכס מוסל כמו עדין בים מקומות סהמובלים וסדודים בעס יס בידס מקל יד וסוף ס' מרומס
 למתלמס: סנקלימוקיס סל ויוען מיוען סל פי' בערך וכן סכין כסלסוה סיה לוי נכסר
 נגודס ססס וסכר קן נכסר לס"ג וילקוט לא גרס חור וכו': אמרו בנפשות סס סוף כו':
 יקמתי

אחרן ונבעת אמר למשה אחי שמא לא הייתי ראוי להמשה בשמן הקדש ומעלתי ונתחייבתי כרת שאמר הקב"ה על בשר אדם לא יוסך . לפיכך חקיד הכתוב עליו (סאלס קג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים נם יחד בשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וכן אחרן כמל הרמון . הקיש שמן המשהח למל הרמון . מה מל הרמון אין בו מעילה כך שמן הזורד על אחרן אין בו מעילה לפיכך הנועדים על ה' . כל הדברים האלו פיוס משה לקרח ואין את מוצא שהשיבו דבר . לפי שהיה פקח ברשעו אמר אם אני משיבו יודע אני בו שהוא חכם גדול ועכשיו יקפחני בדבריו ואני מתרצה לו בעל כרחי מוטב שלא אוקף לו . כשראה משה שאין בו תועלת פירש היטנו . וישלח משה לקרא לרתן ולאבירם אף הם עמדו ברשען ולא נזקקו להשיבו . ויאמרו לא נעלה הכשילם פיהם לרשעים וברית כרותה לשפתים שמתו וירדו לשאול תהית לאחר שירדו היים שאלה . המעט כי העליותנו וגו' כי תשתרר עלינו על מה את מתרברב עלינו מה טובת עשית לנו הוצאתנו ממצרים שהוא כנן י"י ובארץ כנען לא הכנסתנו אלא הרי אני במדבר והנגף משתלח בנו העיני האנשים ההם תנקה לא נעלה : (ט) ויהר למשה למה שאדם הדין עם חבירו ומתוכח ומשיבו יש לו נחת רוח . ואם אינו משיבו יש לו צער . ויאמר משה אל י"י אל תפן אל מנחתם אל תקבלם בתשובה . היה צריך למקרא לומר אל תפן אל עבודתם מהו אל מנחתם כך אמר משה לפני הקב"ה הרבש"ע יודע אני שיש לאלו חלק באותה מנחה שהקריבו שנא' מלבד עולת התמיד ומנחתה והיתה של כל ישראל קריבה הואיל ופירשו אלו מבניך אל תסתכל בחלקם תניחנו האש ואל תאכלנה . לא המור אחד מהם נשאתי מה שהיה דרכי ליטול לא נמלתי מהם בנוג שבועלם אים שהוא עושה בהקדש נוטל שכרו מן ההקדש . ואני בשעה שהייתי יורד מן מדין למצרים היה דרכי ליטול מן המור שבשביל צרכיהם ירדתי ולא נמלתי . וכן שמואל הצדיק אמר (סא) הנני ענו כי נגד י"י ונגד משיחו את שור מי לקחתי והמור מי לקחתי . שור שהייתי מקריב עליהם לקרבן ומבקש רחמים עליהם וכן למשה עליהם מלך משלי היה . שנא' (סב סג) עגלת בקר תקח בידך . ובה"א (סד ט) כי זבח היום לעם בכמה ולא נמלתי משהם . וכשהייתי יורד ועושה דיניהם וצרכיהם והולך וסובב כל עיירות ישראל שנאמר (סה ט) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל . הדין העולם בעלי דינים הולכין אצל הדיין ואני הייתי הולך וסובב מעיר לעיר וממקום למקום והמור שלי . וכן משה

מתנות כהונה

קפחני נכס' פי' יסמוס ויספיר דברי : שמתו וירדו לשאול ממסים . זכ ניסמס : שאולה זכ פי' הולך ודיק מדכויב ב' פמסים לא נעלה ובטעה הדין כמגב ג"כ וירדו וגו' וזמ"כ ויהאזו וגו' וביקום גרם לפמסים וירדו לשאול שגא' וירדו הס וגו' : ומשיבו מסוכה על דבריו בן ולאו ואלו לא הביבו כלל : אל מנחתם כו' . מיהס לו לומר אל עתהס סכסי הקמורת קניה מנחה : שהקריבו כלומר מנחה מוקריבים ערב ובקר וכן משמע בספר"י במנחה : מלבד כו' . כלומר מנחה התמיד פעלו נחמר מלמד וגו' ואזכה מנחה סיסה קריבה משל ישראל : דרכי כעומר מנחה מזל הדין : ס"ג עליהם לקרבן ומקבץ רחמים : וכן למשה כו' . בטעה סהיס סאך למשה סס דוד למלך : ס"ג משלי סיס : ולא נמלתי נכס' : ס"ג בנחום סאך אמר לסס סס .

משה אמר (סאס יח) כי היה להם דבר בא אלי ושפטתי ואני לא עשיתי בן אלא הלכתי אצלם ולא הרעתי את אחד מהם שלא הייבתי את הזכאי ולא זכיתי את החייב . וכשראה משה שעמדו בנאותן א"ל אתה וכל עדתך וגו' . הלך קרח כל אותו הלילה והיה מטעה את ישראל ואומר להם מה אתם סבורים שאני עוסק ליטול את הגדולה לעצמי אני מבקש שתהא הגדולה על כלנו חזרת שטשה נמל מלכות לעצמו והכהונה גדולה נתן לאחיו והיה הולך ומפתח כל שבט ושבט כראוי להם עד שנשתתפו עמו מנין שנא' ויקהל עליהם קרח את כל העדה הקריבו כולם מדברים עמו . מיד וידבר י"י אל משה ואל אחרן לאמר הכדלו מתוך העדה הזאת ויפלו על פניהם ויאמרו אמרו לפניו רבש"ע מלך ב"ו שמרדה עליו מדינה ועמדו וקללו את המלך או שלוחיו י' או כ' מהם משלח שם לניזונותיו ועושה במ אנדרלמוסיה והורג המוכים עם הרעים לפי שאינו מכיר בהם מי מרד ומי לא מרד מי כבד את המלך ומי קלל אבל אתה יודע מחשבותיו של אדם ומה שהלכות והכליות יועצות ויצר בריותיך אתה מבין ואתה יודע מי חטא ומי לא חטא מי מרד ומי לא מרד אתה יודע רוח של כאו"א מהם לכך נאמר אלהי הרוחות לכל כשר האיש אחד וחטא . א"ל הקב"ה יפה אמרתם אני מודיע מי חטא ומי לא חטא : (י) וידבר י"י אל משה לאמר העלו מסביב למשכן קרח . אע"פ ששמע משה מפי הנבורה לא א"ל העלו עד שהלך והתרה בהם שנא' ויקם משה וילך אל הדין ואבירם להודיע רשתין שאע"פ שהלך משה ברנליו אצלן הרשעים קשין לרצות מה עשו לא רצו לצאת מאליהן (ג"א מאהליהם) נגדו כשראה משה כך אמר עד כאן היה לי לעשות וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים . שגו רבותינו ד' נקראו רשעים הפושט ידו לחבירו להכותו אף על פי שלא הכוה נקרא רשע שנאמר (סאס ט) ויאמר לרשע למח תכה רעך הכית לא נאמר אלא תכה . והלזה ואינו משלם שנאמר (סאסס יז) לזה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן . ומי איש בו עזות פנים ואינו מתבייש לפני מי שגדול הימנו שנא' (מס"י סז) העז איש רשע בפניו וישר הוא ויבין דרכו . ומי שהוא בעל מחלוקת שנא' סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה . ושניהם היו בדתן ואבירם עזות פנים ומחלוקת . מחלוקת מ' מכה . ח' חרון . ל' לקוי . ק' קללה . ת' תועבה . וי"א תכלית מלייה מכיא לעולם . ויעלו מעל משכן קרח כיון שראו שנסתלקו ישראל מסביבותיהם יצאו סחרפין ומנרפין שנא' יצאו נצבים ולהלך כתיב (ס"ה י) ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום . ויאמר משה בואת תדעון כי ה' שלחני אם כמות כל האדם ומותן אלה משל למח"ד לשושבין נתו של מלך שהיו ערותיה בידו עמד אחד מן המסובין וקלל את השושבין ואמר לא היו בתולים לבתו של מלך . עמד השושבין כנגד המלך וא"ל אם

מתנות כהונה

אל עדתך וגו' סאך קרח פי' : שמישה נמל נכס' : ס"ג והיה סולך ומפתח כל כנס ומכס כראוי לו . פירוש לפי נוס סהיס גדונה משה והסין נועע ומזיק לנס : כלם מדברים עמו . י' דברו דברי מחלוקת על משה וביקום גרם כל סהיס שנכסכו ופלו עמו מדי כו' : אנדרלמוסיה גרסי . פי' בזך דין כוללם : ס"ג ל' לקוי : תכלית קך מדס סס"ז וסול לשון כלים ומדספסס וזל

אין אתה תובע בנפקין שלך ואין אתה מוציא את זה והרנו בפני הכל אף
אני אומר בודאי שלא נמצאו בתולים לבתו של מלך . מיד אמר המלך
מוטב לי להרוג את זה ולא יוציא השושבין שם רע על בתי . וכך קרה
נחלק על משה ואמר מלכו ומעצמו אמר משה כל הרברים הללו . פתח
משה ואמר לפני הקב"ה אם מתים אלו על שמותם כדרך שבני אדם מתים
והרופאין עולין והן מבקרים . אותם כדרך שכל החולים מתבקרין . אף אני
כופר ואומר לא ה' שלחני ומלבי אמרתי . זה אחד מנ' נביאים שאמרו
בלשון הזה אליהו ומיכיהו ומשה . אליהו אמר (מ"א י"ג) אלהי אברהם יצחק
ויש"אל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי
את כל הרברים האלה ענני ה' ענני וידעו העם הוח כי אתה ה' האלהים
ואתה הסכות את לבם אחרנית אם אין אתה עונה אותי אני אומר אתה
הסכות את לבם אחרנית . וכן מיכיהו אמר לאהאב (ס"ג כ"ג) אם שוב תשוב
בשלום אף אני אומר לא דבר ה' כי . וכן משה אם כמות כל האדם וכו' .
א"ל הקב"ה למשה מה אתה מבקש אמר לפניו רבש"ע אם בריאה אם
בראת פה לארץ הרי יפה . אם לאו יברא ה' יברא לה עבשיו פה . א"ל
הקב"ה (ל"ג כ"ג) ותגור אמר ויקם קד ועל דרכיך נגה אור : (יא) ותפתח .
א"ר יהודה באותה שעה נפתחו לארץ פיפיות הרבה שנא' בקרב כל ישראל .
א"ר נחמיה והרי כתיב ותפתח הארץ את פיה . א"ל והיאך את מקיים בקרב
כל ישראל אלא שנעשית הארץ כמשפך וכל היכן שהיה א' מחם היה
מתגלגל וירד ובא עמו נמצאת מקיים בקרב כל ישראל ומקיים ותפתח
הארץ את פיה . ואת כל היקום זה המסון שמעמיד את התנאים .
רבותינו אמרו אפילו היו כלים ביד הכובס היו מתגלגלין ובאין ונבלעין
עמחן . א"ר שמאל בר נחמני אפילו מחם שהיתה שאולה ביד ישראל
מידם אף היא היתה נבלעת שנא' וירדו הם וכל אשר להם היום שאולה .
וכ"כ למה שחלק על הקב"ה . אעפ"כ לע"ל הם עתידין לעלות . ר' יודן
בן בתירא שונה שיש להם חלק לעוה"ב שנא' ויאברו מתוך הקהל ברוד
הוא אומר (מ"ג כ"ג) תעיתי כשה אובד בקש עבדך כי מצותיך לא שכתתי
מה אבידה שנא' ברוד היא עתידה להתבקש אף כאן אבידה העתידה
לתבקש . וכן הנה מתפללת עליהם (מ"ג כ"ג) ה' ממית ומחיה מוריד שאול
ויעל : (י"ב) אח נפשע מקרית עז ומדינים כבריה ארמון (מ"ג י"ג) זה קמו
שפשע בתורה שהיא עון שנא' (מ"ג כ"ג) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו
בשלום . ומדינים כבריה ארמון ולא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים
כבריה ארמון זה משה ואהרן . מה הברית אינו זו כך משה שנא' (מ"ג כ"ג)
והבריה התיבון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה . אמר אויב
וישכון

אסיפת אמרים

לפי סמוך לנו כמחוקק (ס"ג) : אם בראת . י' : ואצל : אם אין חסד מונע גרסי' : בנפקין
בגלוי עיני ערך נסח : ואין חסד מוליד גרסי' :
בודאי אומר שהאמת כן הוא : רבש"ע חס נביאה . טרם אמרו חס בראת ט' : ותפתח
ל"ר יסודה גרסי' : בקרב כל ישראל גרסי' . וכן גרסו הסמכותיים : ותפתח חלק וכו' .
לפי פיה : הם עתידים גרסי' : ה"ג ארמון זה קרה שפסע : שבעלי דיניו גרסי' : לפי העין
ל' אלו זה מנח' והכריז וכו' ק' משה וגם גרסי' הספר יס' לפרט ק' חס שפסע מנח' והכריז
וג'

(ל"ג כ"ג) וישכון ערים נכחדות בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים לא
יעשר ולא יקום חילו ולא ימה לארץ מגלם לא יסור מני חשך יונקתו תיבש
שלהבת ויסור ברוח פיו אל יאמן בשוא נתעה כי שוא תהיה תמורת בלא
יומו תמלא וכפתו לא רעננה יהמם כנפן בסרו וישלך כזית נצתו כי עדת
תנף נלמוד ואש אכלה אהלי שחד . וישכון ערים נכחדות בתים לא ישבו
למו אשר התעתדו לגלים זה היה קרה שהיה קתליקום לביתו של פרעה
הזיו ביד מפתחות האוצרות שלו . א"ל הקב"ה מה הנאה יש לך אין אתה
שולט עליהם שנא' בתים לא ישבו למו . אשר התעתדו לגלים ולמי חן
פעותדין לאלו שהן נולין ישראל שגלו ממצרים . אבל קרה לא יעשר ולא
יקום חילו אף כשימות אינו קם . ולא ימה לארץ מגלם לא יסור מני חשך
לעולם אינו טר מן החשך . יונקתו תיבש שלהבת אמרו רבותינו אשתו
של קרה כשירדה לגיהנם כיבת אותה . ויסור ברוח פיו שלא יאמר שמואל
עתיד לעמוד ממני ובשבילו אני נמלט אף הוא יסור ברוח פיו . אל יאמן
בשוא נתעה הקב"ה צוה על ר"ן איש שחלקו עמו אל תאמינו מועה הוא אל
יאמן כשהוא נתעה . בלא יומו תמלא עד שלא יניע קצו למות הוא מסית
עצמו . יהמם כנפן בסרו זו אשתו . וישלך כזית נצתו ארו בניו . ולמח
כי עדת תנף נלמוד ואש אכלה אהלי שחד . ואש יצאה מאת ה' :
(י"ג) ד"א ויהלך ויקבץ וידבר ויצו קרה אינו אומר אלא ויקח מה לקח לא
כלום לקח אלא לבו נמלו אמר הכתוב (ל"ג כ"ג) מה יקחך דבך ומה ירמוך
עניך . א"ר לוי למה חלק קרה על משה אמר אני בנו של שמן בן יצחק
שנא' (דמ"ג י) ותירדוך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרות צאנך על האדמה
אשר נשבע לאבותיך לתת לך . תירוש זה יין ויצהרך זה השמן וככל
אמשקים שתתן את השמן הוא נמצא עליון . ולא עוד אלא שכתוב (א"ס
ד) אלה שני בני היצחק העומדים על ארון כל הארץ . וכי יש לשמן בנים .
אלא זה אהרן ורוד שנמשחו בשמן המשחה . אהרן נמל כהונה ורוד
מלכות . אמר קרה ומה אלו שנמשחו בשמן המשחה בלבד . נמלו כהונה
ומלכות . אני שאני בנו של שמן איני נמשח ונעשה כהן ומלך . מיד נחלק
על משה . ויקח שלקחו לבו (מ"ג כ"ג) כי רא אויב יחרפני ואשא לא משנאי
עלי הגדיל ואמטר ממנו זה דואג ואחיתופל שהיו מחרפין אותי ולא היו
שונאי והיו מחרפין אותי ולא קוראין אותי בשמי אלא (מ"ג כ"ג) מדוע לא בא
בן ישי (ס"ג כ"ג) ראיתי את בן ישי (ס"ג כ"ג) הנה ראיתי בן לישי הוי כי לא
אויב יחרפני ואשא . (מ"ג כ"ג) ואתה אנוש כערכי אלופי שהיה אדם גדול
בתורה ומורעי שהיה נושא ונותן בחלכה . (ס"ג) אשר יחדיו נמתיק מד
מחו

מתנות כהונה

וגר טע על הכריח מזכר וגם י"ל טעז על חס ספס על האין כנפן מוטב ואל יקרב לנפן
משה יס לו סוד על דרך הקבלה שהכריח (ס"ג) : איני נמשח . י' איני ל"ר למשה
היבטן רומ למטה : קתליקום ט' הערוך
ממנו על האוצרות והגלים לא היו מעובדים בעבודה פקד : אין חסד מוליד גרסי' :
אינו קם גרסי' : לא כלום לקח גרסי' : ומה ירמוך גרסי' : איני נמשח . בעמיה :
מחרפין אותי גרסי' : ולא היו שונאי . שאלו היו שונאי לא היה מקטיל כל קר שגר על
סג"ס כשפסעו מחרש ממחרטו שונאו כן פירש' כס' סה"ס : ה"ג אלופי ט"ס
ס"ג

כבוד בבית אלהים נהלך ברנש כדתנן הפר היה קרב בכ"ד כדו שהיא
 הרנש מרגיש שנא' (ס) בבית אלהים נהלך ברנש. וישא פות עלימו א"ר
 אלעזר עצת מינות היה בהן למה היו דומין לבית שהוא מלא תבן והיה
 בבית חורין והיה התבן נכנס בהם לאחר ימים התחיל אותו התבן שהיה
 בתוך אותן החורין ויצא ידעו הכל כי היה אותו הבית של תבן. כך
 דאג ואחיתופל לא היה בהן מצות מתחלה אע"פ שנעשו בני תורה היו
 כותלתן היו (סגס) כי רעות במגורם בקרבם. ר"א מדבר במשה כי לא
 אויב אלא קרה שהוא משלי יחרפני. אשר יחריו נמתיק סוד אהרן וקרה
 שניהם שוין. בבית אלהים נהלך ברנש זה שוחט ומקריב וזה זורק את
 הדם. וישא מות עלימו שהביא את המיתה עליו וירדו הם וכל אשר להם
 ונז. רב לכם בני לוי אמר הקב"ה למשה את מחית בחומרא ובמה דמית
 את לקיאת אמרת רב לכם למחר את שמע רב לך (יד) ויהי ככלותו
 לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם. ללמדך
 שבכ"מ שהוא רוצה מצמיח את הפורענות. חיים שאולה י"א חיים וקיימים
 עד עכשיו. ותכם עליהם הם אבדו ולא פחדותן שנעשו אחרים תחתיהן
 שרי אלפים ושרי מאות. וכל ישראל נסו לקולם שהיו צווחין בקולם משה
 רבינו הצילנו. ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש
 מקריבי הקמרת אלו היו נבלעין ואלו היו נשרפין וקרה עומד בין השורפים
 שאמר משה ואתה ואתה איש מחתרתו וקרה לקה יותר מכולם שנשרף
 ונבלע. ולמה נעשו בו שני דינין שאילו נשרף ולא נבלע היו נבלעין
 מתרעמין שלא הביא עלינו את כל הפורענות הוה אלא קרה והן נבלעין
 והוא ניצול ואילו נבלע ולא נשרף היו השורפים מתרעמים שלא הביא
 עליהם את הפורענות אלא זה והן נשרפין והוא ניצול. לפיכך נידון כל
 מיתות וליהמו האשתחלה לעין כל השורפים שבידן היתה המחתה והקמרת
 בה וקפלתו האש כדור והאש מגלגלת בו עד שהבאתו לפי הארץ עם
 חבלועים שנא' ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל
 האדם אשר לקרה ואת כל הרכוש (טו) ואון בן פלת. למה נקרא שמו
 און שכל ימיו באונינות. בן פלת בן שנעשו בו פלאות. אמר רב און בן פלת
 אשתו

מתנות כהונה

אדם גדול כבודו ומיודו שהיה נושא עמו ככלכה: ה"ג נמתיק סוד. מהו צבית חלקים
 נהלך ברנש כדתנן ספר כו'. ופי' כדתנן ס"ג דיומא שהסך היו קריבין כד' הכיסים שכולם
 היו משוחפים כהקדמתו אש אש על עזרתו כדי שיהיה קול הסעודה כמורה מפני רוב אהבה
 לקיים צבית חלקים ונזכר עם הדת מלך: מרגיש שנא' צבית חלקים נהלך ברנש יו'
 מות ונז': היה בן. גדולג ואחיתופל: והיה צבית גר': ס"ג דואג ואחיתופל היה צבית
 מינות מחמלם ארסת הספר יל' דותק: ד"א מדבר צבית גרס': זה שוחט כו'. קרה
 ששחמסה כשרה כז: ומקריב יל' לקבלת הדם ועיין צבית צב' ויקרה: את מחית כו'.
 אהה הכיס חמרים במקל ומהה שחמסה חלקם צו נס חמס: את שועה כו'. שנאמר רב
 לך אל חוסף ונז': פחדותן שרמס ואימס שחמס מופלס על הכס פי' היו כלם נשאו
 עדס אוחו הכסיה וממשלה לא נחבטל שחמרים נעשו מחמסין וספי חמס במחומס כהמס:
 שנעשו מחמסין שרי גרס': צווחים בקולם גרס': ה"ג שאמר משה ואתה ואתה
 אש מחמסין וקרה לקס יומר מכלס: אלא זה. קרה: ה"ג: לעיין כל כשרופים שבידו
 סיסה: וקפלתו כו'. שהס חמסה נקפלט ספינו עגל: כדור פי' עגל ס' כדור עגל:
 כהמס

אשתו הצירתו. אמרה ליה מה לך כהדי פלונתא אי אהרן כהנא רבה את
 תלמידיא אי קרה כהנא רבה את תלמידיא. אמרה ליה ידענא כוליה כנישתא
 קדישא דכתוב בתו כי כל העדה כלם קדושים. מה עבדת אשקיתיה המרא
 וארוותיה ואננותיה בערסא והוה יתבא אכבא היא וברתה וסרתה למזייה
 כל מאן דאתא בשביל און בעלה כיון דחזייה הדר. אדהכי והכי אבלעינוד.
 היינו דכתיב (מלי ד) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואילת
 בידיה תהרסנו זו אשתו של קרה. ויקמו לפני משה נשיאי עדה מיוחדין
 שבעדה. קריאי מועד שיודעין לעבר את השנים ולקבוע הדשים. אנשי
 שם שהיה להם שם בכל. וישמע משה מה שמע א"ר שמואל בר נחמני
 א"ר יונתן מלמד שחשדוהו באשת איש. שנא' (סגס) ויקנאו למשה
 במסנה א"ר שמואל בר יצחק אמר רב מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה:
 וילך אל דתן ואבירם אמר ר"ל מכאן שאין מחזיקין במחלוקת. אמר רב כל
 המחזיק במחלוקת עובר משום לא יהיה כקרה וכעדרו. א"ר אמי ראוי
 להצטרע כתיב הכא כאשר דבר ה' ביד משה לו וכתוב התם (סגס) ויאמר
 ה' לו עוד הבא נא ירך ונז'. א"ר הסדא כל החלק על רבו כחולק על
 השכינה שנא' (מדרג) בהצותם על ה'. א"ר יוסי בר' תינא כל העושח
 מריבה עם רבו כאילו עושה עם השכינה שנא' (ס) המה מי מריבה
 אשר רבו בני ישראל את ה'. א"ר הנינא כל המתרעם על רבו כאילו
 מתרעם על השכינה שנא' (סגס) לא עלינו תלונותיכם כי על ה'. א"ר
 אבהו כל המתהדר אחר רבו כאילו מהדרו אדתי השכינה שנא' (מדרג) כה
 וידבר העם באלהים ובמשה למה העלינתו מטצרים ונז': (טו) דרש רבא
 מאי דכתיב (סגס) שמש ירח עמד זבולה. מלמד שעלו שמש וירח לזכור
 ואמרו לפניו רבש"ע אם אתה עושה דין לכן עמרם נצא ואם לאו לא נצא.
 עד שזרק בהם חצים. א"ל לכבודי לא מחיתם לכבוד כ"ו מחיתם. והאידינא
 עד דמחו להו לא נפקי. דרש רבא מאי דכתיב (מדרג) אם בריאה יברא
 ה' אמר משה רבון העולמים אם בריאה גיהנם מוטב ואם לאו יברא ה'.
 למאי. אילימא למברייה ממש והכתיב (קסג) אין כל חדש תחת השמש
 אלא

מתנות כהונה

באנינות פתחל על שהיה כהן עמס
 כגס: פלאות פירש' בחלק שחל מהס. פי'
 נפ' חלק דמוכה דה"ז אי קרה כהנא רבה חמס
 תלמידו אל' מאי אעבד סוף כגס ואשתנעי
 ליה כהדימו חמס ליה כו'. ופירש' זל' מה לך כגסה ז' אס אהרן כסן גדול כסן קרה כסן
 גדול מ"מ חמס תלמידו וזי לך. הוא כו'. היינו עמס כגס ואשתנעי עמס סלס יקראו
 חלק: כוליה כו'. כל העדה קדושים ונעשים ולא יכבו על אס אי פרועה חמס: אשקתי
 פי' ששקט אוחו יין: וארוותיה ששכיתו: ואננותיה ששכינתו וסין לו וסספ יושב על
 פסח ביספ חיה וצמס וסמח' קליעת שערס חמס וכל מי שגא כגסל לקרוא אס און כגס
 סס חורר הכי יל' חדי שבעטו סהרי לא קראו: אשתו של קרה. עיין כפ' חלק שחמס חמס
 לכל זה: היא וברת גרס'. פי' היא וברת. ובהה חמס מעייל כשערס חמס ונפ' חלק ססח חמס
 גרס וברת: שחשדוהו כגס חמס גרס': קינא לחמסו. ממש ועין כל זה כפ' חלק:
 המהדרהו חמס רבו גרס': אמרו לפניו רבש"ע גרס': והאידינא עד דמחו להו גרס'.
 ומחו עד עכשיו אינס וילאס עד שמתיק חמס: אם בריאה גיהנם נכס: מיועה ססח
 ימסל

אלא לאקרובי פיתחא . (נמוי טו) ובני קרח לא מתו תאנא משום רבינו
 מקום נתבצר להם בניהגם . אמר רבה בר בר הנה זימנא הדא הוה
 אזלינא באורחא ואמר לי ההוא מייעא תא ואדוי לך כי בלועי דקרח אזלי
 וחואי תרי בחעי וקא נפק קוטרא מיניהו . שקל נבבא דעמרא ואמשייה
 במאי ואותיביה דרשו רומחא ועייליה להתם איהרדך ונפל . א"ל אצית מאי
 שמעת ושמעו דדוו קאמרי משה ותורתו אמת והן בדאין . אמר לי כל
 תלתין יומין מהדרא לוו גיהנם כבשר בתוך קלחת ואמרי הכי משה
 ותורתו אמת . ולע"ל עתיד הקב"ה להוציאן ועליהם אמרה הנה (פ"ג ז)
 ה' מסית ומחיה מוריד שאול ועל : (יז) מנצפ"ך האותיות כפולות צופים
 אמרום . כ"ך נרמו לאברהם לך דך לך שנה יוליד . מ"ם ליצחק (נלמא)
 ט) כי עצמת ממנו מאד רמוז שהוא וורעו עצומים בב' עולמות . נ"ן ליעקב
 הצילני נא מפיל בב' עולמות . פ"ף לישראל למשה (שמות ג) פקד פקדתי
 אתכם . צ"ץ (נכיה ו) הנה איש צמח שמו ונ"ו זה משיח ואומר (ימיה ט)
 והקומותי לרד צמח צדיק ומלך מלך והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ .
 שר המשים כ"ד ספרים חוסף עליהם י"א מן תרי עשר הוי"ו יונה שהוא
 בפני עצמו וששה סדרים ומ' פרקים דתורת כהנים הרי נ"ו . (סי ו) ששים

אסיפת אמרים

ספר שדס ונכסר סק"ס קודם (י"ט) מנצפ"ך ישמעאל : בי בלושי . מקום סבולו וכל מאמר
 זה הוא צ"ב פ' המוכר את הספינה :
 ואחריו לך . ואלה לך : בזעו שני בקשים והיא יולא עשן מהם : שקל גרסי' . פי' אורי
 ישמעאל לקח גיח נמר וברכה במים והטיבה וקנעה בראש הרומה : ה"ג רומחא ועיילא
 לססם ולאחך . פי' הוסיפה לפס למקום שילא ממנו אורי עשן ונחך מן הכוס בראש מס :
 אצית מלי שמעת גרסי' . פי' הסכה ושעת מה שסמעת דבר פלא ושמעתי שהיו אמרים מס
 כו : כ"ך ר"ל כ"ף פסוקה וכסופה וכן כולם ועיין כל זה במתומה צ"ו : לביאה טו . כ"ף
 ישרה במילתו גימטרי' מאה כלומר לך לנ"ף וכן לך לך גימטרי' מאה : במגנו מהל . פי'
 מציין : הצילני נא גרסי' . והיינו שני נונים : איש נמה . כיפיה דקרא ומתחזיו ימח הכי
 שני נונים . נמה לדיק וסרי נ"כ שני נונים ועיין עוד מזה בערך ערך חמש : שר חמטוס .
 סוקו כוח ישיעה טו' ג' : כ"ד ספרים . חמטה חומשי תורה ה' עולות היום משלי איוב דמלא
 עורה דברי הוסי' יהאפע שופטים שמואל מלכים ישעיה ירמיה ויחזקאל וספר יונה דחשיב לה
 בפני עצמו הרי כ"ד י"א מתרי עשר לנד מוסי' הרי ל"ה וששה סדרים וששעה ספרים דתורה
 כהנים הרי חמשים והא דחשיב יונה לספר בפני עצמו סבל לומר מפני סבולו נאמר על האותיות
 ואין זו זכר לישראל ואין בכל הנוביאים כמוהו כמו שכתב הרד"ק בראש ספר יונה וקף על פי
 שבואה נחום האלוקשי היתה ג"כ על א"ה מכל מקום היתה על מלך אשור כמו שהוכיח ס'
 סדר"ק והוא הרי לישראל מאד והגלה אותם מארלם והקב"ה נקם לה נקמת ע"י נבוכדנצר
 ונבואה זו נאמרה על נקמה זו מה שחך כן נבואה יונה וד' נחבתי לפי גירסת הספר שגרים ו'
 פרקים דתורה כהנים חבל מלך אפלה שחם ר"ל הפרקיות כפי אשר הם סדורים בתורה כהנים
 סלא יש ויש זו פרשיות הרבה מאד וגם א"ל לומר שר"ל הפרקים כמו שס' סדרים הרד"ק וס'
 יוסף ויפטר נחם והנה אמת נכון שר"ל הפרשיות כפי אשר הם סדורים בתורה ויקרא לו ששים
 טו' והמה י' עד סוף ספר ויקרא וספר תורה כהנים נחבד על כל אורו הספר כמו שכתב
 בערך ערך ספר ולי"כ הסוב לומר שר"ק להגיה ס' וששעה פרקים דת"כ והנה מה שחומר חן
 מן יונה ר"ל שאינו מן המניין כלל ליהבז במספר הנוביאים מפני שכתבתי שס' סדרים הרד"ק וס'
 סוכתה וקשר במספר תרי עשר היינו משעם שאמרו חז"ל דל"כ יאבד זמני אידי דזוטרי וכן
 אמר שהוא בפני עצמו כמור עיני נבואה נכרדה מן שאר י"א ולכו במספרם לל יתחבדו
 מסבב על הדעה יוסף ומנחם שכתב לספר בפ"ע מפני שח"ל על א"ה זה לא יעלה על ל'
 משביל לתבון נחמיה לספר בפני עצמו מפני שח"ל על א"ה כמו שכתבתי ומתורו וגם לא מל'
 6

המה מלכות ס' מסכתות . ושמיים פלגשים פ' בתי מדרשות שהיו בירושלים
 בנגד פתחיה . ועלמות אין מספר משנה החיצונה . (סג ז) הנה ממנו
 שלשמה ששים נכורים סביב לה ששים אותיות שבברכת כהנים . (נלמא)
 ז) שמונה עשר ושלוש מאות הוא אליעזר . (סג טו) עקב אשר שמע אברהם
 בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורת י בן ג' שנים הכירו .
 השמן בנימטריא שס"ד מנין ימות השנה שלום להלשין בכולן חוץ
 מיום כפור . אמר רב אמי בי ר' אבא אברהם עד שלא נימול ולא הוליד
 וזה חסר ה' . ניתוסף ה' ונעשה שלם והוליד למנין אותיותיו . (משל יג)
 אשת חיל עמרת בעלה זו שרה שרי היתה שמה פליגי בה תרי
 אמרי ח"א נהלך הוי"ו לשנים ה' לאברהם ה' לשרה וח"א יו"ד שנימל מן
 שרה קרא תגר עד שבא יהושע והוסיף לו משה י' י"ה וישועך מעצת
 המרגלים . י' מיצחק מול' נסיונות . צ' לצ' שנה לשרה נולד . ח' לח' ימים
 נמול . ק' ק' שנים היו לאברהם . ויעקב על שמו נקרא יו"ד מול העשירי .
 חשוב מכנימין עד לוי הוא עשירי . ע' בשבעים נפש ונו' . ק' כנגד אותיות
 הכריכה ויתן לך . נשתיריו ב' כנגד ב' מלאכים עולים . הלוחות היו בתן
 תרי"ב מצות כנגד אותיות מן אנכי עד אשר לרעך לא פחות ויותר . וכולן
 נתנו למשה בסניו שבהם חקים ומשפטים תורה ומשנה תלמוד ואגדה .
 (ששים ג) יראת י"י היא אוצרו אין בכל המדות גדול מיראה ועונה (נכיה ט)
 ועתה ישראל מה י"י אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את י"י אלהיך
 ללכת בכל דרכיו ולאחבה אותו ולעבוד את י"י אלהיך בכל לבבך ובכל
 נפשך . יראת בנימטריא תרי"א . ותורה תרי"א ויראה ותורה עמם הרי
 תרי"ג . ציצית ת"ד וח' גרויין וח' קשורין הרי תרי"ג . שנים למעלה ונ'
 למטה

מתנות כהונה

ה' מהחבדים שמואל בפני עצמו וכל המהכים
 וקודם וימלא כי כן הוא לכן במתומה גרסי' נ"כ
 פ' ספרים דת"כ : בתי מדרשות . דריס פלגשים
 על נוסטריקון פלג שם ע"ש שפגתי מדרשות מולקן
 אליגין חלו ארסין ואלו ממירין כחמישים בשער : כנגד פתחים . כך פתחים היו בירושל'
 גמי דתיין ובתי מדרשות היו קטשין בשער השער כמו שחמ"ו חלל מרדכי וחלמו בכל מקום
 ארע"ס שבסוף יחזקאל כתיב ש"ב שיערים היו לירושלים ואז לעמוד כשיבנה מחדש במהרה בומי
 אמן : התחי' צורה מה שלמדו יסודיים חן לאלו בתי מדרשות : שמונה עשר וגו' . סוקו כתיב
 נאברהם כשרף אחר המלכים הרשו על אליעזר לנד שכן עולה גימט' שלו : הכירו אברהם
 הקב"ה כמנין עקב וכל ימיו היו קפ"ה : ה"ג שלא ימול אלא הולד : חסר ה' . מומספר
 וי"ח אברים שבהם : למנין טו' . כלומר ששלוס מנין אותיותיו : ה"ג עמרת בעלה זו
 ה"ג דהרבותי לו משה יו"ד י"ה וישועך מענת המרגלים : יצחק יו"ד מול כו' . וס' יתק
 קריס : לת' שיעים סנה לשרה גרסי' : ה"ג ק' מאה שנים היו לחבלה טו' : על שמו . כו' .
 ל"ש עלמו ומאורעותיו ולא כולחן הקרה על שם מאורעותיו של אברהם : הו"א סבובו .
 ויעקב היה קרום לעברה שפ"ע שם וכל אשר פתן לי עשר אשפרו לך : ויתן לך . יש זו מאה
 אריות מן של כו' ויסתמו הרלשון השוב כקראמו יסמנו : נשתיריו ב' גרסי' : עולים כל'
 ויעב עולים לשון יסמנו מרתי משפט : עד אשר לרעך . ולא עד בכלל ו' אותיות של אשר
 לעב כתבו הקדמונים ז"ל שמונים לשבע מלואו בני מה והמקובלים כהנו שמונים לשבע ספרות
 מחד עד ששנת ועיין במערכת השמות ולשל כפ' שאר פ"ג א"ה נגד ז' ימי בראשית : ויתת'
 ח' ולא יוסר : ועזרה נחלה ששענה סופר סוף כפאל : גרויין כלו מוסין הגרדין :
 גנים לפעלה כו' . שכן הוא סדר הספרים ב' למעלה חלל הסקף ועמט גדול מימיה ואח"כ
 (פ"י ח"ד)

דבריך ואת משכבה. עבד חכי קרב לגביה לא הספיק לינע בו עד שנשעו
 איברים איברים. ר' ינאי היה יושב ופושט בפתח עירו ראה נחש מרתק
 ובא לעיר. מאן דמוקסין ליה מן הכא אויל להכא מאן דמוקסין ליה מן
 הכא אויל להכא. אמר שזה הולך לעשות שליחותו. כיון שנכנס לעיר
 נפלה הברה בעיר פלוני בר פלוני נשכו נחש ומת. ר' יצחק בן אלעזר
 הוה מטייל בשניתא דקיסרי מצא קולית אחת מושלכת בדרך היה מצנע
 לה מן הכא הדר משכב לה מן הכא אמר כמדומה אני שזו מתוקנת לעשות
 שליחותא בתר יומין עבר בלדר מן מלכותא נכשל בה ונפל בה ומת בדק
 אחריו ומצאו בידו כתבין כישין על יהוראין. מעשה בשני בני אדם שהיו
 מהלכין בדרך אחד פקה ואחד סומא ישבו לאכול פשמו ידיהם לעשב
 השדה ואכלו. זה שהיה פקה נסתמא וזה שהיה סומא נתפקח לא זז משם
 עד שזה נסמך על זה שהיה סומא. ומעשה באחד שהיה הולך מא"י לבבל
 כשהיה אוכל להם ראה שני צפרים מתנצין זה עם זה הרג אחד מהם את
 הבירו הלך והביא עשב והגיהו על פיו ותחיהו. הלך אותו האיש ונמס
 אותו העשב שנפל מן הצפור והלך לחיות בו את המתים. כשהגיע
 לסולמא של צור מצא ארי מושלך ומת הניח העשב על פיו ותחיהו עמי
 הארי ואכלו. מתלא אמרי טב לביש לא תעביר ובישא לא סמי לך
 מעשה כשהיה אחד סומא שירד כמים למבול נודמנה לו בארה של מרים
 ומכל ונתרפא. מיטוס הרשע נכנס בבית קרשי הקרשים כשהיה מתקן
 ומנדף עמד ונידר את המרכות ונמל ספר תורה והציעה והביא שתי זונות
 ועבר עליהן ושלף הרבו וקיצץ את ספר התורה נעשה נס התהיל דם
 מכצבץ ממנו התהיל משתבח לומר שעצמו הרג. התהיל מתגבה והולך
 כיון שהגיע לים היה הים הולך וסוער אמר אלהיהם של אלו אין גבורת
 אלא בים אם הוא רוצה יעלה ליבשה ונראה מי נוצח. א"ל הקב"ה
 רשע בן רשע בריה פחותה קלה שבכריותי אני משליח בך לבערך מן
 העולם. נכנס יתוש בחוטמו ומת במיתה משונה ולמה נקרא בריה שפלה
 על שמכנים ואינו מוציא. ופעמים ע"י צרעה שנא' (שמות כג) ושלחתי את
 הצרעה. אמרו רבותינו כששלח הקב"ה את הצרעה לפני ישראל להחרוץ
 את האמורים ראה מה כתיב בהן (שמות ז) ואנכי השמדתי את האמורי
 מפניהם אשר כנוכה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים ואשמיד פרוי ממעי
 ונו' והיתה נכנסת לתוך עינו של ימין ושופכת ארסה והיה מתבקע ונזף
 ומת. שכן דרכו של הקב"ה לעשות שליחותו ע"י דברים קלים לבי
 המתנאין עליו. שלח להם בריה קלה להפרע מהם להודיעך שאין גבורת
 ממש. ולע"ל עתיד הקב"ה ליפרע מן האומות ע"י דברים קלים שנאמר
 (ישעיהו) והיה כיום ההוא ישרוק י"י לזכוב אשר בקצה יאורי מצרים ולדבר
 אשר בארץ אשור: (יש) ומטה אהרן. וי"א הוא המטה שהיה ביד משה
 שנאמר (מלכים ג) ומשך אשר בידך. וי"א הוא המטה שהיה ביד משה
 ומעצמו

מתנות כהונה

פי' נחש שהומם: מרים אח נחש: ואתה משכנת נחש: פי' חסיה מקונה: אמר סול
 בסי: עבר בלדר נחש: פי' סמך סל ומשל: ובישא לא מפי נחש: וכן הוא בספר

ומעצמו פרח שנא' והנה פרח מטה אהרן. ואית דאמרי נמל משה קחה
 אהת והתכה לי"ב נסרים ואומר להם כולכם מקורה אהת מלו מקלכם.
 ועל מה עשה (מל"ב) כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתנלע. שלא
 ואמר סקרו היה לה והפריה. ונור הקב"ה על המקל ונמצא עליו שם
 המפורש שהיה בנין שנא' (מל"ב) ויצא פרח ויצין ציץ. והפריה בו
 בלילה ועשה פרי. וינמל שקדים נמל לכל מי שהיה שוקד על שבמו של
 לוי. ולמה שקדים לא רמונים ולא אגוזים לפי שנמשלו ישראל בהם.
 ואותו המטה היה ביד כל מלך ומלך עד שחרב בהמ"ק ונגנז. ואותו המטה
 עתיד להיות ביד מלך המשיח במהרה בימינו שנאמר (מל"ב) מטה עק
 ישלח י"י מציון רדה בקרב אויביך:

סדר הקת

פרשה ים (א) זאת הקת. וז"ה (א"י יד) מי יתן מהור סממא
 לא אחד. כנון אברהם מתרה חוקיה מאחו
 יאשיה סאמון מדכי משמעוי ישראל מאומות העוה"ב מעוה"ז. מי עשה
 כן מי צוה כן מי נזר כן לא יחידו של עולם. תמן תנינן בדרת כנרים בארם
 טמא פרהה ככולו מהור. מי עשה כן מי צוה כן לא יחידו של
 עולם. תמן תנינן האשה שמת ולדה במעוה והושימה החיה את ידה
 ונגעה בו החיה טמאה טומאת ז' והאשה מהורה עד שיצא הולד. המת
 בבית הבית מהור. יצא מתוכו הרי הוא טמא. מי עשה כן מי צוה כן מי
 נזר כן לא יחידו של עולם. תמן תנינן העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף
 טמאין בנדים היא נופה מטהרת בנדים. אמר הקב"ה חקה חקתי נזרה
 נזרתי אי אתה רשאי לעבור על נזרתי: (ב) זאת חקת התורה (מל"ב) וי
 אמרות י"י אמרות מהורות. אריב"ל מצינו שעוקם הקב"ה שנים ונ'
 תיבות בתורה שלא להוציא דבר מוטאה מפיו (מל"ב) מן הבהמה המתורה
 וכן הבהמה אשר איננה מהורה (ס) ומן הבהמה אשר לא מהורה היא.
 א"ר יודן אף כשבא ליפתה בסימני בהמה טמאה לא פתח אלא בסימני
 בהמה מהורה (ויקרא יח) את הנמל כי לא מפרים פרסה אכ"כ אלא כי מעלת
 נדה היא. ואת הארנבת כי לא מפרים פרסה אכ"כ אלא כי מעלת נדה.
 ואת החזיר כי לא מעלה נדה הוא אכ"כ אלא כי מפרים פרסה הוא. ר'
 דיושע דסבנין בש"ר לוי אמר תינוקות שהיו בימי דוד עד שלא מעמו
 מעם המא היו יודעין לדרוש את התורה במ"מ פנים ממא ובמ"מ פנים
 מהור

אסיפת אמרים

כל כס"ג נסרים וכל המטה כן כשר כליו ואי
 מת: ולמה שקדים ולא רמונים. פי' ולמה לא
 רמונים ולגוזים שנמשלו כסם וסרבל חלף ע"כ סעס
 נמל

מתנות כהונה

ק סידה: על תס עסה. לחתך לטלס מקורה
 להם: כבוד לחס. כלומר למען הסלים שלא
 יאמרו כו': נמל לכל מי. וינמול דמס ל' נמול
 וסקדים לשון שקדים ומסירות: ה"ג מלמטוס.

טעולם סנה מעולם חס מי עשה כו': באדם סמח פרהה ככולו נחש: המת כניה. נמך
 נמן סלסס כי סס ניו: שעיקרם עיון כל זה סוף פרסה מסעי וזיס פרסה אמור ובקבלת
 פרסה י' סרשאי: שלא טעמו פשס ססס היו נלסי: ס"ג אתה י' סממס נמל לחייססן
 בלינססן

מחור והיה חיד מתפלל עליהם ואומר (פסלס יג) אתה כל תשמרם נמר
 אוריתתון בלבתון . תנצרים מן הדור זו לעולם . ואחר כל השבת הזה
 יוצאין למלחמה ונפולין ע"י שהיה בהן דילטורין . הוא שדוד אמר (פס י)
 נפשי בתוך לבאים אשכבה לוחמים ונ"י נפשי בתוך לבאים זה אכנו
 ועמשא שהיו לבאים בתורה . אשכבה לוחמים זה דואג ואהיתופל שהיו
 לחומים אחר לשון הרע . ולשונם הרב חדה אלו הזיפים שנא' (פס יד) כבוא
 הזיפים ויאמרו לשאול ונ"י . באותה שעה אמר דוד (פס יז) רומח על השמים
 אלהים סלק שכינתך מבינותם . אבל דודו של אחאב כולו עובדי ע"ז היו
 יע"י שלא היה בהן דילטורין ויצאין למלחמה ונוצחין . הוא שאמר עובדיה
 לאהירו (פס יח) הלא הנר לאדני את אשר עשיתי בהרונ אויבך את נביאי
 י"י ואחביאם ונ"י ואכלכלם לחם ומים . אם לחם למה מים . אלא מלמד
 שהיו המים קשים להביא לו יותר מן הלחם . ואהיו מכריו בהר הכרמל
 אני נותרתי נביא לי"י לבדי וכל עמא ידעי ולא מפרסמי למלכא . א"ר
 שמואל בר נחמני אמרו לו לנחש מפני מה אתה מצוי בין הגדרות אמר
 אני פרצתי גדרו של עולם . ומפני מה אתה הולך ולשונך שותפת . אמר
 הוא נרם לי . ולמני מה כל היה נושבת ואינה ממיתה ואתה נושך וממית .
 א"ל (פסלס י) אם ישך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון אפשר
 דאנא עביד כדום דלא מתאמר לי מן עליותא . ומפני מה אתה נושך
 באבר אחד וכל האיברים מרגישיין . א"ל ולי אתם אומרים אמרו לבעל
 הלשון שהוא כאן והורג ברומי . ולמא נקרא שלישי שהוא הורג ג' האומרו
 והמקבלו והנאמר עליו . וכימי שאול הרג ד' . הרג את דואג שאמרו .
 ושאול שקבלו . אחימלך שנאמר עליו . ואבנר בן נר . למה נהרג ריב"ל
 אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד (פס יג) וישלח אבנר מלאכים
 אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ כתב מן אבנר לדוד . ור"ל אמר ע"י שעשה
 דמן של גערים שחוק שנא' (פס יד) ויאמר אבנר אל יואב ויקומו נא הגערים
 וישחקו לפנינו . ורבנן אמרו ע"י שלא המתין לשאול להתפייס מן דוד שנא'
 (פס טז) ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך . א"ל אבנר מה את בעי
 מן נלימוי דידך כסירא הועדת כד אתון למענל א"ל (פס טז) הלא תענה
 אבנר בכנף אמרת כסירא הועדת הנית וצפרת כסירא הועדת . וי"א על
 שהיה

אסיפת אמרים

במל לכל מי שקד (י"מ) : ונפולין . זס כוס בוני
 שאול כי בימי דוד נהג ככל מנהגות (יפ"ס) :
 ולשונם . כחן ע"ס וכיל שניסס הניח והניח אלו
 אבני קפלה ולשונם כולי (פס) : שהיו הביים קשים .
 ור"ל נודאי כוס פסס כדנר וסרגישו סכל ולא
 גיל

מתנות כהונה

בליטתון מלרס מן הדור כו' . ופירושו מן הדור
 כוס שהיה הייב כלי' וכן הוא בסדר' ריש
 פרשה אמור ובמזרח סוג ממזר ז' : ה"ג
 בירוש' פקקתה דפסה דואג ואהיתופל פני
 להקדים אחר לשון הרע ולפגום וכו' : וע"י
 מלא היה גרסי' : ה"ג להלחם ומים חם לחם למה
 פיס חלל מלמד שהיו כו' . ועיין לעיל פרשה אמור גירסא אחרת ופירושה דפסה : ג' ושבת
 ט' . שין ריש אמור : מן עליותא מן השמים ממעל : שלישי לשון הרע נקרא לשבח הליטא .
 ושין לקמן פרשה סופיטיס ובס"י כפרסין פרש"י לשון הרע הוא השלישי כינו ופן סתרו ממספר
 טן שני השנים לא תך רכיל מ"י לשבח הליטא : ה"ג פירושלמי דמסכת פאה ועיין לעיל פרשה
 אמור : א"ל אבנר מה חם בעי מן נלימוי דידך כסירא הועדת כד אתון למענל א"ל הלא תענה
 אבנר בכנף אמרס כו' ולעיל פרשה אמור פירשטו : וי"א ע"י פסיס בידו כו' . וחס' הכניסי
 מקרב

שהיה בידו למחות על גוב ולא מיחה . ר' חנן בן פזי פתר קרא בפרשה
 ורה שיש בה מו' ז' . ז' פרות ז' שריפות ז' הזיות ז' כיבוסי ז' מטאים
 ז' מהורים ז' כהנים . ואם יאמר לך אדם המשה הן אמור לו משה ואהרן
 בגבל שנא' וידבר י"י אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה ונ"י :
 (ג) זאת חקת התורה ונ"י . רבי יצחק פתח (קטלס ז) כל זה נסיתי בהכמה
 אמרתי אהכמה והיא רחוקת ממני . כתיב (פס ט) ויתן אלהים חכמת
 לשלמה ונ"י . מהו כחול רבנן אמרי נתן לו חכמה כנגד כל ישראל שנאמי
 (פס ט) והיה מספר בני ישראל כחול הים ונ"י . א"ר לוי מה חול גדר לים
 כך היתה חכמה נדורה לשלמה . מתלא אמרין דעה חסרת מה קניית דעה
 קניית מה חסרת (פס י) עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לדוחו .
 (פס יד) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם מה היתה חכמתן של בני
 קדם שהיו יודעים וערומין במייד . אמר רשב"ג בנ' דברים וכו' . ומכל
 חכמת מצרים מה היתה חכמת מצרים את מוצא כשביקש שלמה לבנות
 בת"ק שלח אצל פרעה נכה א"ל שלח לי אומנין בשכרן שאני מבקש
 לבנות בהמ"ק . מה עשה כנס כל אצטרלוגין שלו צפו וראו בני אדם
 שעתידין למות באותה שנה ושלתן לו . כשבאו אצל שלמה צפה ברוח"ק
 שהם מתים באותה שנה נתן להם תכריכיהן ושלחן אצלו . שלח לו לא היה
 לך תכריכין לקבור את מתוך הרי לך הן ותכריכיהן . ויהכם מכל הארם
 מאד"ר . מה היתה חכמתו את מוצא כשביקש הקב"ה לבראות את
 הארם נמלך במדה"ש א"ל (פסלס ט) נעשה אדם בצלמנו . אמרו לפניו
 (פסלס ט) מה אנוש כי תזכרנו . א"ל אדם שאני רוצה לבראות חפמתו מרובה
 משלכם מה עשה כינס כל בהמה היה ועוף והעבירן לפניו א"ל מה
 שמתן של אלו . לא ידעו . כיון שברא אדם העבירן לפניו א"ל מה
 שמתן של אלו . אמר לזה נאה לקרות שור ולזה ארי ולזה סוס ולזה חמור
 ולזה נמל ולזה נשר שנא' (פסלס ט) ויקרא שמות . א"ל ואתה מה שמתן .
 א"ל אדם . למה שנבראתי מן האדמה . א"ל הקב"ה אני מה שמי . א"ל
 י"י . למה שאתה אהרן על כל הבריות היינו דכתיב (פס טז) אני י"י הוא
 שמי הוא שמי שקרא לי אדם הראשון . הוא שהתניתו ביני רבין
 עצמי . הוא שמי שהתניתו ביני לבין בריותי . מאיתן האזרחי זה
 אברהם שנאמי' (פסלס ט) משכיל לאיתן האזרחי . הימן זה משה שנאמר
 לא

מתנות כהונה

אשר בלשון הרע הסוה : שבע פרות . פספס
 נאמיס כתיב פרס בפרשה וכן פריסה כו' :
 פ"ז ויתן אלהים חכמה ונ"י . מהו כחול רבנן
 יוצר נתן לו חכמה נגד כל ישראל שנאמר ויהי
 מספר בני ישראל כחול הים : מתלא אמרין .
 פ' המשל ולקמן בקהלה לה גרם ליה . ובלקוע דמלטיס גרם ליה : במייד פ' הערוך בלשון
 שינוי העופות וקודםם ונטיטיס בכמהם ונראה שהיה לשון חכמה נטיטיס נחשת מ"
 נטיטיס : בנ' דברים . לקמן בקהלה בשלש דברים חמי חוסב חם נפי מזרח שאין מוסקין חלל
 על כו' יד . ופון וחוסין בשך חלל במכין . ופון מטיטין פסח חלל בשס . וכתיבו כלן בשביל
 זמנה בני קדם : אצטרלוגין גרסי' . פ' חמי כוכטיס : ה"ג האדם אדם הראשון :
 אמר לו פ' . בקריחמו ל' אדום : ה"ג לקמן בקהלה ביני לבין עמי שמי שהמתו כיס
 לנך

(במדבר יג) לא כן עבדי משה ונו'. וכלכל זה יוסף שגא' (בדברים טו) ויכלכל יוסף ונו'. אמרו המצריים כלום מלך עלינו עבד זה אלא בהכמתו מה עשו לו הביאו ע' פיתקין וכתבו עליהם ע' לשון והיו משליכין אותן לפני וקרא כאו"א בלשונו. ולא עוד אלא שהיה מדבר בלשון הקדש שלא היה בהן כח לשמוע שגא' (פסלים טו) ערות ביהוסף שמו ונו' שפת לא ידעתי אשמע. הדרע זה דוד המדבר שהיה בהן דעה. בני מהול שמהל להם הקב"ה במעשה העגל. (מ"ד ז) וידבר שלשת אלפים משל א"ר שמואל בר נחמני חזרנו על כל המקראות ולא מצינו שנתנבא שלמה אלא קרב לח מאות פסוקים. אלא מלמד שכל פסוק ופסוק שאמר יש בו ב' ונ' מעמים כמד"א (משלי כט) נזם זהב וחלי כתם. ורבנן אמרי שלשת אלפים משל על כל פסוק ופסוק. אלה וחמשה מעמים על כל משל ומשל. שיריו אכ"כ אלא שירי שירו של משל. (מ"ד ז) וידבר על העצים וכי אפשר לאדם לדבר על העצים אלא אמר שלמה ספני מה מצורע נסתר בגבוה שגבבוהים ובנמוך שבנמוכים בעץ ארז ובאזוב. ע"י שהגביה עצמו כארז לקח בצרעת. כיון שהשפיל עצמו כאזוב נתפא ע"י אזוב. וידבר על הבחמה ועל העוף וכי אפשר לאדם לדבר על בהמה ועוף. אלא אמר ספני מה בהמה ניתרת בשני סימנין והעוף בכיטן אחד. על שהבהמה נבראת מן היבשה ועוף כא"א מן האדמה דכתיב (בראשית ט) וייצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים וכא"א (ס"ט ז) וישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף בר קפרא אמר מרקק שבים נבראו. רבי אבין בש"ר שמואל אמר אעפ"כ רגלוהי הדרנגולא דמיין להספניתא דנוגא. ועל הרמש וכי איפשר לו לאדם לדבר על הרמש. אלא אמר שלמה ספני מה שמונה שרצים שכתוב בתורה הצדק והחובל בהן חייב ושאר שרצים פמור. ספני שיש להן עורות. ועל הרגלים וכי איפשר לומר כן אלא ספני מה בהמה חיה ועוף מעונין שהיטה ורגלים אינן מעונין שהיטה. אלא מהרין קרא (שמי י"ג) הצאן ובקר ישחט להם ונו'. הורה יעקב איש כפר ניבוריא בצור על הרגלים שמעונין שהיטה ושמע ר' חגי שלה ואייתיה. א"ל מן תורת. א"ל מהבא ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף מה עוף

מתנות כהונה

למן נחיש וכן מלאכי סתם מאותן כו'. לא כן עבדי ונו' נרס'. וסופיה דקרא נאמן הוא נאמן יקום: עלינו פדד זה נרס': פיתקין ליגרוס מלקים: ס"ג אלא ססיה מדיב נ"ל סקס סל"ט ס'. ועיין ס"ג סל"ט נאמרין וס"ג לקמן נקסלס: וקורא כל אחד ואחד כו'. ס"ג סל"ט נאמרין יחסה טירד נבריהל ולמדהו וס"ג סיס כחן ססס לא ידעתי לחסע חס"פ סל"ט סס"ג רלס סלמסר וסנמחמס סססס כו סל"פ ססוק זה סססיל סס"ין ומססס סס"ין לרמזו על ע' ל' סלמלו נבריהל ור' קודס סלמז איס ככלל סססס ל' כנגד יסרלל נ"ו ס' כחלק למסלס סע' סועס: דייעה דרדס ססססין חזר דיעס: ס"ג סמחל להס סק"ס נמעס סעגל: שיריו סססס דקרא ויס סירו סססס ולק" וסס סמ"ר סס"ר נס"ן רציס: נ"ז זכס כו'. עיין במדרש חזיה ס"ן ססוק רלסן ונסקלס נסמס כל ז נססס וסנכ"ל ל' ס"ג ד"ס"ין להספניסס. וסירוסו סקססס וק" וססס וסנמחז כ" ר"ל דסס"ס סל"י סמ"ן דסס"י ס"י ול"ל מנגד נקס"ל ל"ס סספניסס וס' ססס"ן קרסס סנמחז כסס"ס ססססס וסנמחז ס"י ס"ג רס"י סס: והחובל בסן נרס': ס"ג סל"קסס מלסס ונסקלס ס"ן ססס"ן סססס סל"ל ססס"ן קר"ל סל"ל ונסק"י סססס להס ונו': הורה כו'. וכל זס נקסלס נסמס כל זס נסס"י ונס"ד ס' ז' וסס סירססו סססלסס דכ"ר יסרלל סכ"ל

עוף מעון שהיטה אף דנים מעונין שהיטה. אמר להו ארבעוניה דיקקי. אמר בר נש דאמר מילי דאורייתא לקי. א"ל לא הורית טב. אמר ליה מן. א"ל מהבא (במדבר י"ג) הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דני הים ואסף להם אלו מעונין שהיטה ואלו מעונין אסיפה. אמר חביט הביטך דחוא טבא בקולטא. תורה יעקב איש כפר ניבוריא בצור על כר ישראל הבא על הנכרית ותוליד לו בן שנמול בשבת. שמע ר' חגי שלה ואייתיה. א"ל סנא לך הא. א"ל דכתיב (ס"ט ז) ויתילדו על משפחותם לבית אבותם. אמר להו ארבעוניה דילקי. א"ל בר נש דאמר מילי דאורייתא לקי. א"ל לא הורית טב. א"ל מן את מודע לך. א"ל אי אתי לנכך בר עממיא ואמר בעינא למהוי יהודאי ע"מ דמנוירני ביומא דשבתא או ביומא דכפוריא מחללין עליו את השבת או לא. והלא אין מחללין עליו את השבת אלא על בנה של בת ישראל בלבד. א"ל ומנא לך הא. א"ל כתיב (סל"ד ז) ועתה נכרת ברית לאלהינו להוציא כל נשים והגולד מהם בעצת יי. א"ל מן הקבלה את מלקני. א"ל כתיב (ס"ט) וכתורה יעשה. א"ל ומאיז תורה. אמר ליה מדאמר ר' יוחנן בשם רשב"י כתיב (דברים ז) ולא תתחתן במ למה (ס"ט) כי יסיר את בנך מארצו בנך הבא מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן הנויה קרוי בנך אלא בנה. א"ל חביט הביטך דחוא טבא בקולטא. אמר שלמה על כל אלה עמרתו ופרשה של פרה אדומה חקתי ושארתי ופשפשתי (קל"ט ז) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. (ס"ט ז) מי כהחכם ומי יודע פשר דבר מי כהחכם זה הקב"ה שכתוב בו (משלי ג) י"ג כהכמה יסר ארץ. ומי יודע פשר דבר זה הקב"ה שפירש את התורה למשה. (קל"ט ז) חכמת אדם תאיר פניו א"ר יודן נדול כחן של נביאים שמדמין דמות נבורה של מעלה לצורת אדם שגא' (ויג"ל ט) ואשמע קול אדם בין אולי. ור' יהודה בר"ס אמר מהבא (ויקרא ט) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה. (קל"ט ז) ועז פניו ישונא שהוא משתנה ממה"ד למדת רהמים לישראל. א"ר יהושע דסבנן בש"ר לוי על כל דבר ודבר שהיה אומר יקב"ה למשה אומר לו שומארתו ומהרתו. כיון שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים א"ל משה רבש"ע אם נמא זה במה תהא מהרתו. לא השיבו. באותה שעה נתכרכמו פניו של משה. כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה א"ל הקב"ה באותה שעה שאמרתו לך אמור אל הכהנים ואמרת לי אם נמא במה תהא מהרתו לא השבתיך זו מהרתו ולקחו לממא מעפר שרפת החמאת. רבי יהושע דסבנן בש"ר לוי אמר ד' דברים יצה"ר משיב עליהן דכתיב בהן חקה אשת אח וכלאים ושעיר המשתלח ופרה אדומה. אשת אח דכתיב (ויקרא י"ח) ערות אשת אחיך ונו' וכלא בניס יבמא יבא עליה. וכתוב בערות אשת אח (ס"ט ז) ושמתם את כל חקתי. כלאים (ויקרא כ"ג) תלבש שעמנו וסדין בציצית מותר וכתוב ביה חקה (ויקרא ט"ז) את חקתי תשמרו

מתנות כהונה

ססל על סססס וס': ס"ג ל"ל סססס סב ס"ל מן סס מודע ל' ס"ל ל' סס"י וס"מ נס"ס"ל למס"י נרס"ין: ס"ג ס"ן ל"ל וס"ל ס"ן ס"ג ס"ל על סס סל ס"ג יסרלל ס"ל וסנ"ל ס"ג ס"ג ס"ן סקסלס ס"ל מלק"י: ל' צודרת סלס"ס. וס"ל וסכמ"ס ס"סס מדכ"ר נקס"ס ס"ן רלס ססס"ב ס"י ססס"ס: ס"מ סס"י ס"ד ססס: ס"ג ססס"ל סלמ"ד סקס"ס

תשמרו . שעיר המשתלה דכתיב (ויקרא טו) והמשלה את השעיר לעזאזל
 יכבם בגדיו והוא עצמו מכפר על האחרים וכתיב ביה והיתה זאת לכם
 לחקת עולם . פרה מנין דתנן כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין
 בגדים והיא נופח ממהרת בגדים וכתיב בה חקה זאת חקת התורה : (ד) ויקחו
 אליך פרה אדומה . א"ר יוסי ברבי חנינא א"ל חקב"ה למשה לך אני
 מגלה מעם פרה אבל לאחר חקה . דא"ר הונא כתיב (תהלים עט) כי אקח
 מועד אני מישרים אשפוט וכתיב (זכריה יד) והיה ביום ההוא לא יהיה אור
 יקרות וקפאון יקפאון כתיב . דברים המכוסין מכם בעות"ו עתידים להיות
 צופים לעוה"ב . כהרין סמיא דצפי דכתיב (ישעיה מג) והולכתי עורים בדרך
 לא ידעו וגו' וכתיב (עט) אלה הדברים עשיתים ולא עובתים . אעשה
 אכ"כ אלא עשיתים שכבר עשיתי לר"ע וחביריו . דברים שלא נגלו למשה
 נגלו לר"ע וחביריו . (אוינו כח) וכל יקר ראתה עיניו זה ר"ע וחביריו . א"ר
 יוסי בר' חנינא רמו שכל הפרות במילות ושלך קיימת . ר' אחא בש"ד
 חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של חקב"ה שיושב
 ועוסק בפרשה פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה ר"א אומר עגלה
 בת שנתה ופרה בת שתיים . אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהא
 מחלצני . א"ל חייך שהוא מחלצניך הח"ד (שמוס יט) ושם האחד ארבע עור . שם
 אותו המיוחד . שאל גוי אחד את ר"י בן זכאי אילין עובדייא דאתון עבדין
 גראין כמין בשפים אתם טביאים פרה ושורפין אותה וכותשין אותה ונוטלין
 את אפרה ואחד מכם מטמא דמת מזין עליו ב' ונ' מיפין ואתם אומרים לו
 מהרת . א"ל לא נכנסה בך רוח תזוית מימין . א"ל לאו . ראית אדם שנכנסה
 בו רוח תזוית . א"ל הן . א"ל ומה אתם עושין לו . א"ל מביאין עיקרין
 מעשנין תחתיו וכרביצין עליו מים והיא בורחת . א"ל ישמעו אוניך מה
 שאתה מוציא מפיה . כך הרוח הווי רוח טומאה דכתיב (זכריה יג) וגם את
 הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ . מזין עליו מי גדת והוא
 בורה . לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו רבינו לזה דחית בקנה לנו מה אתה
 אומר . א"ל הייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרין אלא אמר חקב"ה
 חקה חקקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזרתי דכתיב זאת חקת
 התורה . ומפני מה כל הקרבנות זכרים וזו נקבה . א"ר איבו משל לכן
 שפחה שטינף פלמין של מלך אמר המלך תבא אמו ותקנה את הצואה .

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

אלה נתגלו לשום אדם רק למשה כמ"ל לך חנינא
 ואלהיים חקס (עט) : וכל יקר . יקר זו ספילין שלל אוחו עליו : אשת לחך גרם : לך חני
 ומשה
 מורה על העוד : צופים מוגלין כדבר הלף על פי המים ויף הנדול תרגם יאנון וקפא
 צולא וכן פי רש"י צפ' חלו עוברין : כהרין סמיא דצפי . כסומא הזה שנכנסתו עיניו ורואה
 קן יתפסחו עיני ישראל בחורה לעמוד לבח . ובערוך וגם בילקוט גרם כהרין צולוס ופי' זו
 מראה של זכוכית כסרה ודוגמתו צב"ר פי' י"ב : ה"ג עשיתי לך עקבה וחביריו דברים כ"י :
 רמו שכל כ"י אילך קדמים : ה"ג חקב"ה מושב ועוסק כ"י : ה"ג אילך עובדיא דלחון
 עבדין . פי' חלו מעשים שאסם עושים : ה'זוית פי' הערוך רוח רעם : עיקרין ערשי טבטי :
 דרוח רוח . השורה על המעטת בנת : בקנה כלומר בקל כדלמתיק בעלמא דוחס בקס .
 וסדחיה הוה סהרי צמי מטמא און בו לא רוח ולא רוח וטעם שמתמוז יצרה רוח סרע : תבא

כך אמר חקב"ה תבא פרה ותכפר על מעשה העגל : (ח) קח את המטה
 [וגו'] והשקות את העדה ואת בעירם . מכאן שהקב"ה חס על ממונן
 של ישראל . ויקחילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע וכה"א (ויקרא ט)
 ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד מלמד שכאו"א ראה עצמו
 עומד על פני הסלע . וכן כשעברו את הירדן נכנסו כל ישראל בין שני בדי
 ח' . ארון שנא' (ישעיה ג) ויאמר יהושע אל בני ישראל גשו הנה ושמעו את דבר
 ה' . וכאן כל ישראל עומדין ורואין כל נסים שבסלע . התחילו לומר יודע
 משה חק הסלע אם הוא מבקש ויציא לנו מים מוז . נמצא משה עומד
 בספק אם אשמע להם אני מבטל דברי המקום . והקב"ה (אוינו ט) לומר
 חכמים בערמם . לפי שהיה משה משמר עצמו כל אותן ארבעים שנה
 שלא להקפיד כנגדן שהיה מתירא מן השבועה שנשבע חקב"ה אם יראה
 איש באנשים האלה . אמרו לו הרי סלע כשם שאתה רוצה להוציא מסלע
 אחר הוציא מוז . צווח עליהם (נמוכי כ) שמעו נא המורים . המורים שיטין
 חרבה יש בו . המורים סרבנין . המורים שומים שכן בכרכי הים קורין
 לשומים מורים . המורים מלמדין את מלמדיהן . המורים מורי הציב (מ"ה
 ט) וימצאוהו המורים אנשים (המורים) בקשת . וירם משה את ידו ויך
 את הסלע וכתו פעם א' התחיל הסלע נוטף מים מועמים שנא' (תהלים
 טו) הן חכה צור ויוזבו מים כזב שהוא נוטף מפין . אמרו לו בן עמרם הללו
 מים ליונקי שדים או לנמולי חלב . מיד הקפיד כנגדן והכתו פעמים ויצאו
 מים רבים ושטפו כל מי שהיה סרנן כנגדן שנא' (עט) וגחלים ישטפו .
 ואעפ"כ לא עשה משה אלא מסלע שא"ל חקב"ה . ומנין שאף אותו סלע
 שאמר ישראל עליו וכל סלע וסלע וצורו שהיו באותו מקום היו מוציאים
 מים שנא' (עט) יבקע צורים וגו' . ולמה נתפש אהרן שנא' ויאמר ה' אל
 משה יען לא האמנתם בני . משל לבע"ה שבא ליטול גורגו של לוח ונמל
 שלו ושל שכנו . א"ל הלוח אם אני חייב שכני מה המא . אף כך אמר משה
 ובינו אני הקפדתי אהרן מה המא לפיכך הכתוב מקלסו (דנסי ג) וללוי
 אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך אשר גמיתו במסה . יען לא האמנתם בי
 ובי לא אמר דבר קשה מוז שאמר (נמוכי יב) הצאן ובקר ישחט להם ומצא
 להם אם את כל דני הים יאסף להם ומצא להם אף שם אין אמנה והיא
 גדלה מוז מפני מה לא גזר עליו שם . למה"ד למך שהיה לו אוהב והיה
 מנים

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

אז ותקנה גרסי' : פרה ותכפר גרסי' : שכל
 ל' ולחד . כלומר וזכו גם וכבר מנו חכמים
 לו זה אחד מן המקומות שהמועט החזיק את
 המורה : וכאן כל ישראל גרסי' : חוק הסלע .
 וזו סלע שיוצא ממנו מים ידע לו ומכר
 וזו שאם תכין עליו מיד מוציא מים ואינו נדקך נס : אלא יוציא טי' . פל סלע אחר לחמד
 ט' : באצטרים האלה . דקדוק הלשון מורה על הכמוס בחומם פעה ומשה ג"כ בכלל והטעם
 נשקטם שכל לא כתיב באצטרים האלה כפרתם דברים נבדני משה לישראל כתיב והיה המורה
 ידעם קח סמיטין שכן אמר לים חקב"ה ודוגמתו מלני כהרנס מקומות : שימין פי' שטופ
 טעוה : המורים סרבניס . לשון ממרים : ה"ג החבורים מוני מליס . וזכית הליס רמו אל
 קין סרע כמן שמוס : מרנן כנגדן . כנגד משה וחסין : ה"ג אף כך אמר משה רבינו :
 מקלסו

מעשיך. על שנתהברו לרשע הזה לעבור בארצו הסרו לאותו צדיק לכך נסמכה פרשת אסיפת אהרן לאחר פרשת מקד אדום. ויט ישראל מעליו ויסעו מקדש וגו' מהו כל העדה עדה שלמה עדה הנכנסת לארץ. לפי שמרתו ויצאי מצרים ואלו מן אותן שכתוב בהן (דברים יד) היום כולכם היום. מהו הר ההר הר ע"ג הר כתפוח קמון על נבי תפוח גדול. אע"פ שהענן הולך לפניו משפיל את הנכות ומנכיה את השפל הניה הקב"ה את ההר הזה דוגמא שידעו נסים שעשה הקב"ה להם שלא הניה הר במדבר שלא יהיו מתינעין ועולים ויורדים. ועוד אע"פ שהיה הענן עושה כל המדבר מישור היה מניה מקום נבזה למשכן שהוא חונה שם והניה ג' הרים הר סיני לשכינה והר נבו לקבורת משה והר ההר לקבורת אהרן. מלמד שמודיעים לצדיקים יום מיתתן כדי שיורישו כתרם לבניהם. ומפני מה לא מת אהרן כמו שמתה מרים שלא ידע בה בריוה אלא נאמר למשה יאסף אהרן. משל למלך שהיו לו ב' קמיליקין ולא היו עושין דבר בלא דעת המלך היה לאחד מהם חלק יפה אצל המלך והיה המלך צריך לו אמר המלך אע"פ שהוא ברשותי איני נופלו עד שאני מודיעו. כך אמר הקב"ה הללו שני צדיקים לא עשו דבר חוץ מדעתי ונכשיו כשאני מסלקן איני מסלקן עד שאני מודיען לכך נאמר יאסף אהרן. א"ל רבנו הנה אותו אצל בני ראובן ובני גד. א"ל אשר נתתי לבני ישראל מיתתו מעכבת מתנת הארץ. רצונך שלא ימות ולא יכנסו ישראל לארץ לכך נאמר אשר נתתי לבני ישראל: (י) על אשר מריתם את פי. זש"ה (משלי י) לא ירעוב י"י נפש צדיק. זה אדה"ר שכל הצדיקים שיעמרו ממנו נגזרה עליהם מיתה ואינן נפטרין עד שרואין פני שכינה ומוכיחין אדה"ר ואומרים לו אתה גרמת לנו מיתה והוא משיבם אני בידי חמא אחד ואתם אין כל א' מכם שאין בידו יותר מארבע עונות. ומנין שרואין פני שכינה ומוכיחים אדה"ר שנא' (שפיס נה) אמרתי לא אראה יו יה בארץ ההיים לא אביט אדם עוד עם יושבי הרל. הצדיקים גענשים מיתה על עבירות קלות שלא יהא אדה"ר נתפש על ידיהם שנא' (משלי ו) לא ירעוב י"י נפש צדיק. לכך נאמר על אשר מריתם את פי: (יא) קח את אהרן והפשטו. א"ל הקב"ה הרי את מנחמו שהוא מוריש כתר לרבנו מה שאין אתה מוריש לבניך. ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אותם והלא אם יצא כה"ג בבגדי כהונה חוץ מהר הבית סופג את המ' שהם מצמר ופשתים ארא להודיעך שבלשון שקרבו לכהונה וא"ל קח את אהרן בו בלשון א"ל לעלות ההר. ויעש משה כאשר צוה י"י ללמדך שאע"פ שאמר לו גזר רעה

מתנות כהונה

בשער. עיין בפרש"י בחומש: על שנתהברו גו' ה"ג פרשת מקד אדום ויט ישראל מעליו ויסעו כו' דה"ר על גב סל. סור כתיב סור וי"ו קרי סיר וגם סור לו לחומר סר סור כמו סר וס' והקרינו וסמך סור סור למדע סר סור: דוגמא אוח לעמד: שלא יסו מתינעין גרסי': שלא יסו כו'. וחסו כס אחד ועוד כו' חסו גם פני: קמיליקין סרוס גזריס כן ס' צעיד: חלק יפה. רמז לנשמתן סססוס: הנה אומר כו'. ישאר עמסה חי בעבר סוס: ס"ג לבני ישראל על אשר מריתם אס פי וצילקוס משמע דגרס על אשר מעלתם פי על אשר מריתם פי: שאין בידו יותר מארבע עונות. שלה לא ביד סלה. ומחו בלחי אל פרשה. שמש נח סעריס.

רעה על אהרן לא עיכב. ויראו כל העדה מי נוע אהרן כיון שירדו משת ואלעזר מן החר נתקבצו כל הקהל עליהם ואמרו להם היכן אהרן. אמרו להם מת. אמרו היאך מלה"ם יכול לפגוע בו אדם שעמד במלאך המות ועצרו דכתיב (במדכ י) ויעמד בין המתים ובין החיים. אם אתם מביאים אותו מוטב אם לאו נסקל אתכם. באותה שעה עמד משה בתפלה ואמר רבש"ע הוציאנו מן החמד. מיד פתח הקב"ה את המערה והראו להם שנא' ויראו כל העדה כי נוע אהרן. מה כתיב אחריו וישמע הכנעני מלך ערד. את מוצא ביון שמת אהרן נסתלקו ענני כבוד ונראה כאשה פרועה. מי היה מלך ערד זה עמלק שנא' (ס"ג) עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבוס והאמורי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן והיה וישב על הפרצה כיון ששמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד מיד נתגרה בהם. דרך האתרים התייר הגדול שתר להם את הדרך שנא' (ס"ד) וארון ברית י"י נוסע לפניו וגו'. וילחם בישראל אם עמלק היה למה נקרא שמו כנעני לפי שנאסרו ישראל לחלחם בבני עשו שנאמר (דברים ט) אל תתגרו בס כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר כשבא עמלק נתגרה בהם פעם ושתיים א"ל הקב"ה אין זה אסור עליכם בבני עשו הרי הוא לכם ככנענים שנא' בהם (ס"ט) כי החרם תהריסם. לכך נקרא כנעני. מעולם רצועה מרדות היה עמלק לישראל. את מוצא ביון שאמרו (שפיס י) הויש י"י בקרבנו מיד (ס"ז) ויבא עמלק. (במדכ יד) ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה (ס"ח) וירד העמלקי והכנעני וגו'. וכאן וישמע הכנעני מלך ערד. את מוצא בשמת אהרן יצא עליהם עמלק והורו לאחוריהם ז' מסעות שנא' (דברים י) ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן. וכי שם מת אהרן יחלא בהר ההר מת שנא' וימת אהרן שם בראש ההר. הפסוקים מוכיחים שהן שבעה מסעות לאחור ללמדך שהורו לאחוריהם: (יב) ויסעו מהר ההר ותקצר נפש העם בדרך והלא כתיב (נחמיס ט) ורוח המזבה נתת לחשכילם אלא אותם שיתיים שיצאו ממצרים שנגזרה עליהם מיתה לא היו רואים במדבר נחת רוח ולא רוח מזובה. וכה"א (במדכ יד) ובניכם יהיו רועים במדבר וגו' זה יום שקצרה נפשם בדרך. וידבר העם באלהים ובמשה השוו עבד לקונו. ונפשנו קצה בלחם הקלוקל שלא היה יכול למעום אותו הדרך מפירות הארץ כלום. א"ר עקיבא כשהיו מגלים להם התגרים הסל שבא מן פירות הארץ היו מתים שנא' (דברים ה) אם יראה איש באנשים האלה הרוח הרע הזה וגו' כל טוב הבא מן הארץ לכך ותקצר נפש העם בדרך

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

וגם קמסה תחה סטוטיס תרבות אגסיס ססליס. וכי אבריס יחק ויעקב ססליס יו סרי ד' ועוד ל"ה ס' סלתי. ואל סריאס יברא"כ מהשז לסס למסכול עון כדליסח בנחומח ב"ס וסססן וסס צילקוס סרי וססר ססרע: כ"א שח פרועס. סרססח מנגולס: דרתייר על סס ססר לנס מנוחה. וסרי ליהח סרסל' פ"ק דסוטס:

פסוקים מוכיחים ריש פ' מכעי: ולא למח

בדרך הם שרנו ונפשנו קצה. וישלח יי בעם את הנחשים השרפים מה דאה ליפרע מהם כנחשים לפי שנחש פתח בלשון הרע תחלה ונתקלל ולא למדו ממנו אמר הקב"ה יבא נחש שהתחיל בלה"ר תחלה ויפרע מהם ממספרי לה"ר [שנא] [קט"ו] ופורץ נרד וישכנו נחש. ד"א למה נפרע מהם בנחשים הנחש אפי' אוכל כל מעדנים שבעולם מתרפכים בפיו לעפר שנא' (ש"ס ס) ונחש עפר לחטו. ואלו אוכלין את המן שנחפך למטעמים הרבה שנא' (פס"ט ס) ויתן להם שאלתם ואומר (דני"ס ס) זה ארבעים שנה י"י אלהיך עמך לא הסרת דבר. יבא נחש שאוכל מינין הרבה ובפיו טעם אחד ויפרע מן אוכלים מין אחד ומועמין מינין הרבה. הנחשים השרפים ששורפים את הנפש. ר' יודן אמר הנחשים השרפים שהיה הענן שורף אותם ועושה אותן נרד למחנה להודיעך נסים שעשה להם הקב"ה אותן נירה בתן. ויבא העם אל משה ויאמרו הטאנו ידעו שדברו במשה ונשתמחו לפניו ואמרו התפלל אל יי ויסר מעלינו וגו' נחש יהיד היה. ויתפלל להודיעך ענותנותו של משה שלא נשתחא לבקש עליהם רחמים ולהודיעך כח התשובה כיון שאמרו הטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל בפיו אכזרי. וכה"א (ג'ל"ט ס) ויתפלל אברהם אל האלהים זירפא אלהים. וכה"א (לוי"ג ס) ויי שב את שבות איוב כהתפללו בעד רעהו. ומנין שאם טרם אדם להכירו ואמר לו הטאתי שנקרא חוטא אם אינו מוחל לו שנא' (צ"ג י) גם אנכי זלילה לי מחטא יי' מהדול להתפלל בעדכם. אימתי כשכאו ואמרו הטאנו שנא' (ס) ויאמר העם אל שמואל הטאנו כי עברנו את פי יי' ואת דברך השיב הלילה לי מחטא יי'. ויאמר יי אל מישה עשה לך שרף והיה כל הנשורך לא נשורך נחש בלבד אלא אמר כל הנשורך אפי' נחש פתן ועקרב והיה רעה וכלב. ויעש משה נחש נחשת וישומחו על הנס זרקו לאויר ועמד (יג) ויסעו בני ישראל ויהנו באבות שנעשו אויבים למקום. ויהנו בעיני העברים שהיו מלאים עבירה. ויהנו בנהל זרד שלא היה הנחל אלא מלא זרת ולא יכלו לעברו ל"ה שנה שנא' (דני"ס ס) עתה קימו עברו את נחל זרד וכתוב (ס) והימים אשר הלכנו מוקדש ברנע עד אשר עברנו את נהל זרד שלשים ושמונה שנה עד תם כל הדור. משם נסעו ויהנו מעבר ארנון שנתרצה להם הקב"ה: (יד) אז ישיר ישראל את השירה הזאת. השירה הזאת נאמרה בסוף מ' שנה והבאר נהנה להם מתהלת מ'. ומה ראה ליכתב כאן. הענין הזה נדרש למעלה היסגנו. על

מתנות כהונה

ממנו. מן הנחש טלח לספר למן הרע כהני מקלל: ה"ג שהיה הענין סוף אותם ועשה אותן כו'. וקרי' ביה הנחשים הברוטים ופי' החוקות דדיק הכל מולא כתיב נחשים וכחש הנחשים כה"ל ירדעם ממע הידועים והמפורסם: ה"ג ידעו מדברו במשה. פי' ידעו והטו כשכביל כך נהל לכן הרעם הזאת: ה"ג ויסר מעלינו וגו' נחש יחיד היה ויתפלל להודיעך. ובהנהגות לא נרם נחש יחיד היה: שאין כהנהל כו'. בהנהגות נרם מכאן מלא יהיה המוחל לחברי: ויתפלל אברהם וגו'. במשה סוף פרק המוגל למדו מפסוק זה שהמוחל לא יהיה לחברי אלא ימוחל לו מיד כשמבקשן ממנו מחילה: ה"ג ואמרו מטאנו שאלמך ויאמר וגו': לא שורך נחש בלבד נרם. ופי' לא הספך מן הנחש בלבד נרפס וה"ג בילקוט וירושלמי פרק ראוהו בית דין וילף ליה מולא כתיב המוך: זרקו לאויר כו'. לכן גם דרש במשנה: מלא זרד וזרד הוא זרם בחילוף ד' כתיב באותיות דלגלים: ה"ג שנתרצה להם הקב"ה ודרש מדכתיב מעבר

כן ואמר בספר מלחמות יי את והב שעשה להם הקב"ה אותות ונסים בנהלי ארנון כנסים שעשה להם בים סוף. ומה הם נסים של נחלי ארנון. אדם עומד על הר זה ומדבר עם הכירו בחר הוה והוה רחוק ממנו ו' מילין והדרך יורד בתוך הנחל ועולה. ודרכן של ישראל לעבור בתוך הנחל. נחכנסו כל האומות לשם אוכלוסין שאין להם סוף ישבו מקצתן בתוך הנחל והנחל מלמעלן עשו מערות. וכנגד המערות הר שכנגדו עשו מלעים סלעים כגון שריים שנא' ואשר הנחלים. נכנסו האוכלוסין לתוך המערות ואמרו כשירדו ישראל לתוך הנחל אלו עומדין לפניהם שבתוך הנחל ואלו למעלה מן המערות ונהרוג את כולם. כיון שהגיעו ישראל לאותו מקום לא היו צריכין לירד למטה מן הנחל. אלא רמו להרים וכנסו שריים של הר זה לתוך המערות ומתו כולם. והקיפו ההרים ואשיהם זה לזה ונעשה הרך כבושה. ולא נדע אי זה הר נספך לחבירו. ואותו נחל מפסיק בין תחומי א"י לתחומי ארץ מואב שנא' כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי. הר שבארץ מואב לא נודעו שבו המערות וההר מא"י נודעו שבו הסלעים כמין שריים ונספך להר שכנגדו ומפני מה נודעו מפני שהוא מא"י. משל לשפחה שראתה בן אדניה בא אצלו קצצה וקדמה אותו וקבלתו. נכנסו הסלעים לתוך המערות ורצו כל אותן גבורין. והבאר ירדה לתוך הנחל ומתנברת שם ואברה כל האוכלוסין בדרך שאבדה אותן היום לכך הקיש את והב בסופה נחלי ארנון. ועברו ישראל על אותן ההרים ולא ידעו כל נסים הללו. אמר הקב"ה הריני מודיע לפני כמה אוכלוסין אבדתי מפניהם ירדה הכאר לאותן המערות והוציאה עלגליות חזרועות ורגלים שאין להם הקר וישראל חזרו לבקש את הכאר ויצאו אותה ויצאה מלאה מתוך הנחל ומוציאה איברים וסמנין. והבאר הודיע ביה. שנא' ואשר הנחלים ומשם בארה וכי משם היתה והלא מתהלת ארבעים שנה היתה עמם אלא שירדה לפרסם את הנסים. והיו ישראל עומדים על הנחלים ואומרים לה עלי באר ענו לה ואמרו שירה עליהם: (טו) אז ישיר ישראל. מפני מה לא נזכר משה שם. מפני שנתעש ע"י המים ואין אדם מקלם לאיספקלמור שלו. ולמה שמו של קב"ה לא נזכר בה. משל לשרטון שעשה מעודה למלך אמר המלך אוהבי עם אמרו לו לאו אמר אף אני איני הולך לשם. אף כך אמר הקב"ה הוואל משה אינו נזכר שם אף אני איני נזכר שם. באר הפרוה שרים כרוה נדיבי עם וכי הפירה היתה שם אלא שנתנה בזכות אבות שנקראו שרים. שנא' (ק) פתח צור ויוזבו מים כי זכר את דבר קדשו את אברהם עברו. וזה נדיבי העם במחוקק כמשענותם שהיו הנשיאים עומדים על גבה ומושכין

מתנות כהונה

ל כתיב בעבר משמש שנה מלוחו עברה חסע וכך מלאמי טוב כתיב כתי: ה"ג ומה ראה לך כחן הענין וגו': רחוק ממנו טעם מילין. לפי כנוס: ועולה לא"י על הר שכנגדו וקוטף לא נרם ליה: שריים כו'. ואשר ל' שריים קא דריש: נכנסו האוכלוסין. מקמת: א הריקן הקב"ה: ה"ג ובין האמורי הר שאלך כו' עד טו המעוה: וקבלתי וכן קפץ על א"י כנגד ישראל: ואומרים לה עלי נחל. פי' והעלי מה שאלה מעלה כמו פסוק: לאיספקלמור פי' הערוך של העננים הארנו המחוויטים מיה: ה"ג וריוח ספן

ומושכון במטותיהן כאו"א לשבטו ולמשפחתו. וזיחה שבין הדגלים מלאים מנוכרין. אשה שהיתה צריכה לילך אצל חברתה מרגל להגל היתה מהלכת בספינה שנא' (ס) הלכו בציות נהר. ואין ציות אלא ספינות שנא' (ישעי' ג) וצי אדיר לא יעברנו. והמים יוצאים הוץ למתנה ומקיפין פוסא גדולה שנא' (סליס כג) ינחני במענלי צדק למען שמו. ומגדלים מינו דשאים ואילנות לאין סוף שנאמר בנאות דשא ירביצני על כי מנוחות ינחלני. כל ימים שהיו במדבר כך היו משתמשין בה לכך קילסו עליה באר הפרוה שרים. ומסדבר מתנה שנתנה להם במדבר לשמשון. ד"א למה ניתנה במדבר שאילו ניתנה להם בארץ היה השבט שנתנה בתחומי אומר אני קודם בה לכך ניתנה במדבר שיהיו הכל שוין בה. ועוד למה ניתנה במדבר כשם שמדבר לא נזרע ולא נעבד כך המקבל עול תורה פורקין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. כשם שמדבר אין מעלה ארנון כך בני תורה בני חורין בעוה"ז. ד"א במדבר מי מקיים את התורה מי שמשים עצמו כמדבר ומפליג עצמו מן הכל. וממתנה נהליאל ומנהליאל במות נ' טקומות כנגד נ' בתי דינין שכירושלים שהיו מפרשין תורה לכל ישראל. וממתנה נהליאל אלו סנהדרין שבתר הבית. ומנהליאל במות אלו סנהדרין שבעזרה בצד המזבח. ומבמות הניא אשר בשדה מואב אלו סנהדרין שבלשכת הגזית בתחום רות שבאה משדי מואב (סו"ט) בערה מואבית היא השבה משדי מואב. ונשקפה על פני הישימון זה באר שבת עמקן עד שנכנסה לתוך ימה של טבריא והעומד על פני הישימון רואה בתוך הים כמלא תנור והוא הבאר הנשקפה על פני הישימון (סו) וישלח ישראל מלאכים. וזש"ה (סליס ט) במה ביי ועשה טוב שבי ארץ ורעה אמונה. ואומר (ס"ג) מור מרע ועשה טוב בקש שלום וירדפוהו ולא הקפידה התורה לרדוף אחר המצות אלא (דניס כג) כי יקרא קן צפור (שמוס כג) כי תפנע (ס) כי תראה חמור (דניס כד) כי תחבוט זיתך (ס"ג) כי תבצור כרמך (ס"ג) כי תבא בכרם רעך אם באו לירך את מצווה עליהם ולא לרדוף אתריהם. אבל אחר השלום בקש שלום במקומך ורדפוהו במקום אחר. וכן עשו ישראל אע"פ שא"ל הקב"ה (ס"ג) החל רש והתג בו מלחמה רדפו אחר השלום שנא' וישלח ישראל מלאכים אל סיוחן אעברה: (יז) וישלח ישראל. כל ד"ת צריכין זה לזה שמה שזה נועל זה פותח וכאן נאמר וישלח ישראל ובמקום אחר תלה השליחות במשה שנא' (דניס ג) ואשרה מלאכים מסדבר קדמות וכתוב (סליס י"ב) וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום וכתוב (במדכ ס) וישלח משה מלאכים מקדש [וגו] נעברה וגו'. הכתובים האלו צריכין זה לזה שמה הוא ישראל וישלח אל מלך משה ללמדך שראש הדור כל הדור. אעברה בארצך כמו ששלח אל מלך אדום

מתנות כהונה

הדגלים מלאים כו' מנוכרין מיס דגלים ופלוס עד טאו מקבלים ספינות: חברתה מרגל להגל נרסי'. חלק גדול ודומתו ריש' ויש יעקב וזולקוט לא גרם ליה משתנושין כס ככלל כולם: ועוד למה טימנו כו'. מכאן וליך דרם ממדני מתנה על מ' כד"א ויקן לו משה וגו' וכן בסוף הסדר: ארגון מסיס לטון מדעיות: ומפליג מרסוק בקש שלום במקומך נרסי': שובא זה נועל כו' נרסי'. סי' אף חס סמוק אהי נועל הכי מתן

אדום שלא לחזיקו כך שלח לזה. אוכל בכסף תשכרני וגו' דרכן של מיס ליתן בהנם ואנו ניתן דמו. דרך המלך נקד ובמקום אחר כתיב עד אשר אעבור וגו' אמשול לך משל למה"ד לשומר שנמל שכו לשמור נפן או האנה. בא אחד וא"ל עבור מכאן שאני בוצר את הכרם. א"ל אני איני יושב לשמור אלא בשבילך ואתה באת לבוצרה. כך סיוחן נמל שכו מכל מלכי ארץ כנען והיו מעלין לו מסין שהיה ממליך אותן הוא ועונו שקולין כנגד כולן שנאמר (סליס ק"ג) לסיוחן מלך האמורי ולעונו מלך הבשן ולכל ממלכות כנען. אמרו ישראל נעבור בארצך לכבוש את המלכות. א"ל איני יושב אלא לשמרם מפניכם. ולא נתן סיוחן את ישראל עבור כנבולו ויאסף סיוחן במחשבה עשה הקב"ה למסרו בידן שלא בצער. כתיב סיוחן מלך האמורי אשר יושב בהשבון אילו השבון מלאה יתושים אין כל בריה יכולה לכבושה ואילו היה סיוחן בבקעה אין כל בריה יכולה לשלוט בו ואין צ"ל שהיה נכור ושרוי בעיר טבצר. אשר יושב בהשבון אילו ישב (לו) בעיירות שלו הוא ואוכלוסיו היו ישראל מתינעין בו לכבוש את כל עיר ועיר אלא כנסן הקב"ה לפניהם למוסרן בידם בלא צער וכת"א (דניס ט) ראה החלותי תת לפניך. הרנו את כל נגבורי שיצאו לקראתן וחזרו על הנשים ועל המץ שלא בניעה לכך כתיב ויאסף סיוחן: (יד) ויקח ישראל את כל הערים האלה וגו' כי השבון עיר סיוחן זש"ה (סליס ט) כי י"י אהב משפט. א"ל הקב"ה למשה אל תצר את מואב והשבון של מואב היתה שנאמר כי השבון עיר סיוחן מלך האמורי וגו'. באו ישראל ונמלו השבון שהיתה של סיוחן וכל מה שנמל ממואב שאילו נמלוהו ממנו היה בידם נול של עולה. אלא נמל סיוחן מן מואב ונמלו ישראל מן סיוחן שהיו פמורין מן הגול לכך כתיב כי השבון עיר סיוחן. על כן יאמרו הכושלים זה בלעם ואביו ששכרן סיוחן לקלל את מואב והן אמרו תכנה ותכונן עיר סיוחן כי אש יצאה מהשבון אכלה ער מואב שקללו את מואב שימסרו בידו אוי לך מואב. וישב ישראל בכל ערי האמורי נשתייר יעור. וישלח משה לרגל את יעור אותן מרגלים זריזין היו אמרו במותחן אנו בתפלתו ער משה וכבר שלח מרגלים לשעבר והביאו תקלה אנו לא נעשה כן אלא בהקב"ה נאמין ונעשה מלחמה עשו כך והרגו את האמורי אשר בה. ויפנו ויעלו י"א מלחמת סיוחן עשו באלול ועשו את הרגל בתשרי ואחר הרגל מלחמת עוג כד"א (דניס טו) ופנית בבקר וחלבת לאהליך: (י"ט) ויצא עוג מלך הבשן. שכנסן הקב"ה לפניהם למוסרן בידם. ויאמר י"י אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו וזש"ה (שליס כ"ג) אשרי אדם מיוחד תמיד. וכן הוא מדת הצדיקים אע"פ שהקב"ה מבטיחן אין פורקים מיראה וכן

מתנות כהונה

סומה: וכאן נאמר. כלומר וכן כמן: עד חמך אעבור וגו' הכי סלמנו לו כפי' סכלט לכנס את חמך כענין: שהיון ממליך חוסס. זילקוט גרם וסוף היה ממליך חוסס חס ויתר נמן: במחשבה כלומר כנוניה: ס"ג עשה הקב"ה למוסרו בידם טל' כו': ס"ג כי חסנו ער סיוחן: זש"ה כי י"י וגו': בולך סלמורי וגו' גרסי'. וסיפס דקרא כנה וסוף נלחם במלך מואב וגו': שנמל ממונה גרסי': שאילו נמלוהו ממנו. סי' מן מואב: עולה לטון לא טעמה עולי: אפי' קי' כו'. כך היה לטון קללתם: יש לאומרים מ'. דרס ופטו ע"ד דמסיס ופניס ענקר

וזן ביעקב (מלשיט ג) ויירא יעקב לא נתיירא אמר שמא נתלכלכתי אצל
 לבן בכרום וכתוב (דמיס כ) ולא יראה בך ערות דבר ושם מאוחרך ותנהיג
 הקב"ה. ואף משה תפש את היראה כנגד אביו ולמה נתיירא אמר שמא
 מעלו ישראל במלחמת סיהון או נתלכלכו בעבירה. א"ל הקב"ה אל תירא
 כולן השלימו בצדק. אל תירא אותו שלא עמד נבור בעולם קשה היטנו
 שנא' (סג ג) כי רק עונ מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים. והוא נשאר מן
 הנבורים שהרן אמרפל וחבריו שנא' (מלשיט יד) ויכו את רפאים בעשתרות
 קרנים. וזה הפסולת שלהם כפריצי זיתים הפלמים בתוך הגפת שנאמר
 (מלשיט יד) ויבא הפלום ויגד לאברם העברי והוא ענוג וכאן עושה
 האמורי אחי אשכול ואחי ענר והם בעלי ברית אברם זה ענוג וכאן עושה
 אותו שירים שנא' (דמיס ג) מיתר הרפאים וכוונתו היה שיצא אברהם ויהת
 נתן הקב"ה שבר תגלו וזיהו כל אותן שנים ונבה ממנו שנפל ביד בניו.
 כשבא משה לעשות מלחמה נתיירא היטנו אמר אני בן ק"כ שנה וזה
 יורר מת"ק אילוקא שהיה לו זכות לא היה כל השנים האלו. א"ל הקב"ה
 למשה אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו בידך הרגתו ועשית לו כאשר
 עשית לסיוחן וגו'. (דמיס ג) ונחרם אותם והלא כתיב (ס) וכל הבחמה ושלל
 העיר בוונו לנו. אלא הנופות התרימו שלא ליהנות מהם. ויכו אותו ואת
 בניו כתיב שהיה לו בן קשה היטנו. אמר הקב"ה לישראל בעוה"ז
 אתם מכלין את האומות קימעא קימעא ולע"ל אני מבטחן בבת אחת שנא'
 (דמיס ג) והיו עמים משרפות סיד קוצים כסוחים באש יצתו: (ב) ד"א או
 ישור ישראל. זה אחד מן דברים שאמר משה לפני הקב"ה וא"ל למדתני.
 אמר לפניו רבש"ע מנין ישראל יודעין מה עשו לא במצרים נתגדלו וכל
 מצרים עובדי ע"ז הם וכשנתת את התורה לא נתת אותה להם ואף לא
 יי עומדין שם שנא' (סמס כ) ויעמד העם מרחוק ולא נתת אותה אלא לי
 שנא' (סג נד) ואל משה אמר עלה אל י"י. וכשנתת את הדברות לא נתת
 להם ולא אמרת אני י"י אלהיכם אלא (סג כ) אנכי י"י אלהיך. לי אמרת.
 שמא המאתי. א"ל הקב"ה הייך יפה אמרת למדתני מכאן ואילך אני אוטר
 בלשון אני י"י אלהיכם. הב' כשא"ל הקב"ה פוקד עון אבות על בנים אמר
 משה רבש"ע כמה רשעים הולידו צדיקים יהיו נופלין מעונות אביהם.
 תרה עובד צלמים ואברהם בנו צדיק וכן חוקיה צדיק ואחו אביו רשע וכן
 יאשיהו צדיק ואמון אביו רשע וכן נאה שיהו הצדיקים לוקין בעון אביהם.
 א"ל הקב"ה למדתני הייך שאני מבטל דברי ומקיים דברך שנא' (דמיס יד)
 לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות והייך שאני כותבן
 לשמך

מתנות כהונה

וגו': ס"ג ואחר הסגל מלחמה עוג כד"ל ופטיס בנקי: בכלום נחפס של כלום: בנגד אצו.
 אצו כשמיס: הפלמים כמך הגסס. לשון הפלס קא דריס: פריצי גרעטיס: גפת סכולס
 של זפיס: גבור בעולס. כל מוס כשגלו הרפאים שלפניו הוק לקמן: ובאן שפיס חומו
 שריס. כל עין הספאים בילקוס אמו וכוון הוא: ונבה ממנו שלמה שיהרג חכמה שלא"ס
 סקב"ס מלךס מחסכה למעשה: ס"ג גרתי אמוי טיך קרנשו: בא"ש"ר עשית לסיוחן וגו' גרסי:
 ונחרם אמו גרסי. וסוקו הוא כפרסם דכריס: אלא הגופות החימו גרסי: ס"ג בעולם
 כזה חסס מכלין ס': ואמר לו למדתי. סקב"ס אמר כן למשה: מוך עשו. כלומר מה רשע
 שבו כמעשה סעגל ספס אריס ודעיס שיש בו כל רש: יהיו טפלין. לשון סימס: וכן נלס.
 גמסיס

לשמך שנאמר (פ"ד) ככתוב בספר תורת משה. אשר צוה י"י וגו'. ה'י
 שנא"ל הקב"ה עשה מלחמה עם סיוחן אפילו הוא אינו מבקש לעשות
 עמך את התגר בו מלחמה שנא' (דמיס ג) קומו סעו ועברו את נחל ארנון.
 ומשה לא עשה כן אלא מה כתיב למעלה ואשלה מלאכים. א"ל הקב"ה
 הייך שאני מבטל דברי ומקיים דברך שנאמר (סג כ) כי תקרב אל עיר
 ההלחם עליה וקראת אליה לשלום כיון שלא קבל סיוחן הפילו הקב"ה
 ספניהם שנא' (סג כ) ויכו אותו. ולא עוד אלא אף איתן שהטמינו עצמן
 במערות להרנן רמו הקב"ה להר ורציץ אותן שנא' (סמס טד) רצצת ראשי
 גיגינם על המים. משל הדיוטס אומר נתת פת לתינוק הדודיע לאמו.
 אמר הקב"ה מנין ישראל יודעין מה טובה עשיתי להם. מה עשו. הרחיקו
 הדריס זה מזה ושטפו אותן הנחלים שנא' ואשר הנחלים. והיו ישראל
 עובדים ואומרים שירה או ישיר ישראל. אמרו ישראל עליך לעשות לנו
 מים ועלינו לברך ולקלם לשמך (סג ג) ל"י הישועה על עמך ברכתך מלה.
 על המים נגזר על משה ולא נזכר בשירה אמר משה רבש"ע אחר כל נסים
 שעשית להם אני מת מתחת ידיהם מן המדבר נתת להם את התורה
 שנא' ומסדבר פתנה. ומתחת ידו נדולו אותה שנאמר וממתנה נחליאר
 חלו אל ומשנחלו נזרת עלי מיתח שנא' ומנחילאל כמות ומנחל בא מות
 מבמות הניא אשר כשדה מואב שנא' (דמיס נד) ויקבור אותו בני בארץ
 מואב. אמר איוב (א"ג נד) אשר לא נשא פני שרים ולא נכר שוע לפני דל
 כי מעשה ידיו כולם:

סדר בלק

פרשה כ (א) וירא בלק בן צפור. זש"ה (דמיס ג) הצור תמים
 פעלו כי כל דרכיו משפט. לא הניח הקב"ה
 או"ה פתחון פה לע"ל לומר שאנתה רחקתנו מה עשה הקב"ה בשם
 העמיד מלכים וחכמים ונביאים לישראל כך העמיד לאו"ה. העמיד
 מלמה מלך על ישראל ועל כל הארץ וכן עשה לג"ג. זה בנה בהס"ק
 אמר כמה רגנות ותחנונים. וזה החריבו וחרף ונדף ואמר (סמס יד) אעלה
 על כמתי עב וגו'. נתן לדוד עושר ולקח הבית לשמו. ונתן להמן עושר
 לקח אומה שלימה למויבחס. כל גדולה שנמלו ישראל את מואב שנמלו
 אומות כיוצא בה. העמיד משה לישראל ובלעם לאו"ה. ראח מה ביק
 נביאי ישראל לנביאי או"ה נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העבירות
 נא' (סמקל ג) ואתה בן אדם צופה נתתיך וגו'. ונביא שעמד מן הגוים
 העמיד

מתנות כהונה

פטיס: ס"ג אשר נוס ד' וגו'. וסיפיה דקרא לאמר לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו
 אצו: ס"ג מה עשו כרחיקו סכריס זה מה וסמסו כ'. וס' כרחיקו את עמלן ועיין לשיל
 קסס ז': ועל המים נגזר. כמי מויבחס: ס"ג וממסת ידו נחלו: גחלו אל. כנחל יסכאל
 חמה חלס הקורס: בא מוס. כמות נוסמיקון קא דריס: כך העמיד לה"ס. כמנאמוס מסיס
 יודקרו כנביאס ומלכיס וחסמיהס של ישראל עם מלכיס: נביאס וממיהס של או"ס:
 נמו של סקב"ס או י"ל לשמו של דוד כמ"ס. סמסו רלס טיך דוד סב"ס קרלס על סמו:
 13

העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם. ולא עוד אלא שכל הנביאים היו כמדת רחמים על ישראל ועל או"ה שכן ירמיה אומר (ירמיה נח) לבי למואב כחלילים יהמה. וכן יחזקאל (יחזקאל כ) בן אדם שא על צור קינה. וזה אכזרי עמד לעקור אומה שלימה הנם על לא דבר. לכך נכתב פרשת בלעם להודיע למה שלק הקב"ה רוח"ק מאו"ה שזה עמד מהם וראה מה עשה: (ב) וירא בלק בן צפור. מה ראה. ראה בפורענות שעתידיה לבא על ישראל מכל שונאיו. שכולם היו באים במלחמות ובשעבוד שחן יכולין לעמוד בהן. וזה באדם שמוציא דבר ועוקר אומה שלימה. וירא בלק בנה לרשעים שיהיו סומין שעניניהם מביאין רעה לעולם. כדור המבול ותיב (בלשם ו) ויראו בני האלהים וכתוב (ס"ט) וירא הם אבי כנען ותיב (ס"ט) ויראו אותה שרי פרעה. וכן כולם. וכאן וירא בלק. וירא בלק משל למלך שהושיב שומרים לשמרו מן הגינים והיה במוח עליהם שהיו גבורים. עבר הגינים והרגו והיה מרתת על עצמו. וכן בלק ראה מה עשו בסידון ועונ שהיה מעלה עליהן שבר לשמרו ונתירא מעצמו. ועוד שראה נסים של נחלי ארגון: (ג) בת' ויגר מואב. מהו ויגר. כשהיו ישראל גראין לעמונים גראין עמופים לשדום. ולמואבים גראים מזויינין למלחמה שב"כ (דניס ז) וקרבת מול בני עמון אל תצורם כל מין צרה אל תצר להם. ואל תתגר בם כל מין גירוי. ולמואב אמר אל תצר ואל תתגר בם מלחמה. מלחמה אי אתה. עושה אבל מה שאתה יכול לחסוף מהן חסוף. ולכך גראין מזויינין למואב והן נאגריין לעריהם. שאין ויגר אלא לשון אסיפה שנא' (מש"י) אונר בקיץ בן משכיל. ד"א ויגר לשון גר שהיו רואין עצמן גרים בעולם. אמרו ירדו למצרים לגור ואהזו אותה ומשכירין היו להם בתים שנא' (שמות ג) ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה. ד"א ויגר לשון יראה שהיו מתיראין שראו כל גכסי האומות ביד ישראל שבא סיוחן ונטל ארץ מואב שנא' והוא נלחם במלך מואב הראשון וגו'. ועונ נטל כל ארץ בני עמון שנא' (דניס ג) כי רק עונ מלך הבשן וגו'. באו ישראל ונטלו משניהם שאין בו עולה והיו אלו רואין את ארצם ביד ישראל והיו אומרים לא אמר להם הקב"ה (ס"ג) כי לא אתן לך מארצו ירושה הרי ארצנו לפניהם לכך היו מתיראין. ויקץ מואב שהיו רואין את עצמם כקוצין בפניהם

מתנות כהונה

צופה נחקר וגו' גכסי: פירצה ספק הגדר סגורו האמות עמון מן הטות מיונות דור המבול כמו שפירש' בסדר זה: מה ראה כו'. בהר צפורענות לבא בו על ישראל יוסר ממש שבה עליהם מכל סוגאיהם: וזה בלדס גכסי: שמוציא דבר. כלומר קלה ודיבור בעלמא: איצ וכאן וירא בלק וירא בלק משל כו': מן הגינים גכסי: מרתת המלך היה רוחה ומפחד מן לוחו גינים: איצ גדלי חכמן כתיב ויגר כו' מהו ויגר שהיה לו לומר וירא ובא"ל הגינים דכתיב ואשד החללים וגו' ויגר מואב: איצ אל תטרס כל מין כו' כל מין כו' דלא כתיב אל תתגר בם פלחמה: שרדו ורץו כו'. המואבים: וראהו לשון לחמה נחלה: ומשכירין כו'. הוטרללים סיו מסטירין גכסי: לארץ שנא' ומגרת ביתה שבינו הוטרלל של ביתה אשה הקודם לו ויהי ישראלית: לשון יראה. מורא כד"א גורו לנס מפני מרד: רק עונ מלך הכסף וגו' מס'. וסיפה דקרא נשאר מומר הרפאים ולדוים: שאין בו עולה. לפני שנא' אל תגר בני מואב עמון כי לא אקן וגו' בסיוחן כבר נעלו מהם כמו שאלמרו חז"ל עמון ומואב שהיו בסיוחן ונדלעיל כו' חקת: לכך היו מתיראין. שלא ידעו הם שנתהוו בסיוחן: בקוצים שפל והלם:

בפניהם: (ד) ויאמר מואב אל זקני מדון. מה סיבן של זקני מדון כאן שהיו רואין את ישראל נוצחין שלא כדרך הארץ ואמרו מנהיג שלהן במדון נתגדל נדע מהן מה מדותיו. אמרו להם זקני מדון אין כהו אלא בפיו אמרו להם אף אנו נבוא כנגדן עם אדם שכחו בפיו. ויאמר מואב אל זקני מדון והלא את מוציא שמדינים נלחמים עם המואבים שנא' (בלשם ו) הסכה את מדון כשדה מואב והשנאה ביניהם מעולם. משל לשני כלבים שהיו מריבין זה עם זה בא זאב על אחד מהן אמר השני אם איני עוזרו היום הורג את זה ולמחר יבא עלי לפיכך נתחברו מואב עם מדון. עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלהוך השור מה שור כהו כפיו אף אלו כהן בפיוהן. מה שור כל מה שמלחך אין בו סימן ברכה אף אלו כל אומה שנוגעים אין בהם סימן ברכה. מה שור מננה כקרניו אף אלו מנגחין בתפלתן שנא' (דניס ג) וקרני ראם קרניו. ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא והלא מתהלה נסוך היה שנא' (נמיו ל) את איי ואת רקם וגו'. אלא משנהרג סיוחן המליכוהו תהתיו. בעת ההיא שגרמה לו שעה: (ה) וישלח מלאכים. הקב"ה עשה להם נסים ואמר הקב"ה אני נואל אתכם ואעשה לכם נסים ואתם טמרים אותי. כוא וראה ז' נאולות שנאלתי אתכם והייתם הייבים לשבחתי ז' פעמים כנגד ז' נאולות. וכח"א (שפטיס ו) ויאמר ח' אל בני ישראל הלא ממצרים ומן האמורי ומבני עמון ומן פלשתים וצדונים ועמלק וגו' ותצעקו אלי ואושיע אתכם הרי ז' נאולות המטירתם אותי בו' ע"ז שנא' (ס) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ח' ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות וגו'. וכן הוא מוכיחן (מייס ו) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך. מה המרתתי לך שמא אמרת לך הכיאו לי עולות מן חיות שבהרים. שלשה בהמות שברשותך שור שש כשבים ושש עזים. ושבע שאינן ברשותך איל וצבוי ויחמוד אקן ודישון ותאו וזמר. שמא המרתתיך עליהם להביאו לפני מהבהמה שאינה ברשותך לא צויתי אלא מהבהמה שהיא ברשותך שנא' (ויקרא כג) שור או כשב או עז כי יולד. וכן מן הבהמה ומן הבקר ומן הצאן. וכי יצא סיוחן ועונ להלחם בכבם ולא הפלתי אותם לפניכם. מה הלאיתי אתכם שמא אמרת לי לבם להביאו קרבן עליהם. לא ראה בלק בן צפור שעשיתי לכם כל הנסים ושכר עליכם בלעם והפכתי את הקללות לברכות: (ו) וירא בלק. כיון שבא שלחויו

מתנות כהונה

יצא ישראל נלחם עלה כדרך הארץ: מדון מן המדינים: איצ אמר השני חס לוי כו': נסוך מואב מלפון נסיוי מדון וכמו שפירש' ז"ל והע"ז דכתיב בקרא נסיוי סיוחן ניהושט סימן י"ג ככר פי' הד"ק ז"ל שהיו מלשי מדון וגם נסיוי סיוחן כי סחה ממשלת סיוחן הוה מדון בימים סהס והע"ז שאלות המשה מלשי חכמו בשמם סת חיו וגו' ובלק חינו נמוס עמוס לוד הוה בלק דלוחא לקמן סוף עמוד ג' שהוה הסקור סת בניו וכן לקמן פרשה כ"א. וקתיב חזי נח לוד ראש חומות ספירטו מלך וכתיב בלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא ומכאן למדו חז"ל שהיה נסוך בחלה והח"ל נעשה מלך ויכל לומר שנקרא לוד ע"ש לוריס סס לכס"ו עיקר שמו לוד ויקרא בלק ע"ש בל לקוי כתיב בעל סמוריס. ומחור"ל אליה מורכו תמה ע"ז והע"ז כתיבה ולי נראה מה שכתבתי: שגרמה לו שעה דוחק השעה דוחקו להמליכו עליהם: ועמלק ועומר גרסיון. וענין ויהיך שבעה עממין: ויעבדו כו'. ז' עבודות זכות מנה לנס: איל ולס כו' גס ז' חוקרה דבה פ' כ"ז: וכן מן הבהמה כו'. כלומר וכן כתיב מן הבהמה כו' ויקרא: ולא

שלוהו אצל בלעם א"ל הקב"ה מי האנשים. א"ל בלעם בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. א"ר אבא בר כהנא זה אחד מן בני אדם שברקן הקב"ה ומצא קרון של מי רגלים. קין והזקיה ובלעם. קין בשעה שאמר הקב"ה (נלשתי ד) אי הכל אחיד בקש להטעות בכיבוד. היה צ"ל רבש"ע הנסתרות והנגלות לפניך גלויות ואת שואלני בכיבוד אחי. אלא א"ל לא ידעתי השומר אחי אנכי. א"ל הקב"ה הייך כך דברת (ט) קוד דמי אחיך צועקים. הזקיה כשעמד מחליו שלח לו מרוודך בלאדן וגו' דורון שנא' (ט) בעת ההיא שלח מרוודך בלאדן בא ישעיהו וא"ל (ט) מה אמרת האנשים האלה ומאין יבאו אליך. היה צ"ל את נביא של מקום ולי את שואל. אלא התחיל מתנאה ואמר (ט) מארץ רחוקה באו אלי מבבל. א"ל ישעיהו הואיל וכך אמרת (ט) הגה ימים באים ונשא כל אשר בבידך ובמניך אשר יצאו ממך יהיו מריסים בהיכל מלך בבל. וכן בלעם הרשע בשעה ששלח בלק אצלו א"ל הקב"ה מי אנשים האלה עמך. היה צ"ל רבש"ע הכל גלוי לפניך ואין כל דבר נעלם ממך ולי את שואל. אלא אמר לו בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. אמר הקב"ה הואיל וכך אתה מדבר לא תאור את העם. אמר הקב"ה רשע שבעולם כתיב על ישראל (נביא כ) כי הנוגע בכסם נוגע בבבית עינו ואתה הולך לינוע בהם ולקלמם תצא עינו שנא' שתום העין. לקיים כל הנוגע בהם כנוגע בבבית עינו: (ז) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה. עירו היה. וי"א שולחני היה שהיו מלכי נויים נמלכים בו כשולחני שהכל מריצין לו. וי"א בתחלה פותר הלומות היה חור להיות קוסם וחור לרוה"ק. ארץ בני עמו שמשם היה בלק והוא א"ל שמופו למלך. לקרא לו שכתב לו לא תהא סבור שלי לבדך את עושה ואני סבדך לבדי אם תעקם מכל האומות את מכוודי וכנען דעמלקים ומשתחיים לך. הגה עם יצא ממצרים א"ל אתה מה איכפת לך. א"ל הגה כסה את עין הארץ סתמו עינים שהארץ תדוי בהן סיוחן ועונ החרימום וכסי עיניהם אני מה אעשה. והוא יושב ממלי כתיב כד"א (תלמי קין) בשם ה' כי אמילם. ועתה לכה נא ארה לי מהו ארה לי אוכל אני לשלומם בהם קימעא כאדם שהוא אורח את התאנים. כי עצום הוא מסני לא שהן גבורים והיוליותיהם מרובין אלא שמנצחין בפיהם מה שאיני יכול לעשות. אולי אוכל נכה בו מה ראה זה להתגרות לא כך א"ל הקב"ה שלא יהיו נמלים מארצם. אלא שהיו בעלי קסמים ונחשים יותר מבלעם שנא'

מתנות כהונה

סלמי. במה: קרון פי הענדך כלי סרוחין זו וכן לשל בפי' בראשית בני קין: כך דרש בנפך דברת שלח הודית: בבבית שני. דרש הקרי עינו על המנוע עלמן כלומר יסחם שני: עירו היה. ויהי סוף במקום למד' בתחלה כמו לספור: שולחני דרש פתורה ל' ארמית. רגום של פלח פתורה: מריצין לו נרטיק. פי' מריצין לו משה להחליט: ה"א בתחלה פותר כו'. דרש פתורה לטון פתרון: להורות קוסם. דכתיב וישמע בלעם בן צפור סקוסם: לרווח הקדש דכתיב אהי עליו רוח אליהם: את מכווד נרטי'. והא לקרא לו סקקריאל סוף להנאמו: אמר לו חסם מה כו' נרטי': הכי נרטיין במולי כס ודר' כו': הכי נרטיין שדורא ארס את סחאטם. ופי' כמו שלקס פחאטם היום ה' וכן מהו ה' כולקמן פרשה כ"א. ודרש לטון לקוסה כדמריק נבנא כחכא כמלל' אורו וסלו: הכי נרטי' שאיני יכול לעשות: ארלי אוכל נכה כו' נרטיין: מה ראה זה בלק וירא בלק. שהיה לו לומר וישמע בלק כדחש' נס

שנא' וירא בלק. אלא שלא היה מכוין הדברים לאמיתן. וכה"א (ישעי טו) גלאית רבב עצתיך יעמדו נא ויושיעך חוכרי שמים החזיים בכוכבים. היה רואה בהוכרו ישראל נופלין בידו לפיכך הפקיד את בתו ונפלו בה כ"ד אלף. לכך נתגרה בהם ולא היה יודע היאך לכך אולי אוכל נכה כמי שמנכה אחד מכ"ד רסאה. כך מן כל כ"ד אלף מישראל חסר אלף אלף. ואגרשנו מן הארץ לא היה מבקש אלא לנרשם שלא יכנסו לארץ. כי ידעתי את אשר תברך מבורך מנא היה יודע. שבשעה שבקש סיוחן להלחם במואב היה מתיירא שהיו נבורים. שבר את בלעם ואביו לקלל את מואב שנא' על כן יאמרו המושלים וכתוב כי אש יצאה מחשבון וכתוב אוי לך מואב לכך אמר כי ידעתי את אשר תברך מבורך. וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם שהוליכו בידם כל מיני קסמים שהיו קוסמין בהם שלא יתן לו עלילות. וביד זקני מדין היו הקסמים שאמרו אם יבא עמנו יצלה. אם יעכב שעה אחת אין בו תוחלת. כיון שא"ל לינו פה הלילה הלכו לזון זקני מדין שידעו בקסמים שדחם שאין בו הנאה. (ח) ויבא אלהים ויאמר מי האנשים האלה. זש"ה (עמי כט) משנה ישרים בדרך רע בשחוחו הוא יפול זה בלעם שבתחלה הבריות נוחות בכשרות ובדבריו אלו היו נוחגין בעריות. שהראשונים (נלשתי ט) ורחל באה עם הצאן (שמה ז) ולכהן מדין שבע בנות. עמד בלעם והטעה את הבריות בעריות וכמו שהטעה הוטעה. בעצה שנתן כה נפל והמעתה הקב"ה שכ"כ (איוי י) משניא לנוים ויאבדם. כיון שא"ל מי האנשים האלה עמך אמר אותו רשע אינו יודע בהן יש שעה שאינו יודע ואני אעשה

מתנות כהונה

נס כן כספר הזהר אלל ויכל רוחא נקסמים וכו': ה"א היה רואה בהוכרו ישראל פי': היאך ע"י נפל עלה מבלעם: כמי שמנכה נרטי': ה"א לסאה קן מן כל כ"ד אלף: כך מן סו'. פרות סאה סוף קטין סהס כ"ד רובע קבד והמוכר סאה סחות רובע אלו יוכר כלל שלטיק אמרו חז"ל בפי' המוכר את הפירות סהמוכר פירות מקבל עליו סלוקה רובע פסולת לכל מין וזו יס לומר שמנכה אחד מכ"ד כוונתו על רוחו פסולה עלמם סזריך סלוקה לקבל וכן סוישראל סהס כ"ד פעמים כ"ד אלף סהרי סהיס רבוא עלוים עשרים וחמשה פעמים עשרים ולרבע אלף וכבר ממו במחלקות של קרה ובמנפה של אחריו קרוב לחמשה עשר אלף מלבד סחמים בירכד העמלקי והסנעני ויחמוס וגו' וכמה מספמות נהרגו כסחצו אז לאחריהם כס פירש"י בפי' פנחס וקרוב הוא סהיו סהסם אלף אז ויכר עד סחמו סהס כ"ד אלף וסך סס לא סהס כן כיוון המישוט כסל הוא ולתו מעכב וס"כ פתאריס כ"ד פעמים כ"ד אלף וכסן סמו עשרים ולרבע אלף סרי לסינע לכל כ"ד אלף אלף אחד וסע"פ סמיד אחר סמנפה סויה סוסס בפי' פנחס ועולה מספרס סהיס רבוא והואר מ"ח הולך אחר מספר סהיו בלסחס ממלריס סהיס רבוא והמספר סהוא סיה גלוי בלגל: ובתיב אוי קן וגו'. וסו סקללה סקלל את מואב: שמוא זמן לו עלותס נרטי'. פירות לא איחו לו מקום עלילה לסמר אין כלי סחמיטי עמד זביד מ'. פירשו לפירש"י זל. כמו ועד ביד כו' ועיין בפירש"י זל: אם ישכר נרטי': שידעו נקסמים כו'. משמע שבקסמים ממש סיו יודעים סחס לא ינא עמחס מיד סחין כו ממש ומס פירש"י זל סהדחיס סידחס לוקס עד למחר סוה עלמו סקסס למד כן מ"ח חז"ל כפרק חלק סיון דלמר להו לינו וגו' אמרו כלום יס סכ סמונא את כס פי' ובוודאי לא יחמר סקב"ה סיקללס ומסר"ל סליסו מוכרו זל פי' פירש"י זל למדו מכסן וסן נראה כן מלי סידעו נקסמים סלחס מ'. והילקוט סביא ג"כ לסון זה: ורחל נכה כו'. סהיו אומוס סולוי נבורים מעריות סדור סעטל: ה"א וכמו ססמטס סוטטס כו': ביה נפל. סהלק לסס ליטול סכר כ"ד אלף

אעשה בכניו כל מה שאני רוצה . לכך אמר להמענותו . ד"א מי האנשים האלה עמך ויאמר בלעם בלק בן צפור התחיל מתנאה ואמר אע"פ שאין אתה מבכרני ואין אתה מוציא לי שם בעולם המלכים מבקשים אותי . חנה העם היוצא ממצרים עתה לכה קבה לי אותו יהודיע ששנאם יותר מבלק שבלק לא אמר קבה אלא ארה וזה אמר קבה בפירוש . הוא אמר ואגרשנו מן הארץ והוא אומר וגרשתיו מן העוה"ז ומן העוה"ב : (ט) ויאמר אלהים אל בלעם לא תלך עמכם . א"ל א"כ אקללם ממקומי . א"ל לא תאור את העם . א"ל א"כ אברכם . א"ל אין צריכין לברכתך כי ברוך הוא . אומרים לה לצרעת לא מן דובשיך ולא מן עוקצין . ויקם בלעם בבקר ויאמר לא שרי בלק וגו' לא אמר להם בלעם לא נתן לי רשות לילך וקלל אלא לתתי והלך עמכם . אמר לי אין כבודך לילך עם אלו אלא עם גדולים מתן שהוא הפץ ככבודי . לפיכך ויוסף עוד בלק שזוה שרים רבים ונכבדים כי כבר אכבדך מאד יותר ממה שהיית נוטל לשעבר אני נותן . ויען בלעם ויאמר אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב סיכן אתה למד שהיו בו ג' דברים עין רעה ורזה גבוה ונפש רחבה . עין רעה דכתיב וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו . רוח גבוה דכתיב כי מאן י"י לתתי להלך עמכם . נפש רחבה דכתיב אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב . אילו היה מבקש לשכור לו היילות להלהם כנגדן ספק נוצחין ספק נופלין לא די שיתן כל ונוצח . הא למדת שכל בקש . לא אוכל לעבור מתנבא שאינו יכול לבטל הכרעות שנתברכו מפי השכינה . ועתה שבו בזה בזה גם אתם מזה גם אתם שסופכם לילך בפחי נפש כראשונים . ואדעה מה יוסף י"י שמתנבא שעתיד הקב"ה להוסיף להם ברכות על ידו : (י) ויבא אלהים אל בלעם לילה . זש"ה (איוב ג) בחלום חזיון לילה כנפול תרדמה על אנשים [וגו'] או ינלה און אנשים [וגו'] לחסיר אדם טעשה וזה מנבר יכסה . העלים הקב"ה ממנו שהליכתו מאברתו מן העולם ומליכתו לכאר שרת . להשיב נפשו מני שרת לאור באור החיים שאיבר נפשו בהליכתו שכשעה שהולך אדם לחטוא השמן מרקד לו עד שנומר העבירה . כיון שאיברו חזר ומודיעו וכה"א (משלי) הולך אחריה פתאום כשור אר טבח יבא עד יפלה חץ כבדו כמתח צפור אל פת . העלים הקב"ה מן בלעם ורשע עד שהלך ואיבר את נפשו . משיצא מן כבודו וידע במה שהוא בו התחיל לבקש על נפשו תמות נפשו מות ישרים : (יא) ויבא אלהים אל בלעם לילה . זש"ה (שמות י) ליל שמורים הוא לי"י וגו' הוא הלילה הזה . מל הנסים שנעשו לישראל ופרע להם מן הרשעים בלילה היה (נחמיה ג) ויבא

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

רמז בלעם . סדרתו ח"ל שניקם להכניס נכסו מן בעלמו ז' : לכך אמר . הקדוש ברוך הוא שי האנשים : וכן אליהו כו' . שנה' בחלום : להודיעו כו' . לכן חזר הכתוב וטוב דברי השלוח : ואגרשנו מן הארץ גרסי' : אומרים לה לרעה גרסי' . וסעסע שאפי' אותן ברכות שברכן להגן כנחלים נסיו כו' . וכן סו בפר' לך קלה תחשב לו וכדליתא ע"ג דמסכת תענית : הפץ ככבודי גרסי' : אני טמן עכשיו : נפש רחבה גורם כחוחות ויחלוק וברכינו בחי ועיין לקמן בספוק ויזכה בלק בקר ולאן וכן גרסי' במסכת אבות פ' ה' : סי' שעתיד הקב"ה להוסיף להם ברכות : סי' וכה"א הולך : במה כהו כו' . כחזק

ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה (ס) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה (שמות י) ויהי בהצוי הלילה וכתיב (ס) ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה (נחמיה י) ויחלק עליהם לילה . וכן כולם . ד"א למה נגלה על בלעם לילה לא היה ראוי לרוח"ק לפי שכל נביאי הנזים בלילה מדבר עמהם וכן אליהו אומר (איוב ד) בסעופים מתחיונות לילה וכן אליהו אומר בחלום חזיון לילה על שריבר אותו בלילה . אם לקרוא לך באו האנשים קום לך אתם מיכן את למד שכבודך שאדם רוצה לילך בה מולוכין אותו שמתחלה נאמר לו לא תלך כיון שהעיו פנים דהלוך הלך שכן כתיב ויהר אף אלהים כי הולך הוא . א"ל הקב"ה רשע איני הפץ באיבודן של רשעים הואיל ואת רוצה לילך לראבד מן העולם קום לך . ואך את הדבר וגו' ללמוד שבהתראה הולך כבר קדמך אברכם אביהם לעקוד את יצחק בנו א"ל הקב"ה רשע כבר קדמך אברכם כבקר ויחבוש את המורו וגו' . וילך עם שרי (נחמיה כ) וישכם אברכם כבקר ויחבוש את המורו וגו' . ויתר אף אלהים כי מואב ללמוד שהיה שמה בפורענות ישראל כמותן . ויתר אף אלהים כי הולך הוא ויתיצב מלאך י"י מלאך של רחמים היה ונעשה לו לשמן . ושני נעריו עמו זו דרך ארץ שהיוצא לדרך צריך שנים לשמשו והחורים ומשמשין זה לזה . ותרוא האתון את מלאך י"י וכי לא היה יכול המלאך לנשוף בו ויוציא רוחו א"כ שלף חרבו והרי כתיב בסנתיים (שמות) ויצא מלאך י"י ויכה במחנה אשור וכתיב (ס) וגם נשף בהם (הייהם) . אלא כך א"ל הפה נתן ליעקב שנה' (נחמיה מ) הקול קול יעקב והיודים ידי עשו וכתיב (ס) ונתן תרנגול תחיה . והאומות כולם בחרב היהיהם ואתה תחליף אמונתך ותבא עליהן בשלהן אף אני אבא עליך בשלך לך כתיב והרבו שלופה בידו . ותפ האתון מן הדרך הרשע הזה הולך לקלל אומה שלימה שלא חטאה לו ומכה אתונו שלא תלך בשדה . וכתיב ויעמוד מלאך י"י במשעול הכרמים וכי לא היה יכול לו לילך אחריו . אלא כך מרת הקב"ה מלך ב"ו משלה ספקלטור להרוג את האדם מהלך אחריו ימים הרבה וזה שנתחייב מיתה אוכל ושותה והספקלטור מהלך ובטרף אחריו מסקום למקום . ולפני הקב"ה אינו כן הספקלטור במקומו עומד ומי שנתחייב מיתה בא אצלו בתליו . כדי שלא יצטער המלאך לילך אחר בלעם קדמו לדרך . ויעמוד מלאך י"י במשעול הכרמים א"ל חרמים נמכרים כשועלים

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

מעמד רע הוא עומד : וכן אליהו אמר בסעופים : רע (ס) : הרשע הזה הולך לקלל אומה שלימה . גרסי' : וכן אליהו כו' . שנה' בחלום : חזיון לילה וגו' : מולוכין אמו . ואלע"ס שהוא נגד רעונו של מקום ועל זה אמר סך כתיב כו' : שמתחלה נאמר גרסי' : לראבד גרסי' : ונעשה לו כו' . כדי שישב לביתו ויחלל מן החטא כן פרש' ז"ל בסדר זה וכמה מהג"ר אליהו מזרחי פרש' ז"ל למדו מכלן ותוכן הענין הוא שדרך מלאכי רחמים לעזור ללמד ולהקדימו למכר אורחותיו וכלן ע"כ ע"י הפך מדתו אלא וזהו כדי שישב לביתו עסס כן וגם ז"ל שלמדו מן מדמתיב לשטן לו שפירושו שלו ונשעיר נשם מן הפך מדתו וזהו כדי להצילו מן החטא : ד"ה יכול המלאך גרסי' : לנשוף ענין נפיהם כדלקמן וגם נשף בהם : ויצא מלאך וגו' . ולא חזקו חרב בידו : סי' ובתיב וגם נשף בהם מייחס כד"ה על הכיב תחיה : שלא תלך בשדה . וכתיב וידן את האסון במקל וכו' לו להכריחה ברוח פיו : ספקלטור הורג המחויבים מיתה למלך : סי' ברנליו כדי שלא יצטער המלאך

כשועלים. נדר מזה ונדר מזה אין אתה יכול לשלוט בהן שבדיהם (שם נג)
 לזכות כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים. ותרא האתון את
 מלאך יי' ותלחין אל הקיר ויוסף מלאך יי' עבד מה ראה לקדמו נ' פעמים
 עד שלא נראה לו. סימנין של אבות הראה לו עמד לו בראשונה היה רוח
 מכאן ומכאן ותמ האתון מן הדרך ותלך. בשניה לא יכרה לוח אלא לצד
 אחד. כנ' אין דרך לנמות ימין ושמאל. ומה היו הסימנים האלו שאילו
 בקש לקלל בנוי של אברהם היה מוצא מיכן ומיכן בני ישמעאל בני
 קטורה. בקש לקלל בני יצחק היה מוצא בהן צד א' בני עשו ותלחין אל
 הקיר. בניו של יעקב לא מצא בהן פסולת ליגע בהן. לכך נאמר בשלישית
 במקום צד זה יעקב דכתיב (נלמט נג) ויורא יעקב מאד וייער לו. אשר
 אין דרך לנמות ימין ושמאל שלא מצא פסולת באחד מבניו. ותרא האתון
 את מלאך יי' ותרכין תחת בלעם ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל עד
 בזונות שבייתה אותו: (יב) ויפתח יי' את פי האתון. להודיעו שהפה
 והלשון ברשותו שאם בקש לקלל פיו ברשותו. ותאמר לבלעם מה עשיתי
 לך כי הכיתני זה שלש נגלים רמוה לו אתה מבקש לעקור אומה הנוגנת
 שלש נגלים. ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי אע"פ שמדבר בלה"ק
 נוי לשוננו סרוח. לו יש הרב בידי משל לרופא שבא לרפאות בלשונו נשוך
 גחש. בדרך ראה אנקה אתה התחיל מבקש מקל להורגה. אמרו זו אי
 אתה יכוד ליטול היאך באת לרפאות בלשונוך נשוך גחש. כך אמרה האתון
 לברעם לי אין אתה יכול להרגני אא"כ הרב בידך והואך אתה רוצה
 לעקור אומה שלימה. שתק ולא מצא תשובה. התחילו תמהים שרי מואב
 שראו גם שלא היה כמותו מעולם. וי"א א"ל אינה שלי. השיבתו הלא
 אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הוה הא למדת שלא היה
 זקן שהאתון גדולה הימנו. ההסכן הסכנתי לעשות לך כה כיון שדברת
 מתה שלא יהיו אומרים זו שדברת ועושוין אותה ויראה. ד"א ההסכן
 הסכנתי לעשות לך כה חס הקב"ה על כבודו של אותו רשע שלא יאמרו
 זו היא שמלקה את בלעם. ואם חס הקב"ה על כבוד הרשע אין צ"ל על
 כבוד הצדיק. וכה"א (ויקרא ט) ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה
 אותה והרגת את האשה ואת הבהמה שלא יאמרו זו הבהמה שנהרגתה
 אשה פלוגית על ידה. להודיעך שהם הקב"ה על כבודו של בריות וידע
 צרכן. ומתם פי הבהמה שאילו היתה מוכרת לא היו יכולין לשעבדה
 ולעמוד

אסיפת אמרים

ואין לך עון גדול מזה וכן עושה א"ע דוק שמהם
 אלונו שלא סך נשיות אמרים (שם) וי"א. קאי
 אלושילי של וסכן ולא קטינו ד"א של לנס איהו
 שלי
 בני עשו ותלחין אל הקיר פי שלפניך כתיב ותלחין אל הקיר ר"ל לצד אחד: ה"ז בזיונות
 שבוהק אותו: ויפתח כו'. כרעותו של הקב"ה: ה"ז של שיה נגלים רמוה לו חסם מבקש
 לעקור אומה הנוגנת שלש נגלים: לרשונת סרוה נכסו. ופי' התעללת הוא לנסן סומאס כד"א
 ותעללו כה כל הילול: ה"ז באת לרפאות בלשונוך נשוך גחש. אמר להם. לשיי בלק היום
 שלי הסתמן ואינו בקי להדיכיה כרעותו ולפניך הוא איהו שמעט לי: שהאתון גדולה הימנו.
 פסוק סרוה אותו מוסס הולדו נגלי הוא לו שעדיין היה נער ונער כיון שדברה כו': הסכנתי
 דרש

ולעמוד בה. שזו המפשת שבכהמה וזו חכם שבחכמים כיון שדברה לא
 היה יכול לעמוד בה: (יג) ויגל יי' את עיני בלעם. וכי סומא היה.
 להודיע שאף העין ברשותו. ויך וישתחו לאפיו שדבר עמו. ויאמר אליו
 מלאך יי' על מה הכית וכי דקיון של אתון בא מלאך לבקש מידו אלא
 א"ל מה האתון שאין לה זכות ולא ברית אבות נצטויתו לתבוע עלכונה
 מידך אומה שלימה שאתה מבקש לעקור שיש לה זכות וברית אבות
 עאכ"ו. הנה אנכי יצאתי לשמן כי ירם הדרך ירא"ה ראת"ה נמת"ה.
 ד"א ירם בא"ת כ"ש מגן. ותראני האתון וגו' גם אותכה הרגתי ואותך
 החיותי מיכן את למד שהרג את האתון. ויאמר בלעם אל מלאך יי'
 חמאתי שהיה רשע ערום ויודע שאין עומד מפני הפורענות אלא תשובה.
 שכל מי שהומא וואמר חמאתי אין רשות למלאך ליגע בו. כי לא ידעתי
 יעתה אם רע בעיניך אשובה לי א"ל אני לא הוכתי עד שאמר לי הקב"ח
 קום לך אתם. ואתה אומר שאחזור. כך אומנתו לא כך אמר לאברהם
 להקריב את בנו. ואח"כ (נלמט נב) ויקרא מלאך יי' ויאמר אל תשלח ירך.
 למוד הוא לומר דבר ומלאך מהוויר. ועכשיו הוא אומר לי לך אתם.
 ועכשיו אם רע בעיניך אשובה לי. ויאמר מלאך יי' אל בלעם לך עם
 האנשים שחלקך עמהם ומופך ליאכד מן העולם. ויך בלעם עם שרי
 בלק מלמד שבשם שהם שמחים לקלל כך הוא שמה: (יד) וישמע בלק כי
 בא בלעם. מלמד ששלח שלוהים לבלק לבשרו. ויצא לקראתו אל עיך
 מואב למטרפולין שדהן. מה ראה לקדמו לגבולין אמר הגבולין הללו
 שנקבעו מימי נח שלא תכנס אומה בנבול הברתה אלו באין קלקל היה
 סראה לו היאך פרצו ועברו גבול סיהון ועוג כאילו קובל עליהם. ויאמר
 בלק אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך (וגו') האמנם לא אוכל כבוד נתבא
 לצאת לסופו הימנו בקלון. וכענינו השיבו הנה באתי אליך עתה היכול
 אוכל דבר מאומה שאין רשות בידי לומר מה שאני רוצה. ויך בלק את
 בלעם ויבאו קרית הוצות שעשה שזוקים של מקח ומסכר ועשה לו אמליו
 להראות

מתנות כהונה

דרש לטון סכנת מות: יראה ויחל ע"ז: ברשותו של הקב"ה כסירה לא יראה סאדם מאומה
 בעיניו פסוחות: שדבר עמו. פי' סוכו שמלך ה' הוא לפי שדבר עמו בחיון לילה והסוכו
 נכרת פניו עתה בו וחו לאסור פי' בשביל הכרת אפיו: ה"ז על מה סכים וכי דקיון כל האון
 כו'. דקיון פי' עלבון ונגלי ומה לו לתבוע עלכונה. וכי קרוב לו גואל הוא לה: ה"ז מידך
 הלא אמר לו: ה"ז לעוקרה שיש לו זכות וברית אבות עכ"ו: יראה ראהס כו': ירם דרש
 ג' מטריון: ה"ז בא"ת כ"ש מגן. פירושו נחבא כמחונתה שאל ליהוט מגן על האתון וה"ז
 סאס בחתי לעשות לה נגן שכן ירם כח"ס כ"ש מגן ולי ראהס מרדך להגיה עם לעשות לך מגן
 כי מלאך רחמים היה ויאל לפסמו כדי שיבוע ליהוט ולא יאכד כמו שנתבאר למעלה: שהיה רשע
 ערום ויודע נכסו: ואח"כ ויקרא נכסו: ועכשיו כו'. בעיניך שאתה מלאך דל"כ חס
 רע בעיני ה' מצעי ליה ועוד הלא ככר חסר לו כי בעיניו היה רע שחמר כי ירם הדקך לגנדי
 לפי פסוקו ומהו חס רע בעיניך: שחלקך עמהם. דל"כ עם האנשים למה לו ועוד ששסה
 אותו ספל לנס ולא הוא עיקר חלול: למטרפולין פי' הערוך שתי מלות הם מערף בלשון
 יין חס. פולין. עיירות ופי' חס ועיקר של העיירות: ה"ז מה ראה לקדמו לגבולין. פי' שאל
 אשר בקאס הגבול: ה"ז הברתה חלו באים לקלקל: היאך פרצו נכסו: כאילו קובל עליהם
 נכסו: נתבא כו'. סמיה לו לתפוס לטון טוב ולומר האמנם אוכל כבוד ואמר לא אוכל לטון
 חלילה למהו כי בחאם לא יוכל: וכעניינו כלומר כענין נבואה דבר גם סאס שד"א יאל עמם

להראות לו אוכלוסין לומר ראה מה אלו באין להרוג בני אדם ותינוקות
 שלא חטאו להן : (טו) ויזכה בלק בקר וצאן . הצדיקים אומרים מעט
 ועושים הרבה כאברהם שנא' (גנלטי' יח) ואקחה פת לחם ואח"כ מהרי שלש
 סאים ואל הבקר רץ אברהם . ורשעים אומרים הרבה ואפי' מעט אינן
 עושים . בלק אמר כי כבד אכבדך מאד . וכשבא לא שיגר לו אלא בקר
 וצאן אחת . התחיל בלעם הורק שיניו עליו שהיה נפשו רחבה . אמר כך
 שלא לי מחר אני נותן מארה בנכסיו . ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה
 שבעה מזבחות ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל . בלק
 היה בעל קסמים ובעל נחש יותר מבלעם שהיה נמשך אחריו כסומא .
 למה"ל לאחד שיש בידו סכין ואינו מכיר את הפרקים וחבירו מכיר את
 הפרקים ואין בידו סכין כך היו שניהם דומין בלק רואה את המקומות
 שישראל נופלין בהן . ויעלהו במות בעל (פעור) שראה שישראל נופלין
 שם . ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות ולמה ז' מזבחות
 כנגד ז' מזבחות שכנו ז' צדיקים מאדם ועד משה ונתקבלו . אדם והבל
 ונתן אברהם יצחק ויעקב ומשה שהיה אומר למה קבלת את אלו לא בשביל
 עבודה שעבדו לפניך קבלתם לא נאה לך שתהא יעבד מע' אומות ולא
 מאומה אחת . השיבו רזה"ק (גמלי' י) טוב פת הריבה טוב מנחה בלולה
 בשמן וחרובה . מבית מלא זכתי ריב שאתה רוצה להכניס מריבה ביני
 ובין ישראל . ויעש בלק כאשר וגו' ויעל וילך שפי דעתו היה לקלל שעד
 אותה שעה היה שפוי ומן אותה שעה נמרד . ויקר אלהים אל בלעם א"ל
 רשע מה אתה עושה אמר את שבעת המזבחות ערכתי משל לשולחני
 המשקף במשקלות בא בעל השוק והרניש בו א"ל אתה משקף במשקף
 א"ל כבר שלחתי דורון לביתך אף כך בלעם רזה"ק א"ל רשע מה אתה
 עושה א"ל את שבעת המיזבחות ערכתי . א"ל (טו) טוב ארוחת ירק
 טובה סעודה שעשו ישראל במצרים ואלו על מצות ומרורים מפרים
 שאתה מקריב ע"י שנאה : (טז) וישם ו"י דבר בפי בלעם . שעיקם פיו
 ופיקמו כאדם הקובע מטסר בלוח . ר' אריעזר אומר מלאך היה מדבר
 ויאמר

אסיפת אמרים

פלו לך לא סגתים כסא וי"ט לו יש תרב אמיתי
 רק לאים עלים (טז) ואפי' מעט . אפי' חמש
 שששים אינו עושין רק ט"ו סלות הוי' הצדיקים סוף
 סדס עושים בעולם (טז) : שישראל נופלין שם .
 ואין כסין ובלעם היל סכין ולא ראה את המקומות .
 פ"ל (טז) : מלאך היה מדבר . ר"ל סקבים הים
 מדבר

מתנות כהונה

כך פי סו אינו נכסות : ועשה אטלת
 גרסי . פי' ממות צמחדין בן כל דבר
 ומלאכי סויותו ירוד ויהא היל : לא סגד לו
 כו' . דאל"כ ויזכה זכמים מבש' ליה כדכתיב
 גבי ועקב' סוף פ' ויזל' וממילא נדע כי כל
 נכס זכה וזכתי בקר וצאן לפנים הים
 הסבאל מלא בזה הכתוב לטחוס חלל לפרס :
 ברתן מלכה כו' . כמה שנים להטלות זכמים על שבעה : וזכחות : ה"ג בלק היה בעל
 קסמים ובעל נחש יותר מבלעם : למה"ל גרסי' : ה"ג שיש בידו סכין ואינו מכיר את
 הפרקים : הפרקים סקין איננים של הסהמה : ה"ג שגיהם דומין בלק רואה כי' : ה"ג
 במנות בעל פשו סהם שישראל נופלים שם ויאמר כו' : ה"ג נעבד מע' אומות : ה"ג
 וילך שפי . דעתו היה לקלל : עפ"י סוקט ועלו עם הקב"ה : בעל הסוק . של הקנת הסוק
 שלא יעשה עול במה צמחל כו' : ה"ג אתה משקף במשקף : ה"ג דורון לביתך אף כו' :
 ופיקמו פי' הענין כמו סגותו בפי הסהמה גדול קטע בראן להטותה בו לכל ז' מלכה .
 ופיקמו כמו וטקמו ועיין לקמן : מלאך היה מדבר . מתוך פיו של בלעם היה נשמע קולו של
 מלאך

ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר וישב אליו והנה נצב על עולתו הוא וכל
 שרי מאכ שהיו עומדין ומצפין מתי יבא . וישא משלו ויאמר מן ארם
 יבאני פתח ואמר מן הרמים הייתי והורידני בלק לבאר שחת . יבאני כד"א
 (יחזקאל ג) נחה על המון מצרים והורידתו . ר"א מן ארם עם רם שלמעלן
 הייתי והורידני בלק מכבדיו . משל למי שמחלך עם המלך ראה ליסמין
 הנח את המלך ומייל עם הליסמין משחור אצל המלך א"ל המלך לך עם
 אותו שמייילת עמו שאי אפשר לך שתלך עמי . כך בלעם בן בעור הקיסם .
 וחזר להיות קוסם בכתחלה שנא' (יחזקאל י) ואת בלעם בן בעור לרוח"ק
 לפיכך צווה רם הייתי והורידני בלק . ר"א מן ארם יבאני א"ל השוינו שנינו
 להיות כפוי טובה אילולא אברהם אביהם לא היה בלק שנאמר (גנלטי' יט)
 ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים וגו' וישלה את לופ . ולולי
 אברהם לא פלט לופ מסדום ואתה מבני בניו של לופ . ואילולי יעקב אביהם
 לא הייתי אני בעולם שלא ראה לכן בנים אלא בזכות יעקב שכתחלה
 כתיב (ס"ט) ורחל באה עם הצאן ואילו היה לו בנים היאך בתו רועת
 ומשהלך יעקב לשם נתנו לו בנים שנא' (ס"ט) וישמע את דברי בני לכן
 וכן אמר לו (ס"ט) נהשתי ויברכני י"י בגללך . לכה ארה לי מי שהוא מארד
 לעצמו מארד שכך כתיב (ס"ט) ומקללך אאור ואומר (ס"ט) אורריך ארור .
 לכה ארה לי יעקב ולכה וועמה ישראל אילו לאומה אחרת בקש שאקלל
 כנון בני אברהם ויצחק הייתי יכול אלא יעקב . מלך שבירר לעצמו מנה
 ועמד אחד ואמר ננאי עליה כלום יש לו היים ואלו חבלתו ונחלתו וסגולתו
 שנא' (דנ"ט) כי חלק י"י עמו יעקב חבל נהלתו (שמש"ט) והייתם לי מגולה
 ולכה וועמה ישראל מלך שנמל עמרה ונתנה בראשו ואמר אדם שאינה
 כלום יש לו היים ואלו כתיב בהן (שמש"ט) ישראל אשר כך אתפאר . מה
 אקב לא קבה אל בשעה שהיה ראויין להתקלל לא נתקללו כשנכנס יעקב
 לימול את הברכות נכנס במרמה דכתיב (גנלטי' ט) ואת עורות גדיי העזים
 אמר אביו מי אתה א"ל אנכי עשו בכורך . מי שמוציא שקר מפיו אינו
 ראוי להתקלל ורא עוד אלא שנתברך דכתיב (ס"ט) גם ברוך יהיה . והיאך
 אני מקללן לא קבה אל . ר"א מה אקב לא קבה אל בנוהג שבעולם לגיין
 שמרד במלך חייב מיתה ואלו כפרו בו ומרדו ואמרו (שמש"ט) אלה אלהיך
 ישראל . לא היה צריך לכלותן . אלא אפי' באותה שעה לא זו מחבתן .
 לזה להן ענני כבוד ולא פסקו מהן המן וחבאר . וכה"א (גנלטי' ט) כי עשו
 להם עגל מסכה וגו' ואתה ברהמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד
 הענין לא סר מעליהם ביוםם וגו' ומנך לא מנעת מפיהם ומים נתת להם
 לצמאם

מתנות כהונה

מלאך ובלעם לא היה מדבר כלום ודבר דבר כמו דבר פתח ס' פי' מדבר ועיין בילקוט וכתב
 הזוכר : ה"ג ד"א מן ארם עם רם של כו' . ועיניו צמחדין רוח הקודם היטי ופתחוהו
 גרסי' עם כסא של מעלן כו' : משל למי שמחלך גרם : אברהם איננה גרסי' : לא פלם
 לופ . ומשם נהגללו סולדות עמון ומואב : ה"ג לא פלט לופ מסדום וזמה כו' : בגללך ובלעם
 היה נכדו של לכן סהרמי וכתחומה מסיים בה וזולתו היתה חני וחסה לא עמדו בעינם :
 ס"ג לעצמו מארד . ודייק מדכתיב ארה לי משמע לו לעצמו : בני אברהם ויצחק כוללעל :
 אלא יעקב . נסמיה : שבירר לעצמו גרסי' : לא נתקלל כשנכנס גרסי' : לגיין היל של
 מלך

לצמאם והיאך אני יכול לקללם. מה אקוב לא קבה אל בשעה שהיה מצוה אותם על הברכות ועל הקללות בברכות היה מזכירן שנא' (דברים טו) אלה יעמדו לברך את העם. ובקללות לא היה מובען שכן הוא אומר ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל. וכשהן חוטאין ואומר להביא עליהן קללה אינו כותב שהוא מביאה אלא בברכות הוא בעצמו מברכין שנאמר (סג כח) ונתתך יי' אלהיך עליון וגו' יצו יי' אתך את הברכה. ובקללות לא היה מובען שכה"א (סג) והיה אם לא תשמעו ובאו עליך. מעצמן. הוי מה אקב לא קבה אל. כתיב מראש צורים אראנו להודיע שנאתו של אותו רשע שמתוך ברכותיו אתה יודע מחשבתו. למה"ד אדם שבא לקיץ את אילן מי שאינו בקי קוצץ את הגופים כל ענף וענף ומתינוע והפיקה מגלה את השרשין וקוצץ. כך אבר אותו רשע מה אני מקלל כל שבט ושבט הרני הולך לשרשן בא ליגע מצאן קשים לכך אמר כי מראש צורים אראנו. ד"א כי מראש צורים אלו אבות. ומנבעות אלו אמחות. הן עם לבדד ישכן כשהוא משמחן משמחן לבדן שנא' (דברים לג) יי' בדר ינהנו. וכשהאומות בעוה"ז שמהן הם אוכלים עם כל מלכות ומלכות ואין עולה להם מן החשבון שנאמר (סג) ובגוים לא יתחשב. מי מנה עפר יעקב מי יוכל למנות מצות שהן עושין בעפר (סג כג) לא תתרוש בשור ובחמור לא תזרע כרמך כלאים (מגדל ט) ואסף איש מהור את אפר הפרה (סג ס) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשבן (ויקרא ט) שלש שנים יהיה לכם ערלים וכן כולם ומספר את רובע ישראל הרביעיות שלהן מי יכול למנות אוכלומין שיצאו מאותן שהיו חוטפות ומחבבות את המצות. (מלאכי ג) ותאמר לה המעט קחתך את איש. הנה אמתי בלחה בא אליה. ותרא לאה כי עמדה מלדת. (סג ט) ותקח שרי אשת אברם את הגר. תמות נפשי מות ישרים משל למכה שבא לשחוט פרתו של מלך התחיל המלך רואה כיון שהרגיש שהמלך רואה התחיל משליך את הסכין ומשפשף בה וממלא את האבוס לפניה התחיל לומר תצא נפשי שבאתי לשוחטה והרי זנתיה. כך בלעם אמר תצא נפשי שבאתי לקלל ואני אברך: (יו) ויקהו שדה צופים ראש הפסגה. ראה שיש פרצים שם ששם מת משה שנא' (דברים ג) עלה ראש הפסגה. יש פרצה גדולה מזו שראה בנחשים והיה סבור ששם יכלו. ויבן שבועה מזבחות ויאמר אל בלק התיצב כה על עולתך ויקר יי' אל בלעם וישם דבר בפיו כאדם שנתן בליגוס כפי בהמת ופוקמה להיכן שירצה כך הקב"ה פוקם את פיו כיון שאמר לו שוב אל בלק וברכם אמר מה אני הולך אצלו לפוח את נפשו

מתנות כהונה

מלך: ה'ג לכלותן אלה אפי' באותה שעה כו': והיאך הוי נרסי': ה'ג בקללות לא היה מובען. כו' לא היה מובען אולם להזכירם כעמם: כשהן חוטאין נרסי': ה'ג לשרשיים צא ליגע כו'. ושין כעמם רבה פרעה כו': ה'ג משמחן לבדן שנאמר כו': ה'ג וכשהאומות נעוהו שמחין הם אוכלים: מן החשבון. השבון וכוותיהם: עושין בעפר נרסי': הוטאות נרסי': זנחתיה כעממא נרסי' דעמיה וכו' חזר הוי להחיותם ולחליליהם: שיש פרצים. דעס פסגה ל' מוסק ופירסו כד"א מפסגועלה מפסג ויורד כו' כעמיק וקורו: ה'ג ששם מס משה שנאמר עלה וגו': בנחשים כעמם קסם של: בליגוס

נפשו בקש לילך לעצמו נתן הקב"ה לו בליגוס שוב אל בלק וכה דבר י ויבא אליו והנו נצב על עולתו וגו' בראשונה כתיב בו הוא וכל שרי מואב. כשראו שלא הועילו כלום הניחוהו ונשתירו מקצת שרי מואב אתו. ויאמר לו בלק מה דבר יי' שראה שאינו ברשות עצמו לומר מה שהיה רוצה ישב לו והיה משהק בו כיון שראה בלעם שהיה משהק אמר לו בלעם עמוד אין אתה רשאי לישוב ודברי המקום נאמרים. קום בלק ושמע האוינה עדי בנו צפור שניהם היו מנה בן פרס שהיו עושין עצמן גדולים מאבותיהם לא איש אל ויכזב אינו ככ"ו שב"ו קונה אוהבים מצא אחרים יפים מהם בופר בראשונים. והוא אינו כן אי אפשר לו לשוב משבועת האבות הראשונים. ההוא אמר ולא יעשה אומר להביא עליהן רעות אם עשו תשובה הוא מטבילן. את מוצא כתוב בתורה (שמות כג) וזבה לאלהים יחרם וגו' ועשו את העגל והיו ראויין לכלייה והייתי סבור לקללן ולהכחידן ומעט עשו תשובה ובטל (סג ג) וינחם יי' על הרעה. וכן במקומות הרבת שאמר על יבניה (דברים כג) כי לא יצלה מזרעו איש וגו' ואומר (מג ט) והפכתי כסא ממלכות והשמדתי חזק ממלכות הגוים. (סג) ביום ההוא נאם יי' צבאות אקחך ורובכל בן שאלתיאל עברי ושמתיך כחותם על לבי. ובטל מה שאמר לאביו (דברים כג) הוי אני נאם יי' כי אם יהיה כניחו בן יהויקים חותם על די ימיני כי משם אתקנך. וכן כאנשי ענתות (סג ט) ושארית לא תחיה להם. כיון שעשו תשובה קיימן דכתיב (מלכים ט) אנשי ענתות מאה וגו': (יח) לא הביט און ביעקב. אמר בלעם אינו מסתכל בעבירות שבידם ואינו מסתכל אלא בנאות שלהן. יי' אלהיו עמו ותרועת מלך בו אמרת לי לכה נא ארה לי יעקב פרדם שיש לו שומר אין הנגב יכול להזיקן ואם ישן לו הנגב נכנס ואלו (סלס קב) הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל והיאך אני יכול להזיקן. יי' אלהיו עמו א"ל בלק הואיל ואינך יכול ליגע בהן מפני משה משמשן ראה זה שעומד אחריו מה יהיה א"ל אף הוא קשה כמותו. ותרועת מלך בו תוקע ומריע ומפיל הומה. אל מוציאם מטצרים אמרת לי עם יצא ממצרים מעצמן ואינו כן אלא הוא הוציאם. כתועפות ראם כך הוא מדתו הטאו קימעא הורידן כעוף שנא' (סוט ט) אפרים כעוף יתעופף כבודם. זכו מעלן ומרוממן כעב שנא' (שפיט ס) מי אלה כעב תעופינה. כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל הרי את מחור ומנחש ומקסם באי זה מקום תשלוט בהם והם אינם כן נשהן צריכין להלחם בשונא עומד בהן גדול ולובש אורים ותומים ונשאל בהקב"ה

מתנות כהונה

לפי הענין הוא כסן: פוקם מעקס: לפוח לשכרן כוח לשון פתי נפש: לעצמו לרדכו: ה'ג א"ל בלעם עמוד אין אתה כו': שניהם סו' כו'. בלק ובלעם דכתיב בנו בעור בנו לומר כאלו האבות בני בנים: משבועת האבות נרסי': ראוין לכלייה נרסי': ה'ג ואומר והפכתי כסא ממלכות והשמדתי חזק ממלכות הגוים וגו': אינו מסתכל נרסי' נראה דל"ל ואינו מסתכל אלא במנות פלגן: ה'ג זה שעומד אחריו מה יהיה א"ל כו'. כו' יהושע יעמוד אחריו ראה מה יסיה נבחרו: הורידן כעוף כו'. דעס כעופפות לשון עוף יוסף וראה לכן דס וזבחה: ה'ג כעוף שנא' אפרים כו' עד ומרוממן כעב שנא' מי אלה: משבירין אותם.

בחקב"ה. וכל הנשים מקסמים ומנהשים ואלו משברין אותה בתשובה
 שנא' (ספ מד) מפר אותות בדים וקוסמים יהולל : (וג) כעת יאמר ליעקב
 ולישראל מה פעל אל. ראתה עינו את ישראל יושבין לפני הקב"ה
 כתלמיד לפני רבו לע"ל ושואלין ממנו כל פרשה ופרשה למה נכתבה וכן
 ה"א (שע"ס נג) כי ליושבים לפני י"י יהיה סחרה לאכל לשבעה ולמכסה
 עתיק ואומר (ספ ז) ולא יבנה עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד.
 ומלח"ש רואין אותן ושואלין אותן מה הורה לכם הקב"ה לפי שאינן יכולין
 ליכנס במחיצתן שנאמ' כעת יאמר ליעקב וגו'. הן עם כלביא יקום און
 אומה בעולם כיוצא בהם הרי הן ישנים מן התורה ומן המצות ועומדין
 משנתן כאריות וחוטפין ק"ש וממליכין להקב"ה ונעשין כאריות ומפליגין
 לדרך ארץ למשא ולמהן. אם נתקל אחד מהם ככולב או אם מחבלין באין
 ליגע באחד מהן ממליך להקב"ה. לא ישכב עד יאכל טרף כשהוא אומר
 י"י אחד נאכלין המחבלין מפניו ומלחשין אחריו בשבמ"ל ובורחין והוא
 נסמך בק"ש משומרי היום לשומרי הלילה. וכשכא לישן מפקיד רוחו
 להקב"ה שנאמר (ספ"ס נב) בידך אפקיד רוחי. וכשנעזר ממליך להקב"ה
 השומרים בלילה מוסרין אותו לשומרי היום שנאמר (ספ ק) נפשי לאדני
 משומרים לבקר שומרים לבקר. לכן בלעם אומר אי זו אומה כזו. ודם
 הללים מתנבא שאין משה מת עד שיתן נקמה בו ובהמשת מלכי מדין.
 שנאמר לא ישכב עד יאכל טרף זה בלעם הוי ודם הללים ישתה. (נמ"מ
 נ) ואת מלכי מדין הרגו על הלליהם וכלי הקרש זה הציץ שכתוב בו קדש
 ל"י. והצוצרות התרועעה בידו א"ל משה לישראל בלעם הרשע עשה
 לכם כשפים ופורה ומפריח לחמשת המלכים הראו לו את הציץ ששמו
 של הקב"ה גלוף עליו והן נופלין תדע שכן כתיב (ספ נב) ואת מלכי מדין
 הרגו על הלליהם את איי ואת רקס ואת בלעם בן בעור מה בקש אורו
 רשע עם מלכי מדין לא כך כתיב וילך בלעם וישב למקומו. אלא מששטע
 שנפלו בעצתו כ"ד אלף חור ליטול מהן שברו לבן כתיב בלעם בן בעור
 עם המשת מלכי מדין : (כ) וישא משלו ויאמר. הלכה מי שאכל ולא
 נטל ידיו מה יהא חייב שנו רבותינו נמ"י לפני המזון רשות לאהר המזון
 הזכה. מעשה בשעת השמד בתנוני אחד מישראל שהיה מבשל בשר
 מהור ובשר חזיר ומוכר שלא ירגישו בו שהוא יהודי וכן היה מנהגו כל
 מי שנכנס לחנות שלו ולא נמל ידיו ידע שהוא נוי ונותן לפניו בשר הדין
 וכל

מתנות כהונה

אומה המוחש: שנא' מפר אומה בדים נרטי : הורה לכם הקב"ה נרטי : ה"ל ליעקב ונ'
 נעשין כאריות נרטי : מחבלין מוקים : לא יסכ. כלומר לא נח אינו מטיס פסוק שמש
 כו' : מלחשין אחריו. המוקים עומים כך כשמושין זה שאומר שמש ישראל וגו' : משומרי
 יום כו' : מלחשין השומרים אחריו ביום מוסרים ומומטים אחריו ביד המלחשים הממליים על
 שמות הלילה : ממליך להקב"ה נרטי : יאכל טרף זה בלעם. קרי ביה טורף שבקש למרוד
 טרף מישראל : דרי דם וגו'. כלומר מעשה הוי אומר דה"ל ודם הללים מדבר בהמשה מלש
 מדין ובמחמול לא נרטי הוי : על הלליהם נרטי. ופסוק הוי לקמן כ"ג : מוס : וכלי הקדש
 וגו'. לקמן כ"ג : מוס : גלוף המקור : ה"ל לבן כתיב בלעם בן בעור עם המשה מלש כו' :
 רשות בכל מקום נרטי' מוס ואלו למטע לגבי חובס קרי רשות כי הוי דלמטע לגבי רשות
 קרי חובס ר"פ כל העשר : הרגו הנפש. פועל דלחוד כ"ג : נהרס דמכסה יומא : ומכרד
 המו"ל

זבל מי שנומל ידיו ומכרד יודע שהוא ישראל ומאכילו בשר מהור. פעם
 אחת נכנס יהודי לאכול שם ולא נמל ידיו והיה סבור שהוא נוי נתן לפניו
 בשר חזיר. אבל ולא בירך. בא לעשות עמו חשבון על הפת ועל הבשר
 א"ל יש לי עליך כך וכך מן הבשר שאכלת שהחתיכה עולה עשרה מנה.
 א"ל אתמול אכלתי אותה בשמונה והיום אתה רוצה ליטול ממני עשרה.
 א"ל זו שאכלת של חזיר היא. כיון שא"ל כך עמדו שערתיו ונבהל ונחפו.
 א"ל בצנעה יהודי אני ונתת לי בשר חזיר. א"ל תיפה רותך שכשראיתי
 שאכלת בלא נמ"י ובלא ברכה הייתי סבור שאתה נוי. מיכן שנו חכמים
 מים ראשונים האכילו בשר חזיר. אחרונים הרגו את הנפש מעשה באדם
 אחד שאכל קיטנית ולא נמל ידיו וירד לשוק וידיו מטונפות מן הקיטנית
 ראה אותו חבירו הלך ואמר לאשתו אומר לך בעליך מימן שאכל עכשיו
 קיטנית שיגרי לי אותה מבעת. נתנה לו. אחר שעה בא בעלה אמר לח
 היכן המבעת. אמרה לו בא פלוגי בסמינין שלך ונתתיה לו. נתמלא
 עליה חמה והרגה. לפיכך כל שאינו נטל ידיו אחר המזון כהורג נפש.
 ולכך הזהיר הקב"ה את ישראל אפי' במצוה קלה שנא' (דניס יז) כי לא
 דבר רק הוא מכס כי הוא הייכס אפי' דבר מצוה שאת רואה אותה ריקה
 וקלה בה היום ואריכות ימים. אמר הקב"ה לישראל אם שמרתם מצותי
 אני מפיל שונאיכם לפניכם שנא' (ספ"ס פ) לו עמי שומע לי וגו' כמעט
 אויביהם אכניע. כיון שראה בלעם הויך משמרים ישראל המצות הקלות
 אמר מי יוכל לקלל את אלו ששומרים מצותיו ושמו משותף בהן שנא' י"י
 אלהיו עמו. המקלל אותם כאילו מקלל פני שכינה ששמו מעורב בשמן.
 התחיל הופך למשלים וישא משלו ויאמר זש"ה (שפ"ו) מכרד רעהו בקול
 גדול וגו'. כשבא בלעם לקלל את ישראל עיקם הקב"ה את לשונו והתחיל
 לברך שנא' (דניס נג) ולא אבה י"י אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפך י"י וגו'.
 נתן הקב"ה כח בקולו וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו כדי שישמעו
 האומות שהוא מברכן. מנין. א"ר אלעזר הקפר כתיב להלן (ספ ט) קול
 גדול ולא יסף שהיה הולך מסוף העולם ועד סופו לכך כתיב מכרד רעהו
 בקול גדול וגו' שא"ל לכה איעצך והרג כ"ד אלף מישראל יש קללה כזו :
 (כא) וישב ישראל בשמים. הלכה בזכות כמה דברים ננאלו ישראל
 ממצרים. שנו רבותינו בזכות ד' דברים ננאלו ישראל ממצרים. שלא
 שינו את שמותן שלא שינו את לשונם ולא גילו מסמורין שלהם שמשח
 א"ל (שמו"ג) ושאלה אשה משכנתה וגו' כלי כסף וכלי זהב והיה הדבר
 הזה מופקד אצרים י"ב חדש ולא גילו אחד מהם למצרים. ולא נפרצו
 בעריות שב"ב (שי"ד) נן נעול אחרתי כלה אלו הזכרים. גל נעול מעין
 התום אלו החתולות. תדע לך. שהרי אחת היתה ופרסמה הכתוב (ויקל
 ט) ויצא בן אשה ישראלית. וכל אותן ט' שנה לא סרה במדבר עד שבאו
 לשימים

מתנות כהונה

סמולא : ה"ל אפי' דבר מוסף שחטה רואה כו' : משמרים ישראל נרטי : ארן ששומרים
 נרטי : משותף נרטי. ענקרלו ישראל כדליתא בצמודכר לנה פרטס ס' : בקול גדול וגו'
 נרטי : ויהפוך וגו' נרטי : כתיב להלן כו'. וכלן כתיב מנכך רעהו בקול גדול : יש קללס
 נ.ו. נרטי : ה"ל נרטי' שמותם מלא שמו אס לשונם ולא גילו כו' : מסמורין סודות ודברי
 סמר

עשו ורפו ידיו אלא כשכיל פנחס שיבא וימול את הראוי לו. ולפי שנתעצל (נכנס לו) ולא ידע איש את קבורתו. ללמדך שצריך אדם להיות עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי ונבחר כארי לעשות רצון קונו. מכאן את למד שמדקדק עם הצדיקים כחוש השערה: (כז) וירא פנחס בן אלעזר וכו'ם לא ראו והכתוב (מדרג סג) לעיני משה ולעיני כל בני ישראל. אלא ראה מעשה ונזכר הלכת הבעל ארמית קנאין פוגעין בו. ויקם מתוך הערה מהיכן עמד אלא שהיו נושאין ונותנין בדבר אם הוא הייב מיתה אם לאו עמד מתוך הערה ונתנדב ולקח רומח בידו. נמל שיני ברזל בידו והניחו בחיקו והתחיל מסתמך על העין שנתיירא מפני שבטו שהקיפו אותו. כיון שהניע אצלם אמרו לו למה באת א"ל אף אני באתי לעשות צרכי. הניחוהו ונכנס. שאלמלא כן לא הניחוהו ליכנס. ויבא אחר איש ישראל אל הקבה דקר שניהם זה על גב זה לתוך טומאת שניהם כדי שלא יהיו ישראל אומרים לא היתה שם טומאה. וקנא לשמו של הקב"ה ועשה לו י"ב נסים הנם הא' דרכן לפרוש זה מזה והדביקן המלאך. הנם הב' פתם פיהם המלאך כדי שלא יצוהו. הג' כיון את הרומח כנגד הקבה שיהיה כדי שתהא זכרותו נראה בתוך הקבה מפני הנוקדנין כדי שלא יהיו אומרים אף הוא נכנס ועשה צרכו. הד' האריך הברזל כדי שידקור את שניהם. הה' נתן כח בזרועו כדי שיגביה את שניהם. הו' נתן כח בעין לסבול את שניהם. הז' לא נשממו מן הזיון אלא עמדו במקומן. הח' הפך המלאך בראש הרומח כתקנן לראות קלונם לכל. הט' לא הטיפו דם שלא יטמא פנחס. הי' ששמר הקב"ה רווחתיהן שלא ימותו ויטמא. הי"א הגביה המלאך את המשקוף כדי שיצאו שניהם בין כתפיו תלוין לעיני הכל. הי"ב כשיצא עמדו בני שבטו לפגוע בו ירד המלאך ונגף בהם. כשראה פנחס שמבקש לבלותן חבטן בקרקע ועמד והתפלל וסלקו. הה"ד (סג' טז) ויעמד פנחס ויפלל שהוא עושה את הדין שנא' (שם טז) ונתן בפלילים וגו'. כתיב ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אקף ללמדך בכל שעה שנפולים נמנים. משל לזאב שנפל על הצאן אמר בעל הצאן לדועה חשוב כמה חסרו. לתוריעך כמה הונות מרחקת שזה יהיד ועל ידו נפלו כ"ד אלק מישראל וז"ה (מש' טז) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה וגו'. משל למלך שהיה עובר וסיעה של נערים עומדים וקלל אחד מהן

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

כח ט' ולפי שנתעצל. כלמת סעסע כדי שיטול. כל עמין זה ריש פ' תרומה: והוא עומד. פנחס שברו אף שלא יאמרו מה' משע עטס בדין ל' קושיא ורפו ידיו כלן: נושאין ונותנין כו'. ולקח פנחו לוקח כניט פטור לקח ולא ידע (טז): העדה בכל מקום פי' סנהדרין: שיני ברזל להס הברזל של ראש הרומח: והניחיהו בחיקו

גם. והכי מוכח ביומטלמי דפרק תלק: סיג לעשות דרכי הסתוהו: שאלמלא כן. גל המדרש לפרש לנו אף הדין לעגמו לומר אף מי אעשה דרכי: ועשה לו הקב"ה י"ב נסים: פתם המלאך פיהם נכסי: הנוקדנין המדקדקין ומעטעטין שלא דברו לודך עיין ערך נקדו ציר' דפרק תלק גם נוקדטין: אף הוא נכנס כו'. ובהו הוה נראה שזמרי שקדס לו לפנחס לא גמר דרכיו עדיין: לראות הלמד פתוחה כמו להראות לחכמים: שרא יטמא. כלומר שלא לכתב ויטקף אותו: וסלקו נכסי. ור"ל סלק הדבר או המלאך הסממית: סיג ויעמוד פנחס יסלל ד"ס ויפלל שהוא כו' וקלל ח' מהס את המלך נכסי: בא תושב אחד נכסי: משפוח

מהן את המלך. נתמלא המלך עליהם חמה. בא תושב אחד שהיה בנייהם ונתן משטר אחד לאותו שקילל את המלך מיד שככה חמתו של מלך. כך מי גרם להקב"ה שתשיב חמתו ולא נתכלו כל ישראל הוי אומר זה פנחס. לקיים מה שנא' ואיש חכם יכפרנה. אמר הקב"ה בעוה"ז ע"י פרתון הם נמנים אבל לע"ל (סג' טז) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. כמחרה אכ"ר:

סדר פנחס

פרשה כא (א) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אמר

הקב"ה בדין הוא שיטור שכרו. לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום גדול השלום שנתן לפנחס שאין העולם מתנהג אלא בשלום. והתורה כולה שלום שנא' (מש' ג) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ואם בא אדם מן הדרך שואלין אותו שלום. וכן שהרית שואלין לו שלום. ובאמש כך שואלין בשלום. וקורין שמע ישראל וחותמין פורס מוכת שלום על עמו. התפלה חותמין בשלום. בברכת כהנים חותמין בשלום. א"ר שמעון בן הלפתא אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום שנא' (סג' טז) עוז לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום: (ב) וידבר משה אל י"י יפקוד י"י וגו'. הלכה אם ראה הרבה אוכלוסין של בני אדם אומר בא"י אלהינו מקד העולם חכם הרוים. כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה כך אין דעתן שוין זה לזה. אלא כאו"א יש לו דעה בפני עצמו. ובה"א (סג' טז) לעשות לרוח משקל לרוחות של כל בריה ובריה. תדע לך שהוא כן שכן משה מבקש מן הקב"ה בשעת מיתה אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתן של כאו"א ואין דעתן של בניך דומין זה לזה וכשנאני מסתלק מהן בבקשה ממך מנה עליהם מנהיג שיהא סובלם לאחד ואחד לפי דעתו שנא' יפקד י"י אלהי הרוח אינו אומר אלא הרוחות: (ג) וז"ה (שם טז) האותיות שאונוי על בני ועל פועל ידי תצוני. משל למח"ד למלך שנשא אישה והיה לה שושבין בכ"ז שהמלך טועם על אשתו השושבין מפיים ומתרצה המלך לאשתו. בא השושבין למות התחיל מבקש מן המלך בבקשה ממך תן דעתך על אשתך. א"ל המלך אם אתה מצוני על אשתך צוה את אשתך עלי שתהא והיורה בכבודי. ככיכול כך א"ל הקב"ה עד שאתה מצוני עליהם יפקד י"י. צוה אותם שיהיו זריזין בכבודי. מה כתיב (מדרג טז) צו את בני ישראל את קרבני לחמי. תחלה הסדיר להן הקרבנות: (ד) מה ראה הקב"ה ליחס פנחס אחר מעשה זה. שבשעה שנדקר זמרי בן סלוא אמרו חכמים ג' שמות יש לו לזמרי זמרי בן סלוא. ושאלו בן כנענית. ושלומיאל בן צורישידי. זמרי

מתנות כהונה

דן ומשפט וגל' שוטט ומושל: נתכלו ל' כליון: ע"י סמחון כו'. מהס ועשום על סמחום ומתוך כך קול מונה לוחם אח"כ לידע מיין הטמאים נכסיים: גדול הפלוס כו' עיין טוב דרכם ממעלת הפלוס כו'. נאס: יפקוד ס' כו'. כ"ז עד מה ראה כו' פיך לקמן:

זמרי שנעשה על אותה מדינית כביצה המוורת . בן סלוא בן שסילא ען משפחתו . שאול שהשאל עצמו לעבירה . בן הכנענית שעשה מעשה כנען . ומה שמו שלומיאל . את מוצא בשעה שנדקך זמרי עמדו השכמים עזו ואמרו ראייתם בן פוטיאל זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז הת נשיא מישראל . לפיכך בא הכתוב ליחסו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן . לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום שעדיין הוא קיים וכח"א (מלאכי ב) בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא . והיתה לו ולזרעו אחריו וגו' ויכפר וכי קרבן הקריב שנא' בו כפרה אלא ללמדך שכל השופך דמן שד רשעים כאילו הקריב קרבן . ושם איש ישראל המוכה אשר הכה את המדינית כשם שהקב"ה מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמן בעולם כך מתעסק בננותן של רשעים לפרסמן בעולם . פנחס פירסמו לשבח וזמרי לננאי . עריהם נאמר (מש"י) זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב . נשיא בית אב לשמעוני שכל הפונם את עצמו פונם את משפחתו עמו . זמרי בן סלוא וגו' הכתוב מתמה עליו (קבל"י) פורץ גדר ישכנו נחש . אביו קנא על הזנות תחלה (מלאכי ג) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו' . וזה פרץ גדר שגדר אביו . ושם האשה המוכה ראש אומות בית אב וגו' להודיעך עד היכן נתנו המדינין עצמן שבת מלך הפקידו שנא' ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' צור גדול מכולם מלך הוא והפקיד את בתו מי לא הוה מפקיר . ולפי שבוזה את עצמו ופירסם את בתו בקלון גרעו הכתוב וכתבו שלישי אבל הוא מלך שבכולם ראש אומו' בית אב במדין הוא (ח) ציור את המדינים . למה כי צוררים הם לכם מיכן אמרו חכמים בא להורג השכם להרגו . ר"ש אומר מנין שהמהמיו את האדם יותר מן החורגו . שהחורגו חורגו בעה"ז ויש לו חלק לעה"ב . והמהמיו חורגו בעה"ז ובעה"ב . שתי אומות קדמו את ישראל בחרב ושתיים בעבירה . המצרים ואדומים קדמו בחרב (שמות טו) אמר אויב ארדוף אשינ אריק חרבי . (גמדני ב) ויאמר אליו אדם לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך . וכי בעבירה מואבים ועמונים . על אלה שקדמו בחרב כתיב (דניס ג) לא תתעב אדומי לא תתעב מצרי . אבל אלז שקדמו בעבירה להחמיו את ישראל (ס) לא יבא עמוני ומואבי גם דוד עשירי עד עולם : (ו) צרור את המדינים . אע"פ שכתבתי (דניס ב) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום . לאלו לא תעשו כן לא תדרוש שלומם וטובתם . את מוצא במי שבא

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

אבל אלז כ" . וזה דכתיב אשר לא קדמו בלחם שסילא סכציה והגדיל עונם כמו המסולחס שפי' הסרוממים והנפסוס וכן פי' הערוך : דכ"א אבי אמו . יתנו שאלעזר לקח לו מנחת יתרו : נשיא יתח' שכם בן פירס' : שעדיין הוא קיים לסיק הוי' קטיע קרי בים שלם . לו י"ל מדכתיב הכה שלום והקם כתיב החיים והשלום ובמלמד החיים להרמ"ס מלאכי ו"ל ואמרו במדרש כי שכבאו עליו להרגו סרחה נשמתו מפחדם ונשאר כחם והטוחו ונפסות כדכ וחיטוהו סרו עדיין משופסות סס הכניטו כדכ"ל והחזירו לו נפשו כשודו סס וחסו ואחר סיפס נשמתו הרי קבל דיו מנזירת אדם וע"כ סיס לאוי שלא ימות עד עכ"ל : ה"ז לפרסם בעולם . קי מתעסק בננותן כל רשעים לפרסמם בעולם פנחס כ" : ה"ז זכרי בן סלוא וגו' הכתוב כ" : ה"ז ראש אומות בית אב וגו' : ה"ז המדינינין עצמן שבת מלך הפקידו שנא' וזה וגו' : והפקידו נכ"ס' : והמהמיו ארטו נכ"ס' : עמוני כ" : מ' 14

שבא עמם במדת רהמים לסוף בא לידי בויזן ומלחמות (וצרות) . ואיזה זה דוד (פי' י) ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש . א"ל הקב"ה אתה תעבור על דברי אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובתם ואתה עושה עמם נכ"ס (קבל"י) אל תהי צדיק הרבה . שלא יהא אדם מוותר על התורה וזה שולח לנהם בני עמון ולעשות עמו חסד . סוף בא לידי בויזן (פי' י) ויקח חנון את עבדו דוד ויגלה את חצי זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם וישלחם . ובא לידי מלחמה עם ארם נהרים ומלכי צובה ומלכי מעכה ועם בני עמון ד' אומות וכתיב (ס) וירא יואב כי היה אליו פני המלחמה וגו' . מי גרם לדוד כך שבקש לעשות טובה עם מי שאמר הקב"ה לא תדרוש שלומם לכך כתיב צרור את וגו' : (ז) ד"א צרור את המדינים . לפי שכתבתי (דניס ב) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה . לאלו לא תעשו כן אלא חבלו אילנותיהן . וכן את בוצא בשעה שחלך יורם מלך ישראל להלחם במואב (פי' ג) ויסבו דרך שבעת ימים ולא היה מים למחנה ורבהמה התחילו בוכים ויאמר מלך ישראל אהה כי קרא ה' לשלשת המלכים האלה לתת אותם ביד מואב . השיבו יהושפט האין פה נביא לה' ונדרשה את ה' מאותו . ויען אחד מעבדי מלך ישראל ויאמר פה אלישע בן שפט אשר יצק מים ע"י אליהו להודיע רשעו של יורם שלא היה מודה בו ולא הודה בו אלא יהושפט ויאמר יהושפט יש אותו דבר ה' וירדו אליו מלך ישראל ויהושפט למה לא נאמר כאן ביהושפט מלך להודיעך ענותנותו של אותו צדיק שלא רצה לירד לפני הנביא בכנני מלכות אלא בחבר הדיוט . וי"א מפני שנגזרה גזירה שיהרג עם אחאב היה הכתוב מונה לבנו מאותה שעה לפיכך לא נכתב מלך . ובשכר שירדו לפני הנביא זכו לראות כל הנסמים . כשראה אותם אלישע אמר למלך ישראל (ס) מה לי ולך אך אל נביאי אביך ואל נביאי אמך . שלא שאל בו מימיו . התהיל מתהנן לפניו ויאמר מלך ישראל אהה כי קרא ה' לשלשת המלכים האלה לתת אותם ביד מואב (פי' ג) ויאמר אלישע הו' ה' צבאות אשר עמדת לפני כי לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט איך ואם אראך ועתה קחו לי מנגן וגו' (ס) כי כה אמר ה' לא תראו רוח ולא תראו נשם והנחל ההוא ימלא מים ושתייתם אתם ומקניכם . ונתן לכם מים מה שתותיו צריכין ועוד א"ל ליתן המואבים בידכם והכיתם כל עיר מבצר וכל עץ טוב תפילו וכל מעייני מים תסתמו . אמרו לו התורה אמרה לא תשחית את עצה ואתה אומר כן . א"ל על כל האומות צוה דבר זה וזו קלה ובוויה היא שנא' (ס) ונקל זאת בעיני ה' ונתן את מואב בידכם . שנא' (דניס ג) לא תדרוש שלומם וטובתם אלו אילנות טובות לכך

מתנות כהונה

כ" . כדכר פעור : מוותר לפסות מדעתו יתח' ממה שזוהו סוכס : וכתיב וכל יואב נכ"ס' : פני המלחמה וגו' נכ"ס' : ה"ז מי גרם לדוד כך שבקס וס' : צרור סס וגו' נכ"ס' : תצור על עיר נכ"ס' : ה"ז מונה לבנו מלחמה שעה . ופי' מונה המלכות לבנו יואבס מלחמה שפס שהרי סוס רלוי ליהרג עם אחאב מלך ישראל אך שזכות הספלה סהספול כחותה שעה סנה' ויעק יוספטס (מלסס א כ"ב) סלס לו סכפס סיס וע"ס כהרד"ק ובמלסס כ' ב' ונ' ח' : כל הנסס . סכסכו סס : ה"ז נכ"סו סלל בו מימו ססמל כ" עד כיד מואב וסחל סלישע ס' : א"ן

לכך נאמר צדור את המדינים וגו' (ה) ויהי אחרי המנפה וגו' שאו וגו'
 כ"מ שגופליו חזקו למנון. משל לואב שנכנס לתוך הצאן הורד בעל
 הצאן למנותו כמה חסרו ד"א למה מנה אותן משל לרועה שמסר לו בעה"ס
 צאנו ככנין השלים הרועה שמירתו כשמהוירן צריך למנותו. כשיצאו ישראל
 ממצרים מסרן למשה במנין דכתיב (במדבר ה) וידבר ה' אל משה במדבר סיני
 שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' (שמות יב) ויסעו בני ישראל מרעמסס
 סכתה כשש מאות אלף רגלי. הרי קבלן במצרים במנין. בא ליפטר מן
 העולם בערבות מואב החוירים במנין: (ט) לאלה תחלק הארץ. ומי הם
 לעומדים בערבות מואב והלא ליוצאי מצרים נתחלק הארץ דכתיב (שמות י)
 ונתתי אותה לכם מורשה. ומפני מה לא חלקה להם. לפי שצפוי היה לפני
 הקב"ה שסוף עתידין משפחות לכלות מהן ומי הן אלו שכתובות למען
 (ס) ובני שמעון ימואל וימין ואהר ויכין וצחר ושאלו בן הכנענית הרי ו'
 כשאתה קורא לגמאל משפחת הנמואל אין שם אהר. וכן בכנימין בני
 בנימין בלע ובכר וגו' הרי י'. וכשבא אתה למנותן לבלע משפחת הכלעני
 וגו' חסרו ה' מן הבנים הרי ו' משפחות על הונות בעצת בלעם. אין זנות
 שאינה עושה את שלה. לכך אמר הקב"ה מה אני מחלק את הארץ לבני
 אדם העתידים למות. כיון שבאו לערבות מואב ועמדו על בוריים א"ל
 הקב"ה לאלה תחלק הארץ: (י) זש"ה (משלי יב) מדינים ישבית הגורל.
 לפי שכתב סימן כל שבט ושבט מיעקב (בראשית ט) וכולן לחוף ימים ישכן
 יששכר חמור גרם רובין בין המשפטים מאשר שמנה להמו אין לך רשות
 לחלק אלא ע"פ הגורל. ומעשה נסים היה בגורל. אלעזר בן אהרן מלוכש
 אורים ותומים וקלפי הגורל לפני יהושע שנא' (יהושע י) ויריתי לכם גורל
 פה לפני ה'. ועד שלא יעלה הגורל אלעזר אומר ברוה"ק גורל שבט פלוני
 עולה שימואל במקום פלוני ויהושע פושט ידו ועולה שנא' (שם ט) אלה
 הנחלות אשר נחלו אלעזר הבהן ויהושע בן נון. וזו היתה יתירה שהיה
 הגורל צווה בשעת עלייתו אני גורל פלוני השבט עליתי לו במקום פלוני.
 ומנין שהיה הגורל מדבר דכתיב על פי הגורל: (יא) ותקרבנה בנות
 צלפחד. אותו הדור היו הנשים נודרות מה שאנשים פורצים שכן את
 מוצא שאמר לחן אהרן (שמות לג) פרקו נומי הוהב אשר באוני נשים. ולא
 רצו הנשים ומיחו בבעליהן שנא' ויתפרקו כל העם את נומי הוהב וגו'.
 והנשים לא נשתתפו עמון במעשה העגל. וכן במרגלים שהוציאו דבה (במדבר
 י) וישובו וילינו עליו את כל העדה. ועליהם נגזרה נזירה שאמרו לא נוכל
 לעלות. אבל הנשים לא היו עמהם בעצה שכתוב למעלה מן הפרשה (ס)
 כי אמר ה' להם מות ימותו במדבר ולא נותר מהם איש כי אם כלב
 בן יפנה. איש ולא אשה. על מה שלא רצו ליכנס לארץ. אבל הנשים

מתנות כהונה

אין שם אחד גר' על הזנות. כלו' שסמכנו על הזנות: אין שאינה כו'. הן זנות שאינה
 עושה מה שעליה כלו' שאינה עושה נגף: רפי פל' סו' כו'. ולכן היתה קנאה בעיניה שזה
 חסד בחלקו של זה והגורל ה' משקט אותם והשפ"ס עלה הגורל כפי חלוקת יעקב לטוב וכדמפרש
 ואזיל: ויתפרקו משמע לסבה מכרחת מל' והשפעלו או ר"ל מדכתיב אשר בחושים ולא כתיב
 צאניוהו כחמר חמר אהרן בלתי נטיכס מכאן שמיחו: על מה. לא נשאר מהם איש: שלפי

קרב

קרכו לבקש נחלה בארץ לכך נכתבה פרשה זו סמוך למיתת דוד המדבר
 שמשם פרצו האנשים ונדרו הנשים. ד"א ותקרבנה בנות צלפחד וגו'
 גדולה לחן וגדולה לאביהן. גדולה למכיר וגדולה ליוסף שכן יצאו ממנו
 נשים חכמות וצדקניות. מה חכמתן שלפי שעה דברו שהיה משה עוסק
 בפ' נחלות לאלה תחלק הארץ. אמרו לו אם כבן אנו נירש כבן ואם לא
 תתיבם אמנו. מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה'. צדקניות היו שלא
 נישאו אלא להגון להם ולמה זמנן הקב"ה למישה באחרונה שלא יראה משה
 עצמו שפירש מן האשה מ' שנה הודיעו הקב"ה באלו לומר הרי הנשים
 שלא נצטוו לא נישאו אלא להגון להם: (יב) וכתיב ויקרב משה את
 משפטן. י"א שהפליא מן משה שיש צדיקים שנתנאו כדבר מצוה והתיש
 הקב"ה את כחן את מוצא שאמר דוד (תנ"י קט) זמירות היו לי הקיך
 לומר שקלות ורגילות כזמירות א"ל הקב"ה חייך שמופך למעות כדבר
 שהתינוקות קורין. כשהעלה את הארון פעה ונתנו על העגלה שנא' (ש)
 וירכיבו את ארון האלהים על עגלה חדשה תלה הארון עצמו באויר
 ונשמטו הפרות מתחתיו קרב עזא לסמכו (ס) ויכהו שם האלהים על השל
 מפני ששגנת תלמוד עולה ודון. ויחר לודד על אשר פרץ ה' פרץ בעזא.
 א"ל הקב"ה ולא למדת זמירות היו לי הקיך. ולא למדת (במדבר ז) ולכני קחת
 לא נתן כי עבדת הקדש עליהם ככתף ישאו. התחיל תוהא (היא טו) פרץ
 ה' אלהים בנו כי לא דרשנוהו כמשפט. וכן משה מפני שאמר (דברים ה)
 והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו. התיש כחו. משל לשלחני
 שאמר לתלמידו איש יבואו לך סלעים לפרוט פרוט ואם תבא מרגליות
 הביאה אלי. באת אצלו חוליא אחת של זכוכיות חוליות אצל רבו הלך
 רבו להראותה לאחר. אף כך משה אמר הדבר אשר יקשה מכם וגו'.
 באו בנות צלפחד והפליא ממנו ויקרב משה את משפטן לפני ה'. כן
 בנות צלפחד דוכרות כך הוא הדין אמר לו הקב"ה ולא אמרת הדבר אשר
 יקשה מכם וגו'. הדין שאין אתה יודע הנשים דנין אותן: (יג) ד"א ויקרב
 משה וגו'. ריש לקיש אמר יודע היה משה רבינו את הדין הזה אלא
 באו לפני שרי עשרות תחלה אמרו דין של נחלות הוא ואין זה שלנו אלא
 של גדולים ממנו. באו אצל שרי חמשים ראו שכבדו אותן שרי עשרות.
 אמרו שרי חמשים אף אנו יש שם גדולים ממנו. וכן לשרי מאות. וכן
 לשרי אלפים. וכן לנשיאים. השיבו להם כולם בענין הזה שלא רצו לפתוח
 בה לפני מי שגדול מהם. הלכו לפני אלעזר אמר להם הרי משה רבינו.

מיתנת כהונה

שם דברו נרס': שלפי שם כו'. בשעה
 ובעת הדין דברו שמהם ה' עוסק בפ' נחלותו וכו'
 מאלו קעין וכדמפרש ואזיל: ויא' אס לא
 משפט זרע מתייבס כו': באחרונה לסוף
 מ' שנה: שלא יראה משה. ויתגלה ע"ז שנה נצטוו על פניה ורבי: שהפליא העלים כד"ל
 כי יפליא: תלה הקב"ה את הארון באויר או הארון מלה את עצמו: שגנת תלמוד. שלא היה
 לו לקחו על העגלה ש"ל ולבני קהם לא נתן בכסף יבאו ועיין כ"ל לשל כ"ל מדבר רבה ס"ד:
 השל מנגה: ה"ג וכן משה מפני שאמר כו': התיש הקב"ה כחו כמה שהעלי ממנו ומפני
 נטת אלפחד: חוליא א' של זכוכיות. שהמטקות שוחקין זו מפני שאינה חסוכה כלום ואולי
 טעל

כאו ארו ואלו לפני משה. ראה משה שכל אחד ואחד כבר את מי שנדול ממנו. אמר אם אומר להם את הדין אמול את הגדולה אמר להם אף אני יש גדול ממני לפיכך ויקרב משה את משפטן וגו'. השיבו הקב"ה בן בנות צלפחד דיבורת שהודיה הקב"ה לדבורן. נתן לתן להם תן להם מטלמלין ובכורת אב בנכסי חפר. נטלו ג' הלקים חלק אביהם שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר שחיה בכור ונטל שני הלקים. ד"א נתן לתן להם שנטלו בעבר הירדן וקרבו לפני יהושע ואלעזר בארץ כנען שנא' (יחזק' ט) ותקרבה לפני אלעזר הכהן ולפני יהושע ולפני הנשיאים לאמר ה' צוה ביד משה וגו'. ואף יעקב אבינו ראה שנוטלות מיכן (כנלשים מט) בנות צעדה עלי שור זה הירדן שנעשה למשה בחומה שלא יבנם לארץ. ואמר ליוסף בנותיך נוטלות כאן וכאן. והעברת את נחלת אביהן להן נאמר בירושת הבן ונתתם וכבת והעברתם שהבת מעברת נחלה מן שבט לשבט. והיתה לבני ישראל לחקת משפט שהנחלות יוצאות בדייבין (יד) ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה הר נבי. מה ראה לומר אחר פרשת נחלות אלא ששמע משה רבינו נתן לתן להם סבר שנתרצה לו הקב"ה אמר הריני מנחיל את ישראל א"ל הקב"ה נזירתי במקומה עומדת עלה אל הר העברים וגו'. כאשר נאסף אהרן אחיך אין את יפה מאחיד: (טז) וידבר משה אל ה' לאמר יפקד ה' אלהי הרחות. כל מי שמבקש צרכי צבור באילו כא בזרוע. יפקד ה' מה ראה לברקש הרבר הזה אחר סדר נחלות אלא כיון שירשו בנות צלפחד אביהן אמר בשני הרי השעה שאתבע בה צרכי. אם הבנות יורשות בדין הוא שירשו בנה את כבודי. א"ל הקב"ה (משלי ט) נוצר תאנה יאכל פריה. בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה. יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות הואיל והוא שרתך בכל כחו כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שברו. קח לך את יהושע בן נון רקיים מה שנא' נוצר תאנה יאכל פריה: (טז) ד"א יפקד ה'. משל למלך שראה אשה אחת יתומה ביקש ליטול אותה לו לאשה. שלא לתובעה אמרה איני כדאי להנשא למלך. שלא לתובעה ז' פעמים ולא היתה מבקשת. לסוף נהשאת לו. לאחר זמן כעס עליה המלך וביקש לנרשה. אמרה אני לא בקשתי להנשא לך אתה בקשת אותי. הואיל וכך נורת לנרשני וליטול אחרת אל תעשה דו כשם שעשית לי. כך הקב"ה א"ר שמואל בר נחמני ז' ימים היה מפתחו הקב"ה שילך בשליחותו והיה אומר דו (שמש ז) שלח נא ביד תשלח. לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום וגו' הרי ז' ימים לאחר זמן פייסו הקב"ה

מתנות כהונה

ש"ל זכית: ה"צ אומר כו' ובכרות כו'. חלק כבודו: ה"צ ג' חלקים חלק חכיס כו': ה"צ שנוטלות מכהן ומכהן: בגות נעדה כו'. עין כח"ל ולשל: משבט לשבט. כהנשאת משבט אחר הבעל יורש חוקה וקני הנחלה שזכרת משבט לשבט בעלם וחיסוב טענה נחלה לא היה אלא לחותו דור בלבד: בדייבין מדכחיב משפט: בזרוע בחזקת שטי משא אחר להקדיש יפקד לשון לוויו: שרתך שרם אחר: ה"צ ולא היתה מבקש לסוף נהשאת עי': שבעת ימים היה כו'. עיין כפי' רש"י כפי' שמוט ולשל בשמות רבה: אתה חתמה. פלחתי

חקב"ה והלך בשליחותו ועשה כל אותן הנסים על ידו. בסוף אמר לו לא תביאו. א"ל משה רבש"ע אני לא בקשתי להקדך. וכה"א (יחזק' ג) אתה החלות להראות את עבדך וגו' הואיל וכך נורת עלי אותם שיכנס אל תעשה דו כדרך שעשית לי. אלא אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם. א"ל הקב"ה קח לך את יהושע בן נון. ועשה משה כמוב עין שנא' (משלי כג) טוב עין הוא יברך. משל למלך שאמר לבן ביתו תן לפלוגי סאה של חטים הלך ונתן לו סאתים א"ל הרי סאה משל מלך וסאה משלי. כך אמר הקב"ה למשת ופמפת את ירך עליו יד אחת. מה עשה ויסמך את ידיו ויצוהו. לקיים מה שנא' טוב עין הוא יברך. לפיכך (טס ט) נוצר תאנה יאכל פריה. למה נמשלה תורה בתאנה שרוב האילנות היות והנפן והתמרה נלקטין כאחד והתאנה נלקטת מעט מעט. כך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנתים. איש אשר רוחו כו לפי שאמרת אלהי הרחות שאתה מכיר רוח כל אור"א מכל בריה תמנה אדם שידע להלך עם כל אור"א מהם לפי דעתו. וסמכת את ירך עליו כמדליק נר מנר. ונתת מהודך כמערה מכלי לכלי. ומה שאמרת (נמדנ ט) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר. הכבוד אינו זו מבית אביך שאף יהושע שעומד תהתיך לפני אלעזר הכהן יעמד: (יד) את קרבני לחמי לאשי. א"ל הקב"ה למשה אמור להם לישראל לא שאני צריך לקרבנות. כל העולם כולו שלי הוא. הכהמה שאתה מקריב אני בראתי אותה. וכה"א (מלטי ט) אם ארעב לא אומר לך. אין לפני אכילה ושתייה. א"ר סימון י"ג מדות רחמים כתוב בי שנ' (שמש ט) ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' וגו'. ויש רחמן מופר מוונותיו לאבורי. הוי אם ארעב לא אומר לך. א"ר יהודה בר סימון אמר הקב"ה עשרה בהמות מחרות מסרתי לך. ג' הן ברשותך וז' אינן ברשותך. ולא המרתה עליך שתהא מחזור בהדים להביא קרבן מאלו שאינן ברשותך. לא אמרתי אלא מהנדלים על אבוסך. הוי אם ארעב לא אומר לך. א"ר יצחק כתיב (נמדנ כח) את קרבני לחמי. ובי יש לפני אכילה ושתייה למוד ממלאכי השרת (מלטי קד) משרתיו אש לוחם. מהיכן ניוונין. ד' יודן א"ר יצחק מזיו שכונה הם ניוונין שנא' (משלי טז) באור פני מלך היום. ארשב"ל כתיב (נמדנ כח) עולת תמיד העשויה בדר סיני א"ת שיש לפני אכילה ושתייה למוד ממשה ראה מה כתיב בו (שמש לה) ויהי שם עם ה' ארבעים ום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' אילו היה לפני אכילה ושתייה היה אוכל ושותה. הוי אם ארעב לא אומר לך. א"ר חייא בר אבא בריותי אינן צריכות לבריותי. מימדך שמעת שאומרים השקן נא את הנפן הזאת

מתנות כהונה

מלחתי לפרעה למנות אותי מלך על ישראל: ועמו מעט. שכן מהתלמין מעט היום ומעט ימים: שאתה מכיר כו'. ל' זה אמרת לי: לא תסב וכו'. כלי' שנקשת שלא יעבור מממלה משבטך ונימנול דקרא נקט: ויקרא ה' וגו' נכחי: ויש רחמן כו'. בחמים: אבדורי זה האדם: ג' הן כרשותך. מול כשכ ועו' שבעה חין כו'. לול וגו' ויחמו וגו': י"ד ממשה. שעכב מ' יום כהר כתיב בלא אכילה ושתייה: היה אוכל וסופס. מלחתי שם

חופתו נכזית ממנו. נגנה שזיוו מבחיק מסוף העולם ועד סופו. לכך כתיב (ויג' ו) הן אל ישגיב בכחו. כשבקש מהם לא בקש אלא לפי כחן (שמות יג) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית דך כתיב למאור להעלות נר תמיד. וכשהאיר להם לפי כחו (ע' י) וי"י הולך לפניהם יומם וגו'. ולע"ל (שע"ס ט) קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרה [גו'] ועליך יורת ה' וכבודו עליך יראה. (ע"ג) והלכו נזים לאורך ומלכים לנגה זרה. וכתיב (ע"ג) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים הוי הן אל ישגיב בכחו. כשבקש מהם לא בקש מהם אלא לפי כחן כד"א (שמות יג) ראשית בכורי אדמתך וגו'. וכשנותן להם לפי כחו (ויקרא יג) ועל הנחל יעלה על שפתי מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פרוי דחדשו יבכר. מהו לחדשו יבכר. שכל אילן מחדש בכורים אחרים כל חדש וחדש. לא בכבורי חדש זה בכבורי חדש זה. כשבקש לא בקש אלא לפי כחן (ויקרא יג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. ונותן להן לפי כחו (שע"ס ט"א) אתן במדבר ארז שמה והרם ועץ שמן (ע"ג) תחת הנעצוץ יערה ברוש: (כ"א) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. זש"ה (ע"ג) יספת לגוי ה'. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבון העולם הוספת שלוח לדור המבור שמא הקריבו פר אחד ואיל אחד. לא דיין שלא כבודך אלא אמרו (נב"ל ט"ז) הבה נבנה לנו עיר. וכן לסדומים וכן לפרעה וכן לסנחריב וכן לנבוכדנצר שמא הקריבו אחד מהם פר אחד ואיל אחד לא דיין שלא הקריבו אלא הבעיסך. ולמי נאה להוסיף שלוח וכבוד לישראל שנא' יספת לגוי ה'. ואין גוי אלא ישראל (ע"ג ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע עליך ליתן לנו את המועדים ועלינו להיות מקריבים לפניך קרבנות כראוי. נכבדת נתת לנו ראשי הדשים ואנו מקריבים לפניך שנא' (נמדנ' כח) ובראשי הדשיכם וגו'. בפסח הקרבנו לך ר"ה הקרבנו לך יום הכיפורים הקרבנו לך וכן בהג אפי" מועד אחד לא במלגו. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה עליך להוסיף לנו מועדות ועלינו להיות מקריבים לפניך ומכבדין אותך (שע"ס ט) יספת לנו נכבדת רחקת כל קצוי ארץ. א"ל הקב"ה הייכם איני מהזיר ימים טובים מכם אלא אני מוסיף לכם מועדות שתשמחו בהם שנא' ביום השמיני עצרת: (כ"ב) ביום השמיני עצרת. זש"ה (תה"ל ק"ג) תחת אהבתי ישמננו ואני תפלה. את מוציא כחני ישראל מקריבין לפניך ע' פרים על ע' אומות. אמרו ישראל רבון העולמים הרי אנו מקריבין עליהם ע' פרים והיו צדיבין לאהוב אותנו והם תחת אהבתי ישמננו. לפיכך א"ל הקב"ה עבשו הקריבו על עצמכם ביום השמיני עצרת תהיה לכם. והקרבנתם עולה אישה ריה ניהוח לה' פר בן בקר אחד איל אחד משל למלך שעשה סעודה שבעה ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה בז' ימי המשתה. כיון שעברו ז' ימי המשתה אמר לאוהבו כבר יצאנו יחינו מכל בני המדינה נלגלג אנו ואתה כמה שתמצא לישראל בשור או של דג או ירק. כך אמר הקב"ה לישראל

מתנות כהונה

וכן קול נב"כ וכו' עשן דכחו כחוסה: כשבקש מהם לא בקש נכחי' וכן למטה כסמוך: ס"ג לא ככורי הדש זה ככורי הדש זה: יצאנו יחינו נכחי': פורת כלל יום. פרי סמג' סו מקריבים 11

לישראל (נמדנ' ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. נלגלג כמה שאתם מוצאים בפר אחד ואיל אחד: (כ"ג) ביום השמיני מה ראה להיות פורת כל יום למדך התורה דרך ארץ מן הקרבנות שאם ילך לאכסניא וקבלו חבירו יום ראשון מקבלו יפה ומאכילו עופות. בב' מאכילו בשר. בג' מאכילו דגים. בד' מאכילו ירק. כך פורת והולך עד שמאכילו קטנית. תהיה לכם מהו תהיה לכם. אמר להם המועדים נאים לכם. שאל גוי אחד את ר"ע א"ל למה אתם עושים מועדות לא כך אמר לכם הקב"ה (שע"ס ה) הדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי. אמר לו ר"ע אילו אמר הדשי ומועדי שנאה נפשי היית אומר לא אמר אלא הדשיכם ומועדיכם בשביל אותן מועדות שעשה ירבעם שנא' (מ"א י) ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום לחדש כחג אשר ביהודה (ע"ג) ויעל על המזבח אשר עשה כבית אל בחדש אשר בדא מלכו ויעש חג לבני ישראל ויעל על המזבח להקטיר. אבל המועדות האלו אינן בטלים לעולם ולא החדשים. למה שהן להקב"ה שנא' (ויקרא כג) אלה מועדי ה'. וכן אלה הם מועדי. וכן (ע"ג) וידבר משה את מועדי ה'. ולכך אין עתידים ליכבול ועליהם נאמר (תה"ל ק"א) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר:

סדר ממות

פרשה כב (א) וידבר משה אל ראשי הממות. איש כי ידור

נדר לי"י. ה"ה"ד (ינ"ט ט) ונשבעת חי י"י באמת במשפט ובצדקה. א"ל הקב"ה לישראל לא תהיו סבורים שהותר לכם להשביע בשמי. אפי' באמת אין אתה רשאי להשבע בשמי אא"כ יהיה כך כל המדות האלו (ינ"ט י) את י"י אלהיך תירא. שתהא כאותן שנקראו יראי אלהים אברהם איוב ויוסף. אברהם דכתיב (נב"ל ט"ג) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה. איוב דכתיב (וינ"ח) איש תם וישר ירא אלהים. יוסף דכתיב (נב"ל ט"ז) את האלהים אני ירא. הוי את י"י אלהיך תירא. ואותו תעבוד אם אתה מפנה עצמך לתורה ולעמוק מצות ואין לך עבודה אחרת לכך נאמר (ינ"ט י) ואותו תעבד. ובו תדבק וכי יכול אדם לידבק בשכינה. והוא כבר נאמר (ע"ג ז) כי י"י אלהיך אש אוכלה הוא. אלא לומר לך כל המשיא בתו לתלמיד שקורא ושונה ועושה פרקמטיא ומנהגו מנכסיו. זהו שנא' עליו ובו תדבק. אם יש כך כל המדות האלו אתה רשאי להשבע. ואם לאו אין אתה רשאי להשבע. מעשה בינאי המלך שהיו לו שני אלפים עיירות וכולם נחרבו על שבעת אמת. כיצד אומר אדם לחבירו בשבועה שאני הולך ואוכל כך וכך במקום פלוני ואשתה כך וכך במקום פלוני. והיו הולכין ומקיימין שבועתן ונחרבו. מה הנשבע באמת כך. הנשבע על השקר עאכ"ו: (ב) נקם נקמת

מתנות כהונה

מקריבים בכל יום ח' פחות מצום שלפניו: ה"ג מהו חסיה לכם חמור להם המועדים נח"ס לכם ועיין בילקוט: שעש"ה ירבעם. מדעה עלמו חסו מועדיכם שסם ממלכס ומדעה עלמיכס לכל חלו נחמו כסם מועדי ה'. וגם כלש הדש ככלל מועד כמו שסמוכ בלורה חייס כסם סרמנ"ץ (מ"ז ה"ד) M. R. T. IV. 15

נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך. רבי יהודה אומר אילו היה רוצה משה להיות כמה שנים היה חי. שא"ל הקב"ה נקם אחר תאסף תלה הכתוב מיתתו במדין. אלא להודיעך שבהו של משה. אמר בשביל שאחיה יעקב נקמת ישראל. מיד (נמדנר נ) וידבר משה אל העם לאמור ההלצו מאתכם אנשים לצבא. אנשים צדיקים ולהין (שמוס י) בחר לנו אנשים. וכן (אויגז) בנפול תרדמה על אנשים. לתת נקמת י"י במדין הקב"ה אמר נקמת בני ישראל ומשה אמר נקמת י"י במדין. אמר הקב"ה להם אינו אלא דיקו שלכם שגרמו לי להויק אתכם. אמר משה רבון העולמים אם היינו ערלים או עובדי ע"ו או כופרי מצות לא היו שונאין אותנו ואינן רודפין אתרינו אלא בשביל תורה ומצות שנתת לנו. הלכך הנקמה שלך לתת נקמת י"י במדין: (ג) אלף למטה וגו' ויא"ב אלפים מכל שבט ושבט שלה. ויא"ג אלפים מכל שבט ושבט י"ב אלף משמרים את כליהם. עליהם נאמר (זירס) שניך כעדר הקצובות שכולם סתאימות. ויא"ב אקף לתפלה ומנין שכן שנא' אלף למטה אלף למטה הרי כ"ד אלפים וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה הרי י"ב אחרים. מהו וימסרו מאלפי ישראל אקף למטה שהיו נמסרין זונות זה לזה. ד"א וימסרו בעל כרחן. לפי שתלה הכתוב מיתת משה בנקמת מדין אמרו נלך למדין וימות משה ונמנעו מליך. א"ל הקב"ה למשה הטל גזרות עק השבטים הם מוסרין מאיליהן: (ד) וישלה אותם משה. אמר הקב"ה למשה נקם נקמת אתה בעצמך והוא משלה את אחרים אלא מפני שנתגדל בארץ מדין אמר אינו כדון שאני מצר למי שעשה בי טובה. המשל אמר בור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן. ויא"א שאינה זו מדין שנתגדל בה משה שזו בצד מואב והיא חרבה עד עכשיו. למה שלא פנה אמר מי שהתחיל במצוה הוא גומר. הוא השיב את חמתו והכה את המדינית הוא יגמור מצותו. וכלי הקדש זה הארון שנא' (נמדנר י) כי עבודת הקדש וגו'. ר"י יוחנן אמר אלו בגדי כהונה שהם אורים ותומים כמו שנא' (שמוס ט) ובגדי הקדש אשר לאתחן. ויצבאו על מדין כאשר צוה י"י את משה ויהרגו כל זכר ואת מלכי מדין הרגו וגו' בחרב מה בקש שם אלא שהלך לימנוד שברו מן כ"ד אלף עליו נאמר (משני ט) מורה שחת בה יפול וגולל אבן אליו תשוב

מתנות כהונה

סימן מקס"ז: בשביל שאחיה יעקב. בממיה: ה"ג אנשים ללצה הנשים דיקים ולהין ס': בנפול תרדמה כו'. ושם מדבר בנפול: ה"ג בתנחומא אמר הקב"ה להם דון שלכם מהקבץ שגרמו לי כו' ולפיכך נרדף להיות אמר הקב"ה להם אינו חלל דיקו שלכם שגרמו לי כו'. דיקו עלבון ודמים הם נפסדו כדך עורכי מלחמה שהולכים מזונות שנים שנים שאם לה. דיק לטון וימסרו מלמד שאפילו כדך עורכי מלחמה שהולכים מזונות שנים שנים שאם יפול: האחד יש שמי להקימו גם אותו זיווג סיה על פיהם שמתעלם לא יסרלו כדי למצוא עליהם כי ירם בעל לנגדם מפני חיבת משה וכן מוכה גי' סילקוט בשם תנחומא דגרסי' ומסרין זונות זונות זונות בעל כרחם או פירותו שמתמרו י"ב אלף בעל כרחם נגד אותן י"ב אלף שהלכו בנדבה לבס בדלימא במדעס חות נפסוק כמגדל דוד: ה"ג זה לה. ד"א וימסרו וכן גי' תנחומא: דימרות משה. בממיה: והן מוסרין. סמ"ס במלפ"ס סי' יסו ומסרין מאלהים ע"פ סגורל: ודנא מלמא. ל' קופיא: ה"ג אינו כדון שאני מצר למי שעשה בי טובה: והיא חרבה: אחרו שנתגדל בה משה קצובת ללחץ מלרים והיא קיימת עדיין: מה ציקס. בלגס: סלמירדו

תשוב. ויקחו את כל השלל ואת המלקוח ויביאו אל משה ואל אלעזר הכהן להודיע שבהן שלא נטלו כלום מן הבזה שלא כרשות אלא הביאו לפניהם ואח"כ נטלו. ויצא משה ואלעזר הכהן ונשיאי העדה לקראתם להודיע ענותנותו ושבוהו של משה שהיו כלם תלמידי תלמידיו: (ה) ד"א נקם נקמת זש"ה (אויגז) לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכבא. מהו לא יגרע מצדיק עינו אין הקב"ה מונע מן הצדיק מה שרוצה בעינו. דלמדך שמשה מתאוה לראות בנקמת מדין קודם שימות והיה מבקש מן הקב"ה שיראה בעינו. על משה נאמר (משניס נ) ישמח צדיק כי חוה נקם נקמת מדין. פעמיו ירחץ בדם הרשע זה בלעם. אמר משה לפנחם ולאנשי הצבא יודע אני שבלעם הרשע הוא שם לימול שכרו עד שהואב בא לצבא פרשו לו מצודה. ואותו רשע אם תראו אותו שעושה כשפים ופורה באיור העולם הראו לו את הציץ שכתוב בו קדש לי"י והוא נופל והרגו אותו. (נמדנר נ) ואת מלכי מדין הרגו על הלליהם שהיו עושין כשפים עם בלעם ופורחין. וכשראו את הציץ נפלו על הלליהם. אמרו רבותינו כתיב ביהושע (יסמע ה) כאשר הייתי עם משה אהיה עמך. והיה צריך יהושע להיות ק"כ שנה כמשה רבינו. ולמה נתקצרו שנותיו י' שנים. בשעה שאמר הקב"ה למשה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך ואע"פ שנתבשר בשורת מות לא איחר הדבר אלא נזדרז וישלה אותם משה. אבל יהושע כיון שבא להלחם עם ל"א מלכים אמר אני חורגם מיד. מיד אני מת כשם שעשה משה רבינו. מה עשה התחיל מעכב במלחמתם שנאמר' (ס"ה) ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים הארה מלחמה. א"ל הקב"ה וכך עשית הריני מקצר שנותיך י' שנים. אמר שלמה (משניט) רבות מחשבות בלב איש ועצת י"י היא תקום: (ו) ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד. הלכה שלשה מתנות נבראו בעולם זכה באחת מהן נטל המדת כל העולם. זכה בחכמה זכה בכל. זכה בנבונה זכה בכל. שנו רבותינו שני חכמים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאו"ה. אחיתופל מישראל ובלעם מאו"ה ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני נבורים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאו"ה שמשון מישראל ונלית מאו"ה ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני עשירים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאו"ה. קרח מישראל והמן מאו"ה ושניהם נאבדו מן העולם

מתנות כהונה

תלמידיו כו'. ואס"פ הלך לקראתם: מונע מן הצדיק נכסו: כי חוס נקם. ומסרם יסוקי חוס נקם נקמת מדין: ע"ד סגורל. ב"י שיהי כה"ל אלה: ב"י היינו שכל לכהם ג"ס מלמס אמר סם לוי סורנס מד מיד לוי: ה"ג המלכים האלה מלמס: ושניהם

העולם למה שלא היה מתנתן מן הקב"ה אלא הוטפין אותה להם. וכן את מוצא בבני גד ובני ראובן שהיו עשירים והיה להם מקנה גדול והכבו את סמונם וישבו להם הויץ מארץ ישראל לפיכך גלו תהלה מכל השבטים שנא' (דברים ט) ויגלם דראובני ולגדי ולהצוי שבט מנשה. ומי גרם להם על שהפרישו עצמם מן אחיהם בשביל קנינם. מנין ממה שכתוב בתורה ומקנה רב היה לבני ראובן וגו' (ז) ומקנה רב היה לבני ראובן וגו' זש"ה (פסלים ט) כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. מהו כי לא ממוצא וממערב. לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך ממזרח למערב נעשה עשיר אפילו פורש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר. מהו ולא ממדבר הרים א"ר אבא מרומניא כל הרים שבמקרא הרים הם הויץ מזה שהוא רוממות שאין אדם מתרומם מן הדברים האלו. מה הקב"ה עושה גופל נכסים מזה ונותן לזה שנא' כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. לכך נקרא שמים נכסים שנקבים מזה ונגלין לזה. ולמה נקרא שמים זווין שזוים מזה ונתנים לזה. ממון מה אתה מונה אינו כלום. מעות מה לעת. וכלשון הזה אתה דורש וכן חנה אומרת (ש"א ט) י"י ממית ומחיה מוריד שאול ויעל י"י מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם מהו אף מרומם באף שהוא מכיב לזה מרומם את זה. שאלה ממרונה אחת את ר' שמעון בן חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את העולם א"ל לששת ימים שנאמר (שש"ב) כי ששת ימים עשה י"י את השמים ואת הארץ. אמרה לו מאותה השעה ועד עכשיו מה עושה. א"ל יושב ועושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה לכך נאמר כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. תדע כך כשביקש שיעשירו בני ראובן וגד הפיל את המדינים לפני ישראל כדי שיעשירו בני גד ובני ראובן מה כתיב למעלה וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת טפם וגו' ואח"כ ומקנה רב. הא שהשפיל הקב"ה את המדינים ורימם את ישראל. לקיים מ"ש כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים. אלא כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים (ח) ד"א ומקנה רב זש"ה (קט"ו) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. לב חכם לימינו זה יצ"מ שהוא נתן בימינו. ולב כסיל לשמאלו זה יצה"ר שנתן בשמאלו. ד"א לב חכם לימינו אלו הם הצדיקים שהן נותנין לבם לתורה שהיא טימין שנאמר (דברים ג) מימינו אש דת למו. ולב כסיל לשמאלו אלו הן הרשעים שהן נותנין לבם להעשיר שנא' (משלי ג) בשמאלה עושר וכבוד. ד"א לב חכם לימינו זה משה. ולב כסיל לשמאלו אלו בני ראובן ובני גד שעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר שהיכבו את סמונם יותר מן הנפשות. שהן אומרים למשה גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים למפנו. אמר להם משה אינה כלום אלא עשו את העיקר עיקר. תהלה בנו לכם ערים למפכם ואח"כ וגדרות

מתנות כהונה

באנזו מן העולם גרמי'. כל הרים שבמקרא הרים. כלו' הרים ממש: שנכסים לשון כסוי: וכלשון הזה כו'. כל ל' הנאמר על המון כגון הון. הנהל הון. פשוט ומפוסס: תפלים טוב: דינר דין כס או דין גור כלומר לש ונחלים הוה בחיקו: טלע קשה כסלע וכן טלס או הוא נמשך למטה כלשון הזה טלמתי שהקב"ה טפל נכסים מזה וטפן לזה כו' חכם

וגדרות לצאנכם. הוי לב חכם לימינו זה משה. ולב כסיל לשמאלו אלו בני ראובן ובני גד. אמר להם הקב"ה אתם היבבתם את מקניכם יותר מן הנפשות הייכם אין בו ברכה. עליהם נאמר (ש"ס) נחלה מבחלת בראשונה ואחריתה לא תבוך וכה"א (ש"ס ג) אל תיגע להעשיר מבינתך חל. ואיזה עשיר השמה בחלקו שנא' (פסלים קט) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך:

סדר מסעי

פרישה כג (א) הלכה

מי שהיה נדרף מן הגוים או מן הלסטים מהו שיהלל את השבת. כך שנו רבותינו מי שהיה נדרף מן הגוים או מן הלסטים מחלל את השבת בשביל למלט את נפשו. וכך אנו מוציאין ברוד כשביקש שאול להורנו ברה ממנו ונמלט. אמרו רבותינו מעשה שבאו לגדולי ציפורי כתבים רעים מן המלכות. הלכו ואמרו לר' אלעזר בן פרטא רבי כתבים רעים באו לנו מן המלכות מה אתה אומר נברה. והיה מתירא לומר להם ברחו ואמר להם ברמו ולי אתם שואלים לכו ושאלו את יעקב ואת משה ואת דוד. מה כתיב ביעקב (וי"ג) ויברח יעקב. וכן במשה (שמות ג) ויברח משה. וכן בדוד (ש"א ט) ודוד ברח וימלט. וכה"א (שש"ט ט) לך עמי בא כהדריך. אמר להם הקב"ה וכלו כל גדולי עולם יראו וברחו מן שונאיהם. כל אותן מ' שנה שעשיתם במדבר לא הנחתי אתכם לברוח אלא הייתי מפיל שונאיכם לפניכם במה שהיית עמכם. ולא עוד אלא כמה נחשים וכמה שרפים וכמה עקרבים היו שם שנא' (דברים ט) נחש שרף ועקרב ולא הנחתי אותם להיוק אתכם. לכך אמר הקב"ה למשה כתוב את המסעות שנסעו ישראל במדבר כדי שיהיו יודעים מה נסים שעשית להם. מנין ממה שקרינו בענין אלה מסעי: (ב) אלה מסעי זש"ה (פסלים ט) נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן פה נחית נוטריקון הוא. נחית רבי אליעזר אומר נ"סים עשית עמהם. ח"יים נתת להם. י"ם קרעת להם. ת"ורה נתת להם. וע"י מי ע"י משה ואהרן. ד"א נחית רבי יהושע אומר נ"פלאות עשית להם. ח"ירות נתת להם. י"מינך הושיע אותם. ת"לוי ראש נתת להם ע"י משה ואהרן. ורבותינו אומרים נחית נ"ביאים העמדת מהם. ח"סידים העמדת מהם. י"שרים העמדת מהם. ת"מימים העמדת מהם ע"י משה ואהרן. ד"א נחית ר"ע אומר נ"וראות עשית בשונאיהם. ח"רון אף שלחת בהם. י"דך הולחמה אתם. ת"הומות כסית עליהם. ע"י מי ע"י משה ואהרן. ד"א נחית כצאן עמך מהו כצאן אלא מה הצאן הזה אין מכניסין אותה לצל הקורה. כך ישראל כל מ' שנה שעשו במדבר לא נכנסו לצל הקורה לכך נמשלו כצאן. ד"א נחית כצאן עמך מה הצאן אין כונסין לה אוצרות אלא רועים אותה במדבר כך ישראל כל מ' שנה שהיו במדבר ניוצו בלא מתנות כהונה

אסירת אמרים אוצרות חכם דורש אלל חנה כדמפרש ואזיל ובתנחומא מחסר כלום כמזליק מני נגר (ש"ס): הלכה. וס לא גרם ליה: לכו ושאלו כו'. אמר כן למען קלי על ססקוק כס ס' כי חכם כליל אל סלק יגיע כי גס הם יברחו: כמה כמו כל כמה ודע יצונו טרין: לצוות כמה כלו' בשביל מה שהייתי עמכם: אין מכניסין כו'. צימות הממס: חכם

אוצרות לך נמשלו כצאן. ד"א נחית כצאן מה הצאן כל היכן שחרוץ
 מנהיגה היא נמשכת אחריו כך ישראל כ"מ שהיו משה ואהרן מסיעים
 אותם היו נוסעים אהריהם שנא' אלה מסעי בני ישראל. לקיים מ"ש
 נחית כצאן עמך: (ג) אלה מסעי משל למלך שהיה בנו הולך והולכו
 למקום אחד לרפאותיו. כשהורו התחיל אביו מונה כל המסעות ואומר כאן
 ישננו כאן הוקרנו כאן הששת את ראשך. כך אמר לו הקב"ה למשה
 מנה להם כל המקומות היכן הכעיסוני לכך נאמר אלה מסעי. ד"א אלה
 מסעי למה זכו ליכתב בתורה כל המסעות האלו על שקבלו את ישראל.
 ועתיד הקב"ה ליתן שכרן דכתיב (שע"ס נ"ב) יששום מדבר וציה ותגל ערבה
 ותפרה כחבצלת פרה תפרה ותגל וגו'. ומה מדבר על שקיבל ישראל כך
 המקבל תלמידי חכמים לתוך ביתו עאכ"ו. את מוצא עתיד המדבר להיות
 ישוב והישוב עתיד להיות מדבר. ומנין שעתידי הישוב להיות מדבר
 שנא' (מלאכי ה') ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה. ומנין שהמדבר
 עתיד להיות ישוב שנאמר (שע"ס נ"ב) אשים מדבר לאנש מים. את מוצא
 עכשיו אין אילנות במדבר ועתיד להיות שם שנא' (ע) אתן במדבר ארז
 שמה והדם ועץ. ועכשיו אין דרך במדבר שכולו חול ועתיד להיות שם
 דרך שנא' (ע"ג) אף אשים במדבר דרך בישימון נהרות. ואומר (ע"ג) ויהי
 שם מסלול ודרך ודרך הקדש יקרא לה לא יעברנו טמא והוא כמו
 הולך דרך ואוילים לא יתעו: (ד) צו את בני ישראל ואמרת אליהם כי
 אתם באים אל ארץ כנען זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. מלמד
 שהראה הקב"ה למשה כל מה שהיה ועתיד להיות. הראה לו מדן עומד
 שמשון. וברק בן אבינועם מנפתלי. וכן כל דור ודור ודורשיו. דור דור
 ושופטיו. דור דור ומנהיגיו. דור דור ופושעיו. דור דור וצדיקיו שנאמר
 (דברים נ"ד) ויאמר י"י אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב
 לאמר לורעך אתננה הראיתך בעיניך. מלמד שהראהו ניהנם. אמר משה
 מי נדונין בו. א"ל הרשעים והפושעים כי שנאמר (שע"ס נ"ו) ויצאו וראו
 בפניו האנשים וגו'. התחיל משה מתיירא מן ניהנם א"ל הראיתך בעיניך
 ושמה לא תעבור. ומהו זאת הארץ לאמר א"ל הקב"ה למשה לך אמור
 להם לאברהם ליצחק וליעקב שבעה שבעתי לכם קיימתי לבניכם לכך
 נאמר לאמר: (ה) זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. וכי הארץ נופלת
 וחלא כתיב (קטל"ה) והארץ לעולם עומדת. אלא כשבאו המרגלים והוציאו
 דבה על הארץ כעס עליהם משה. אמרו לו כל ישראל משה רבינו אילו
 היו המרגלים ב' ג' בדין הוא שנאמין שנא' (דברים י"ו) על פי שנים עדים
 או שלשה עדים. הרי הן י' (ע"ה) אנה אנהנו עולים אהינו המסו את
 לבכיניו לאמר עם נדוד ורם ממנו כביכול אין בעל הבית יכול להוציא כליו
 משם. מה עשה הקב"ה נטל שר הארץ וכפתו והפילו לפניהם שנא' (ע"ה)
 ראה נתן י"י אלהיך לפניך את הארץ. וכי לפניהם היתה אלא שהפיל
 שרה ואומר להם עלה רש אל תירא ואל תחת לא מן הנפילים אלא הן
 עם רב. כתיב (יחזקאל ט"ו) ובהפילכם את הארץ ושה"ה (ס"ג) הכלים נפלו

באן הוקרנו. וסוף לקיימו: מלמד שהראהו כי. דייק מלך זלם כזה שמראה
 באלה דבר דבור כשעמו וימוקו לו יל דליף כעין ג"ס זלם מזהם הלך אשר נשבעת
 דלקמן 15

לי בנעומים אף נחלת שפרה עלי. הכלים נפלו לי אלו י"ב שבטים לפי
 שנתחלקה הארץ לי"ב שבטים שנא' (יחזקאל ט"ו) גה נבול אשר תתנחלו את
 הארץ לשנים עשר שבטי ישראל. בנעומים בזכות התורה שנא' (משלי כג)
 כי נעים כי תשמרם בכמנך יכוננו יחדיו על שפתוך. יש אדם שהוא
 נאה ונבוש עור. הוא כעור ולבושו נאה. וישראל הם נאים לארץ
 והארץ נאה להם לכך כתיב אף נחלת שפרה עלי וכה"א (א"ו"כ) צדק
 לבשתי וילבשני: (ו) כתיב (ישע"י) ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא
 כבוד לי"י אלהי ישראל. א"ל עכן בשביל דבר זה שאתה אומר אני מת.
 כיון שראה עכן כך אמר בלבו עכשיו אני נלכד בנורל אני מאמין ונחשב
 כזבן לפני יהושע. באותה שעה א"ל עכן למה תפיל גורלות בניי ובין
 בני ביתי אני אפיל הנורל בינך ובין פנחס אם לא יעלה הנורל עד שניכם
 אף אני מאמין. באותה שעה אמר יהושע בני שים נא כבוד לי"י אלהי
 ישראל ותן לו תודה וחגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני. אמר ליהושע
 אתה חגד נא לי מה עשית. מיד נפל מחלוקת בישראל ועמדו שבט
 יהודה במריבה והרגו מישראל כתות כתות. כיון שראה עכן כך אמר בלבו
 כל המקיים נפש אהתי מישראל כאילו קיים עולם מלא ואני על ידי נהרגו
 כמה אנשים מישראל אני הומא ומחמיא מוטב אני אודה לפני הקב"ה
 ולפני יהושע ואל תבא תקלה על ידי. מה עשה עכן עמד והשמיע קולו
 לכל הקהל והסו כל הקהל לפניו ואמר ליהושע (ע"ה) אמנה אנכי השאת
 לי"י אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי לא זאת בלבד אלא כבר מעלתי
 באוצרות. א"ל יהושע ואני כך הייתי יודע שהדבר תלוי כך אלא חגד נא
 ואל תכחד ממני. א"ל וארא בשלל אמר הסתכלתי מה שכתוב בתורה
 (דברים כ) ואכלת את שלל אויביך. אדרת שנער אחת מובה ומאתים
 שקלים כסף ולשון זהב אחד חמישים שקלים משקלו ואהמדם ואקחם.
 ואל תאמר שאני עני והייתי צריך שאין בשבט עשיר ממני. מיד (וישע"ו)
 וישלח יהושע מלאכים וירצו האהלה והנה טמונה באהלו והכסף התתיה.
 מפני מה שלח יהושע כדי שלא יגנוב אותם שבט יהודה ולא יוסיפו
 במחלוקת. לפיכך שלח יהושע מהרה ויביאום אל יהושע ואל כל בני
 ישראל. ויציקום לפני י"י מהו ויציקום שהבטן לפני המקום ואמר יהושע
 לפני הקב"ה רבש"ע בשביל אלו כעסת על בניך הרי הם נתונים לפניך.
 מיד ויקח יהושע את עכן בן זרה ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הזהב
 ואת בניו ואת בנותיו כדי לרדותן. ואת שורו ואת המורו ואת צאנו ואת

מתנות כהונה
 אסיפת אמרים
 אהל
 דלקמן עזר עיקר הדעות עם הספוקים
 מלחמיו ומדעו כספיו והבולו כפי' זל' כס'
 חלת הכרכה: בעל הפס' כו'. כלומר בעל
 העולם כדון הוא דייק כונו ממנו כלפי
 מעלה דל"כ הל"ג נ"ס פרעה ומלכים היו חזקים
 יריבו חסם: שאתה אומר לוי מת.
 כפמים מה עשית כיון כו'. ונחשב כו'. עשה עגמו כקינו חונו מחמק מהגורל אלה
 ובתחומם לא נשים לוי: והסו סתקו כד"ל ויסס כלב: אלא חגד נא וגו'. כלומר איתם
 גופא דעובדא הכי כוס: שאין בשבט עשיר כו'. מדכתיב והחמדם קדיק שאם היה עני א'
 סתום חמדה לקחם אלא מסוס דזקק עמומו: יגברו כו'. ואלמנו שלל לקח כלום אלא מחמם
 קידום

15

אהלו ואת כל אשר לו לשריפה. וכל ישראל עמו לראות בדינו כדי שלא יהיו רגילים לעשות כן. ויעלו אותם עמך עכור ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך יי ביום הזה. היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעוה"ב ויש לך חלק בו. (ע) וירגמו אותו כל ישראל אבן הוא לכדו. וישרפו אותם באש כמטמונו הכתוב מדבר שכן נאמר לו מפי הנבוכה והיה הנלכד בחרם ישרף באש אותו ואת כל אשר לו. א"כ מה ת"ל וירגמו אותו ואת כל אשר לו. מלבד שהודת עכן שבשבת נגב והוציאה מיריחו והטמין בתוך אהלו ונסקל על הלול שבת ונשרף על שמעל בחרם. ומנן את מוצא שכן הקב"ה אמר ליהושע ראה נתתי בידך את יריחו ואת מלכה נבורי החיל וסבותם את העיר כל אנשי המלחמה חקף את העיר פעם אחת כה תעשה ששת ימים ושבעה כהנים ישאו שבעה שופרות היוכלים וגו' ללמדך שבשבת נכבשה חומת העיר. דבר זה עשה יהושע מדעתו והסכים הקב"ה על ידו. אמר יהושע השבת קדש דכתיב (עמ"ס נ) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. וכל מה שכבשנו יהא קדש שנא' (ויסעו) וכל כסף וזהב וכלי נחשת וברזל קדש הוא ליי אוצר יי יבא. ומנן שהסכים על ידו שנא' (ע) והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה לה'. באותה שעה וישכ יי מחרון אפו. עליו נאמר (משלי ט) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יספרנה זה יהושע שהשיב חרון אף יי מישראל: (י) כי אתם באים אל הארץ כנען. הלכה עד שלא נכנסו לארץ כיצד היו מברכין על המזון. שנו רבותינו עד שלא נכנסו לארץ ישראל היו מברכין ברכה אחת הון את הכל משנכנסו לארץ ישראל היו מברכין על הארץ ועל המזון. משחרבה הוסיפו בונה ירושלים. משנקברו הרוגי ביתר הוסיפו המוב והמטיב המוב שלא הסריחו והמטיב שנהנו לקבורה. ואין לך הביכה מכולם יותר מברכת על הארץ ועל המזון. שכך אמרו חכמים ד"ל כל מי שאינו מוכיר בברכת המזון על הארץ ועל המזון ארץ המדה וברית ותורה וחיים לא יצא ידי חובתו. אמר הקב"ה הביכה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל למה שאני תרתי אותה וכה"ל (ימקל"ט) ביום ההוא נשאתי ידי להם [וגו'] ארץ אשר תרתי להם זכת הלב ורצבי צבי היא לכל הארצות וכה"ל (ימ"ג) ואתן לך ארץ המדה נתלת רצבי צבאות נזים. את מוצא כשהרג יהושע אותם המלכים א"ר ינאי הכהן ס"ב היו שם ל"א ביריחו ול"א בימי סיסרא. כשהלך להלחם עם ישראל נהרגו אף הם עמו. למה שהיו מתאווים לשתות מים מן א"י. ובקשו מן סיסרא ואמרו לו בבקשה ממך נבוא עמך למלחמה. כל מלך שהיה מבקש לילך למלחמה היה משלם ושוכר פועלים בבקף שיעורו אותו. אמרו לסיסרא אין אנו מבקשין ממך כלום אלא נבוא עמך בחנם שאנו מתאווים למלאות כרסינו

מתנות כהונה

קידוש השם שלא ירגנו עוד משפאל הודע לומר כן: כדי לרדותן. סי' יכלו וקחו מוסר וכן כאלו דם' נגמר דין: א"כ מלחך דכסיב וישרוף למה רגמוסו: ומנן את מוצא כו'. מנן דהאי וירגמו סיה כשפיל מילול שכן דלמא דינו סיה כרגימה וישריפה ואפי"ל דלא כתיב כרישא פלא וישרוף היינו לומר אחר ססקילא ורביס כן שחטר דיטור כסן וכמין קרא אדסיפיה: ששתי ימים. וסוסיס דקרא וסיוס השביעי וגו' שהסכימו מן הסמים: באותה עשה. שמשקף עק: עד שלא נכנסו נכסי'. וסין כל זה כס' שלשה שאלכו. נראה דה"ל שפליחי אויה

מן מים של אותה הארץ שנא' (שמי"ט ט) באו מלכים נלחמו או נלחמו מלכי כנען בתענך על מי מגדו בצע כסף. א לקחו. להודיעך שאין הביכה כא"י. א"ל הקב"ה למשה הן הארץ הביכה עלי שנא' (דברים ו) ארץ אשר יי אלהיך דורש אותה תמיד וישראל הביכין עלי שנא' (י) כי מאהבת יי אתכם אמר הקב"ה אני אכניס את ישראל שהן הביכים עלי לארץ שחביבה עלי שנא' כי אתם באים אל הארץ כנען: (ח) כי אתם באים אל הארץ כנען וז"ה (כמדבר נ) לא איש אל ויכזב. ד"ל לא איש אל איש עושה לאל שיכזב לא בן עמרם עשה אותו להנחם הוא שהוא אומר (דברים ט) הרף ממני ואשמידם עמד בן עמרם ועשה אותו להתנחם שנאמר (שם נ) וינחם יי על הרעה. ד"ל לא איש אל ויכזב כשהוא אומר להביא טובה על ישראל אע"פ שדור הייב אינו מאחר. וכשהוא אומר להביא רעה חזר בו ההוא אמר ולא יעשה. תדע אמר לאברהם (בראשית טו) הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך ועשה כן שנא' (דברים ה) יי אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב. א"ל ידוע תדע כי נר יהיה זרעך וגו' ולא עשו אלא ר"י שנים היו לא איש אל ויכזב בטובה אבל ברעה ההוא אמר ולא יעשה אמר לישראל (שם ט) כי אתם לא עמי וחזר ואמר (ע) ואמרתי ללא עמי עמי אתה. ההוא אמר ולא יעשה אמר לאברהם כי לך וזרעך אתן וגו' ולא חזר בו שנא' כי אתם באים אל ארץ כנען והכניסם לארץ: (ט) כי אתם באים (כמדבר נ) והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם. זש"ה (איוב ל) מלפנו מכהמות ארץ ומעוף השמים יחבמנו. מלפנו מכהמות ארץ אמר להם הקב"ה למרו מפרו של אליהו שבשעה שאמר אליהו לעובדי הבעל (מ"א יח) בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה כי אתם הרבים נתקבצו ת"ג נביאי הבעל ות"ג נביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגלו מן הארץ. ראה מה כתיב שם (ע) ויתנו לנו שנים פרים ויבחרו להם הפר האחד וינתחווהו וישימו על העצימה ואש לא ישימו ואני אעשה את הפר האחד ואנתהו ואש לא אשים. מה עשה אליהו אמר להם בחרו שני פרים תאומים מאם אחת הנדלים על מרעה אחד והטילו עליהם גורלות אחד לשם וא' לשם הבעל ובחרו להם הפר האחד ופרו של אליהו מיד נמשך אחריו. והפר שעלה לשם הבעל נתקבצו כל נביאי הבעל ונביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגלו עד שפתח אליהו וא"ל לך עמכם. השיב הפר וא"ל לעיני כל העם אני וחבירי יצאנו מכמין אחד מפר אחד וגדלנו במרעה אחד והוא עלה בחלקו של מקום ושמו של הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי בחלק הבעל להבעים את בוראי. א"ל אליהו פר פר אל תירא לך עמכם ואל ימוצאו עליה. שבשם ששמו של הקב"ה מתקדש על אותו שעמי כך מתקדש עליך. א"ל וכך אתה מיעצני שבועה איני זו מכאן עד שתמסרני בידם שנא' (ע) ויקחו את הפר אשר נתן להם ומי נתן להם אליהו. ואתה למד טאליהו שאמר להם ויתנו לנו שנים פרים. ועוד א"ל בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה. ולכסוף כתיב ויקחו את הפר אשר נתן לכם

מתנות כהונה
סדר
פרשה כג
מסעי
קענ

להם לכך כתיב מלפנו מנהמות ארץ. ומעוף השמים יחכמו אמר הקב"ה למדו מן העורבים שהיו מכלכלין את אליהו שנא' (טו יז) ואת העורבים צויתי לכלבדך שם. ומהיכן היו מביאין לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב משלהנו של יהושפט. ולא היו רוצים אותם עורבים ליכנס בביתו של אותו רשע אחאב להוציא משלהנו כלום בשביל אותו צדיק מפני שהיה בביתו ע"ז הוי מעוף השמים יחכמו. אמר הקב"ה למדו מפרו של אליהו ומן העורבים ואל תפנו אל האלילים להסתכל בהם. מנין ממה שקרינו בענין וחורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם: (י) כי אתם באים אל הארץ כנען. וז"ה (יגלוס ג) הדור אתם ראו דבר י"י המדבר הייתי לישראל. אל תהי קורא המדבר אלא המדבר הייתי לישראל. מאפליה מהו מאפליה שמה אמרתי להכניס אתכם לארץ והלקשתי אתכם מאפליה אלא לשון הלקשה כענין שנאמר (שנ"ט) והחממה והמוסמת לא נבו וגו'. הרי אתם נכנסים לתוכה כי אתם באים אל הארץ כנען. מהו כנען ארץ של פרקמטיא שבה סחורה כשם שאתה אמר (שנ"ט) אשר סתריה שרים כנעניה נכבדי ארץ: (יא) זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה מהו לכם. לכם היא ראויה. משל למלך שהיו לו עבדים ושפחות והיה משיא לעבדיו שפחות מן אוסיא אחרת ולשפחותיו עבדים מן אוסיא אחרת. עמד המלך והשב בדעתו אמר העבדים שלי והשפחות שלי מוטב שאשיא עבדי לשפחותי שלי לשלי. כך כביכול אמר הקב"ה הארץ שלי שנא' (סגלוס נד) ל"י הארץ ואומר (ויקרא סג) כי לי הארץ. וישראל שלי הם שנאמר (סג) כי לי בני ישראל עבדים. מוטב שאנחיל ארצי לעבדי שלי לשלי לכך נאמר זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. וז"ה (סגלוס ק"ה) כה מעשיו הניד לעמו א"ל הקב"ה לישראל יכול הייתי לבראות לכם ארץ חדשה אלא בשביל להראות לכם את כחי אני הורג את שונאיכם מפניכם ונותן לכם את ארצם. לקיים מה שנאמר' כה מעשיו הניד לעמו לתת להם נחלת נזים: (יב) והקריתם לכם ערים. וז"ה (סג סג) מוב וישר י"י על כן יורה הטאים בדרך (סג) זכור רחמך י"י וחסדיך. אמר דוד רבש"ע אלולי חסדיך שקדמו לאדה"ר לא היה לו עמידה שנא' (נלש"ט ג) כי ביום אכלך ממנו מות המות. ולא עשית לו כן אלא הוצאת אותו מנ"ע והיה תתק"ל שנה ואח"כ מת. מה עשית לו גרשת אותו מנ"ע (סג) ויגרש את האדם. ולמה נתגרש על שהביא מיתה על הרורות והיה חייב למות מיד אלא שרחמת עליו וגרשתו בדרך הרצצה בשננה שגולה ממקומו לערי מקלט לכך נאמר זכור רחמך י"י וחסדיך וגו'. כיון שעמד משה וא"ל הקב"ה והקריתם לכם ערים אמר משה רבש"ע זה שהרג נפש בשננה בצפון או בדרום מנין יודע היכן ערי מקלט שיהא בורח לשם. א"ל (דמיוס ט) תכין לך הדרך תכוין לך הדרך שלא יהיו מועים וימצא אותו נואל הדם ויהרגוהו (סג) ולו אין משפט מתנות כהונה

די בו אדם יתחש חס ע"י מרע"ה: ממה שקרינו כענין. והורשעה: אלא המדבר. לשון דבור כוונת כמדבר נדו וחינו קקיס: ובלהזמל חלביך יתל י"י יתחייח ר"ס במדבר משפט. מהו לשון מדבר ממש: והלקשתי וחסמתי ועכנתי כמד"ל יורה ומלקוס ועין צ"פ עמדכ ס"א: אוסיא. משפחה ויהוה ובענין ס' עדה וכו' כמו עדה ארס עדה מואב: סגלוס

משפט מות. עוד א"ל היאך. א"ל העמד להם איסטלויות מכוונות לערי מקלט שיהא יודע לילך לשם ובכל איסטלויות רשום עליה רוצח לערי מקלט שנאמר תכין לך הדרך. לכך אמר דוד (סגלוס סג) מוב וישר י"י על כן יורה הטאים בדרך. אם לרוצחנין עשה שביל ודרך שיברתו וינצלו לצדיקים עאכ"ו (סג) ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו: (יג) וגם שמה רוצח מכה נפש בשננה ולא בודון ואם יהרגו בודון ויאמר בשננה הרגתי ויהא בורה לערי מקלט אמר הקב"ה אפי' בורח ונכנס כמזבת שלי הרגו אותו שנא' (שנ"ט סג) וכי יזיד איש על רעהו וגו'. ומי היה זה שברח למזבה ונהרג יואב שנא' (מ"א ג) והשמועה באה עד יואב וגו' אל אהל ה' ואומר (מ"א כג) תחכמוני ראש השלישי לא היה יודע שכתוב בתורה (שנ"ט סג) וכי יזיד איש על רעהו וגו' שהלך והחזיק בקין המזבה. אלא אמר הרוני ב"ר אין נקברין בקבורת אבותיהם אלא הם לעצמן מוטב לי שאמות כ"א ואקבר בקבורת אבותי. (מ"א ג) וישב בניו את המלך דבר לאמר כה דבר יואב ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו והסירות דמי הנם אשר שפך יואב מעלי ומעל בית אבי. ולמה נהרג שמן צוהו דוד אביו (סג) וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה אשר עשה לשני שרי צבאות ישראל לאבנר בן נר ולעמשא בן יתר ויהרגם. מה עשה לו את מוצא בשעה שכתב דוד ליואב (מ"א ג) הנו את אוריה אל מול פני המלחמה החוקה ושבתם מאהרוי ונכה ומת. עשה כך נהרג נתקבצו כל ראשי החיילים על יואב להרגו שהיה ראש הגבורים שכן כתיב בו (סג) אוריה ההתי כל שלשים ושבעה. הראה להם את הפתח ולפיכך כתוב את אשר עשה לי יואב בן צרויה ואשר עשה וגו'. היו סבורין כי ישראל ישרד צוהו להרגו שהיה אבנר בן דודו של שאל לפיכך כתיב (סג ג) ואל יכרת מבית יואב זב ומצורע. עמד דוד וקלל את יואב וידעו כל ישראל שלא היה מדוד ונתפייסו וצוה לשלמה בנו שיהרוג אותו שהיה יואב בן אהותו של דוד והיה מבקש להביאו לעזה"ב כיון שבקש שלמה להרוג אותו אמר יואב לבניהו לך אמר לשלמה אל תדינני בשני דינין אם תהרגני מול מעלי הקללות שקללני דוד אביך אם לאו הנה אותי בקללות. מיד ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו. א"ר יהודה כל הקללות שקלל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד. זב מרחבעם בן שלמה שנא' (מ"א יג) והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה. וכתוב בזב (ויקרא טו) וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא. מצורע מעזיהו שנא' (דמ"ט ט) ויהי המלך עזיהו מצורע עד יום מותו וישב בבית התפשיות. מהזיק בפלך מאסא דכתיב (מ"א טו) רק לעת זקנתו חלה את רגליו שאהותו פלאגרא. גופל ברכב מיאשיהו שנא' (דמ"ג ג) ויורו היורים למלך יאשיהו. וא"ר יהודה אמר רב נעצו בו לוליות של ברז עד שעשאוהו ככברה. חסר לחם מיהויכין שנא' (מ"ג סג) וארחתו ארחת תמיד

מתנות כהונה
איסטלויות פי' הענין כהנים ויש ספרים גרסי' אטיליס וסס טווקיס: ואומר תחכמוני ס'. קש"ה ס"א כ"ו' וכלל יואב ס"ה חסס גדול לא ס"ה יודס כ' מה עשה לו. יואב לוד: ולפיכך כתיב כ' סגלוס מסתרו לישראל: שעשע"ה כלסס. טעום סופר הו"ל צמקוס ס"ס וצ"פ צמר הדין וצילקוס ל"ג ל"ה ונחבללה הני' מסוך ג' סירוסלמי טגוסס צ"פ דקיווסין: ומחזיק

גתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי חייו. משלחנו שר אויל
 מרוךך. את מוצא כל זמן שהיה יהודיע קיום היה יואש עושה רצון
 בוראו שנא' (ס"ג) ויעש יהואש הישר בעיני ה' כל ימיו אשר הורדנו
 יהודיע הכהן. אחרי מות יהודיע באו שרי יהודה וישתחוו למלך אז
 שמע המלך אליהם שקבל עליו ליעשות אלה ויפוך (דס"ד) ואת
 יואש עשו שפטים. ומפני מה נהרג אבנר מפני שעשה דמן של
 גזרים שחוק שנא' (ס"ה) ויאמר אבנר אל יואב יקומו נא הגזרים וישחקו
 לפנינו ונ'. ריב"ל אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד שנא' (ס"ג)
 וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ. וחכ"א על שלא
 הניה לשאול להתפיים מדוד והיה ספק בידו למחות בנוב עיר הכהנים
 ולא מיחה: (יד) והקרייתם לכם ערים ובתיב שש ערי מקלט את שלש
 הערים. ג' שבאי' במערב ונ' שבעבר הירדן במזרח בארץ בני ראובן ובני
 גד וחצי שבט המנשה שנא' (דנ"סד) את בצר במדבר בארץ המישור
 לראובני ואת רמות בגלעד לגדי ואת גולן בכשן למנשי. הרי ג' במזרח
 ונ' במערב הברון משיל יהודה ושכם בהר אפרים והו גפולין. וקדש בגליל
 משבט נפתלי. משה חלק לראובן ולגד ולהצי שבט המנשה והבדיל מהם
 ג' ערים שנא' או יבדיל משה שלש ערים אבל יהושע חלק לכל השבטים
 ונתן לשבט הלוי מ"ח עיר. ונטלו הכהנים י"ג והשאר ללוים. ג' ערי מקלט
 צטלו בגורלם ושבט הלוי לא נטלו בארץ למה (ס"ה) אשי ה' ונחלתו
 יאכלון. אתה מוצא סנהריב הגלה אותן ג' גליות. גלות ראשונה הגלה
 לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה. והשניה שבט זבולן ושבט נפתלי
 שנא' (ט"ס"ה) כעת הראשון חלק ארצה זבולן וארצה נפתלי. השלישית
 הגלה לשאר שבטים שנא' (ס"ז) והאחרון הכביר הכבירן כבמכבד. נבוכדנצר
 אף הוא הגלן בג' גליות מן שבט יהודה ובנימן. בראשונה הגלה יהויקים
 ובשניה יהויכין מה עשה קשר אותו בקרבן שלו מוקר שנא' (י"ט"ג) כפי
 כי הגני משלחם כנכירה. מה הנכירה הזאת אדם מיקר אותה כך עשה
 לו נבוכדנצר הגלה לצדקיהו והרי ג' גליות. ומנן שהיה סנהריב קוזמוקרטור
 שהיה מגלה אלו לכאן ואלו לכאן והגלה את ישראל לבבל והביא אלו
 שבבבל לכאן. אמר הקב"ה בעוה"ז ע"י עונות גלו ונתפזרו בשערי הארץ.
 אבל לע"ל (דנ"ט"ג) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך
 ומשם יקחך (י"ט"ג) ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ. וכן
 ישעיה אומר (ס"ג) ופרווי ה' ישובו ובאו ציון ברנה ושמתת עולם על
 ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה:

מתנות כהונה

ומהזיק כפלך זה יואש. דכתיב ואת יואש עשו שפטים עד וסו מענין בו כדרך שמענין בלש
 ע"כ. וסלחא ועשה דרכו שג' הספר כך היתה מלפנים וסוף הענין וזכיה בואש דל"כ מאי צט
 סכא ונס לפון המלך נמשך אחר ג' סדוקלמי ושנין עליו: פלאגרא הוא פודגרא שמכרי
 בכמה מקומות וסוף חולה שאין לו רפואה. ונגמ' ג' פודגרי: געצו בו לונגיו נרס':
 ופירושו חיתום ופירוש גרם ג' מאוס לגזיות: ס"ג שקבל עליו ליעשות אלה ומפני מה כו'. ס"ג
 ר"ג אומר: תחתיו משמע שם דוד הו כחכ סתה ס"ג יואש כמו מן אבנר לדוד וע' צפ' אומר:
 גפולין משמע שק עמה: במכבד במכבד שמכבדו בו סגים: בקרבן מרכבה:
 צבוראדן שר של פנחס של ר"ג ס"ג: הגלה לגזרים נרס': קוזמוקרטור מושל
 כל העולם כולו: אם יהיה נדחך ונ'. כלומר לעמוד לכל יתיקיס פסוק זה חס יהיה ונ':
 סליק ספר במדבר בעזרת האל הגדול והגבור פרשיותיו כ"ג וסדריו עשרה.

פתיחתא דרות רבה

א

(א) ויהי בימי שפוט השופטים. ר' יוחנן פתח ואמר (סל"ט) שמעה
 עמי ואדברה. א"ר יוחנן אין מעידין אלא בשומע. ר' יודן בר'
 סימון אמר לשעבר היו קרויין ישראל כשאר כל האומות (גל"ט) סבתא
 דרעמה וסבתכא. סכאן ואילך אין נקראין אלא עמי שמעה עמי ואדברה.
 מאין זכיתם שתקראו עמי מואדברה ממה שדברתם לפני בסיני ואמרתם
 (שמו"ד) כל אשר דבר י"י נעשה ונשמע. א"ר יוחנן שמעה עמי לשעבר
 ואדברה לע"ל. שמעה עמי בעוה"ז ואדברה בעוה"ב. כדי שיהא לי פתחון
 פה בפני שרי אר"ה שעתידין לקטרנם לפני ולומר רבון העולמים אלו
 עובדין ע"ז ואלו עובדין ע"ז אלו גלו עריות ואלו גלו עריות אלו שפכו דמים
 ואלו שפכו דמים. אלו יורדין לג"ע ואלו יורדין לניהנם. אותה עשה סניגורן
 של ישראל משתתק הה"ד (דנ"א) ובעת ההיא יעמד מיכאל וכי יש ישיבה
 למעלה והא א"ר הנינא אין ישיבה למעלה דכתיב (ס"ו) קרבת על הד
 מן קאמיא מהו דין לשון קאמיא. קיימיא דכתיב (ע"ט) שרפים עומדים
 ממעל לו. וכתיב (ד"ס"ז) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו
 ומשמאלו. ואתה אומר יעמוד. מהו יעמוד משתתק. כמד"א (ל"ג) וכן
 והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד. א"ל הקב"ה נשתתק ואין
 אתה מלמד סניגוריא על בני. היך שאני מדבר בצדקה ומושיע את בני.
 באי זו צדקה. ר"א ור' יוחנן ה"א בצדקה שעשיתם את עולמי על
 שקבלתם את תורתי. שאילו לא קבלתם את תורתי הייתי מחזיר אותו
 לתהו ובהו. דא"ר הונא בש"ר אחא (סל"ט) נמוגים ארץ וכל יושביה
 כבר היה העולם מתמוגג והולך אלולי שעמדו ישראל לפני הר סיני וכו'.
 ומי ביסם את העולם אנכי תכנתי עמודיה כזכות אנכי תכנתי עמודיה
 סלה. וה"א בצדקה שעשיתם את עצמיכם על שקבלתם את תורתי.
 שאילו בני הייתי מכלה אתכם מן העמים. אלהים אלהיך אנכי ר' יוחנן
 אמר דייך אני פטרוך ור"ל אמר אע"פ שאני פטרוך מה פטרוני מהני
 בדינא. תאני רשב"י. אלהים אנכי לכל באי עולם ולא ייחדתי שמי אלא
 על עמי ישראל. אין אני נקרא אלהי כל האומות אלא אלהי ישראל.
 אלהים אלהיך אנכי ר' יודן פתר קרייא במשה אמר הקב"ה רמשה אע"פ
 שקראתי אותך אלהים לפרעה. אלהיך אנכי אני על נבך. ר' אבא בר
 יודן פתר קרייא בישראל אע"פ שקראתי אתכם אלהים שנא' (ס"ג) אני
 אמרתי אלהים אתם. אלהיך אנכי דעו שאנכי על גפיכם. רבנן פתרי
 קרייא בדיינים אע"פ שקראתי אתכם אלהים שנא' (שמו"ב) אלהים לא

מתנות כהונה

אלא בשומע. שימעה בעל דין ולא סלה בפניו: דייך אני פטרוך. סט"ג סקל"ס פטרוס די נסס
 ישראל כשאר כל האומות ולא יומר
 כמו סבתא וכו'. סכולס שמוס לומוס סס וכן
 ס"ג נמכילתא כסדיו: כדי קסיה לי גרס': שרי ח"ה. סגיס של מעלה: ד"ג סלו ויהדין
 גע"ג: ד"ג קרבת על הד מן קאמיא: ה"ג צ"ד פ' ס"ה מן קאמיא מהו דין לשון קאמיא קיימא
 פירוש משמוד: ה"ג רבי אליעזר ורבי יוחנן חד אמר בצדקה וכו': כרתמונג. לשון סמס:
 ביסם. נחמקן על טריו וכן צ"ד פ' ס"ז ונחמס סעולס ונמד' חוים סוף פסוק לסוסמי ונחמס
 ו"ל ביסם לשון דין ונחמס וע"ל נמד' חוים: ה"ג פטרוך ור"ל אמר אע"פ כו': כוהני וכו'.
 ששיל דנין: ה"ג אלוך חכני על נבך: ה"ג שקראתי אתכם אלהים סנא' חלסס לא חקלל:
 (סדרש ח"ד) Rus. Raba T. IV.

תקלל דעו שאני על נביכם . והור ואמר לישראל אני חלקתי כבוד לדיינים וקראתי אותם אלהים והן מבזים אותם . אוי לדור ששפטו את שופטיהם : (ב) ויהי בימי שפוט השופטים . (משלי יט) עצלה תפיל תרדמה . ע"י שנתעצלו ישראל לעשות נמול חסד ליהושע . הה"ד (יחזקאל טז) ויקברו אותו בגבול נחלתו מצפון להר געש . א"ר ברכיה חורנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו געש . ומחו הר געש ע"י שנתעשו ישראל מעשות נמילות חסד ליהושע . באותה שעה נחלקה ארץ ישראל והיתה חלוקה הכיבה עליהם יותר מדאי והיו ישראל עוסקין במלאכתן . זה עוסק בשדה וזה עוסק בכרמו וזה עוסק בזיתיו וזה עוסק בפוצמו לפ"ש (ס) ונפש רמיה תרעב . נתעשו מעשות נ"ח ליהושע . ובקש הקב"ה להרעיש את העולם כולו על יושביו כמד"א (מלכים יח) ותגעש ותרעש הארץ . ונפש רמיה תרעב על שהיו מרמין להקב"ה מהם ע"ז לכך הרעיון הקב"ה מרוה"ק דכתיב (ע"ג) ודבר י"י היה יקר בימים ההם . ד"א עצלה תפיל תרדמה . ע"י שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה בימי אליהו תפיל תרדמה רבתה הנבואה . רבתה ואת אמרת תפיל כמד"א נפל שעריהו דפוריא . א"ר סימון כאיניש דאמר לחבריה הא סקא והא סלעא והא סאה קום אכול . דא"ר דרוסא ששים רבוא נביאים עמד להם לישראל בימי אליהו . ר' יעקב אמר ק"כ רבוא . א"ר יוחנן מנבת ועד אנטיפרס ס' רבוא עיירות הן . ואין לך עיירות מקולקלות מהן מבית אל ויריחו . יריחו על שאררה יהושע בית אל על שהיו עגלים של ירבעם עומדים שם . וכתיב (מ"ג ב) ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל אלישע . נביאים אין נביאים פחות מב' . ומפני מה לא נתפרסמה נבואתם שלא ידעה בה צורך לדורות אמור מעתה כל נבואה שאינה צורך לדורות לא נתפרסמה . אבל לע"ל הקב"ה בא ומביאן עמו ותפרסם נבואתם הה"ד (ג' ט"ז) ובא י"י אלהי כל קדושים עמך . ונפש רמיה תרעב ע"י שהיו מרמין להקב"ה מהם עובדין לע"ז ומהם עובדים להקב"ה הוא שאליהו נאמר להם (מ"א יח) עד מתי אתם פושחים על שתי הסעיפים . תרעב הרעיון הקב"ה

מאמית אמרים

(י"ח) : מהם ע"ז . ומהם עובדי ס' . ולכן הולכו ע"ז למטות נתינים אבל אם היו כולם ע"ז היו ששים כפיסטיא . (י"ט) : ודבר ה' היה יקר . זה נאמר בימי עלי אחר בלות דורו של יחזקאל ודורו של יחזקאל לא הולכו וימיסו מפני שנתעללו כהספדו נמלא שעלוקים היו כנס שענדו אח"כ ע"ז שהיו הולכים וימיסו כיו לומדים לדורות כנאים לעבוד את ס' (כ) : רבתה הנבואה . כדי שיהיו מוכיחים אותם .

רוח יהושע ל"ג ליה : ה"ג תרעב נתעללו מעשות נ"ח וכו' : הרעיון וכו' . ע"ד שנה' לא רעב ללנה וגו' כ"ל לטעם דכ"ר ס' : תרדמה . נבואה כדאמר בגמ' תרדמה על אדם : ה"ג רבתה הנבואה רבתה ואלו אמרת תפיל כמה דאמ' כו' : כמד"א נפל שעריהו כו' . כזה שהיה אומר ותרבה שער של הכיכוס : דפוריא . סיכום וכן הוא בבב"א ס' ע"ב וכן הוא בערך ערך הכיכוס ס' וכן בהרמב"ם ס' נח נתינת הקפה : כאיניש דאמר כו' . כ"כ היתה בגמ' ומפורסמת כזה שאומר הרי לך הקק והרי הכלעים והרי הסאה למוחו בו מעשה ח"ק חסר

הקב"ה בימי אליהו שנא' (ס) חי י"י אשר עמדתו לפניו . ד"א עצלה תפיל תרדמה ע"י שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה בימי שופטים תפיל תרדמה . ונפש רמיה תרעב ע"י שהיו מרמין להקב"ה מהם עובדין לע"ז ומהם עובדים להקב"ה הרעיון הקב"ה ברעבון בימי שופטיהם : (ג) ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב (משלי כ) הפכפך דרך איש וזר . זה עשו הרשע שהוא מתהפך ובא על ישראל כנזרות נגבתו לא נגבנון קמלתו לא קמלטו . לא נגבת מאן נגב עמך לא קמלת מאן קמל עמך . קנים להון יומי להון אייתי ארגונך אייתי גולגלתך אייתי דימוסך . איש זה עשו הרשע שנא' (בראשית כה) ויהי עשו איש יודע ציד . וזר שעשה עצמו זר למילה וזר למצות . וזר זה הקב"ה שהוא נוהג עמו במדות ישרות ונותן לו שכרו בעוה"ז כפועל העושה מלאכה עם בעל הבית באמונה . ד"א הפכפך דרך איש . אלו או"ה שמהפכין ובאין על ישראל כנזרות . איש הבאים מנח שנקרא איש . וזר שהם עובדין ע"ז . וזר ישר פעלו זה הקב"ה שנוהג עמהם בישרות . ר' אחא אמר הפכפך דרך אלו ישראל שנא' (דברים ג) כי דור תהפכות המה . איש (שופטים כ) ואיש ישראל נשבע . וזר שעשו עצמם לפני הקב"ה כזרים שנא' (שופטים ה) בי"י בגדו כי בנים זרים ילדו . וזר זה הקב"ה שנוהג עמהם במדת יושר בעוה"ז ונותן שכרם שלם לעתיד כאומן העושה מלאכה באמונה אצל בעל הבית . באותה שעה אמר הקב"ה בני סרבנין הן לכלותן אי אפשר להחזירין למצרים א"א להחליפין באומה אחרת איני יכול . אלא מה אעשה להם הרגיני מייסרן ביסורים ומצרפן ברעבון בימי שפוט השופטים הה"ד ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ : (ד) ר' יהודה בר' סימון פתח (דברים ג) ויאמר אסתירה פני מהם לבן מלך שיצא לשוק ומכה ואינו לוקה טבוח ואינו מתבזה . והיה עולה אצל אביו במרוצה א"ל אביו מה את סבור שבכבודך את מתכבד אין את מתכבד אלא בכבודי . מה עשה אביו הפלוג דעתו ממנו ולא היה ברית משגחת עליו . כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים נפלה אימתן על כל האומות שנא' (שמות טו) שמעו עמים ירגזו חיל אחו יושבי פלשת או נבהלו אדופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען תפול עליהם אימתה ופחד . כיון שבאו לירי עברות

מתנות כהונה

חסר כלום רק קוס ואוכל ודוגמתו פמלא בוקרא דבב"א ל"ז וז"ל תקום אכול דל"ז כו' : עשו הרשע וכו' . ר"ל לומה הוא עשו : נגבתו וכו' . הדין לומר בעלילה נגבתו והם לומרים לא נגבתו הכהנים והם לומרים לא רגנו והדין לומר וכו' לא נגבת לשון סימא על זה לא שאלנו ח"ל הגד נא לי מי נגב עמך וכן מוכח ס' נח ופ' פולחן ופרשת דברים : יזמי לטון . פ"י קנים אורח לשון צימות ונגלויות ודברים הם בספר הזה ועיין ביקרא רבה סוף פ' ל"ג ומלמדי שרדך לטיות יומי להון פי' משבע אותם אבל און טרד ויגדו עליו רעיו וכו' : ארגונך . כולם מימי מסיס הם מחדש ובהמה וקרקעות : במרוצה . בלון בדעה נללה : הפלוג . הרחוק ומראה פני הכהנים שאינו מקפיד עליו :

מאמית אמרים

(ס) : תפיל תרדמה . פסק סנחוטא מפני שסוכיטא אז ע"י אומם משא"כ בימי אליהו שבים כהמ"ג בני לא רלס למוסרס ביד אומם וסוכיטא ע"י נבואה . (ס"ג) : זר למילה . שמשן ערלמו וגם זרעו ערלום . (י"ח) : כפועל . כדלעיל ב"ר ז' י"א ששכר עמוסע קרויון מלאכה . (י"ט) : במדת יושר . שמיסרן בעו"ז כדו סיכוס לסס עו"ז . (י"ט) : סרבנים הם דריש פספסן בשני אנסין נגד כ' סרכוס שכל עליסם סרעב שכו ע"ז ופספסו את שופטיס . (י"ט) :

עבדת ומעשים רעים . א"ל הקב"ה מה אתם סוברים שכבודכם אתם מתכבדים אין אתם מתכבדים אלא בשביל כבודי . מה עשה הקב"ה הפליו דעתו מהם קימעא ובאו עמלקים ונזדונו להם לישראל שנא' (שמות ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים . ועוד באו כנעניים ונזדונו לישראל שנא' (שמואל ב) וישמע הכנעני . אמר הקב"ה אין בכם אמנה של ממש אין אתם מאמינין לדבריכם הפכפכין אתם . שנא' כי דור תהפוכות המה בנים לא אמן כם . אמן כתיב בשעה שהנביאים מכרכין אותן לא פתח אחד מהם לומר אמן עד שאמרו ירמיה שנא' (ירמיה ו) ואען ואמר אמן י"י . באותה שעה אמר הקב"ה הפכפכין אתם מרהננין הם סרכננין הם לכלותן אי אפשר להחזירן למצרים א"ל להחליפן באומה אחרת א"ל וכו' : (ה) רבי נחמיה פתח (יחזקאל י) כשועלים בחרבות נביאוך ישראל היו . מה השועל הזה מצפה בחורבות לכשיראה בני אדם לאיזה צד יתי בורה . כך כשועלים בחרבות נביאוך לא עליתם בפרצות כמשה . למי היה דומה משה רבינו לרועה נאמן שנפלה גדר סמוך לחשכה עמד ונדרה משלש רוחותיה . נשתתיר פרצה ולא היה לו שעה לנדרה ועמד הוא בתוך הפרצה בא ארי ועמד כנגדו בא זאב ועמד כנגדו . אבל אתם לא עמדתם בתוך הפרצה כמשה שאילו עליתם בפרצות כמשה הייתם יכולין לעמוד במלחמה ביום אף י"י . ושם האיש אלימלך כיון דאתת עקתה אולית לך ושבתק להון וילך איש מבית להם יהודה : (ו) זש"ה (סבלים קמז) אלופינו מסובלים רבי יוחנן אמר סובלין אכ"כ אלא מסובלים בשעה שהקמנים סובלין את הגדולים אין פרץ אין פרצה של מנפה המד"א (סז ק) ותפרץ כם מנפה . ואין יוצאת אין יציאתה של מנפה המד"א (ויקרא י) והצא אש מלפני י"י . אין צוחה אין צוחה של מנפה המד"א (נמדנר טו) וכל ישראל אשר סביבותיהם נמו לקולם . ר"ל מסרם קרא בשעה שהגדולים סובלים את הקמנים אין פרץ של גלות דכתיב (עמוס ד) ופרצים תצאנה . ואין יוצאה של גלות דכתיב (ירמיה טו) שלח מעל פני יוצאו . וצוחה של גלות דכתיב (ירמיה ח) הנה קול שועת בת עמי וכתיב וצוהת ירושלים עלתה . ר' לוליאני אמר בשעה שהקמנים שומעים את הגדולים ואין הגדולים נושאין משאן של קמנים עליהן הכתוב אומר (ישעיה ג) י"י במשפט יבא . ושם

אסיפת אמרים

אין אתם מאמינים לנביאים ולכן לא עני אמן . (סז) : כך כשועלים בחרבות נביאוך . גרסי' ונא לקותר ללוימלך שבה מפני הרעב ולא הספול בעדם . (י"ח) : ר"ל מסרם קרא ר"ל מע' מסובלים ממשה על סקמנים ומסרם קרא דמיא דקרא אשר בנינו כנטיעים וסדר קמרא שנה גדולים יסע : וצוהת ירושלים וכו' . וסיפא דקרא אסכו לנע נלטיס . (י"ח) : כתיב סתם וילך איש ומדת הדין אומרת כיון דלסתת וכו' ומכרות וסס הסיס וכו' כדי לפרסמי דתיך שלמעלה לעשות צו מפסן וכן הוה ליה וכן צילקוס רות : סובלין לין כתיב וכו' : סובלין . מידות הפרכוס וסאלופוס סובלין שורח העם : במרם קרא . כלומר אל תקרא מסובלים הלל שצלים וצדקתו סוף סוף דר"ה מהסך ר"ל לר"ל וגרס מסרם קרא בדבני ר"ל אסור דבני ר"ל לסי גרסא הספר וכן עולה יסע ויהי : במשפט

מתנות כהונה

באומה אחרת וז' אפסרכו' . כמדסיס לשלל : שאירז עליהם בפרלות כמשה היסס וכו' . והענין מוכות ג' אבות הוה גודר הפלס משלס דדקון חכות משה עמד בפקן גדו כרצוני : ושם הסיס כיון דלסתת וכו' . כיון שבחש הלכס לך ועצבס אוחס ותוכן הענין מהקב"ה ביקש להסתיכו מפני מדת הדין שלא תפגע בו ולפיכך דלסתת וכו' ומכרות וסס הסיס וכו' כדי לפרסמי דתיך שלמעלה לעשות צו מפסן וכן הוה ליה וכן צילקוס רות : סובלין . מידות הפרכוס וסאלופוס סובלין שורח העם : במרם קרא . כלומר אל תקרא מסובלים הלל שצלים וצדקתו סוף סוף דר"ה מהסך ר"ל לר"ל וגרס מסרם קרא בדבני ר"ל אסור דבני ר"ל לסי גרסא הספר וכן עולה יסע ויהי : במשפט

ושם האיש אלימלך כד אתת עקתא אולית לך ושבתק להון . וילך איש מבית להם יהודה : (ז) ר' תנחומא בש"ר חייא רבה ור' ברכיה בש"ר אליעזר מדרש הזה עלה בידינו מן הגולה כ"מ שנאמר ויהי צרה . ר' חייא רבה כ"מ שנא' ויהי משמש צרה ושמחה אם צרה אין כיוצא בה אם שמחה אין כיוצא בה . ר' שמואל אמר ה' בימי חס . (נלטיס יד) ויהי בימי אמרפל . מה צרה היתה שם עשו מלחמה . לאוהבו של מלך שהיה שרוי במדינה ובשבילו היה המלך נזקק למדינה . פעם אחת באו הברבריון ונזדונו לו . אומרים אוי לנו שאין המלך נזקק למדינה כמו שהיה . כך כל העולם כלו לא נברא אלא בזכות א"א הה"ד (סז) וישבו ויבאו אל עין משפט היא קדש א"ד אחא לא באו להזדווג אלא ללגלג עינו של עולם . עין שעשתה מדה"ד בעולם אתם מבקשים לסמותה . היא קדש א"ד אחא הוא קדש הוא א"א שקדש שמו בכבשן האש . וכיון שבאו אותם המלכים ונזדונו לו התחילו הכל צווחים ווי הוי ויהי בימי אמרפל (ישעיה ז) ויהי בימי אחז . מה צרה היתה שם ארם מקדם ופלשתים מאחור . לבן מלכים שנזדמן לו פדגוג אחד להמיתו . אמר אותו פדגוג אם אני ממיתו הריני חייב למלכות . אלא הריני מושך מניקתו ומעצמו הוא מת . כך אמר אחז אם אין גדים אין תישים אם אין תישים אין צאן אם אין צאן אין רועה . כך אחז היה סבור בדעתו לומר אם אין קמנים אין גדולים אם אין גדולים אין תלמידים ואם אין תלמידים אין חכמים ואם אין חכמים אין בתי כנסיות ובתי מדרשות ואם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות כביכול אף הקב"ה משרה שכינתו על העולם אלא הריני אחז בתי כנסיות ובתי מדרשות . ועליו הכתוב אומר (ישעיה ח) צור תעודה חתום תורה בלימודי . רבי חנינא אמר למה נקרא שמו אחז שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות : ר' יעקב בש"ר אבין אמר ישעיה (סז) וחכיתי לי"י המסתיר פניו מבית יעקב . אין לך שעה קשה כאותה שעה שנא' (דניס ג) ואנכי הסתר אסתיר פני בעולם הזה . ומאותה שעה וקיתתי לו שאמר (סז) כי לא תשכח מפני זרעו . מה הועיל לו (שמיס ח) הנה אנכי והילדים אשר נתן לי י"י וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא מלמד שהיו חביבין עליו כבניו . וכיון שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות התחילו צווחין ווי הוי ויהי בימי אחז . (ישעיה ו) ויהי בימי יהויקים . מה צרה היתה שם (סז ד) ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אורם . למלך ששלח פרוספינמא שלו למדינה . מה עשו לו בני המדינה נמלו אותה וקרעוה ושרפוה באש . אמרו אוי לנו כשירניש המלך בדברים אלו הה"ד (סז ו) ויהי בקרא יהודי שלש דלתות וארבעה תלתא ארבעה פסיקים כיון שהגיע לפסוק

מתנות כהונה

יבא וכו' גרסי' . וסיפיה דקרא עם זקני עמו ודרס שימניד אוחס למספט על שמאנו לשחא משחא סעס : ושם הסיס אלימלך . י"ל דדייק בשמח סהכל אומרים עלי ועלי הוא כמלך כלומר סהכל הו שמשש לו ולפיכך וסס הסיס וכו' ולכן הקשיד עניו הקב"ה כלא עמד ליסח משחן אכל בספר יסן גרס וסס אלימלך כד אחת וכו' וכן לעיל גרס צווס אף ה' וסס אלימלך כיון כו' וסס יסו' ססרכוס וססכרוס וילך איש וכל סספוס סו' . וסס' כס' לכן נאמר וילך איש : תברבריון . כל עמאר זס תכבאר כס' לך לך וסס פ' שמיני וסס מגולס אסטר : הוא קדס . כלומר הוא ססס :

לפסוק החמישי היו צריה לראש מיד יקרעה בתער הסופר והשלך אל האש אשר אל האה עד תם כל המנילה על האש אשר על האה. כיון שראו כן התחילו צווחים ווי הוי ויהי בימי יהויקים. (ספסר 6) ויהי בימי אחשורוש. מה צרה היתה שם שונאים האחד התחיל מקטף בעוללות והשני מונב באשכולות והשלישי בקש לעקור את כל הנפנים. כך פרעה הרשע התחיל מקטף בעוללות שנא' (שמש 6) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. נבוכדנצר הרשע התחיל מונב באשכולות שנא' (מזי 17) הדרש והמסגר אלף. ר' ברכיה בש"ד יהודה אמר החרש אלף והמסגר אלף. ר' יוחנן אמר כולן אלף. רבי שמואל אמר אלו הבלוטים. ר"י בר' סימון אמר אלו תלמידי חכמים. המן הרשע בקש לעקור את כל הביצה אמרי זבין בביעתא (ספסר 7) להשמיד להרוג ולאבד וכיון שראו כן התחילו צווחין ווי הוי ויהי בימי אחשורוש. ויהי בימי שפוט השופטים. מה צרה היתה שם ויהי רעב בארץ. למדינה שהיתה חייבת ליפס למלך מה עשה המלך שלח סמיאון לנבור. מה עשו בני המדינה נטלו אותו והלקוהו וגבו אותו. אמרו מה שהיה מבקש לעשות לנו עשינו לו. כך בימי שפוט השופטים היה אדם מישראל עובד ע"ז והיה הדיין מבקש לעשות בו דין והיה הוא בא ומלקה הדיין ואמר מה דבעא מעבד לי עבדתי ליה אוי לדור ששופטיו נשפטין הוי ויהי בימי שפוט השופטים. שמעון בר' אבא אמר בש"ד יוחנן כ"מ שנאמר צרה ושמחה אם צרה אין צרה כמותה. אם שמחה אין שמחה כמותה בעולם. אתא ר' שמואל בר נחמני ועבדה פלגא כ"מ שנא' ויהי צרה והיה שמחה. והא כתיב (נחשית 6) ויאמר אלהים יהי אור. א"ל אף היא אינה אורה של שמחה שלא זכה העולם להשתמש באותה אורה. שאותה אורה שנבראת ביום ראשון אדם צופה מסוף העולם ועד סופו. וכיון שראה שעתידין רשעים לצאת כדור אנוש ואנשי דור המבול ודור הפלגה וכאנשי סדום לקחה. הה"ד (איוב 18) וימנע מרשעים אורם. וגנוזו לצדיקים לע"ד שנא' (ספסר 15) אור זרוע לצדיק. מתיבין ליה והבתיב (נחשית 6) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. א"ל אף היא אינה שמחה שעתידין שמים להבלות שנא' (ישעיה 64) כי שמים כעשן נמלחו. מתיבין ליה והא כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום שני ושלישי ורביעי חמישי וששי א"ל אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכים עשיה. כגון החרדל צריך להמתיקו התורמוסין צריכין לימתק החטים צריכין לימתן. והא כתיב (נחשית 17) ויהי י"י את יוסף אמר אף היא אינה שמחה דכתיב (ספסר 8) כי שמו ארתי בכור. והא כתיב (ספסר 1) ויהי ביום כלות משה א"ל אף היא אינה שמחה. שבו נגנו בנין כח"ק שנא' (שמש 8) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. והא כתיב ויהי

מתנות כהונה

זבין נכספח. נמלת אסתר גרם כל צדקה פי אמר לקנות כל היום הגזילים עם הקטנים. וז"ל לפון לזון אמר לקנות אופן ככל רצונו. מביאון. נכס מס מס נקלה טמון. וגבד טוט. טר"י כב"ד הכיטו קים ממנו ועמנו אוחו טכוסו לונקלום ויגנין מיניה. וינקלוק כנס וינין לפון נגלי. מה דנעיש וכו'. מה טרסא לעשות לי עשינו לו. תורמוסין. מין קמית. ל

(יבסע 8) ויהי בהיות יהושע. א"ל אף היא אינה שמחה שבו קרע יהושע שמלותיו שנא' (ספסר 1) ויקרע יהושע שמלותיו. והא כתיב (ויקרא 5) ויהי ביום השמיני. א"ל אף היא אינה שמחה שבו מתו נדב ואכיהוא. והא כתיב (ע"כ 1) ויהי כי ישב המלך בביתו. א"ל אף היא אינה שמחה שבו בא נתן הנביא וא"ל (מלא 8) רק אתה לא תבנה הבית. אמרי ליה אמרינן אנן דידן אמור את דידך. א"ל (יולא 7) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עפים (נכיש 17) והיה ביום ההוא יצאו מים הרים (ישעיה 6) והיה ביום ההוא יוסף י"י שנית ידו (ספסר 2) והיה ביום ההוא יהיה איש (ספסר 3) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול (ספסר 4) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם. מתיבין ליה והא כתיב (ישעיה 18) והיה כאשר נלכדה ירושלם. א"ל אף היא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נמלו ישראל אופכין שליטה על עונותיהם ביום שחרב בהמ"ק:

פרישהא

(א) ויהי בימי שפוט השופטים. אוי לדור ששפטו את שופטיהם ואוי לדור ששפטיו צריכין להשפט שנא' (שופטים 3) וגם אל שופטיהם לא שמעו. ומי היו רב אמר ברק ודבורה היו. ריב"ל אמר שמגר ואהוד היו. רב הונא אמר דבורה וברק ויעל היו. שפוט חד שופטים תרין השופטים תלתא: (ב) רבי שאל לר' בצלאל מהו דכתיב (ספסר 3) כי זנתה אמם אפשר ששרה אמנו זונה היתה. א"ל ח"ו. אלא אימתי ד"ת מתבזין בפני עמי הארץ בשעה שבעליהן מכזין אותם. אתא ר' יעקב בר אבדימי ועבדיה שמועה. אימתי ד"ת נעשין מזונות בפני עמי הארץ בשעה שבעליהן מכזין אותם. ר' יוחנן מיותי לה מהכא (קטלת 5) וחכמת המסכן בזויה וכי חכמתו של ר"ע שהיה מסכן בזויה היתה. אלא מהו מסכן מי שהוא בזוי בדבריו. כגון זקן יושב ודורש (דניס 15) לא תטה משפט והוא טטה משפט. לא תכיר פנים והוא מכיר פנים. לא תקח שחד והוא לוקח שחד. (שמות 22) כל אלמנה ויתום לא תענון והוא מענה אותם. שמשון הלך אחר עיניו שנא' (שופטים 16) אותה קח לי כי היא ישרה בעיני. נדעון עבד ע"ז שנא' (ספסר 17) ויעש אותו נדעון לאפור. הוי שאין לך מסכן גדול מזה. אוי לדיין שמכיר פנים במשפט. תני ר' חייא (ויקרא 15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין שמקלקל הדין קרוי ה' שמות. עול שנוי משוקץ הרם תועבה. והקב"ה קורא עליו ה' רע מנאץ מפר ברית טכעים ומטרה. וגורם ה' דברים לעולם. מטמא את הארץ ומחלל את השם ומסלק את השכינה ומפיל ישראל בחרב ומגלם מארצם. אוי לדור שמקלקל במדה זו תני ר' חייא לא תעשו עול במשפט בדין. אם לדין ככר

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

לא חנה ספס. וסוב עיין רעס מנילת אסתר: ששפטיו צריכין להשפט. ואוי לדור שאין שופטים ביום שחרב בית המקדש. שנאמר חס עוקד כח לזון: חסלה פזיחתה דרות בעוסי יטעלה שמו לעד ולנצח: ויהי בימי: ועבדיה שמועה. עשה ממנו דרסה נכסים: מבזין אותם. הסורה נקראת חסם של לומדיה כחסי' כי חס לבינה סקרה ונעשים כזונה מפני שמוכי סורה מתביישים משמועיהם וחו סוכיסה סורסה לפון סורסה: ד"ל שמוע. ופס' קדושים דייק לסו סר"י ז"ל ויעש כמורה סכסס וינקוט סוף. פי' כי חסא: בדין פי' סר"י במשפט פי' בדין כמו בכל

בניו הוא עיקר ואשתו מפלה לו ובניו מפלין להם :
פרישה ב (א) רבי סימון בשם ריב"ל ור' המא אבוי דר' יהושע
 בש"ר לא ניתן דברי הימים אלא להדרש הה"ד
 (ד"ס 67) בני שלה בן יהודה ער אבי לכה . אב ב"ד של לכה . ולעדה
 אבי מרשה אב ב"ד של מרשה . ומשפחות בית עבדת הבוין זו רחב
 הזונה שהטמינה המרגלים בבוין הה"ד (י"ט ט"ז) ותמנמם בפשתי העין . א"ר
 יהודה בר' סימון בכוסמין היתה עסקה . לבית אשבע שנשבעו לה המרגלים
 שנא' (ס"ג) ועתה השבעו נא לי ביי . ויוקים שקיימו לה השבועה הה"ד
 (ס"ג) ויבואו הנערים המרגלים וגו' . ומה ר"ל ואת כל משפחותיה הוציאו
 תני רשב"י . שאפי' היתה משפחתה ר' אנשים והלכו ונדבקו בר' משפחות
 אחרות כולן ניצולו בזכותה . ואת כל משפחתה לא נאמר אלא ואת כל
 משפחותיה . ואנשי כזבא שכזבה במלך יריחו שנאמר (ס"ג) ותאמר כן
 באו אלי האנשים וגו' . ויואש שנתיאשה מן החיים . ושרף שתקנה עצמה
 לשרופין . אשר בעלו למואב שבאתה ונדבקה בישראל ועלו מעשיה לאביה
 שבשמים . וישבי לחם שנדבקה בישראל שקבלו את התורה שכתוב בה
 (מש"ט) לכו לחמו בלחמי . והדברים עתיקים ר' איבו ור"י בר"ס אומרים
 דברים הללו סתומין כאן ומפורשין במקום אחר . המה היוצרים אלו
 המרגלים הה"ד (י"ט ט"ז) וישלח יהושע בן נון מן השמים . ר' יהודה ור'
 נחמיה . ה"א כלי נגרות היה בידם מרגלים תרש לאמר . ר"ג אומר כלי
 קדרות היה בידם מקדרין הרש לאמר . תני רשב"י הרש כמשמעו א"ל עשו
 עצמכם הרשין ואתם עומדים על רזיהם . ר"ש בן אלעזר אומר מתוך
 שאתם עושים עצמכם הרשים אתם עומדין על אופנייהם שלהם . וישבו
 נמעים שהיו בקיאיין בנטיעה ע"ש שנא' (נמדנר י) ויכרתו משם זמורה .
 וגדרה שהטמינה אותן אחרי הגדר שנא' (י"ט ט"ז) ותאמר להם ההרה לכו .
 וי"א ששרתה עליה רה"ק עד שלא נכנסו ישראל לארץ . וכי מהיכן היתה
 יודעת שהזורין לנ' ימים מיכן ששרתה עליה רה"ק . עם המלך במלאכתו
 ישבו שם מבאן אמרו עשרה כהנים נביאים עמדו מרחב הזונה . ירמיה
 הלקיה שריה מהסיה הנמאל שלום ברוך נריה יחוקאל בוזי . וי"א אף דולדה
 הנביאה

אסיפת אמרים

ה"ד בני שלה . (ד"ס א"ד) : מקדרין הרש לאמר . לו . לומר שכל ממנו ואלו היה קפץ לעלם
 שסו מנתיין כתי לקום . (ו"א) : בא"י הם לא היו מעבדים כדו : אלא להקט
 גרם : ה"ג נסי ויבולקום יושעו ודברי הימים נפסתי העין : לבית אשבע נר' . ומלחתי כספ
 אות אמת נסם ל"א דגם צבוסמין היתה עסקה : משפחותיה . לשון רבים משמע משפחות
 הרבה ומשפחה משמע משפחה אחת : באו אלי וגו' גרם . ואסיפת דקדק קסמין :
 שבאתה וכו' : ועלו . בעלו למואב דרש נטריקון בלו ועלו לאכ נפסתיים : ה"ג נסי ויבולקום
 דברי הימים ר' איבו ור' סימון אומר הדברים הללו נאמרו מעתיקו של עולם רבי יהודה אומר
 דברים הללו סתומין כאן ומפורשין וכו' בספר יושע : כלי נגרות קרי ביה הרש הלוי קמן והלוי
 פתח והסין צינן גר' נחמיה קרי ביה הרש כסגול ובמחל חסו הולכים לשון יוצר כלי הרש
 הרש כמשמעו גרם . פי' שאינו מומע : עומדים על חופייהם . לומר אהם שומעין מהם
 עיניהם שאינם שומעין עמם להסתיר דבר מהם : אופנייהם . מההגם ועיניהם : ששרתה
 וכו' . י"ל שדרש לשון גבוהה על שם שמרע"ה נקרא אבי נדר כלומר אב לכל הגדרות
 גדל והס הנביאים וכדליתא ריש פ"י ויקרא רבה : במלאכתו . דרש מלשון במלאכות אלהים

מתנות כהונה

הנביאה מפני בניה של רחב הזונה ויתה : (ב) רבי שמואל בר נחמיה
 פתר קראי כדוד . בני שלה בן יהודה ער אבי לכה אב ב"ד של לכה .
 ולעדה אבי מרשה אב ב"ד של מרשה . ומשפחות בית עבדת הבוין זה דוד
 שהיה עוסק בפרוכת הה"ד (ס"ג ט"ז) ויד אלחנן זה דוד שחננו הקב"ה . בן
 יערי בן שהיה גדל ביער . אורנים שעסק בפרוכת . ד"א אורנים שהיו
 מעלין לו את ההלכה והוא אורנה . ד"א אלו סנהדרין שהיו אורנין עם
 בד"ת . לבית אשבע שנשבע לו הקב"ה שנא' (ס"ג ט"ז) כרתי ברית
 לבחורי ייוקים שקיים לו השבועה שנא' (ס"ג ט"ז) נשבע י"י לדוד אמת
 לא ישוב סמנה . ואנשי כזבא ר' עזריה ור' יונתן ור' יצחק בר מריון
 ואמרי לה ר' יוסי בר' הנינא עיקר סנהדרין משל יהודה . מ"ט שנא'
 (נ"א ט"ז) הכלילי עינים מיון ולכן שנים מחלב שהיו סודרין את ההלכה
 בשנים עד שהיו מוציאין אותה בנקיון כחלב . יואש שנתיאש מן החיים
 (ד"ס ט"ז) תהי נא ירך בי . ושרף שהוכיר מעשה שרופים י"י אלהי אברהם
 יצחק וישראל אבותינו . אשר בעלו למואב שבא מרות המואביה . וישבי
 לחם שבא מבית לחם יהודה . והדברים עתיקים ר' איבו אמר זה דוד
 ושלמה שנשתתפו לפני הקב"ה בבנין ביהמ"ק . ר' יהודה בר' סימון אמר
 זה בניחו בן יהודיע שנתחזק עם המלך שלמה בבנין בהמ"ק . ר' יהודה
 אמר זה יהודיע הכהן הגדול שנמפל עם יואש לבדק הבית . ר' יהודה
 אומר זה ירמיה ויחוקאל שהתפללו לפני הקב"ה שלא להתריב בהמ"ק .
 המה היוצרים זה בעז ורות . וישבי נמעים זה שלמה שהיה דומה כנמץ
 במלכותו . וגדרה אלו סנהדרין שהיו נודרים עמו כדת . עם המלך
 במלאכתו ישבו שם מבאן אמרו לא מתה רות המואביה עד שראתה
 שלמה בן בנה יושב ודן דינן של זונות . הה"ד (מ"א ט"ז) וישם כסא לאם המלך
 זו בת שבע . ותשב לימינו זו רות המואביה : (ג) ר' מנחם בר אבין פתר
 קרייה במשה . ויוקים ע"ש (נמדנר י) קומה י"י ויפוצו אויביך . אנשי
 כזבה שעשה דבר של הקב"ה כמו כזבים שנא' (ש"ט ט"ז) למה י"י יתדת
 אפך בעמך . יואש על שנתיאש מן החיים שנא' (ס"ג ט"ז) וואם אינ מהני נא .
 ושרף שהוכיר מעשה שרופין שנא' (ס"ג ט"ז) וזכור לאברהם ליצחק ולישראל
 עבדיך . אשר בעלו למואב שכאו ועלו מעשוי הנעמים לפני אביו
 שבשמים . וישבי לחם שעלה למרום ושבה התורה ע"ש שנא' (ס"ג ט"ז)
 עלית למרום שבית שבי . והדברים עתיקים ר' איבו ור"י בר סימון רבי
 איבו אמר אפילו דברים שנתעתקו מהם החזירים שנאמר (ש"ט ט"ז) פסל לך
 ונ'

מתנות כהונה

ודך אלחנן . פסוק הוא שמואל ז' כ"א : בפרוכת . כלומר צנני הים : והוא אורנה . וכן
 נפסח כס ע' כל הכדדים ומוסיב על אמתה : רובין של סנהדרין וכו' . כחבל נמקרו שלמים
 משה שהוא וכן של סנהדרין או על שם שמכניזין אה הכל כחכמתן : בשנים . פיין עוד נפסח
 וכו' : רתי' על ירך זי . דוד אמר קן דברי הימים א' כ"א : שרופים . על שם שמכרו עמם
 על קדוש שמו ויבדקו אברהם ככבשן האש ויחל ליסרף על בני המזבח יעקב מסר ג"כ נפשו
 על אשתי שאל יעקב צמרו סברו על ס' אלוהי לא אשחכך בר נש
 המכר נרמיה על השם ויבדק כמה דעבד יעקב אביו : שנשתתפו וכו' . ולפיך נקראו
 יוקים שהקב"ה נקרא עתיק וימין : ה"ג ופנה המורה . ודרש ופני לו וישב ממנו שני :
 ממעתיקו

זגו הדברים הללו נאמרו ממעתיקו של עולם כד"א (ג'לש' יג) ויעתק משם.
 ה"ב כר"ס אמר דברים הללו סתומין כאן ומפורשין במקום אחר ההור
 אותן לו שנא' (שם נד) ויאמר י"י אל משה כתב לך את הדברים האלה כי
 ע"פ הדברים האלה וגו'. המה היוצרים ע"ש (ג'לש' ח) וייצר י"י אלהים.
 ד"א המה היוצרים אלו נפשותיהם של צדיקים שבהם נמלך הקב"ה לבראת
 את עולמו. וישבי נמעים ע"ש (ג'לש' ט) ויטע י"י אלהים. וגררה ע"ש שנא'
 (ג'לש' ט) אשר שמתי חול נבול לים. עם המלך במלאכתו עם מלך מלכו
 המלכים הקב"ה ישבו שם נשמתן של צדיקים שבהם נמלך וברא את
 עולמו: (ד) ד"א ויוקים זה אלימלך. ואנשי כזבא אלו בניו שהיו מכוזבים
 יואש שנתאישו מא"י. ושרף ששרפו את התורה. ר' מנחמא בש"ר אחא
 וכי שרפוה אלא ללמדך שכל מי שבטל מן התורה דבר אחד כאילו
 שרפה. אשר בעלו למואב שנשאו נשים מואביות ושהניחו ישראל
 ונסתפחו בשדי מואב. וישבי להם זה נעמי שנא' ותשב נעמי ורות
 המואבית כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית להם. והדברים
 עתיקים כבר כא"א מפורש בפני עצמו: (ה) ושם האיש אלימלך. רבי
 מאיר היה דורש שמות ר"י בן קרח היה דורש שמות. ושם האיש
 אלימלך שהיה אומר אלי תבא מלכות. ושם אשתו נעמי שהיו מעשית
 נאים ונעימים. ושם שני בניו מהלון וכליון מהלון שנמחו מן העולם.
 וכליון שכלו מן העולם. אפרתים ריב"ל אומר פלמיאני ור' ב"ר נחמיה אומר
 אבגניסמי. ד"א אפרתים רבי פנחס אמר כל אותה העמרה שנתעמר
 אפרים מיעקב אבינו בשעת פטירתו מן העולם א"ל אפרים ראש השבט
 ראש הישיבה המעולה והמשוכה שבבני יהיה נקרא לשמן (ה"ב) בן תורו
 בן צוף אפרתי (מ"א יג) וירבעם בן נבט אפרתי (ע"א מו) ורודו בן איש אפרתי
 מהלון וכליון אפרתים: (ו) ויבואו שדה מואב ויהיו שם. בתחלה באו
 להם בעיירות מצאו אותם פרוצים בעבירות אח"כ באו להם לברכים
 מצאו אותם מרוחקין במים ואח"כ חזרו להם בעיירות ויבואו שדה מואב
 ויהיו שם: (ז) וימת אלימלך איש נעמי. תניא הכל למות והכל למיתה
 ואשריו לאדם שיצא בשם טוב מן העולם. מת האיש מי מחסרו אלא
 אשתו שנא' וימת אלימלך איש נעמי. מתה האשה מי מחסרה אלא
 בעלה שנא' (ג'לש' מח) ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל. א"ר יוחנן עלו

מיתתה

דיוקן וזה אלימלך. שקיים כל המוסר. וע"כ מוכח ממעתיקו של עולם. זה הקב"ה שהעתיקו מאין
 שכל המנוח אפי"ר. מדר"א: פ' המוכר את הספינה מאתו יאלו כנפוש ועוד
 לאשוי
 מלאה ג' שומות ונלאה למוסר ונכ"י וצילקוט דרש הכי אפי"ר דברים שנחתקו מהם החידים
 שנאמר פסל לך וגו' ומפורשין וכו'. כמורה שנאמר ויאמר ה' וגו': החזיר אותן לו. טעם
 מופר הוא ונכתב ע"פ ג' הילקות שכתבו: על שם ויזר. קרי הילוקים כי הם עיקר יצירת
 הקב"ה וכוננו. כצדקת עולם: על שם ויטע וגו'. והצדיקים יושבים בן עין שעלו נאמר ויטע
 ה' אלהים וגו'. מכוזבים. נחסרו מן העולם כד"א אשר לא יצאו כנפוש ויטע
 וזה בטלו שילחו מארץ ישראל נרס. ונסתפחוהו נרס. פי' ונדבקו כד"א ספספי
 נא ונסתפו על בית ישראל ושוב עיין כל זה סוף פ' המוכר את הספינה: פלמיאני. כי
 יצאין ממונים: אבגניסמי. שנים וכן הוא בויקרא נרס מ"ז: ויהיו שם. משמע שכתבו
 קצבו

מיתנת כהונה

קצבו דיוקן: גיליון. בני אדם שהם בני מזל
 אחד: ארכיות. ממשלות: שירי מנוחה
 לומר כפסולת ששאר כמו שירי מנחה הכלכל
 והארים ולא היה קרב ע"ג המזבח וצילקוט
 ורס נעשית שריים: ולא יתסה וכו'. ולא
 יתסה לכלל זה שיהיה הכלה שהיו מותרים לכל
 נקבל מדרש עמומי ולא עמומי כד' שלא יהיו נעשים
 גוים: בן יושב על כסא. וכן הוא צ"ק דברכות וכו' שלמה שנאמר וישב שלמה על
 כסא ה' ולקח וכו' מסיים בספר יצו: בשלש שנים. כלומר בן זמנו כחיי כשלשים במלכותו
 יש וכן כלרבעים כולם ק"י חסר וכו': שנא' ונגש חורש וכו' ופסוק הוא בעמנוס ט' והוא
 צעקה על העתיד: אבולין. כל הדבר והרמז בן פי' הערוך בערך אבולין וכן הוא צ"ק
 צ"ק: צבעים נרס: ה"ג צילקוט כרסם מורכב לבדי ועל לבדי להגיד ק' : אף הוא וכו'.

מיתתה של רחל. אמר יעקב אבינו קשה עלי מיתתה של רחל מכל הצרות
 הבאות עלי: (ח) א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק גילין וגילין חבורות
 והבורות מביא הקב"ה לעולם מת אחד מן הגיל ידאג כל הגיל. חבר אחד
 מן החבורה תדאג כל החבורה דא"ר שמואל בר אבא בש"ר יוחנן ארכיות
 ארכיות הן ואין אחד מהן נכנס לתוך ארכי של חבירו אפי' כמלא נימא.
 אר"י בן הלפתא מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולביתי ביתי אלא לאשתי
 ביתי ולביתי אשתי ולא קריתי לשורי ולשדי שדי אלא לשורי שדי
 ולשדי שורי. ותשאר היא ושני בניה א"ר חנינא בריה דר' אבהו נעשית
 היא שירי מנחות: (ט) וישאו להם נשים מואביות. תני בש"ר מאיר לא
 גירום ולא הטבילו אותם ולא היתה הלכה להתחדש ולא היו נעשין
 עליהם עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואביות. שם האחת ערפה
 שהפכה עורף לחמותה. ושם השנית רות שראתה בדברי חמותה.
 ר' ביבי בש"ר ארובין אמר רות וערפה בנותיו של עגלון היו שנאמר
 (שופטים ג) דבר פתח לי אליך המלך ויאמר הם וגו' וכתוב (ס) ואהוד בא
 אליו וגו' ויאמר אהוד דבר אלהים לי אליך ויקם מעל הכסא א"ל הקב"ה
 אתה עמדת מכסאך לכבודי חייך הריני מעמיד ממך בן יושב על כסא י"י.
 וישבו שם כעשר שנים כל' כמ' או חסר או יותר: (י) וימותו גם
 שניהם מהלון וכליון. ר' חוניא ור' יהושע בר' אבין ור' זבדא התנה
 דר' לוי לעולם אין בעל הרחמים פורע מן הנפשות תחלה ממי את למד
 מאיוב שנא' (איוב ה) ומלאך בא אל איוב ויאמר הבקר תינו הורשות. א"ר
 המא בר' חנינא הראה להם הקב"ה מעין דוגמא של העוה"ב. שנא'
 (שם ט) ונגש חורש בקוצר (איוב ה) ותפול שבא ותקחם א"ר אבא כ"ב
 יצאו מבצר קרינוס והלכו כל האובלין עד מגדל צבעים ומתו שם. (סג)
 ואמלטה רק אני לבדי א"ר חנינא רק מיעוש אף הוא משובר ומולקה.
 א"ר יודן לבדי עוד זה מדבר אף הוא כיון שאמר בשורתו מיד מת. עוד זה
 מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים א"ר שמואל בר נחמן
 כיון ששמע איוב התחיל מגיים היילותיו למלחמה אמר כמה היילות אני
 וכול להייל. כמה נייסות אני וכול לגייים. והאומה בזויה שיש בעולם

מיתנת כהונה

אסיפת אמרים
 לאשתי ביתי. דכיו עיקר של בית והאם טעל לה
 ולכ"י כחיי איש נעמי. ופלו אלדעיל. (יפ"ט):
 לא גירום. ולקח לא נעשו דבנותן לא טיף איסות
 רק משום זנות גוים ונלעט שרי קודם גזירת בית
 חסמוני (י"ט): בנותיו של עגלון. גמרה גמור
 לה
 אסיפת אמרים
 אסיפת אמרים
 אסיפת אמרים

(יטעם כג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה . הלואי לא היה בא לרפול
אימתו עלי . וכיון שא"ל אש האלהים נפלה מן השמים אמר מן השמים
הוא מה אני יכול לעשות . ואדום לא אצא פתח . מיד ויקח לו הרש
להתגרד בו . אף במצרים כך היה (מלכים ס) ויך גפנם ותאנתם ואח"כ
ויסגר לברד בעירם ואח"כ ויך כל בכור במצרים . ואף בנגעים כן בתורה
הן כאין על ביתו אם חזר בו מוטב ואם לאו הרי הן מעונין הליצה שנא'
(ויקרא יד) וצוה הבהן וחלצו . אם חזר בו מוטב ואם לאו מעונין נתיצה
חזר בו מוטב ואם לאו באים על הבגדים ומעונין כיבוש . חזר בו מוטב
ואם לאו מעונין קריעה שנא' (ס"ג) וקרע אותו מן הכנר . אם חזר בו
מוטב ואם לאו מעונין שריפה שנא' (ס"ד) ושרף את הכנר . אח"כ הן כאין
על גופו . אם חזר בו מוטב ואם לאו יוצא וכו' . אם חזר בו מוטב ואם
לאו (ס"ה) בדרך ישב מהוץ למחנה מושבו . ואף במהלון וכליון כך היה .
בתהלה מהו סוסיהם המוריהם נמליהם ואח"כ וימת אלימלך ואח"כ וימתו
גם שניהם מהלון וכליון . ותשאר האשה א"ר הנינא נעשתה שירי שירים :
(יא) ותקם היא וכלותיה ותשב משרה מואב כי שמעה בשרה מואב .
שמעה מהרוכלין המהוירן בעיירות . ומה שמעה כי פקד י"י את עמו
לתת להם לחם . כא"א (מלכים ז) כי לא ימוש י"י עמו ונחלתו לא יעזוב .
זכא"א (ש"א י) כי לא ימוש י"י את עמו בעבור שמו הגדול . א"ר שמואל
בר נחמני פעמים שהוא עושה בעבור עמו ונחלתו . ופעמים שהוא
עושה בשביל שמו הגדול . א"ר איבי כשישראל זכאין בעבור עמו
ונחלתו . וכשאין ישראל זכאין בעבור שמו הגדול . ורכנן אמרי בא"י
בשביל עמו ונחלתו בח"ל בעבור שמו הגדול שנא' (יטעם ט) למעני למעני
אעשה : (יב) ותצא מן המקום אשר היתה שמה . ותצא וכי לא יצאתה
משם אלא היא והלא כמה נמלים יצאו כמה חמרים יצאו ואת אמרת
ותצא . ר' עזריה בש"ר יהודה בר' סימן גדול שבעיר הוא זיוה והוא הודרה
והוא הדרה והוא שבחה . פנה משם פנה זיוה פנה הודרה פנה הדרה פנה
שבחה . וכן את מוצא ביעקב אבינו כשיצא מבאר שבע וכי לא יצא
משם אלא הוא והלא כמה נמלים יצאו כמה חמרים יצאו ואת אמרת
ויצא . אלא כשהצדיק בעיר הוא זיוה והוא הודרה והוא הדרה והוא שבחה .
יצא משם פנה זיוה פנה הודרה פנה הדרה פנה שבחה . ניהא תמן דלא
הות אלא אותה הצדקת פרם חכא לא הוה יצחק תמן . אלא א"ר עזריה
בש"ר עזריה בר' סימן לא דומה זכות צדיק אחד לזכות ב' צדיקים :
ותלכנה

מיתנות כהונה

לס . ושנא' ל"ג צילקוט (יטע"ס) : ומה שמעה כו' . וכל עממי משלחיה הוא רק להגיד לך וכו'
את עמי . ויקח ונא"י כרכנן דגן' ואלהם ספרט סין סלמר כו' : הן ארץ כשדים וגו' פסוק סין
צישעיה מ"ג : הלואי לא היה . פירש"י צישעיה
אשר לא כדלי הוא להקרא עם וכו' עד שהקב"ה מתחרט עליהם על שבראם כדאיתא במשנה
סוטה : וכיון סלמר לו וכו' . שין כמה שכתבו בפרשם מורע : ויצא . להסגר ז' ימים וכו'
למחנה ואח"כ בא אל המחנה : בדרך יצן . מורע מוחלט : מהרוכלין . דל"כ מו הגיד לו
צשיירום שיהיה עם כדלעיל : למעני למעני אעשה ופסוק הוא צישעיה סו' מ"ה : נמלים
חמרים . מוטיח חמרים ונמלים : כ"ג פנה פנה יחא תמן דלא הוא כו' הכה הוה וכו' וכו'
כו'

(יג) ותלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה . א"ר יהודה א"ר יוחנן עברו
על שורת הדין והלכו ב"ט . ד"א ותלכנה בדרך הוצרה עליהם הדרך
שהלכו ביהא . ותלכנה היו עסוקות בהלכות גרים : (יד) ותאמר נעמי לשתי
כלותיה לכנה שובנה אשה לבית אמה . לבית אומתה . אבנימוס הגרדי
מתה אמו ועלה ר"מ להראות לו פנים ומצא אותם יושבין אכלים .
לאחר זמן מת אביו ועלה ר"מ להראות לו פנים ומצא אותן עסוקין
במלאכתן . א"ל כמדומה אני שאמך חכיבה עליך יותר מאכ"כ . א"ל ולא
כן כתיב אשה לבית אמה ולא לבית אביה א"ל יפה אמרת שאין אב
לעכו"ם : (טז) יעש י"י עמכם חסד . רבי הנינא בר אדא אמר יעשה כתיב .
כאשר עשיתם עם המתים שנמפלתם בתכריכיהון . ועמדי שויתרו לח
כתובותיהון . א"ר ועירא מלה זו אין בה לא מוטאה ולא מהרה ולא איסור
ולא היתר ולמה נכתבה ללמדך כמה שבר טוב לגומלי חסדים : (טז) יתן י"י
לכם . א"ר יוסי כל אותן המצוות והנחמות שעתיד הקב"ה ליתן לשלמה
דכתיב (מ"ב) ויתן אלהים חכמה לשלמה יהיו מכם . ומצאנה מנוחה
ומצאן כתיב אחת מוצאת שתים לא מוצאות . אשה בית אישה מכאן שאין
קורת רוח לאישה אלא בבית בעלה . ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה
ותאמרנה לה וגו' ותאמר נעמי שובנה בנותי למה תלכנה עמי העוד לי
בנים במעמי והיו לכם לאנשים וגו' וכי יש אדם מיכם אשת אחיו שלא היה
בעולמו : (יז) שבנה בנתי לכנה . ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יודן בר'
הנינא בני' מקומות כתיב כאן שבנה שבנה כנגד ג' פעמים שדוחין
את הגר ואם המריה יותר מכאן מקבלין אותו . א"ר יצחק (א"י) כהוץ
לא ילין גר לעולם יהא אדם דחה בשמאל ומקרב בימין . כי זקנתי מהיות
לאיש וגו' א"ר יוחנן למוך התורה ד"א שאין תשמיש ביום אלא בלילה
הה"ד (לס"ג) בערב היא באה ובבקר היא שבה . וכתיב גם הייתי הלילה
לאיש : (יח) וגם הייתי שילדתי בנים הא אילו הייתי הלילה לאיש ילדתי
בנים . אלא הלקן תשכרנה וכולות אתם יושבות עד אשר יגדלו . הלקן
תעננה

מיתנות כהונה

כו' ופי' היתה עם גבי נעמי לפי שילא זו והדר
השיר שלא היה עם אלא היה וכשילאה פנה
היו והסדר אכל כלן גבי יעקב הלא נשאר עם
יחאק : עברו כו' . דייק מדכתיב ותלכנה בדרך
זמורה ויקרי דרך : הוצרה . לשון לכה שהיו מלמדים : שהלכו ציחק גרסינן וכו'
צילקוט בדרך מלמד שכולות יחפים וגופן טעושה בדרך . וגו' הספר יש לישענו שגברו להם דרך
לעמם כדי שלא יפגעו גם עובדי דרכים : והלכות גרים . ותלכנה דרש לשון הלכה או דייק
בדרך מורה ויקרי דרך : לשוב אל ארץ יהודה . ר"ל דם יהודים : ה"ג צילקוט ולא כן כתיב
אשה לבית אמה ולא בית אמה : כתובותיהון . אולי יסאם היא ערב בעד הכמושות כי בדרך
למוקס היו ולא היו למחלון וכליון נכסים שחמסמה עליהם : יעשה כתיב פשוטו כחמששו
לסורות לנו הקרי והכתיב כמה מקומות בספר זה או מכל לומר שלא יקשה עלינו למה גרסה
אותן בלשון חסד ולאמר יעשה כתיב והכתיב ירמוח לברכה רוח נכסה שלמה והקרי רמו לברכה
ערכה פה"ש שמאלה מוחה ויאל מונה משפחה רבה ו' גבתיים לא היה חסד שלם כי לא מצד
יערלה מהה וגם נעלה ביד הדניקס והנשארים מהרה יפולו : מנילה זו אין בה כו' . סלמך
דוב הספורין שבה אכל לא כולה שהרי למדים מונה קלח דיי גרים ודימי חליה וקמן אשך מרמז
לרוב : שילדתי וכו' . סענין מטעבל הוא וצילקוט ישנו בסגנון אמר ופי' : בשבירכם פי'

אסיפת אמרים

שדס מואכ לא"י . (מדר"ג) : לשלמה . דייק מדכתיב
לכס עמכם ל' זכר (ס"ג) ויליך ג"ס וימן . (יטמ"ה) :
וגם ילדתי בנים . גרסי' וכוונת סמ"ס כסירות סל
רש"י

אסיפת אמרים
לס . ושנא' ל"ג צילקוט (יטע"ס) : ומה שמעה כו' . וכל עממי משלחיה הוא רק להגיד לך וכו'
את עמי . ויקח ונא"י כרכנן דגן' ואלהם ספרט סין סלמר כו' : הן ארץ כשדים וגו' פסוק סין
צישעיה מ"ג : הלואי לא היה . פירש"י צישעיה
אשר לא כדלי הוא להקרא עם וכו' עד שהקב"ה מתחרט עליהם על שבראם כדאיתא במשנה
סוטה : וכיון סלמר לו וכו' . שין כמה שכתבו בפרשם מורע : ויצא . להסגר ז' ימים וכו'
למחנה ואח"כ בא אל המחנה : בדרך יצן . מורע מוחלט : מהרוכלין . דל"כ מו הגיד לו
צשיירום שיהיה עם כדלעיל : למעני למעני אעשה ופסוק הוא צישעיה סו' מ"ה : נמלים
חמרים . מוטיח חמרים ונמלים : כ"ג פנה פנה יחא תמן דלא הוא כו' הכה הוה וכו' וכו'
כו'

תעננה יכולת אתם יושבות ענונות לבלתי היות לאיש. אל בנותי אללי
 בנותי כי מר לי מאד מכם בשבילכם כי יצאה בי ובכני ובכעלי יד י"י :
 (יט) ד' תנינא בריה דר' אבהו פתך קרויה במשה אמר משה לפני הקב"ה
 רבש"ע כהן קלמתיך שנא' (דניס') דין לי"י אלהיך השמים ושמי השמים .
 והייתי סבור שתתן לי פרופקפויא הלהן תעננה הונעתני במלאך המות הן
 שכתב נבי ואמרת לי הן קרבו ימך למות. והוור ואומר לישראל אל בנותי
 אללי בני כי מר לי מאד מכם בשבילכם כי ובאחי יצאתה יד י"י : (כ) א"ר
 לוי כ"מ שנאמר בו יד י"י מכת דבר היא. ובניו אב שבכלם (שמות ט) הנה
 יד י"י הויה. בר קפרא אמר יד תבעו ויד פנעה במ א"ר סימון ביוצאין
 היתה מנפה ביושבין לא היתה מנפה. תלמידי דרבי נחמיה מייתי לה
 מהתם הה"ד (טוסטס ט) ככל אשר יצאו יד י"י היתה כם לרעה. ביוצאין
 היתה מנפה ביושבין לא היתה מנפה. א"ר ראובן אף בניהן היו מצירין
 אחריהם ואומרים מתי ימותו אלה ונכנסו אנו לארץ : (כא) ותשאנה קולן
 ותכפינה חמר אל"ף תשש כהן שהן מהלכות וכוכות. ר' ברכיה בשם ר'
 יצחק מ' פסיעות הלכה ערפה עם המותה ונתלה לבנה מ' יום שנא' (ש"י)
 ויגש הפלשתי השכם והערב. ר' יודן בש"ר יצחק ד' מילין הלכה ערפה עם
 המותה ועמדו ממנה ד' גבורים שנא' (סג ט) ארבעת אה יולדו להרפה.
 א"ר יצחק כל אורו הלילה שפרשה ערפה מהמותה נתערבו בה ערות
 גוים של ק' בני אדם הה"ד (סג ט) והוא מדבר עמם וגו' ממערכות פלשתים.
 אף כלב אחד דכתיב מק' ערלות גוים שנתערבו בה כל הלילה. ר' תנחומא אמר
 ערפה לחמותה. כל נשיקה של הפלו' בר מן תלת. נשיקה של גדולה ונשיק' של
 פרקים ונשיקה של פרישות. של גדולה דכתי' (סג) ויקח שמואל את פך השמן
 ויצק על ראשו וישקתו. של פרקים דכתיב (שמות ד) ויפגשוהו בהר האלהים
 וישק לו. של פרישות שנא' ותשק ערפה לחמותה. ר' תנחומא אמר אף
 נשיקה של קרבות שנא' (פלאשית ט) וישק יעקב לרחל למה שהיתה קרובתו.
 ותאמר הנה שבה יבמתך וגו' כיון ששבה אל עמה שבה אל אלהיה .
 ותאמר

מיתנות כהונה

אסיפת אמרים
 י"ח במקרא. (סג) כ"מ ב'. ואל"ף ל"ל אמס. ששאלו אתכם בניוכם : הן לה' אלטיך גרם :
 (מדר"ל) : ב"ק אמר. ומאלו לא תאל הכעות. ואלף פרופקופיא פי' הערוך כבוד : הונעתני
 כיונאן סיס לעוכב כניסן (ופע"ס) : דכתיב ויקח . תעננה דרש : הן קרבו וכו' וכו' הלהן הם אל
 שערות : יד תבעו. מ' יתן ומוטו יד ס' ווד
 כ"ל :
 טענה כס גס יד ס' היתה כס כך מפרש בילקוט וקאי אלדליק מויה על דור המדבר שהיה משה
 מדבר עמם ועיין כס' שלח לך פי' י"ז : בירצאין שולח מרשים גזירה עליהם משה במדבר :
 ביושבין אלו הגולדים במדבר וכל הפחותים מן כ' שנה אע"פ שילאו היו ונחשבו כאלו לא
 עלו עדיין וקרא יושבים בערך היואלים : הה"ד בכל וכו' פסוק הוא בשופטים כ"ו : פי'
 שנאמר ויגו וגי' סיפיה דקרא ויחזק מ' יום : ד"ג ממערות כתיב מנחה ערלות כ"ו : פי'
 ממערות ונטיקון מנחה ערלות : שנתערבו בה גרם ל' מקורה הערה וכן הוא בפרק אלו
 נאמרים שהכל הערו בלחמו וכן הוא בפרק ור"ק בספר במדבר ובספר הוהר פי' בלק אל
 שקרי ממערכת אלא ממערות וגו' הספר שלפניו מוכח שבספריהם היה כהונה ממערות :
 ד"ג אף כלב אחד וכן הוא כס' אלו נאמרו משה פסי ואל"ף . נחסי אש . נחסי כלב : של
 שפלה גרם : ה"ג בספר השן רבה שנה יבמתך וגו' כיון ששכס אל עמה שנה אל אלהיה :
 חסד

(כג) ותאמר רות אל תפנעי בי לעובר לשוב מארדיך . מהו אל תפנעי בי
 אמרה לה לא תחמא עלי לא תסבין פנעיך מני . לעובר לשוב מארדיך
 מ"מ דעתי להתנייד אלא מלפני על ירך ולא ע"י אחרת . כיון ששמעה
 געמי כך התחילה סודרה זה הלכות גרים . אמרה לה בתי אין דרכן של
 בנות ישראל לולך לבתי תיאטראות ולבתי קרקסאות של עכו"ם . אמרה
 לה אל אשר תלכי אלך . אמרה לה בתי אין דרכן ישראל לדור בבית שאין
 שם מוזה. אמרה לה באשר תליני אלין . עמך עמי אלו עונשין ואזהרות .
 ואלהיך אלהי שאר מצות : (כד) ד"א אל אשר תלכי אלך . באהל מועד
 בגלגל בשילה בנוב כנבעון בבית עולמים . באשר תליני אלין לנה אני על
 קרבנותי . עמך עמי לבטל ע"ז שלי . ואהיך אלהי לשלם שכר פעולתי :
 (כה) באשר תמותי אמות . אלו ד' מיתות ב"ד שקילה שריפה הרג והנק .
 ושם אקבר אלו שני קברים המתוקנים לב"ד . אחד לנסקלן ולנשרפין ואחד
 לנהרנין ולנחנקין . כה יעשה י"י לי וכה יוסיף אמרה לה בתי כל מה שאת
 יכולה לסגל מצות וצדקות סגלי בעה"ז אבל לע"ל כי המות יפריד ביני וביניך :
פרשה ג (א) ושה' (אויב ג) קמן וגדול שם הוא ועבד הפשי מאדניו .
 א"ר סימון זה אחד מד' מקראות שדומין זה לזה . קמן וגדול
 שם הוא העוה"ז מי שהוא קמן יכול להעשות גדול ומי שהוא גדול יכול
 להעשות קמן . אבל לע"ל מי שהוא קמן אינו יכול להעשות גדול ומי שהוא
 גדול אינו יכול להעשות קמן . ועבד הפשי מאדניו זה הוא שעושה רצון
 ויצרו מבעים את יצרו. מי יצא לחירות שנא' (סג) ועבד הפשי מאדניו .
 ר' מישא בר בריה דר' יהושע נשתקע ג' ימים בחליו לאתר ג' ימים
 נתישבה דעתו . א"ל אביו הן הוית . א"ל בעולם מעורב הייתי . א"ל ומה
 המית תמן . א"ל הרבה בג"א ראיתי כאן בכבוד ושם בבזיון . כד שמעו
 ר' יוחנן ור"ל סלקן למבקרין אמר לחון אבוא שמעתן מה אמר הרין
 מיינוקא אמרין ליה מה אמר תני להון עובדא . אמר ריש לקיש ולא מקרא
 מלא הוא (יתקאל נה) כה אמר י"י הסיר המצנפת ותריום העטרה זאת לא
 זאת השפלה הגבה והגבה השפיל . א"ר יוחנן אילו לא עליתי אלא לשמוע

מתנות כהונה

אסיפת אמרים
 ד"ג לא תחמא עלי . ופי' לא תחמא חמא ע"י
 ולא חקק עושה ופגע רע מחמתי וכן תלמידי כס'
 יתן ופיקוס : מ"מ דעתי כו' וכו' לשוב מארדיך
 אף חס הענין לא לשבז מלבוש אחרך :
 הלכות גרים גרם בילקוט וגו' כס' ים לישבו
 שרץ תל חלים של הלכות : קרקיסאות כו'
 כמים שחוקים כסם שחוק של הוללות : לדור צדיק שאין גרסין : שכר פעולתי גרם :
 לסבל . לאור ולעשות סגולה : אמרה לה וכו' . עד כי המוט וכו' הכל הוא דברי נעמי : זה
 אהר מלרבעה גרסי' פי' ד' מקראות דומין בזה שמכלם נשמע סיפה שמה אהר בחסובה ומע"ס
 בעולם הזה מכל חיי עולם הבא ולקמן חסיד לבלאו : הסר המצנפת כי לכלב חי מעוה לא
 יכול : וזה קמן וגדול : זה שהוא כו' . כל' כל זמן שהוא חי עובד פי' אדונים ליתרו וליתרו חס
 עשה רצון ויתרו מכעיס ויתרו וס"ג כס' יתן כהדאי : נשתקע . ג' ימים היה שוכב נכדס כאלו
 הוא מת ואין נראה בו חיים רק מעט וטופה עיניים משולש הבא : ד"ג סן הויה פי' הכין היית
 ובה המית תמן . ומה ראתם : סלקין וכו' עלו לבקר אותו א"ל חבו של חיוק שמעתם
 סס שאמר זה החיטק : תני וכו' . ספר להם שמעשה : מה דין דכתיב עיין זה כס' דניסין :
 מחומות

דבר זה די . רב הונא ריש גלותא שאל לר' חסדאי מה דין דכתיב
 הסיר המצנפת והרים העמרה א"ל הסיר המצנפת מרבותינו והרים
 העמרה מאומות העכו"ם א"ל את חסד ומה לך חסד : (ב) כתיב (קלס ט)
 כי מי אשר יבחר וגו' . תמן תנינן הרואה ע"ז מה הוא אומר ברוך נותן
 ארך אפים לעובדי רצונו . מקום שנעקרה ע"ז ממנו ברוך שעקר ע"ז
 מארצו . וכן יהי רצון מלפניך י"י אלהינו שתעקר אותה מכל המקומות
 ותשוב לב עובדיה לעבדך בלב שלם . ולא נמצא מתפלל על הרשעים .
 א"ר יוחנן יבחר כתיב אפילו כל אותן שפשטו ידיהם בזבול יש במזון .
 להחיות אותם אי אפשר שכבר פשטו ידיהם בזבול . לכלותם א"א שכבר
 עשו תשובה עליהם הוא אומר (ימימי נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו .
 תניא קטני גוים והיילותיו של נבוכדנצר לא היום ולא נדונים עליהם הוא
 אומר וישנו שנת עולם ולא יקיצו . (קלס ט) כי לכלב חי הוא טוב מן
 האריה המת בעוה"ז מי שהוא כלב להעשות ארי הוא יכול ומי שהוא
 ארי יכול להעשות כלב . אבל לע"ל מי שהוא ארי אינו יכול להעשות
 כלב וכל מי שהוא כלב אינו יכול להעשות ארי . אדריאנוס שהיק ממיא
 שאל לר"י בן הנניא א"ל אנא טוב ממישה רבך . א"ל למה דאנא חי והוא
 מת וכתיב כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת . א"ל יכול את לנוור
 דלא ידלק בר נש גור תלתא יומין א"ל אין . לעידן עמיא סלקן תרודתן על
 אינר פלמין חמי תננא סליק מן רחיק . א"ל מה כן א"ל איפרכיא ביש עאל
 אסיא ובקיס יתיה וא"ל עד דשתי חמימי לא מיתסי . א"ל תיפת רוחיה עד
 דאת קיים במלה נורתך ומשה רבינו משעה שגור עלינו לא תבערו אש
 בכל מושבותיכם ביום השבת לא מדליק יהודאי גור בשבתא מיומיהו
 ועדיין לא נתבטלה נזירתו עד השתא אמרת את כן דאנא טוב מיניה .
 (סלס ט) הודיעני י"י קצו ומדת ימי מה היא . אמר דוד לפני הקב"ה
 רבון העולם אודע לי אימתי אנא מיית . א"ל רוא היא דלא מתגלי לבר
 נש ולית אפשר דיתגלי לך . ומדת ימי מה היא א"ל ע' שנין . וארעה מה
 חדל

מתנות כהונה

מאומות העכו"ם וישראל יאנוו הסמרה : את חסד וכו' שמך חסדו ומה טעם מתן הכל
 חסד ודניו מן : יבחר וגו' ולא נמצא מתפלל וכו' . הכי שאל טובי לרשעים שמתפללין שתעקר הפ"ז
 אש"פ סתוב נגד רגלם וכו' דכתיב כי מי אשר יבחר וגו' קרינן יבחר מפני שמתכבדו ליהרל בזה
 שהצדיקו להסתכל על עקירת ע"ז שלהן בלא להס מוכס : ד"ז ויבדעלמי דפי' הרואה יבחר כתיב
 אל כל החיים וגו' : אפילו אוקן כו' . חס שמלך יבחר כתיב לאשמשין חסל הכבוד וכן מנהגו
 כמנה מקומות ובמדרש קהלא (א' ה) גרם יבחר כתיב מי יבחר י"ר טוב מילך הכרע חלו
 הדיקין . מי יבחר י"ר הכרע מיל"ט חלו הרשעים חל כל החיים יש וגומר אפילו אוקן וכו' :
 שפשטו כו' . חס ישעה תשובה יש כסן כסחון : דהחיות אוקס גרם עליהם הוא אומר כסוק
 הוא טרמיס ר"ח : יבול חס לסון שאלה יש ככרך שמגורו על בני עיריות שלא ידליק חס
 אור ג' ימים : אין וכן עשה : לעידן עמיא פי' לעם עבד מרגום של כסה עמיא וכל"א
 סמלחתי מדרש זה גרם לערב וכו' : סלקין וכו' . עלו סיהס על גג פלטין דאח רבי יהושע
 עשן עולם מרחוק ואל מבו זה הלל גורם שלא ידליקו אור א"ל אפרכיא ביש ועל אסיה כו' .
 פירוש שר אחר הוא חולה ונכנס הרופא ובקב אוחו : עד דשתי . פי' עד שיסתה חמין לא יסרסא
 לפיכך הדליקו אור : עד דאח וכו' . בעת שאלה בעולם : במלה וכו' . כי זה היה לו להמתין
 עד למחר כיון שהא חולה שאין בו סכסס : מיומיה . מימיו עד השפא ועדיין אמרת חס טוב
 ממט

חדל אני אודע לי בהדין יומא אנא מיית . א"ל בשבת . א"ל פחית לי
 חד יומא א"ל לא . א"ל למה . א"ל חביבה עלי תפלה אחת שאתה עומד
 ומתפלל לפני מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להעלות לפני שנא' (מ"ה ג)
 אלף עולות ועלה שלמה על המזבח ההוא . א"ל אוסיף לי חד יומא אמ"ל
 לא . א"ל למה . א"ל ארכי של בנך דוחקת דא"ר שמעון בר אבא בש"ד
 יוחנן ארכיות ארכיות הן ואין אחד מהן נכנס לתוך ארכי של חבירו אפי'
 כמלא נימא . ומת בעצרת שחל להיות בשבת וסלקה מנהדרין מהמיה
 אפין לשלמה . אמר להון מעבר יתיה מאתר לאתר . אמרין ליה ולא
 מתניתא היא סכין ומדיחין ובלבד שלא יזוז אבר . אמר כלבים של בית
 אבא רעבים . אמרין ליה ולא מתניתא היא מחתכין את הדלועים לפני
 הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים . מה עשה נמל פיקקון ופרש עליו
 כדי שלא תרד השמש וי"א לנשרים קרא ופרשו עליו אנפיהון כדי שלא
 תרד עליו השמש : (ג) אמר (קלס ט) מעות לא יכול לתקן וחסרון לא יוכל
 להמנות . בעוה"ז מי שהוא מעות יכול לתקן ומי שהוא מתוקן יכול
 לעות . אבל לע"ל מי שהוא מעות אין יכול לתקן ומי שהוא מתוקן אין
 יוכל לעות . וחסרון לא יכול להמנות יש מהרשעים שמזדווגין זה עם זה
 בעולם אחד מהן עשה תשובה לפני מותו ואחד לא עשה תשובה . נמצא
 זה עומד בחבורת הצדיקים וזה עומד בחבורת הרשעים . והוא רואה אותו
 ואומר אוי לי שמא משוא פנים יש בדבר אני וזה נכבדו אני וזה הרגנו
 כאחת זה עומד בחבורת צדיקים ואני בחבורת רשעים . והן משיבין
 אומרין לו שומה שבעולם מגולל היית ומושלך לאחר מיתתך ג' ימים ולא
 בחבלים נרדך לקבר (יט"ט ז) תחתיך יוצע רמה ומסךך תולעה . כשהבין
 זה חברך שב מאותו הדרך ואתה היית בדרך ספיקה לעשות תשובה ולא
 עשית . אמר להם הניחוני שאלך לעשות תשובה והן משיבין לו ואומרין
 שומה שבעולם אין אתה יודע שהעולם זה דומה לשבת ועולם שבאת
 ממנו דומה לע"ש . אם אין אדם מתקן בע"ש מה יאכל בשבת . ועוד עולם
 זה דומה לים ועולם שבאת ממנו דומה ליבשה . אם אין אדם מתקן
 ביבשה מה יאכל בים . ועוד העוה"ז דומה למדבר ועולם שבאת ממנו
 דומה ליישוב . אם אין אדם מתקן ביישוב מה יאכל במדבר . מה עושה
 דובק את ידיו ואוכל את בשרו שנא' (קלס ד) הכסיל חובק את ידיו ואוכל
 את בשרו . והוא אומר הניחוני שאראה את חברי בכבודו . ומשיבין
 ואומרין לו שומה שבעולם מצווין מפי הגבורה אנו שלא יעמדו רשעים
 בצד

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

ממנו מתפש רבי : מיית מת : בהדין בלחיה כשהבין חברך . פי' כמקן אל לבו סיובל לבא לטווב
 ויס חס מת : חד יומא בקס סימוס בע"ש כי כוס ולא מחמת טעלס בניוולך . (יט"ט ז) :
 סיכי סימטסקו ענו מיד לאחר מיתתו כי ההוא ותלכס
 דתקן כל המדהה מעמו הכי זה משובח גם אמרו מה בערב שבת סימן יפה לו שזכנס למנוחה
 מיד : ארכי . מושלס ועיין כל זה במדרש קהלא כפסוק ברבות הטובס ובפרק כמה מדליקין :
 בחמיהוה אפי' . להרלותו לו פנים : מעבר וכו' שאל אוחס חס מותר להעביר המת ממקום
 למקום מחמת ללל : פיפקין . יולון ודוגמתו פרשת במדבר מדבר עמס כמך ספיסקון :
 אנפיהון . כפיסין : ס"ג כמדרש קהלא (א טז) ולא בלחון ספיסקון וכתלס כו' : שנא' כסל
 יעין

פרישה ד (א) וז"ה (דסי"ה) ושחרים הוליד בשדה מואב. אליהו ז"ל שאל את ר' נהוראי אמ"ל מה דין דכתיב ושחרים הוליד בשדה מואב. א"ל גדול שהוליד בשדי מואב. מן שלחו אותם שהיו משבט בנימין דכתיב (עפ"ס כ) וישלחו שבטי ישראל אנשים בכל שבט בנימין לאמר. ד"א ושחרים זה בעז ולמה נקרא שמו שחרים שהיה משוחרר מן העונות. הוליד בשדה מואב שהוליד מרות המואביה. מן שלחו שהיה משבט יהודה שנא' (בראשית מו) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף. (דסי"ה) חישים ואת בערא נשיו ויש אדם מוליד נשיו אלא שחש כגמר ובאר את ההלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. ויולד מן חדש אשתו ולא צורכה אלא ויולד מן בערא אשתו אלא כימיו נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית: (ב) כא"א יתרא הישמעאלי וכא"א יתרא הישראלי. ריב"ל אמר הוא יתרא הישראלי הוא יתרא הישמעאלי. ר' שמואל בר נחמן ורבנן. ר' שמואל אמר המדרש בית המדרש ואמר או אהרנן או אהרנן עד שאני מקיים הלכה לרבים שכל שיבטל הלכה זו כתרב הוואת אני מתו את ראשו. עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית: (ג) ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב זו היא ששבה משדי מואב. והמה באו בית להם בתהלת קציר שעורים א"ר שמואל בר נחמן כ"מ שנא' קציר שעורים בקציר העומר הכתוב מדרג. קציר המים בשתי הלחם הכתוב מדרג. קציר סתם משמש לכאן ולכאן: (ד) ולנעמי מודע לאישת איש נבור חיל. מודע קרוב. א"ר אבהו נפיל נסיב לנפילא מה הם מעמידין נבורי חיל. בעז נסיב לרות מה הם מעמידין דוד. (ה"ט טו) יודע נגן ונבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר וי"י עמו. יודע נגן במקרא. ונבור חיל במשנה. ואיש מלחמה שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה. ונבון דבר במעשה המוכ. ואיש תואר בתלמוד. ד"א ונבון דבר שמכין דבר מתוך דבר. ואיש תואר שמאיר פנים בהלכה. וי"י עמו הלכה דכבריו: ממשפחת

אסיפת אמרים

(ה) היינו. ניוטלמי שלטינו כנ"י אחינו ופי' סיס"מ ושחרים וכו' כל הענין בירום ס' העל: גדול ד"א אהריתא: ועומר

משוחרר מן השטות נ"ר בירושלמי: ה"ג בירושלמי מוליד נשיו אלא שחש כגמר וביחוד אם סלכה עמוני ולא עמונית כו': ויולד מן חודש אשתו לא צורכה אלא ויולד מן בערא אשתו אלא כימיו לא צורכה לא היה ז"ל אלא כו': רבי יוסעבן בן לוי כו'. בירוי' חן זו: יושב חזרה גר': נתגיייר. אשיו ישמעאל ביון ששען שכל מי שפונה להשי' יש לו ששען ב"י: ונתן לו. יש אש כמו: השבה משדי מואב. אשינה לספק לשון בירושלמי ומתו' יתבאר לך כוונת הספר ח"ל א"ר שמואל בר נחמן אי' חן לי אלא השבה ותשב נעמי וכו' וזו היא השבה משדי מואב חתום (ה) היינו אמר לה ותעזבי וכו' מתמול שלמסו אמר לה שיהי' בשרה משדי מואב והיא מקבלת חוקך עכ"ל ופי' השבה משדי מואב משמע שכבר שבה לאל ית' בשרה משדי מואב והיא אמת מתמול שלמסו אלא חלו באת וכו' שכלותו פרק נהדרתה האלה עמוני ולא עמונית: נפיל א"י. פי' ענין לקח עניקים מלי' הכמוס הנפילים היו בלחן: שיודע לישא וליתן במלחמתה של

(ה) ממשפחת אלימלך ושמו בעוז. הרשעים הן קודמין לשמן (ה"ט ט) גלית שמו (ס"ט ט) נבל שמו (ע"ט ט) שבע בן בכרי שמו. אבל הצדיקים שמן קודמין (ה"ט ט) ושמו קיש (ס"ט) ושמו שאול (ס"ט ט) ושמו ישי (ס"ט ט) ושמו מרדכי (ה"ט ט) ושמו אלקנה ושמו בעוז דומין לבוראם שנא' (ספ"ט) ושמי י"י לא נודעתי להם. אתיבון ליה (בראשית כד) ושמו לבן. א"ר יצחק פרדכוס. ר' ברכיה אמר מלובן ברשע. והכתיב (ה"ט ט) ובני שמואל שם הבכור יואל ושם משנהו אביה רבנן אמרי מה זה רשע אף זה רשע. ור' יהודה בר"ם אמר שנשתנו למעשה וכו' לרזה"ק שנא' (יואל ה) דבר י"י אשר היה אל יואל בן פתואל: (ו) ותאמר רות המואביה אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטת בשבלים אחר אשר אמצא חן בעיניו. רבי ינאי אמר בת מ' שנה היתה ואין קוראין בת אלא לבת מ' שנה. ותלך ותבא עד כדון לא אולת ואת אמרת ותבא. ר' יהודה בר' סימון אמר התחילה מסיימת לפניה הדרכים. ויקר מקרה א"ר יוחנן כל הרואה אותה מריק קרי. הלכת השדה ממשפחת אלימלך שניתן לה ממי שהוא ראוי ליפול בחלקה: (ז) והנה בעוז כא מכות לחם. ר' תנחומא בשם רבנן אמר נ' דברים נזרו ב"ד של מטה והסכימו עמהם ב"ד של מעלה. ואזו הן לשאול שלום בשם. ומגלת אסתר. ומעשרות. שאילת שלום מנין שנא' (דניאל ג) התושבים להשכיח את עמי שמי אימתי השבו בימי עתליהו. ורבנן אמרין בימי הנגיה מישאל ועזריה. ר' תנניה בש"ר יהודה בר' סימון בימי מרדכי ואסתר. ועמד בעוז ובית דינו והתקינו לשאול שלום בשם שנא' והנה בעוז בא מכות לחם וכו'. וכן הלאה אמר לנדעון (ספ"ט ט) וי"י עמך נבור החיל. מגלת אסתר מנין ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר יצחק מה עשו מרדכי ואסתר כתבו אנרות ושלחו לכל בני זבולה ואמרו מקבלים אתם עליכם להיות עושים את שני הימים האלה. שלחו ואמרו לא דיינו צרותיו של המן אלא שאתם מטריחים עלינו לעשות שני הימים האלה. ואמרו להם אם מדבר זה אתם מתייראין והרי היא כתובה בין הכרכים שנא' (ספ"ט ט) הלא הם כתובים על ספר דברי הימים. מה עשו כתבו אנרת שניה ושלחו להם (ס"ט) את אנרת הפורים הוואת השנה. ר' חלבו בש"ר שמואל בר נחמן פ"ד זקנים ומחס שלשים וכמה נביאים היו שהיו מצטערים על הפסוק הזה (ויקרא ט) אלה המצות אשר צוה י"י את משה. אלה אין לתוסף ואין לנרוע ואין נביא רשאי לחדש דבר

מתנות כהונה

על יצירה ונצח כו' ושין כו' חלק וממלא כי כן ועשרו בויו. שנס כדונו חסכו לטכית ט"ט (ספ"ט): סוף: ה"ג לעיל פי' חיי פרה ובערוך א"ר יצחק פרוכוס ופי' לכן ביוקר ופי' שם לכן אינו שם העלם אלא שם מקרא על שם הלבונית: ויחי שם הבכור יואל כו'. וע' כ"ט נשא פי' ושם פסוקו: שנשתנו כו'. דרש ומשנה ל' שני חזקים ל' נבואה: פתואל. הוא שמואל שפחה לאל כחפלו: שנשתנו למעשה. כלומר למעשה וה"ג כ"ט נשא: אלא למה מ'. וגם היא הוקה בת מ' משאמר בויו שמעת בתי שלא כל הכתוב לסתום אלא לפנים: ע"ד כדון. עד עתה כלומר עדין לא הלכה: מסיימת. מצינת שיהיו מזוירים ומסויימים בינה: מריק. ס"א מקרי: בחלקה. הלכת קדוים: עתליה. אם החזיקו סתיהם הווקה בע"ז ומצטעם ביוקר ככמוס בספר מלכים: ודרתקינו. לשאול שלום גרם. כדי שלא יבא ח"י לכלל בסקת: וכן המלך. חסו הסכמת ב"ד של מעלה: במריחון וכו'. ומתוך ק' יערכו האומות שאלה עלינו: בי סכרסס. כלל הכרכים או ר"ל כרכים

דבר עוד מעתה. ומרדכי ואסתר מכקשין ממנו לחדש דבר עלינו. **עד**
 שהאיר הקב"ה עיניהם ומצאו אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים.
 בתורה דכתיב (שמות י) כתוב זאת זכרון בספר. ובנביאים דכתיב (מלאכי ג) אז
 נדברו וראו י"י איש אל רעהו ויקשב י"י וישמע ויכתב בספר וגו' בכתובי
 שנא' (ספר י) הלא הם כתובים על ספר דברי הימים. רב ור' הגינא ור'
 יונתן וב"ק וריב"ל אמרו המנילה הזאת אין נאמרה מפי ב"ד מסיני נאמרה
 אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה. ומנין שהסכים הקב"ה עליהם רב אמר
 (ספר ט) קיימו וקבלו היהודים לא כתיב וקבל כתיב. רבן של יהודים
 קיבל. מעשרות מנין דאמר רבי ברכיה בשם (ר') קריצפה בעון תרומות
 ומעשרות גלו. שמעון בר אבא בש"ר יוהנן אמר כיון שגלו נפטרו והם
 חיבו עצמן מאיליהן מה עשו אנשי כנסת הגדולה כתבו ספר ושמוחו
 בעזרה ובשחרית עמדו ומצאוהו התום. הה"ד (נחמ"י) וככל זאת אנהגו
 כורתים אמנה וכותבים ועל התתום. כתוב אחד אומר ועל התתום וכא"א
 ועל החתומים. היאך אלא ועל התתום זה ב"ד של מעלה. ועל החתומים
 זה ב"ד של מטה. ויא' אף הרמה של ירדו וכן אמר הקב"ה אל יהושע
 (ספר י) הטא ישראל וגו' ולא יהושע נזר אלא מלמד שאף הקב"ה הסכים
 עמו: (ח) ויאמר בוועו לנערו הנצב על הקוצרים. על כמה היה ממונה.
 א"ר אליעזר בר מרים על מ"ב היה ממונה. מן הדא (ז"כ"ג) ויספר שלמה
 את כל האנשים הנרים אשר בא"י וגו' ויעש מהם שבעים אלף סבל וגו'
 רעבר כן יכיל קאים וידע מה דהוא עבד. למי הנערה הזאת ולא הוח
 חכים לה. אלא כיון שראה אותה נעימה ומעשיה נאים התחיל שואל עליה.
 כל הנשים שוחחות ומלקמות וזו יושבת ומלקמת כל הנשים מסלקות בליהם
 וזו

מתנות כהונה

אסרי דברי הימים ומפורסם הוא בין כולם: ויכתב בספר. וילך ג"ש בספר בספר מן
 הכוב זאת זכרון בספר בגא' על עמלק: ומצאו וכו'. אין זאת אלא תורה שנא' חתם הסוד
 זכרון אלו נביאים שנא' לו דברו וגו'. ועוד גרס ומאמר וכתב בספר אלו הכתובים שנא' הלא
 הם כתובים כו'. אין נאמרה מפי ב"ד אלא כפי נאמרה שנא' כתוב זאת זכרון: אלא
 שאין מוקדם וכו'. שאינה כמנה בתורה אלא ככתובים וראוי שהיה לכתוב אלא מלחמת עמלק:
 רבן של יהודים. הוא מרע"ס וכן כתיב בהדיא בספר הזוהר: נפמור. ממעשר שהורע בח"ל
 פסור ממעשר: וכן אמר הקב"ה וכו'. ופי' איך למה אמר הקב"ה עברו ברייתו וכו' בילקוט
 פי' ע"ש: שבעים אלף סבל וגו'. וסיפיה דקרא ותלשה אלפים שש מאות מלחמה להעביר את
 העם. פי' אלו ג' אלפים ושש מאות היו נוגשים על אלו מאה וחמשים אלף עושה מלחמה והיה
 לבי השבון יגיע לכל א' ואחד מ"ב לבד מאותן שש מאות שלא הגיע לכל אחד וא' מהם כי אם מ'
 יחידי דוסרי לא קפיד הספר עליהם והנאמרו ממלא סוף פתיחה דליכא רבה ובה וישיב סוף
 דלא קחשיב בספר מלכים כי אם ג' אלפים וג' מאות נוגשים דהתם קחשיב לכל אחד וא' מ"ב
 צמילוחם וג' מאות הנותרים שלא הגיע להם כי אם ל"ה אלו מקפיד עליהם ורש"י ז"ל פי' שם
 שלא היו הנוגשים רק ג' אלפים וג' מאות ככתוב בספר מלכים והגיע לכל אחד וא' והואר ואלו
 ג' מאות הכתובים פה יותר היו נוגשים ממוסם על הנוגשים כמעשה חזק מלכים חבל לפי המדרש
 הזה וראה מה שכתבתי: דעבדן כן כו'. מי שעשה כן שאינו ממונה כי אם על מ"ב וכול
 לעמוד ולהשגיח בהם כראוי: ולא הוא הכיס כו'. פי' ר' יוחנן ערמא"ס ופי' לא היה מכיר שהיה
 נערה מלקמת עמרים ועוד ים להקשות ופי' לא היה מכיר והלא הצואה לעיר עם נעמי פתיח
 והוא כל העיר הרי שהכל ראו אותה וידעו מהם ויבי סירוסו שהיה דלקמן בני שאלו הדד:
 בעימהו וכו'. וכדמפרש וראוי כל האשים וכו': שוחחות. ומתן קר' האחרים בולטים ורגליהם
 מראות: יושבת. כלומר הכיפה את עמה: מסלקות כו'. מעלות נבדיהם עם התנוסס
 למען

זו משלשלת כליה כל הנשים משחקות עם הקוצרים וזו מצנעת עצמה.
 כל הנשים מלקמות בין העמרים וזו מלקמת מן ההפקר. ודכוותיה (ז"כ"ג)
 ובראות שאל את דוד יוצא לקראת הפלשתי וגו'. ולא היה חכים ליה
 אתמול הוה משלה לאמר לישי (ס"ט) יעמד נא דוד לפני כי מצא הן בעיני
 ועכשו הוא שואל עליו. אלא כיון שראה שאל את ראש הפלשתי ביד
 התחיל שואל עליו. אם מפרץ הוא מלך הוא אם מורה הוא שופט הוא.
 והיה שם דואג האדומי באותה שעה וא"ל אפילו הוא מפרץ לא פסול הוא.
 לא פסול משפחה הוא לא מרות המואביה הוא. א"ל אבנר ולא כבר
 נהחדשה הלכה עמוני ולא עמונית. א"ל א"כ אדומי ולא אדומית מצרי
 ולא מצרית. אנשים למה נהרחקו לא (דניס"ג) על דבר אשר לא קדמו
 אתכם בלחם ובמים היה לחם לנשים להוציא לקראת נשים. נתעלמה הלכה
 מעיניו של אבנר לשעה. א"ל שאל הלכה שנתעלמה מעיניך צא ושאל
 לשמואל ובית דינו. כיון שבא אצל שמואל בבית דינו א"ל הוא מנין אית
 לך. לא מן דואג. מיני הוא ואינו יוצא בשלום מן העולם. להוציאך הלק
 אי אפשר דכתיב (ספר י) כל כבודה בת מלך פנימה לאשה שלא להוציא
 ולאיש להוציא (דניס"ג) ואשר שכר עליך וגו' לאיש ליתן שכר ולא לאשה.
 ויען הנער הנצב על הקוצרים ויאמר נערה מואביה היא. ואת אמרת
 מעשיה נאים ונעימים אלא רבתה רפתה לה: (ט) ותאמר אלקמה נא
 ואספתי בעמרים וגו'. מעט תפסה לוקו מאותה שכבית שהיא מצפה לה:
 (י) ויאמר בוועו אל רות הלא שמעת בתי אל תלכי ללקוש בשדה אחר.
 ע"ש (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וגם לא תעבדו מזה
 ע"ש (ט"ו) זה אלי ואנוהו. וכה תדבקין עם נערוי אלו הצדיקים שקרויין
 נערים שנא' (איוב מ) התשקבו בצפור ותקשרנו לנערויך. עיניך כשדה
 אשר יקצורו והלכת אהריהן הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך וצמית
 והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים. עיניך זו סנהדרין רמ"ח
 איברים שיש באדם אינן הולכין אלא אחר העינים הדא שנא' עיניך וגו'.
 והלכת אהריהן לבלתי נגעך שלא לרדוק. וצמית והלכת אל הכלים אלו
 הצדיקים

מתנות כהונה

למען יסו קל ללכה: מפרץ כו'. שהמלך פוץ דרך לעלמו כדליתא במסכת יבמות ס' העגל:
 שופט. כלו' איש חסיד כדליתא בפרק העגל: אצל שמואל וכו'. אבנר בא אל שמואל וסאל
 אלו הקצוות שהקשה לו דואג ואמר שמואל זה מיין לך: מיני הוא. מין הוא ואינו מלחין
 בדברי חז"ל הדורשים מן הקבלה עמוני ולא עמונית: הלק. בלל הסוכה כלל: לאשה שלא
 וכו'. כלומר דרכה של אשה שלא להוציא לקראת חלבי אורח: ה' לאש ליתן שכרן הוא בלגנת
 שמואל וירושלמי פרק העגל: ואת אמרת וכו'. פי' נבחרתה הוא חמומה למדחה קר'
 זה הלא מקרוב פירשו ממקום שומחה והשיב אלא רבתה כו'. כדלוי היה לה כן מעלמה בחמיה ואל יהיה
 וסרס ממנה מעשה מואב הייק סופיה דקרא רבתה כו'. כלומר ששם מדרכי מואב ע"י נעמי
 וכן הוא בילקוט ובספר ימן בהדיא: ה' צמית וכו'. כלומר סופיה דקרא זה צמית
 סתיה מעט: תפסה לוקו וגו'. פי' תפסה לקט מעט בערך אותה שהיא גם תפסה עליה כי
 אין לה לאכול כי אם הלקט הזה ואינו מספיק לשינה. לוקו מעט והנמת ריש איכה רבם
 לוקמ' לוקמי. ואולי שאל מעט תפסה לה ק"ל לחייה סבבים וסמך ליה מלחמי כס' ימן: ארא
 אחר העינים וכן כל ישראל אינם הולכים אלא אחר הסנהדרין שנא' כי יפלה ממך וגו' ועשית על
 פי הדגן אשר יורוך וכו' שרש"י נביר שהיכים פסוק עיניך כיונים: שלא לרדוק. שלא ידעו

שרת במעיה של אותה צדקת . ממה דכתיב ותאכל ותשבע ותותר נראך
 חדרים שהכרחה שרת במעיה של אותה צדקת . א"ר יצחק בר מרין בא
 חתוב ללמדך שאם אדם עושה מצוה יעשנה בלבב שלם . שאילו הי' ראובן
 יודע שהקב"ה מכתוב עליו (בראשית ו) וישמע ראובן ויצילוהו מידם בכתבו
 היה מוליכו אצל אביו . ואילו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליו (שם ו)
 הנה הוא יוצא לקראתך כתופים ובמתולות היה יוצא לקראתו . ואילו היה
 יודע בעו שהקב"ה מכתוב עליו ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותותר עגלות
 מפוממות היה מאכילה . ר' כהן ור' יהושע דסכנין בש"ר לוי לשעבר היה
 אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו כשאדם עושה מצוה מי כותבה
 אליהו כותבה ומלך המשיח והקב"ה הותם על ידיהם . הו"ד (מלאכי ג) אז
 נדברו יראי י"י איש אל רעהו וגו' : (י) ותקם ללכת וגו' וגם שול תשולו לה
 מן הצבתים . רבי יוחנן היה מכבד סלעים כדי לזכות כהן ר' שמעון בר בא .
 רבינו היה מבקר גרישין כדי לזכות כהן ר"ש בן הלפתא : (ח) ותלקט בשדה
 עד הערב וגו' . וכמה היא איפה ר' יוחנן אמר ג' סאין התנינן האיפה ג' סאין
 ותשא ותבא העיר : (ט) ותאמר לה המותה איפה לקטת היום . תני בשם
 ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל
 הבית . שכן אמרה רות לנעמי שם האיש אשר עשיתי עמו היום ולא
 אמרה אשר עשה עמי אלא אשר עשיתי עמו . הרבה פעולות והרבה טובות
 עשיתי עמו בשביל שהאכילני פרוסה אחת . א"ר יוסי יען וביען הוא יען
 הוא עני . א"ר שילה דגוה האביון הונך בית . א"ר נחמן כתיב (דברים טו) כי
 בגלל הדבר הזה נגלגל הוא שחזור בעולם על הכל . דמי לנגלגל אנטייליא
 דמלא מתרוקן דמתרוקן מתמלי . בר קפרא אמר אין לך אדם שאינו בא
 למדה זו ואם לא הוא בא בנו ואם לא בנו בא בן בנו . תני ר"א בן יעקב
 אומר נקמתן של אומות עכו"ם ביד ישראל ונקמתן של ישראל ביד ענייהן .
 נקמתן של אומות עכו"ם ביד ישראל שנאמ' (יחזקאל כה) ונתתי את נקמתי
 באדום ביד עמי ישראל . נקמתן של ישראל ביד ענייהן שנא' (דברים טו) וקרא
 עליך אל י"י והיה כך המא . א"ר אבין העני הזה עומד על פתחך והקב"ה
 עומד על ימינו אם נתת לו זה שעומד על ימינו מברכך ואם לאו הוא עתיד
 ליפרע מאותו האיש שנאמר (תהלים קט) כי יעמוד לימין אביון . א"ר אבהו
 צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהן . דלמא ר' יוחנן ור"ל היו נתתי
 מסחו בהרא דמוסין דמבריא ופנע בהון חד מסכן . אמר להון וכוון בי אמרין
 ליה כי נפקין אנו וכוון כך . נפקין אשכחין יתיה דמית . אמרין הואיל ולא
 זכינן ביה בחייהו נטפל במיותתיה . כי קיימין מסחיין יתיה אשכחין כים
 דיגריי נביה . אמרין יאות א"ר אבהו צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין
 שבהן

מתנות כהונה

ממה כדי שפעה והאזרה מדכתיב ותאכל ותשבע ותותר נראך
 רבה ס' ל"ד : נראין הדברים כי . מלגל כסין וסוטר דמסמע סביה שם מוסר חלל וסוטר מסמע
 שהמותר היה מלגל שנתכך במעיה : אל רעהו ועיין צוקרל רבה : מברך . מסור כדי
 שיהא מסמע בר כל יומה בזה : מברך . מסקור וכן הוא בקלמוד ירושלמי בהרבה מקומות :
 האביון סוק כ' ועיין כל זה צוקרל רבה פקסה ל"ד : לרמאין שבהן וכו' גרס ועיין שם
 צוקרל רבה פ"ל ל"ד : דלמא . סיורו בלסון ירושלמי כמו האמר : והאשה עשה כ' .
 מס' 2

שבהן שאילו לא הרמאין שבהן כיון שרואה אדם אחד מהן שואל צדקה
 ממנו ולא היה נותן לו מיד היה נענש למיתה : (י) ותאמר נעמי לכלתה
 ברוך הוא ל"י אשר לא עזב חסדו את החיים שון ופרנס את החיים . ואת
 המתים שנמפל בתכריכיהו . ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגואלנו
 הוא א"ר שמואל בר נחמן בעו גדול הדור היה והאשה עשתה אותו קרוב
 שנא' קרוב לנו האיש : (יא) ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם
 הנערים אשר לי תדבקין . א"ר חנין בר לוי בודאי מואביה היא זו . הוא
 אמר וכה תדבקין עם נעויתי והיא אמרה עם הנערים אשר לי . ותדבק
 בנערות בעו א"ר שמואל בר נחמן מתחלת קציר שעורים עד כלות קציר החטים
 ג' חדשים ותשב את המותה ותאמר לה נעמי המותה בתי הלא אבקש לך מנוח
 ועתה הלא בעו מודעתנו : (יב) ורחצת וסכת . ורחצת ממנופת ע"ז שלך . וסכת
 אלו מצות וצדקות . ושמת שמלותיך עליך וכי ערומה היתה . אלא אלו בנדי
 שבתא . מכאן א"ר חגיגא צריך אדם להיות לו ב' עטפים א' לחול וא' לשבת .
 וכך דרשה ר' שמלאי בצבורא . בכון חבריא אמרו בעמיפתנו בחול כך עמיפתנו
 בשבתא . אמר להון צריכין אנו לשנות . וירדת הגורן אמרה לה זכותי
 תרד עמך . ד"א וירדת הגורן מכאן שאין עושין גרנות אלא בנמוך שבעיר .
 דלמא ר"ש בן הלפתא קבל מר' היא חדא חקל . א"ל כמה היא עבדא א"ל ק'
 בורין זרעת ואעלת ועבדת פוריה ק' . א"ל לא אמר מרי דהיא עבדא ק' בורין
 זרעת ואעלת ועבדת פוריה ק' . א"ל אין . א"ל היא עבד פוריה . א"ל הן אקומתא
 אדרא . אמר בנבוה שבעיר . א"ל ולא כן כתיב וירדת הגורן אעפ"כ אול נפיהת
 והיא עבדה שארא : (יד) ויחי בשכבו וגו' ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי
 אלי קרי ולא כתיב אמרה לה שמא יבא אחד מן הכלבים ויודונו לי
 ואעפ"כ

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

בפני הדקה שפעה עמו כמו שאמר למעלה
 עשה לומו ספל אליהם שחמרה קרוב לו ולא
 אמרה קרובין לחמו קן הוא בילקוט : הוא אומר
 כי גרסי . ולפי שחמרה זו בטעו דבר פסל
 פהא דקדק בדבריו ואמר מדבקין עם נעוטי והיא אמרה עם הנערים לסיפק כפיז ותאמר כום
 המואביה כלומר שמדרי מואב היה לה זלם וכן היא בהדיא בספר יסן : שני עטפים . עטפוס
 הלכות שמלות א' לשבת וא' לחול : וכך דרשה כו' . שיהיה לכל אחד שני עטפוס וזכו תלמוד
 הכמים וחמרו דרך קבולגל אין נו כה להיות לו חליפות שמלות ובעיפספתו בחול קן עטפוס
 בשבת ובלקוט הגיטס יוסר בצורה במתמרים אלו : לשנות . עטפוס בגדי החול ישנה בשבת
 כדא' במסכת שבת שיפסלם למטה אם דרבו למגור אומס למגור למעלה או להפך קי יל לבי
 הסכמה תלמוד בגלי במסכת שבת ועיין כל זה בירושלמי סוף מס' פאה : צריכין אנו צרושלמי
 גרס אהס : וירדתי גורן . ודרסי הכסוי : קבל מרבי חייס חד חקל . וסורוסו קבל ממט
 שדה אחת בלריסות או רלה לומר שקאה ממנו וחמרו לו כמה היא רגילה לעשות סירות אל ק'
 כורין היא רגילה לעשות : ועבדת פרייה כו' פי' זרע את הסדה ולספק את סירומיה והיא עשה
 מאה כורין חסר אחת : פרייה . פי' חסר ועיין ערך פרת' : א"ל אין השיבו על דאשון דאשון
 ואל' קן אחת פרייה עשה מאה כורין ושבו חזר ר"ש וחמרו לו והרי היא עשמה חסר : א"ל לסיק
 כו' . פי' אל' ולסיק העמדת הגורן אל' כו' : וירדת . משמע שהגורן עמד בגומך שבעיר והעמס
 שערות לוי שולג כל כך ולמי משב רך המון לבדה : אול נפיהת כו' : הךרז ונפח המון בנסס
 ומלגל שיהא עשה השאר ובלקוט ממלגל המעשה זה אהס קליה : מן הכלבים : דרך סיפח :
 וירודונו לי גרסי ולסיק לא טוב דכדג לאוס בגדי עלי ועיין פרייה ז"ל ולכן אל' קרי ולא
 כפיז

והוא א"ר שמואל בר נחמן בעו גדול הדור היה והאשה עשתה אותו קרוב שנא' קרוב לנו האיש : (יא) ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין . א"ר חנין בר לוי בודאי מואביה היא זו . הוא אמר וכה תדבקין עם נעויתי והיא אמרה עם הנערים אשר לי . ותדבק בנערות בעו א"ר שמואל בר נחמן מתחלת קציר שעורים עד כלות קציר החטים ג' חדשים ותשב את המותה ותאמר לה נעמי המותה בתי הלא אבקש לך מנוח ועתה הלא בעו מודעתנו : (יב) ורחצת וסכת . ורחצת ממנופת ע"ז שלך . וסכת אלו מצות וצדקות . ושמת שמלותיך עליך וכי ערומה היתה . אלא אלו בנדי שבתא . מכאן א"ר חגיגא צריך אדם להיות לו ב' עטפים א' לחול וא' לשבת . וכך דרשה ר' שמלאי בצבורא . בכון חבריא אמרו בעמיפתנו בחול כך עמיפתנו בשבתא . אמר להון צריכין אנו לשנות . וירדת הגורן אמרה לה זכותי תרד עמך . ד"א וירדת הגורן מכאן שאין עושין גרנות אלא בנמוך שבעיר . דלמא ר"ש בן הלפתא קבל מר' היא חדא חקל . א"ל כמה היא עבדא א"ל ק' בורין זרעת ואעלת ועבדת פוריה ק' . א"ל לא אמר מרי דהיא עבדא ק' בורין זרעת ואעלת ועבדת פוריה ק' . א"ל אין . א"ל היא עבד פוריה . א"ל הן אקומתא אדרא . אמר בנבוה שבעיר . א"ל ולא כן כתיב וירדת הגורן אעפ"כ אול נפיהת והיא עבדה שארא : (יד) ויחי בשכבו וגו' ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אלי קרי ולא כתיב אמרה לה שמא יבא אחד מן הכלבים ויודונו לי ואעפ"כ

לאלהים. ולא אלהים עושה. [נשבע ליצרו ואמר לאלהים איני חומא ואיני עושה] הרעה הגדולה הזאת. דוד מנין שנא' (ש"ס) ויאמר דוד חי יי' כי אם יי' ינפנו. למי נשבע. ר' אלעזר ור' שמואל בר נחמן. ר"א אמר ליצרו נשבע ורשב"ג אמר לאכישו בן צרויה נשבע. א"ל חי יי' אם תנע בו שאנכי מערוב דמך עם דמו. בועז מנין שנא' חי יי' שבבי עד הבקר. ר' יהודה ור' חנינא. ר"י אמר כל אותו הלילה היה יצרו מקטרגו ואומר את פניו ומכקש אשה והיא פנויה ומבקשת איש עמוד ובוועלת ותהיה לך לאשה ונשבע ליצרו ואמר חי יי' שאיני נוגע בה. ולאשה אמר שבבי עד הבקר אם ינאלך טוב ינאל. ור' חנינא אמר כתיב (מש"ד) גבר חכם בעוז גבר חכם בעוז. ואיש דעת מאמין כח שנודרו על יצרו בשבועה:

פרישה ז (א) ותשכב מרגלותיו עד הבקר. א"ר ברכיה במרס יכיר איש במרס כתיב. מלמד שנשתתה שש שעות כמנין הוי"ו.

ויאמר אל יודע כי באה האשה הנורן למי אמר. א"ר מאיר לבן ביתא אמר. ר' חנינא ור' ירמיה בש"ר שמואל בר רב יצחק כל אותו הלילה היה בועז שמוח על פניו ואומר רבון העולמים נלוי וידוע לפניך שלא ננעתי בה כן יהי רצון מלפניך אל יודע כי באה האשה הנורן ולא יתחלל בי שם שמים: (ב) ויאמר הכי המטפחת אשר עליך. הבה כתיב. ומלמד שהיה מדבר עמה בלשון זכר שלא יתגיש בו בריה. ואחזי בה מלמד שהגרה מתנית בזכר. וימד שש שעורים וישת עליה א"ר סימון דרש בר קפרא בצפורי וכי יש דרכו של מלך לישא לו אשה בשש שעורים או דרכה של אשה להנשא בשש סאין. א"ר יהודה בר ר"ס בזכות וימד שש שעורים וישת עליה זכת ועמדו ממנה ו' צדיקים וכאז"א בהן שש מדות. דוד הזקיהו יאשיהו הנביא מישאל ועזריה דניאל ומלך המשיח דוד שנא' (ש"ס) וידע נגן ונבחר חיל דאיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וי"י עמו. הזקיהו שנא' (ישעי"ט) למרבה המושרה ולשלוש אין קץ על כסא וגו' ויקרא שמו פלא ויעץ אל נבחר אבי עד שר שלום. ואיבא דאמרי למרבה המשרה כתיב חסר מ"ס. יאשיהו שנא' (ירמיה"ו) והיה בעיץ שתול על מים ועל יובל ישלה שרשיו וגו'. הנביא מישאל ועזריה שנא' (דניאל"ה) ילדים אשר אין בהם כל מזם ומזבי מראת דגו'. דניאל שנא' (ש"ס) כל קבל די רוח יתורא ביה. מלך המשיח שנא' ונחה

אסיפת אמרים

מתנות כהונה

מיד שטכסו סוף. מדר"ל (ועיין בר' פ"ז) מנא' פרסחו בשם רש"י ז"ל: דוד מנין עיין בנמדבר בבאן ע"ס (ישעי"ט) ויקרא שמו. ועיין שמואל לקב"ס ע"ס. קרי בשם לקב"ס כי שנות מוריס כל גסיס פגעס לחוקיכו נועו: שנשתתתה שש שעות. שש שעות: כיחה שוככת למרגלותיו חזרו רמו על ו' יצירה: לכן

אל יודע. לטון חפלה לאל חי: הבה כתיב. לך דוד לומר שכן היה כבוד בספרים שלהם שנספסו פלגו כתיב הכי וכן רבים: ואחזי בה וגו' גרסין. וזיין מופים דקרא ומחזו בה ולא כתיב מחזוהו בה וכן הוא בילקוט בדיף: לישא לו אשה. משמע שקידם אותה בהם והם היה שם קולן וסי דרכה של אשה להנשא בשש סאין והלך מוכל לישא משא כבדה כזו ונסתהדין פסק חלק טיעים' בלופן אחר: בזכות וימד כו'. כלומר רמו לה שיעמדו ממנה וכו': הנבונה מישאל ועזריה. ובלגה חלה הטוב להו לאחד ומנחתו בה' הוא אמת כשם משהל אחריהו והלא פמנה הם אלה אלו שלמה כיון שמעלתו שזי מנאל באחד: כתיב חסר מ'. כדאיתא בה' חלק בשש סקב"ס לעשות חוקיכו משיס ויפין שלל אמר טרה נהעכ ולכן המ"ס סתומה בלחשט השיבס

(ישעי"ה) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה וגו'. ויבא העיר ולא היה צריך לסימר אלא ותבא העיר ואת אמרת ויבא העיר. אלא מלמד שהיה מוהלך עמה שלא יפגעו בה אחד מן הכהורים: (ג) ותבא אל המותה ותאמר מי את בתי. וכי לא היתה מכירה. אלא אמרה לה מה את פנויה או אשת איש אמרה לה פנויה ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש: (ד) ותאמר שש השעורים האלה נתן לי וגו'. א"ר אלכסנדרו בכ"מ שנכנסו ישראל לא יצאו ריקנין. בביות מצרים לא יצאו ריקנין. בביות סיוון ועון לא יצאו ריקנין. בביות ל"א מלכים לא יצאו ריקנין. נאמר ריקס במצרים שנא' (שמות"ג) ויהי כי תלבון לא תלכו ריקס ונאמר בעולי רגלים (ש"ס) ולא יראו פני ריקס ונאמר ריקס בעבד עברי שנא' (דברים"טו) ולא תשלחנו ריקס ונאמר ריקס בצדיקים שנאמר כי אמר אלי אל תבאו ריקס אל המותך. לא כריקס שנא' כמצרים ריקס שנאמר בצדיקים ולא כריקס שנא' בעבד עברי אלא כריקס שנא' בעולי רגלים כי הא דתנינן תמן הראיה שתי כסף והחגיגה מעה כסף: (ה) ותאמר שבו בתי. ר' חנא בש"ר שמואל בר רב יצחק הצדיקים הן שלהן הן ולאן שלהן לאו שנא' כי לא ישקמו האיש כי אם כלה הדבר היום: (ו) ובעוז עלה השער וישב שם והנה הנואל עובר אשר דבר בעוז. מה לאחורי תרעא הוה קאים. א"ר שמואל בר נחמן אפי' היה כסוף העולם המיסו חקב"ה והבואו לשם כדי שלא יחא אותו צדיק יושב ומצטער מתוך ישובו. א"ר ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם ר' אליעזר ור' יהושע. ר"א אמר בועז עשה את שלו ורות עשתה את שלה ונעמי עשתה את שלה אמר הקב"ה אף אני אעשה את שלי. ויאמר מורה שבה פה פלוגי אלמוני. ר' יהושע אומר פלוגי אלמוני שמו. ר' שמואל בר נחמן אמר אלם היה מד"ת אמר הראשונים לא מתו אלא שנמלו אותן ואני הולך ליטלה חס לי ליטלה לית אני מערוב זרעיותי איני מערב פטולת בבני ולא היה יודע שכבר נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית: (ז) ויקח בעוז עשרה אנשים מוקני העיר וגו'. א"ר אלכסנדרו מיכן שאין רשות לקמן לישב עד שיתן לו הגדול רשות. א"ר פנחס מיכן לבית זה שחן ממנון זקנים בבית המשתאות שלהן. א"ר אלעזר בר' ויסי מיכן לברכת התננים כו'. א"ר יודן בן פזי לא סוף דבר בחור לבתולה אלא אפי' אלמן לאלמנה

אסיפת אמרים

וכן כהנז כספר אות אמת אך שסויף להגיה לכן והלך שנהקסו וגו'. (ש"ס): לבית דין. גרסי' עד אין קן: לפני גרסות בילקוט ז"ל. ולא יראו פני ריקס ונאמר ריקס בעבד עברי שנאמר לה תשלחו ריקס ונאמר ריקס בצדיקים כו' עד אל המותך לא כריקס שנאמר במצרים ולא כריקס שנא' בעבד עברי אלא כריקס שנאמר בעולי רגלים כי הא כו': הראייה סתו כסף. כלומר ודום גם היא נחת אל המותה צדק מועט: שתי כסף וכו' גרס. וסופים דמתקוין וצ"ה לומר סתו כסף פ"ק דמגוה והיא ג"כ דבר מועט: מזה לאחורי סרעס כו'. כלומר מה זה שמדמן סתו כסף וכו' לאחורי סרעס סתו עומד: המימוס הקב"ס. פי' הפירוט ועיין בגי' פ' כ"ה וס"ג בילקוט: מתוך ישובו. שיתכסם ויתחן עד בואו וילקוט לג' ליה: ורבי יהודה אומר אפי' היה כסוף בעולם וכו' ועיין בילקוט ולפיכך המימוס הקב"ס לשם לפי שעה הריך לו סתקב"ס לא יגרע מלדק עיני ומסייע בלחיס לסכר וכו' סוכר שמדמן סתו חזי שלל יסב הליקוט ומצטער: שנמלוו אותה. וכתיב לא יבא עמוס ומואבי בקהל ה': לית חלף כו'. אין חלף מערב משפתו בורע פסול וכדומה וכו': מוקני העיר וגו'. גרסין וסיפיה דקרא ויאמר שבו פה וישבו: ה"ג בירושלמי פ"ק דמכות ח"ר פלגס

גדול
גמול
גורם
גרים
גאים
גז
גרה
גרת
גבא
גפץ
גיי
גיים
ג"ס
גמד
גלך
גבר
גאה
גהם
גבר
גאת
גרון
גיי:
גית:
גתיב
גתס
גתי
גלל
ג"ס
ג':
גמול
גש
גט
גלסר
גלס'
גלל
גכאן
גלחיס
גטיס

מדרש רות רבה ז

עד שתהיה בעשרה: (ה) ויאמר לנואל הלכת השדה אשר לאחינו לאלימלך
 ונו' ואני אמרתי אנלה אונך לאמר אם תנאל נאל. לנואל אמר. ואם לא
 ינאל לבית דין אמר. הנידה לי ואדעה שלא תאמר יש לי אשה ויש לי
 בנים הריני כונסה לתוך ביתי ע"מ שלא אזקק לה. כיון ששמע הנואל כן
 אמר ודאי היא אולת רות: (ט) ויאמר בוועז ביום קנותך השדה מיד נעמי
 ומאת רות המואביה אשת המת קנית. קניתי כתיב והא מסייעא לה היא
 דא"ר שמואל בר נחמן אלם היה מד"ת אמר הראשונים לא מהו אלא ע"י
 שנמלו אותן ואני הולך לימלה. הסלי לימלה לית אנא מערבך ורעייתי איני
 מערב פסולת בכני ולא היה יודע שכבר נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית
 מואבי ולא מואבית: (י) וזאת לפניו בישראל על הנאולה ועל התמורה
 לקיים כל דבר. ר' הנינא פתר קרא בישראל בנו אפייה דישאל לשעבר
 היו מקלסין על הנאולה שנא' (שם טו) זה אלי ואנוהו. ועכשיו על התמורה
 שנא' (שם טז) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. אין לך מנוול
 ומשוקץ ומשונה כשור בשעה שאוכל עשב. בראשונה היו קונין במנעל
 ובסגדל שנא' שלף איש נעלו. חזרו להיות קונין בקצצה. ומחו דין קצצה
 א"ר יוסי בר אבין כל מי שהוא מוכר שדהו לנכרו היו קרוביו מביאין
 הכיות מלאות קליות ואגוזים ומשכרין בפני התנוקות והתינוקות מלקטין
 ואומרין נקצץ פלוני מאחותו. החזירה היו אומרים חור פלוני לאחותו.
 כך כל מי שנשוא אשה שאינה הוגנת לו היו הקרובים מביאין חביות
 מלאות קליות ואגוזים ושוכרין לפני התינוקות והתינוקות מלקטין ואומרין
 אכור פלוני ממשפחתו. גרשה היו אומרין חור פלוני למשפחתו. חזרו להיות
 קונין במנעל ובסגדל שלף איש נעלו ונתן לרעהו. חזרו להיות קונין בכסף
 ובשטר ובחוקה ושלשתן כתובין בפסוק אחד (ימי נ) שדות בבקש יקנו
 הרי כסף. (ס) וכתוב בספר וחתום הרי עדי השטר. (ס) והעד עדים
 הרי עדי חוקה. ר' יוסי בש"ר יוחנן אין כסף נקנית פחות משוה פרוטה
 כסף. ואין קרקע נקנית בפחות משוה פרוטה. מלתיה דר' הנינא פליגא
 דא"ר הנינא כל שקלים שנאמרו בתורה מלעים ובנביאים לימרון ובכתובי
 קנמרין. א"ר יודן בן פוי הוין משקלי עפרון שהיו קנמרין. ולא דמי הכא

אסיפת אמרים

סגן ממון כולו כדי שלא יקנו ראשם כדבר נכסם.
 (ס) : ה"ג נאל. וא"ל סגולת בנייה לי כב"ד אמר
 כולו וכדי שלא יפסד בו אמר כן. וסגולת סגן דכיו
 כפסדו ואל ודתי דלולא שפסד או כדתי מדלג
 סוכרס בוועז וע"ל חוכי אבאל ויאמר בוועז כו'.
 (ס"ט) : כסייעא להא דא"ר. כלל ולס"ה קניתי
 שידע סגולת ע"ס ולא ידע. (י"א) :
 ותסי

מיקן לבית הזה סגן ממנים וקנים בנימ משפחות
 שלהן ע"כ ותיק מדכתיב מוקני העיר ואין זקני
 בכ"מ אלם סנסדרין ומה שאמר לבית הזה יל"ל לר' ד'
 של מסה וה"ג בילקוט: הנידה לי ואדעה שלא
 תאמר וכו'. ודיק ודעה כמו והסדס ידע:
 דהיא חלטה רות. הלכה לה ממנו כי לא אוכל
 לנחול אחיה עם נחלם ואפי"ך אמר ודאי דהיא
 חלטה הלכה לה ונחלדה כמו הלכה המוכר פרסין
 ולקח זה רגיל כל ירושלמי כגון ציממות פרק הערל חל לה
 יתק משפטים יום וכן הוא בפרק עטרה ויחסין ובב"ר פ"ס בין חייסה למחלטה חל כרל
 דעלובתה: בני אפייה כו'. במנהגם ועטינם של ישראל כדלמר אופייה של חלטה: בראשונה
 סו קונים במנעל ובסגדל שנא' שלף איש נעלו וחזרו כו'. וחייני בנכסים שיש להם חתיכות וכל
 זה בירושלמי פ"ק דקדומין: ואין קרקע נקנית כו'. וילף לה משדות בכסף יקנו והכי חלטה
 בירושלמי כדלמ ולל גרם הסס חין כסף קנה כו': פליגא על ר' יוחנן דלמר שנקנית בכסף שיש
 פרוטה

מדרש רות רבה ז

כתיב כסף ומה דא"ר הנינא שקלים. ודלא כר אליעזר שהיה ר"א אומר
 הילוך קנה. דתני אם הלך בשדה בין לארבה בין לרחבה קנה עד מקום
 שהלך כדברי ר"א והכ"א לא קנה עד שיהויק והכל מודים כמוכר שדהו
 לחבירו כיון שהלך קנה: (יא) ויאמר הנואל לבועז קנה לך וישלוף נעלו.
 נעלו של מי. רב ולוי. ח"א נעלו של בועז והרינא אמר נעלו של נואל.
 נראין הדברים כמ"ד נעלו של בועז שדרך הלוקח להיות נתן ערבון.
 ודכוותה (י"ב) ויתפש אחיה בשלמה החדשה ונו'. שמלתו של מי רב ולוי
 ח"א שמלתו של ירבעם והרינא אמר שמלתו של אחיה. א"ר שמואל בר
 רב נחמן מסתברא כמ"ד שמלתו של אחיה שדרך הצדיקים להיות קורעים
 בשעה שמחלוקת במלכות בית דוד. ודכוותה (י"ג ט) ויסכ שמואל ללכת
 ויהוק בכנף מעילו ויקרע. מעילו של מי. רב ולוי ח"א מעילו של שאול
 והרינא אמר מעילו של שמואל. ומסתברא כמ"ד כנף מעילו של שמואל
 שדרך הצדיקים להיות קורעים בשעה שאין נמיעתן משבחת. ודכוותה
 (י"ד י) ולא עצר כח ירבעם א"ר שמואל את סבור שירבעם הוא שנינף
 לא נינף אלא אביה ולמה נינף אביה ע"י שהעביר הכרת פניהם של ישראל
 שנא' (שם י) הכרת פניהם ענתה כס. ר' אחא אמר ע"י שהעמיד עליהם
 שומרים ג' ימים שנשתנו צורתן דתנינן אין מעידין אלא על פרצוף פנים
 עם החוטם. ר' יוחנן ור"ל ר"י אמר ע"י שחסדן כרבים שנא' (דסי"ג) ועמכם
 ענלי זהב. ר"ל אמר ע"י שבוה כבוד אחיה השילוני שנא' (ס) ויקבצו
 עליו אנשים רקים בני בליעל קרא לאחיה השילוני בן בליעל. ורבנן אמר
 ע"י שבאת ע"ז על ידו ולא ביערת הה"ד (ס) וירדוף אביה אחר ירבעם
 וכתוב וישם את האחד בבית אל. והרי הדברים ק"ו ומה אם המלך שמונה
 את המלך נגפו הכתוב. הרישט שהוא מונה את ההדיוט עאכ"ו: (י"ב) ויאמרו
 כל העם אשר בשער ונו'. א"ר ברכיה רוב מסובין משל לאה. לפיכך
 הוא עושה את רחל עיקר. א"ר אבא ב"כ רחל היתה עיקרו של שמואל
 (נאלס"ט) ורחל עקרה עיקרה. תני רשב"י לפי שאמרו דברים כנגד רחל
 לפיכך

מתנות כהונה

פרוטה וילף לה משדות בכסף יקנו דכתיב בנימנים וא"ר הנינא שסס לימרים שהיו קנטרין ככ"ד
 פ' ג"ח ילף לה מדכתיב עובר למחר ויכרוס' ילף ליה מדכתיב בכסף מלא ימנה לי: ולא דמי.
 סא דר' הנינא להא דר' יוחנן ולא פליג: הכא כתיב כסף ומה דלמר כו'. הכא בנימנים כתיב
 כסף שדות בכסף כו' והיינו פרוטה והא דלמר רבי הנינא שסס לימרים היינו היכא דכתיב שקלים:
 ודלא כרבי אליעזר סא דלמר שרקע אינה נקנית אלם כו'. דכתיב בלבד דלא כרבי אליעזר:
 הילוך קנה ח"א הלך כו'. וכירושלמי גרם כמו כהן: לא קנה עד שיהויק. וה"ג כדלמ
 בירושלמי פ"ב דכנא כרמא ובילקוט פ' לך לך: ה"ג בירושלמי הכל מודים כמוכר שציל לחבירו כיון
 שסלך בו קנה ומסיים בו שחומר קום ההלך שחלן ונו': ה"ג של נואל כו'. וה"ג בילקוט
 שמואל: ע"י שהעציר כו'. עיין בבב"ר פ' ס"ה ופ' פ"ג וביקרא רבה פ' ל"ג ושם פרשתי:
 ה"ג פרצוף דמי חס הלך כו'. וכירושלמי ומתי' הוא סוף מה' יבמות: ע"י שחשדן. גכס' ועיין בפרשיות
 סג"ל: שמונה. לשון לא חנו ולעיל גרס' שהיה: שהוא מונה חס הסדיוס כו'. בילקוט
 שמואל מסיים ודכוותה ורחוטה רחוחת קמדי כל ימי חיו של מי רב ולוי חד אמר ימי חיו של
 יכיה וחד אמר ימי חיו של חיל מרודך ונראין הדברים כמ"ד ימי חיו של יכיהו שבשעה שהקב"ס
 סמן סגולה לדיקים אינו נוסעו עוד מהס עד מהס מכימס לג"ע ע"י ומיד סתה פס ויסקף
 שמואל אלג ונו' ומה כל טעות הסופר שכתוב פה ודכוותה ויסקף שמואל ונו': מסובין. י
 ספרך הסובין: לפיכך הוא כו'. עיין בבב"ר ריש פ' ע"ס: שלו. של יעקב: שאמרו דברים
 וכו'

צריך
 ללמד
 עמר
 ורם
 אים
 או
 ירה
 גלת
 יבא
 פרץ
 יי
 הים
 ר"ס
 עמד
 סלך
 צבר
 גאה
 דהם
 עבר
 את
 צרון
 ד:
 חית:
 כתיב
 משס
 גתי
 לכלל
 ל' פ'
 ל':
 במאי
 לשם
 ז עט
 ולמר
 לע"ס
 דכ"ל
 האתם
 וסג"ס

לפיכך נקראו בניו לשמה דכתיב (ויקרא לז) רחל מנכה על בניה. ולא סוף דבר לשמה אלא אפילו לשם בנה שנא' (עמוס ט) אולי יתכן י"ו וגו' שארית יוסף. ולא סוף דבר לשם בנה אלא אפי' לשם בן בנה שנא' הבן יקור לי אפרים אם יולד שעשועים: (וג) והיה כיתך כבית פרץ. אמרו כל בניו שהקב"ה עתיד ליתן לך יהיו מן הצדקת הווי. ודכוותה (גלגלים ט) ויעתר יצחק לוי' לנכה אשתו כי עקרה היא. מהו לנכה אשתו. אלא מלמד שהיה יצחק שמוח כאן ורבקה שמוחה כאן ואומר רבש"ע כל בניו שאתה עתיד ליתן לי יהיו מן הצדקת הווי. ודכוותה (ג"ג ז) וברך עלי את אלקנה ואת אשתו וגו' אמר בניו שעתיד הקב"ה ליתן לך יהיו מן הצדקת הווי. ויקח בועז את רות ותהי לו לאשה ארשב"ל עיקר מוטריף לא היה לה זולת לה הקב"ה עיקר מוטריף: (יד) ותאמרנה הנשים אל נעמי ברוך יי' אשר לא השבית לך נוואל היום. מה היום הזה רודה ברוקיע כך היא בורעך רודה ושלמה בישראל לעולם. א"ר חזניא מברכותיהן של נשים לא נתקעקעה ביצתו של דוד כימי עתליהו. ור' תנחומא בש"ר שמואל אמר שמה כתיב (גלגלים ט) ונחיה מאבינו ורע. אכ"כ בן אלא ורע אותו הורע שהוא בא ממקום אחר. ואיזה זה זה מלך המשיח: (טו) והיה לך למשיב נפש ולכלכל את שיתך וגו'. ר' יהודה ור"ג. ר' אומר משבעה ראשי האבות האמורין להלן (ד"ה ט) אצט השישי דוד השביעי. ר"ג אמר משבעה המפורשין כאן פריץ חצרון רם עמינדב נחשון שלמון בועז:

פרשה ח (א) ר' אבא ב"ב פתח (מס"ס ז) רגזו ואל תחמאו. אמר דוד לפני הקב"ה עד אימתי הם מתרגזים עלי ואומרים לא פסול משפחה הוא ולא מרות המואבית הוא (ס) אמרו בלבבכם על משכבכם אף אתם לא באתם משתי אהיות אתם ראו מה עיקרכם ודמו סלה. ואף תמר שלקחה יהודה וקניכם לא מפסול משפחה היא אלא בתו של שם בן נח מה אתם יש לכם ויחסים. ר' יעקב בר אביה אמר ארניו יצרך ואל תחמאו. ורבנן אמרין אכעים יצרך ולא תחמאו. ואלה תולדות פריץ א"ר אבא ב"מ שנאמר אלה פסל את הראשונים ואלה מוסף על הראשונים

מסופת אמרים
 והחי לי כו'. מסופת לי נעשה לאש (מדר"ה) רודה ברוקיע. סיניו נגלל וזוהי שמהיה בתוועה כל סגלגלי' מומחה לחשב א"ש מסוכן בעלמון כסוף. (יפ"ט) : בזמי תהליהו יהי. ראו נבלי' לשי' קב"ה ע"ש כליון מסיבם וזכ ע"ס ורע חמיק (יפ"ט) : ואף חמר. אלא כמו של שם וא"כ יוסט ראו ליעקב כב"כ אלא כולת ב"ק מרדי יוסט וזה. (יפ"ט) : פ"א קטניו מהו לבסו. (מדר"ה) : ארניו יצרך. כסבה עמיס לירך כרניו ו"ש על יב"ל אכעס וירך סתניה ע"ך גרז וסיון ותכמיסו. (יפ"ט) : כי שח לי. וא"כ יוסט עלי ככר כתיב כחוס. (יפ"ט) :
 וכו'. שאמרו הכל סיהא הקב"ה לעשו בפסול סיהא עקרה וכמו פסויה"ם שם כסם סיהיו או פירוטו כמו פכת בעל העקרה סיהו חומריס יעקב נפח ליה להוליד בים ורחל לתמיס בעלמא כמיסג דור המבול וכדליתא כ"ר בפסוק נשי למן וכמו פסויה"ם סס : ה"ג אפי' לסם בו כנס סחמך סבן כו' : מוח דבר. פי' כמו לא דוקא כפלווד ככלי : עיקר מערון כו'. פי' הערף כלקן וין נקרה כן הרמס : ובלקח. ומקח דייק מדיכויס וימן לה ה' הריון משמע שסכמו נמן לה כח הריון : ביצתו. שרשו : בימי עתליהו. פ"ל שאל רב יהושע : שמה כתיב. פי' אלא צמח לוי : ארתו ורע כו'. ועין כב"ר ס' כ"ג ופ' לא : שיתך נוסח גרמי' וסיפיה דקרה משבעה צנים : ה"ג במדרש תהלים אף אהס לא כהסא משמי חמיה : לא מפסול משפחה הוא י"ל המעשה הואו כפח יהודה על כלו : אלא כמו. כלומר דק חת זה הוסט מה סתמה כמו של סס סתן לאל עליון ויבוקטס חלוס לצ ליה : אכעים. פילקוט גרם סכרעס

מדרש רות רבה ח כא

דראשונים וכו' (כדליתא ככר פ"ב עד כסו סימטאל עכס תמסר פ"ב) : (ב) והצרון הוליד את רם. ולא ירחמאל היה בן קרמאי ובני הצרון אשר נולד לו את ירחמאל ואת רם ואת כלובי אלא שנשא אשה נכרות להתעמר בה דכתיב (ד"ה ט) ותהי אשה אהרת לירחמאל ושמה עמרה. ורם הוליד את עמינדב וגו' ושלמון. אלא עד כאן עשו סולמות לנשיאים מכאן ואילך עשו סולמות למלכים : (ג) רבי יצחק פתח (מס"ס ט) אז אמרתי הנה באתי שירה הייתי צריך לומר שבאתי ואין או אלא שירה שנא' (מס"ס טו) אז ישיר משה. מכלל לא יבא הייתי ובאתי. (מס"ס ט) בסגרת ספר כתוב עלי כמנלה (מס"ס ט) אשר צוית לא יבאו בקהל לך בספר לא יבא עמוני ומואבי. ולא דיי שבאתי אלא כמנלה ובספר כתוב עלי. כמנלה פרץ חצרון רם עמינדב נחשון בועז עובד ישי דוד. בספר (פ"א טו) ויאמר יי' קום משחחו כי זה הוא. ר' חזניא אומר בתיב (גלגלים ז) כי שח לי אלהים דע אחר זרע הבא מסקום אהר ואי זה זה מלך המשיח. ר' ברכיה ור"ס משל למלך שהיה עובר מסקום למקום ונפלה מרגלית מעל ראשו. עמד המלך וכל פמליא שלו שם והיו עוברים ושבים אומרים מה טיבו של מלך וכל פמליא שלו כאן. ראו אמרו נפלה מרגלית מעל ראשו. מה עשה צבר את העפר והביא הכבדות וכבר את הצבור האחד ולא מצאתהו וכל מצאה והנ' ומצאה. אמרו מצא המלך את מרגליתו. כך הקב"ה אמר לאברהם לך לך. לך הייתי מצפה מה צורך היה לי לייחס שם ארפכשד שלה עבר פלג נחור תרה. אלא בשבילך (ד"ה ט) אברם הוא אברהם (מס"ס ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. כך אמר הקב"ה לדוד מה צורך היה לי לייחס פריץ חצרון רם עמינדב נחשון שלמון בועז עובד ישי. לא בשבילך מצאתי דוד עבדי :

מתנות כהונה

אכתיס : מן קדמוי. נולד מקודם לפני רם : אשה אחרס. מדכתיב אחרס דייק סכוח כותיס : להתעמר בה. סמה קדריס סנקרלח עמריס : אלא ע"כ כו'. דייק מדכתיב שלמון ולא כתיב שלמה כנרשונה עטריקון סולמות נשיאים כי שלמה היה עדיין סולס לבועז כמו שהיה גמא ומסס ואיך היו סולס סולמות והכנות למלכים סמזרע רות נזרס להיות גמס בית המלכות : שבאתי זקאל ס' : מכלל לא יבוא הייתי. קודם סתחדסס סהלכס עמוי זלס עמוטס וכדלוי לכל סיהר אחר סתחדסס סהלכס : במגידה. כמנלה חיה : זרע כסג מוקוס כו'. עין כב"ר ס' כ"ג ופ' לא : לך הייתי מלסס. דייק מכפ"ל לך לך : הוא אחרסס פסוק הוא כדה ח' ל' : השמטה שייך לך פ"א ע"כ צמ"ס סורה ח'. כך יש לפסד דברי רבנו וכו'. ולפי דבריו כתיב פלגי רבנן ורבי סימון הלל שפיה דבר ח' אמרו סתחלת סיבורו של מואב היה לס זוט ודביו לא כן עשו המכון על רות סעססה לס"ס והחמס הוא סתריב דכרס סס לחמריס עס רבי לוי המוצא כב"ר פ' לא פלג רזה למלך בין חתלקן לסוקן זפי' לא כן עשו בלסן חמיה כסר פ' המ"ב בעלמו סס וכן הוא המכון כדברי רבנן כס כחן סתילס סיבורס לסס זוטס וסופס לס"ס כמתיס הלל לחמר וחדד וכו' וא"כ סופס לס"ס וע"כ גס חתלס לס"ס סכן סתמס סכחוב וכי לא כן דביו עשו כמו אכתיסס מוסס וכויתר יס לחמיה על המ"ב סכרעיס ג"כ סתמקוס רבנן דכפן סוף רבי לוי דסס וככל זחס נוסס כלקן ממה ספירס בעלמו דברי רבי לוי סס. ואיך סיהס חלמס עד נעלמו סתענין הוא כמו ספירסו וכמ"ס ג"כ צופ"ע לך ספיר"ע נפלו חיה עשויס וספיר"עס וסוקן דבריו מסכתיסס מוסס לדבריו וכנ"ל :

הנה פתח ספר חסידים
הנה פתח ספר חסידים
הנה פתח ספר חסידים

